

تاج اللغات جامع

پنستو

مرتبہ

مشتاق مجروح یوسفزئی

تاج مہینی لمیٹڈ

۱۱۰ کراچی روڈ

پشاور شاخہ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّؤُوفِ الرَّحِيمِ

عرض ناشر

د خپلې مورنۍ ژبې سره مینه یو فطري څیز دی هر بنده دا غواړي چې په خپله ژبه کښې لیکل او لوستل وکړي بل د ټولو نه غټه خبره دا ده چې په خپله ژبه کښې د نورو ژبو په نسبت علم ډیر ژر زده کیدای شي. له دې وجې نه د دې ادارې دوخت د سره دا کوشش پاتې شوی دی چې خپلو پښتو وروڼو ته په خپله ژبه کښې علم ور ورسوي. په دغه لړ کښې مونږ د دې ادارې له خوا ډیر اهم او غټ غټ دیني کتابونه چاپ کړي دي چې پکښې د احادیثو د مشهورو کتابونو لکه ترمذي شریف، مشکوٰۃ شریف، مسنن ابن ماجه پښتو لړجمې، په تفسیرو کښې د معارف القرآن پښتو ترجمه، آسان تفسیر، هدایه، اسلامی فقه او نور ډیر کتابونه شامل دي. مونږ د خپلو پښتو وروڼو ډیر شکرگزاره یو چې هغوی دغه کتابونه خوښ کړل. د هغوی دغه خوښه، ډاډگیرنه او د علم تشنه مونږ دې خبرې ته هڅوي چې مونږ خپل دغه کار او مشن جاري وساتو او چې خومره زمونږ نه کیدای شي دومره علمي کتابونه پښتو ژبې ته منتقل کړو چې د پښتو د علم تشنه ماته کړو ان شاء الله تعالی. هم په دغه سلسله کښې دا اداره دا خل خپلو پښتو وروڼو ته د پښتو یوه ډکشري د

“تاج اللغات پښتو”

په نوم وړاندې کوي. امید دی چې زمونږ د نورو مطبوعاتو په شان به دا کوشش هم زمونږ محترم لوستونکي خوښ کړي.

ډکشري مرتب کول یو گران او محنت طلب کار دی. دا د ډیر کم راټول زیار او

پام لرونې متقاضي وي. مونږ په دې ډكشري كښې تر خپله وسه زيار ايستلې دى چې
 زيات نه زيات لغات راواخلو خو بيا هم انسان عاجز دى كه څه ټكي (الفاظ) زمونږ نه
 پاتې شوي وي نو د هغې ډقدر منو لوستونكو نه بخښنه غواړو. كه د املا څه تيروتنې يا
 سهوې شوې وي كومه چې د بشريت تقاضا ده نو د هغې دپاره هم معذرت غواړو او
 گرانو لوستونكو ته خواست كوو چې كه د املا څه غلطۍ د دوى په نظر راغلې نو
 مونږ ته دې په گوته كړي چې په راتلونكي ايډيشن كښې مونږ د هغې تصحيح وكړي
 شو.

ضياء الدين

تاج كېب خانه قصه خواني پېښور

- ۱: الف، د پښتو ژبې د حروف تهجي وړومبې حرف چې د ابجدو په حساب یی قیمت یو (۱) دی.
- آب**: اوبه، خوله، اوبنکې، عرق، عزت، حیا، قدر، ابا: پلار، پلار ته د خطاب کولو په وخت ویلې شي.
- ابابیل**: اصل معنی یی ډله، ټولې او سیل ده او یو خاص مرغی توکمری، توکمری معنی یی غلط العام ده.
- اباد**: جوړ، ودان، هغه کال چې بارانونه پکښې ډیر وي.
- ابادي**: د سړو شمیر، کلې، باندېه، سوکالي، بنیرازی.
- اباسیند**: د سیندونو پلار، اباسین، د پښتنو په علاقه کښې دیو لورې سیند نامه.
- ابائي**: پلار نیکه سره متعلق، د پلرونو او نیکونو سره متعلق.
- ابهاشي**: اوبه نوستل، د اوبه خور په معنی مستعمل دی.
- ابتداء**: شروع، آغاز، اول سر، بنیاد.
- ابتر**: اوتر، پریشان، میرات، بې خوږه، غریب، خوار، ناقص، خراب.
- ابتلا**: آزمائش، از میښت.
- ابته**: حبطه، فضول، بې خایه، گنده، خراب، لرلې، پلیت.
- ابجد**: جمل، د عربی د حروف تهجي ښکاره کونکي لفظونه، ابجد، هوز، حطی، کلمن، سعفس، قرشت ټخذ، ضغط او هر یو عدد خپل خپل قیمت لري.
- آب حیات**: د ژوند اوبه، هغه اوبه چې دهغي متعلق مشهوره ده چې په څښلو یی ابدي ژوند حاصلیږي.
- ابله**: نه ختمیدونکې وخت، تل تر تله، همیشه، ابر: ورېځ، ورېځه.

اېرار : نيکان، پاک،

کوي.

پاکيزه، پاک خلق.

اېره : د استر متضاد، د

غبرگي کپړې پورتنۍ مخ،

غلاف. يقين، اعتماد، اعتبار.

اېړۍ : ډير نرم خيز، اوبو

کښې پوست شوې خيز، ډير

خوړين.

آب زمزم : د زمزمو اوبه،

په مکه مکرمه کښې يوه

خاص چينه ده چې د

حضرت اسماعيل عليه

السلام دپاره خرگنده شوې

وه.

اېشار : هغه خامې چې د

غره يا بل وچت خامې نه اوبه

بنک. راپريوخي. جرړې،

پارچاوې.

اېلاغ : پيغام رسونه.

اېلق : تور او سپين. جغر

اېلن : اېژن، اوبه لرونکې،

نم لرونکې.

اېنائې : د اوبو هغه خامې

چې دوه وچې سره جدا

اېواب : بابونه، دروازې،

آب و تاب : شان و

شوکت.

آب و دانه : روزي، رزق،

خوراک خېناک.

آب و هوا : موسم، د يو

خامې طبعي حالت.

اېهام : هغه بيان يا تحرير

چې وضاحت پکښې نه وي.

غیر واضح.

اېه خور : زمکه يا باغ اوبه

کول، پتې سیراب کول.

آبې : د اوبو سره متعلق.

آوي. دللمې متضاد، شين

رنگ.

اېيات : شعرونه، د بيت

جمع. کورونه، خونې.

اېياري : اوبه خور کول.

فصلونو ونو بوټو ته اوبه

ورکونه.

اېيانه : د اوبو ټيکس. د

اوبه خور په بدل کښې چې د

حکومت له خوا کوم ټيکس

- اڄسٽي شي.
اڄي : مور. مور ته د خطاب
 ڪلمه. هرې مشرې ٻنڄي ته
 د درناوي ڪلمه.
اڄلي : ڪنڄل، بدرد وٺيل،
 پوڄي خبري، سپڪه خله
 خوڄول.
اڄو ته : البته، اڄو لڳي، پرمخ.
اڄيم : اڄيم، اڄيون، يو نشه
 آور مواد چي د خشخاشو د
 دودې نه حاصل ٿي.
اڄيمي : په اڄيمو اموخته
 شوم، اڄيم خور، ترياکي.
اڄنيز : د نيمي روپي سڪه.
 پنڄوس پيسې.
اڄار : د اعتبار مڃڻ شڪل.
 د خالي او ڪل تر منڇه ورځ.
 اڄوار.
اڄاد : يو ڪيدنه، اتفاق.
اڄره : هغه لوم د خاورو
 جوڙ ٻڻانڪ چي هغي ڪٽي
 د گاني نه گرم شربت اڄوي
 او چڪي پڪي ٿري
 جوڙوي.
اڄري : د خبري تابع مهمل
 لکه خبري اڄري.
اڄش : هور، اور.
اڄشگر : هغه ڄيڙو نه چي
 ڊيڙر اور اخلي.
اڄشين : اور سره متعلق. د
 اور سره نسبت لرونڪي.
اڄصال : يو ڄام ڪيدل،
 سره لڳيدل،
 وصليدل. رسيدل.
اڄفاقا : تصادفاً، ناڄاپه.
اڄفاقي : ناڄاپي، ناگهاني.
اڄن : د پښتنو قومي گڏجاڻي.
 شور، زور، غوغا.
اڄوار : د خالي نه پس
 راتلونڪي ورځ. اڄوار.
اڄوب : د اوږو جوڙ شوم
 يو نرم خوراک. ليتي، بي
 مزي خوراک.
اڄه : له اوږو نه زيات او د نهو
 نه يو ڪم.
اڄيا : اڄيا او لس. له نوي نه
 لس ڪم. (۸۰)
اڄت : وڙو ڪي دکان. د اڄي

- اسم تصغير.
- اتاری :** برج، مورچی
- لرونکے برج، حفاظت گاہ.
- اتال :** معطل، خنیدلے، ایسار.
- اتالول :** ایسارول، معطلول. خورد سائل، لہ کارہ ویستل.
- اتالہ :** یرغل، حملہ، پریشانی. پہ ختلہ مال خرخول. دلی، تپ. د کور سامان، بیکارہ خیزونہ.
- اتالیدل :** ایساریدل، پاتی کیدل، معطل کیدل.
- ات ست :** وگوری اتہ ستہ. خپلو کنبی پہ خہ خبرہ اتفاق. رعایت. صلاح.
- اتکل :** چل، هنر، گمان، خیال، تخمینہ، اندازہ.
- اتکلول :** اندازہ لگول، گومان کول، خیال کول.
- اتکلیدل :** اندازہ لکیدل، تخمینہ لکیدل.
- اتکی :** د ماوروستی او د مگر ورومی اتہ ورخی چي یوہ خاص هوا پکنبی لگی.
- اتہ :** اتیرن شوی تارونہ، د تارونو گونجی. میدہ اورہ، آتا.
- اتہ ستہ :** ات ست، برابریدہ.
- اتہی :** د تارونو گونجی، چي دانگریزی 8 شکل ی اختیار کرے وی.
- اتیرن :** ہفہ آلہ چي د سپنسو اتہی پری جور پری. خربنہ.
- اتہی وال :** د اتہی خاوند، دکاندار.
- اتہی :** وروکے دکان، ہتی.
- اتالہ :** د کور سامان، کالی، اسباب.
- اتار :** د اثر جمع. نخبی.
- البات :** ثابتونہ، دلیل راورنہ، سپناوے.
- الر :** نخبہ، نبنانہ، نتیجہ. رسالہ، کتاب.

- الري :** فائده من، اثر
لرونکے، باتریا، پاکل،
لیونے، دیوانہ.
- اجابت :** قبول، قبولیت.
لومے بول.
- اجاره :** د جائداد فصل
وغیرہ دیو خاص وخت
دپازہ د خه رقم په عوض
کښې د اخستلو ورکولو
تیکه.
- اجار :** وران، برباد، ویجاړ.
غیر آباد.
- اجازت :** منظوري، اذن،
اجازه.
- اجازه :** منظوري، د تعویذ
یا دم وغیرہ اوده.
- اجتماع :** غونډه، گڼه، یو
خامے کیدنه.
- اجتناب :** ډډه کونه، خان
ساتنه، خان بچ کونه.
- اجتهاد :** کوشش کول،
لتون کول، سعی کول.
- اجداد :** د جد جمع. نیکه
او د نیکه نه پورته پیری.
- اجر :** عوض، بدل، ثواب.
- اجرت :** مزدوري، قیمت.
- اجرتي :** مزدور، هغه سره
چې په پیسو قتلونه کوي.
- اجر :** مشرقي پښتونخوا
کښې وسیدونکے یو قوم چې
خاروي ساتي.
- اجل :** د بل زمکه
خوړونکے، برخه خوړ. د
مرگ نیته.
- اجمال :** د تفصیل متضاد،
خلاصه، اختصار.
- اجناس :** خیزونه، شیان،
اشیاء.
- اچاپت :** د کاندار نه په
قرض د سودا راوړلو
حساب.
- اچار :** په سرکه، د شر شمو
تیلو یا شوملو کښې محفوظه
کړې شوي سبزي یا میوه.
- اچول :** گوزارول، ایښول،
بهر ته راوښکل، دننه کول،
ماده باندې نر خپړول.
- اچی :** د غوا گانو یو قسم

چې په قدوره او د پيو	ضرورت.
ور کولو مړنې وي.	احتياط : خیال، فکر، پام.
احاطه : راگيرونه. د جيل	احد : يو، بې شریکه. د
بيلا بيله حصه. غولې،	خدای پاک نوم.
صحن.	احساس : په پنځو حواسو
احباب : د حبيب جمع،	کښې له يو يا زياتو نه کار
دوستان، اشنايان، ياران.	اخستلو په ذريعه څه څيز
رفيقان.	معلومول.
احتجاج : په سختی سره	احسان : ښېگړه، نیکي.
د څه خبرې يا کار نه انکار	احقر : د حقير اسم تفضيل
کول او دهغې خلاف اواز	ډير زيات سپک، د انکسار
وچتول.	له وجې د ځان دپاره
احتراز : ځان ساتنه،	استعمالیږي.
څنگ کونه، ډډه کول.	احکام : قانون، دستور،
احترام : تعظيم، عزت	آئين، روش.
کول،	احمد : ډير زيات حمد
احتساب : حساب	کونکې. د رسول کریم صلي
اخستل، جاج اخستل.	الله عليه وسلم نوم مبارک.
احتلام : په خوب کښې	احمر : سور، سور رنگ.
مني خار جیدنه، غسل فرض	احمق : ناپوهه، بې وقوف،
کیدل.	نادان.
احتمال : امکان، امید،	احوال : حال، حالت، د
گومان، شک.	حال جمع.
احتياج : اړتيا، حاجت،	احول : کانه، کارپنگ،

لنډونه.

اختصاص : خصوصیت.

ځنې علمونو کښې
خصوصي مهارت.

اختلاط : یو ځای کونه،

ګډونه.

اختلاف : مخالف کیدنه،

د اتفاق متضاد.

اختلال : خرابوالی، خلل

پیدا کیدنه.

اخته : مصروف، لګیا، اړم،

مبتلا. خصي، هغه نر څاروی

چې ټکولې شوی وي.

اختیار : وس، طاقت، قابو،

خوښه، واک.

اختیاري : د خوښې، د

مرضې، د خپلې طبعې.

اخله : اخستنه، نتیجه

ایستل، نیول.

اخځ : په نتیجه کښې پاتې،

وروستو، حد، ژی، قیامت،

اخځ.

اخراج : ویستنه، لرې

کونه، خارجول.

جفر.

اخ : د څه افسوسناکې او

دردناکې پیښې په وخت کې

اختیاره د خپلې نه راوتونکې

کلمه.

اخبار : د اسلامي شرعې

اصطلاح کښې د رسول

اکرم صلي الله عليه وسلم

احادیث. هغه پرچې چې

پکښې د مختلفو ځایونو

خبرونه لیکلې شي. ورځپاڼه.

د خبر جمع.

اختتام : خاتمه، پای،

انجام. اخر.

اختر : د شوال په ورومې

او د ذي الحجه په لسمه

ورځ د مسلمانانو د

خوشحالی جشن چې

ورومې وروکې او دویم

لوی اختر نومېږي. ستور.

اختراع : له ځانه نومې څیز

پیدا کول، ایجاد کونه،

دروغ جوړونه.

اختصار : خلاصه کونه،

اخراجول : خارجول، ويستل،	اخلاق : د خلق جمع، بنه خويونه او عادتونه.
آخورت : قيامت، هغه دنيا، هغه عالم چې پس له مرگه به پكښې جزا او سزا ورکولې شي.	اخوا : د هغه خوا مخفف، په هغه طرف.
آخري : وروستۍ، اخر سره متعلق.	اخوا ديخوا : ابله دې پله، هغه خوا دغه خوا.
آخستل : پورته كول، په لاس كښې وچتول. په قيمت تر لاسه كول. غوره كول، خوښول. خرنيل، په قينچې لرې كول.	آخوت : ورورولي، وروري.
آخبلې پخبلې : اوږه آخبننه او روټې پخونه.	آخور : د خاروؤ د گياه د خوراك دپاره جوړ شوې ځاي.
آخبننه بخبننه : د بيليدو په وخت يو بل ته ورکړي راکړي بخبل.	آخون : د حومات استاذ، معلم، شاعر.
آخطار : وېرول، تهديد، په غور وښه.	آدا : نار، قيچ، مکيز،
آخلاص : د زړه صفائي، بې غرضه دوستي،	آداب : د ادب جمع.
آخلاصي : سپين زړې، اخلاص من.	آدارت : د اخبار يا رسالي ايډيټري.
	آداره : دفتر، کار کونکې ټولې، څانگه، شعبه.
	آداريه : د اخبار يا رسالي سرمقاله چې د ايډيټر له خوا ليکلې شي.
	آداگار : د ډرامې يا فلم کار کونکې. ايکټر.

- ادب** : حیا، پرده، تربیت، پالنه. تهذيب، سلیقه. نظم و نثر. د مشرانو د درجې خیال ساتل.
- ادبیات** : د ادب علم، لیکلي شوي کتابونه. د ادبي جمع.
- ادراک** : پوهه، قابلیت، فهم، درک لگونه.
- ادغام** : د یو جنس دوه توري په خپلو کښې یو ځای کونه.
- ادل بدل** : بې نظمۍ، بې قاعدې، گډوډ. د څیرو یو یو تر بله تبادله، ورکړه راکړه. د نرانو تر منځه جنسي تبادله.
- ادم** : بنیادم. د ادم څوم.
- ادمیت** : انسانیت، سریتوب.
- ادلې** : د اعلي متضاد، لږ، کم، بې قیمت، د کمې درجې والا.
- ادو بدو** : پړسیدلې، تښه، ډډېله، د زهرو په وجه پړسیدلې.
- ادوم** : د زنگون نه تر مغني پورې برخه. پتون. ورون.
- ادیب** : استاذ. د ادب خالق. ادب تخلیق کونکې.
- ادیبه** : قبرستان، مقبره، ادینه : د زیارت ورځ. د جمعې ورځ.
- ادی** : د پلار یا د مور مور، نیا. بودی ښځې ته د خطاب تور.
- اديله** : نیمه پیسه. د تیرې زمانې یوه معمولي سکه.
- ادانه** : تکیه، اعتماد. چت یا دیوال ته د اړم لگولو دپاره استعمالیدونکې ستن.
- ادرقي** : اړېمې، د خوړلو څښلونه پس د کومي نه په ځلې راوتونکې اواز.
- اده** : د لارو موټرو د ودريدو ځای. د ترکان د رندې لاندې د کار تخته د دمې ځای. د بدکاری

- خامې . دده، اړخ .
اړې : هغه غونډاري چې په مری کښې پیدا کیږي .
اړی : د زمکې یوه حصه .
 هغه زمکه چې کرونده کړي د بچو په نامه خلاصه کړي
اذان : د مانځه دپاره د رابللو اواز . بانگ ،
اذن : اجازت ، اجازه ، رضا ، د دم درود اجازه .
اذیت : تکلیف ، کړاؤ .
اراده : د انتخاب اختیار او فیصلې کولو قوت او صلاحیت او د هغې استعمال .
ارام : د حرکت نه سکون ته منتقلي . د حرکت متضاد .
 قلازمې .
ارانش : ډول ، سیگار ، بنناسته کونه .
ارباب : درب جمع ، پالونکې . د مومندو او خلیلو داؤدزو او کاسیانو د خانانو لقب .
اړېشه : اورېشه . د اوږي مشهوره غله .
اړپوز : د خاور پوزه خله ، د بنیادم غهره .
اړت : پلن ، پراخ ،
اړتداد : له اسلامه اوږېدنه ، د مسلمان کیدو نه پس بیا کافر کیدل .
اړتعاش : رپیدل ، له غصې یا کمزوری نه د لاس او پښو رپیدل .
اړتقا : درجه په درجه ترقي کول ، په بره ختل .
اړتکاب : په یوه اراده عمل کول . گناه یا جرم کول .
اړتول : پراخه کول ، پلنول ، وسعت ورکول ، وسیع کول
اړتینه : ښځه ، عورته ،
اړتیدل : پراخیدل ، پلنیدل ، وسعت اخستل ،
اړت : د کوهي نه د اوبو راویستلو دپاره جوړه څرخي

چي لوٽڪي پڪڻي لڳيدلي
وي او عام طور سره د ڌارو
په ذريعه گر خول شي.

اردو : د پاڪستان سرڪاري
ڙبه. لڻڪر، فوخ.

ارزان : ڪم قيمته. د گران
متضاد.

ارزائي : د قيمتونو ڪم، د
گرائي ضد

ارزو : خواهش، ارمان،
تما

ارزومن : ارزو لرونڪي،
خواهش لرونڪي.

ارڙمي : اڙقي، د خوراک
نه پس د خلي نه راوتونڪي
اواز.

ارسال : استول. ليڙل.

ارشاد : حڪم، هدايت، لار
بنڀينه.

ارغشي : خراشڪي،
اخرشي، بلغم.

ارغند : د گوتو د بندونو
هلوڪي

ارغوان : د سور رنگ يو

گل.

ارغی : کٺه، سوپره، مقعد.

ارگجه : گڏوڏ، مخلوط،
ديو مرکب عطر نوم.

ارگودمي : ديوي لوبي
نامه چي پڪڻي يوه پڻه په

لاس ونيسي او په بله پڻه په
توپونوخي.

ارلگ : چورلٽ، بيخي له
مونده. له بيخه، اړخ.

ارمان : د خواهش د نه
پوره کيدو په نتيجه ڪښي د

محرومي احساس،

ارمي : د پښتنو ديوي قبيلي
نوم.

ارمغان : سوغات، تحفه.

ارمولي : د ماشومانو يوه
بيماري، اورمولي.

ارمولي : حرامولي،
حرامي. د زنا نه پيدا شوي.

ارواح : د روح جمع، اروا،
روحونه.

ارواږي : توري دانې
لرونڪي يو بوتڙي چي د غمو

- په فصل کښې کيږي. **اړت** : په منډې کښې د
 مال د مزدوري اړت يا دې.
 دستور، د منډې کار
اړتاؤ : پريوتی، نسکور،
 غورخيدلې.
اړتاوک : بې فکره،
 کاواک.
اړتو پرتو : هغه دغه، بې
 مطلبه، بې معنې، تال متول.
اړتي : د اړت کار کونکې،
 په اجرت، کمیشن، فیس
 وغيره د خلقو او سوداگرو
 مالونه خرڅونکې.
اړخ : خوا، طرف، پلو،
 دډه، د ترخ او دودې تر
 منځه ځای. احتياط، خان
 لري ساتنه.
اړخيز : طرفونه لرونکې،
 اړخدار
اړخي : د غره لمن کښې
 په ترڅ رمکه، د غره پټې.
اړکې : ژغوندې، د
 اندرپايې پاتکې، اړيکې، د
 پورې پايه. اړم، درباب غوړ
- په فصل کښې کيږي.
اړومرو : خامخا، ضرور.
اړه : د ترکانانو د لرکې
 پريکولو غاښ لرونکې آله،
 خړه.
اړهر : يو قسم بوتې چې د
 غنمو جوارو کير چاپيره په
 غاړو کرلې شي او د
 خشاک دپاره استعمالیږي.
 جينجر، جينجن.
اړيان : يوسه، خوار،
 غريب، محتاج. حيران.
 هک پک.
اړپر : د اړت د بياستو تر
 منځه لرکې.
اړپړه : هليله، يوه ميوه چې
 په دارو کښې پکارېږي.
اړيومې : رومبي، د بنيادم
 له نامه لاندې ويښته. فرض
اړام : سپين سترگې،
 بياکه، شيطان.
اړپې : سينگار بکس د
 کالو د ايښولو صندوقچه.
 يوه دروازه لرونکې کور.

اراميدل : لکيا کيدل، اخته

کيدل، مشغوليدل، جنگيدل،

اره : خواست، غوڻڻه،

ضرورت، حاجت، دستانه

دارو يا کسب ڪړو د فصل

په سر عوضانه.

اري : د تگ په وخت د

خاروي اړوپيڅ، د تلو په

وخت ورائي کول سم نه تلل.

اريمار : اريڙن، اري

کوڙکي، بار کڻي ڪوڙ

لر ڪري.

اريگري : ترون، رسته،

ملگرتيا، هغه لر ڪري جي د

ارت په چکر کڻي لوٽڪري يا

دروازي ايساروي.

اري : پياره، پجاري.

ارم گرم : بد امنی،

افراتفري، بد نظمي، شور و

غوڳا، ڪڙپر، هله ڪوله.

ازاد : د غلام ضد، پخپله

تو کيدل. خودرو، اصيل، د

خپل اختيار خاوند، خلاص،

صفا، بي تکلفه.

ارول : لاندي نه باندې يا

باندې نه لاندي ڪول، په بل

منځ ڪول، تاوه ول، د يوې

لاري نه په بله گرځول، يوې

ڪول، الته ڪول، اپوته ڪول.

ارولج : ستن، تمبه، اساس،

بنیاد، ويڻ، پيچيدگي.

ارنگتي : د پهلواني په

اصطلاح کڻي يو داڙ جي

پکڻي د حريف د پڻو تر

منځه پڻه ايندو شي او

حريف راغورځولي شي.

اروب : لپتي، اتوب، نرمه

خته. چيکر.

اروپر : نڀتي، لکه د پري

يو بل سره نڀتي.

اروپيڅ : تاڙ راتاڙ، اروپر.

ارم : لکيا، مشغول، اخته،

مصرف. هغه وسپنه يا

لر ڪري جي د دروازي شاته د

مضبوطي دپاره ايندو شي.

ارامول : په جنگ ڪول، لکيا

ڪول، مصرفول، اندولول،

- ازادول :** ازادي ورڪول، له قيده خوشي ڪول خلاصول، پريڻودل.
- ازادي :** خلاص، رهائي، د قيد و بند يا د بل چا د واک نه وٽه، بي تڪلفي.
- ازار :** رنڇ، ڪراڙ، تڪليف، ضرر. مرور توب، خفگان. وبال، ٻنيره.
- ازار بند :** پرتو غاڻش. باڳه.
- ازارول :** تڪليف ورڪول، عذابول، ڪٽر
- ازانگه :** انگاڙه، راتمبيلے اواز.
- ازدحام :** گنه ڪونه، هجوم.
- ازدواج :** واده ڪونه، جوڙه ڪيدنه.
- ازرده :** غمڙن، خفه، غمزده.
- ازغڪي :** يو ازغن بوتھي ڇي ڊير تريخ وي او ڇي دارو گانو ڪٽي پڪاري پري.
- ازغن :** ازغي لرونڪي، د ازغونه ڊڪ،
- ازغی :** د بوتي يا وني په تنه، پانه يا خانگه راختلي د ستنې په شان تيره حصه. د مهي لسه.
- ازل :** د ماضي هميشگي ڇي ابتدائي حد ۽ نه وي.
- ازمايل :** تجربيه ڪول، ازمينت ڪول.
- ازموده :** تجربيه ڪرے شوم، ازمايلے.
- ازمينت :** آزمائش، تجربيه، امتحان.
- اس :** ڪلڪ سومونه، ايال او ورده لڪي لرونڪي مشهور خنار ڇي په جنگونو ڪٽي پڪاري پري. د سورلي، ٽانگو او گاڏيو دپاره استعمال پري.
- اساس :** سياذ، رده، بنسٽ.
- اساطير :** قيصي، زري افساني
- اساليب :** د اسلوب جمع، طريقي، طرزونه،
- اسامي :** نام، نومونه، خلق، دهقان، ڪاشتڪار، سرے،

شي-

اخستونکي، کاک، خريدار،

اسپنه : وسپنه، آهن، په

عهدہ، نوکري، مالدار، امير.

دهاتونو کښې د ټولونه

اسان : د گران مشکل او

زيات استعماليدونکي سخت

سخت متضاد، سوکه.

دهات.

اسانويا : اسانوالی، سهولت،

اسپه : يو مرض چې د

اساني.

پوزې نه پکښې وينه راځي.

اسانول : سوکه کول،

يو مرض چې پکښې په بدن

اسانيدل : سوکه کيدل،

دانه راخيژي. حيض. د اس

اسان کول،

مرث.

اسائش : ارام، سوکالي،

استاخمې : پيغام راوړونکي،

اسباب : د سبب جمع،

پيغام رسان، فاصد.

وجوهات، د ضرورت سامان،

استاد : بنسټو کي، معلم،

خاص طور د کت بستري

هغه سرمې چې بل چاته څه

سره متعلق، عضو تناسل

علم يا کسب ښيي.

اسباق : د سبق جمع، د

استاذ : وگورئ استاد.

کتاب هغه حصې چې هره

استانه : د استان سره متعلق،

ورځ ي لوستونکي په لوستلو

د وسيلو ځامې، د پير د

ورالدي څي.

کښيनाستو ځامې. پير، فقير.

اسپتال : هسپتال، هغه ځامې

استبداد : ظلم، جبر،

چې په کښې د رنځورانو

غاصبانه عمل، مطلق العناني.

هلاج کيږي.

استثني : د يوې عامې

اسپند : توره دانه، سپند،

قاعدې يا د قانون د نفاذ نه

سپيلنې. يو بوټي چې د نظر

څوک بري کول، بيلول.

ماتولو دپاره په اور اچولې

- استحصال:** طلب د حصول،
 اخستنه، حاصلونه، په زور
 اخستل.
- استحقاق:** طلب د حق،
 حق غوښتنه.
- استحکام:** مضبوطيا، پوخ
 والی،
- استخاره:** د خیر طلب
 کول، فال اچونه، په شرعي
 اصطلاح کښې د یو کار د
 کیدو او نه کیدو په باب
 کښې په خاصه طریقه غیبی
 اشاره غوښتل.
- استخراج:** راوتنه،
 خارجونه، بیلیدنه، تفریق
 کونه.
- استخلاص:** د خلاصولو
 کوشش کونه، خلاصیدنه،
 نجات موندنه.
- استدراک:** پوهیدنه،
 موندنه.
- استدعا:** غوښتنه کونه.
 بلنه.
- استدلال:** دلیل، ثبوت،
 دلیل راوړل.
- استور:** د کپړې دمخ
 متضاد، د غبرگې کپړې
 لاندې طرف.
- استراحت:** سکون، آرام،
 راحت.
- استري:** د دوسپنې یوه آله
 چې گرمه کړې شي او په
 جامو یی گرځوي او د جامو
 ګونجې پرې هواروي.
- استسقاء:** اوبه غوښتنه،
 باران غوښتنه، یو مرض چې
 پکښې مریض په اوبو څښلو
 نه مریږي. د باران د غوښتلو
 مونځ.
- استطاعت:** وس، شته
 مني، دولت، حیثیت.
- استعارة:** په سوال
 غوښتنه، یو لفظ د خپل
 اصلي مفهوم په ځای په بله
 معنی کښې داسې استعمالول
 چې د اصلي او مرادې معنو
 تر منځه د تشبیه وغیره تعلق
 وي.

- استعانت** : مدد او کمک
 غوښتنه، مرسته غوښتنه،
 امداد غوښتل.
- استعجاب** : حیرانیدل، په
 تعجب کښې پریوتل.
- استعداد** : قابلیت، توان،
 صلاحیت، قدرت، وس.
- استغفي** : د معافي طلب
 کول، په یو منصب د کار نه
 کولو اراده ظاهرول.
- استعمار** : ودانې غوښتنه.
 پردې ملک په خپل لاس
 کښې راوستل، د بل ملک
 په وساتلو قبضه کول.
- استعمال** : په کار راوستل،
 چلونه.
- استغاثه** : مدد غوښتنه،
 امداد غوښتنه، فریاد کونه، د
 چا خلاف په عدالت کښې
 دعوي کول.
- استفشار** : بخښنه غوښتنه،
 توبه کونه.
- استفراق** : په څه فکر یا
 حال کښې ډوبیدنه،
- محویت، محوه کیدل.
- استغنا** : بې نیازی، بې
 پرواښي، دولت مندي.
- استفاده** : فائده حاصلول،
 فائده، نفع، گټه.
- استفتا** : فتوي غوښتنه،
 مسئله پوښتنه.
- استفسار** : پوښتنه، تپوس
 کونه، معلومونه.
- استفهام** : ځان پوهونه،
 سوال پوښتنه، سوالیه
 علامت.
- استقامت** : ودریدنه،
 ټینګوالی، قیام.
- استقبال** : د چا مخې ته
 وتل، راتلونکې زمانه،
 هر کله.
- استقلال** : خپلواکي، دیو
 ملک د بل ملک نه
 ازادیدل.
- استکار** : کاریگر، ماهر،
 دستکار، کسب گر، هنرمند.
- استمرار** : همیشه توب.
- استنباط** : را ایستل، اخذ

صرفه.	کول، حاصلونه.
اسقاط : سخات، هغه	استعجا : د ضروري حاجاتو
صدقه چې د مري د جنازې	نه پس اودس کونه.
نه پس ورکيدې شي. د حمل	استوار : ټينگ، مضبوط،
زيان، حمل ضائع کول.	کلک، محکم.
اسک : پچه، قرعه،	استوگن : وسيدونکې،
هسک،	استوگن.
اسلاف : پخواني، ورومېني،	استوگه : ديره نيول،
د پير مشران.	وسيدل، بودوباش اختيارول،
اسلام : هغه دين چې حضرت	ميشته کيدل.
محمد صلي الله عليه وسلم او	استوگن : وسيدونکې،
نورو نيانو د الله له طرفه راوړې	استوگه کونکې.
دې. د خداي پاک غوره	استهزا : پشارې، توقي،
کړې دين. محمدي دين،	ملنډې،
اسلحه : وسله، د جنگ	اسه : زمزمه، مزمزه، د
سامان، توره، توپک،	اسمان په د ولسو برجونو
تماچه، توپه وغيره.	کېنې يو بر ي شکل ي د
اسلوب : طرز، طريقه،	زمرې په شان وي. د شمسي
انځور،	کال د يوې مياشتې نوم.
اسم : نوم، د کس ځان يا	اسرار : د سر جمع،
خير نوم.	رازونه.
اسمان : سما، د زمکې د	اسراف : بدخوشي، عبث
پاسه بشکاريدونکې د شين	لگښت، فضول خرچي
رنگ چټ. شاعرانه	اسره : طمع، توقع، دريغ،

- اصطلاح کښې بخت. مقصد خر گندونه. اشاره.
- اسناد** : سندونه، تصدیقونه، دلیله.
- اسو** : د بکرمي کال شپږمه میاشت، اسوج چې د هیسوي کال ستمبر او اکتوبر کښې راځي.
- اسوده** : هوسا، مور پټ، په ارام، په بڼه حالت کښې، خوشحاله.
- اسویلې** : آه، د زړه درنځ د حسرت د اظهار اوار، خله پرانستل او هوا خارجول.
- اسهال** : دستونه، نس لاسه،
- اسیا** : ژرنده،
- اسیر** : قیدی، بندیوان، بدې،
- اش** : بنوروا، کیر. لیتی، د اورېشو یا دالو اوبه. انگولې
- اشا** : د ویرې یو فرضي څیز، اسب.
- اشارت** : د سر سترگو لاس یا ګوتې په ذریعه د خپل
- کڼایه،
- اشاره** : وګورئ اشارت، په مانځه کښې د تشهد وئیلو په وخت ګوته وچتونه، لمسونه،
- اشاریت** : دفن او ادب یوه اصطلاح، ایما، رمز،
- اشاریه** : د کتابونو هغه ضمیمه چې پکښې د کتابونو، لیکو، کیو، ځایونو وغیره فهرست ورکړې شوي وي.
- اشاری** : ردالو. یوه میوه وچه حرمانی،
- اشاعت** : شائع کول، ولس کښې څه خبره خورول.
- کتاب یا رساله چاپ کول،
- اشباه** : شبه، شک.
- اشتباه** : ګمان، شک. شبه،
- اشتباهي** : غیر یقیني، شکي.
- اشتر** : د اس د تانګ تسمه.
- اشتراک** : ګډون کونه، شرکت، د اخبار یا رسالې

- خيز مشهور تيا ڪولے شي.
اشتي : صلح، دوستي، صلح جوئي،
اشخاص : د شخص جمع، شخص د تن، فرد،
 کس مذڪر او مؤنث دواړو دپاره وئيلے شي.
اشر : بلندره، بگره، بسکړه، تينگه، د يو کار دپاره جمع کيدنه، په شريکه کار کول.
اشراف : نيکان د شريف جمع.
اشرفي : د سرو زرو يوه سکه چې تقريباً شپږ ماشي به وه.
اشر گندم : اشر بانه، په اشر کښې شريک تن، اشر باندے.
اشعار : منظوم کلام، شعرونه، د شعر جمع.
اشک : هغه اخيلي اوږه چې د ورېزو د ديگ خله پورې بندولے شي.
 خريد او کيدل.
اشتراکيت : هغه سياسي او معاشي نظام چې مقصدی د کارل مارکس، اينگلز او لينن د فلسفو د لاندې يوه غير طبقاتي معاشره او د کمونست پارټي اقتدار راوستل دي.
اشتعال : بلونه، د اور لمبه زياتول، په جوش او غصه کښې راوستل. اوډه جذبات راپارول.
اشتغال : مشغوليدنه، لگيا کيدنه.
اشتقاق : د يوې کلمې نه بله کلمه راوېنکل.
اشعمال : شاملول، د زمکو دوږو وږو توتو يو ځای کونه، د محکمه مال اصطلاح.
اشتها : خواهش، رغبت، لوږه.
اشتهار : خرگندونه، شهرت، هغه ليکلے کاغذ چې د هغې په ذريعه د څه

- اشنا** : د بیګانه متضاد، پېژندګلو، دوست، یار، هغه لار یا ښځه چې بل لار یا ښځې سره جنسي محبت کوي.
- اشنائي** : پېژندګلي، یارانه، دوستانه.
- آشپانه** : جاله، خاله، د وسېلو ځای.
- اصحاب** : د صاحب جمع الجمع. ملګري. د رسول الله صلي الله عليه وسلم په زمانه کېني مسلمانان شوي او د اېمان په حالت کېني وفات شوي کسان.
- اصرار** : تکرار، تېنګار، ټاکنه.
- اصراف** : صرف کول، خرڅ کونه.
- اصطبل** : طویله، طیله، د اسونو د ساتلو ځای.
- اصطلاح** : د یوې علمي یا فني ډلې له خوا یو لفظ د خپل اصل مفهوم نه بېر په لوړو معنو کېني استعمالونه.
- اصل** : بیخ، بنیاد، نوځ، جرړه. نسب، منبع، سوچه.
- اصلاح** : صحیح کونه، سمونه، نقص لرې کونه.
- اصلي** : سوچه، د نقلې ضد.
- اصلیت** : حقیقت، خالص توپ.
- اصناف** : قسمونه، د صنف جمع.
- اصنام** : د کاني بتان، د صنم جمع. معشوقې شاعرانه اصطلاح.
- اصوات** : اوازونه، د صوت جمع.
- اصول** : د اصل جمع، قاعدې، قانون، آئین، لار، طریقي.
- اصیل** : د مریې او سرکش متضاد، اموخته شوی، د ښه نسب سره تعلق لرونکی، سوچه، دروند، شریف.
- اضافت** : زیاتونه، پورې کونه، نسبت کونه، یو څیز بل سره نښلونه.

- اضافه** : زیاتے، ترقی،
اضحیٰ : د لوے اختر قربانی،
اضداد : د ضد جمع، متضاد
 خیزولہ.
- اضطراب** : پریشانی، تراره،
 بی آرامی، ناقلاری.
- اضطرار** : بی قراری، بی
 اختیاری،
- اضلاع** : د ضلع جمع.
 طرفونه، خنو ملکونو کښې د
 یو جغرافیائی وحدت نوم.
- اطاعت** : فرمان برداری،
 پیروي.
- اطراف** : طرفونه، اړخونه،
 لري ځایونه، د طرف جمع.
- اطفال** : واره، ماشومان،
 ناپوهه، د طفل جمع.
- اطلاع** : خبر، اعلان،
 خبردارۍ.
- اطلاق** : د یوې معنې په یو
 لفظ یا کار برابریدنه، د یو
 قانون په یو عمل برابریدنه.
- اطمینان** : تسلي، دلاسه،
 صبر، ډام.
- اطوار** : روشونه، طور،
 طریقې. د طور جمع
- اطهر** : دیرزیات پاک،
 دیر صفا، پاکیزه.
- اظلم** : دیر ظالم، انتهای
 ظالم.
- اظهار** : ښکاره کونه، بیان
 ورکونه، زباني بیان، ظاهر و نه.
- اعاده** : دوباره کونه، سر
 دوباره کول.
- اعانت** : حمایت، مدد،
 امداد، کومک.
- اعتبار** : ویسا، یقین، باور،
 قیام، ثبات، لحاظ.
- اعتدال** : میانه روی، نه
 کمی نه بیشي. برابري.
- اعتدار** : علر غوښتنه،
 بڅښنه غوښتنه.
- اعتراض** : گوتنه لېونه،
 شک کونه، نکته چینی کونه،
 عیب راوښکته.
- اعتراف** : ذمه واري مننه،
 اقرار کونه، تسلیمول،
- اعتقاد** : عقیده ساتنه، یقین

- لرنه، باور کونه
اعتکاف : د روزې د مياشتې
 په اخري لسو ورځو کېنې د
 عبادت دپاره د خلقو نه بيل په
 جماعت کېنې کېنينا ستل.
- اعتماد** : ډاډ، وېسا، يقين،
 اعتبار.
- اعنا** : پام کونه، توجه
 کونه.
- اعجاز** : عاجز کونه،
 معجزه، کرامت، کرشمه،
- اعجمي** : غير عرب، چاراء،
 د عجم سره منسوب.
- اعداد** : شمير، شمار،
 هندسي، عددونه، د عدد جمع.
- اعراب** : هغه نالي چې د
 زېمناکو زموږ نه د زېم لري
 کولو په غرض کنستلې شوي
 وي. ايراب.
- اھراب** : د حرفونو حرکات،
 زېر، زېر، پېش وغيره.
- اعزاز** : عزت، مرتبه، رتبه.
- اعشاريه** : هغه نقطه يا د
 "ء" نېټه چې د صحيح
- هندسي نه پس د کسر
 ښکاره کولو دپاره لکي
- اعصاب** : پلې، ريشې د
 عصب جمع.
- اعضاء** : اندامونه، غړي، د
 عضو جمع.
- اعظم** : ډير لوی، د الله
 پاک يو نوم.
- اعلاميه** : د څه واقعي په
 باره کېنې اطلاع خورېدنه،
 نشر شوم اعلان.
- اعلان** : څرگندونه،
 ظاهروته، په جار خبر ورکونه.
- اعلي** : ډير وچت، زيات
 ښه، د ادني متضاد،
- اعمال** : کړه، کارونه، د
 عمل جمع
- اعمي** : ږوند، نابينا
- اعيان** : مشران، عتبان،
 بزرگان.
- آغا** : بادار، څښتن، خاوند،
 ښاغلی، محترم، پلار نه د
 خطاب اواز،
- آغاز** : شروع، ابتدا،

- اغراض** : حاجونه، غرضونه، مقصودونه.
اغراق : مبالغه کونه، دوزي وپشتل.
اغستل : اغوستل، بدن په جامو يا بل څه پتول.
اغلاط : تيروتنې، خطاوې، غلطې.
اغلام : هلکانو سره بد فعلي کونه، بچه بازي، هلک بازي.
اغلب : غالب تر، قوي، **اغماض** : سترگې پتول، بې پروايي کول.
اخوا : لمسونه، د لارې نه ايستنه، پتونه، **اغوستل** : بدن په څه کپړه وغيره پتول.
اغوستن : د اغوستلو جامې يا بل کوم څيز.
اغيار : پردې، رقيب، دشمن. د غير جمع.
اغير : بد هضمي، د خيتيې خرابي.
اغيرل : بد هضمه کول، کرکه کول.
اغيزه : اثر، تاثير.
افات : مصيبتونه، بلاگانې، تکليفونه، د افت جمع.
افاده : فائده رسونه، څرگندونه، ښکاره کونه، **افاديت** : فائده رسونه، فيض رسونه.
افاقه : له بيهوشي يا رنځ نه ښه کيدل.
افاقی : عالمي، وسيع د افاق سره متعلق.
افت : مصيبت، تکليف، د خدايې قهر، **الغاب** : نمر، لمر، **الفتاح** : پرانسته، لاس پورې کول.
الفتحار : فخر کونه، نازيدنه.
الغوا : تور پورې کول، تهمت لگول.
الغراق : بيلتون راوستل، جداتي راوستل.

- الفراد** : وگري، خلق، کسان،
 د فرد جمع.
الفراط : د حده وتل، زيات
 والي، د تفريط متضاد.
الفرين : شاباش،
الفرانش : ډير والي، زيات
 والي، کثرت.
الفرزون : ډير، زيات،
الفسانوي : غير حقيقي، د
 الفسانې سره متعلق.
الفساله : قيصي، د حقيقت
 ضد، ادبي اصطلاح کښې وړه
 قيصي.
الفسر : تاج، مشر، سردار،
 قرقره.
الفسرده : خفه، پريشان،
 سور، مراوم.
الفسوس : د غم، ارمان او
 حسرت کلمه.
الفسون : دم، سحر، جادو،
 منتر.
الشان : د مقيش يا گوټي
 وړې وړې ذرې چې پنځې ي
 د بنائست دپاره په تندي
- لکوي او په ويښتو ي دوروي.
الفضل : ډير غوره، بهتر،
 فضيلت لرونکي.
الطاري : دروژې ماتولو
 څيزونه، روژه ماتونه.
الفعال : کارونه، د فعل
 جمع.
الافغان : پښتون.
الافق : کناره، غاړه، هغه څامه
 چې اسمان او زمکه يو بل
 سره لگيدلي ښکاري.
الافکار : فکرونه، خيالات، د
 فکر جمع.
الافلاس : مفلسي، غريبي
الافلاک : اسمانونه، د فلک
 جمع.
الافواج : فوځونه، لښکري،
 د فوج جمع.
الافيم : ترياق، اپيم، افیون، د
 خشخاشو د ډوډې د پيو نه
 حاصلیدونکې نشه آور مواد.
الافيمي : افيم خوړ، هغه
 څوک چې افيم خوړي.
الاقارب : خپلوان، رشتنه

وعدہ، شرط.	داران.
اُقرب : خپل، عزیزان، رشتہ دار.	اقامت : استوگه، ټيکاز، قیام، سکون.
اُقربا : خپلوان، رشتہ داران.	اقبال : د اقبال سره متعلق، د جرم یا گناه اعتراف کونکې.
اُقساط : قسطونه، ټوکړې، حصې، کشتونه، د قسط جمع.	اقتباس : انتخاب، د جاد نظم یا نثر عبارت نقل کونه.
اقسام : قسمونه، د قسم جمع.	اقتدار : وس، واک، اختیار، قدرت، طاقت، حکومت.
اقل : ډیر لږ، ډیر کم.	اقتدا : متابعت کول، وروستو تلنه، پیروي کول.
اقلیت : کمې، لږوالی، د اکثریت متضاد.	اقتصاد : وټه، میانه روي.
اقلیم : ملک، ولایت، د زمکې پنځو حصو کښې هر یو ته اقلیم وائي.	اقتصادیات : هغه علم چې په هغې کښې د ملک د مادي پیداوار او د هغې مناسب خرڅ په باب کښې تعلیم ورکول شي، معاشیات.
اقوال : خبرې، مقولې، قول جمع.	اقدار : معیارونه، اندازې، د قدر جمع.
اقوام : قومونه، فرقې، گروهونه د قوم جمع.	اقدام : ارتکاب، وړاندې تلنه، شروع، اراده، قصد.
اکابر : غټان، مشران، د اکبر جمع.	اقدس : ډیر پاک، نهایت پاک.
اکاله : یو ځل قلبه کونه، زمکه یو ځل اړول.	اقرار : مننه، په ژبه ونیښه.

اکبر : ڊير لوم. د الله پاک

نوم.

اکتساب : زده کونه،

کسب کونه، خواري کونه،

لاس ته راوړنه.

اکثفا : کافي کيدنه، بسنه،

بس، بس والی.

اکثر : زبنت ډير، زيات.

اکثريت : د اکثر سره متعلق،

زياتوالی.

اکرام : انعام، ميلمستيا،

عزت وړ کول، احترام.

اکر بکر : کره وړه، دمخ

کاسه، خدوخال.

اکسير : کيميا، هغه دارو

چې د يو مرض حکيمي علاج

وي.

اکو بکو : اوتې بوتې،

بکواس،

اکور : غوز، چرمغز، يوه

ميوه، اغز.

اگارې : هغه بياسته يا پرې

چې اس يا بل کوم خنار

هرې له وړو مې پېنې نه تړلې

شي.

اگاه : خبردار، واقف،

پوهه.

اگاهو : وړاندې، مخکېنې،

وړو مې.

اگاهي : واقفتيا، پوهه. له

يوي واقفې نه مخکېنې په ما

فوق الفطرت طريقه خبريدنه.

اگر : د انساني بدن د شا

هغه حصه چې بهر ته راوتې

وي. کناتې. که چرې، که.

اگره : د وريزو مستويا

شوملو بې مزې پنځکړې.

اگرې لکري : اړې کړې،

عوبل، هغه حالات چې د قانون

احترام پکېنې نه وي.

اگی : هئا، اویه، انده، د

چرکو تخم، هويه.

آل : اولاد، تير، خاندان.

الا : په جمع سره د الله نوم

اخستل، د خوشحالي په

موقع يوه نعره.

الابلا : بیکاره او بې بڼې

خيژونه. رواناروا، ورانې

ويجارې.	کول.
الاجي : هغه آله چې پوندانه	الته : اپوته، پرمخه،
پرې د مالوچو نه بيلو کړي شي.	ارولې، برخلاف، د سم، نيغ
الاستي : غائب، پټ،	او بني ضد.
ناکجهانه، ناخايي.	التي : قه، کوز کتنه،
الهي : اې زما خدايه، اله	باکي، چالونه،
سره منسوب.	الحاد : ملحد کيدنه، له دينه
الهيات : د الله پاک باره	اورېدل،
کښي علم او فلسفه.	الحاق : شامليدل،
البعه : ضرور، بيشکه،	جوختيدل، شريکيدل.
مگر، ليکن، ډير بڼه.	الحمد : د قرآن شريف
العباس : د يو شان والي له	وروښې سورت، ټولي
وجې په شک کښي پريوتل.	ستاني الله لره دي.
التجاء : زاري، منت،	الخ : د الي احره مخفف،
خواست.	يعني د دې تر اخر پورې .
الغزام : د څه کار د کولو يا	الزام : تهمت، تور، ملامتيا،
نه کولو وعده، په غاړه	پره.
اخستل،	السلام عليكم : په تاسو
التفات : پام، توجه،	دې سلامتيا وي.
مهرباني،	الغاو تلغاو : اړه کړې،
التماس : التجاء، خواست،	شور ماشور، بغاوت،
غوښتل.	الغرض : غرض دا چې.
التوا : بلې موقعې ته	الغياث : د امداد دپاره د
پريښودل، ځنډونه، ملتوي	راغوښتلو اواز، اصلي معني

يا لوبنو ايښو لوم صندوق

امداد.

چې درازونه يا خانې لري.

الميه : دردناکه واقعہ،

غمزنه واقعہ، داسې نظم يا نثر

چې انجام ي دردنګ وي.

الو : يوه سبزي، پټاټه،

جمع الوګان.

الوان : سور رنگ، د سور

رنگ يوه کپړه، د لون جمع.

الوبخارا : هغه تروه ميوه

چې د خوړلو نه علاوه پخکړي

او ورېزو کېږي استعمالېږي.

الويچ : يو قسم کچالو.

الوتل : ورزیدل، په هوا

کېږي د وزرونو په زور

ګرځيدل.

الوجه : د منډتې او الو

بخارې په شان يوه ميوه او د

هغې ونه.

الوداع : رخصت، په محه

بڼه.

الوده : لرلې، تپلې، ګنده،

پليست، داغ لرونکې، ککړ،

ګناه ګار.

الف : د ابجدو ورومې

تورمې، د حرف "ا" تلفظ.

الفاذ : هغه چخچي يا پانې

چې د دروازو او کړکيو او

روشن دانونو وغيره د جوړولو

د مضبوطولو دپاره د ديوال او

لرګي ترمنځه ټک وهلې

شي.

الفاظ : ټکي، توري،

لفظونه، د لفظ جمع.

الفت : مینه، محبت،

دوستي.

القا : غورځونه، اچونه،

الهام، غيبي اشاره.

القاب : لقبونه، د لقب

جمع.

القاري : بې انتها خواش،

ژبی.

القصة : غرض دا چې،

قصه کوتاه، لنډه دا چې.

الله : د خداي پاک نوم،

اسم ذات.

الماری : د کتابونو، کپړو

امادگي : خوبنه، رضا،
غاره کينودنه.

اماده : جوړ، تيار، رضا،
راضي.

امارت : اميري، مشري.

اماره : حکم کونکې، نفس
اماره.

اما کما : لري نژدې، يو
خامې بل خامې، د لري لري،
د امازي او کمالزي مخفف.

اماله : د کرامر هغه قاعده
چې د هغې لاندې زور د زير
په شان لوستي شي لکه د
رکاب په خامې رکيب.

امام : پيشوا، رهنما، مونځ
ور کونکې.

امامت : مشري، سرداري،
د امام عهد، رهنمائي،
قيادت.

امان : پناه، حفاظت، ارام،
امانت : په اعتبار ورکړې

خير، چا سره په حفاظت
کېنې ورکړې شوي خير.

امالي : ټول، سالم، پوره،

الوزول : په هوا کېنې
گرخول، پورته کول، په
آتشي وسله وژل.

الوول : ولول، تاوړالاؤ،
گلکوټي، گرکوټي، کارکوټي
اله : آله، اوزار، برک.

اله : هله، شابه، زرکه،
اله گوله : شوروشر، جنگ

جگړه، بدانتظامي، اېم
گرمې.

الهام : د الله پاک له خوا د
انسان د هدايت دپاره نازل
شوي کلام.

الي دودو : هغه سېرې چې
هر وخت په منډه وي، جلي
کونکې.

الينادمي : هغه سېرې چې
په ودونو کېنې سندرې ونيول
ي پيشه وي.

الي خلې : وگورئ هلې
خلې

ام : د گرمو او شکنو سيمو
يوه مشهوره خوږه ميوه چې
په گرمي کېنې رارسي.

- بت، خوندي،
امبار : انبار، دیرے، دیر،
 ذخیرہ، د غلے گودام.
امبارکي : مبارکي، د چاہ
 خوشحالی هغه ته د
 خوشحالی ظاهر ونه.
امبالۍ : کجاره، هغه دولی
 چې په اوبښ یا هاتي باندې
 ورلے شي.
امبر چمبر : یو بل کښې
 ننوتې، مشت و گریوان، یو
 بل سره ښخ.
امبور : د ترکان، لوهار او
 نورو کسب گرو هغه کالے
 چې د څه څیز مثلاً میخ وغیره
 د ایستو دپاره پکار یږي.
امت : د یو رسول موکے
 جماعت، ټولے،
امتحان : آزمائنه، آزمائیل،
امتداد : وړدیدن، عزیزدنه،
 د جیومیټری په اصطلاح
 کښې وړدوالے، پلن والے او
 ژوروالے.
امتیاز : بیلټون، فرق، تمیز،
 جداني،
امجوره : د کچه ام و چې
 کړې ترازې چې د اوږه کیدو
 نه پس په مصالحه کښې
 استعمالیږي.
آمد : گټه، آمدني، د
 شاعری یوه اصطلاح، زړه
 کښې پیدا شوې خبره.
امداد : مدد، مرسته،
 کومک.
امدن : آمدني، گټه، فائده،
 حاصل.
امدورفت : تلنه راتلنه،
 تعلق، راشه درشه.
آمر : حاکم، حکم کونکے،
امر : حکم، کار.
امرا : د امیر جمع، غټان،
 لویان، دولتمند.
امراض : بیماری،
 ناروغی، د مرض جمع.
امرسه : د وریزو د اوږو نه
 جوړ خوږ ککوړے.
امروء : امروت، یوه میوه.
امروزه : روزمره، دیوې

اموات : مرگونه، د موت جمع.

اموال : مالونه، د مال جمع.

امواج : موجونه، چېبې، د موج جمع.

اموخته : عادت شوم، بلد شوم، عادي.

امور : کارونه، احکام، د امر جمع.

امي : نالوسته، ان پر،
اميد : توقع، آرزو، اسره، امل.

اميدوار : اميد لرونکې،
اميدواره : اميد لرونکې،

هغه ښځه يا ماده ځناور چې په کيله ي بچي وي. حامله.

امير : حاکم، حکم کونکې، دولت مند، د قافلي مشر،

امين : امانت گر، امانت دار.

آمين : هم داسې دې وشي. مننه، قبلونه،

ورځې په دوران کښې
امریت : ټول واکتوب، د امر حکومت، امرانه نظام.

امزرم : منزرم، ازمرم،
امسا : د لاس لرگي، کوتي، لکړه، عصا.

امساک : ايسارونه، د انزال ايسارونه،

امکان : د واقع کيدو يا ممکن کيدو صلاحيت،

امل : آرزو، اميد،
املا : د چا د وينا د ليک دود مطابق ليکنه، د امتحان په ډول د بل ونيلى عبارت ليکل.

املاک : د ملک جمع، مال، اسباب، جاگير.

املوک : د يوې ونې او د هغې د ميوې نامه.

املي : يوه تروه ميوه.

امن : صلح، اطمینان، آرام، امان. د جنگ ضد.

امن و امان : د جنگ متضاد.

- اميزش** : گهرون، ملاوت.
اميل : امبيل، هار، د غاړې کالې.
انا : اصل معني "زه". هرې مشرې پنځې ته د احترام کلمه.
انار : يوه دانې داره ميوه چې پوتکې يا ترش وي
انار دانه : مساله چې د انگورو او اسار گورو له دانو جوړېږي
انارې : ماشولته، يا پوهه، يا تحربه کار
انانيت : ځان مننه، خود پسندي، غرور.
انبار : امبار، ډير، ذخيره.
البساط : خوشحالي، غوړيدنه.
البوه : هجوم، کته کونه.
البياء : نبيان، د بي جمع.
العباء : خسر دارول، اطلاع ورکول
الغخاب : خوبښو، غوره کول.
التروش : پرنج، انتوش، ترونج.
التساب : نسبت لرونه، تعلق، نسبت.
التشار : تردد، خوړيدنه، پرېشاني، د شهوت په نتيجه کېنې د آله تناسل لکيدنه.
التظار : کتون، کتنه، اسره، په اميد وسيدنه، لار کتنه.
التظام : بندوبست، ترتيب، تنظيم کول.
التقاد : کره کتنه، تنقيد، اعتراض.
انتقال : مړ کيدنه، د جانداد منتقل کيدل، نقل و حرکت.
التقام : بدل، پور، وار، کسات، بدله.
النها : اخر، انجام، حد، خاتمه.
النها پسندي : د انتها پسند عمل او نظريه.
النتهائي : نهايت، اخري.
الانجام : دنبال، اخر، انتها.

الجان : نه پوهيدونکې،

جاهل،

النجروت : ناويات، بيش

بها، قيمتي.

الجل بنجل : الوول،

گډوډ، تاؤ راتاؤ.

الجم : ستوري.

الجماد : منجمد کيدنه،

کنکل کيدل.

الجمن : ټولنه، مجلس،

محفل.

الجه : هنجه، پنجه،

الجيل : هغه اسماني کتاب

چې په حضرت عيسيٰ عليه

السلام نازل شوی و.

الخر : يوه تور بخنه خوړه

ميوه.

الخرې : د مری د غدود د

پرسوب بيماري.

الخور : تصوير، نقش،

نښه، مرهم پټی.

الحج : د فټ دولسمه حصه.

الحراف : له يو قول يا

عمل ځنې بيرته گرځيدل،

انکار کونه.

الحصار : د يوې خبرې په

بله موقوف کيدل، دارومدار

ساتل،

الحطاط : پريوتنه،

راغورځيدل، زوال.

الده : اندازه، تخمينه.

الدهاز : حد، مقدار، طرز،

طريقه، شان، ادا، ناز و نخره،

الدهزه : قياس، فيصله،

کچ، ناپ تول، د نا کافي علم

په بنا کړم فيصله.

الدهام : د بدن يوه حصه،

عضو.

الدرپايه : پارڅنگ،

پورې، زينه.

الدرغېب : بې هوشه، پټ،

هغه سره چې کوټې ته

نوخې او ځان پسې ورپورې

کړي.

الدرون : دنه، په منځ

کښې، زړه، باطن، د بيرون

متضاد.

الدروه : څرخ، بات، د چرو

سر او چک دواړه مات شوي

وي

الليوال : انډې کښې

شريک، ملگرم، يوې بې

نکاح ښځې سره وسيدونکې

الديرم : پوزم، پوزکې

الډي : ښوروا، پخکرم،

کتوي، اينگولې، ترکاري.

الډي کونډي : اخلې

پخلې، انډي کتوي.

الډم : غونډم، د اوبښ يا

خريابېل څاروي د بار يو

خوا، ورم، نيم بار، د بار يوه

حصه.

الډم الډم : توتې

توتې، اندام اندام، ډير

ستره.

الزال : مني حارجيدنه، مني

وتنه، خلاصيدنه

انساب : سوبه، سلوبه،

د نسب جمع.

السان : بنيادم، سرم،

خپلو کښې مينه کونکې.

النسب : يو شلم بوتې چې

چاقوانو تيرولو آله.

الندوخته : سښال شوم،

سښال، گټه، جمع واري

الندوهگين : دلگير، عمگين،

غمژن،

الديښمن : غمژن، فکر

من، دلگير،

الديښنه : ويره، خطر،

غم، پرېشاني،

الډر : مست څاروم،

ناخصي څاروم، سانډ.

الډره : د پسه په گيده

کښې لويه کولمه.

الډگ : کناتې، اړخ،

الډگ سونډگ : هغه

سيلې او بادونه چې د ژمي په

اخر کښې چليږي، سونډگ

مونډگ.

الډوخر : فساد، وراښ، بد

تميزي، يوه لوبه

الډول : اوبړان، خوړند،

ښتې.

الډه : هغه اگې چې د

جنگولو په نتيجه کښې ي

انکار : د اقرار ضد۔ یوہ خبرہ نہ منل۔

انکسار : خاکساري، عاجزي، کسر نفسي.

انکشاف : ظاهریدنه، بنکاره کیدنه، معلومیدنه.

انگابنگا : لرې لرې، ډیر لرې، اخوا دیخوا، گډوډ، فضول خبرې.

انگار : سکروته، سروټکه، تک سور شوی.

انگازه : هغه اواز چې نه راتمبیري. اوازه. شهرت،

انگه : نښته، ورائی، چیر، ټونگه اچونه، لاس وراچونه.

انگر : غولې صحن، انکن،

انگره دنگره : لم لیت، ټال متول، اخوا دیخوا، انه بانه.

انکن : انگر، غولې، صحن.

انکور : زبلې کونکې مشهور بوټې چې خوږه میوه کوي.

انکیتی : د تانبې یا د ټیم نه جوړ د اور بلولو دپاره یو خاص لوښی. د اور بلولو خامی.

انناس : یوه مشهوره میوه چې د خټکي نه وړه ورده او

لرگې او پانې ئ د زیري د مرض دپاره استعمالیږي.

انسداد : بندونه، بندیز، منع کونه، ختمونه.

انشا : له خانه رالیستل، له خانه پیدا کول، عبارت،

تحریر،

انصار : مددگاران، په مدینه منوره کښې د رسول الله صلي

الله علیه وسلم مددگاران اصحاب.

انصاف : عدل، د حق فیصله، نیمول.

انعام : بخشش، سوغات، بدله، صله،

انعکاس : عکس، په بل مخ اوږیدنه،

انفرادي : یواځې، خان له، فردا فردا.

انفرادیت : د انفرادي سره متعلق.

انفصال : جدائی، بیلون، بیلیدنه.

انفعال : شرمیدنه، بدامت، ملامتیا.

انقلاب : اوښتل، د حالت بدلیل، د زمانې گردش،

قوت چي په غوږونو اوریدم	خوږه وي او د پاسه پرې ازغي
شي.	وي
او آزه : شهرت، ناموري،	انواع : قسمونه، ډولونه، د
غلغله، افواه.	نوع جمع
اوباش : خوشه	انه : يوه پخوانی سکه چې د
گرځيدونکي، بدمعاش، بد	څلورو پيسو برابر به وه.
چلن، اواره گرد.	انه بانه : عنبر، بهانه،
اوبدل : کپړه جوړول، د	انهماک : مشغوليدنه،
کډی کار کول.	مصروفيت.
اوپره : پرسيدلې، بوکه، چې	انيز : انه، دروپی شپاړسمه
کلک نه وي.	برخه.
او تر : مست، باتريا، وارخطا،	ايدل : هنيدل، کمزورم
پاکل.	کيدل، د خرياد اس د مستی
اوتي بوتې : کډې وډې،	اواز.
کاواکي، بې مطلبه خبرې.	او : هغه اوار چې غوايان پرې
اوجري : لري کولمې، لري	شرلې شي. د کار کولو په
سوږي، د خاروؤ د معدې يوه	غرض د اماده کولو کلمه، هو.
برخه.	او : د عطف حرف، بيا،
اودس : د مانځه دپاره په	اواخر : انجام، انتها، د اخر
مخصوصه طريقه ځان پاکول.	جمع.
وضو.	اواره : روغه جوړه، صلح
اودس ماتي : ډکې متيازې،	صفائينې
لومړی بول، د اودس د حالت نه	اواره گرد : بيکاره
د بې اودسې حالت ته راتلل.	گرځيدونکي، لوفر.
اوډل : اوبدل، کپړه تيارول،	اواز : غږ، صوت، په خناورو
د ښځو د سر کمځی کول.	کښې د ژبې په ذريعه د خپلو
اوده : خوشولې، بیده، ساده،	جديباتو يا خيالانو څرگندولو

- ٻي پروا، ڇي وين ته وي.
اودي : سرحي ته مائل تور رنگ،
اور : د پخواني علم مطابق يو بنيادي عنصر ڇي د سوخيدو په نتيجه کښي ځ رڼا او گرمي پيدا کيږي. هور.
اوراد : وردونه، وظيفي.
اوراق : پاڼي، صفحي، د ورق جمع.
اور اورگي : جگنو، هغه چينجس ڇي د شپي په الوتو کښي رڼا کوي. اوربلک،
اوربشه : يوه مشهوره غله ڇي په اوږي کښي کيږي د خوراک نه علاوه ترې شراب هم جوړولن شي. جو.
اوربشینه : د اوربشونه جوړه،
اوربل : د پيغلو جونو د تندي ويښته، پيکي.
اوربوز : وگورئ وروبوز.
اور لرونې : هغه لږگي ڇي اور پرې لږگي شي.
اورمولې : دوږو ماشومانو يوه ناروغي ڇي پکښي په وږو دستونه لگي.
- اورميو** : گردن، خټ،
اورنې : هغه کپړه ڇي ماشوم پکښي نغاړي او ترې.
اورول : په وچت اواز لوستل، د غوږ په ذريعه چاته رسول،
اوريدل : ارويدل، د غوږ په ذريعه د اواز محسوسيدل، د سامعي د حس استعمال کيدل، منل، قبول.
اوری : د غاښونو د ژامنو کير چاپيره غوښه.
اورمې : ورې، ورغومې، يو بوټي ڇي په عربي کښي ورته خردل وائي. نري دانې کوي،
اورل : منل، زغمل، اخستل، بيلول، چون کول.
اوره : دوره، وره، اتا.
اوريدل : اوبتل، تيريدل، په تکليف کښي مبتلا کيدل، د لاس او پښي بې خايه کيدل. دين پرېښودل،
اوريدل : ميده کيدل، اوره کيدل، اوره جوړيدل.
اوريدل راوړيدل : وجود له يو خوا بل خوا حرکت ورکول، اخوا ديخوا

اوبښه.

اوبښه : له سترگو

خارجيدونکې مائع څاخکې

چې د ژړا يا د خوشحالي په

وخت راوځي.

اوبښې : وگورئ اخښې.

اوصاف : د وصف جمع،

صفتونه.

اوقات : وختونه، د وقت

جمع، مالي يا معاشي حيثيت.

اوقاف : د خيراتي مقصد

دپاره خاص شوي څيزونه يا

جائدادونه او دهغي د انتظام

محکمه، د وقف جمع.

اوقه : قره، چال، کوز کاته،

التي.

اوگره : وريژې يا بتي په

اوبو کښې يښونه، د وريژو يا

بتو اتوب،

اول : د خالي ورځ، ورومې،

شروع، ابتدا.

اولاد : زاوژاد، بال بچ،

نسل، پښت، الواد.

اولجه : مال غنيمت، لوټ،

تالان،

اولس : د قام خلق، قامي

خلق، عوام.

گرځيدل، اواره گرځيدل.

اوزار : د استکار د کار

کالې، د کار آلې.

اوزان : وزنونه، د وزن جمع.

اوږد : وږد، لويه، دلند،

متضاد.

اوږه : هوره،

اوږه : د خټ او مټ تر منځه

د ولي حصه.

اوړی : د غاړې يو کالې،

پيمانه، هغه لوبښې چې غله

پرې پيمانه کولې شي.

اوس : په دې وخت، په دې

ساعت، د ډير نژدې تير شوي

کار دپاره.

اوسط : درميانه، مينځومانه،

په منځ کښې.

اوسنۍ : د اوس وخت،

موجوده. دستي.

اوسيدل : ژوند تيرول، ديره

کيدل، ميشته کيدل.

اوبښ : د ايشيا او افريقې يو

لوړ قامتې ځناور چې په شايو يا

دوه کبونه لري. او د سورلي

او باربردارۍ دپاره پکارېږي.

اوبڼکه : د سترگونه

بهيډونکې مائع، وگورئ

- اولئ : ورومې، ورومې،
اولياء : بزرگان، وليان، پاک
 خلق، د الله پاک دوستان.
اولين : ورومې، ورومې،
 لومړې.
اوم : کچه، ناپخته، خام،
 ناتجربه کار، ناپوه.
اومتيا : اوموالې، کچه والې،
 خام والې.
اومه خلک : هغه هلک چې
 ږیره بریت ی لا نه وي راغلي.
اونگه : چتر، بغری،
 لنگری، د دارو جوړولو یا
 مسالې میده کولو دپاره د
 لرگي یا وسپنې نه جوړ شوی
 لوبنې.
اووکس : د شپارسو او
 اتلسو په منځ کښې هندسه.
اووه : یو او شپږ، د اتو نه یو
 کم.
اوه : هغه تباکه چې د خنار
 په پښه کښې راخیږي.
اوهام : وهمونه، دوهم
 جمع.
اوي : آبي، دللمې متضاد،
اویا : لس او شپيته، لس کم
 اتيا ۷۰.
اویه : ها، اگی، انده.
اویجه : زمکه، وطن،
 سرزمین.
اویزان : خوړند، اویزانده،
 نښته.
اوی : پږه، هغه خامې چې
 پکښې کلال لوبښي پخوي.
آه : د افسوس او حسرت
 کلمه.
اها : د تعجب او خوشحالی
 کلمه، وا، وا.
اهتمام : انتظام، بندوبست،
 بندبنا.
اهل : مالک، صیب، تیر،
 خاندان، صفت، لائق، هنرمند،
 شریف.
اهل بیت : د کور خلق د
 رسول الله صلي الله علیه وسلم
 اولاد.
اهل حدیث : د مسلمانانو
 یوه فرقه چې د فقهې د امامانو
 تقلید نه کوي.
اهل کار : کارنده، کارکن،
 منشي، مرزا.
اهلیت : قابلیت، لیاقت،
 تمیز.

- اهليه** : بنڄه، تير، ارتينه، ماندينه، قبيله، ڪور، ڪورواله، نڪاح شوي بنڄه.
- اهم** : گهران، مشڪل، ضروري.
- اهميت** : داهه سره متعلق.
- اهنگ** : قصد، اراده، تڪل، غاره، اواز، عبر، نغمه، سر، وزن، طرز، طريقه.
- اهنگر** : پيش، لوهار.
- اهو** : هوسي، لکه شويه، لکه شوي.
- اٿمه** : د امام جمع، امامان.
- آئين** : دستور، قانون، رسم و رواج، آئينه، شيشه دين، عقيدہ.
- آئينه** : دمخ ڪٽلو شيشه، اينداره، هنداره.
- ايا** : حرف استفهام، سوال ڪلمه.
- ايات** : د آيت جمع، علامات، نبي، د قرآن او نورو اسمائي ڪٿائونو جملي.
- اياغ** : جام، ڪنڊول، پيالو، د شرابو جام.
- ايام** : ورخي، حالتونه، موسمون، وحتونه، ديوم.
- ايت** : د قرآن شريف پوره جملہ.
- ايشار** : قرباني، پنہ خپل ضرورت د بل ضرورت ته ترجيح ور ڪول.
- ايجاب** : قبلونه، مننه، منظورونه.
- ايجاد** : نوم خيز جوڙول، نوم خيز پيدا ڪول.
- ايجاز** : اختصار، مختصر ڪول.
- ايجرا** : هجرا، نامرد، نوربنڄه، ڪمزور، سست.
- ايون** : خر، ايره رنگه، د ايو په شان.
- ايره** : له سوخيدلي خيز نه پاتي شوم ڪرد.
- ايري** : د بنڄو د خبرو جنگ، د زانوؤ د خبرو جگره.
- ايري باري** : د خبرو جنگ، يو قريبله د خلي جنگ، ناڪاره خله خو خول، بدرد و نيل.
- ايرا** : وارخطا، اوتر.
- ايسار** : اتال، وروستو پاتي.

- بڼدي، گير، نيولې،
ايسار تيا : ماتلې، بڼدي
 توب، اتهالټيا، تم والې.
ايسارول : گيرول، اتهالول،
 پاتې کول، بڼدي کول،
ايساريدل : گيريدل،
 اتهاليدل، پاتې کيدل، بڼدي
 کيدل، بڼديدل.
ايسال : رسونه، يو ځای
 کونه، وصولونه.
ايطا : د شعر په مصرعو
 کښې د قافيې تکرار چې بڼه نه
 شي ځنلې.
ايفا : پوره کونه، د وعدي
 پوره کول.
ايل : قبيله، تېر، خاندان،
ايله : خلاص، ازاد، خوشه.
 هيله، دومره، بس، لږ،
ايله ايله : لږ لږ، په مزه مزه،
 په قلاز قلاز.
ايله بيله : فقط، محض، په
 خوارۍ زارۍ، بس دومره
 قدرې.
ايله حواله : داسې
 کوششونه او تدبيرونه چې د
 کاميابيدو امکان يې ډير کم
 وي.
- ايلي** : هيلې، مرغابې، د اوبو
 يو مارغه.
ايمان : غمزه، کنايه، اشاره.
ايمان : عقیده، اعتقاد،
 مذهب،
ايماندار : ايمان لرونکې.
ايماني : د ايمان سره تعلق
 لرونکې، حقه، رښتيا، سمه.
اينتي پينتي : چل ول، انې
 بانې، ټکي برکي.
اينجه : د بودي يا زړې غوا
 غوښه، کبجه غوښه.
اينلوانه : هندوانه، شين
 پوټ او عام طور سره سور
 رنگ لرونکې غټه ميوه.
اينه : وگورئ آينه.
اينه : خيگر، بڼه.
ايوان : شاهي دربار،
ايهام : د علم عروض يو
 صنعت چې شاعر په خپل
 کلام کښې داسې ټکي
 استعمالوي چې دوه معنې
 ترې راوځي.
ايراب : هغه لښته چې د زيم
 لرې کولو دپاره په ريښاکو
 زمکو کښې جوړ شوې وي.
ايستل : وباسل، وکښل.

ويشکل .
 ايغ : د نيغ مترادف، د نيغ نه
 مخکښې راتلونکې بې معنې
 ټکۍ .
 ايغ نيغ : د پاک زړه خاوند،
 صفا خبره کونکې، شوخ، سم
 دم، سر زورې .
 ايگر : د زمکې د کچ يوه
 پيمانه چې د دوو جريو برابر
 وي .
 ايلچي : استاخرې . قاصد .
 امې : حرف ندا، لکه امې
 هلکه، امې جينې . حرف
 استفهام هم دې لکه امې تاسو
 ته معلومه ده .

- ب :** (بي) د پښتو د حروف تهجي دويم تورم چې د ابجدو په حساب ي قيمت دوه (۲) دے .
- باب :** دروازه ، رواج ، دستور ، قسم ، سلسله ،
- بابت :** باره ، معامله ، سبب ، غرض ، بدله ، اجرت ،
- بابو :** لوسته سره ، کلرک ، افسر ،
- بابي :** دورنډار دپاره د خطاب کلمه .
- بابړنگ :** بابړنگ ، د کيدې د چينجو د علاج دپاره پکاريدونکې بوټۍ .
- بابړنه :** سره لرې ، واريزه تبه ، مليريا .
- باتريا :** مذوب ، مجذوب ، ليونۍ ، کم عقل ، پاگل ، ليونتارم .
- باتور :** عقاب ، د يو ښکاري مارغه نامه . مرنۍ ،
- باتي :** پاته ، پليته ، دپرهر هغه ټينگه زوه چې د باتي په
- شان د پرهر د خلي نه راوځي . د مالو چونه جوړه نري پوني چې ديوه کښي استعمالېږي .
- بات :** د چاقو چې تيرولو کانه . برجو ، خرڅ ،
- باتلے :** بالتې ، هغه لوبڼې چې اوبه يا شوده پکښي دکوي . ټاټکې ، باتي ،
- باتي :** غټې خبرې ، لافي ، ډوزې .
- باتيقولا :** باتر ، باتو ، لاپو ، لافزن .
- باج :** عبث ، فضول ، خراج ، قلنگ ، ماليه ،
- باجره :** د غلې يو قسم ،
- باجري :** نري نري کاني ، سنگير ،
- باجر :** په شيو شيو باران ، تالان ، لوټمار ، افراطي ، اگري نگري .
- باجگزار :** هغه سره چې ټيکس يا باج ورکوي .
- باجه :** د ساز يوه آله ،

- هارمونيم.
- باچا** : بادشاه، خنې ستانه دارو خلقوته د احترام نوم.
- باحس** : حساس، د احساس خاوند،
- باخبر** : خبردار، واقف، معلومات لرونکې.
- باختر** : مشرق، نمرخاته، ختيځ، شرق.
- باخه** : شمشتي، مېچي، بابنه يو ښکاري مارغه.
- باد** : درد، د پښو درد، يو مرض، هوا، ايشمه، پوستکي، تيز،
- بادار** : خښتن، مالک، خاوند، سردار.
- بادام** : د يخو ملګونو وچ پوستکې لرونکې يوه ميوه
- بادامه** : تيزه تنده سيلی، برفاني طوفان،
- بادبان** : هغه کپړه چې په جهاز يا کشتي کېږي د رفتار لټولو يا د هغې درځ بدلولو په عرض لګيدلې وي.
- بادخورک** : يو مارغه چې ګونګتې خوري.
- بادرنګ** : يوه خيلې لرونکې سبزي چې د سلا د پۀ طور استعمالېږي.
- بادرو** : بکرمي کال کېږي د پشکال نه پس راتلونکې مياشت، کشمالو، يو خوشبويه بوټی.
- بادشاه** : د يو قوم د ټولو نه لوړ مشر، حاکم، باچا،
- بادشاهت** : د بادشاه کيدو حالت، باچائي.
- بادګوله** : د ګيلې سخت درد، قولنج،
- بادوباران** : سيلی باران، د شرق باران، طوفاني باران.
- چې جم جګړ او سيلی ورسره ملګري وي.
- باده** : شراب، مے.
- بادي** : د باد سره منسوب.
- هغه څيز چې په ګيلۀ کېږي باد پيدا کوي.
- باديان** : خواړه ويلنې، کارۀ

باردار : وگورئ بادار.

حمل لرونکے، بار وړونکے
خاور،

بارکښ : بار وړونکے،

پنډې، محنت کش، مزدور.

صابره، د لویې سینې خاوند.

بارگاه : دربار، محل، ستانه،

پاک خا، شاهي خیمه،

باروت : بارود، د گڼو گڼو،

بنوري او سکرو يو اور

اخستونکے مرکب چې په

توپو، توپکو، غوښتونو وغيره

کښې استعمالیږي.

بارود : وگورئ باروت.

باره : سلسله، لړ، تعلق، د

تيرو ديوال، لومے بند، دلی

شوي تيروي، خندق، پستي،

طرز، قاعده، خل، وار،

کرت.

باري : هغه خاور چې پتي

وړلو سره عادت وي. بار

وړونکے.

باريگ : نرم، نازک،

گران، مشکل، ډیر نرم يا

ويلنکے.

بادگول : يو خاص قسم

غښتلے شورے پرمے چې

پکښې گلونه جوړ شوي وي.

بادو : بې همته، مست، بې

مغزه، ډوزې ويشتونکے،

دروغزن.

باده : لويه خبره، لافه.

باديوه : کانکوک، گودي،

باجاوه.

بار : ورے، بوج، د بار کښ

په شاتر لے پيټے، د ميوه دارې

ونې پيداوار، وار، حمل،

باران : وړينکے، ورياء، وور،

باروم، بارش.

باراني : وړندے، هغه کال

چې بارانونه پکښې ډیر

وريږي، للمه، هغه زمکه چې

کړئ په بارانه کيږي. د آبي

متضاد.

بارانی : برساتي، باران

کوټ،

بارخو : اننگي، رخسار،

غښورے.

وڊو کي،

په ٻاري وڊريڙي او عام طور
سره ٻوره وي.

ٻاري : بيا، آخر، يو خل،
ولي، مگر، خو.

ٻارينجڻ : باندڀڄڻ، د
ماشومانو د زنگولو ډپاره د
لرگي نه په دائره کښي جوړ
ټال،

ٻاري : د ٻانښي د خاندان يو
ښکاري مارغه. کړکي،
دريچه. د پياز پوتکي، د پياز
پر ده.

ٻاري : پټي، د کلي خواته
د کر زمکه، ټاپو.

ٻار : د توپو يا ټوپکو په يو
مخ چلول، وار، شپول، کيږ،
چار ديوالي، د پټي نه تاؤ شوې
غني، سيلاب، چله، د غټو
ديوال.

ٻار : مشهور ښکاري مارغه
چي نر ته ي جرړه وئيلې شي.

ٻاره : هغه خوراک چي د
پورو خاروؤ مخکښي ي د
لوشلو په وخت کښي
کښدي چي ورانې نه کوي.
ولڼه، ټاپو،

بازار : په دکانونو مشتمل
هغه ځاي چي خريد و

ٻاري : مزدور، نوکر،
خدمتگار، کاريگر.

فروخت پکښي کيږي.
مارکيټ، منډي، نرخ، اعتبار.

ټاپو : هغه خارو چي
په ټاپو وڊريږي. ټاپو

ټاپو : د بازار سره تعلق
لرونکي، لوفر،

اخيستونکي، رشوت خور،
ټاپو : بدکاره ښځه.

ټاپو : جواب طلبي،
پوښتنه، ټپوس،

هغه غوا يا مېښه چي هميشه

ټاپو : د کټ د څلورو خواؤ
ته لکيدونکو لرگيو کښي هر

يو، اړخ، طرف، سکه ورور،
دوست، د مرثيه خوان

جوړيدار، مټ د څنگلي نه تر
اوږي پورې لاس.

- بازي** : لوبه، تماشه، دوکه، چل، د شرط ترلو روپي، وار، داو، د راضي تابع مهمل.
- بازياب** : دوباره موندلې،
- بازيگر** : لوبغاړې، مداري، جادوگر، بې اصوله، چالاک، دوکه باز. په دويم ځل، دوباره وگورئ بازديگر.
- باسمتي** : يوه ښه قسمه وريژي
- باسي** : سخا، زور، بوي ناک، بيگانې، د بل وخت پاتې شوي د خوراک خيز.
- باشنده** : وسيدونکې، استوگنې،
- باطل** : بې فائدي، غلط، دروغ، بې هوډه، عبث، فضول، د حق متضاد.
- باطن** : اندرون، لرمون، ګوګل، پټ، پناه، د ظاهر او څرګند متضاد.
- باطني** : د باطن سره متعلق، د زړه سره تعلق لرونکې، اندروني.
- باعث** : سبب، وجه، له لاسه، له کبله، بنياد، خپله، حقيقت، اصل.
- باغ** : د ميوو او گلونو بوټي لرونکې زمکه چې عام طور ترې ديوال يا پار تاو وي.
- باغات** : د باغ جمع، باغونه
- باغبان** : د باغ حصمانه کوونکې، باغوان، هغه سړي چې باغ کرل او لګول يې پيشه وي.
- باغي** : نافرمانه، ياغي، حکم نه منونکې، بغاوت کوونکې،
- باغيچه** : وروڼه باغ، باغچه.
- باقاعده** : په تسلسل، په ترتيب، منظم، د قاعدې او دستور مطابق.
- باقي** : د الله پاک صفاتي نوم. بقايا، پاتې، بچ شوي خيز، هميشه، تل، رياضي کښې د تقسيم د سوال اخري بې تقسيمه پاتې شوي

هندسه.	بالنبت : سرو پر دم، تکیه،
باقیات : پاتې شوي، پاتې شوي خیزونه.	کله وزم،
باقیمانده : پاتې شوم، باقي.	بالعموم : عام طور سره، عموماً.
باک : ویره، پروا، خوف، دار، فکر، تکلف، تاوان، نقصان.	بالغ : بلوغ ته رسیدل،
باکی : التبی، قے، کوز کتنه، چالونه.	بالغیدل : بلوغت ته رسیدل، خوانیدل،
باکه : پرتو غاښ، بکه، لافه، لویه خبره، واکه،	بالفرض : که فرض کړي شي، فرضاً.
بالا : پورته، وچت، بره.	بالکل : کلیتاً، په کلي ډول، ټول، قطعي، مکمل، چورلټ.
بالاخر : اخر کار، اخر کښي، وروستو.	بالکې : مرید، بالکه چي، شاگرد، کم عمره خادم،
بالائي : برنۍ، پورتنۍ، پاستنۍ، پیروم، ملاتړي.	بالمقابل : په مقابل کښي،
رشوت، د تنخواه نه علاوه آمدني.	بالن : بالن، خشاک، د سوخولو لړگي.
بال بچ : اولاد، واره زاره، پښت.	بالو : بدبختي، کم نصیبي، میلو، یو. هغه چينجی چي جامي خوري،
بالتی : وگورئ باتلۍ.	بالواسطه : د واسطې سره، چي براه راست نه وي.
بالخصوص : خصوصاً، خاص طور سره.	بالین : بالنبت، سرو پر دم، تکیه.
	بام : بلی، د چت برنی

بانديشي: د باندې

وسيدونکې، باندېچي.

بانک: هغه آله چې گني

پرې د گنلير د باره

سپنيوي.

بانگ: اواز، غبر، ناره، د

مانځه دپاره بلنه.

بانگي: اذان کونکې، ملا،

چرک،

بانگي: د بانس د دوؤ ډنډو

د لرگي د بازوگانو تر منځه د

بوريو يا بون نه جوړه هغه آله

چې مزدوران پکښې سامان

چلوي. د چاپري فروشانو هغه

چاپرې چې هغوي ي په اوږه

گرځوي.

بانه: بهانه، پلمه، د دروغو

عذر

باني: بنياد ايښودونکې،

شروع کونکې،

بان: بون، د مونجو يا ميزرو

نه غښتې نوم پرې، بان.

بالس: سخت او مضبوط

لرگې لرونکې يوه ونه چې

حصه.

بامير: پندرت، د هندوانو

منهبي مشر.

باميره: د اور لمبه،

غرغنده،

بامير: د هندوانو د اعلي

ترين نسل فرد.

بامير: دره لانجه، گنه

گونه، شورماشور، بې ترتيبه

سامان.

بانجان: يوه سبزي،

باتينگر، باتينگن، تور باتينگر

بالدينې: په قلبه کښې د

بڼي طرف غوټې، پورتنې،

برنې، پاسنې، د بل وطن.

بالندي: د پاسه، پر، په.

بالدار: وران کوڅې، تولې،

جرگه، مجلس.

بالله: د يو کلي نه بهر هم د

هغې کلي د خلقو ملکيت

کښې د زمکې د کرونده گرو

اباد کوږونه، وړوکې کلې.

اويزان، اتهال، خوړند، دڅه

وخت دپاره عارضي استوگه.

- اکثر په خیمه جوړولو کښې
پکارولې شي.
- باله** : دسترگو د خیر مو په
غاره په یوه قطار ولاړ یو یا ډیر
وېښته.
- باوجود** : سره د دې، بیا
هم، په دې هم، د دې د پامه.
- باور** : یقین، اعتماد، تسلي،
وېسا، اعتبار.
- باورچي** : پخونکې، اښیز،
خانسامان.
- باورچي خانه** : داخلي
پخلي خامه،
- باوري** : اعتباري، قابل
اعتماد، معتمد.
- باوری** : هغه کومه چې
پورې ورته کوزې شوي وي،
ټولې.
- ټولې** : د باز د بچي په
ښکار د عادتولو دپاره پر کت
کړم مارغه.
- باري** : د ښخو د کار
توکړی، عام طور سره هغه
توکړی چې پکښې دریشلو
- دپاره مالوچ ایښوم شي.
- باویسر** : بواسیر، یوه
بیماري.
- باویرم** : د ښه کیدونکي
رنځ بیرته راتلنه، مرض
دوباره راتلل.
- باه** : شهوت، جماع، مردانه
طاقت.
- باهر** : بهر، ښکاره، څرگند،
خارج.
- باهم** : په خپلو کښې، یو تر
بله.
- باهو** : د ښخو یو کالې چې
مړونده د لیچې تر منځه وږد
وي، کنگن، باوو.
- باید** : پکار ده، لازمه ده،
ضروري ده، خامخا، ضرور.
- بائلات** : د گتات متضاد،
بائلنه، تاوان، زیان، ماتې
خوړنه، پر کیدنه.
- بائلل** : ناکامیابیدل، ماتې
خوړل، تاوان کول، د کتل
ضد.
- بهر** : د زمري یو قسم چې په

- ڄڻ ٿي گڻ ويٺڻه وي. هغه
 سره ڇي د سر ويٺڻه ٿي ڏير
 گڻ وي. ڦهرڙن،
 ٻيرو : بد رنگ سره، د
 ترو تندي خاوند، د خور ڼدو
 شونڊو او ٻيرو وروځو خاوند.
 ٻيو : د مور يا پلار خور،
 بنخونڪ،
 ٻيون : د لاس پڪي، باد
 پڪي، ماهي خورڪ يوه مرغی
 ڇي د سيند په غاڙه کبان
 نيسي.
 ٻي : مشري خور، ترور يا
 بلي مشري بنخي ته د احترام
 کلمه.
 بت : د شيدلو وريڙو اوبه يا
 سر سره، د نشاستي نه جوڙ
 هغه گروپي ڇي سوتي ڪپرو
 ته ٿي په دې غرض ور کوي
 ڇي تهه ٿي ماته نه شي.
 بُت : له لرگي، کائي، وسپني
 يا بل داسي خيز نه جوڙ د
 اسان يا حيوان شڪل، تصوير،
 شاعري ڪنڀي د محبوب دپاره
 استعمال ٿيوي.
 بُت پرست : د بتانو عبادت
 ڪونڪي، مشرڪ.
 بت تراش : بتان جوڙونڪي،
 بت ساز.
 بتو : بدتر، خراب، ڏير
 خراب، بي خونده.
 بتڪ : په سفر ڪنڀي خان
 سره د اوبو وڙولو لوڻي،
 بتڪي، يو قسم صراحي.
 بت ڪڍه : د بتانو د ايڻوڊو
 خام.
 بتڪي : بتڪ، د اوبو ساڻلو
 لوڻي.
 بُتڪي : وڙوڪي ديوال ڇي د
 پناهي دپاره وهلي شوم ٿي.
 وڙوڪي ديوال ڇي د ارب د
 کانجن سر ٻري پروت وي.
 بتوه : سارمه، پتي ڪنڀي
 پوخ شوم ساگ.
 بته : هغه مارغه ڇي لويه
 غرانگه لري او ڪورونو ڪنڀي
 ساڻي شي.
 بتي : د جولاڱانو د تنستي

کښې د پښتنو علاقه نه
رارسې.

بتي : د خښتو، ورجينا
تماکو پخولو يا د شرابو
ايستلو څانګه،

بجد : مصر، اصرار
کونکې، ضد کونکې.

بجلی : يو مقناطيسي قوت
چې د اليکتران او پروټان د
حرکت په نتيجه کې پيدا
کيږي. برق، بريښنا.

بخن : حريص، لالچي،

بج : اولاد، زوزاد، د بوټو
تيعونه، له خطري ساتلې، د
بیماری نه روغ، محفوظ،

بجاوړ : بج ساتنه، حفاظت،
پناه، سلامتې.

بجاوړنه : د کټ څادر،
بستره، فرش،

بجت : بج شوی مال،
کفايت شعاري.

بجره : بجړه، اولاد،
خوږ.

بج کچ : بال بج، اولاد.

بت، هغه نوم اوږه چې جولاگان
ئ تنسې له ورکوي.

بتا : کانا، په يوه سترګه
ږويد، چې يوه سترګه کېښې
ئ ګل وي.

بتل : لويه خاورينه پيالي،
لوی جام، لنگري، هغه
خاورين جام چې بنګ پکښې
څښلې شي. خاورينه کاسه.

بتنگ : ټانګو، د ناشپاتي
د خاندان يوه ميوه.

بتن : تنی، تکمه،

بتوه : بخڅکي، د پيسو
ساتلو کڅوړه،

بته : بې مصالحې وريژې.

بتي : هغه اوربشې چې صفا
شوې او ټکيدلې وي. صفا
سوټره.

بتياری : د بتياري مؤنث
بت کونکې ښځه.

بتيار : بت کونکې، ښې
کونکې،

بتير : دشمالې يخې خطې
يو مارغه چې د ژمي په سر

- بچم** : د کم عمر انسان يا حيوان، چوچک، د بوټو قلمونه، بې تجربې سړی،
بخر کي : بخرم، سپنکي، وړو کي انگار، پوتسکي، ذره، پيچانې، پيسانې، ډير لير.
بخرم : وگورئ بخر کي.
بحال : په حال، په خپل خام او مقام، په نوکړي واپس راغلې، زوړ حال ته بيرته راغلې.
بحث : د دوؤ تنو ترمنځه زباني يا تحريري دليل بازي، جگړه، زباني جگړه.
بحر : سمندر، درياب، د شعر د وزن مخصوصه پيمانه،
بحران : فيصله کن وخت، د مرض هغه کيفيت چې مريض د مرگ او ژوند تر منځه نښتې وي.
بحروبو : سمندر او وچه، لونده او وچه.
بحريه : سمندري فوځ.
بحيره : وړو کي سمندر.
- زوزاد، پاتې، پاتې شونې،
بجنلر : پرکتې، هغه ماشوم چې کونډه يا پريښودم شوې ښځه ي د خان سره د نوي ميره کور ته راولي.
بچنگ : د بچي تصغير.
 بچونگي، بچو.
بچو : خوي، لور يا کشر ته د مينې کلمه،
بچورم : د انسان يا حيوان بچم، د ډيرې مينې له کبله ماشوم ته ونيلې شي.
بچو کي : د پني د سر څوکه، د سرد وېښتو ترلو کپړه. د چابک د سر خونلې.
بچه باز : اغلام باز، هلکانو سره بدفعلي کونکي، هلکان ساتونکي.
بچيري : بيان، د اسپې بچي،
بچيم : بيان، د اسپې بچي.
بجي : د بچي مؤنث.

بخار : د گرمي له وجې راختلې دانې، تبه، تپ، براس، غصه، تاؤ،
بخاری : انگيتي، چنډلي، تودلي.
بخت : نصيب، قسمت، برخه، طالع.
بختور : د ښه بخت خاوند، خوش نصيب، بختيار، نیک بخته.
بختي : بختور، بختناک.
بخره : برخه، حصه، وراثت، نصيب، قسمت، د زمکې يوه حصه چې رقبه يې مختلفو علاقه کښې بيله بيله وي.
بخشش : انعام، ورکړه، بخښنه، معاف کونه،
بخښل : معاف کول، يو خيز چاته ورکول.
بُخل : کنجوسي، شومتيا، بخيلي.
بخمل : يوه مشهوره ريښمينه کپړه، مخمل، نرم و نازک،

بخن : د خنور بگونو په اخر کښې د راتلولو په صورت کښې معني کښې کمې پيدا کونکې لاحق له تور نه تور بخن، سور نه سور بخن.
بخيل : شوم، د بخل نه کار اخستونکې، کنجوس، خيلي، ضدي، هغه ماشوم چې خيل نيسي او هر وخت ژاړي.
بخي : گينده، په لاس يا په مشين کړې نيغ گڼه.
بد : سرکوزم، خنزير، سرکوزم، بد خناور. د ښه متضاد، ناکاره، خراب، فسادې، شريو، جگړه مار،
بد بو : خراب بوئ، سخا بوئ.
بدبوږه : چې خراب بوئ کوي،
بدتميز : تميز نه لرونکې، وران، بې حيا،
بدحال : په خراب حال کښې،
بدکار : د بدو کارو

کڻي نوم ڪار ڇي سنت نه ثابت نه وي.	کونڪي، خطا ڪار، بد ڪاري : بدفعلي، زنا ڪاري، بدچلني.
بدل : انتقام، پور، عوض، تاوان، غچ، مختلف، بيل، د اصل متضاد، د خپله خايه لري شوم.	بدنام : رسوا، شرميدل، په خراب نوم ياد.
بدلول : د يو خيز په خام بل خيز ورڪول يا اخستل، خوڪ د يو حال نه بل حال ته اږول.	بلور : سپورمي، د خوارلسمي سپورمي، مديني منوري سره نژدي يو خام.
بدلون : تبديلي، انقلاب، وگوري بدلول.	بلرد : کنخل، ستغي سپوري، سپڪه وينا.
بدله : د پښتو د اولسي شاعري هغه مخصوص صنف ڇي د مثنوي په رنگ کڻي ليکل شوم وي او عام طور سره پکڻي قصه بيانيري، د سندرو ويونکو په اصطلاح کڻي غزل مسلسل کڻي ليکلي قصه. د بدل مونث.	بلرگه : د سپيانو تولي، ملاٽر، مالگوتيا، په مرسته کڻي نگ، مري پسي د ورومي ورخي خيرات.
بدلي : تبادله، تبديلي، د يو ملازم د يو خام ته بل خام ته کول.	بلرنگ : بدشکله، بد صورته.
بدليدل : د يو خيز په خام	بلري : تيندک، دغره، تکره، زبان، نقصان، تکليف، ضرر، غلطي، خطر، بلا، بلر : سپيدار.
	بدستور : د دستور مطابق، زور په زور، زړه په زړه په خپل خام.
	بدعت : نوم ڪار، په دين

بل خيز ور کيدل، غوره کيدل،
له يو حال نه بل ته تيريدل،
بدليوه : خنزير، بدخويه،
بدمزاج، ظالم.
بدن : صورت، وجود، جسم،
خان.

بدنام : تورن، چې تور پرې
لگيدلې وي، رسوا، تهمتي.
بدو : خانه بدوش، د عربو
صحرا نشين، بې وقوف،
جاهل، باندېڅي.
بده : د بد مونث، خرابه.

بدې : بد، گناه، وران
کاري، دښمني،
بديع : عجيبه، ناوياته، انداز،
د يو علم نوم چې پکښې د
کلام معنوي او لفظي خوبۍ
بيان شوې وي.
بډا : شته من، سرمايه دار،
دولتمن، مالدار.

بدائي : کبر، غرور، لويي،
فخر، دولت مندي، شته مني.
بډوډ : پښورگه،
گرده.

بډه : بگه، د پرتوگ پاسني
حصه، په پرتوگ کښې د
پرتو غاښ اچولو ځاي. د ځني
کلمو سره راځي لکه ډډه
بډه.

بډه بيره : غټه بيره،
سوا بيره. د غټې بيرې يو
قسم.
بډي : بډې اخستونکې،
بډې مار، رشوتي، رشوت
خور،

بډي : رشوت، ناجانزه
پيسې.
بډله : لطيفه، توقه، مذاق،
وشته، د خوش طبعۍ خبره.

بر : فئال، گوزن، ميوه،
حاصل، سور، عرض،
پلنوالې. د اتورې د برکت
سره هم راځي لکه بر برکت.
براوړ : مساوي، يو شان،
پوره، سر په سر.

براوړي : مساوات،
جوړښت، اتفاق، سمون.
سموالې، يو شان والې.

- برات :** د شوقدر مياشت.
 حصه، برخه، د قرآن کريم يو سورت.
- برادري :** ورورولي.
 قامولي، عزيزولي.
- براده :** د لرگي يا وسپني جوړه يا بوړه.
- براعظم :** د جغرافي په اصطلاح کښې د خشکي لويه حصه چې پکښې خو ملکونه وي. اصلي معني لويه وچه.
- براق :** هغه سپين اس چې رسول الله صلي الله عليه وسلم پرې معراج ته تشریف ورکړ. اصل معني سپين پر قيدونکې څيز.
- برامته :** د قرضې يا تاوان په بدل کښې يرغمال کښې اخستې څيز يا کس.
- برامد :** هغه تجارتې څيزونه چې له يوه ملکه بهر ليږل شي. هغه زمکه چې د سيند د غورځيدلو په سبب راوځي.
- برامده :** برنده، منډو، دالان.
- برالده :** کريکه، چغه، کريکه، کړيکه، د خر اواز.
- برايه :** تيره شپه، بيگاني شپه.
- برباد :** د اباد ضد، تباه، وران، ويجاړ، ضائع، عبث، خراب.
- بربادي :** تباهي، خرابي، زيان، تاوان، نقصان، فضول خرڅه، تاواني.
- بربريت :** وحشت، ظلم، زور زياتي.
- بربري :** د بزويو قسم چې ډير پي کوي، د غواگانو يو قسم چې ډير پي کوي.
- بربرو :** مست او برېدونکې اوښ چې وينتۍ پرې لوي لوي وي.
- برېنډه :** لوڅ، لغړ، برمنډ، له ضروري سامانه محروم، بې حيا، بې شرمه.
- بربورکي :** بربوکي.

برجل : درشل، کور،

جو کات،

برجو : پسان، برجی، د

چاقوانو چرو تیرولو کانے،

بات،

برجی : حدبندی، برید، د

ختو یا کانو بوتکے .

برچکے : پیو، د تارونو

هغه بند چي جینکی پرې

ویستنه سمبالوي.

برچه : نیزه، بله، بلم، د

وسپني یوه اوږده وسله چې

تیره خوکه لري.

برخیون : اوپره، برخیره،

د سر دپاسه، سړسري، خطا،

غلط شو، معمولي.

برخیوه : خرگنده، بنکاره،

جوت.

برحق : په حقه، حق

بجانب.

برخاست : ختمیدنه،

بنديدنه، د کار نه لرې کونه،

پاسيدنه، وچتيدنه.

برخلاف : په خلاف،

بوربورکی، بوبوزه.

پرتله : په اور کښې دوریتو

شوو توریو، باتینگرو

پنځکړه چې عام طور سره

پکښې ماسټر اټرل شي.

پرتي : د فوځ، پولیس یا بل

کوم ملازمت په رجسټر

کښې نوم لیکنه. هغه څیز چې

د ځای د کولو دپاره استعمال

شوی وي، ناپکاره، بیکاره.

برج : تاري، اتاري، مورچه،

تاپو، برجل، د کوتې دپاسه

هغه چار دیواري چې د جنگ

دوران کښې د مورچې کار

کوي.

برج : د تقویم د علم له رویه

د اسمان هغه دولسمه حصه

چې نمر پکښې یو میاشت

وي.

برجسته : چست، سم، بې

ساخته،

برجغ : دک، دک، دک، پک،

کښیمنډلې، تر څو څو څو څو

دک. تر ځلې پورې دک.

- مخالف، په ضد، د بنمن، په مخالفت کښې.
- په ناران کښې اغوستې شي.**
- پرسنه:** د نیلو فرد کتل
- پرخوردار:** خور، بچي، فرمان بردار، اصل معني ميوه خوړونکي.
- پرش:** له ويښتو يا داسې نورو څيزونو نه جوړه د صفایي يوه آله چې د وړين څيزونو د صفایي دپاره استعمالیږي، د مصورانو دپاره د ويښتو جوړ قلم.
- برص:** برکي، د يو مرض نوم چې پکښې په بدن سپين داغونه راپيدا شي.
- برطرف:** يو خواته، له ملازمت نه وښکلی شوم، شړلې شوم، معزول، موقوف.
- برعکس:** اپوټه، خلاف، الله، اړولې.
- برغ:** غبرگ، برغد، دوه تهيزه، غټ پټ.
- برغل:** کنډاو، شکاف، غټ زخم، توکړه، د لږکي هغه تنه چې خام په خامه پریکړې شوم او بيله بيله
- مخالف، په ضد، د بنمن، په مخالفت کښې.
- پرخوردار:** خور، بچي، فرمان بردار، اصل معني ميوه خوړونکي.
- پرخه:** حصه، برخه، د زمکې يوه ټوټه چې عام طور سره شپږ جريبه وي. قسمت، نصيب.
- پرداشت:** زغم، ضبط، تحمل، وچتونه.
- پردهار:** صابر، زغم کونکي، برداشت کونکي.
- پرده:** مرنې، وينځه، غلام، کنيز، زرڅريد،
- پروخ:** بريد، پوله، حد. اصطلاحاً د جنت او دوزخ تر منځه مقام، د مرگ او حشر تر منځه موده.
- پرسات:** پشکال، د نارانه موسم. د کوڅې پټ کړې جت،
- پرسائي:** باراني، باران کوټ، د موم جامې کوټ چې

وي. بوتی بوتی،

برغندلے : برغندہ، وړوکه پته، د کب د غوښې یوه ټکړه.

برغو : توری، شپیلی، سړنا، بیگل، نفیر.

برغول : غبرگول، برغدول، دوباره کول، تکرارول، تها به تها کول،

برغولے : د لوښي پتولو دپاره سرپوښ، برعیلے، سرپوښ.

برغونے : عبرگوے جوړه پیدا شوو بچو کښې هر یو یو غ بوغ پیدا شوم.

برغه : وصف، خوبی، گټه، نتیجه، مطلب، غرض، ارام، دمه، ښه والی، نیکی، فیض، نفع، آمدن، سود.

برف : واوړه، یخ.

برق : بجلی، رڼا، د تندر بریښنا،

برقرار : په خپل ځای، باقي، نه خوځیدونکې.

برقع : یو قسم پړوے چې د سترگو مخکښې پکښې جالی لگیدلې وي.

برکت : پریوانی، فراوانی، ډیروالی، نعمت، د خداے فضل، ښه نتیجه، د تللو په وخت د وړو مښی تلې دپاره وښلے کیدونکے لفظ.

برکتی : د عزت خاوند، عزت مند، بیک بخت، طالع مند، خوشحاله، د اولاد خاوند

برگ : دوه رنگے، څو رنگے، تور او سپین، مېروص، منافق، دوکه باز، چلباز، دوه ژبې، غصه شوم، قهریدلے.

برگ : د خنې فصلونو لکه شفتل ریشکې وغیره د زرغونیدو یو وار.

برگرندمے : برگرندمے، علیک سلیک، روغ جوړ، جوړ تازه، ستړي مشي، بره

گره. گره بره. د خیر خیریت پوښتنه.

- برگه** : د جت ډاگه، هغه وړوکه لږکې چې په جت ايښوې شي، لارې، لهرې.
- برگه** : د يو مرض نوم. مېروص، پيس وهلې، د پيس په ناروغۍ اخته، دوه مخې، دوه ژبې، منافق. د کورنو غوړو او پيو مرکب چې خلق ي د طاقت دپاره څښي.
- برم** : زور، طاقت، وس، قوت، شان و شوکت، اوس صرف له برمه پريوتل ژوندۍ دۍ.
- برمانو** : يو ځنگلي حيوان چې د انسان په شان وي، بن مانس، ځنگلي بنيادم، ځنگلي او وحشي انسان، شهوت پرسته، شهوتي او مست سړۍ.
- برمه** : د چانه په روړ څه بيول، يرغمل، يرغمال، غصب کول، په ناجائزه په زور ايسارول، اغوا کول.
- برمحل** : په ځاي، په موقع، په وخت.
- برملا** : په جار، په ډاگه، ښکاره، څرگند.
- برمه** : يوه آله چې څيزونه پرې سوري کيږي.
- برلاحق** : په ناحقه، بغير له څه سببه، خامخا، بې وجې، وچ په وجه.
- برلډ** : نيغ کتونکې، غصه، پاريدلې، لت، سست.
- برلندۍ** : چورلندۍ، دوک، برلندۍ.
- برلله** : برآمده، دالان، منډاو.
- برلۍ** : بره سره نسبت لرونکې، پاسنې، پورتنۍ.
- برو** : د اوږې تود باد، جمع بروگانې.
- بروڅه** : يو خودرو وابنه چې اکثر په جماعتونو کښې اچولې شي. خپلې ترې جوړولې شي، د جامو ونيخلو او نورو کارونو دپاره هم استعمالېږي.
- بروړه** : دورې په شان يو

- وڙو کي چينجڻ. **بريتو** : هغه ڇوڪ چي
 غٻ بريتونه لري. **برو** : چغه، ڪريڪه، فرياد،
 زگيرون، زبیر گڻي،
برهم : په غصه ڪنبي،
 ناراض، قهريدل، قهرزن،
 پریشان، گڊوڊ، ضائع، پوڄ.
بري : د بحري ضد، د
 وڇي، صحرائي، خنگلي،
بري : ازاد، بي گناه، بي
 قصوره، خلاص.
بريا : په لاس راغلي، موندلي
 شوم. د ڊيري ستوماني د
 لاسه د پنديو خوږيدل، د
 ډوډي يا ملا درد.
بريال : وچت، اعليٰ، بر
 شوم، ڪامياب، فتحياب،
 غالب،
بريان : سوم، وريت شوم،
 الو،
برياني : خشڪه وڇي
 وړلڙي.
بريد : حد، پوله، حمله،
بريت : د انسان د برني
 شولډي د پاسه ويښته.
- بريتو** : هغه ڇوڪ چي
 غٻ بريتونه لري.
بريش : درد، سانگه، درد،
 جلا، خلا، پرق، چمڪ،
بريشنا : پرق، رڼا، چمڪ،
 بجلي.
بري : د بر کيدو حالت،
 ڪاميابي، فتح، غلبه.
بر : يو قسم ونه چي غټي
 پاني او گڻ سيور لري. د
 چرکانو مرزانو يا نورو مرغانو
 د جنگولو شرط.
براس : د اوبو يا بل مائع
 خيز د حرارت په نتيجه ڪنبي
 د گيس اختيار ڪرڻي شکل،
 بخار.
بربرو : په وچت اواز خبري
 ڪونكي، فضول خبري
 ڪونكي، بکواسي، بي مطلبه
 غږيدونكي.
بربنگ : اوتر، ڪاوکه،
 وارخطا، بي وقوف، هغه
 سر چي خلئ ي په واک
 ڪنبي نه وي.

برهوکي : د پيريانو ډولي،
 گردهاد، د باد چکر، خوښي،
 حباب، د اوبو تناکه.
برچا : په زوره خندا، برق.
برج برج : په زوره زوره.
برستن : تولتک، تلټک،
 نالي، نيالي. بیکاره سوږ او
 ناراسته بنيادم.
برق برق : د خندا اواز،
 خټ خټ، کرس کرس.
برقندم : برقندم، خلان،
 خلاند، برق وهوسکې،
 خلیلونکې.
بروا : هغه سره چې د ډمو په
 گټه ژوند تيروي. د ډمو دلال،
 د عصمت فروشو جینکو او
 گډیلونکو جینکو د کار
 نگران، بې غیو ته.
بروس : مرور، غصه،
 کبرژن، خواشیني، چې مخ یی
 پر سولې وي.
بره گره : روغ جوړ، د
 حال احوال تپوس کول،
 بر گړندم، بره گره.
برینگا : زر ژړیدونکې،
 بیکاره، سست، کر میژن. کوږ
 سترگې، جفر، ینگا.
برینځي : ملگرې، مل،
 دلیت، تکره، مرنې،
بری : وړی، د میو یا مهور
 دالو او مسالو یا کله کله د دالو
 او قیسي نه جوړ کړي غونډاري
 یا وړې پکوړې چې د وچیلو نه
 پس د پنځکړې په طور یا
 پنځکړې کښې پکار پوري.
بزاز : بجاز، بجازي، کپره
 خر خونکې، بزازي، درخت
 خر خولو د کاندار.
بزدل : ډرن، ترن، د
 کمزوري زړه خاوند، بې زړه،
 ویریدونکې، .
بزرگ : ولي، عارف، د
 برخې خاوند، نیک سره، د
 ډیر عمر سره، مشر، د زیات
 عمر خاوند،
بزغی : غلونکې، غولنگه،
 غولنه، یوه وږه دانه چې اکثر
 په سترگه یا خټ راخیږي او

زوه کوي. اسباب، پنګه، سرمايه.

بڼز کشي : په افغانستان کېنې د يوې لوبې نوم چې پکښې سواره له يوه بله د حلال کړي چيلې د اخستلو کوشش کوي.

بڼز کړي : دهقاني، د کروندې کار، کاشتکاري، د کر کيلې کسب.

بزم : مجلس، محفل، غونډه، خبرې اتري، جرګه مرګه، د خوشحالي مجلس.

بزه : هغه چينجې چې کپړې خوري،

بزه : شلیدلې، خیرې، سورې.

بزوو : لومېره، ترورې، اېزوي.

بس : کافي، پوره، تمام، بشپړ، فقط، دومره، ايله، غلې، چپ، ختم.

بساط : ټيکرې، د چوسر يا شطرنج يا جوارې کولو دپاره هورولې خادر، فرش، د کور

بستر : بستره، اسباب، بېشته.

بسته : ترلې شوی، عام طور سره د انګورو د هغه وړي دپاره استعمالېږي چې ډيرې دانې ئ خپلو کېنې ډيرې نژدې وي. د سيند يا ولې په غاړه د کړوچته زمکه. د کتابونو ترلو او سمالولو کپړه يا کڅوړه.

بسمه : ذره، ټکړه، ټوټه، بکسکې، بکس، پوټسکې، حشو خکې.

بسيار : ډير، کافي، بېسيار، زيات.

بسيط : فراخه، غوړيدلې، کشاده، د مرکب متضاد.

بش : تير، شاتير، هغه غټ او قوي لړګۍ چې په کوټو اچولې کيږي او لهرې پرې پراته وي.

بشارت : زيرې، خوش خبري.

- بشاش** : تازہ، خوشحالہ، خوش.
- بشپر** : تمام، پورہ، مکمل، تول، کافی.
- بشر** : انسان، بنیادم، بندہ، آدم زاد، مخ، بشرہ.
- بشورہ** : خھرہ، مخ، شکل، حلیہ، صورت.
- بشوریت** : د بشر کیدو حالت، د انسان کیدو حالت.
- بشیر** : بشارت ور کونکے، زیرے ور کونکے.
- بصارت** : بینائی، دید، نظر، د لیدلو قوت.
- بصو** : سترگي، چشم، **بصیر** : سترگور، د نظر خاوند، د الله پاک صفاتي نوم، ماهر، پوهه، هو بنیار.
- بطلان** : باطلیدنه، دروغ.
- بطن** : نس، گیاهه، دنه، خیتہ، رحم، **بطه** : بتہ، بطخه، بطکه، **بعد** : لرې والے، دوری، فاصله، د نزدې ضد.
- بعض** : څه، ځنې.
- بعضي** : وگورئ بعض.
- بعید** : لرې، وریا، فاصله، **بغاوت** : د باغي کیدو حالت، له حکمه غاړه غړول، نافرمانی کول، **بغت** : هغه غوتې چې د غاړې دواړو خواؤ کښې پیدا کیږي.
- بغرک** : غبرگ، برغد، په یو لنگانه کښې شوي دوه ماشومان، په یو ځای دوه، دوه تبه، د یو څیز یا خناور جوړه.
- بغری** : د شولو، بتو وغیره د ټکولو د وسپنې یا کاني جوړه لنگری، د کاني چټو، بدکاره ښځه. د کنځلو دپاره استعمال کیدونکے تورے.
- بغسه** : گور کښ، مړي خوړونکے، یو وړو کي خناور، **بغض** : نفرت، کینه، دینمني.
- بغل** : ترخ، تخرگ، اړخ،

خنګ،

نوم، بکايانه، شنډی،

بغمه : د اسونو يوه بيماري

بک بک : بکواس، بې

چې پکښې ئ له جسمه

مطلبه خبرې، عبث خبرې، د

خولې روانې شي. د غاړې

صراحي يا کوزې نه د اوبو

هغه دانې چې هر وخت ترې

رااړولو اواز.

اوبه شاخې. ساترېته کيدل،

پکټو : بختو، وږه زغره.

بغير : سواء، علاوه، سوائي،

بکرم : د سنو يا سپنسو

بې له دې،

توکه کهړه چې ارته و بدلې

بقا : باقي پاتې کيدنه،

شوي وي او د خنو جامو په

پاښت، هميشگي، هميشه

استرونو کښې پکار پوري.

والې، زيات عمر دپاره پاتې

بکړه : پيغله، بکر. ډولچه،

کيدل، د فنا متضاد.

بوږه، بوکه، سلواغه، بوږه،

بقايا : باقي، پاتې شوي، عام

بوکړه.

طور سره هغه رقم چې لا ادا

بکړی : يو سپين خليفونکې

شوې نه وي.

کانه، د مېچنې لاندینې پل، له

بقري غونډۍ، غوسکې، غوا.

پسوزي يا ميزري نه جوړه

بقري : بکري، چغه، په

توکري چې خاوره پکښې

زوره ژړا،

وړلې شي. چير، هغه وچه

بقيه : پاتې شوي، پاتې

ژاوله چې خنو ونو سره نښتي

برخه.

وي.

بکارت : د بنځې هغه حالت

بکس : صندوق، پټۍ. په

چې لا نر نه وي پيژندلې،

ليو مقدار کښې، پوتې، ذره،

پيغلټوب، بچرتوب،

پوتسکې، لکوټي.

پکايڼ : بکايانه، ديوي ونې

پکسوه : ستن، فينگ،

- پینگ، د وسپني هغه ميڅکي چې د يو څيز د تړلو يا نښلولو دپاره په کښې کړی اچولې شوې وي.
- بکواس** : عبث او فضول خبرې، بک بک، بې مطلبه خبرې، خوشي خبرې.
- بکپړه** : جگړه، جنجال، لانجه، فتنه.
- بکار** : تېر، تېر، ترکه، داغ، غوړو يا تيلو کښې پيازي يا هوړه سره کونه او د هغې په ذريعه پنځکړه داغونه.
- بگتي** : چاربيتې، د چاربيتې هغه شکل چې د مصرعو شمير پکښې د چاربيتې نه کم وزن ي نسبتا ورو او موضوع ي له چاربيتو مختلف وي. د بگتيو مصنف هم لکه د تېو نامعلومه وي. خو څو شاعرانو د خپلو کسرونو سره هم بگتي ويلي دي.
- بگنال** : هغه وره نری شپيلی چې زرگران ي ډيوې ته د زرو ويلي کولو دپاره وهي
- بگور** : بگيل، تبتيډلې، پټ، بې غيړه.
- بگورا** : کچه پنير، پوڅه، خيډک.
- بگوره** : قروت، کروت، کروت.
- بگه** : لال، کنده، ازار بند، پرتو غاښ، باگه.
- بگيل** : بگيلې، په جنگ کښې تبتيډلې، بگوره، لوڅ نه تبتيډلې.
- بگي** : ټانگه، گانډې، د زړې زمانې خاص قسم ټانگه.
- بل** : د نور واحد، رقيب، دښمن، د خاوند دپاره د احترام ټکي.
- بل** : لمبه کونکې، لگيدلې، **بلا** : بگلولي، ويرونکې څيز، مصيبت، تکليف، د کمال خاوند. ډير، زيات، بلها، په شمير يا وزن کښې زيات.
- بلاېتر** : گډوډ څيزونه، د

- متفرق نوعیت خیزونه.
- بلاد** : ښارونه، ملکونه د بلد جمع.
- بلاربه** : په گیده بچه لرونکې، حامله، تنده، امیدواره، بارداره، ښیرازه.
- بلاره** : رابلنه، د مرزانو په ښکار کښې استعمالیدونکې یوه طریقه چې ساتلې شوي مرزان په خپل اواز نور مرزان رابلي. د ساتلو شوو مرزانو پنجرې چې په یوه ډانگه کښې خوړندې وي،
- بلاغت** : د کلام بې عیبه او معنی داره ادائیګې.
- بلاکش** : محنت کونکې، تکره، تکلیف، غم او مصیبت نه نه ویریدونکې، تکلیف زغمونکې.
- بلاګی** : وره بلا. شریره، وړانه جینی.
- بلاګی** : وړان هېلک، شریر، د ښځې او نر جنسي آله، د هر هغه خیز نوم چې اصل نوم ی له ویونکي هیر شوې وي.
- بلبل** : یوه مشهوره ښکلې مرغی چې زړه راښکونکې اواز لري. بلبله، عندلیب.
- بلبله** : وګورئ بلبل، د بلبل مؤنث. معشوقه، د پښتنو په خنډو علاقه کښې د یوې ګډا نامه، یو قسم اتن.
- بلخه** : د بلخ سره منسوب، خور لم لرونکې ګډه، ناراسته، لټ، بیکاره.
- بلد** : اشنا، واقف، پیژندلې، شناختي، عادت.
- بلدییه** : ښاروالی، د پاکستان او هندوستان د قانون سره سم هغه نمائنده تنظیم چې د ښار د صفایی صحت او نورو متعلقه کارونو انتظام کوي.
- بلغاک** : زور، جغار، شور، فریاد، نارې سورې.
- بلغم** : د پخواني طب مطابق په څلورو مزاجونو کښې د یو مزاج نوم. د غاړې تینګه

- بلوتہ** : دیوت، دیوی
اینودو خامے.
- بلور** : بنیبنہ، آئینہ، خلاتندہ، صفا،
- بلورے** : شینولے، مردکے،
د ماشومانو د لوبو مردکے.
- بلوسه** : حملہ، چیر چار،
مداخلت، خان پارونہ.
- بلوغ** : رسیدنه، د خوانی او
پیغلنوب عمر ته رسیدل.
بلوغت.
- بلول** : د بل نه مصدر،
عموماً د اور سره د لگولو،
تیزولو او لمبه کولو په معنو
راخي.
- بلوه** : فساد، جنگ جگره،
بلوا، بغاوت.
- بله** : بلم، وره نیزه، برجه،
شل.
- بلها** : بلا، دیر زیات په گن
شمار کښې، په زیات وزن
کښې.
- بلیغ** : بلاغت لرونکے.
- بلیدل** : د بل نه مصدر،
- سلیبښناکه ماده چې د توخي
په ذریعه بهر ته راوخي.
خراشکے، خروشکے، خرپ،
خرپ، خراچکے.
- بلغمی** : د شنو چایو غونډه
پیالی چې کنډه نه لري.
- بلکې** : د عربی د حرف
"بل" او د فارسی د "که"
مركب چې معنی ئ هم د
عربی د "بل" ده. خو، مگر،
لیکن، په خامے د دې، سره د
دې، د دې په مقابله کښې.
- بلل** : چاته په نوم اواز کول،
دعوت ور کول، غوښتل، غو
کول.
- بلند** : لوړ، وچت، جگ،
بره.
- بلنلره** : په شریکه د چا په
کور حمله کونه او دهغې
دپاره د ملگرو رابلنه. اشر.
- بلندی** : د بلند کیدو حالت،
لور تیا، هسکوالی، وچوالی.
- بلنه** : میلمه کونه، دعوت
ور کونه، غوښتنه.

عموماً د اور سره د لگيدلو او
تيزيدلو او لمبه کيدلو په معني
راځي.

پلی : بام، د بام غاړه، بنیره.

پم : يو ډډېر چې پکښې
اور لگونکې، ډز کونکې
زهرژن يا لوگې کونکې مواد

ايښې وي او ايښوې، بنځولې
او غورځولې شي يا له بره

ارتاوولې شي. د باجې يا بل
کوم ساز دروند اواز، د

دوکړې جوړه کښې هغه
دوکړه چې غټ اواز کوي.

پمبار : بمونه غورځونکې،
بمباري کونکې. غالب،

زبردست، د نشې د انتها په
حالت کښې.

پمباري : بمونه وړول،
بمونه غورځونه.

پمپره : د مپاره، غمبسه،
ډمپره مچۍ.

پمبل : د جوارو دورې
غلاف، د جوارو ټاټه کښې

بې دانو توکه، د جوارو په سر

کښې راوتلې بمبلې،

پمپو : د وسپنې نه جوړه هغه

آله چې د بورونه پرې د
نمونې څيز راوېنکله شي.

پمبه : د اوبو نلکه، هغه آله
چې مائعات پرې راوېنکله

شي.
پن : د اسن مخفف، خور،

پسر،
پن : د خاوند بنځه، د خاوند

ماندينه.

پنا : بښاد، اساس، جر،
سبب، وجه، عمارت، اعاز،

شروع، پيل، بندوبست.
پنارس : يوه ريښمي کپړه

چې د تيلې تارونه پکښې
اودلې شوي او په هغو

گلکاری شوي وي.
پنارسی : په ناويانو د اچولو

دپاره د پنارس نه جوړ څادر.
پناسپتي : نباتات، د ځنګل

پانې وايښه وغيره، نباتاتي
مصنوعي غوړي، وناسپتي.

پناوت : ټکي، مجلساري،

فريب، چل، دروغ، جوړښت،
تکلف.

ښت : جينی، لور، بچی.
ښجاري : هغه سړی چې

کپړه یا مڼیاري په کوڅو
کښې خرڅوي. هغه سوداگر
چې سامان په سر گرځوي.

ښجر : ښار، غیر آباد، هغه
زمکه چې د کر لائقه نه وي.

ښځی : د ښې لور، ښی.

ښځی : د ښځو، د ښې
ځو.

ښه : د گوتو جوړ، اندام،
او بویا سیلاب ته د منع کولو

له عرضه جوړه پوله، قید،
بندی، هغه تارونه چې دم

کړي شوي وي. چپ غلې،
خاموش، ممنوع، تم، ایسار،

طریقه، ترکیب، تجویز، د
نظم یوه حصه، تمبه، قبض، یو

قسم ډبل روتی،
ښهنا : بندوبست، انتظام،

سازش،
ښدر : گودر، بندرگاه، د

سمندرونو او دریابونو په غاړه
د کشتو د بار اچولو او ودریدلو
خام. پوله، سرحد، ټک،
پناه.

ښدرگاه : بندر، د اوبو د
جهاز د لنګر غورځولو خام.

ښدر : بندن، تر، معاهده،
قول، وعده، اقرار، عهد،

ترون، تجویز، بندوبست.

ښدش : بندېش، بندیدل،
بندښت،

ښدګی : عبادت، متابعت،
مړي توب، غلامی.

ښدول : تم کول، بندي
کول، منع کول، ایسارول،

قیدول.

ښده : مړی، غلام، خدمت
ګار، انسان، بنیادم.

ښدي : اسیر، قیدی، غلام،
ترلې، گیر، محبوس، بندیوان.

ښدي خانه : جیل، قید
خانه، زندان.

ښدیوان : قیدی، اسیر،
بندی، گیر، محبوس.

- بنديدل** : قيديدل، ايساريدل،
قبض كيدل.
- بنديز** : ممانعت، قيد،
رڪاوٽ، بندش، پابندي، د
نارينوؤ يو مرض، قبض، بند.
- بنهار** : دلويي خلي لرونڪي
شار کوھ.
- بنهاره** : د گپ شپ په
غرض د ملگرو راغونډيدنه،
د چا د وژلو دپاره ميلمستيا او
غونډه، پکنک، سيل، ميله.
- بنهل** : ډير خيزونه چې په يو
خاے شلم تړلي شوي وي.
خاص طور سره په کپړه کښي
تړلي شوي ډير خيزونه، بسته.
- بنست** : بنياد، کنست،
اساس، آر، تاداؤ، بيخ، ريښه.
- بنفشه** : بنوشه، چپياکه،
چتکي، يو مشهور بوټي چې
واورينو غرونو يا د سيند په
غارو پيدا کيږي گلونه ي په
دارو کښي پکارولے شي.
- بنگ** : هغه بوټي چې له
پانيو ي چرس جوړيږي.
- بنگره** : نخا، گډا، د خټکو
د گډا يو قسم.
- بنگري واله** : هغه ښځه
چې بنگري خرخوي.
- بنگره** : هغه کړي چې
زنانه ي د ډول دپاره په
لاسونو کښي اچوي.
- بنگله** : هغه کور چې يو
چتيز وي او ورسره برنډه
وي. ښائسته کور.
- بنگي** : د بنگو عملي، بنگ
څښونکي، د بنگو نشه
کونکي. هغه جوړي،
خاکروب يا جارو کښ چې
مسلمان نه وي.
- بنیاد** : اساس، بنست، جر،
جره، اصل، ويخ، بيخ،
بنیادم : سرے، انسان، آدم،
د ادم اولاد، د عربي له بني
آدم خني مخفف.
- بنیادي** : بنياد سره تعلق
لرونکي، اصلي، اساسي،
بنيره : بلي، د چت ژي،
ججه، پارچال، سرماتړ.

- سرمندیل،
بن : د لاون یا پیتی د
 تینګولو دپاره د اوږو لیتی. د
 ګڼو ونو جوړمېک.
بنګه : د بني اسم تصغیر،
 پر، بڼه، د مرغانو پخه.
بن مانو : ځنګلي سره،
 وحشي، ځنګلي بنيادم، برمانو،
 يو قسم لنگور، شهوتي سره.
بول : جوړول، اوبدل،
 کټ يا کرسی په بون يا نورو
 تارونو اوډل. تعمير کول،
 مرمت کول، بون کول،
بنه : د مرغانو په بدن د
 ويشتو په ځای توکيدلې ډير
 سپک خيزونه،
بڼيا : وره خرڅونکې هندو
 بنيانګر، وړوګې دکاندار، د
 هندو صفتي نوم، کنجوس،
 شوم،
بنيدل : مچۍ پاريدل،
 غمبسي کتيدل، مچۍ يا
 غمبسي قهريدل، د مچانو
 وغيره بڼهار ته وائي.
- بو** : د ماشومانو د وېرولو
 اواز.
بو : وږمه، خوشبوني يا
 بدبوني،
بو اسير : يو قسم مرض چې
 په مقعد کېنې دالې راوخيژي
 او وينه ترې حي هغې ته خوني
 بسواسير وائي. او چې درد،
 بخار يا خارشنت کوي هغې ته
 باډي بو اسير ونيلى شي.
بو بلا : د بو او بلا مرکب
 چې دواړه ټکي يوه معني لري
 او معنوي تکرار د معني د
 شدت دپاره ده.
بو بۍ : د مشرې غوړ يا
 مشرې بنڅې دپاره د احترام
 تورم، بۍ. تندرسته بنڅه،
 غټه بنڅه.
بو تار : وړبوز، د ځناور مخ،
 د نفرت او کرکې په ډول
 باندې مخ ته هم ونيلى شي.
بو تاوه : کوتاوه، بُتاوه،
 ګتاوه.
بو تګۍ : خلموتۍ، د خلعي

- توب ته نڙڊي، خواني ته
 نڙڊي. د پناهي وړو ڪي
 ديوال، هغه وړو ڪي ديوال
 چي د ارب د ڪانجن سر پرې
 پروت وي.
- بوتل** : ڪم عقل، بي عقله، بي
 مغزه، د شيشي يا پلاسٽڪ
 نه جوړ د مائعاتو د ساتلو دپاره
 يو خاص لوښي.
- بوتل** : بيول، بول، خان
 سره روانول.
- بوته** : هغه مال چي په زور
 وړل شوي وي. د لوٽ مال،
 عام طور سره هغه غوا، ميني
 گلهي بيزي چي په زور بوتللي
 شي. هغه خاورينه پيالي چي
 زرگران پڪښي زر ويل ڪوي.
- بوتي** : ګوتي، د ماشوم د پيدا
 ڪيلو نه پس هغه ته ور
 ڪيلون ڪي وړو مې خوراڪ.
- بوتيدل** : غصه ڪيدل، خفه
 ڪيدل، مروريدل.
- بوتي** : د غوښي ٽڪره، د
 غوښي ڄم، سره غوښه، هغه
- غوښه چي هلو ڪي نه لري.
بوتي : هر هغه شين ڪي چي
 د زمڪي نه راتو ڪيري تر څو
 چي ئي تنه پيدا شوي نه وي.
 خش و خاشاک.
- بوج** : بار، پيٽي، وزن.
بوجگي : وږه بوجي، وږه
 ڪڇوږه، بوجنگري.
- بوجه** : د هر مانع لرونڪي
 ظرف د خلي بندولو دپاره د
 ڪارڪ، ڪپري يا ڪاغذ نه
 جوړ خيز.
- بوجي** : بوري، ګوني،
 ګوني.
- بوجره** : خاشاک، خخله،
 د سوځولو وجه ګياه،
- بوجي** : بوج، بي شرمه،
 بيا ڪه، بي حيا،
- بوخت** : اخته، مشغول،
 لگيا، مصروف، نښتي.
- بوخته** : هغه زمڪه چي
 سره پڪښي بوختيري يا
 بنخيروي. هغه غوښه چي د
 پخلي دپاره په ماستو او

- ٻُور :** د خير لو په نتيجه
 ڪنڀي راوتون ڪي براده، وري
 وري ڦري.
- ٻورا :** په گلونو گر خيدون ڪي
 تور گونگت جي خلئي عام
 طور زير وي. رقيب، تور
 مخي سر.
- ٻور جل :** د ناستي خام،
 مقام.
- ٻور چنڊه :** هغه بنڌه جي
 اڪي يو خوي م وي. هغه
 بنڌه جي د تي ماشوم م وي.
- ٻور ڀر :** خلعتي، خواني
 ته نڙدي.
- ٻوره :** چيني، تري، د لڙ ڪي
 د خير لو په نتيجه ڪنڀي راغلي
 سفوف، د اوڙو نه وتلي هغه
 حصه جي د خنارو خوراڪ
 ڪنڀي استعمال ٿي.
- ٻوره :** هغه بنڌه جي بچي م
 م وي. هغه خارو جي
 بچي م وي.
- ٻوريدل :** اولاد م ڪيدل، د
- مصالحو ڪنڀي ترسڪونه
 ڪري شوي وي. لانجه، گرانه
 ڪشاله، پيچيده خبره.
- ٻود :** گتبه، حاصل، نفع،
 فائده، عام طور سره ناجائز.
 ليوه شوي بوساره.
- ٻودول :** تر لاسه ڪول، فائده
 اخستل، حاصلول، تر گوتو
 ڪول عام طور سره په ناجائزه
 باندې.
- ٻوده :** ڪم عقل، د تنستي
 هغه تار جي په سور يعني
 عرض ڪنڀي لگيدل وي.
- ٻوديدل :** حاصليدل، تر لاسه
 ڪيدل، عام طور سره ناجائزه
 طريقه باندې.
- ٻودا :** زور، ضعيف، زيات
 عمر لرون ڪي.
- ٻودي :** د ٻودا مؤنث، مشر
 بنڌه، زڙه بنڌه. هغه شين
 رنگي ملخ جي نري ملا لري
 او وڙدي پڻي م وي.
- ٻور :** پراڻڪ، سوربخن
 رنگ لرون ڪي توت.

بنخه، هر پرسیدلے اوله
معموله غت خيز، دروغ
خبره.

بوستان : د خوشبو خارے، د
گلونو باغ، گلستان.

بوسه : بنکلونه، چپي، پپه،
کوکی.

بوسیده : سخا، زور،
وروست.

بوغره : وړوکه کور،
کوډله، خاوره، حدیندي،

بوکړه : بوکه، بورکه،
بورقه، ډولچه، ډولکه د کلکي
خرمنې هغه لوبښه چې د
کوهي نه پرې اوبه را ایستلے
شي.

بوکول : تیتول، پرمخ
کول، داسې تیتول چې د
بدن لاندې حصه ی بهر
راوځي.

بوکیدل : تیتیدل، په بوکه
کیدل، پرمخ کیدل، داسې
تیتیدل چې د وجود لاندینی
برخه بهر راوځي.

بنخې بچي مړ کیدل.

بورې : هغه لوبښه چې خله
ی ماته وي. هغه سرې چې
مخامخ غاښونه ی وتې وي.

بوزغله : د بوټو ذخیره،
پنیري.

بوزه : دروژې ضد، کوژه،
د وخت په تیریدو سره د خه
خيز سخا کیدنه،

بوزی : تر بوزک، دمخ نه
لوپته یا خادر تاوونه، مخ په
لوپته کښې پټونه. قام بوزی،
بورډول : ډارول، ویرول،

بوس : د غنمو، اوربشو د
دروژې او پلالي یا نورو داسې
وښو جوړه چې د غوبل نه
وروستو پاتې شي. پرور، بې
خونده، بې مزې، بې کاره،
مرور، بوخ، پرسیدلے.

بوساره : د بوسو هغه ابار
چې په یوه خاص طریقه جوړ
شوم او بیالیو شوم وي.
وهلے شوم، ښه سزا کړم
شوم. غت او ییم سرمے یا

ناجانه.

بولي : د نيلا م يا په بله داسې موقع غږ. د واده نه پس د ناوې د پلار له خوا د ناوې ميلمستيا.

بوم : سست، لت، نارکه، ناکره، لاجوتي غوټې. گونگې، گونگ، يو مارغه.

بولجې : بولنگې، پوز پريکړې، هغه څوک چې پوزه ي پرې شوې وي يا جزام خورلې وي. مړاوم، مړخېن.

بونلې : بونلې سونلې، لکې پريکړې، ډيره بریت خرنلې، بونلې سونلې.

بولست : بنسټ، بنياد، بيخ، اساس.

بولنگه : د مال يا بنده د خلاصې قيمت، يرغمال.

بون : د مولجو، ميزري يا لوخي نه غښتلې شوي پرم.

بولل : کټ کښې پرم غځول، کټ په بون پتول،

بوگرمار : د چا زمکه په

تحفه کښې خوړونکې، بوگرې خوړونکې، بوگرې کونکې، هغه سړې چې د بوگرې جاروگانې خرڅوي.

بوگرې : مجونې، هغه زمکه چې مالک ي دهقان ته ورکوي او څه حاصل ترې نه غواړي. خودکاشت زمکه، وړوکې شرمند.

بوگرې : هغه وازده چې ډل يا شله ترې وښکلې شي. وړه سپره، کنه.

بول : ژبه، قول، وينا، لوظ، وعده، نيټه، شهرت، داؤ. بولي، امتيازې. د سندرې سر، بند، هغې کلمو ته وائي چې پوراگ پرې ادا کيږي. کله چې د څلور سره يو څامه راشي نو معني ي پښې وي لکه څلور بول.

بوله : پښې ارته، خوږه کاسه، پښه ماتې، کم عقل، ناپوهه، بې خبره، ناکاره.

کت کڻي بون ڳول.

وي.

بولي : د دکان د پرانستلو نه

بها : قيمت، بيعه، ارزښت،

پس ورومبي سودا، د سودا

قدر، گرانښت.

خړخړولو ابتدا.

بهاډر : باډر، نه ويريدونکي،

بويول : د شامي د حس

ميرنې، دلير، توربالې، غيرتي،

استعمالول، د شامي د حس په

خوانمرد.

ذريعه د مختلفو خيزونو د

بهار : د گلونو موسم،

بويولو او ښه او بد تر منځه

سپړلې، سپړلې، په شرقي

فرق کول، پته لگول، درک

کلاسيکي موسيقي کښي د

لگول، سراغ لگول، زړه

يوراگ نوم.

خبره معلومول، موضوع

بهاڼه : ښانه، حيله، پلمه،

روښانه کول.

چل، غږ

بويه : د شک او اخلاقي قيد

بهبود : فائده، بهتري،

دواړو دپاره استعماليدونکي

ښيگړه، رفاه.

حرف، گوره چې، شايد، بايد،

بهتان : د دروغو الزام،

گوندي، پکار ده، مناسب،

تهمت، تور.

ښائي،

بهتر : نسبتاً ښه، ډير ښه.

به : غوره، ښه،

بهترين : له ټولو بهتر، ډير

به : د مستقبل د زماني،

زيات ښه.

ماضي شكيه، ماضي

بهر : ورچنې، د باندې، بار،

استمراري او جواب شرط

باهر.

جوړولو کښي استعمال

بهر حال : په هر حال کښي،

کيدونکي حرف لکه "زه به

خامخا، هر حال چې وي،

لاړ شم"، "هغه به راغلي

بهر کيف، ارو مرو.

ماشومانو په ژبه.

بي بي : بنځه، ميرمن،

بيگم. د محترمي بنځې د

درناوي نوم، هغه بنځه چې بي

واده ي سر سپين کړې وي.

بيا : دوساره، بل ځل له، پس

له دې.

بياتي : بياتي، فينچي،

قيچي، کينچي.

بياج : سود، گټه، د جنس

په تبادله کيښي هم هغه جنس

اخستل، هغه غله چې په پيسو

يا د آندو ورکولو په وعده

اخستې شوې وي.

بياسته : رسي، پرې، غټ

او مضبوط پرې.

بياض : سپين والي، صفا

والي، د يادداشت يا د حساب

ليکلو کتاب، ديوان، د اشعارو

کتاب، چاپ شوې فرمه

کښې د حاشيې سپين خام.

بياموندل : لاس ته راتلل،

بيامونتل، پيدا کيدل، موندل.

بيان : وينا، خبرې، تقرير،

بهرنې : بارنې، د ورځنې،

بيرونې، باندینې.

بهرنې : رنگ او شکل

بدلونکې، دوکه باز، ټک،

مکار.

بهره : برخه، قسمت، نصيب،

حصه.

بهشت : جنت،

بهشتي : جنتي، مشکي،

سقه، بيشتي.

بهيډانه : د بهي دانه،

بيدانه، د بهي تخم، د بهي

زړې، هغه تورې تورې دانې

چې د بهي په منځ کښې وي.

د انگورو يو قسم،

بهير : د چاوڼي خلق، د فوخ

هغه حصه چې سامان وړي، د

لښکر نه جنگيدونکې حصه،

بهيدل : جاري کيدل،

روانيدل، د اوبو يا نورو مائعاتو

حرکت کول، په خنارو يا

انسانانو دستونه لگيدل، احتلام

کيدل

بي : زخمي، ژوبل، خوړ، د

بيس : ٻيسياڻ : ڊير زيات،
پريوان،

بيعنامه : د زمڪي، جائداد يا
نورو خيزونو د خرڅون
دستاويز، قباله، قواله.

بيعه : قيمت، سر، بيه.

بيگار : د زور كار، جبري
كار، بي مزده كار، بي اجرتہ

بيگاري : په بيگار كار
كونكې، په بيه بيه كار

خپله كار نه كوي او خپل كار
هم په بل كوي. د بيگار.
جبري، په زور، بي مزده، بي

اجرتہ، بي ديارى.

بيگر : مرغ زرین، غرنی
چرگ، سارانے چرگ،
صحرائے چرگ.

بيل : جدا، جلا، يواځې.

بيلول : جدا كول، جلا
كول.

بيليدل : جدا كيدل، جلا
كيدل

وعظ، د قانون په اصطلاح
كښې د عدالت هغه خبرې
چې مقدمې سره ي تعلق وي.

پيانگ : د چمپارانو د
لرگي نه جوړ هغه اوزار چې
خرمني پرې پلنولې شي.

پيانول : بيان تيرول، بيان
كول.

پياله : د پيشگي قيمت
حصه، بيعانه، تهپي، تاپي
سائي، سئ.

پيچک : بل، د پلورلي
مال هغه رسيد چې پوره
تفصيل او قيمت پکښې
ليکلې وي.

پيرته : برخيره، پرانستې،
خلاص، واپس، لوي.

پيرندمې : بيه کونکې،
تادي کونکې، تلوار کړندمې،
تيز، چالاک،

پيره : تادي، تلوار، جلتې،

پيز : پسه، چيلے، خيرلے،

پيزو : سوپي، شادو، د بيه
ماده.

- بیم :** د پارو کاتو د سړیو ه آلہ
چې اکثر پرې ماران گلبوي.
- بیمار :** ناروغه، ناجوره،
رنخور.
- بیمارول :** ناجوره کول،
ناروغول، رنخورول.
- بیماریدل :** ناجوره کیدل،
ناروغه کیدل، رنخوریدل.
- بیماري :** مرض، رنځ،
ناجور تیا، ناروغتیا.
- بیمه :** په یوه خاص موده کېنې
د خان یا مال د تلوان یا ژوبلې په
صورت کېنې د یو مقرر رقم د
ادائیګی د انتظام معامله چې عام
طور سره د حکومت په ضمانت
چلیدونکې کمپنیو سره کیږي.
- بینا :** هغه سړی چې نظری
لګي، د الله پاک یو صفت، د
نابینا متضاد.
- بینائي :** د سترگو نظر، د
سترگو رڼا، هوښیاري،
هوښیار توب، بصارت.
- بیټی :** د دروازي د دواړو
وروڼو د مضبوط بندولو دپاره
- هغه لړګۍ چې ورته ټک
وهلې شي.
- بي :** د "ب" حرف، د "ب"
د حرف نوم. بغير، غیر، پرته.
- بي ژبان :** خناور، حیوان
مطلق.
- بي شکه :** چې شک
پکښې نه وي. بي گومانه،
بغير له شکه.
- بي شمار :** له شمار نه
زیات، بي حساب، له شميره
وتي.
- بي غیرته :** چې غیرت
پکښې نه وي. بي پته، دوس،
بي ننگه.
- بي فائدي :** چې فائده
پکښې نه وي.
- بيکاره :** وزگار، فارغه، بي
روزگار، لت، سست،
نامرده.
- بيکسه :** یواځه، تنها،
- بي لوظه :** بي وعدي، وعده
خلاف، بي قوله.
- بيوفا :** د وفادار ضد، قول او

- وعدہ نہ ترسره کونکے .
بیوقوف : بی شعورہ ،
 نا پوہہ ، سادہ ، کم عقل .
بیہوشہ : چپ پہ ہوش
 کنبی نہ وی ، چپ پہ خان نہ
 پوہیوی .
بیاق : ختمونہ ، برابر ونہ ،
 خلاصونہ .
بیباک : بی ویرے ، بی
 ترسہ ، بی ڈبہ ، بی پروا .
بی بی : مور ، ادی ، مشرے
 محور یا بنخی تہ د خطاب
 تونے .
بہار : لین دین ، لین دین ،
 سوداگری ، تجارت ،
بہاری : سوداگر ، تاجر ،
 بہار کونکے .
بہت : جاسوس ، شیطانی ،
 مخبری ، خاٹنہ ، دوؤ مصرعو
 مجموعہ ، شعر چپ یو مضمون
 لری . کور ، خاٹے ، مکان ،
 ٹھونہ .
بیت الخلا : تہی ، پاخانہ ،
 د اودس ماتے خاٹے .
بیتک : د کور سرہ
 جوخت د میلنو دپارہ جورہ
 کوتہ یا کمرہ ، حجرہ ، دیرہ .
بیچون : د خدایے پاک یو
 صفتی نوم ، چپ مثال نہ لری .
بیخورتہ : دیر زیات ، پہ
 وزن ، مقدار یا شمیر کنبی
 دیر زیات .
بیخی : لہ بیخہ ، بالکل ،
 قطعی ، لہ مونہہ .
بیدار : ویجن ، داودہ او
 غافل متضاد ، چالاک ،
 ہونیار ، تکرہ ، باخبر .
بیدارول : ویجنول ، لہ خوبہ
 پاخول ، ہونیارول ، پوہول ،
 خبردارول .
بیداری : ویبنتوب ، ویبنہ ،
 بیداروالے ، چالاکی ، تکرہ
 والے .
بیداریدل : ویبیدل ، لہ
 خوبہ راپورتہ کیدل ،
 ہونیاریدل ، پوہیدل ،
 خبرداریدل .
بیدیا : وجہ میرہ ، بیابان .

- دشت، صحرا، بیرون، بهر، لاچار، مجبور.
- ورجنی. بیسن : بیسن، د چنو اوږه.
- پیرته : خلاص، برخیره، بهشتی : بهشتی، مشکي، په مشک کښې اوبه راوړونکې.
- پیرانستې، لرې، په فاصله، پیکګا : تیره شپه، برائي، بعيد.
- پیرغ : جنبه، علم، نشان، راتلونکې شپه، د دواړو دپاره توغ. استعمالیږي.
- بیرون : بهر، بار، ورجنی، بیګانه : پردې، غیر، اجنبي، څرګند، ښکاره، برېښه، بی مینې، هغه سره چې محبت پکښې نه وي. ویستلې.
- پیره : د خوراک په سلسله، پیکالۍ : د بیکاسره متعلق، کښې نوکر، خادم، خدمتګار. د تیرې شپې.
- پیره : یوه ونه او د هغې میوه. بیګم : ښځه، خاتون، ملکه. یوه پیرا : بودلۍ، ناپوهه، کم د مسلمانانو د ځنو ښځو د عقل، شوده، ساده.
- پیرندې : بیره کونکې، پیرګمۍ : د غټو وریزو یو تادي کونکې، تیز، چابک، تند، چالاک، پیری : لویه کشتی، بحري جهاز، انګوت.
- پیزار : بیل، ویزار، نا امیده، ناراض، خفه، زړه سترې. پیزارول : ویزارول، بیلول، پیزاره : ویزاره، نا امیده، بیلچه ی اسم تصغیر دی. پیلات : د گتبات متضاد، بائل.

- بیل بیل** : جدا جدا، گوبني
گوبني.
- بيلتون** : بيلوالے، جدائي،
فراق، هجران.
- بيلچه** : هغه آله چي زمڪه
پري ڪنستے شي. د بيل اسم
تصغير.
- بيلدار** : د بيل او بيلچي نه
ڪار اخستون ڪري.
- بيلول** : بيل بيل ڪول، جدا
جدا ڪول.
- بيله** : د سيند په منڇ ڪيني
وجه زمڪه، وچڪي، ٽاپو.
- بيليدل** : جدا ڪيدل، خان له
- ڪيدل**، گوبني ڪيدل، بيل بيل
ڪيدل.
- بينجو** : د گتار غوندي د
موسيقى يوه آله.
- بينلوي** : بندي، بينگلي، يوه
سبزي.
- بينگ** : بنگر، بنڪ، د
حڪومت د قانون لاندې
رجسٽر شومے د رقم د تبادلې
خامے.
- بينوا** : بي اسري، نامراڻه،
ناڪام،
- بيورو** : غير مناسب، بي
جوړه، نامناسب.

شوم، بقايا، ناکام، ایسار،
اتال، معطل،

پات : لوبڻي، د ماشومانو يا
بیمارانو دپاره د متيازو لوبڻي.

پاتک : د لرگو وسپنې او
سپخونونه جوړه دروازه،
پیره، کپر، جندر، د حکومتي
محصول دپاره د ودرو لو
خام،

پاتلی : د اور د ګاډي د
چلولو دپاره د وسپنې هغه
رابطکلي د دوه خطونو لار
چې سروڼه یې نه یو خام
کپړي. پتړی، پتلی.

پاتې : پیتار، پیتاره، پنډیر،

پاتڅی : پتاخه، پتاره، پتاخ،
په لینده کښې د کاني ایښودو
خام. جلب، لګام، واګې،

پاجامه : پائجامه، تنګ
پرتوګ، عام طور سره د

شپې اغوسته شي.

پاچر : سخا، خسا، خیرن،
ناولې.

پاخول : وچتول، ودرو ل،

پ : (پې) د پښتو دریم
حرف، د اېجلو په حساب ی
قیمت د "ب" برابر یعنې دوه
(۲) دی.

پابند : گرفتار، پای بند،
تابع، مجبور، پابندي کونکې.
پابندي : گرفتاري،
مجبوري، بنديز، قدغن،
بنګیلونه، ایسارونه، پښې
تړنه، التزام، په خان لازموڼه.

پاپا : بابا، پلار، داجي، والد
(د ماشومانو په ژبه)

پاپر : د میو یا مهوله اوړونه
جوړه یوه نری چپاتی چې د
تلو لونه پس ډیره کرپندی
شي.

پاپلی : پاپلی، پاپی، پلی، د
ماشومانو په ورومي ځل د
ګرځولو دپاره وئیلے کیدونکې
تورے.

پاپلین : یوه سوتي کپړه.

پاتاؤ : لومړی نهړ یا لویه وله،
لویه بیاله، ستره وله.

پاتي : پاتي، پس مانده، پاتي

برخه، درې گینټې، وس،
طاقت، توان، اختیار، اقتدار

پارچاؤ : د ژرندې د ناوې

سره نژدې ناوه چې د ژرندې
د ودریدو نه پس پرې اوبه
روانې وي. پارچاوم.

پارچاوم : د اوبو د اړولو

هغه لار چې د هغې په جاري
کولو د ژرندې په ناوه کښې د
اوبو تلل بند شي.

پارچور : ټانگر، ټانگر، هغه

ګیاه وغیره چې خاړوې یې
پریري. د خاړوو پس
خورده.

پارچه : ټوټه، ټوکره،

ټکره، کپړه، رخت.

پارخنګ : اندرپایه، درم

پایه، سپرې، د لږګي پورې،
پورخنګ، پارکې.

پارسا : متقي، صالح،

نیک، پرهیزګار،

پارسنګ : پارسنگ،

کټاوې، هغه وزن چې د تلې د
برابرولو دپاره په تله کښې

ولاړول، جګول، بیدارول، له
خوبه وینول، لیکلې شے
لوستل.

پاخه : له پاڅیدل نه امر،
چې د تعجب د کلمې په طور
استعمالیږي.

پاڅیدل : وځتیدل،

ودریدل، ولاړیدل، جګیدل،

له خوبه وینیدل، بیداریدل،

قبضه پرینودل، الوتل.

پاخاله : ټټې، د اودس ماته

خام، بیت الخلا،

پاخه : د اومه ضد، پوخ

شوم خیز، تجربه کار خلق،

هوښیاران، رسیدلي، کلک،

مضبوط، د پوخ مغیره حالت،

له خښتو جوړ شوي.

پاده : ګواره، ګویر، پوده،

ګورم، د خناورو ګله.

پار : د وار تابع مهمل.

جابي، کونجي، کنجي، کلي،

چمتا، نوسه، د وخت اندازه،

شومه، حصه، برخه، دورځي

اوشپې د اتو برخو نه یوه

وسيدل، بچ کيدل، پرورش کيدل.

پار : کودې، منترې، جادو، سحر. د لرگي يو ورېده او پلنه تخته چې د گرگي يا غونډ نه په مشين يا اړه بيله کړې شي او بيا ترې تختې جوړوي.

پارسوب : پرسوب، په حجم کښې زياتيلنه، د هوا د کيلو په وجه د حجم زياتيلنه، د مرض په وجه په بدن کښې پرسوب پيدا کيلنه.

پارکے : قطعہ، شعر، بيت، ټوټه، فال، بخت، طالع.

پارو : هغه آله چې د ميزري خپلې پرې جوړولې شي. پاروگر، د مارانو ووده کونکے، دم، ووده، منافق، بدچلن، چلباز.

پاروگر : پورېگر، مارگر، جادوگر، پارو.

پاره : د دوؤ کيلو په منځ کښې د اړولو نه پاتې شوې د پټې حصه، په کار کښې

اينسونه يا ډنډې پورې تړلې شي. هغه وزن چې تله کښې د بې ايماني او د گناهک د غلولو دپاره اينسونه يا ورسره تړلې شي.

پاروکی : پرمخ، منگر، گومنز، يوه غاښونه لرونکې آله چې ويښته وړې يا پشم پرې بيلولې او صفا کولې شي. **پارول :** وچتول، چيرل، لمسول، پورته کول، قهرول، جنگ جگړې ته تيارول، ساتل، پرورش کول، حفاظت کول.

پاره : ټوکره، ټکره، پارچه، شليدلے، خيرے، بڙه، بهره، خوکی. يو نقرني عنصر چې په عامه درجه حرارت کښې مائع وي، ايتمي شمير ۱۱ اتيا دی.

پارينه : زور، پخوانے، قديم، لرغونے.

پاريدل : قهريدل، جنگ ته تياريدل، عصه کيدل، ژوند

- نيمگرتيا،
پاڙيب : پڙيب، پاڙيب، د
 پښو يو کالے.
- پاس** : پورته، وچت، بره،
 جگ، هسک، زيات.
- پاسبان** : پاسوان، خو کيدار،
 پيره دار، دربان، ساتونکے،
 حفاظت کونکے.
- پاسته** : د پوست جمع، نرم،
پاسداري : لحاظ ساتنه،
 خيال ساتنه،
- پاسني** : برنۍ، د بره، لوړ،
 د وچتي علاقې وسيدونکے،
پاسه : اصلي او سوچه سره
 زر چې له هيڅ قسمه گډون
 پکښې نه وي شوي. کره،
 روغ، رښتوني،
- پاسه** : پورته، وچت،
پاشل : نوستل، شيندل،
 دوړول، شل، دانه دانه کول،
 خوړول، غورځول، تار په تار
 کول، خفه کول.
- پاغنده** : د ننداف وهلے
 شوي مالوچ، غيبه چې عام
- طور سره ئ شکل غوند وي.
 هر يو نرم او سپين څيز.
- پاک** : د پليت ضد، صفا،
 سوتره، خالص، بې غيبه، بې
 گناه، نیک، خوش اخلاقه،
 نمانځي، مکمل، بشپړ،
- پاکباز** : نیک، پرهيزگار،
 متقي، پاکدامن.
- پاکره** : پلان، د اوبش کته،
پاک ساک : کم عقل،
 نادان، ساده، معصوم، بې
 گناه، صفا، سوتره، وينځلے.
- پاکول** : صفا کول، سوتره
 کول، خيړے لري کول،
 وينځل، پليتي لري کول،
 خبره سپينول، حساب کتاب
 بيا قول، اچه کول.
- پاکي** : پاکيزگي، پاک
 والے، صفاتي، سوتره والے. د
 نايانو چاره،
- پاکيزگي** : وگورئ پاکي.
پاکيدل : صفا کيدل،
 نمانځي کيدل، سوتره کيدل،
 وينځلے کيدل، د حساب

ساک.

پالکور : له میزري جوړه

هغه تیلی چې زمیدار پکښې
رمبه او لور وغیره ږدي. هغه
کوټه چې د زمیدارۍ اسباب
پکښې پروت وي.

پالکی : یو خاص قسم

ډولۍ، چوپان. یو قسم
چینجۍ، منا، مناگی.

پال : پرورش کول، لویول،

تربیه کول، پالنه کول،

دوستي کول، حق ادا کول،

په عاجزی او خاکساری سره

د چا خدمت کول.

پالنک : چپرکت، کټ.

پالوان : پهلوان، کبلمار، د

کشتۍ ماهر، طاقتور،

مضبوط، غټ، بهادر، تکړه،

پالوده : فالوده، د پخې او

جک کړې شوې ناشستي

مینجې چې د واورې شربت

سره په یو ځایه خوړې شي.

پاله : پال، سسپار، سسپال،

په یوې کښې د زمکې خیرلو

کتاب بیاقیدل، گناهونه

توئیدل، پلټي لري کیدل.

پاگل : لیونۍ، سوداڼي،

ناپوهه، کم عقل، نادان،

دیوانه.

پاگل خاله : د لیونو د

علاج او ساتلو ځای.

پاگن : پگن، د فصلي کال

یولسمه میاشت چې عام طور

سره د فروری، مارچ سره

مطابق وي.

پالان : کټه، پالان،

ساروان، ساربان.

پالتو : فالتو، ډیر، اضافي.

پالش : د پیزار، فرنیچر او

ورونو وغیره پر قولو او بناتسته

کولورنگ، خلا، پرق،

روشنائي، روزوالی، چاپلوسی،

خوشامندګر.

پالشي : پالش ورکونکې،

چاپلوس، خوشامندګر،

چالاک.

پالک : چرګ سابه،

وږدې او پلنې پانې لرونکې

دوسپنې آله. پاند، پيکه گنې چې د خاروو

پاليز: د هندوانو، خټکو، د خوراک دپاره استعمالېږي.

پانجشنبه: پنجشنبه، خبربوزو يا بادرنگو باغ.

پام: فهم، خيال، فکر، پانشنبه، له جمعې نه مخکېنې

هوش، احتياط. د اتن سره يو او د چارشنبې نه پس ورځ،

پاند: وگورئ پان. خاے سندره وئيل، د وردو

پاندې: پندې، پيتوار، پانو لرونکې د کوپرې يا

کجورې شان يوه ونه. کجورې شان يوه ونه.

پامال: پائمال، د پښو د لاندې مېنلے شولے. چټنې،

چټنې. چټنې.

پامته دار: حاجت من، پالنسې: تيزندې، زندې،

سولې، په خوړنده وژنه، سولي، په خوړنده وژنه،

غرغره، دار. محتاج.

پاملرنه: فکر، خيال، تدبير، پانوس: د فانوس عاميانه

توجه، احتياط، څارنه، ساتنه، قرأت، وگورئ فانوس.

پانه: فانه، چينې، چنې، د پانه: فانه، چينې، چنې، د

لرگي يا وسپنې هغه ټکړه چې لرونکې يوه ونه او دهغې پانې

د لرگي څيرلو په وخت پرې چې گټه او چونه پرې لگوي

او تماکو، چالیا او سپين او تماش

لاچي پکښې ونغاړي، د تاش له څلورو رنگونو څنې هغه

سور رنگ چې په پانو ي د سور رنگ چې په پانو ي د

پان د پانې تصوير وي. تپان، پان د پانې تصوير وي. تپان،

په چورونو کښې د مضبوطيا په چورونو کښې د مضبوطيا

دپاره ورکولې شي.

پان: نیم سیر وزن. منا، مناکی، دوسپني اوبه، آب، د پتي پوله، سريش، سليش، گوند، هغه پترې چې د غم يا بيماري په حالت کېنې ی شونډې نيسي، پوتکې، پوت، پت،

پانکی: پاتکې، د اندرپايې دستکې، اړیکې،

پانه: په ونې، په بوتې يا گل زرغونه شوې پخه چې د هغې په ذريعه دغه نباتات خوراک حاصلوي. د جارجر په خله دپاسه نرم پترې. د تاش پته، د کتاب مخ،

پانی: په زمکه راښکلي هغه دائره چې ماشومان پکېنې غوزان يا مردکي ږدي او د ټيک په ذريعه چې کوم غوز يا مردکې وباسي نو هغه وگتې.

پاؤ: خلورمه حصه، خلور جيتاکي، خلور اني، پنخلس

منته، شپږ جريه زمکه.

پاورقه: حاشيه، شرحه، د صفحي اخري نې برخه، فېت نوټ.

پاوکې: د پاؤ اسم تصغير، د خيرات يا نذر د پاره د سړي په سر پاؤ غله راټولونه.

پاولې: جول، په کډۍ کېره جوړونکې.

پاونده: کوچر، غوبه، خاروي پياونکې، پونده، کوچر، کډه په سر، خانه بدوش.

پاویزه: د پاؤ پيو پيماني لوبښ،

پاوی: د پاؤ د وزن کانه.

پاهه: پته، د زخم پتي چې ملهم پرې لگيدلې وي.

پائي: جلب، پيزوان، تيزندي، پانسي، يوه پخوانۍ سکه، د زړې پيسې دريمه، د اني دولسمه.

پاياب: سيند، ولې او تالاؤ وغيره کېنې دومره اوبه چې

پائيدل : ژوندۍ پاتې

کیدل، ژوند کول، له مرګه

بچ کیدل.

پائیکو : پیکو، د مینچو د

جوړولو یو ماشین، د شولو

صفا کولو آله،

پائینڅه : پینڅه، پینځه.

پائینده : پائیدونکې،

پائیدار، مضبوط، قائم،

محکم. پاتې کیدونکې.

پاپ : هغه مخروطي شکل

لرونکې د ناوې په شان آله

چې د کانداز پرې په لفاظو

کښې سودا اچوي.

پاپر : پلن، خپار، خپېر، تېر،

هغه شے چې بې ډوله وږد

وي،

پپو : ترور، د پلار خور.

پپه : پپي، پپی، چپی،

کوکی، د ماشوم ښکلوڼه،

مچکه، مچۍ. روتی، نمری.

پت : پم، د خارښت یو

رنځ. ناموس، عزت، عظمت،

وقار، آبرو، وفاق، دوستی

پښه تل سره لګي. پایاو،

پایاوه، چر، ګودر.

پایان : انجام، انتها، ښکته

برخه،

پایاو : وګورئ پایاب.

پیاوړې، میرنې، تیزرو،

زوراور.

پایه : درجه، مرتبه، رتبه،

عزت، قدر. د ذری په ذریعه

حرکت ورکونکې د غونډ

شکل هغه آله چې عام طور

سره ګاډیو وغیره کښې

استعمالیږي.

پای : انجام، اخر.

پای تخت : پایه تخت، د

باجا د ګلدي خامۍ.

پائڅه : پینځه، پوچه،

پائیدار : مضبوط، ټینګ،

کلک، محکم، پوځ،

پائیدان : پیدان، د پښې

ایښولو خامۍ، موټر، ټانګې یا

بسلې کومې سورلۍ ته د

ورختلو دپاره د پښې ایښولو

خامۍ.

پالنه، دود، دستور.

پتمن : غيرتي، پتي، د پت

خاوند، عزت من، ابرو مند،

پتنګ : اورپنټه، پتن،

الوتونکي يو وړو کي چينجی،

عاشق، مټين. باديوه،

کانکوک، گودي،

پتنوس : تره، د چايو،

شریت يا بل داسې کار د سامان

د وړلو دپاره استعماليدونکي

مجمه. فتنوس، فطنوس.

پتنه : فتنه، کينه، دشمني،

بغض، جگړه، شیطاني،

عداوت، مخالفت، فساد،

غويل، شور.

پتن : پتنګ، اورپنټه،

پتون : ورون، د پښې هغه

حصه چې د زنگانه له سترګې

تر مغانو پورې وي.

پته : درک، خاڼه، ادرس،

هدف، خله، نېټه، معلوم.

لهه، ليهه، خره، مټه خره،

مټينه خاوره، هغه خټه چې د

سيلاب نه وروستو پاتې شي.

پتي : شراکت، کاروبار

پتاسه : پتاسه، دشلمه،

تشلمه، خوړه او کرپيدونکي

د بوربو کي په شان يوه مټاني

چې په مختلفو رنگونو کښي

جوړيږي.

پتاوه : پاتابه، جرايه، غره،

پنډو غره. د پنډو ترلو دپاره

له وژغرو جوړه کړې پتي،

پيتاوه،

پترکي : د زخم خيو،

پتره، د وسپنې وړو کي

پتره، توتنکي، توتني،

پترلاک : د لاکو يو قسم.

پتري : د گڼو او نورو داسي

بوټو وچې پاتې چې د سوځولو

او د څاروو د خوراک په کار

راځي.

پتره : د پوزې يو کالې،

ميخکي، د سرو سپينو وړې

وړې پانې چې مختلفو کالو

کښي استعماليږي.

پتلون : د مغربي ملکونو د

وسيدونکو پرتوګ، پينټ.

- کښې برخه، د ځنو خیزونو
پانې مثلاً د چایو پانې.
- پتیره** : د خمیره متضاد.
- هغه اخیښلي اوږه چې د
تخمیر عمل پکښې نه وي
واقع شوی.
- پتيله** : د ارتې خلې دیکچه.
- پتي** : پانې، د چایو پتي، د
تاش پتي.
- پټ** : پوټ، پوټکې،
پوستکې، خرمن، د ونې وچ
پوستکې،
- پټ** : پناه، په نظر نه
راتلونکې، د ښکاره ضد، د
لوڅ متضاد،
- پتاخ** : پتاره، په لینده کښې
د کاني ایښولو د خرمنې
جوړه پتي،
- پتاختدار** : پتاخته لرونکې،
د پخواني زمانې د دارو او
پتاختو ټوپک، پتاختدار،
پتاختدار.
- پتاخته** : د آتش بازی یو
څیز، د کارتوس پيشه، پتاخته،
- شوځه مسته جینې، چالاکه
ښځه یا جینې.
- پتاری** : تونگی، تونی،
تونگ.
- پتاس** : د پوتاش یو
مرکب، باروت، د کارتوس
دارو، پوتاشیم پرمنګنیت،
سره دارو چې په زخمونو
لگول شي او یا پرې زخمونه
وینځلي شي.
- پتاګر** : پتاخت، پاتړ، د
لیندې پاتړ.
- پټ پتالې** : پټ پتوړې، د
ماشومانو یوه لوبه.
- پټ پنا** : پټ او یو خواته.
پوشیده، راز، سازش.
- پټ پنهم** : خفيه: پټ پنا، د
نظر نه په ډډه.
- پتخ** : کلک، پتوڅ،
مړاوی، د زوال له عمله
تیریدونکې. زوړ، باسي.
- پتخه** : سرمایه، پنگه،
پانګه، هغه سرمایه چې پته
ساتلې شوې وي، موري،

خرمگی، پشکالی گونگته،
بنخملی.

پتروول : له زمکې راوتونکې
يو خاص قسم تيل چې د صفا
کولو نه پس د مختلفو انجونو
د چلولو دپاره پکارېږي.
گشت.

پتکه : درکه، کاوړه، دوره
دبار، پتله.

پتکې : زنانوال خادر، د
اغوستلو خادر، لونگی،
پگړی، دستار،

پتمنځی : گونډې مال، د
غنمو هغه دانې چې د غوښل نه
پس په وړې کښې پاتې شوې
وي. گونډه.

پتن : وگورئ پتنگ. غم،
ماتم، ژړا، ویر.

پتو : خادر، پیر وړین خادر،
پتوار : د زمکو د کچ میچ
علم، د پتواري پیسه. جریب
کښ، جریب گوندی،

پتوار خاله : د پتواري د
ناستی خای،

پتواري : د حکومت له
طرفه د زمکو حساب کتاب

ساتونکې، جریب کښ،
پتوالی : ناخر گند،
پوشیده، د خر گندولو متضاد.

پتوخمی : پتخمی، پتخمی، د
کب په بدن وړې وړې
غونډې نښې.

پتوسکې : لږ، ډیر کم،
پوتسکې، پیسانې، بکسکې،
بکس.

پتول : د بدن د ځنو حصو
هغه عمل چې زخم یا دانه
کښې نو پیدا شي، لکه اوبه
پتول. کوته، دالان یا بل کوم
خای باندي لرگي اچول،
چاته جامه ور اغوستول. د بل
چا مال په دوکه د هغه له
ملکیته وښکل، غلا کول، د
څه څیز دپاسه داسې پرده
اچول چې هغه ترې نه
ښکاري.

پتونې : خادر، پتو، وړین
خادر، شال، پرونی، پتون،

هغه ځای چي بنکاري ترې
 د کپړې وړېده رېښه، نوار،
 دز کوي.
پته : د چرې، تورې او
 توپک د کڅوړې تسمه،
 پتاخ، د نایانو د چرې تیرولو
 څرمن، د سپي د غاړې پټی،
پته : د پټ مونت، پوشیده.
 مخفي، پنهان.
پتیدار : لکیر دار، رنگینه،
 پټې پټې، پټې لرونکې.
پتیدل : د څرگندیدل
 متضاد، یو خواته کیدل، د څه
 څیز د پاسه داسې څه اچولې
 کیدل چې هغه ترې نه
 بنکاري. د بدن د ځنو حصو
 هغه عمل چې زخم یا دانه
 کښې نو پیدا کیږي.
پتیر : شاه تیر، بش، بینش،
 چالې، کړی، تیر، ویشه،
 تمې، دره، بوټی، وگړی.
پټی : د پره د پاسه تړلې د
 کپړې ټوټه، پان، پونه، د الف
 بې پټی، د ماشومانو سر
 تړونې، تخته، د ملا تړلو پټه،

د کپړې وړېده رېښه، نوار،
 پتار، د مرزو نیول جال، د
 پښې تړلو تسمه، ځناور و ته
 غاړه کښې اچونکې پته.
پټی : د کرکړوندي قابل د
 زمکې ټکره. زرعي جائداد.
پجه : په سیند کښې د جمع
 شوو کرکو ځای،
پنځ : زخم، پره، شکاف.
پچاری : وروستو، شاته،
 هغه رسی یا پرې چې د اس
 وروستو پښو ته اچولې شي
 پیچواری، پیچواری.
پچموزه : ملنډه، مسخره،
 پیشاره، توقه، وشته، ټټوبه،
پچنه : پچ، د حجامت چارۍ
 یا مشین، د حجامت له وجې
 په مخ زخم جوړیدنه، چرې
 سره زخمي کیدنه.
پچواری : د خبرې وروستۍ
 سر او دبال، د بارانۍ د باد او
 سیلی په زور دننه راتلونکي
 شاخکي. پاچر.
پچولۍ : دیرو وړوکی،

- پيچونے، پيچونے. مضبوط والے، هوښياري، تجربه کاري.
- پچه** : د گلابو، چيلو، اوبنانو، سويو، او اوسيو وغيره فضله چې يو خاص شکل لري. د بنيادم کلک او وچ بول.
- پچي** : توکری، د ميزري نه جوړه دارتې خلې شکری. د بادرنگو، خټکو، هندوانو او نورو سبزو وغيره کچری.
- پخ** : د تيره ضد، هغه خيز چې تيره نه وي. مست، بيکاره.
- پخول** : د تيروल متضاد، د غوڅولو نه ايستل، د چاقو، چرې د زيات کار له کبله خله اړول، له پريکولو ايستل.
- پخيدل** : د تيره اوزار تيزوالی کميدل، لتيدل، سستيدل.
- پخ** : گنجی، پختوب، پمن والی، گنجی توب. د اوبنانو يوه بيماري. پم.
- پختگی** : د پخته کيدو حالت، کلکوالی، پوخوالی،
- مضبوط والی، هوښياري، تجربه کاري.
- پخته** : پوخ، کلک، مضبوط.
- پخساک** : پسخاک، کړاک، کړاو، زړه چاودون، خوراک.
- پخکړی** : ننگولی، ايننگولی، لمده بل، لاوڼ، سالن، پورونی، ترکاري، پخه کړې شوې ترکاري.
- پخلا** : د مرور متضاد، رضا، دلاسه، خوښ، خوشحاله.
- پخلی** : د پخول مصدر نه اسم، اخلی پخلی، انلی، کونلی، تاکيد، پستی، کلکوالی.
- پخن** : په سر کښې پخي لرونکی، پشم دار، ښي يا پخي لرونکی.
- پخنه** : هغه ماشوم چې پخي پخي خبرې کوي، پوخ، مشروت.
- پخوا** : تيره شوې زمانه، هغه

واقعہ چي د حال له زمانې نه
مخکېنې تیره شوې وي.
اگاهو، اول، ورومې. د اوس
متضاد.

پخوانی : د اوسني متضاد،
لرغونې، نرغونې، خنډنې،
ورومې، د پخوا سره نسبت
لرونکې.

پخول : د پوخ نه متعدي
مصدر، اخلې پخلې کول. په
اور کښيښودل او خوړینول،
د خبرې کلکول او ټینګول،
ژبه کول، وعده کول، په څه
کار کښي ماهر کول.

پخوندی : د څارو د پښو
تړلو کړی، پخندې، یو قسم
پسول.

پخه : د پوخ مؤنث، په اور
حرارت یا وخت تیاره شوې،
سومې لومې، پخه شوې، عمر
خوړلې بنځه. بودی، زړه.

پخیدل : د بدن د ځنډو
حصو د بیماری په وجه سور
رنگ اختیارول، د اوم څیز په

اور یا حرارت یا د وخت په
نتیجه کښي تکمیل ته
رسیدل، د خوړلو د څیز د
خوراک دپاره تیاریدل، په
عمر کښي زوړوالي ته
رسیدل، د میوې یا فصل
شو کولو یا لو ته جوړیدل،
ختکیدل، کتیدل.

پلار : ابا، پلار، عام طور سره
میاندي خپلو کښي ځامنو ته
د خپل خاوند په باره کښي
طنز او اټي.

پلید : ښکاره، ظاهر،
نمایان.

پور : ښکه، بڼه، وزر، کونځر،
پخه. د پاسه، په، باندي،

پور : د خالي متضاد، ډک،
پوره، برجق.

پړاڼه : د پروت جمع،
غزیدلي، ځملاستلي، اوډه،
ایښوې شوي، سست، بیکاره،

پړاټه : هغه روغنی روتی
چي عام طور سره په تبخي یا
کړیچي کښي په غوړو کښي

پنڊولي شي.
پراچھ : سوداگر، پراڻجھ،
 ڪرايه ڪڀڻ، ڇي په ڪرايه
 مالونه په خرو يا خجرو وري.
 هغه هندو ڇي مسلمان شوم
 وي او بيا هم دڪان ڪوي. بي
 لحاظه، بي مخه، جالاک.
پراخ : فراخ، ارت، پلن،
 وسيع، ڊير زيات،
پراخي : فراخي، د پراخ
 ڪيدو حالت، زيات والي،
 ڪشادگي،
پراگندگي : پریشاني،
 انتشار، تشويش.
پراگنده : منتشر، پریشان.
پراسٽل : خلاصول،
 سهرڊل، خرگندول،
پرپرکي : يو قسم وزر
 لرونڪي چينجڙ ڇي اڪثر په
 گنو ڪڀي پيدا ڪيڙي او
 فصل ته نقصان رسوي. د
 ماشومانو دپاره دوسپني نه
 جوڙ چڪر وھونڪي پريدار د
 لوبو خيز، دھوائي جهاز،
 موٽر وغيره هغه پرزه ڇي د
 خپل چڪر په ذريعه مشين په
 حرڪت ڪڀي راولي.
پريچ : له پيچونو نه ڊڪ،
 تاڙ راتاڙ، پيچدار، ول ول،
 ڪوڙ وڙڙ.
پريهره : خرپر، پوڄي،
 دينگري، مرخپري، دورني،
 ديرنگ، گوبلڪه، گوجي.
پرتو غاڻڻ : پرتو ڳاڻڻ،
 ناره، باگه، بگه، ازار بند،
 گنده، د پرتو ڳ د ترلو هغه
 جالي دار مزو ڇي بله ڪڀي
 اڇولي شي.
پرته : عبث، فضول، اڀلته،
 جتيات.
پرخول : په زمڪه را
 خلاصول، غورخول،
 نسکورول، شکست ورکول.
پرخولي : کشتي، ديوبل
 د راپرخولو لويه.
پرخيدل : په زمڪه
 راخلاصيدل، نسکوريدل،
 پرتاويدل.

توجه، پروا.

پرده : پردہ، ستر، حجاب،

حیا، پٽ راز، پناهي، د غور

جلی، د سترگو جلی، د دوؤ

حصو نازک حائل، د کرکیو

او دروازو د پټولو کپړه، پرده

بکارت، د کوتې د پاسه تاؤ

دیوال د موسیقی سُر یا اواز.

نغمه،

پرده پوشي : پردہ ساتنه،

پرده اچونه، راز نه بنکاره

کونه. پرده داري.

پرده پوش : پردہ پوش،

پرده ساتونکې، پرده اچونکې،

پرده داري کونکې،

پرديس : بيگانه ملک،

پردي وطن،

پرديسونه : د پرديسي

مؤنث د پردي ملک، د بل

وطن.

پرديسي : د غير ملک، د

پردي وطن، د بيگانه ملک،

پرزہ : تپوټه، ټکره، حصه،

د فیشن سامان، رقعہ، د کاغذ

پرچ : رکيښي، نالیکې،

لالیکې، د چايو د پيالي سره

وړو کي شان لوښي چې پيالي

پکښې پرته وي.

پرچم : بيرغ، جنده، توغ،

علم.

پرچون : د توک متضاد،

خورده، په يوځاي د خرڅولو

په مقابلہ کښې په لړه لړه د

خرڅولو کار او پيشه.

پرچه : د کاغذ تپوټه، اخبار،

رساله، پرزه، ټکره، پارچه،

خط، چيتي، رقعہ، تحرير، د

امتحان سوالنامہ، د مقلعي په

حقله د پوليس اندراج،

پرځاش : دښمني، جنگ،

مخالفت، مقابلہ، جگړه،

ورائے، کينه، فساد.

پرخت : په اينگولي کښې

ماڼه شوې روتی،

پرځه : شبنم، د شپې چې

کوم څاخکي د اسمان نه

راهریوځي. نرم باران.

پرداخت : غور، فکر،

ٽڪرہ. **پُرسِي** : د پُرس د کار او د

مشغولا د معنيٰ لرونکي
تَحْقِيق، پُرسان، پُرس، پوښتنه،

پُرسيدل : پرشار کول،
پُرسان : وگورئ پُرس.

پرشار کول، اتروشه
پُرس : د پرستش

کول، اينکے کول، پرنجيدل.
(عبادت، محبت) په معنو

پُرسنه : غټ کانې، تره، غټه
کښي د بل اسم سره لاقهه

تيره، سنگه، بنوئيدونکے
لکه خدا پرست، وطن پرست

کانې.
وغیره.

پُرسه : نرغوټ، برغوټ،
پرستار : عبادت کونکے،

پيش پرانگ، کټه پيش،
پرستش کونکے، عاشق،

پُرسه : وارخطائي، بي
منين،

هوشي، غوټه، د ميرگي
پُرسه : د ښاپيرو وطن، يو

غوټه، غصه، قهر،
خيالي او افسانوي ملک.

پُرسه : د يو پښي لرونکے
پرستش : اطاعت، بندگي،

دوسپني، لرگي يا پلاستک
عبادت، تعظيم.

هغه آله چې دائري پرې
پُرسه : د پرست د لاقهه

رابنسکلي شي. هم د دې
يو بل شکل چې د خپل خان

غرض دپاره د ترکانانو يوه
نه مخکښي لفظ سره د

آله، خرخ، چکر، قطب نما،
عبادت او محبت کولو د کار

قبله نما.
مفهوم ورکوي لکه خدا

پُرسه : غټ، ټکره، د ساده
پرستي، وطن پرستي وغیره.

متضاد.
پُرسه : پوښتنه، تپوس،

تحقيق،

پُرسه : له خوبه جوتي

چي يوه پنبه د بلي پنبې
د پاسه داسې و اچولې شي چې
د يوې پنبې پنجه د بلې پنبې
په زنگانه راشي.

پرله پسي : يو بل پسي.
متواتر، مسلسل، په يو مخ،
لگاتار

پرمختگ : پرمخ تيا،
وړاندې تگ، پيش رفت.

پرمهره : هغه خيږ چې باز
يا نور ښکاري مارغان ي سحر
کښي د خلې نه غورخوي. د
مارغانو بڼې چې ښکاري
مارغان ي سحر کښي د يوې
داني په شکل کښي راوباسي.
پرناله : د کور له چته د اوبو
بهيډلو لاره، ناوه،

پرنجل : انتروشه کول،
پرنج کول.

پرنجيدل : په پرنجو لگيا
کيدل، اينگي لگيدل،
انتروشي لگيدل.

پرنجی : انتروشه، اينگر،
انتروشه، پرش، پرنج،

وهونکې، له خوبه جوتي
خوړونکې، خوب ته نژدې.

پرکت : وگورئ پرکته.

پرکت : مات وزر

مارغه، هغه مارغه چې وزرې
ي پرېکړې شوي وي، متازه،
بيکاره، بې وسه، حاجت مند،

پرکته : هغه خور چې
کونډه ښخه ي دويم واده نه
پس د خاوند کور ته خان
سره بوخي او ساتي.

پرکتی : د پرکتې مؤنث.

پرگ : د بوزغلي په خامه
له تخمه حاصل شوي پياز، يا
نور داسې بوټي جمع پرگان.
بوس، هوا سره الوتونکې د
خنو غلو پوستکي.

پرگنه : جاگير، د ضلعي يوه
حصه، خاندان، کورمه،

پرگه : خاندان، نسل، خيل،
خپل خپلوان، کورمه، قبيله.

پرگي : د خيږي دونې
پلې، پيرگي، چرگي، برگي.

پرگت : د ناستي هغه طريقه

- پرنه** : کنکل، منجمد، پرم،
پرن.
- پروا** : فکر، لحاظ، خاطر،
خیال، اند، ویره، پاک.
- پرواز** : الوت، الوتنه،
- پرواله** : لیکلے اجازت،
لیکلے حکم، شاهي فرمان.
- اور پهنٽے، پتنگ، پتن.
- پروت** : له پریوتل نه
صفت. اینسوی شوم،
پریوتے، بی احتیاطه گزار
کھے شوم، په اراده یا بی
ارادی په یو خای کښي
محفوظ کھے شوم.
- پروردگار** : پالونکے،
خدای پاک.
- پرورش** : پالنه، روزنه،
سنبالښت، خصمانه، تربیت
کونه،
- پرورږه** : پالاله، د غوبل شوو
شولو بوس، دروېشنه، پرور،
پروټ.
- پروژه** : پراجیکټ،
منصوبه، پروگرام، نیت،
- پروسیو کال** : تیر کال، هغه
کال چې د سړی کال نه
منځکښي او له منځي کال نه
وروستوي.
- پروسیو کال** : وگورئ
پروسیو کال.
- پروسیکلن** : د تیر کال.
- پروسیکنے** : د تیر شوي
کال.
- پروسه** : مرحله، پروس،
عمل.
- پرون** : تیره ورځ، د شپې
دپاره د صفت په طور راځي
لکه پرون شپه.
- پره** : ترازه، تنگړه، توتڼه،
ټکړه، غاښي، د غره څوکه،
خرڅ، پلو، طرف، منځه، ډله،
طرفداري، ننگه، جنگ
جگړه، د خفگان ښکاره
کونه.
- پره جنبه** : طرفداري، ډله
بازي، حمایت.
- پره دار** : پره کونکے، مل،

ملگرے، طرفدار، حمايتي.

پرهار : زخم، پرهرو، پرار،

پرهيزگار : متقي، نيك،

تقوي دار، بزرگ.

پرهيزگاري : نيڪي،

تقوي، عبادت، د بندو او

ناڪاره ڪارونو نه ڇڏه او

پرهيز.

پري : پر، د پاسه، باندې،

ورباندې، ذريعه، واسطه.

پري : د پريڪيدل مصدر نه

اسم صفت، پريڪرے شومے،

غوخ. قطع.

پرياسل : پرخول،

ارتاوول، نسڪورول، ٻنڪته

گوزارول، لاندې اچول.

پريدار : پيره دار، خوڪيدار،

خارونڪے، ساتونڪے، پيره

وركونڪے، پري لرونڪے،

پريپر : غتب، پنڊ، خورب،

چاغ، شلند.

پريپري : تمبوله، ڪندو،

ڊوله د غنمو يا نوري غلي د

ساتلو دپاره د پوزي نه جوڙ

پنڊپرے.

پريستل : پري ايستل،

خملول،

پريشان : خفه، غمگين،

دلگير، ابتر، سرگردان، بي

چرته، غريب، خوار، گرياب،

بي وزله، تار په تار، گلهوڊ،

تيت پرک، خوروور،

گنگس،

پريندول : پرينبول،

خلاصول، خوشے کول،

ازادول، لاس ترينه اخستل،

وروستو پاتي کول، شاته

پريندول، طلاقول.

پريڪرے : شلولے، غوخ

ڪرے شومے، فيصله شومے،

بيل شومے، غوت پريڪرے،

پريڪول : خيرې کول،

غوخول، ادا کول، فيصله

کول، ختمول، ڪنستل،

پريڪون : خبره خلاصونه،

فيصله ڪونه، لنڊون، د هلك

او جيئي له خوا د واده

ور کولو او ڪيدلو فيصله،

بیلتون، جدائی، بیلوالے،
فیصلہ، پریکڑ، مخالفت،
غوغا، غوغا، غوغا، غوغا،
رنگیدل، نریدل، ناکامیدل،
پاتی کیدل، رنخوریدل،
ناروغہ کیدل.

پرہکیدل : غوغیدل، قطع
کیدل، شلیدل، خیرے کیدل،
ختمیدل، کنستل.

پرہمان : پریوان، بیس
بیسار، دیر زیات، بنیرازہ، د
مور پہ گیدہ کنبی لہ بجی
چار چاہیرہ پر دہ.

پرہمالی : سوکالی، آبادی،
بنیرازی، دیر والے، زیاتوالے،
فراوانی.

پریوان : پیروان، ہفہ
کخورہ چہ د مور پہ گیدہ
کنبی پکنبی بجے نغبتے
وی او وضع حمل نہ پس ہفہ
بہر راشی.

پریوانی : فراوانی، دیر
والے، زیات والے، کثرت،

پریوتل : غورخیدل،
نسکوریدل، راگوزاریدل،
ارتاویدل، ناخاپہ حملہ کول،
یرغل کول، تونیدل، رژیدل،

پر : د جوارى خاے،
تیکرے،
پر : دور متضاد، مغلوب،
گرم،

پراں پیش : غت خنگلی
پیش، گوتہرک، کتہ پیش،
کرپش، پناپیش، پیشو
پرانگ.

پرانگ : تکی تکی خرمن
لرونکے یو خیرونکے خنگلی
خناور.

پرانہ وراہ : حق ناحق،
گرمہ ناگرمہ، پرہ وپہ.
جوارى، قمار، شرط.

پراو : منزل، مقام، تیکانہ،
قیام گاہ،

پرہرے : دست، پرہرہ،
پرت پرت، پرتار.

پرہنج : پرہنجہ، نہ
ختمیدونکی جگرہ، نہ حل
کیدونکی تنازعہ.

پړپړوس : پړوس، سړوس، شش، بیکاره سړی، پړسیدلې، بزدل، ویریدونکې.

پړتال : په دویم ځل د صحیح یا غلط معلومولو طریقه، چیکنگ، چیکن.

پړتاؤ : واټن، فاصله،

پړتل : د نېټې یو قسم.

پړسمن : ډډ، پړسیدلې، خوړین، ډډو، نرم، پوست، بې وجې، نابوره، لت، ناراست، سور.

پړسو : ادوبدو، ادرکدو، ډډېدو، اوک پوک، پړسیدلې، د غټ دپاره د تحقیر لفظ.

پړسول : ډډول، له باده ډکول، غصه کول، قهرول، بلاربول، حامله کول، ښه وهل ټکول، پړقول، پړق ورکول، څپیره ورکول.

پړسومبه : پړسمن، ډډ، بوکه، چې ډیر غټ وي او د کار نه وي. بیکاره، بې غیرته.

پړسیدل : د کوزاریا د

زخم په نتیجه کې د بدن د یو ځای وچیدل، ډډیدل، تنډیدل، قهریدل، غصه کیدل، حامله کیدل، د حیواناتو د کیدې یو مرض جوړیدل. وهلې کیدل، پړکیدل.

پړق : پړک، چپوته، پړخ، بریښ، خلق، درنا څړیکه، لږ وخت، خلا، بریښنا.

پړقول : خلقول، پړکول، بریښول، په لاسونو اواز ایستل، نینې ورتول، وزرې وهل.

پړقیدل : بریښیدل، خلقیدل، پړکیدل.

پړک : تپه، خل، وار، کړت، پیره. پړکه، لت، دام. د نایانو د چرې تیرولو څرمن. د خلقو ټولې چې لس شل تنه وي، د گډو وږه رمه، ویره، اضطراب، د تلې چاپېرې، حمایت، طرف، یوه جنبه. د مرغلو لړ،

- پرمخ** : نسکور، سرد
لاندی، اپوتہ.
- پرمغی** : برغولی، دکتوی
سرپوش، دکتوی خاورین
سر. نسکور، سرد لاندی،
اپوتہ.
- پرونے** : دزنانه خاخر،
پتکے، داوڻ، دانو، چکالہ،
تیکرے.
- پره** : دورہ متضاد، ملامتہ،
گرمہ.
- پره** : دپر جمع، ملامتہ،
گرم، شکست خوږلي، مات
شوي.
- پري** : دپر خواند، جوار گر،
شرطي، پر چلونکے، هغه
سرے چې هر کار کښې خندا
اچوي.
- پري والہ** : پندې، مزدور،
هغه مزدور چې په شاپيتي
وږي. درسو او پړو وغيره
خرخونکے،
- پريخ** : پلن، چیت، پریت،
چیتک،
- پري** : دکتو، خښتو، کاڼو
يا خاورې په ترتيب سره
جوړه شوې دلی يا انبار چې
مختلف ځايونو کښې مختلف
وړدوالے، پلنوالے او بلندي
لري. د غلي د بورو انبار.
پوري، پوني، کڅوړي،
کڅوړه، کوني، د کاغذ نه
جوړه لفافه چې پکښې سودا
وغیره ورکيدے شي.
- پري** : له ميزري، سپسو،
وينو، لوښي، پلاستک،
منجو، سنو يا داسې نورو
خيزونو نه غښتلے شوي
مزي. بلديزه، رسي، بياسته.
- پرموده** : مړژواندے، خفه،
مړسپن، جينجر، مړغيژن،
پزه : پزاوه، د کلال بتي،
- پس** : معمولي، کمزور
اواز، نورے اواز،
- پس** : بيا، نو، وروستو.
- پسات** : فساد، شر،
- پسالي** : فسادي، بد سرے،
وران، شري، فساد جوړونکے.

- پساري** : پئاري، د دواڼي دپاره د جاورو بوټو خرڅونکې،
پسپا : په ماڼۍ،
پسپالي : د پسپا کيدو حالت،
 شکست، په جنگ کېږي وروستو کيلنه.
- پس پس** : چا سره په غوږ کېږي پټې خبرې کول.
- پس پسې** : پس پس، غوږ لوڅي، د شونډو په سر پټې پټې خبرې، په غوږ کېږي پټې پټې خبرې، پسيدنه،
- پست** : بنکته، لاندې، ټيټ، ذليل، کمينه، پريوتی.
- پستنه** : واپس، واپسي، پستو کې، پوڅکۍ.
- پسته** : وروستو، بيا، بل وار، بل ځل.
- پهته** : د دغربي ايشيا په ملکونو کېږي کيدونکې د بادام په شان يوه وره ونه او د هغې ميوه.
- پستي** : ذلت، لاندې والی، بنکته والی، ذليل توب.
- پسخند** : پيشاره، ملنډه، پېچموزه، ټوکه.
- پسر** : خور، فرزندان.
- پسرلي** : سپرلي، بهار، د گلونو موسم، خورمنی، د ژمي او د اوږي تر منځه د کال هغه څلورمه حصه چې پکښې ونې بوټي وغيره زرغونېږي.
- پسمالنده** : وارث، ميراث خور، ميراث خور، د مړي اولاد، وروستو پاتې، د ترقی نه شاته پاتې، بچت، باقي پاتې شوی.
- پس منظر** : د منظر شاته موجود خو په نظر نه راتلونکې، د يوې واقعي اصلي محرک او علت چې څرگند نه ښکاري.
- پسند** : خوښ، غوره.
- پسندیده** : خوښ، عزيز، مرغوب، محبوب.
- پسور** : سور، عرض، پلنوالی، وخت، موده.

پشکالے : هغه میوه یا فصل

جی پشکال کنبی رارسی یا

کرلے شي. هغه سور رنگے

چینجے جی په پشکال کنبی

پیدا کیږي او کبان پږي نیولے

شي.

پشکے : لوم بول، جی لکه

د اوبو نري وي.

پشم : وږی، پرځه، نرم

باران، ډیر نازک او نرم

ویښته. د شرمگاه ویښته.

پشمینه : ریښمینه، پشمی

لوپته جی د پاسه پږي نرم

نرم پشم یا غونډی یا پور وي.

پشي : متیازی، (د ماشومانو

تور)

پجن : لوهار، آهنگر،

پښت : خاندان، پشت،

نسل، پیری، خیل، تیر،

اصل، ریښه.

پښتانه : د پښتون جمع.

پښتنواله : د پښتنو دود

دستور، غیرت، وفاداري، د

پښتنو ضابطه اخلاق.

پسول : گانه، کالے،

پسه : خیرلے، چیلے،

پسي : ورپسي، وروستو،

اخري.

پشت : خاندان، نسل،

خیل، پیری. د جرگې په کیله

کنبی د اگي ځای، د جرگې

په یو مخ اچولې اگي.

پشتاره : بار، ډیر مقدار،

بوج، ډیرے، انبار، دلی.

پشته : تکر، بند، ډانگه، د

سیلابي اوبو د مخ نیوي دپاره

د خښتو جوړه ډیری. هغه

کپړه یا چمبره جی جلد ساز

ی د کتاب شاته لگوي. متوا،

وقایه. ډډه، د غره یا غونډی

ډډه،

پشتي : ټیک، پښتي، زور

دیوال ته د مضبوطیا په غرض

وهلے شوم وړوکے دیوال یا

ډبه.

پشکال : د فصلي کال

خلورمه میاشت، ساون، د

اوږي د بارانونو موسم.

- پښتنه** : د پښتون مؤنث.
- پښتو** : د پښتو ژبه. ننگ، غیرت، د پښتو دود دستور.
- پښتورگي** : گرده، بدوگي، بدو دمي، هغه اندام چې تشې متيازې ترې پوکنې ته ځي.
- پښتون** : د پښتانه نسله، د پښتون قام يو غړی، پښتون قام، غیرتې، د بنو اخلاقو خاوند، د ننگ او پټ خاوند.
- پښتونخوا** : د پښتو سیمه، د پښتو د وسيدو ځای.
- پښتونوالي** : پښتونواله، د پښتو دود دستور.
- پښتیدل** : پښتنه کول، پوښتنه کول، تپوس کول، تحقیق کول، سوال کول.
- پښتی** : اړخ، ډډه، هغه هډوکي چې د سینې پنجره یی جوړه کړې ده.
- پښویه** : د "په" او "ښوید" مرکب د قرآن کریم روانه لوستنه، گرامر، صرف و نحو.
- پښه** : ښپه، د بدن هغه حصه چې گرځیدل پرې کیږي، د هر څیز د تکيې یا اډې لگولو حصه لکه د میز پښه، د قبیلې یا خاندان یوه څانگه.
- پښه اړته** : پښې اړتې، د پښتو هغه دستور چې پکښې د جنغلې د کور له خوا د جنغول کور ته تحفه ځي.
- پښه نیولې** : ماتل، ایسار، ساړه، په تلو تلو کښې رفتار کمونکې.
- پښه پیل** : پیلې پښې، پښې لوڅې، بې پیزاره، پښې ابله، په پښو پیزار نه لرونکې.
- پښې ابله** : وگورئ پښې پیل.
- پښیمان** : په شوي کار افسوس کونکې، پښیمانه، شرمنده، ملامته، افسوس او پښیماني کونکې.
- پکار** : په ښه راتلونکې، پسندیده، غوره، فائده من، کټه ور.

- پکر:** په جیب کښې پیسه نه لرونکې، خوار،
- پکښې:** دننه، په منځ کښې، ګڼه ورکونکې.
- پکل:** تلې اچول، لپه اچول، پینل، ورغړې اچول، تلې وهل.
- پکورې:** پیکورې، دويسو، پیازو او مرجکي وغیره نه جوړ یو ترسکون غونډل شان یا بل شکل لرونکې خیز چې په تیلو یا غوړو کښې تلو لږ شي.
- پګ:** لویه پګړۍ، پګه، منجیله، د منګي یا پندو وړلو دپاره منجیلګۍ.
- پګړۍ:** غټ پټکې، دستار، پګ، غیرت، همت، عزت.
- پګن:** د هندي کال یوولسمه میاشت د فروری او مارچ میاشتو کښې راځي.
- پل:** قدم، ګام، د پښې نښه، منډ، د ژړندې یا میچنې غونډل برنۍ کانۍ. د کلال خرڅ، د
- سترګوړې، یوه ګړۍ، کم وخت، لږه شیبه.
- پل:** د سیند یا نهر د پاسه جوړه شوې لار.
- پلاجه:** د څاروي د خټ غوښه،
- پلار:** وګورئ ابا، پدر،
- پلاز:** د بادشاهانو د ناستې ځای، د ناوې او ځلمي دپاره د واده په ورځ خاص جوړ شوې ځای.
- پلاس:** یو خاص قسم امبور.
- پلاله:** پروړه، دروزه، وابښه، د شولو دروزه.
- پلاؤ:** پولاو، ګرمه مساله کښې پخې شوې وریژې چې غوښه، چرګ یا بل مارغه، مټر، دال یا داسې نور څیزونه پکښې هم ګډولې شي.
- پلته:** پلټه، د ډیوې وټ چې د مالوچونه جوړ وي. په کاغذ یا پلاستک کښې د څیزونو راجمع کړې شوې شمیر لکه د ستونو پلته، د تیلو

- پلته، د گولو پلته.
پلتل : اړول رااړول، لتول،
 تحقيق كول، تلاش كول،
 كتل، مطالعه كول.
پلاستر : پلاستر، پلاستر، د
 سيمټو يا چوني ليو، په مات
 خاي ترلې شوې يوه خاص
 قسم پټی چې چونه پکښې
 شامله وي.
پلاستري : د عمارتونو د
 پلاستر کار کونکې.
پلشته : د پلشت مونت،
 بدچلنه ښځه، گشتی، بد
 عمله ښځه، پليته، رنډی،
 بدکاره، بدفعله، کچنی.
پلک : د لوهارانو د
 استعمال دپاره د وسپنې غټ
 خټک.
پلکړی : لاسکړی، لاستړی،
 دسته.
پلمه : عذر، بانه، بهانه،
 دوکه، مکر، حيله، فريب،
 ټکي.
پلن : اړت بيرت، چې پسرور
- ن لورې وي. بر لرونکې، غټ
 پټ، خورب، هوار، هموار.
پلندر : پرند، بخښه پلار،
 ميرنې پلار.
پلنول : اړتول، خورول،
 وپړول، اوارول، په زمکه
 راغورځول، وهل او ټکول،
 دربله كول.
پلنيدل : وپړيدل، اړتيدل،
 اواريدل، په زمکه غورځيدل،
 خرييدل، تياريدل، مټه
 کيدل، شله کيدل.
پلو : پيڅکه، پيڅکړی،
 پيڅه، طرف، لورې، څنگ،
 اړخ، طرفداري، ننگه، لنگه،
پلوڅه : يوه ازغي لرونکې
 ونه. ژرگه، بلنڅه.
پلور : بيه، قيمت، ارزښت،
 سر، بها، ادل بدل، ورکړه
 راکړه.
پلورل : خرڅول.
پلوښه : هغه نرۍ کرښه
 چې درنا له رفتار په پيدا کيږي
 او پکښې نرۍ نرۍ فرې په

- پله** : پياده، په خپلو پښو، د سواره متضاد.
- پم** : يو متعدي جلدي مرض، خارښت، خارش.
- پمبه** : خخوڅکړه، چنځانې، توتې، ذره. پومبه، پنبه.
- پمپ** : د اوبو راوښکلو يا ويستلو مشين. د باد ورکولو آله، پچکاري، د هوا پمپ، تيوب ويل، مشيني کوهره، بمبه.
- پمن** : پم وهلې، خارښتي، نيستم، غريب، خوار، بدبخت، ناجوره.
- پمنکړه** : پمنې، پمانې، يوه ترخه سبزي.
- پمنيدل** : خارښت لگيدل، پم لگيدل، پمن کيدل. خواريډل.
- پنا** : فنا، غائب، غيب، له نظره پټ، په ډډه، حفاظت، مرسته، پرده.
- پناهي** : بستر، پرده، چک، لنډې ديوال چې د کور ستر
- گډيدو ښکاري. څړپکه، څيره، تجلي، وړانگه، شغله.
- پله** : طرف، خوا، موقع، وار، خل.
- پله** : وژه، د انسان او حيوان د بدن اعصاب.
- پلمت** : پليد، کنده، خراب، مردار، سخا، ناولې، بيلماڅه. د پاک متضاد.
- پليټول** : کنده کول، د مانځه نه ايستل، مردارول، ناپاکول.
- پليټي** : ناپاکي، گندگي، ناولتيا، بداخلاقي، بدمعاشي، وړانکاري.
- پليټيدل** : ناپاکيدل، مرداريډل، ناولې کيدل، کنده کيدل، بيلماڅه کيدل.
- پلي** : د لوبيا، مټر، ميو او داسې نورو څيزونو د گوتې په ناپ هغه ورده شان حصه چې دانې پکښې وي. پلې. د څه لوبښي نه په مقدار کښې د پيو يا د تيلو راچولو آله.

پرده پرې راشي.

پنج : دوکه، ټکي، پينځه.

پنجالي : ژغ، جغ، د جغ

لانديني حصه. دريچه،

دريځه، جنگله، هغه پنجره

شان چې په مکانونو کېږي د

ډول او پناهي دپاره لگول

شي.

پنج بنا : د اسلام پينځه

ارکان، کلمه طيبه، مونځ،

روژه، حج، زکوة.

پنجره : د مرغانو يا ځناورو

د ساتلو دپاره بندي خانه، له

وسپني يا بل داسي مضبوط

څيز جوړ محفوظ ځاي، تاله،

ژرنده.

پنجشنبه : پانشنبه، د

زيارت ورځ، د چارشنبې او

جمعي تر منځه ورځ.

پنج غاښي : هغه ځناور

چې عمر يې پينځه کاله وي.

د لږکي نه جوړ هغه زراعتي

آله چې پينځه غاښونه لري او

په پټي کېږي پرې پولي

جوړول شي.

پنجکړه : د مچي مار د

کونډې سره لگيدلې هغه لږکي

يا کاک چې مچي مار ته پرې

د کب د چک پټه لگي

پنجگانه : پينځه واړه،

پنجوټره : پنجک، هغه

پينځه فيصده کميشن چې

نمبردارانو ته د وصول شوي

مالې نه ورکيدې شي.

پنجه : منگل، منگول، د

پينځو گوتو په مناسبت سره

هر هغه څيز چې پينځه غاښي

لري.

پنځوس : له يو پنځوس نه

يو کم او له نهه څلويښت نه

يو زيات. (۵۰)

پنځه : خټه، طبيعت،

فطرت.

پنځه : پنج، د څلورو نه يو

زيات.

پنجاييت : د مشرانو جرگه،

د ثالثانو ټولې.

پنډ : نصيحت، وعظ، بنده

- خبره. **پنه دار** : گومان، خیال، تکبر، غرور.
پنلو : بار، بوج، هغه دروند وزن چي انسان یا خنور ی په شا یا په سر وړي.
پنلو : هغه وسپنه چي قصابان پرې چاره د غوروالي نه پاکوي.
پنلوار : کټه کونه، ډیر خلق، باندار، ازدهام، د خوتنو مجلس.
پنلوال : هغه خامه چي څه غونډه یا جلسه پکښي کيږي، دولکاجه.
پنلو بکر : پوند بکری، اور تک، بکوره، بکره، سپینه کټه، چقماق، ډبره.
پنلوت : بامین، بامبر، برهمن، د هندوانو مذهبي عالم،
پنلووس : غنلووس، غونډه سکه، گیند، بال.
پنلول : تولول، غونډول،
- په یو خامه راجمع کول، خربول، چاغول، غټول، حجم زیاتول، مضبوطول، تینګول.
پنلوي : مزدور، پانډي، قلي، جوالي، مالي، هغه سره چي په پیسو پیتی وړي.
پنلیدل : راغونډیدل، راتولیدل، خړیدل، غټیدل، پرسیدل، ډډیدل.
پنلیرم : پوزم، پوزکې، انډیرم.
پنلوی : پرکي، د زنگون او بنسنگري په مینځ کښي د پښي حصه.
پنساري : وگورئ پساري.
پنسل : دلرګي او سکې نه جوړ د لیکلو قلم.
پنسن : پنشن، هغه میاشتنۍ رقم چي د نوکری د مقرر وخت پوره کولو نه پس ی حکومت سرکاري ملازم ته ورکوي.
پنسنی : وظیفه خور، هغه

- خروک چي پنسن اخلي.
پنگه : سرمايه، ذخيره،
 پانگه.
پنهان : پٽ، چي ښکاره نه
 وي.
پنهم : پنهان، پٽ.
پنيرک : پنديرک يو قسم
 خودرو ساک.
پني : يو قسم وابنه چي
 جارو کاني ترې جوړولے شي.
 نلکه چي چرس پرې خڻيلے
 شي.
پنايش : پيشو پرانگ،
 غٽ پيش، پرانگ پيش.
پنه : ترمکيا، چرکاڙ، اوبه،
 شيندنه. يو قسم پيزار، کوبنه،
 مگاوله، مچنه، رکي.
پو : دفصلي کال ديخني
 مياشت چي دمکر نه وروستو
 او دمانه مخکڻي وي.
پوار : سخا، ميلا، خيرن،
 ناولے، خيجن، بي هنره، بي
 سليقي، شل، ساده.
پوٽ : پوستکے، پٽ،
 پتو کے، پتخے، پوست،
 خرمن،
پوتسکے : پوتے، ليو
 مقدار کڻي،
پوتکے : پوت، پوتخے،
 پتخے.
پوتي پوتي : توتي توتي
 عام طور سره دورانو پيو د
 پاره استعمال ٿي.
پوتے : ليو شان، پيخانے،
 تیکه، ڊکړه، دغوبڻي توتہ،
 ذره شان.
پوتے پوتے : ريزه ريزه،
 بسمي بسمي، توک توک،
 پوتي پوتي.
پوڄ : فوج، فوڄ، عسکر،
 لڻکر.
پوڄ : مھک خلعے، بد
 خلعے، بي ادبه، بي عزتہ،
 سپک، بي فائدي، عبث،
 جتي،
پوڄ گو : پوڄ گوڍه، پوڄ
 خلعے، سپکي او عبثي خبري
 کونکے.

- پوڄ گوني** : کنڄل، سڳه وينا، عبث خبري.
- پوچيدل** : غل ڪيدل، د ڪارتوس نه خلاصيدل.
- پوڄڪي** : نرمي، پستڪي، د غور لانديني نرمه حصه، پوڄڪي،
- پوڄه** : خام پئير، پرنا، پوڄه، د شاتو د مڇو گبين. د هڊو کي دننه مغز يا چڪي چي اڪثر د خورلو دپاره ايسٽل ڪيري.
- پوخ** : د اوم او ڪجهه متضاد، پوه، تجربيه ڪار، هوبنيار، زيرڪ، تر ڪماله رسيدل، د خوراڪ قابل وخت ته رسيدل فصل يا ميوه، کلڪ، ٽينگ، مضبوط، غوره، چون، مشروٽ، پوڄنهي، پنڄي، د بدن د خنو حصو د سرو ڪيلو يوه بيماري لکه پنڄه خله، پنڄي سترگي، پنڄه ڙبه.
- پوڄلي** : توره توڄلي، توره غاره، شنه توڄلي.
- پوڄر** : د کس بجي، د کسي خرم، يو کنڄل.
- پودينه** : يو تيز خوشبودار بوٽي چي د چٽي جوڙو لو دپاره استعمال ٿري. ويلن، ايلن.
- پوڄر** : باريڪ ميد ڪرڻ خيز، سفوف، په منڇ د لڳولو يو مخصوص سفوف، يو خطرناڪه نشه.
- پور** : قرض، قصاص، بدل، نقصان، تاوان، زيان.
- پور** : د گنورس چي ڳوڙه تري جوڙولي شي.
- پورتنه** : پورته سره نسبت لرونڪي، د لانديني متضاد، د بره، د پاس، پاسني، د غره يا پښتونخوا وسيدونڪي.
- پورته** : پاس، بره، وچت، لوڙ، جڳ، په هوا ڪڍي، په فضا ڪڍي، په مرتبه ڪڍي وچت، په درجه ڪڍي لوڙ،
- پورول** : قرض اخستل، پور ورڪول، قرضول، غونڊل،

- پورې ټول** : عبور کيدل، د سيند يا نهر وغيره بلي غاړې ته رسيدل، په مشکله کاميابي ته رسيدل.
- پور** : بنياد، بيخ، ويخ، رده، اساس، بنسټ، د گني پوگ، لومړی او پلن پوز، کچه، نيم پخته، خلموتی، ژني، خوانی ته نژدې. چې لا پوخ شوی نه وي.
- پوره** : بيلجه، کړی، راشپيل، پاکوونې، بيم، د تان يا اصطبل صفا کولو پورې يا بيلجه.
- پورې** : پروی، اندرپايه، پارخنګ، پارچنګ، زينه، هغه بيلجه چې پرې پکښې وي دوه کسان ورباندې کار کوي، چاري، کراه، پنگه، مانجه. ينجه.
- پوزکې** : انديرې، وړوکې پوزې.
- پوزه** : د سترگو په منځ کښې د مخ هغه اندام چې سا
- جمع کول، زبادول، زباتول.
- پوره** : کامل، تمام، ثابت، گړد، سالم، مکمل، اجل، مقرره، قضا، ختم، مور او پټ، دولتمند، ډير چالاک، ډير فريبي.
- پوره** : د سپوره متضاد،
- پورې** : نژدې، خواته، د سيند يا نهر بله غاړه، بند، کمره، قرض شوې، لگيدلې.
- پوريستل** : د سيند، نهر، خوړ يا بل خای نه بلي غاړې ته رسول، بلي غاړې ته اړول، پورې باسل.
- پورې کول** : پورياسل، پوريستل، لگول، کيښودل، ږدل، بندول، شروع کول، بلول، تپل، مښل، د اينګولي يا بل کوم خيز سره روتی خوړل.
- پورې کيدل** : بلي غاړې ته پورې وتل، لگيدل، ورته کيدل، د دروازي وغيره بنديدل، تپله کيدل.

پوښول : لوم تير، بش،
شاتير، ويشه.

پوكل : هوا وړكول، باد
وړكول، په خله غږول،

پوكې : پف، پوكاره، د
خلي غونډه هوا،

پوك : پگ، اگ، پوتل،
درس لرونكو څيزونو هغه

حصه چې د ژوولو يا
استعمالولو نه پس پاتې شي،

ډډ، پوڅه، خالي، تش،
بيكاره.

پوله : حد بندي، بريده، بند،
خيره، ټك، سرحد، د پتي

موره.

پولي : وچ واښه، بوساره،
گيلې، دريشقي قوده، د

بنځو د گومنزې سره وتلي
ويښته.

پولي : د شولو يا جوارو دانه
چې په بت كښې وريته شوې

وي. تناكه، پوناكه، د
سوځيدو په وجه پر سیدنه او
پرک پرک چودنه.

پرې اخستې شي او بوي پرې
محسوسولې شي. شونډ،

ورسک، د غره يا غونډې
راوتې څوکه.

پوزې : اندېږم.

پوست : د کلک متضاد،
نرم، نازک، ملائم، خرمن،

پوستکې، چمره، د خشخاشو
غوټې، ډوډه.

پوستين : د گډوړو له
خرمنې جوړ واسکت، نیم

تنه.

پوسكاوڼ : پوسکې
اچونكې، پوسكن، بېكاره،

سست، لت، بې همته.

پوسکې : باد، پسکه،
تس، له گيلې څار جیدونکې

بې اوازه هوا.

پوسکې : نرمه، د غوړ
لاندینې برخه.

پوشاک : لباس، جامه،
کالي، نمرې، پوښاک.

پوشیده : پټ، مخفي، پرده
کښې، چې څرگند نه وي.

پومبه : کربوسکه،
کربسکه، یو بوته او دهغي
گل چې ترې کپړه جوړېږي.
پوندانه : د پومبې تخم،
پومبه دانه، چگت.

پونده : د پنبې وروستی
حصه چې غوښه یې سخته
وي، هغه حصه چې د پنبې د
پوندي لاندې وي.
پولل : د برطانيې د شلو
شلنگونو لرونکې یوه طلايي
سکه او نوټ.

پوله : نرۍ باران،
بنورمک، پشمک، شبنم.
پوښی : پوڅی، لیڅی،
لیڅی، د وړۍ هغه گونجی
چې د وریشلو دپاره په لاس
باندې راتاؤ شوې وي.
پوه : هوښیار، پوه، د پوهې
خاوند.

پوه : د فصلي کال نهمه
میاشت چې په ژمي کېږي د
مگر نه پس او د مانه وړاندې
راځي. د پنځلسم دسمبر نه.

تر دیارلسمه جنوري وي.
پوهان : د پوه جمع، لوی
استاذ، پروفیسر، پوهاند.
پوهنتون : یونیورسټي،
جامعه.

پوهنه : پوهه، پویه،
هوښیارتیا.
پوهول : علم ورکول،
مطلب ته رسول، لار ښوول.
پوهه : علم، هوښیارتیا،
پوهیدل : علم موندل، خبر
موندل، مطلب ته رسیدل.

پویه : منډه، داس یو
مخصوص چال، پوهه.
په : دپاره، باندې، دپاره،
حرف قسم، د حالت د بیانولو
کلمه لکه په خندا، په گدا، په
تللو، په شروع په اخر وغیره.
د متعلق فعل عام علامت.

پهار : د ورځې یاشپې
څلورمه حصه، د شواروز اتمه
برخه، درې گینټې. پهر.
پهره : پیره، څوکی،
څوکیداري، ساتنه، حفاظت،

- پهره دار :** خو کیدار، پهره ور کونکے، محافظ، پیره دار.
- پهره داري :** د پهره دار پيشه، د پهرې ور کولو حالت.
- پهلوان :** پالوان، طاقتور، تکړه، مضبوط، زورور.
- پهه :** پاڼه، ترمه، پټی.
- په :** شوده، شیده.
- پياښه :** مسلسل، په يو مخ، پرله پسې، مکرر.
- پياڅه :** د باجرې يا د جوارو روتی.
- پياده :** په خپلو پښو، د ځنو محکمو چپر اسي، د محکمه مال چپر اسي.
- پيارمه :** چيره، خير، ريتاره، لټوره، رنجه، خرڅور، چنیا. د کټ لنگه، لنگه.
- پياز :** د عام استعمال يوه بوی داره سبزي چې د پخيدو نه پس د پيازي رنگ غوټو کښي بدله شي.
- پياز کې :** د پياز په رنگ يو واښه.
- پيازه :** سپيازه، زبان، سره کيدنه، هغه ښځه يا ماده ځناور چې د وخت نه مخکښې بچي وغورځوي. ضائع، عبث، د يو داسې خيز ښکاره کيدل چې دانسته پټ ساتلی شوی وي.
- پيازي :** د پوخ پياز په شان رنگ لرونکے.
- پيامه :** د تورو مجو هغه گبين چې شهد پکښې نه وي. ورځ، خالي گگ.
- پياله :** د څښلو لوبڼی، د شرابو څښلو پيمانه.
- پيالی :** وگورئ پياله.
- پيام :** سوال خواب، جواب، پيغام، خبر.
- پيمانو :** يوه لويه انگرېزي باجه چې په دواړه لاسه غوړي.
- پياوړی :** زورور، تکړه، قوي، طاقتور، بهادر، باډر.
- پېر :** بودا بوق، بودا، چې مخ ي کونجې وي.
- پيل :** پلنې او غټې پاڼې

لرونکي يوه ونه چې هندوان

ئ ډير احترام کوي.

پيهه : ډرم، د تيلو دپاره

پکاريدونکي د لرکي، تيم يا

پلاستک نه جوړ لوبښه.

پيت : چيت، چيپر، تيت،

پلن، اوار، د جگ متضاد.

پيتاو : پيتاوه، د نمر گرمي،

هغه خاي چې په ژمي کښي

خلق پکښي نمر ته ناست

وي.

پيتل : زير، د تاني او جستو

نه جوړ يو زير رنگه دهات.

پيتي : د غاښونو خيري، د

شوملو غږ کبه، د شوملو

غږ کي منگ،

پيټي : پتياخدار توپک،

باتي دار، د پخواني زماني يو

توپک چې باتو ته به ئ اور

ورته کيده نو ډز به ئ کولو.

پيت : يو مخصوص قسم

طبعي سکاره چې د کاربن

اندازه ئ پنځوس فيصده نه تر

شپيته پورې ده. بوج، په ملا

پروت بار.

پيتو : لعنتي، ملعون، يوه

ښيره.

پيچک : پيکه، د تندي

ويښته.

پيچلک : لکه منډ،

ډونډاکه، د لکي خله،

دښاله، هغه څوک چې د چا

شاته د مريد يا نوکر په شان

روان وي.

پيچواړی : هغه رسي چې

اس پرې په وروستو پښو

تړلې شي. پيچواني، په

گړډي کښي د تولي برابرولو

دپاره اچولي تارونه.

پيخاله : پوتې، بکسکه،

لږ شان، ډير کم.

پيخکه : پيخک، پيسکه،

خنده، د لوپتي يا خادر

گوت.

پيچي : پيچ دار ميخ، تاؤ

راتاؤ شوم،

پير : بزرگ، لارښوونکي،

زور، سپين ږير، بودا،

پيشونگره : وڍو ڪري

پيش، د پيشو بچي.

پيشه : خريڪه، په مغزو اور

بليدنه، مازغه خوشڪيدنه.

پيشي : سخت زهر لرونڪي

يو قسم وڍو ڪري مار، لنډي،

لوپشتي، لٽڪه، ګوسنه. د

ماشومانو آله تناسل.

پيکه : بلمنگه، کم خواره

لرونڪي، هغه رنگ چې شوخ

نه وي. کچه، شرمندہ.

پيل : اتي، فيل،

پينخلس : له خوار لسونه

يو زيات، د شپاړسونه يو کم

(۱۵)

پينځه : له شپږو يو کم او له

خلورو نه يو زيات.

پي : د پښتو په حروف

تهجي کښي د "پ" د حرف

تلفظ،

پهني : ڪرته، قميص،

خت، د ارتو لستونو قميص.

پيته : يو غټ او غول، کډو

چې حلواتري جوړيږي، د

مشر.

پيري : زوړ والي، زړولي،

بودا توب، د پير ڪار.

پيس : برص، د برگي

مرض،

پيش : دوړو جينکو

شرمگاه. نر غوط، پش، د

پيشو نر.

پيشاره : توبه، ملنډه،

مسخره، پڅموزه.

پيشتاكي : يو خاص قسم

چرگه چې په قدوړه وي

پيشتكي، منډري، قدو قامت

کښي وړه،

پيشتکي : د پيشتکي

مذکر، پوړي، اندرپايه،

پارخنک،

پيشو : بليکي، بليکي، د

پيش ماده،

پيشوگي : پيشي، وړه

نټکي، يا وړه نټه، يو قسم

چينجی چې خار بنټ لگوي،

پيشي، دوړي جيني دپاره د

ميني تورے. وړه پيشو.

- پيچل** : تاوول، غبشل، پيچ ورکول.
پيچوم : ستغ، چرائي، گران، مشکل.
پيچي : پيچ لرونکي څيز، پيچدار، تاو راتاو، تنگ، د ميخونو يو قسم.
پيچيدگي : د پيچيده کيدو حالت، خنډ، مشکل، گرانوالی.
پيچيده : گران، مشکل، سخت.
پيدا : بنکاره، څرگند، جوت، زيږيدلې، بيا موندنه،
پيدا کير : مال پيدا کونه، ټک، په فريب مال پيدا کونکې.
پيداوار : د پتي يا باغ حاصلات، آمدن، حاصل، کټه، نتيجه.
پيداوښت : پيدائش، مخلوق، مخلوقات، زيږيدلي څيزونه.
پيدائش : پيدا کيدنه،
- ځناور و لري کولمې وغيره،
پيته کلو : پيته غوندې کدو، د شودو کدو، پيته.
پيتي : کمر بند، هغه کمر بند چې سپايان پري ملا تړي، د فوخ او پوليس د ملازمينو د وردی هغه ټوکه چې دوی پري ملا تړي او په ولوئ گړخوي. د لرگي يا گټې جوړه صندوقچه. د کارتوسو گډنۍ.
پيټي : بوج، بار، پناه
پيچ : ول، تاو، د کيدې درد، مرور، پيچش، نس خوږې، هغه رخدار ميخ چې په سر کښې ئ د تاوولو ځای جوړ وي. د مشين پرزه، چاڼي، کنجې، نوسې، پلې، د مينچو جوړولو پيکو.
پيچس : پيچش، د کيدې مرور، په لوم او دس ماتې کښې درمې تللو مرض.
پيچکس : د پيچونو تاوولو او ټينگولو آله.

زيريدنه. **پيريانو** : پيريانو نيولے ، هغه

پيدل : پلے ، پياده ، په خپلو پښو . پياده لښکر .
 څوک چې پيريان پري ناست وي . او تر .

پير : چورلک ، دور ، چکر ، نيولے ،
پيرم : پرې ، جن ، په نظر نه راتلونکے مخلوق .

پيرزو : سود ، پرزو ، پيرزوينه ، نيکه خوښه ، نيک خواهش .
پير : مضبوط ، غټ ، پند ، د لنگري لرگے ، د غنمو سپين بوس ، په گاني کښې د گني ورکولو کار .

پيرزوينه : پيرزو کيدنه ، سود ، تسلي ، مينه ، د زړه نيک خواهش .
پيرمار : پير کونکے ، په گاني کښې د گني ورکولو کار کونکے .

پيرول : بونل ، اوډل ، بڼل ، په بون کټ جوړول ، په بيه اخستل ، پيرودل .
پيره : زغاله ، خوځاله ، د اخښلي شوو اوږو يو خاص مقدار چې روټي ترې پخولے شي . پيره کچالو ، پرسيدلے ،

پيرو : پيرو کار ، پيروي کونکے ، مريد ، تقليد کونکے ، پس رو .
پيرزار : خپلے ، کوبښي ، بوتان ، په پښو کښې د اچولو خيز .

پيرو وي : اطاعت ، تقليد ، پس وي ، پيرو کاري .
پير : پيره ، څوکی ، ساتنه ، گردش ، چکر ، وار ، خل ، نمبر ، د سوداگري د مال يو خوا بل خوا ورته ،

پيروان : د پوزي يو کالے ، د ځناورو په پوزه کښې اچولے کيدونکے پرې ، ډنډر ، پيرواندے ، د پنجې دار پيرار هغه تسمه چې د دوو گوتو **پيريان** : د پيري جمع .

منځ ڪنڀي راڃي

پيزوالي : ههه خاور ڇي
پيزوان پڪڻي اڇولے شي
مطیع.

پيزي : هجد. هڃه، په ٽڪو،
په جوڙ، په زور زير.

پيژندگلوڀ : پيژندنه،
پيژندون، واقفيت، شناخت،
تعارف، بلدتيا.

پيژندل : علم لرل، خبر لرل،
شناخت لرل، واقفيت لرل.

پيسه : يودره پاڪستاني
سڪه ڇي دروڀي خلور
شهيتمه حصه وه

پيش : پيڻي، وڙاندڀي،
دوڃار، مخامخ، ضمه، هغه
اعراب " " پسه علامت
غر گنديري او دنيم واؤ اواز
ورکوي

پيش رفت : وڙاندڀي تلنه،
ترقي، وده.

پيش رو : مخڪڻي
لڀونڪي، راهنما، رهبر، په
صرو ڪڻي د خپل حدنه

تيزي ڪونڪي، د دڻمن د
پسپا ڪولو په ذريعه د جنگ
ميدان ڪڻي وڙاندڀي تڪ،
پيش قوزه : پيشڪوزه،
چاره، خنجر، ستوه.

پيشڪش : ڊالي، سوغات،
تحفه، نذرانه،

پيشڪي : پيشڪي، سائي،
بيانه، بيعانه، له وڙاندڀي
ورڪري شوم اجرت يا
مزدوري.

پيشڪوئي : مخڪڻي وينا،
د حادثي يا واقعي د پيڻيدو
نه اگاهو د هغي په باره ڪڻي
اظهار ڪونه،

پيش مني : پيشلمر،
پر شمر، د سبا د اذان نه
مخڪڻي وخت، ڇي د
رمضان په مياشت ڪڻي
مسلمانان هغه وخت پاڃي او
خوراک کوي، سحري،

پيش نهاد : درخواست.
پيشوا : رهنما، لار ڀونڪي،
پيشواڙ : جامن، خلڪي،

- تيلاک، هغه گگره چي
 گڏيدونکي ۽ د گڏاپه وخت
 اچوي. يو قسم زنانوال
 قميص.
 پيشه : کسب، چار، هنر،
 روزگار، عادت، خوي،
 پيش : يو اعراب، پيش،
 ضمہ، مخکښي، وړاندې
 شوم، پيش.
 پيښه : ملنډه، نقل، توبه،
 پيښيدل : حاضريدل، واقع
 کيدل، مخي ته راتلل، مخي
 ته کيدل، څه واقعہ پيدا
 کيدل، ناڅاپه په يو ځاي يا په
 چا تيريدل،
 پيغام : پيام، خبر.
 پيغامبر : پيغمبر، پيغام
 رسول، قاصد، نبي، رسول.
 پيغلثوب : د پيغله کيدو
 حالت.
 پيغله : ناواده شوې
 جيني، بالغه.
 پيغمبر : وگورئ پيغامبر.
 پيغمبري : رسالت، د
- پيغمبر کيدو حالت.
 پيغور : طعنہ، تانه، ملامتہ،
 بدې ردې،
 پيکار : جنگ، جگره.
 پيکان : توپر، غشۍ.
 پيکر : شکل، جسم،
 پيکو : پائيکو، د شولو
 مشين، د مينچو مشين.
 پيکي : پيچکي، خټوکي، د
 تندي وېښته چي ډول دپاره
 ساتلي شوي وي.
 پيل : آغاز، ابتدا، شروع،
 پيلامه : نېټه، نېټاني،
 علامه.
 پيمان : وعده، عهد، قول،
 اقرار، لوظ.
 پيمانه : د غلي دانې د پيمانه
 کولو لوبښي، پيمانه کونه،
 مسطر، د ناپ تول آلہ، ډک،
 برجغ، برجق، خلې تر خلې.
 پيمانش : کچ، ناپ.
 پيمانشي : د پيمانش جوگه،
 کچ کونکي، ناپ کونکي.
 پيمخر : بناسته، ښکلې،

- ډولي، حسين،
پينځه : وربخله، د پرتاگه
 هغه حصه چې پښې ترې بهر
 ښکاري.
- پيناره** : گڼه، جمع، په يوه
 تالي راغونډ ناست کسان.
- پيوست** : جخت، متصل،
 خوا ته، پورې، سره، يوځای.
- پيولډ** : جوړ، بند، توتڼه،
 دوه جوړونه يا توکي پخپلو
 کښې يوځای کونه، تانکه،
- پيولډي** : پيوند شوي،
 تانکه شوي، مات هډوکي
 سره پيوندونه، جوړ لگول
 شو.
- پيهم** : متواتر، مسلسل،
 پرله پسې.
- په** : د زمکې يو خاص
 مقدار. پريکړه، قطع، لږې
 ژورې اوبه چې پکښې پښې
 په زمکه لگي.
- په په** : ډلې ډلې.

- ت :** (تي) د پښتو څلورم حرف چې د ابجد په حساب څلور سوه (۴۰۰) شمير لري.
- تاب :** گرمي، تاؤ، طاقت، وس، توان، عصه، قهر.
- تابان :** روڼ، ځلانده، ځلنده، ځلان.
- تابدار :** تاؤ لرونکې، کوږ وړ، تاؤ راتاؤ تاؤ شوې، روښانه، ځلان، ځلانده، تابان.
- تابع :** ايل، مطيع، فرمان بردار، ماتحت، نوکر.
- تابعدار :** منونکې، فرمان بردار، مطيع.
- تابعی :** هغه مسلمان چې د رسول کریم صلي الله عليه وسلم صحابي ي ليدلې وي او تر مرگه مسلمان پاتې شوی وي.
- تابناک :** روښانه، روڼ.
- تابنده :** روښانه، تابناک، خليدونکې.
- تابوت :** د لرگي هغه صندوق چې مړې پکښې دفن کولو دپاره ايښولې شي.
- تابيا :** انتظام، بندوبست، تيار، خان جوړونه، تکل.
- تاترين :** ډيره ژوره کنده، ډيره پښکته، تحت الثري، دوزخ.
- تاتر :** اثر مننه، اثر قبلونه، اغيزه مننه.
- تالير :** اثر، اغيزه، بدل، علامه، نښه، خاصيت.
- تاج :** د بادشاه يا ملکي د سر مخصوصه توپي.
- تاجدار :** تاج لرونکې، بادشاه.
- تاجر :** سوداگر، بېپاري، بېوپاري، تجارت کونکې.
- تاجور :** بادشاه، صاحب تاج، د تاج مالک.
- تاخ :** طاق، طاقچه، توکي، په ديوال کېښې دننه د ډيوې يا نور سامان د ايښولو ځاي.
- تاخت :** منډه، حمله، خفاسته، بريد، يرغل.

تاخير : ديل، سستی، ماتلي.

تادي : جلدي، جلتی، بیرہ، تلوار.

تادیب : ادب بنودنه، تنبيه، زورنه، سزا.

تار : د سینسو یا بل کوم خیز نه جوړ شوی مزے یا نری رسی چې د مختلفو کارونو مثلاً تیلی فون، بجلی، شپول او د موسیقی د آلاتو وغیره دپاره پکار پری. تیلی گراف، تیلی گرام. د نشي د ختلو حالت، ناجائزه تعلق.

تاراج : تباہي، حملہ، لوټ، شوک، تالان، غارتگری.

تار په تار : خواره واره، تتر بتر، تس نس، دانه دانه، تیت، گډوډ.

تار تار : شلیدلے، خیري ويري، بیل بیل، خوروور.

تار کول : هغه تور تیل چې د سر کونو د پخولو په وخت د باجری دپاسه اچولے شي.

تارو : تور تنخړے، تاروگے،

د تنخري د کورنی یو خوږ اواز لرونکے مارغہ.

تاریخ : تاریک، نیټه، د عدالت د پیشی ورځ، د یو قوم په سیاسي واقعاتو مشتمل داستان او دهغي علم.

تاریک : تاریخ، نیټه، تیاره، توره، تور تم، دوند، تیره غوني، ترغوني.

تاریکی : تیاره، تاریکه.

تاراک : شبخون، لوټمار، چپاؤ، يرغل، کړاک، کړاو، رنځ، غم، مصیبت، چور، تالان، لوټ.

تازگی : شین والے، طراوت، تازه والے، خربنت، خورب والے.

تازه : شین، غوړیدلے، بنیرازہ، تنکے، د مرواي، زوړ او باسي متضاد.

تازی : د عربستان باشنده، د عربستان ژبه، عربستان سره تعلق لرونکے.

تازیانه : متروکه، چابک،

بينت. تنبيه، دېکه، هدايت،
خبرداره.

تاسف : افسوس، ارمان،
خواشيني، حسرت، پښيماني،
زړه سوالدي.

تاسو : تاسې، تاسه، د تا
جمع.

تاسيس : اساس، بنسټ،
بنياد، موسسه، پوړانسته،
ايجادونه.

تاخير : متغير، بدل، مبدل،
هغه څوک چې درنځ، يا غم
په وجه ي رنگ بدل شوی
وي.

تاکيد : تقاضا، کوشش،
ټينگار، پخپله.

تال : لور، بڼانک، د مصنوعي
مالګې تالاؤ، د موسيقي وزن،
چال، رفتار.

تالا : تباہ، لوټې شوی. تالہ،
ژړنده، قلب، قفل، وګورئ
تالہ.

تالاب : تالاؤ، حوض، د
اوبو ډنډ.

تالا ترعه : لوټې شوی، تالا
والا، تس نس.

تالاش : تلاش، لټون، لټونه،
غوښتنه، ډونډ، تکل، کتنه،
بیره، چالاګي.

تالان : شوکه، لوټ، چور،
ګرېږتيا.

تالا والا : لوټ شوی، چور
شوی، تاراج شوی، تالا
شوی، تباہ شوی، تالا ترعه،

تالنده : د اسمان تها، تها،
غرا، غونده، ګرګرور، تندرو،
رعد،

تاله : قفل، قلب، جړنده،
ژړنده. لوټ شوی، چور
شوی.

تاليف : يو ځای کونه،
کتاب ليکنه، تصنيف، دوستي
کونه، په لقاڼه کېښې بندونه،

تامکش : هغه پلښه غټه
څمڅي چې ډيګمار پرې د
ډيګ نه وريژي راخلي.

تامل : غور کونه، فکر کونه،
سنجونه، سوچ، وقفه، دمه،

صبر، برداشت، تذبذب.

ټان : د خامتا خادر چې

دولس گزه وي. د کپړې يو

مقدار چې د شلونه تر

پنځوسو گزرو پورې وي. د

خاروو تړلو خام.

ټالده : ټانډ، تازه، تنکې،

بنيرازه، ترو تازه، سمور،

اېژن، پيور خارو.

ټالده : ټانډه، بنيرازه،

سمسوره، اميندواره بنځه،

روانې اوبه، تازه لنکه شوې

غوا مينه.

ټانگ : هغه پټی چې د

خناورو د ملانه تاؤ شوې وي

او زين يا کټه وغيره پرې

مضبوط شوې وي.

ټانگه : ټانگه، تمتم، بگي،

د دوؤ پاڼو يو ډير مشهور

سپک گانډ چې اس يا اسپه

پاړاکاري.

ټاليت : د تذکیر متضاد،

پنځينه جنس،

ټاله : د پوليس لويه څوکۍ،

د اولس د نظم و نسق انتظامي

اداره. تنسته، تنه، د بودې

ضد.

ټاؤ : توروالې، تودوخي،

گرمي، تپ، حرارت،

تودوخه، سوزش، تيزوالې،

چټکتيا، گرندې نوب، زور،

شدت، غصه، قهر، ول، پيچ،

د گيډې درد، کوړوالې،

بريش، سوخت،

ټاوان : زيان، نقصان، ضرر،

تروته، جرمانه، پور، قصور،

جرم، د نقصان تلافي.

ټاؤ راټاؤ : کوړ را کوړ،

نغبتې، منجيله شوم.

ټاوول : تاوول، چورلول،

غبتل، غصه کول، گرمول،

تودول.

ټاويلدل : چورليدل، چکر

خوړل، تاؤ خوړل، غبتلې

کيدل، خرڅيدل.

ټاويل : تعبير، شرح، تفسير،

معنې کونه، د خوب تعبير،

شرعي بهانه،

تاهم : بيا هم، خو، خويا هم، په دې هم، سره د دې.
تائيد : تقويت، مدد، طرفداري، ملگرتيا، رعايت.
تايب : توبه کونکې، توبه کاريدونکې، توبه ايستونکې،
تباخ : طباخ، بښانک، نال، تبخ، تلبر، تالبر، تبخه، تيغنه، تبي.
تبادلہ : بدلي، تبديلي، بدليدنه، عوض ورکونه، بدلون، اډل بدل.
تباہ : برباد، خراب، ويجاړ.
تباہي : بربادي، ويراني، تباہ کاري.
تبخه : تيغنه، توبي، تبي، تبخ. پلن هډوکي چي عام طور سره د لاسو پښو په آخر کښي وي.
تبدیل : بدل، بدل شوی.
تبر : د لرگي لاسکې لرونکې دوسپنې آلہ چي د خان د حفاظت او د لرگو د ماتولو دپاره پکارولې شي. د بنخو په قميص کښي د ډډي يا د ترخ جيب، تبرغالي.
تبرک : خورده، خوړده، د برکت خيز، برکتې، د بزرگانو يا د بنو خلقو د ياد کيږنې خيز.
تبریک : تبارکي، مبارکي، بښادمني، چاته د برکت دعا کونه.
تبرہ : د کاني تخته، د کاني نه جوړ شوی تبخ، تبر.
تبرن : لړشان گرم، نيم گرم، تبي نيولې،
تبسم : مسيدل، مسکې کيدل، مسيده.
تبصرہ : يو موضوع روښانه کول، يادونه، نوټ، بڼا کونه.
تبق : تبک، طبق، تبخ، د خاروو يوه بيماري چي په خلۀ او پښو ۍ راځي.
تبليغ : خلقو ته شرعي حکم بيانونه، پيغام رسونه، خبر رسونه، وعظ، نصيحت، د خدای رسول صلي الله عليه وسلم د لارې خبرونه،

پروپيگنڊه.

ڪول، پيوند اڇول.

ٽپلے : ٽپلے، ڇڻي مخي
هوار نه وي، ٽپي ٽپي مخ
لرونڪي، هغه ڪس ڇڻي مخي
د غتبو ننڪو په وجه ٽڪي
ٽڪي شوم وي.

ٽهنے : سوبارے، ٽپانے، د
جامو وينخلو لڙڪي، خوبارے.
ٽهوس : تفحص، پويستن، د
سوال جواب غوبستن، بيمار
پرسى، حال احوال معلومونه.
ٽپه : ڍله، ٽولي، قبيله، طائفه،
د ملڪ يوه حصه، علاقه،
سيمه، غونڊي، شاڳي، خٽ،
ڊبه، پشته، ڊبه، د تيارى
ڪلمي سره يو خامي راڄي لڪه
ٽپه تياره.

ٽپيره : ڪجهه خبتي
جوڊونڪي، ٽپيرے.

ٽپے : داغ، خال، خاپ،
ٽڪي، خول.

ٽت : ڪم روڻ، ڪم روڻانه،
ڪمه رها لرونڪي، جوخت،
پيوسٽ، جخت، پرله پوري،

ٽبه : يوه بيماري ڇڻي د بدن
درجه حرارت پڪڻي د 98
فارن هيت نه زيات شي او ٽول
بدن ڪڻي درد محسوس پوي،
بدن گرم شي

ٽبي : د ڪاٺي تخته، ڪاٺي،
تير، تير، هغه آله ڇڻي په
انگري پري ڊوڊي پنخولي
شي.

ٽبي : ترڪاري ته د غورو
سره ڪونه، ترڪه، داغ، بگار.
ٽپ : گرمي، ٽاؤ، براس، تبه،
ليو، هوارے.

ٽپانے : ڇپياڪه، غوشوم،
ٽهنے، سوبارے، هغه لڙڪي
ڇڻي جامي پري وينخلے شي.
ورو ڪي مولے، سوتے، ڊبلي.

ٽپچه : د مرزانو نيولو ڊپاره
استعماليدونڪي يوه دستي آله
ڇڻي غبولے شي او په اوازي
مرزان راڄي.

ٽپل : پوري ڪول، بندول،
ليو او ٽپ ور ڪول، په غاره

- ټينگ**، هغه څيز چې روښانه نه وي، خبر، ترتره، خفه، غمزن، بې طبعي، مراغه، خجل، روند.
- تبع** : تحقيق، خبرنه، وروسو تلنه، تقليد، پيروي، نقل.
- تعمه** : بقايا، بچ شوي، ضميمه، د كتاب هغه وروستی برخه چې ورسره زياته شوې وي.
- تورپه** : چاپراخه، خپره، تپه، تماچه.
- تجارت** : بيوهار، سودا گري، تاجري، لين دين،
- تجاوز** : د حد نه اوږدېدل، زياتې، تيرې،
- تجاهل** : ځان ناجاڼه کول، ځان ناپوهه کول، قصداً سترگې پټول،
- تجليد** : جديد کول، له سره شروع کول، نوې کول، زوړ شے په نوي طرز پيش کول.
- تجربه** : آزمائش، آزمائښت،
- ازمينښت، يوه مسئله په عمل ثابتونه، عملي زده کړه.
- تجرد** : د جره کيدو حالت، د مجرد کيدو حالت،
- تجويد** : يواځې کول، بيلول، لوڅول، بربنډول، روح د مادي فکرونو نه پاک ساتل، توره له ټيکي ايستل، د ونې خصي کول، د مجرد کيدو حالت،
- تجزيه** : د يو مرکب څيز بيلونه، د يو موضوع په بيلو بيلو برخو بحث کول، جزو جزو کول.
- تجسس** : لټون، تلاش، تحقيق، جاسوسي کونه، جستجو، پلټنه، لټونه.
- تجلا** : رڼا، تجلي، خلا، جلوه.
- تجمل** : جمال، ښائست، شان و شوکت، زيب و زينت.
- تجنيس** : د يو جنس سره يو ځای کونه، هم جنس کونه، د علم بديع په اصطلاح

کښې هغه صنعت چې هم
شکله کلمې په بیلو بیلو معنو
سره استعمالولې شي.

تجوري : گله، غله، هغه
صندوق چې شته من خلق
پکښې خپلې پیسې سمبالوي.

تجويد : نیکې کول، ښه
کار کول، هغه علم چې د
قرآن مجید په تلاوت کښې د
مخرج نه د حرفونو د ادائیګې
طرز ښيي.

تجویز : رای، تدبیر، انتظام،
بندوبست، له یو نه زیاتو
تدبیرونو کښې یو ته ترجیح
ورکول.

تجهیز : تیارونه، برابرونه،
سمبالونه، مړې د ښخولو د
پاره تیارول.

تحت : لاندې حصه،
اختیار، قبضه، کوزه، لاندې،
ښکته.

تحدید : محدودول، حد
جاري کول، سزاوار کول.
تحریر : لیک، خط، لیکنه،

تحریر : حرص ورکونه،
وچتونه، ترغیب، دوکه، اغوا.

تحریف : ګرځونه، اړونه،
بل شان کونه، بدلونه، دیو
توري په ځای بل توري
ایښونه.

تحریک : حرکت ورکول،
خوځول، هڅه، کوشش،
لمسون، څه خبره شروع
کول، ډله جوړول.

تحریم : حرامول، مردار
ګڼل، عزت کول، د نیت تړلو
په وخت لاسونه وچتونه او الله
اکبر ویل.

تحسین : شاباشه، ستاينه،
صفت کول، ښه ګڼل.

تحصیل : حاصلول، لاس
ته راوستل، ټولونه، کچهړۍ،
د ضلعي وره انتظامي حقه.

تحفظ : ساتنه، ژغورنه،
حفاظت، بچاؤ، یادونه، زده
کونه.

تحفه : سوغات، بخشش،
پیشګي، ډالۍ، عجیبه یا نادر

خيز، انعام.

مسند.

تحقير : ذلت، سپکاوي، بي عزتي، سپک گنل، سپک والي.

تحقيق : حقيقت معلومول، خيرنه، لتونه، پلتنه،

تحليل : حل کونه، حل کيدنه، يوه موضوع برخو کښي ويشل.

تحمل : صبر، زغم، برداشت.

تحول : انقلاب، بدلون، اوږيدنه.

تحويل : حواله کول، سپارل، د يو خيز د يو ځاي نه بل ځاي ته اړونه يا چانه حواله کونه. قبضه، قدرت،

تحيات : د تحية جمع، دعاگانې، سلامونه، پيش کشي.

تحير : حيرت، حيرانتيا، حيراني.

تخت : د بادشاه د ناستي ځاي، له لږکي جوړ د ناستي

تخته : د هر خيز پلنه وړده او هواره توتبه، دره، هر پلن او هوار خيز، پور، دک، چوکی، پيږی، د مږي د لامبولو د لرکي وړده او پلنه توتبه، جخت يا پيوست خيزونه، کياري، د زمکې وړه توتبه، بوره.

تخته پوش : د مانځه دپاره د لرکي جوړ چیت ميز، په تخت د اچولو څادر.

تختی : د لرکي مستطيله تخته چې ماشومان پرې ليکل زده کوي.

تخروگ : ترخ، بغل، خوا، څنگ.

تخریب : زیان رسول، خرابول.

تخریبي : د تخریب سره متعلق.

تخصیص : ټاکنه، تعین کول، خصوصیت، مخصوص کول.

- تخفيف** : کمول، لېرول. داسې اندامونو له په دې مقصد ګوتې وروړل چې بنده وځنډوي.
- تخيدل** : د تخنول لازمي حالت. د خندا حالت پيدا کيدل، ختيدل، تخنيدل، **تخويف** : ويروول، درکه کول.
- تخيلى** : خيالي، تصوري، د تخيل سره متعلق.
- تخييل** : تخيل، تصور، خيال، ګومان.
- تدابير** : د تدبير جمع، تدبيرونه.
- تدارک** : انسداد، منع کول، تيارول، اماده کول، تابيا، تابيه، تدبير، بندوبست، د کومې اشتباه يا غلطۍ راګرځول، پته لګول، درک کول، موندل.
- تداوي** : دارو، علاج، دوايي کول، علاج کول، **تدبير** : تدبير کول، فکر کول، هوښيارتيا.
- تخلف** : کمول، لېرول. رانيکته کول، د نوکرانو کمول.
- تخلص** : هغه وړوکې نوم چې شاعران يې عام طور سره د خپل اصلي نوم په ځای په شاعري کېنې استعمالوي. کسر. تړيدنه، تړهيدنه.
- تخليق** : پيدا کول، زيږول، **تخليه** : تشول، خالي کول، پواڅې والې، خلوت.
- تخم** : زېرم، دانه، اصل، نسل، نژاد، خټه، ها، اګۍ، اوبه، هويه. د خلي څک، د کتوۍ يا دیک څک.
- تخمين** : ګومان، اندازه، قياس، چاچ.
- تخمينا** : په اندازه، په تخمينه، تقريباً.
- تخمينه** : اندازه، قياس، چاچ، بجه، ميزانيه.
- تخنول** : تخنول، ختنول، نحرېکول، شوق وروستل، نحرګ د پښو تلي يا نورو

تدبير : سوچ، خيال، فڪر، غور، انتظام، بندوبست.	پوري.
تدريج : په مزه مزه، درجه په درجه، ورو ورو، پوري په پوري.	تواب : خاوره، خٽه.
تدريجا : په تدريج، په مزه مزه، په ورو ورو.	تواب : ترب، خيز، توپ، وچيدنه راخلاصيدنه. تيز زغل، تيزه منده، زغابت، ترته، تماپ، د غلي اچولو انځير، خمبه.
تدريس : درس ورکول، لولول، سبق، تعليم.	تراجم : د ترجمه جمع، ترجمي.
تدفين : دفن کول، بنځول.	تراخه : وگورئ تاريخه. د تريخ جمع.
تلوين : راټولول، تاليفول، مرتب کول، ديوان جوړول.	تراره : ويره، دار، خوف، ناقاري، ناقلاري.
تذبذب : شک، شبه، حيراني، تردد کيدل، دوجاله توپ.	ترازو : تله، کنډه، ترکري، د وزن کولو آله، ميزان.
تذکره : ذکر، بيان، يادداشت، يادونه، تبصره، د لويو شخصيتونو په احوالو مشتمل کتاب.	ترازه : تنگړه، پره، دره، قاش، د خټکي يا هندواني تنگړه.
تذليل : بي عزته کول، سپکول، ټيټول، ذلت، رسوا کول، ذليل کول.	تراش : توپل، تراشل، طرز، طريقه، ايجاد، جوړښت، سينگار.
تو : د ربط حرف چې د فاصلي انتها ښکاره کوي.	تراشل : توپل، ژوبلول، زخمي کول، خورگ وپل.
	تراکيب : د ترکيب جمع.

رايو خامه کول، تدبيرونه،

توانه : سندره، نغمه،

تراويح : تراوي، هغه مونځ

چې سنيان ي د روژې په

مياشت کښي د ماسخوتن له

مانځه سره ادا کوي.

تراوي : وگورئ تراويح.

تربت : تربته، خفه، پريشانه،

ټنگ، زهير.

تربت : خاوره، قبر، مزار،

گور.

تر بڼه بڼه : ډير زيات،

تروسه وسه.

تربگني : تربورولي.

تربوروالی، دشمني.

تربور : د تره خوم، د کاکا

خوم، د اکا خوم، دشمن.

تربوزک : تامبوزک،

تمبوزک، هغه خادر يا پتکه

چې خله او پوزه پرې پتولې

شي.

تربيت : پالنه، پرورش،

روزنه.

تربيه : تربيت، پالنه، د ادب

او د اخلاقو د بنودني چاره.

تريال : کلک، پير او غټ

د جسيم يا موم جامې خادر چې

د باران يا نمر نه د بچ کيدو

دپاره پکارولې شي. تراپر،

تريکه : ارغنجکه، ټوپ،

غورډانگه، غورډنگ، ترټکه،

ترانجکه، بې ترتيبه ټوپ،

ليزه منډه، پښې په زور سره

په زمکه وهل.

ترتيب : تنظيم، سمباله،

برابره، د څيزونو په خپل

خامه ايښودنه.

ترليل : په خوش اوازي

سره صفا صفا لوستل.

ترتل : رتل، شرل،

سپکول، کورې کول، د خان

نه شلول، شرتول.

ترجمان : مترجم، هغه

څوک چې د يوې ژبې مطلب

يا معني په بله ژبه کښي

بيانوي، هغه څوک چې د

دوؤ کسانو ترمنځه چې د يو

بل په ژبه نه پوهيږي د خبر

- رسان فرائض سر ته رسوي.
ترجمه : له يوې ژبې نه بلې
 ژبې ته اړول، ژباړه.
ترجیع : په ستوني کښې د
 اواز گرځونه، بیرته اخیستنه.
توخ : څنګ، څنګزن، په
 یو طرف کول، سخته خبره،
 څنګ، ډډه، بې ارامۍ.
ترحم : زړه سوم، رحم او
 زړه سوځیدنه، رحم لرونه،
توخ : تخرګ، بغل.
ترخخ : هغه توتې چې د
 قميص په تخرګ کښې
 اچولې کیږي.
تردد : نازړه والې، تزلزل،
 دو جالي، تذبذب، تګ راتګ،
 ګڼه ګڼه، محنت، کوشش،
 زیار، دستونو ناروغي.
تردیل : رد کول، منسوخ
 کول، دیوې خبرې د صداقت
 خلاف څه رایې ښکاره کول.
تړپه : د کبل خپلې، کبله،
 بروه، مرغه، یو قسم وابڼه،
 زغل، منډه، دډ، تراب،
- تکلیف، ستونزه، رېږ، د باران
 نړۍ شپه، نړۍ باران.
تړومی : د ماښام لږه چې لا
 تیاره پوره نه وي خوره شوې.
 هغه شپه چې سپوږمۍ پکښې
 نه وي.
ترس : ویره، بیر، ډار،
 رحم، مهرباني، زړه سوم،
 زړه خوږم، خواخوږي.
ترسا : مسیحي، عیسائي،
 نصراني، آتش پرست.
ترسان : ویره کونکې،
 ویریدونکې.
ترسناک : ترس کونکې،
 رحم کونکې.
ترسند : ویریدونکې،
 ترس کونکې، زړه سوونکې.
ترش : تریو، تروش، ټاک،
 ټوک، بوت، بروس.
ترشي : د ترش کیدو
 حالت، اچار، تراوه څیزونه،
 سرکه، تریو والې.
تروښخ : د ترکانو یو اوزار
 چې لرګۍ پرې توږلې او

ماتولے سی

تر صبع : د سطم یا نثر

کلسا سہ وزن و فافیه مرتب

کونہ۔ مرصع کون

تر غولہ : د مابینام حرہ،

نر رمی۔ بد کوه خاے کبھی

چہ لیرہ شان تارہ حورہ شی۔

تر غیب : رعیت و رکونہ،

لمسونہ، پارونہ،

تر قی : وده سونیدل۔ ختل،

رفع، پرمج تگ، وړاندې

تگ، بر حنسا، لوړوالی،

اکشاف، لوړی درحې ته

رسیدل

ترک : ستره بله، هغه تله

چې دکندار ریکبې گن

شیر حیرتہ په یو وخت

تللے شی لویه بله

تر گاري : سري، تلکاری۔

ترکان : بست، د لړکي کار

کوبکے، استکار، ترکن، د

یوې سرعی نوم، تکتکے،

تکتکانے

ترکش : د غشو ایښو

شخول، ترکش۔

ترکه : د میراثي مال ویش،

په میراثي مال کبھی د هریو

برخه لروکي برخه معلومونه۔

ترکیب : ساخت، جوړونه،

طریقه، چل، فریب،

ترله : د تره لور۔

ترمامیتر : د درجه حرارت

د معلومولو یوه آلہ۔

ترمباز : چرمباز، د غوبل

هغه غونے چې په قطار کبھی

د ټولونہ دنه ترلے وي۔ د

ناوې غونے

ترمکیا : بده، چرکاؤ، پونه

کونه، ترمکا۔

ترمیم : اصلاح کول، بیا

سمول، بیا جوړول، بیا

تیارول، ردوبدل کول۔

ترناؤ : ترنا، تری، ناوه، هغه

لویه ناوه چې د لبتی یا ولې نه

پري بلې غاړې ته اوبه اړولے

شی۔ وله، ویاله، داوبو لبتے۔

ترنجبین : ترنگبین، د

خاص قسمه ازغو یوه خوړه

- شلمې، شنيې،
ترویت : د نجوم علم، فال
 معلومول، فال گري، پال
 گري.
- تروه** : ترازه، تنگړه، پره. د
 بادرنگ د کورنۍ يوه سبزي
 چې وږده وي. ناوه، پر ناله،
 غونډې، په شان،
- تروه غونې** : د ماښام تياره، د
 ماښام خړه، ترومې،
- تروه** : کاکا، د پلار ورور،
 چاچا، هر مشر سړي ته د
 احترام تورم.
- تروهوړ** : تردد، ډير زيات
 ناقرار، ويريدلې، وارخطا،
 هک پک، حيران، ږوند،
 بې سترگو.
- تروهه** : تړه، ډار، ويره، ترس،
 خوف، اندېښنه.
- تړهيدل** : تړيدل، ويريدل،
 ډاريدل، وارخطا کيدل.
- تړي** : شکره، سوره، د
 پخوانۍ زمانې يوه ډيره ميله
 سپينه بوره. هم د اړه رمکه،
- شيره په طب کېنې د توخي
 او د سينې د درد د پاره
 استعمالولې شي.
- تړنگې** : لومړۍ کور،
 گړلڅه، گړلاڅه، وړوکه
 کمبو، د ميزرو نه جوړ شوې
 کمبو، ترنگن.
- تړنگن** : ترنگې، جوال،
 وگورۍ ترنگې.
- تړنم** : په خوږ اواز وئيل،
 پوزه کېنې خبرې کول،
- تړوتازه** : شاداب، شين، ډير
 تازه، ډير خوشحال.
- تړوته** : چټي، تاوان شوې،
 ذليل،
- تړور** : د پلار ياد مور خوړ،
 مشرې بنځې ته د احترام کلمه.
- تړوپړه** : وړه بوجي، هغه
 بوري چې پوره ډکه نه وي.
- تړوپړی** : لومبره، گيدړه،
 تروري.
- تړويج** : رواج ورکول، دود
 کول.
- تړوي** : شوملې، شرومې،

- شبنم، تازگي.
ترياق : در هرو اثر حتمه
 کوبکے يو قسم دارو، زهر ميره.
 ايسم، ترياک.
تريخ : د خوږ صد. د مرچکي
 په شان خوږ د لرو ککے. غصه
 ناک، سخت مزاجه، ختکي.
 گران، سخت، مشکل، بې
 خونده، خراب، غيرتي،
 همتي، مرنے.
تريخه : زهره، زاره، د
 انسان او حيوان په گيډه
 کښې دننه يو اندام. ننگ،
 غيرت.
تريپاک : تر همد، تر يد،
 وحشي، روږ بار، ساتلے بار،
 ښکاري باز، اموخته باز.
ترينگري : ترينگلي
 چوتکي، تينگري،
تريو : ترش، تروش، ناک.
 غصه ناک، قهر يدلے
تري : تري نه، خنې، له هغه.
 خنخه.
تري : غوته، غنده، کنده، د
- ارو بسد، لويه گته، تيره،
 تحوير، قرارداد، اتفاق، ترون.
تريپرو : د مري غوته،
 گمر گرو، گور گورو
تريپري : تپري، توپري،
 چارے، هغه څوک چې ژبه
 ي ښلي
تريپقه : تر تکه، د ناقراري او
 درد له کبله توپ، د حلال
 کړي څاروي توپ، تر تک.
تريکه : داغ، د سرو کړو
 غورو بکار، د باز، درکه،
 گواښ
تريول : د دوؤ يا زياتو څيزونو
 تر منځه تعلق پيدا کول،
 غوته کول، بندول، پابندول،
 بسد کول، جوړول، د تار،
 مري يا پري په ذريعه سره
 نښلول
تريوم : لږ سان کړه، يم کړم،
 څه
تريمول : لږ توډول، توډول.
 ښه تاو ورسول.
تريون : تپري، غوته ور کول.

- قاعدہ، رسم، دود، دستور، قرارداد، رابطہ، تعلق، بندیز، ترہ، باغہ، اتحاد کونہ، اتفاق کول.
- تسبیح** : تسبی، د تسو، امیل، د الله پاک بادول، ورد، وظیفہ.
- تسخر** : پھ فابو کسني، راوستل، تابع کول، گیرول، مسخر کول.
- تسکوره** : سسکوره، د لرگي او د وسپی ورد مخ لرویکی هغه آله چې درمکي کستلو دپاره پکاریږي.
- تسکین** : تسلي، سود، اطمینان، قرار.
- تسل** : ډاد، اطمینان.
- تسلسل** : سلسله، یو بل پسې کیدنه، پرله پسې کیدل، متواتر.
- تسلط** : مسلط کیدل، په قابو کني راوستل، بریالی کیدل.
- تسله** : تسل، تسلي، ډاد، اطمینان.
- تسلي** : سود، ډاد، تسله، ډاد گیرنه، اطمینان، تسل.
- تسلیم** : مننه، قبولونه، غاړه قاعدہ، رسم، دود، دستور، قرارداد، رابطہ، تعلق، بندیز، ترہ، باغہ، اتحاد کونہ، اتفاق کول.
- تیره** : لار، لاره، سخته زمکه، اراده، مقصد، وعده، لوظ، د تیرې خو کې غوښی، لویه غټه کلکه تیره، دود، دستور.
- رواج
- تزکیه** : پاکوالی، پاکونه
- تزلزل** : رپا، رپیدل، ږیریدل، لریدل.
- تزویر** : چل، چل ول، فریب، ټگي، دوکه.
- تزین** : ښکلې کول، ښائسته کول، ښکارول، مزین کول.
- تیر** : تندي اخستې، د اوبو څښلو خواش مند.
- تساهل** : سستی، عفت.
- تسبه** : تسبہ، تسبیح، د لرگي، شیشې، مسالې وغیرہ به جوړه هغه دانه چې مزي کښې نورو داسې دانو سره پیلې شوې وي.

تش تور : بالکل خالي.

بيحي تش. حالي لاس. ناکاه.

پاتي، محروم، بي برخي.

تشخص : امتياز. شخصيت.

انفراديت

تشخيص : د ناروغي وجه

معلومونه، ټاکل، تعينول،

اندازه نگول، بيلونه، فرق

کونه.

تشدد : سختي. زياتي، جبر،

سخته رويه.

تشديد : زور اچونه، انتشار

پيدا کونه، د شد علامت

ورکونه.

تشریح : شرح کونه، بيانونه،

وضاحت.

تشریع : شريعت ورکونه،

قانون ورکونه، لاره بنونه، په

سمه لار اچونه.

تشریف : عزت ورکونه،

شرف ورکونه، بزرگي ورکونه،

لويي ورکونه، دروندوالی.

تسفی : تسلي، سکون، دل

جمعي.

ايسونه، تابع کيدل، سلامي

کيدنه، سپارنه، حواله کونه

تسمه : د خرمنې ورده نړی

ريښه، د خرمنې پټی. کمر

بند، ملاتړو، پټه.

تسميه : سوم ايسونه، بسم

الله وينه.

تس نس : تيت پرک،

کډوډ، خواره واره، زر

حلاص شوم، تمام شوم

تش : حالي، ډډ، گوگ، بي

سعره، فقط، ايله، يواخي،

محض، صرف، فرض رکعتونو

کښې د دوو ورومبو رکعتونه

پس ته رکعت يارکعتونه. د

مني د انزال نه پس د آلت

حالت.

تشاکل : يو شان کيدنه.

تشبيب : د قصيدي تمهيد

چې شاعران پکښې عام طور

سره د عشقيه تاثر مضامين پيش

کوي.

تشبيه : مشابه کول، د دوو

خيزونو يو بل سره مشابهت.

لوسټنه، دويم او څلورم
رکعت کښې په ناستې کلمه
شهادت وئینه.

تشیهر : شهرت ورکونه،
مشهورونه، شرمونه، مسخره
کونه، رسوا کونه، په غلط
کار د خلقو په منځ کښې
رسوا کونه، مخ تورونه او په
خړه سوړونه.

تشیدل : خالي کیدل،
دېدل، گوگیدل، انزال
کیدل، د گیدې خالي کیدل.
تشی : دانسان او حیوان د
پښتو نه لاندې او د دودې
دپاسه خالي ځای.

تښتول : په منډه کول،
خغلول، په زور بوتلل، اغوا
کول، لرې کول، پرول،
شکست ورکول.

تښتیدل : په منډه کیدل،
خغلیدل. د ښځې خپل کور
پرېښودل او چا پسې تلل،
پرېدل، د څه خبرې نه په
څنگ کیدل، شکست

تشکیک : په شک

کښې اچونه، اندېښنه، شبه.

تشکیل : جوړښت، تاسیس،
جوړنه.

تشلمه : کچلمه، دشلمه،
یوه شیرینې چې چایو سره
خورلې شي.

تشناب : غسل خانه،
چارچوبی، چرچوبی،
چمچوبی.

تشنج : د وجود اعصاب بې
حسه کیدنه، د لاسو پښو
کړیدنه، تپنس.

تشنه : تېرې، اوبو ته ليواله،
د اوبو څښلو خواهش مند.

تشول : خالي کول، دډول،
کور کول، خلاصول.

تشویش : پریشاني، فکر،
سوچ، سودا، اندېښنه.

تشویق : لمسونه، هڅونه،
ترغیبونه، شوق پیدا کونه.

تشه : خالي، ډډه، دزمکي
دپاسه د هوا کره، فضا.

تشهد : کلمه شهادت

- خوڙل.
تصادم : دغره، ټکړه، په خپلو کښې جنگيدنه، کړج، د دوو کسو جنگيدنه.
تصانيف : د تصنيف جمع وگورئ تصنيف.
تصحیح : صحيح کونه، سمونه، اصلاح کونه، غلطې لري کونه،
تصدق : صدقه، قرباني، خيرات.
تصديق : د تکذيب متضاد، رښتيا گڼنه، تائيدونه، صداقت، تائيد، شهادت، شاهدي.
تصرف : قبض، اختيار، تبديلي راوستنه، گوتې وهنه، خرڅ، صرف.
تصريح : شرح، تشریح، تفصيل، صفا صفا څرگندونه.
تصريف : صرف کونه، خرڅ کونه، اړونه. گرځونه، د صرف علم.
تصغير : وړوکوالی، کوټاهي، هغه اسم چې وړوکي ظاهر وي.
تصفیه : صفائي، صفا کونه، چاڼونه، فيصله، بياقي، ثالثي، د معاملاتو حل کونه.
تصنع : جعل، تکلف، ظاهري نمائش، ځان بندونه، دوکه، فريب، جعلسازي.
تصنيف : طبع زاد کتاب، ليکنه، ټولگي ټولگي کونه، **تصور** : خيال، سوچ، انليښنه، گومان.
تصوف : له نفساني خواهشونو پاکيدنه، الهي اخلاق اختيارونه، هغه علم چې د هغې په ذريعه د زړه تزکيه کيږي او د انسان او خداي تر منځه تعلق پيدا کيږي.
تصوير : انځور، عکس، نقش، بټ، صورت، خپره، خپره، خاکه، شکل.
تضاد : وړانوالی، ضد، د نظم او نشر هغه صنعت چې

مخالف لفظونه پکښې يو
خامې راشي.

تضحیک : په چا پورې
خندنه، توهين، ذلت،
رسوائي

تضرع : زاري، عاجزي او
غدر کونه.

تضليل : گمراهونه، په چا د
گمراهۍ حکم کونه.

تضمنين : ضمانت کونه،
ذمه وهنه، ذمه واري، د چا په
شعرونو باندې داسې بندونه
جوړونه چې د هر بند وروستی
او له وروستی نه محکمني
مصرع دواړه د اصل شاعر او
نورې مصرعې د بندونو د
جوړونکي شاعر وي.

تطابق : مطابقت، برابریدنه،
متفق کیدنه، د ثر نظم يو
صنعت چې د شعر لفظونه
پکښې داسې راشي چې يو بل
سره مناسب لري.

تطبيق : مطابقت، موافقت،
عملي حامه وراغوستنه، اجرا

کونه.

تطهير : پاکونه، صفا کونه،
وينځنه،

تعارض : تیرې کونه، رياتي
کونه، سره نښتنه، برید کونه.

تعارف : واقفيت، پيژندگلو،
اشنا کيدنه، يو بل سره پيژندنه،
معرفي.

تعاقب : چا پسې اډه کونه،
شکست خوړلې لښکر يا فرد
په منډه را اړونه

تعالی : د الله د سامې نه پس
راتلونکې کلمه چې معنی ۍ
بلند، عالي مرتبه، له ټولو
صفتونو وچته ده.

تعامل : رسم و رواج، دود
دستور، رواج، يو په بل اثر
کونه.

تعاون : مرسته، ملگرتيا،
مدد، کومک.

تعبیر : عبارت کښې
راوستنه، تفسير، حاويل، د
خوب معنی بنينه.

تعجب : حيرانتيا، حېراني،

- حیرانګي.
تعجيل : تسوار، تادي، جلدې، جلتې.
تعداد : شمير، شمار، گنتي.
تعدي : زور ظلم، جبر، زیاتۍ، د حد نه تجاوز کونه.
تعديل : صحيح کونه، درستونه، څه څيز د بل برابر ونه.
تعذيب : خورونه، ربرونه، عذاب ورکونه، کړونه، په عذابونه.
تعريض : حمله، يرغل، برید، تیر، تجاوز، ورځنه.
تعرف : پیژندګلو، تعارف، معرفي، بلدنیا، بلديدنه،
تعريف : صفت، مدح، ستاينه، خوبې، شناخت، پیژندګلي، د يو څيز جامعه او مانعه معني.
تعزيت : غم خواري، خواخوږي، د مړي د پسمانده ګانو سره د همدردۍ اظهار.
تعزير : رتنه، غندنه، ملامتونه، تاوان، ګوښمالي، هغه سزا چې په قرآن شريف کښې د ذکر نه وي او د قاضي په خوښه ورکولې شي.
دېکه، درکه.
تعزیه : غم رازي، تعزيت، **تعصب** : مرسته، طرفداري، ننګه، هوډه، په څه ټينګيدنه، کرکه، کينه، بغض.
تعطل : اټاليدنه، معطليدنه، ماتل کيدنه، وزګاريدنه، بیکاري،
تعطيل : رحست، چوتې، چټي، وزګارتيا، بیکاري
تعظيم : لور، والې، ستر والې، ادب، عزت، دارمدار، خاطر، درنښت، احترام.
تعفن : وړم، بوی، سځا بوی.
تعقل : هوښيارتيا پيدا کونه، عقل لرنه، غور کونه، عقليت پسندي.
تعقيب : چا پسې تلنه، څارنه. د نمانځنه پس د

تعمير : ودانونه، ابادونه،

وداني، ابادي، کور، خونه.

تعميل : عمل کونه، کره

کونه، حکم مننه، فرمان
برداري.

تعوذ : اعوذ بالله وينه، له

شيطانه د الله پاک پناه
غوښتنه.

تعويذ : هغه دعاگانې چې يو

کاغذ کښې ليکلې کيږي او

بيا په غاړه کيږي يا په مټ

پورې تړلې شي. پناور کونه،
تاويذ.

تعهد : ژبه، لوظ، وعده،

قول، په غاړه اخستنه،

تعين : ټاکنه، مقرر و نه،

ټاکلې کيدنه، غوره کيدنه،

منتخب کيدنه، مخصوص

کيدنه، د تصوف په اصطلاح

کښې په موجوداتو کښې
فرق کونه.

تعينات : تقري، ټاکنې،

انتخابيدونې، غوره کيدونې.

تغاري : خاورين لوښې،

وظيفې دپاره ناسته، هغه

دعاگانې چې د نمانځه نه پس

وئيلې شي. خنډونه.

تعقيد : غوټه ورکونه، په

شعرونو کښې توري داسې په

ثقات مخکښې وروستو کونه

چې د يو ځايه توري بل ځاي

ته ورسي او مطلب ي واضح
نه وي.

تعلق : تړون، تړاو، پيوستون،

اړه، تعلقه، سريکار، واسطه،

خپلولي. رشته، مناسبت، مينه،

ميلان، رغبت.

تعلم : زده کونه، د علم

لوستنه.

تعلي : لوني، لافي، ډوزي،

بدائي، د شاعري په اصطلاح

کښې هغه وينا چې شاعر

پکښې فخریه خپل لومړي والي

وايي.

تعليق : يو متن سره د يو

عالم سري نوټ.

تعليم : زدکړه، علم

حاصلونه، ليکنه لوستنه

اصطلاحاً د قرآن شریف	تالر، مجمه.
شرحې.	تغافل : غفلت، بې خبري،
تفاصيل : د تفصيل جمع،	بې پروايي.
بيلونه، ټکرې ټکرې کونه،	تغذيه : خوراک ورکونه،
پوره بيانونه، تشرېح بيانونه،	غذا ورکونه.
فهرستونه، کيفيات.	تغزل : غزل ونيسه، عشقيه
تفاوت : فرق، توپير، وت،	مضامين د اثر او تاثير سره
فاصله، لرې والی، جدائي،	نظم کونه، غزلیت، د غزل
امتیاز.	خصوصیات.
تفاهم : درک کونه، د يو	تغلیط : غلطونه، يو څيز
بل په مقصد پوهيدنه.	باندي د غلط حکم لکونه.
تفتيش : تفتيش، پلټنه،	تغلیظ : د مانع څيزونو
لټونه، شننه، کتنه، څيړنه،	ټينګونه.
تلاش، تپوس، پوښتنه، سراغ.	تغمه : دغمه، د چابک يا
تفحص : تپوس، پوښتنه،	لښتې د ګوزار نښه،
شننه، لټون.	تغير : تبديل، تغيير، بدلون
تفرقه : بيلتون، جدائي، بې	تغیر : تاغير، بدلون، اوښتنه،
اتفاقي، درز، د دوو څيزونو په	بدليدنه.
منځ کښې بيلوالی.	تف : تو لعت، د لعنت او
تفريح : سيل، ساتيري،	ملامت د اظهار کلمه، توکاني.
خوشحالي، دمه،	تفاخر : فخر کونه، بلهاني،
تفريط : کمښ، لږوالی،	ويار.
لږتيا، بې پروايي، غفلت، د	تفاسير : د تفسير جمع،
مال ضائع کونه.	تشریحات، وضاحتونه،

- تفریق** : بیلونه، بیلتون، فرق، وت، تفاوت، **تفسیر** : وگورئ تفاسیر، **تفصیل** : وگورئ تفاصیل، وضاحت، تشریح کونه، **تفضیل** : لوړ ګڼنه، یو څیز د بل نه بڼه ګڼنه، فضیلت ور کونه، لوی والی، **تفهقه** : په علم فقه پوهیدنه، عقلمند کیدنه، **تفکر** : فکر کونه، سوچ کونه، سوچ، اندیښنه، خیال، د فکرونو ترمنځ د رابطو بنیاد، د کلمو په وسیله د ذهني عمل اظهار، **تفنن** : خوشحالی، خندا، د مشغلي په طور، **تفوق** : برتري او لوړ والی غوښتنه، لوړیدنه، فوقیت موندنه، زیاتوالی، **تفویض** : سپارنه، کار یا څه څیز د چاتر غاړې کونه، **تفهم** : پوهیدنه، **تفهیم** : پوهونه، فهمونه، **تقابل** : مقابله، مخامخ کیدنه، ودریدنه، برابر کیدنه، **تقاریر** : د تقریر جمع، بیانونه، ویناګانې، ذکر و نه، بحثونه، مباحثې، **تقاضا** : طلب، غوښتنه، حاجت، ضرورت، خواهش، **تقبیح** : غندنه، بد ویننه، قبح بیانونه، خرابي بیانونه، **تقدس** : پاکیدنه، له عیبه پاکیدنه، پاکوالی، پاکي، پرهیزګاري، سپینځلوالی، **تقدم** : وړاندې والی، مخکښي توب، **تقدیر** : اندازه، میچ کونه، بېته، برخه، نصیب، قسمت، **تقدیس** : سپینځلتیا، پاکي، پاکیزګي، **تقلید** : وړاندې کونه، فوقیت، **تقرب** : نزدیکت، نژدې والی، خپلولی، **تقریر** : مقرریدنه، ټاکلې کیدنه، ټاکنه، مقرر و نه، لګونه، مقرر تیا.

- تقريب** : نزديکت، نژدې والی، سبب، وجه، ذریعه، موقع، د خذ رسم یا واده بنادى په موقع غونډه.
- تقریر** : وگورئ تقاریر.
- تقریظ** : ستاينه، مدح کوبه، څرگندوبه، بطریقه، رای، تبصره، د چاپه لیک، مضمون یا په کتاب خپل نظر او رای ښکاره کونه.
- تقسیم** : ویش، ویشنه، وېل، برخه، صف بندی.
- تقصیر** : قصور، خطا، گناه، کمه.
- تقطیع** : ټکړې ټکړې کونه، د علم عروض په اصطلاح کښې د شعر اجزا په داسې طریقه په ورن برابر ونه چې د متحرک په مقابله کښې متحرک او د ساکن په مقابله کښې ساکن حرف راشي.
- تقلید** : نقل، پیروي، بې سوچه په چا پسې تلنه.
- تقوا** : پرهیزگاري، له الله نه ویرېلنه او له گناهونو ځان ساتنه تقوي.
- تقوي** : وگورئ تقوا.
- تقویت** : قوت ورکونه، قوت کوبه، طاقت، قوت، زور، مدد، مرسته، ملاتړ، تسلي، ډاډ.
- تقویم** : جنتري، کلپزه، بیه کونه، بیه ایښونه، قیمت معلومونه، سمونه، کوروالی ایستنه، د کال ویشنه په میاشتو، هفتو او ورځو.
- تقي** : پرهیزگار، تقوي دار.
- تک** : بیخي، بالکل، ټول، سکوټه، داتورې اکثر د څو رنگونو سره استعمالیږي، لکه تک تور، تک سور وغیره.
- تک** : فضول خبره، څوکه، د تورې یا خنجر څوکه.
- تکبر** : کبر، غرور، لوني، ځان ښونه، ځان لوړ ګڼنه.
- تکبیر** : الله اکبر ونینه، الله پاک په لویۍ سره یادونه.
- تکلیب** : دروغ ګڼنه، په بل باندې د دروغو ترنه، د

- دروغو الزام لگونه.
- تکراو** : بيا بيا وينا، بحث، جگره، د علم بديع په اصطلاح کښې قافيه، مضمون يا مصرعه بيا بيا راوسته.
- تکريم** : نمانځنه، درنونه، عزت ورکونه، ادب کونه، خاطر، تواضع.
- تکره** : مضبوط، پهلوان، تورزن، چست، خورب، بهادر، نر، قابل، ذهين، لاتق.
- تکفير** : پټونه، کفاره ورکونه، کافرونه، کافر گټنه، کفر ته منسوبونه.
- تکفين** : مړې ته کفن ورکونه، په کفن کونه، مړي ته کفن ور اغوستنه.
- تکل** : اراده، کوشش، تلاش، لټون، د سفر نيت، د سفر اراده، يو ادبي صنف.
- تکلم** : گډېدنه، گڼېدنه، خبرې کونه، کلام کونه، وينا، خبرې اترې، غږېدنه.
- تکليف** : کړاو، زيار، خواري، جنجال، مصيبت، غم، رنځ، بيماري، ناجور تيا، ناروغتيا.
- تکميل** : پوره کونه، سر ته رسونه، ختمونه، مکملونه، پاي ته رسونه، کمال ته رسونه.
- تکون** : مثلث، درې گوټيز، درې پريزه.
- تکوين** : پيدا کونه، پنځونه، د وجود ورکونه.
- تکيه** : فقير خانه، د ملنگانو، چرسيانو او بنګيانو د ناستې ځاي، باور، يقين، ډاډ، اعتماد، اسره، بالښت، مټکه، اډه، ډډه.
- تکی** : غوړ نيونه، د چا خبره په روړ او تکليف اورېدنه، شک کونه. جوړه، جفت.
- تګ** : تله، تلنه، حرکت، يون.
- تګ راتګ** : آمد و رفت، تله راتله، تلې راغلې، غم بنادي، تعلق، رشته.

تک و دو : منہ ترہ،

هشده، چلا چلا، تگ و پرو،
کوشش.

تل: ژور والے، تلے، تله،
بیخ، داوہو یا تیلو یا بلے کوم
مانع خیز ریشتلے، ارج، خوا،
تلے، د کور اسگن ضائع.
قوی، عیث.

نکات : همیشه ، مداوم ، همیشه .

تلاش : غوڻتنه، لٽونه، هڻه، خواهش، طلب، پيره، نلوار، قادي، توندي.

نلاطم : غورخه، باداسکه،

موج، جوش، جنگِ جدل،
تلافی : صلہ، عوض، بدلہ۔

تلاوت : دقرآن مجید
مستندہ۔

طليیس : پتونه، د جامی

عوستنه، چل، دوک، ټکي،
لویب

ملٹک : تولٹک، برستن،

مالی، بیالی، شیرک، کنخہ،
کمد، گودھے۔

ملخ : اشار، قریخ، د شیرین

متضاد.

تلخیص : خلاصہ کوہ،
لنڈو نہ، خلاصہ، لنڈو نہ

تلف : برباد، له منخہ تللی،
ضائع، ورک، مر، ہلاک

تلفظ : خبری کونہ، بیان کونہ، لفظ ادا کونہ : ویبا

طرز، دیو توری په درسته
طریقه د ادا کولو طرز

نلقین : پند کرہ، وعظ
کونہ، نصیحت کونہ.

نَمَل : جوکل، تول کول،

وزن کول، په تښه یا پیمانه
جو کول.

نکات : لہ یو حایہ بل حایہ نہ
حرکت کوں، مرکب دل،

سويڈل.

المذ: شامردی.

المیخ : په شعر کسې یوې
اریځې واقعی نه اتماره کونه

لمیلا: ردہ سرونی، ردہ

کونکے، شاگرد
ملوار: بیرہ، حلتی، تادی.

کتاب، جلدی،

- تلوسه** : لیوالتیا، هڅه، د بې قرارۍ شوق، ډیر ریات شوق، خواهش، آرزو
- تله** : ترازو، د تللو آله، تر کرې، اسماني برجونو کښې د یو برج نوم، د شمسي اوومه میاشت.
- تلیدل** : سره کیدل، په غوړو یا تیلو کښې سره کیدل، توندل، چپه کیدل
- تلی** : د بوټو دپاره جوړه شوې دوپچه، دوچه، د غمو یا اوریشو دپاره ی.
- تلی** : تل، انګن، میدان، ډاګ، صحرا، د پښې لاندیې حصه، د پزار لاندیې حصه، د زمکې ټوکره، د لاس د پنځې دنده برخه، ورغور، ګډه، چوسلې، په ورغوي کښې د دارو مقدار، تل، بیخ، ریخ،
- تم** : اتال، ایسار، ولاړ، تکیه وهلې، بس، تمام، تر، تېر کړم
- تماچه** : توپانچه، توماچچه، تمانچه، یوه وړه وسله، د تېر او ستنې ترمنځه لړ کړم.
- تمازت** : کرمي، تاو تودوبڼه.
- تماشا** : تماشه، ننداره سیل، نظاره، د خندا او توقو غیز.
- تماشه** : وګورئ تماشا.
- تماکو** : د چيلم، سګرېټ او نسوارو د خوړولو دپاره پکاریدونکې یه بوټی.
- تمام** : پوره، مکمل، بشپړ، غونډ، ټول، ګرد، ختم، خلاص، کامل، سر ته رسیدلې، تامي
- تمايل** : علاقه ښکاره کونه، یو شي یا یو لوري ته مائل کیدنه.
- تماکو** : وګورئ تماکو.
- تمبل** : دف، طبل، داریال، داریا، دریه
- تمبو** : حیمه، کپړدی، د مرغو نیولو لومه،
- تمبه** : د دروازي یو ور، د

- لږگي متن.
- تمثال** : مثال، تشبیه، نظیر، مشابهت، د مثال په طور قصه بیانونه، ډرامه.
- تمجید** : بزرگي بیانونه، درونه، نمانځنه، قدر کونه، لوی گڼنه.
- تمدن** : یو ځای د وسیدلو طریقې، په ښار کښې وسیدنه، د معاشرت طریقې، یو علم چې پکښې د معاشرت اداب او طریقې ښودلې شي.
- تمرین** : مشق، تکرار، بیا بیا وینه.
- تمسخر** : مسخره کونه، توقه کونه، ملنډه کونه، ملنډې، پیشاري، پځموزي.
- تمسک** : پنځه لگونه، گرفت، د سند په طور مننه، هغه لوظ نامه چې پورې یې د سند په توګه لیکي چې پکښې دروېدو واپس کولو طریقې او میعاد لیک وي.
- تمغه** : په مقابله یا جنگ کښې د ښه کار کړدګۍ په مظاهره یادګاري ښه چې د انعام په طور ورکولې شي.
- تملیک** : د ملکیت حق ورکونه، تملیک نامه، څوک د څه څیز مالک یا خاوند کونه.
- تمنا** : امید، غوښتنه، خواهرش، آرزو، شوق.
- تمهید** : وپړونه، خپرونه، غوړونه، سريزه، شروع، پیل، عنوان، دیباچه، مقدمه.
- تمیز** : بیلونه، جدا کونه، پیژندګلو، فرق، پوهه، عقل، شعور، ادب، طریقې، قاعده، جاج.
- تن** : بدن، وجود، ځان، صورت، جسم، جوته، جته، کاتي، کانتې، کس، بنده، نهر، سر، سرمې.
- تناب** : طناب، تناؤ، رسي، هغه دوسپنې تار چې کپړې پرې نمر ته اچولې شي.
- تنازعه** : بحث، شور، لږگي متن.

- کرس، تنازعه، جنگ، جگره، فساد، خبري اړونه.
- تناسخ**: شکل بدليدنه، د هندوانو د عقيدې مطابق له مرگه پس په بل شکل کبني دوباره راپيدا کيدنه.
- تناسل**: نسل زياتونه، پيدا کونه، اولاد پيدا کونه.
- تناظر**: يو بل ته کتنه، يو بل سره مخامخ کيدنه، تقابلي نظر.
- تنافر**: تنفر، کرکه، نفرت، د شاعري په اصطلاح کبني د يو حرف داسې په تکرار راتگ چې د کلام خوند خراب کړي.
- تناقص**: نقص، ورو ورو کميدنه، زيانونه، نقصانونه.
- تناقض**: تضاد، اختلاف، مخالفت، سره مخالف کيدنه.
- تناؤ**: تناب، رسي، وړد پرې، بلرېشه، کپ، د زمکې تلې، د کشتي د راښکلو د وسپني تار.
- تناول**: خوړنه، خوراک خېناک کونه.
- تنبيه**: ملامته، ملامتيا، رته، خبرداري، وېښونه، پوهونه، نصيحت.
- تنخړم**: يو خوش شکله او خوش اوازه مرغی.
- تنخواه**: د مياشتې عوضانه چې سرکاري ملازم يا نوکر ته ورکولې شي.
- تند**: توند، گړندۍ، چابک، چټک، تيز، چست، غصه ناک.
- تندار**: تنداره، چاچي، تينداره، تنديار، د تړه ښځه.
- تنلور**: تناء، تناء، تالنده، اسماني بجلي، د نمر يا سپوږمۍ رڼا کميلنه.
- تنلورست**: صحت مند، روغ جوړ، تکړه، روغ رمت.
- تندخړم**: تندي وهلې، تېرې.
- تنلور**: ونځورئ تنور.
- تنده**: تېرې والې، د اوبو

- خواهش، خشکي، سوکړه. **تندي**: تادي، تلوار، جلتی، جلدی، بیر، تیزوالی.
- تندم**: وچولې، تنده، وچویلې. د هر حیوان تازه زیریدلې بچې.
- تنزل**: ټنکته والی، غورځیدن، رالویدن.
- تنسته**: هغه تارونه چې د کپړې په وردوالي کېښې استعمال شوي وي، د جولاګي جاله.
- تنسیخ**: منسوځونه، باطلونه، رد کونه.
- تنظیم**: په نظم کېښې راوستل، سمون، برابرۍ، برابرۍ، بندوبست، انتظام، په ترتیب ایښونه، ډله، غونډه، پارټي.
- تنفس**: ساه راښکته، ساه اخستنه، سیلیدن، ساه لنډې.
- تنقید**: لټون، جاج، دڅه کلام ښه والی یا بدوالی په ګوته کونه.
- تنقیص**: کمونه، لږونه، ناقصونه.
- تنګې**: کچه، نرم، نازک، نوم ټوکیدلې، نوم پیدا شوې.
- تنګ**: کم بر او سور لرونکې، د اړت متضاد، تربت، پریشانه، په تکلیف کېښې، غریب، خوار، اړ، محتاج، تنګې، د غرونو په منځ کېښې لار، ټانګ، وړوګې منګې.
- تنګست**: تنګ لاس، عاجز، خوار، غریب.
- تنګسي**: تنګ دستي، تنګسه، تنګسیا.
- تنګول**: تکلیف ورکول، په عذابول، خورول، پریشانه کول.
- تنګي**: تنګسیا، نیستي، غریبي، خواري، مصیبت، سپکوالی، لاچاري.
- تنور**: ترون، تندور، په کور کېښې یا د نانبائي دروټو

تواتر : برابر، پرله پسې، یو
مخیز.

توارد : په یو وخت او یو
ځای راتلنه، د دوو مختلفو
شاعرانو د شعرونو په معنو
کې یو شان والی.

تواریخ : د تاریخ جمع، د
تیر وختونو د حالاتو کتاب.

تواریه : سائبان چې د دکانونو
مخکې د سیوري دپاره
لگولې شي.

تواضع : عاجزي، کمیني،
خاطر، مدار، نیاز، ندر،
دعوت، میلستیا، د تکبر
ضد.

توالد : د اولاد پیدا کیدنه.

توام : غبرگ، جوړه،

غبرگونې، دوه ماشومان چې
په یو وار د مور نه پیدا شي.

ځای، پرله پسې، پیوست.

توان : وس، طاقت، زغم.

توانا : مضبوط، طاقتور،

زورور، زبردست،

توانگر : شته من، دولتمند،

پخولو ځای،

تنوع : قسم قسم، رنگ
رنگ.

تنومند : قوي، زورور، غټ
کت، تندرست.

تنویر : رڼا، رڼائي، رڼا کونه،
روښانه کونه.

تنوین : په یو لفظ باندې د
دوؤ زیرونو، د دوؤ زیرونو یا
د دوؤ پیشونو په لگولو سره د
نون اواز پیدا کونه، د دوؤ
زیرونو، د دوؤ زیرونو یا د
دوؤ پیشونو علامت.

تنه : قد، قامت، وجود، تن،
بدن، سټه، د ونې هغه برخه
چې له وینځه تر څانګې پورې
وي.

تنها : یواځې، ځان له، بیل،
ګوښې.

تناکه : پولی، پرومپی.

تنی : بتن، تکه، تسمه،
ګروي.

تواب : توبه قبلونکې، الله
تعالی.

- زورور، د نيستمڼ متضاد، مالدار، بختور.
- توب :** د اسم يا صفت په اخر كښې د كيفيت يا حالت د خړ كندولو دپاره استعمالېږي. لكه سړيتوب.
- توپره :** كخوره، هغه لنډه بسو جې چې اس يا خړ ته پكښې ونډه اچولې شي. هغه غله چې اس ته سحر مابڼام وركولې شي.
- توپرې :** د غشي څوكه، د كجورې ازغې، وړوكې تېر كې چې په لاس كښې كړخولې شي.
- توبه :** له كڼاه اوږيدنه، پښېمانې، استغفار، په كړو پښېمانه كيدنه، په بد عمل افسوس، د بيا نه كولو وعده.
- توبيخ :** څوك رتهښه، ملامتونه، چاته سپورې ستغې وئنه.
- توپ :** توبه، غټې غټې گولۍ ويشتونكې يوه جنګي وسله. پندوس، د كپرې تان.
- توپچي :** توبه چلونكې.
- توپخانه :** توپ، كڼې توپې، د توپو مجموعه، د توپو رساله.
- توپير :** امتياز، فرق، تفاوت، بيلواله.
- توت :** يوه ونه او د هغې ميوه.
- توتنكې :** توتنې، خڅنې، توتنكه، توتنې.
- توتي موتي :** د ماشومانو دپاره له واوړې جوړ رنگدار غونډېسكي.
- توتيا :** درنجو كانې.
- توليق :** پوخوالې، پوختيا، مضبوطوالې، استحكام، په خله يا ليك كښې د څه خبرې تصديق.
- توجه :** پام، غور، رغبت، خيال، لحاظ، مهرباني.
- توجيه :** وجه بيانونه، وجه، بشپړنه، حليه.
- توحيد :** يو الله مننه، د،

توحيد يقين لونه.

والي ته نژدي، سڪاڻ، سڪن.

تود : گرم، دسور متضاد.

تور بربيش : دتوري پرق،

تودبست : تودوالي، تاؤ،

خلق، توربيش، دبهڪه درکه،

حرارت.

دباؤ، غصه، دباب.

تودوبنه : گرمي، تودوالي.

تورلم : توره تياره، تکه توره

توده سره : زڪام، ريزش،

تياره، گربړ، اږمې گږمې.

ساره وهنه، ديخني وهنه،

تورزن : توريالي، مړنې، زړه

بارونې، والگې، سخته،

ور.

تکليف.

تورسري : بنځه، زنانه،

تور : د سپين متضاد، د تيري

سرتوره، بي کسه.

رنگ، د تيري رنگ لرونکې،

تورلمې : گورگين،

گناهگار، مجرم، بربند، لکه

گورگتي، تورلمي، هغه

تور سر، تهمت، الزام، ترا،

خناور چې نوم مړه له قبره

گناه، قصور، ترمه، د زړه

راوباسي.

وسواس.

تورون : هغه څوک چې تور

تورات : د زړې عهد نامې د

پرې لگيدلې وي.

شريعت کتاب، د موسي عليه

توروالخه : توروختي،

السلام کتاب، د اهل کتابو

توري دانې لرونکې يو بوتې

مقدس کتاب.

چې په دارو او مسالو کښي

توراني : تورانکه، تورياني،

پکار پوري، کلونجي.

توره انا، باجونکه، يو قسم

توره : دوسپني او فولادونه

توره مرغی چې ورده لکي

جوړه د پخواني زماني يوه

لري.

جنگي وسله چې څوکه او

توربخن : لېر شان تور، تور

اړخونه ئ تيره وي او شکل

- ی عام طور سره د میاشتی په
شان وي. زړه ورتیا، مړانه،
بهادري.
- توریالې** : بهادر، مرنې،
تورزن، د توري مرنې.
- توری** : د اوړي د موسم یوه
پسزي.
- توری** : شپیلی، سرنا،
- تورم** : معدې سره نژدې
یو نرم او وینه صفا کونکې
اندام، د دغه اندام د پرسوب
بیماري. حرف، تکه،
- تور تورو** : د انسان او حیوان
د مری کړپندې هلوکې،
- تورول** : تراشل، رنده کول،
تروئیل، میل، مینل، لگول.
- توسط** : واسطه، ذریعه،
وسيله.
- توسن** : سرکش اس.
- توسیع** : ارتوالی، فراخي،
ارتونه، زیاتوالی.
- توشک** : تورشک،
تولاني.
- توبنه** : د لاري خرڅ، سفر
- خرجه، خورم، د خوراک
سامان.
- توصیف** : ستائنه، تعریف،
صفت کونه.
- توضیح** : واضح کونه،
ښکاره کونه، شرح کونه.
- توغ** : جنده، بیرغ، نښان،
علم،
- توفیق** : وس، طاقت، همت.
- توقع** : امید، انتظار، باور.
- توقف** : اټالیدنه، ایساریدنه،
صبر، وقفه،
- توقیر** : عزت، احترام،
تعظیم.
- تولیع** : څه خیز باندې نښه
ایښونه، شاهي فرمان.
- توک** : نسل، نوغې، جرړه،
وینه، خاندان. ډول، توک،
رنګ، خیز، د پرچون متضاد.
- توکالي** : د خلی لارې، په
خله کې راجمع کیدونکې
څک.
- توکل** : باور، یقین، په الله
پاک تکیه، اراده، نیت.

- توکل** : د خلې نه لارې يا بل
څه بې خونده يا تريخ څيز
غورځول.
- توکه** : توبه، شتي، د جوارو
رژيدلې وې.
- توکه** : جزو، عنصر، قسم،
ډول، برخه، حصه، ونډه.
- توکه** : توکي، قسم، ذريعه،
خبره، څيز، قاعده، اصول،
طرز.
- تول** : وزن، تلنه، تلل کول،
دروندوالی.
- تولک** : پرستن، پرستنه،
شیرک، نالی، نیالی، کنجن،
تلک.
- تولد** : زیږیدنه، پیدا کیلنه،
- توله** : کوتړه، د دولسو
ماشو وزن. یو قسم ښکاري
سپه، شپیلې، موازنه،
الېولتوب، ډږه، توازن،
برابره، د ګاډي هغه لړۍ
چې په هغه د ګاډي ټوله توله
برابروي.
- تولید** : زیږونه، پیدا کونه.
- تولیه** : تولیا، هغه بورداره
کپړه چې د مخ لاس او بدن د
وچولو دپاره پکارولې شي.
- تومن** : تمن، تومان، ترم، د
اشخار بوتی، تولی، د
کروندې تخم، گرم شوده، د
شلو روپو یوه سکه.
- تومنه** : مایه، خمیر، د مستو
جوړولو مائع، د مني قطره،
بنیاد، جرړه، اصل.
- تولی** : د الماری په شان د
لرګي هغه صندوق چې وچتي
پښې لري او عموماً د پرستنو
ایښو دپاره پکارولې شي.
- توهم** : اندېښنه، وسواس،
ګومان، شک.
- توهین** : بې عزتي،
سپکاوه.
- تویول** : اړول، عبث کول،
مائع څیز په زور غورځول،
رژول، دوږول.
- توی** : تل شوم، ضائع،
فضول، عبث.
- ته** : د طرف، صلي، جار،

تعلق، ربط او نورو مختلفو
معنو د پاره استعماليدونکې
حرف. پوري وړپوري، په
ذمه.

تهجد : د نيمې شپې نه پس
ته عبادت کول، د شپې مونځ.
تهجي : هجې کونه، د
حرفونو مفرد وئيل،

تهديد : دارونه، ويرونه.
تهليل : بڼه اخلاق،
سريټوب، شائستگي، انسانيت،
د يوې معاشرې د ژوند تيروولو
سروحي لارې چارې، مادي

ترقي.
تهلک : هلاکت، بربادي.

تهليل : د لا اله الا الله ورد
کول، کلمه طيبه بار بار وئيل.

تهمت : تومت، تور، الزام،

تهه : تاهه، تا، برخه، پرده،
پرک، رده، طبقه، قټ،
پوړی، د کپړې سور.

تهې : تش، خالي، چې ډک
نه وي.

تهيه : برابرونه، تيارونه.

تيار : د پښتو ژبې يوه لاحقه
چې عام طور سره له صفته
اسم جوړوي، لکه د زړه وړ نه
زړه وړتيا. اماده، مستعد،
مکمل، روغ، جوړ، چاق،
غټ پټ، تازه، خورب،
تکره، خوانی ته رسيدلې،
پوخ، بالغ.

تيارول : اماده کول، دڅه
کار دپاره راضي کول،
درستول، سمول، جوړول،
پخول، غټول، خړبول،
سمبالول.

تياره : تورتيپ، تورتم،
تاريکي.

تياريدل : اماده کيدل، د
څه کار دپاره راضي کيدل،
پخيدل، جوړيدل، غټيدل،
خړبيدل، سمباليدل.

تير : د تنخري په شان د خبر
يا تور برگ رنگ يو مارغه.

تير : غشې، شهتير، گاډر،
ويشه، بش، لهرې، لارې،
دستک، د يوې په کنده.

د ناروغۍ يا د اوبو د نه پيدا
کيلو په وخت کښې د اوداسه
په عوض کيږي.

تيندک : د غره، تکره،
تمبيدنه، دوکه، بلري.

تيندورم : تيندونه، د
پوزې پيزوانک، د پوزې
کرېندو کي.

تيون : وگورئ تيم، عزم
کول، قصد کول.

تير : وړاندې، مخکښې،
پخوانۍ، تير شوم، مړ، بغير
له شخوند و هلو له حلقه ښکته
شوم. دوکه، چل، فريب،

تيرايستل : غلول، دوکه
کول، تگل.

تيرواته : تيروتنه، دوکه
کيدل، خطا کيدل.

تيروتل : دوکه خوړل، خطا
کيدل.

تيروول : زغمل، برداشت
کول، خوړل، د نر حيوان په
ماده ختل، وخت اړول، تيره
کول، بغير له شخونده له

کښې د کلک والي دپاره
لگيدلې لرگي.

تيرک : د وسپنې هغه ميخ
چې د ژرندې د پيل په منځ
کښې وي.

تيرکش : ترکش، تيرکښ.

تيرکښ : هغه سور چې
هوا پکښې لگي، د مور چې
سور، د غشو د اېښودو
خام.

تيزاون : تيزاون، تيزونه
اچونکي، بزدل، ډارن،
ويريدونکي،

تيله : زرتار، گلابتون، د
زرتارو لږ، د زرتارو کورۍ، د
زرتارو کارۍ.

تيله : هغه نرم چخچې چې
په سرې کوگر لگيدلي وي
او د اور بلولو دپاره پکارولې
شي.

تيمار : د بيمار خدمت.

تيمارداري : د بيمار خدمت،
د بيمار پوښتنه، د رنځور تپوس.

تيمم : تيون، هغه عمل چې

- حلقه بنڪته ڪول.
- ٿيريدل** : تلل، خواريدل،
قربانيدل، خاڙيدل، د ماده
حيوان ۽ وخت تاؤ سڀيدل،
زغملے ڪيدل، اوريدل، بغير
له شخونده له حلقه بنڪته
ڪيدل.
- ٿيز** : تند، جست، چابڪ،
چاخ، چالاڪ، هوبنيار، پوه،
تيرة.
- ٿيزاب** : يو ترش خوند
لرونڪي ڪيميائي مرڪب. يو
قسم تيز عرق جي سرے ڀري
سوخي.
- ٿيزلدي** : زندی، تيزندی،
هغه ڀرے جي د چا د پانسي
ڪولو دپاره چاته ور ۽ غاره
ڪولے شي. پانسي.
- ٿيزول** : جلتول، زرز
روانول، ۽ منڊه ڪول، چاره يا
چاقو، ڦينجي وغيره تيرة ڪول.
- ٿيزي** : جلتی، حلدی، غصه،
تيرة والے.
- ٿيزيدل** : جلتيدل، زرز
- روانيدل، ۽ منڊه ڪيدل، د
وسپني يا بل دھات يا آلي د
پلڪي ۽ برجو وغيره تيرة
ڪيدل.
- ٿيشه** : د گلڪاري هغه آله
جي خبثتي او ڪاڻي ڀري
ماتولے شي. د ترڪاڻي هغه آله
جي لڙڪي ڀري توڙلے شي،
تربنخ.
- ٿيخته** : خغل، منڊه، تاخت.
- ٿيغ** : تيرة شوڪه لرونڪي
وسله، توره، چاره، خنجر
وغيره. ٿيغے، ٿيغنه، تازه
ٿو ڪيدلے.
- ٿيغنه** : تبغے، تبی،
ڪڪورے، ٿيگورے، د ريڪاڻي
باجي ريڪارڊ.
- ٿيغه** : هغه خبثت جي گلڪار
ي ۽ ۽ بيم ڪڻي ۽ ۽ اڙخ
لڳوي. نوغے، تازه ٿو ڪيدلے
بوته.
- ٿيل** : غور، هغه روغن جي د
شر شمو يا نور داسي خيزونو
نه حاصليري.

ٿيلِي : د شرمو او کونخلو
 بدن هغه غرمے چي پي پکيني
 وي. د سري په سينه دوه هغه
 نيني چي پي نه لري.
ٿمے : د بنحو او ماده خنارو د

ٽ: (ٽي) ڊڀنتو ڊ حروف
تهجي پنڀم حرف چي ڊ
ابجدو له حسابو ٽ شمير څلور
سوه (۴۰۰) يعني ڊ "ٽ"
هو مره ڊي.

ٽاپ: چڱڪي، خاله، خيڙ،
چٽ، ڊٽانگي ڊ پاسه ڊ ترپال
چٽ، ٽاپه، مهر، نڀه، نڀانه،
حسرت، ارمان، افسوس،
خفگان.

ٽاپو: وڇڪي، وڇهه، جزيره،
ڊ اوبو په منڇ ڪڀي وڇه، ڊ
خوڇ يا سيند په منڇ ڪڀي
هغه وڇه غونڊي چي اوبه
ورختلي نه شي، برج، ماني.

ٽاپوره: ڊ جامو وينڇلو
تخته، شازه، خرخره، ڪراڙه،
تابوله، گريڪه، انتوڪ،
ڊانگوري، ڊانگوره، ٽاپوري،
هغه لڙڪي چي ڊ خاورو سوتي
پري راغونڊوي.

ٽاپوري: ڊانگوره، توکان،
ڊ ترخ امسا، هغه امسا چي په
پڻو معذوره خلق پري

گريخي.

ٽاپه: چاڀ شوي حڪمنامه،
مهر، چاڀ، نڀه، ٽاپ، داغ،
تور، تهمت، رتبه، ڊ چاڀ
مشين، په ڪپره يا کاغذ ڊ
نڀي لڳولو مشين.

ٽاپ: فخر، وياڙ، غرور،
لوني، ڪير، ڊ آهنگونو
راغونڊيدو مرڪز، راڳونه، له
مونحو يا سنو نه جوڙ پوزي يا
صف، ڊ سنو نه جوڙه ڪپره،
موم جامه، ترپال، تفر، ڪلم،
پلاسي.

ٽاتڪي: تڦار، چاڀري،
وڇوڪي ٽب، هغه خادري يا ڊ
وسپني غونڊ او رغي شان
لوڀسي چي مزدوران پڪڀي
شڪي او سيمٽ مستري ته
خيڙوي او جوڙوي.

ٽاتوبه: ڊ استوگي خام، ڊ
وسيدو خام.

ٽاتوبه: وڳوري ٽاتوبه.
ٽاتي: ٽالي، جوتيه،
خانگو، ڊ ماشومانو په ڙبه،

پانسي.

تال متول : ڊيل، خنڊ،ٻانه، انه ٻانه، حيله حواله، هغه
غر دغه غر، يو غر بل غر.**تالي** : جوتو، چڪر، پير، پهتال د خنگولو په وخت يو
ٻيله.**تالتو** : د جوارو بوتو جي

وڍي نه لري، تامتو، تاندو.

تالجي : د ڊيرو اوڀو جمعکولو ڊپاره دوسپي، تين، يا
د سميتو وغيره جوږ خام،

تانگي، ٽينگي،

تانگر : پارچوږ، هغه تانتو

جي د خارو د خوراڪ نه

پاتي شوي وي. ڪنگر، لکر،

ڪنگر، لکر.

تانگو : ناک، د بٽنگ پهرنگ يوه ميوه، يو قسم ونه
جي لڙڪي سخت وي.

ڊانگي، تانگي، تنگي.

تانگه : تانگه، بگي، په اسيا اسپه رانگي کيدونڪي د
سورلي هغه گادي جي دوه
پاي لري.**تاري** : برج، اتاري،بالاخانه، سنگر، د نبتو بناخ،
د خيري بناخ.**تاک** : تريو، ترش، تاکلي
گد.**تاکل** : مقررول، په نبتو

کول، مريض ته ٽڪور ورکول.

تاکو : د خنارو يوهبيماري، ڊاڙي مار، شوڪمار،
ڊاکو.**تاکی** : جوږ، پيوند، د

کارتوس آخر ته لگيدلي د

گتس ٽوڪڙه، د ماشومانو يو

مرض جي په مخ ۾ ڊانڀ

راوخيڙي، داغونه، چاپونه.

هغه دانو جي د ويني نه ڏک

وي. ڊير موڙ انسان يا حيوان،
ادو بدو، د اوڀو بانگي،**تال** : پينڪه، هغه پير جي بره

اچولس شوم وي او خانگل

پري کيڙي. تاخير، خنڊ، د
جولا تار، د پارسنگ ٽيڪونه،
دلرگو دوکان.

تبر : خاندان، قيله،
 خيلخانه، کورنی، بنخه،
 کوروداني، ارينه، بيگم.
تپ : مانده، کمزور،
 خوار، ډنگر، نرم نروچک، په
 سترگو ږوند، بند، بيخي،
 بالکل، ډيران، تپ، د کيرپې
 ونه، د حکومت د کال گټه،
 ماليه، ټيکس وغيره، سرکاري
 آمدن، سرکاري مال، بدل،
 قصاص. د کتاب د بنديلو
 اواز، د لاسونو د جنگيلو اواز،
 د وهلو اواز، د بړه نه د څه څيز
 د راپړوتو اواز، د تپولو اواز.
تپال : پياده گر خيدل کول،
 زغل، منډه، چاق تلنه، بې
 مقصده گر خيدل، پيغام
 رسونه، خبر رسونه، د خړو يا
 فچرو د مزدورۍ دپاره د
 زغلولو کار.
تپت پت : فضول، بې
 معنې، چټي، جزئي، بکواس.
تپ تپ : وگورئ تپا، د
 روتۍ د پخولو، د لاسونو

جنگولو، د څه څيز د وهلو، د
 قدمونو، د کوتې د څښلو
 اواز.
تپس : يو مُردار خور
 مارغه، لم خټ، تپوس.
تپک : درز، زمکې له
 راخلاصونه، پتون وهل. د
 خنارو د څرمنې نه جوړ
 شوي بنين يا بلاوز.
تپول : شاباشه ورکول،
 لمسول. تپ ورکول، گوزار
 ورکول، وهل، ډب ورکول.
تپه : لنډۍ، د پښتو د
 اولسي شاعري يو صنف چې
 ورومې مصرعه ي نهه سيلابه
 او دويمه ي ديارلس سيلابه
 وي. دريچه، کرکۍ، چاپ،
 مهر، نښه، کرامت، رقعہ،
 ياداشت، پتي، د تاش پانې،
 بيانه.
تپي : زخمي، ژوبل،
تپارم : مس گر، لوبښي
 جوړونکې.
تپر : سينه، تپنځه،

ٽٽنگ : ناياب، خالي لاس،

تش لاس، نيسي، مصيبت.

ميره، بيابان، ويره، نادي.

ٽٽو : وڙو ڪي اس، يابو،

ٽيٽ شان اس.

ٽٽوبه : خندا، توفه،

پڇموزه، ملند.

ٽٽي : دلويو بولو ڪولو

خام، ليٽرين، چونياني، د

قافلي د پاتي ڪيدو خام،

بولي، ڏکي متياز، غل، هغه

پرده جي د لڙگو، ڪهيو او

غنو از غونه جوڙولي شي.

ٽر : د ڪولمو د بادو د زور

اواز، د تيز اواز، د چيندخو

اواز، ٽرا، چا پوري د خندا

ڪولو په وخت ادا ڪيدونڪي

اواز،

ٽرٽاوا : بي غمي،

خوشحالي، مزې، چرت،

ٽرن : ٽرو، ٽيزن،

ويريدونڪي، ڏرن.

ٽسڪول : ڙڙول، په ڙڙا

ڪول.

ٽسڪيدل : ڙڙيدل، غلي

غلي ڙڙيدل، په ورو ورو

ڙڙيدل، په سلگو سلگو ڙڙل.

ٽغ : ڪونتي، ٽونڊ، مونڊ،

گنجلك، راڪور،

ٽغر : ڪمبل، يو قسم فرش،

موم جامه، يو قسم وله، د بار

وڙونڪو ڇارو په شا اچولي

ڪيدونڪي خل جي خرخوڙي

هم ورته وائي.

ٽغول : خفه ڪول، زهيرول،

ضرر رسول، ڇوڪ په عث

خبرو مجبورول، د چرگانو نه

د ٽغ تغ اواز ايستل.

ٽقاله : نقل، پيڻه، توفه،

ملند، ٽوڪه، وشته، د خندا

خبره، ڏي سره توفه د ساڀي

په توڪه استعماليري.

ٽڪ په ٽڪ : سمدستي،

زر، په هغه ساعت، فوراً،

لگو ٽرڪ.

ٽڪر : تصادم، ڊغره، ڊري،

ٽيندڪ، ٽڪره، ڊيڪه، ٽيله،

دوڪه، نقصان.

ٽڪره : ٽيندڪ، ٽڪر،
دغره، ٽوڪره.

ٽڪسال : ههه خاڻ جي
روپي پڪڻي جوڙ پوري.

ٽڪنده : ٽڪنه، ٽڪنه، د
گرمي نه سره شوي، يڏيل،
په خواني ڪڍي، په پيغلتوب
ڪڍي.

ٽڪڻي : مست، خوان،
خني، تریدونڪي، پڻه نيولي،
مات زڙي، رند، گاکير،
متردد، دوه زڙي، مظلوم

ٽڪنه : سره ٽڪنده، ٽڪني.
ٽڪڻي : بيسر ندي، گهر ندي،
تيز، ترهيدونڪي خنار لت،
سست، ناراست.

ٽڪور : بدري، ٽيندڪ،
ٽڪره، وجود له تود ٽيڪري،
ڪاڻي يا شڪي يا بل خيز سره
ٽپ ور ڪول، ٽنه، ٽپ، دوجود
يو اندام ته گرمي رسونه.

ٽڪول : وهل، دربول،
دبول، ڪوتل، قيمه ڪول،
ورڙل، خصي ڪول، چيچل، د

غلي نه دانې بيلول.

ٽڪ وهل : بخي لگول،
مندل، ننه ايسٽل، ختمول،
خلاصول، ڪينودل،

ٽڪه : ڪنده، دوهلڪي،
انديڀنه، وهم، ويڙه، سملستي،
له سره، بغض، ڪينه، ڪرڪه،
نفرت، دڀمني، دانې نيمه،

دوه پيسيز، دوي پيسي وال،
تڻا، داسمان د گهر خيدو اواز،
صاعقه. غرخني بزه، سر ڪشه
بيزه، هغه بيزه جي د رمي په
سر ڪڍي روانه وي.

ٽڪي په ٽڪي : بيدو،
حرف په حرف، هو بهو، لفظ
په لفظ.

ٽڪي ٽڪي : خال خال، داغ
داغ، برگ بروگ، تپلي.

ٽڪيدل : ميده ڪيدل، وهلي
ڪيدل، قيمه ڪيدل، خصي
ڪيدل، زڙه توريدل، ڪٽاريدل.

ٽڪي : حرف، تور، لفظ،
مصرعه، خال، داغ، خاڻڪي،
مقرر خاڻ، نقطه، ثبوت، ذره،

غيرت.

تھاتر : کشمير، سور

بائينگر، رومي، سرف بانجان،
رومي بانجان.

تھتم : تانگه، بگي، ددوؤ

پايو گادھے جي چت پري نه
وي او په اس يا اسپه رابنڪرے
شي.

تن : د وزن پيمانہ جي
اتويشت ڪجه منہ يا زر ڪلو
گرامه وي.

تنله : هغه غوايه جي خصي

شومے نه وي. خورب، چاغ،
شلند، پرسيدلے، دم، مرور،
سخت زهرے، بي رحمہ،
بدمعاش. يو قسم انگور.
ڪلڪ، قوي، قارڙن، قهر ڙن،
غصہ ناک، خشڪي، اوارہ.

تنله : وچولے، تندے.

تنگ : دروگه، دبله،

رعب، اوازہ، پرق، خيپرہ.
ڪلڪ، سخت، د ترنگ اواز،
دخه خيز د تنگولو اواز، د ساز
اواز.

تنگ ٽکور : د موسيقي

تگ : تگي مار، تگي ڙن،

غل، تگي ڪونڪے، دوڪه باز،
چلولي، چالاک، جلباز،

تگل : دوڪه ور ڪول، تگي
ڪول، فريب ور ڪول، چا سره
تگي ڪول.

تگي : د تگ ڪار او پيشه،
چل وٽه، فريب، دوڪه،
غولونه، چم، چمبازي، غلا.

تل : ملڪرے، شريڪ، ڪن

فصل، گهي ونې، محلت، چم،
محله، قبيله، باري، پتے، د
ڪليوالې زمڪي خلورمه برخه، د
گولو غنجه، نڙڊي والے،
نزدیڪت، حد، پوله. ماتي
شڪست.

تله : ملڪرتيا، پرہ، ڍله،

ملائر.

تلی : تھالی، وڍو ڪے

جرس، گينگرے، غره، د تنگ
تنگ اواز ڪونڪے آلہ، هغه آلہ
جي د خبر داري دپارہ يا ڏوک
رابللو دپارہ پڪارولے شي.

توپک : تفنگ، توپک،

يوه آتئينه وسله چي کارتوس
پکښي اينودے شي او ډزې
پرې کولے شي.

توپي تق : هغه سرمے چي
توپي جوړوي. هينگر، ديوال
گیر.

توپي : خولی، خوله. د غره
عونډی، د چيلم سر چي
خښونکے خيز پکښي اچولے
شي، يو قسم لوبه، ډيرے،
امبار، کوټه، ډيران، پټاکي،
پټافي.

توپکه : تونه، کوډه، د
مچو غښي خله، پټق، پټاق،
کاسی، هغه علاج چي د
تجربې په بنا کولے شي. هغه
ډالی چي ناوې کره ورلے شي.
دستور، رسم،

توپکے : بورے، چیت
پیت، چن وڼ.

توپه : ترازه، برخه، حصه،
ټکړه، ټيکه، ټوک، خپر،
پمبه، خکالے، ټوکے، رخب

محفل، سرود، مجلس، ساز و
اواز.

ټنگره : ترازه، پره، ډکړه،
قتله، ټکړه،

ټنگه : روپی، پیسه، دیوې
زرې سکې نوم ټکه،

ټنگه ټته : د ټنگ ټکور
دپاره کلمه تحقیر، ټک
ټوت، سرویه سورونه، د ټنگ
ټکور نه وړاندې د موسیقي
آلې ټیک کول، واړه کارونه،
معمولي سودا.

ټنگه ږته : ډنگه ډته، ډیل،
خند، تاخیر، نکره نکره کول،
ایسار تیا، توقف، عذر، دلیل،
انه بانه، پریشاني.

ټنگیدل : ترنگیدل، د ساز
د الاتو نه اواز ایستل، د لوبو
يو تر بله جنگیدل، گډيال
غږیدل.

ټوپ : اړتاؤ، ورت، جست،
دانگ، داسکه، خيز، ډيرے،
امبار، دلی، لویه توپی، دریلي
شوي فصل دلی.

کپرہ، پینہ، پیالہ، گلاس، جام، پیوند، سونا.

توتی : توتکی، دلرکي
کاسہ، داوبو د نلکي هغه
خامے جي اوبہ پري ازاڊولي
او بندولي شي. د نلکي سر،
خنيڪورے، توکرہ، درسي
ورہ توکرہ، د پري ورہ برخہ.

توتي توتي : ريز مريز،
ذري ذري، توکري توکري.
توقا : يو قسم توپ وهونڪے
جينجے جي فصل خوري.

توقمار : توقي کونڪے،
هغه خوک جي د توقو خبري
کوي، خوش طبع، ملندي
کونڪے، مسخره باز.

توقه : مسخره، ملندہ،
پڇموزہ، د خندا خبرہ.

توقه تقاله : ملندہ، چرلندہ،
توقه وشته، گپ شپ.

توک : هغه توکے جي
تنگ تنگ ووبدلے شے
وي. تريو، متغ، اعتراض،
توکنہ، مھين، هوار، خير.

توڪا : يو قسم چينجے جي
فصل وهي. توقا، غتبہ چارہ
جي غوبنہ يا گيا پري کوترہ
کولے شي. توکيا، هلاڪ،
ساتول، کتميرہ.

توکر : پنجرہ، توکر.
توڪري : شڪري، خڪے،
کارہ، توکور، توکرہ.

توڪيا : توکا، هلاڪ،
توڪيہ، ساتول، کتميرہ.

توڪيدل : زرغونيدل، د فصل
سروهل، تيغ راوتل، د زرينو له
کبلہ د کپري دوريدل.

توڪے : کپرہ، رخت،
توتہ، توکر.

تول : خادر، تول،
سورسانے، يو قسم توکر،

کپرہ. درست، تمام، چربور،
کل، کلهم، تمامي، وارہ،
پورہ، تولے، دلہ، غونڊہ،
مجلس، محفل، يو خامے،

تولکے : وړوڪے تولے،
جماعت، دلہ، صنف، د
سڪول جماعت، کلاس.

رنځ.

ٽيپ : د سيمتو لټي سره
د خښتو د ديوال د چوندونو د
بندولو کار، په جنس کښي د
تيار فصل پيشگي قيمت.

ټيټ : کوز، ښکته، کور،
چټ پټ، مندر، ملامت،
پر.

ټيټارم : تيغکي، تيغ،
يوه مرغی چې ډنډونو کښي
کښيني او باران غواړي.

ټيټال : چاپلوسي، غوره
مالي، بوټ پاکي، خوشامندي،
پستي، مکر، فريب، ټگي،
چل، منافقت.

ټيټول : ښکته کول،
کوزول، لاندې کول، کړول،
رانزدې کول، کمزورې کول،
سپکول.

ټيټيدل : کوزيدل، ښکته
کيدل، سپيکيدل، کمزوري
کيدل، پر کيدل، شرميدل.

ټيز : د گيلې نه د بادو د
خارجيدو آواز، تيز، تغ،

ټولنه : غونډه، مجلس،
اجتماع، مجمع، جرگه،
مرکه، معاشره، انجمن،
چنده، جمع، خزانه، پيسې
غونډونه.

ټولول : يوځای کول،
راغونډول، جمع کول،
گرمول، بوژول.

ټوليدل : گرديدل،
غونډيدل، يوځای کيدل.

ټولې : جماعت، ډله،
غونډه.

ټومبل : ننه ويستل، چوکه
کول، ښخول، کيښودل،
سکونډل، ټونگل، راپارول.

ټونگار : نوکاره،
سکونډاره، چونډی، چونگار،
زيرې، کنځل، ښکنځل.

ټونگه : د گوتي بند، د
پښې تلې، مښوکه، ټونگار،
چير، بلوسه.

ټوله : ټوټکه، منتر، جادو،
کوډه، تعويذ.

ټي بي : ټيويز کلوزر، نرې

تنگ، دوریا، گوز۔

تیزاؤن : تیزن، تیزن، تیزن، تیزن،

تیزمار، تیزو، تیزو، گوزاؤن،

ویریدونکے، ڊرن،

تیزن : وگوری تیزاؤن۔

تیک : تیکہ، یو کالے چپ

زناہ یٰ مخامخ پہ تندي

اچوی۔ صحیح، سم، برابر،

پورہ، درست۔

تیکالہ : تیکلہ، ڊوڊی، مری،

روٹی، تیکلہ، ملاچرکگ،

ہلہد، گلدی چرگ،

تیکاؤ : دمہ، ایسار، قرار، د

غصی یا تاؤ نہ سپیدل،

تیک تاک : روغ، جور،

سلامت، صحیح، سم دم، پہ

قاعدہ، پہ ترتیب۔

تیکرکے : کودرے،

کودہے، کودے، تیکرے، د

مات خاورین لوبنی توکرہ۔

تیکرے : پروئے، خادر،

پتو، پتکے، تازر، د جواہری

خادر، بساط۔

تیکہ : تیکی، ککشہ، ہفہ

خال چپ ہندوان ی د خپل

رسم اور وراج لہ کبلہ پہ تندي

باندي وهي۔ خیرہ، د تندي یو

قسم گانہ، تیک، کھور۔ ستن،

پچکاری۔

تیمگر : د تیم کاریگر، د

تین کار کونکے۔

تینگ : کلک، پوخ،

محکم، مضبوط، سخت، د

نرم او اوبہ ضد، کنجوس،

بخیل، شوم، سر شوم۔

تینگار : تاکید، اصرار،

تینگ والے، مضبوطی،

پائیداری، تینگتیا۔

تینگول : کلگول، د

مضبوطول، محکم کول، چابی

کول، کنیمنہل، مضبوط

نیول۔

تینگہ : بیگار، پہ زور کار

اخستل، خلور انیز، تینگہ، د

پخوانی روپی خلورمہ برخہ۔

سپارہنتہ، پوخوالے، تینگون۔

تینگیدل : مضبوطیدل،

محکم کیدل، کلکیدل،

و دریدل، پینه لگول، خټه کیدل،

ټیونال : د نشي یو قسم گولی یا کیپسول.

ټیونالي : د ټیونالو نشه کونکې.

ټیپور : شلغم، یو قسم سبزي چې په ژمي کښې کرلې شي.

ټیکه : هغه د کانونه چې پکښې د حکومت په اجازت افیم خرڅیږي. په ذمه

اخستل، ذمه داري، اجاره.

ټیکه دار : د ټیکې خښتن، اجاره دار.

ټیل : ګڼه ګوڼه، دیکه، ټیله، دغره.

ټیله : جوتبه، دیکه، دغره، د اوبو د مخې را اړولو دپاره د

کانو یا د لرګو، لښو کیدي، د ریل په پټېری تلوونکې هغه

وړو کسې په شان مشین چې د کرسی په شان جوړ وي دوه

درې کسان پکښې کښیناستلې شي او مزدوران یې په ټیله

بیاني.

ټیلیفون : هغه آله چې پرې له لوري لوري د بجلۍ په ذریعه

اواز اوریدلې او اورولې شي.

ټینګی : ټانچي، ټانکی، ټینک.

ټیر ټیر : تېر تېر، چاراهه خوک چې ژبه یې نښلي.

خبرہ کول.	ث : (ثي) د پښتو حروف
ټانوي : دويم، د دويمې	تهجي شپږم حرف چې د
درجي.	ابجدو په حساب ي شمير
ټالي : دويم، برابر، په شان،	پنځه سوه (۵۰۰) دے.
نظير، مثال، سيال، سارے،	ثابت : لوار، مکمل، پوره،
ډول، په خير.	ټول، محفوظ، روغ، سالم.
ټاليه : سيکنډ، لحظه، لږ	ثابت قلم : مستقل مزاج،
وخت،	په لوظ او قول ټينگ،
ټبات : قرار، ټينگوالے،	ثابتول : رغول، مکمل
پوخوالے، پائيداري، قيام.	کول، پوره کول، سر ته
ټبت : ليکنه، داخلونه،	رسول، ظاهرو، خرگندول،
تحرير، ليک، مهر، نقش،	ثبوت ورکول،
ريکارډ.	ثابته : لواره، روغه، پوره،
ټبوت : سپينونه، رښتيا	ټوله، سالمه، مکمله،
کول، په دليل ثابته،	محفوظه، د ثابت مؤث. ثبوت
رښتونوالے، رښتوني، رښتيني،	ته رسيدلے، صحيح، درسته.
شهادت، د خبرې تصديق.	ثاقب : خليدونکے، روښانه،
ثروت : شتمني، دولت،	رون، ورون، بريښيدونکے،
مال، توانگري، موږ والے،	ثالث : دريم گډے، ثالثي
شان و شوکت،	کونکے، فيصله کونکے،
ثروتمند : دولتمند، شتمن،	جرگتو، منځي گډے.
موږ، مالدار، توان گر، مال	ثالثي : روغه، جوړه،
لرونکے.	منصفي، تصفيه، د دوؤ کسانو
ټوپا : داوو سورو جو مپک،	يا ډلو تر منځ د روغې جوړې

کلمه، د دریو شعرونو کلام.

ثلث : د جیل په اصطلاح

کښې د نمبردارانو هغه ټولې یا

د دې ټولې فرد چې د

لویې دروازې او د جیل د

احاطې دننه پیغام ورې راوړي.

دویمه برخه، دویمه حصه، د

خط یو قسم.

ثمر : میوه، کټه، بدله، فائده

ثمره : حاصل نتیجه.

ثمن : بیه، بیه، قیمت،

اجرت، اتمه برخه، اتمه

حصه.

ثمین : قیمتي، گران قیمته.

ثنا : ستاینه، تعریف، حمد،

صفت.

ثنویت : دوه والی، د وحدت

متضاد،

ثواب : اجر، د نیک کار

بدله، عوض، فائده، نیکی.

ثور : غوڅکې، غوڼی، غواڼی،

د اسمان د دویم برج نوم چې

شکل یې د غوڼي په شان دی. د

شمسي کال یوه میاشت.

پیروني، پروین، پیمني،
پریووني، اووه خویندې،

پیرونه.

ثريد : پینځه، د غوښې

بنورو کښې چوري کړې

روټی.

ثقافت : کلچر، کلتور،

تهذيب او تمدن.

ثقافتی : د ثقافت سره متعلق.

ثقات : دروندوالی، وزن،

پټه، گرانوالی.

ثقل : بوج، بار، پټه، وزن،

دروندوالی.

ثقلین : دوه درانه څیزونه

یعنې د دنیا او اخرت، انسان

او پیریان.

ثقه : معتبر، اعتباري، اتباري،

باوري، دروند، کره، سپین

روبه.

ثقیل : کلک، دروند، مستغ،

گران، وزني، هغه څیز چې په

هضمیدو کښې گران وي.

هغه ټکۍ چې فصیح نه وي.

ثلاثي : د درې حرفونو

- ج : (جیم) د پښتو د پتی اووم حرف چې د ابجدو په حساب یی قیمت درې (۳) دی.
- جابر : ظالم، جبر کونکې، تاوان رسونکې، تکره، زورور.
- جاج : اندازه، قیاس، جائزه.
- جاجر : چارجر، د تماچي تویک او نورو وسلو د کارتوسو ایښودو ځای، میگزین، میخون.
- جاخه : د ونو بوټو څانگې چې په یو بل کښې ننوتې وي، جاله.
- جادو : سحر، منتر، کوډې، تونه.
- جادوگر : منتر کونکې، جادو کونکې، تگ، چالباز، دوکه باز، کوډگر.
- جاذب : هغه کاغذ چې سیاهی یا رنگ پرې وچولې شي، خشکه.
- جار : پښه غالې، شپول، گاره، د زنانو بیت الخلا، دندوړه، ښکاره، جهر، د شپیلی پرده.
- جارج : غوځونکې، پریکونکې، زخمي کونکې، حمله کونکې، بې جوازه جنگ شروع کونکې.
- جارحانه : د جارج په شان، د جارج په رنگ، جارج سره متعلق.
- جارحیت : بې جوازه حمله، بې جوازه جنگ، بې جوازه گواښ.
- جارو : جارو، ریڅ، جاروب، بو هاری، باری، کانتبه.
- جارواته : واپس کیده، د جارو تل نه د ماضي استمراري د واحد غائب صیغه.
- جاروتل : منع کیدل، پښیمانه کیدل، بیرته گرځیدل، د خبرې نه اوړیدل، واپس کیدل.
- جاري : شروع، روان،

مکر، فریب، د گدو بیزو
غلانخو ته اچونکي بوجگي
چي د بچو د روډلو نه پرې
ساتلې شي.

جالو : خوندي، تار، جومر،
جومکي، یو پسرول، حاشیه،
کناره، هغه کپړه چي جال
لري او عام طور سره د زنانو د
قميصونو او د کټ خادرونو
وغیره سره د زینت دپاره
لگولې شي.

جالوان : د جالي مالک، د
جالي چلونکي، هغه سره
چي لویو لویو کارونو ته لاس
اچوي.

جاله : د مشکونو یا شنازونو
جسوره کشتی، په سیند د
پورې وتو دپاره د لرگو جوړه
کشتی چي لاندې ترې
شنازونه تړلي وي، په غوبل
کښې په غوایانو پسې لگیدلې
د لښتو جاخه، د مارغانو د
ناستې او بچو راوړو ځای،
منخوله، خاله، منخاله،

همیشه بهیدونکي. قرباني،
حلاله، چل، چالو،

جاري : عام، ښکاره،
مشهور، عام طور سره د لارې
د صفت په طور راځي.

جاري : جلاب، جاري بوتې،
پیداوار، د باغ حاصلات،
دوند، جر.

جاري : د کپړې هغه تړته
چي پرې څیزونه څنډلې شي.
جاره : یو ازغن بوتې،
جفاغه، د ازغنو بوتو گڼ
شمیر.

جاسوس : خرې، څارو،
مخبر، پټ خبر ورکونکي،
پټ حال لټونکي،

جاکټ : واسکت، نیم تنه،
جیکټ، جانکت.

جاگیر : دوتر، سیری،
زمکه، دفتر، جائداد، هغه
زرعي جائداد چي د بادشاهانو
یا د حکومت له خوا د وفاداري
په انعام کښې ورکولې شي.

جال : دام، لومه، دستور،

- نیستی، خواری، غریبی، د
 سترگو پرده یا جاخه.
جالی : هغه نری کپره چې
 ورونو یا کمر کیو ته لگی، د
 وسپنې له تارونو جوړه جاله،
 چان خادر، د ولاړو اوبو شنې
 جاخې، جینجره کپره.
جام : د میوې او شیرې نه
 جوړه مربه، کنډول، کتورے،
 پیاله، پیمانہ، کاسه، گلاس، د
 خښلو لوښے، جسے، جرمے.
جامبره : بیر، د بیرې ونه،
 جاخه، جاره، هغه جاره چې
 خانگې یو بل کښې ننوتې
 وي.
جامد : کلک، سخت،
 ټینګ، هغه کلمه چې اشتقاق
 ترې نه کیږي.
جامع : مکمل، پوره، یو
 ځای کونکې، جامه، لومړۍ
 جمات، مجموعه، د الله پاک
 یو صفاتي نوم.
جامعه : یونیورسټي، ټولنه،
 دارالعلوم، جامه، هغه جمات
- چې د جمعي مونځونه پکښې
 کیږي.
جامعیت : پوره والی،
 مکمل والی،
جامن : یوه ونه او دهغې
 میوه چې اوډي رنگ لري. د
 گلابونکو تنګ قميص.
جامه : پوشاک، لباس،
 کالي، کپره، لټه، جوړه.
جامي : نسري، د زنانو د
 میاشتې خاصه موده، د زنانو
 په خاصه موده کښې حیض
 جاري کیدل.
جان : ډیر خوړ، ډیر نژدې،
 د مینې کلمه، زړه ته نژدې،
 خان.
جانان : محبوب، معشوق،
 دلبر، جان، جانا، عجیبه.
جانب : طرف، سمت،
 اړخ، خوا، ډډه، لور، ډله،
 لږیک، سبب وجه،
جانباږ : خان خاړونکې،
 بهادر، توریالی، مجاهد، سر
 بندونکې.

- جانبازي** : سر داؤ کونه، همت او کوشش کونه، بهادري کول.
- جانبدار** : طرفدار، ملگر، مددگار، مرستيال.
- جانبداري** : ملگرتيا، طرفداري، مرسته.
- جانبين** : د جانب تشيه، دواړه خوا. دوه جانبه، دواړه اړخه، دواړه طرفه.
- جاندار** : تکړه، مضبوط، تندرست، صحت مند، ساه لرونکې.
- جانشين** : قائم مقام، د چا په ځاي ناست.
- جان کتې** : د جيل خانې هغه ملازم چې په قيديانو کار کوي. جان نثار. د غرغري د تختي راښکونکې.
- جالگې** : نېکر، کچه، کاچه، وړو کې پوشاک چې د لوبو او لاملو په وخت اچولې شي.
- جانماز** : د مصلې په رنگ د کپړې يا بل څه جوړ خادر چې مونځ پرې کولې شي، جائے نماز.
- جانثار** : جانباز، ستر، خان خاړونکې، کونکې، سر شيندونکې، ميرنې، زړور.
- جاودان** : تر تله، تر عمره، ابدې، لازوال، جاويداني.
- جاويد** : جاودان، هميشه، دائم،
- جاه** : عزت، درجه، جلال، شان.
- جاهل** : جهل لرونکې، بې علمه، نابووه.
- جاهليت** : د جاهل کيدو حالت،
- جاي** : ځاي، مقام،
- جائداد** : دوتر، ملکيت، مال حال، دفتر، زمکه، کښت، فصل.
- جائز** : جواز لرونکې، روا، مناسب، ټيک، صحيح، درست، حلال، د شرعي او

قانون مطابق، اصلي، مستند،
د منظوری قابل.

جائزه : اندازه لگول، قیاس
اخستل، جاج، پرتال، کتنه،
حاضري، شمار، گنتي، لتون،
انعام.

جب : جبه، زیمناک خام،
هغه زمکه چې اوبه پکښې
ولاړې وي.

جب خوب : لوند خوشه،
خوشه پوست.

جبر : زور، ظلم، زیاتنه، بې
رحمۍ، په حساب کښې د
کسر اختصار،

جبل : د وسپنې هغه تیره
ډنډه چې زمکه پرې کنستړه
شي.

جبلت : پیدائشي خاصیت.

جبه : هغه زمکه چې اوبه
پکښې ولاړې وي، جب،
ډنډ، بوخته، چقره، هغه لوبښه

چې د ګاڼی تیل پکښې جمع
کيږي.

جبهه : ډله، دسته، جماعت،

محاذ، د جنگ د میدان
مخکښې برخه، سرحد، باډر،
تندم، د سپوږمۍ د یو منزل
نوم.

جبین : تندم، وچولۍ،
تېنده.

جبي : د ماشومانو تالو پریوتل،
جبت : جسات، پنجابۍ،
نارامه، ناپوهه، جاهل، ان
پر. داره، فواره، پواره

جتګانه : د جبت سره
منسوب، د جتانو په طریقه.

جتکه : خوزیدنه، لړزیدنه،
جلکه، جیتکه، دیکه، جوتنه،
جټه : جوته، شکل، صورت،
خیره، بدن.

جج : منصف، انصاف

کونکۍ. د زني کوترۍ، د زني
کو غالۍ، د زني لاندې غوښه،
غرم، ججوره.

جحیم : دوزخ، جهنم،
جاندم.

جخت : پیوست، نزدې،
سلامت، روغ، سالم، تقریبا.

- جد** : نيکه، د مور يا د پلار پلار، مورث اعلي.
- جد** : بيل، خان له، کونښي، يواځي، يو طرف ته.
- جدال** : جنگ و جدل، جنگ، دښمني، جگړه.
- جدائي** : بيلتون، جدا والی، هجران، فراق.
- جدت** : نوم والی، جديديت.
- جدل** : جنگ جگړه، شور، مخالفت، دشمني.
- جدو جهد** : هڅه، کوشش، محنت، مشقت، خواري.
- جدول** : فهرست، لست، حاشیه، د کتاب د پاڼې نه گير چاپيره رابښکلي گړښي، شېډول.
- جدي** : د نيکه له خوا، موروثي، لسم اسماني برج چې د ښکروړې بزې په شکل څرگندولای شي. د هجري شمسي کال لسمه مياشت.
- جدید** : نوم، د موجوده وخت، تازه.
- جدیدیت** : نوم والی، نوم توب، د جدید کیدو حالت.
- جدام** : پم، پمن توب، يو جلدي مرض.
- جذب** : رابښکنه، اثر، کشش، جوش، په خان کښي خايونه، د بيخودی کیفیت چې په بزرگانو خلقو راځي.
- جذبائي** : جذبي سره متعلق، جوشي، جذبه کښي راتلونکي، هغه څوک چې په څه خبره په جوش کښي راځي.
- جذبه** : د ذهن هیجان، جوش، د نفسياتو په اصطلاح کښي د ذهن له هغو دريو خاصيتونو څخه يو چې د حقيقت ادراک پرې کيدای شي نور دوه خاصيتونه يې په ترتيب سره احساس او علم دي.
- فعال**، **تکړه**.

هغه غميز چې درې اعتداده
(طول، عرض او بلندي لري).

جشن : د بنادۍ موقعه، د
عیش مجلس، په خاصو
موقعو منعقد کېدونکې د
خوشحالي مجلس.

جمل : ټکي، لړۍ، دوکه،
چل ول، جوړښت، بناوت،
دېسې والې، ساختمه کاري، د
غوښانو يا سوتو ګولګت.

جعلي : لعلې، دېسې، چې
اصلي نه وي.

جغ : خغ، زغ، جوغ، د
لرګنې جوړه هغه آله چې د
قلبي په وخت د غوښانو په
غاره کېنې اچولې شي.

جغرافيه : د جياګرافي
معرب، د زمکې علم، د
زمکې صفت يا احوال بيانونه.

جغلون : خوغلون، هغه
لرګنې چې په جغ کېنې
ورکولې شي او د هغې په وجه
د غوښې خټ په جغ کېنې بند
وي

جزوبندي : د کتاب
جزونه بیلونه او ګڼلنه.

جزوي : د جزو سره
منسوب، نیمګړې، په نیمګړې
ډول.

جزیره : ټاپو، هغه وچه چې
ګیر چاپیره یی اوبه وي.

جزیه : د اسلامي شریعت د
لاندې هغه مقررې قلنګ چې
ذميان یی اسلامي حکومت ته
د سر او ناموس د سلامتیا
ساتلو دپاره ورکوي.

جسارت : بهادري، زړه
ورتیا، دلیري، بې شرمي، بې
حيائي، ردتوب، کلک
سترګې توب.

جستجو : تالاش، لټون،
طلب، لټونه، پلټنه.

جسد : تن، بدن، وجود،
جسم، جثه، جوته، لاش،
مړې، کالبوت.

جسم : تن، بدن، وجود،
خټه، ګرګه، خان، د
جیومیټري په اصطلاح کېنې

جفا : د وفا متضاد، ظلم،

زیاتې، سختې.

جفاکش : خواري کښ،

محنت کش، محنتي.

جفاکشي : د جفا کش

کيدو حالت، محنت، خواري،

جفت : جوړه، غبرگ،

برخ، د طاق متضاد.

جفتي : د نر او ښځې سره

يو ځای کيدنه.

جفر : علم جفر، د يو داسې

علم نوم چې پکښې د قسمت د

حال د معلومولو دعوي کيږي.

جق : جک، بکواس،

فضول خبره.

جک : جق، بکواس،

فضول خبره، عبث خبره.

جک جوړ : روغ جوړ،

پيڅي جوړ، روغ رمت.

جگر : جاکړ، بادو باران،

خول، طوفان، تباهي، بربادي،

خرابي.

جگ : دښک، لوړ، ډينگ،

جک، ولاړ، نيغ، جيگ د

اوبو لوبښه.

جگر خون : خيگر خون،

خواري، محنت.

جگر مار : جگر الو، پساتي،

فسادي، جگر اوو.

جگره : جنگ، شور،

تنازعه، نښه.

جگي جگي : د زاری

کلمه، د خواست کلمه،

چيکي چيکي.

جل : ويره، بار، وار، خندق،

شپول. يوه وړه مرغی. جینی،

جلی، جینوتی، نجلی،

جلکی. جلیل، تیر، سور،

جلا : جدا، بیل، گوښي،

یواځي، خان له.

جلا ب : جبار، جولاب،

مسهل، د دستونو راوستو دارو.

جلات : جلاد، ذري

لگونکې، سرپريکونکې،

ظالم، بې رحمه.

جلا جلا : بیل بیل، جدا

جدا.

جلار : د سیند په غاړه

- کنستلے شوم هغه کوهه
 چې د سیند اوبه د اړت یا
 پمپ په ذریعه ترې د اوبه
 خور دپاره استعمالیږي.
- جلال** : لوني، بزرگي، شان،
 دبدبه، د الله پاک صفت.
- جلاله** : د جاري اوبو چینه.
- جلالي** : جلال لرونکې،
 تاوژن، قهرژن.
- جلاوطن** : له وطنه شړلې
 شوم، خارج شوم، له وطنه
 ایستلې شوم.
- جلب** : هغه پرې چې د
 خاروو غاړې ته اچولې شي.
- چا سره د رخصتولو په وخت
 خو قدمه تلل. وچوږی.
- جلبل** : ستي، لوغړن، سوم،
- جلت** : جلد، تیز، چالاک،
- چست، چاق، تند، گړندۍ،
- خرگند، جوت، ښکاره.
- جلده** : خرمن، پوستکې،
- کانتبه، قايه، کتاب ته اچولې
- شوي گټه، یو کتاب، د کتاب
- یوه حصه چې بېله لیکلې یا
- چاپ شوې وي.
- جلد باز** : غیر ضروري
- جلدي کونکې، غیر ضروري
- تادي کونکې، غیر ضروري
- بېړه کونکې.
- جلدبازي** : بې ضرورته
- جلتي کول، غیر ضروري
- تندي کول،
- جلد بندي** : د کتابونو د
- جلدونو جوړولو او لگولو
- کار.
- جلد ساز** : جلد اچونکې،
- جلد بند، جلد گر،
- جلسه** : ناسته، غونډه،
- محفل، مجمع، اجتماع،
- نشست، مانځه کښې د دوو
- سجدو تر منځه کښیناستل.
- جلکۍ** : جینوټي، جلکوټي،
- وړه جینی، نجلۍ، جلی.
- جلندو** : جالن، جالو، د
- برقې سترگې.
- جلن** : د کوټې د تیر هومره
- وړد لرگۍ چې په اړت کښې
- د لت د پاسه پروت وي.

جلو : واگي، قيزي، ملونه،
 جلب، مخه، مخ، سورلي.
جلوت : د خلوت متضاد،
 ډير خلق، هجوم، گڼ شمير.
جلوس : کښناسته، تخت
 نشيني، په گڼ شمير کښي د
 خلقو د څه خبرې په حق يا
 مخالفيت کښي راوتل او
 مظاهره کول.
جلوه : تجلي، برېښنا،
 نظاره، ښکاره کيدنه.
جلي : د خفي ضد، روښانه،
 څرگند، معلوم، روڼ، ظاهره،
 صيقل شوم، په غټو تګو
 ليکلې شوم.
جليا : وريت، سوم، لوغړن.
جليس : ملګري، دوست،
 اشنا. اصلي معني ناست،
جليبي : يوه شيريني چې له
 وريزو جوړېږي، خلوبي، يو
 ډول خواړه چې په غوړو
 کښي پخېږي او تاوړتاو
 شکل لري.
جلي : نجلی، جینی، جلی،

جلګي، جني،
جم : جم جګر، بادوباران،
 هغه باران چې سيلی پکښي
 وي. قبيله، خاندان. جم،
 ټول، راغونډ، يو ځای.
جمات : نمخډک، جومات،
 مسجد، جمیات، د خداي
 کور، د مسلمانانو د عبادت
 ځای.
جمادي : د اسلامي قمري
 میاشتو پنځمه او شپږمه
 میاشت چې جمادي الاول او
 جمادي الثاني ورته وئيلی
 شي.
جمادي الاخر : وګورئ
 جمادي الثاني.
جمادي الاول : دریمه
 خور، د هجري کال پنځمه
 میاشت.
جماع : کوروالی، د انساني
 نر او ښځې په جنسي لحاظ
 يو ځای کيدل.
جماعت : ټول، غونډه،
 ټولنه، مسجد، جومات،

جمعرات : د هفتي شپږمه

ورځ، زيارت، پنجشنبه، د

جمعي نه مخکېني راتلونکي

ورځ.

جمعه : ادينه، جومه، د

هفتي اوومه ورځ، د زيارت او

خالي ترمنځه ورځ، د مري

جومه، د مرغانه پس

راتلونکي زيارت، د جمعي په

شبه مري پسې خيرات کول.

جمعيت : غونډه، ټولنه،

گډه، جمع، اتفاق، تسلي،

ډاډ، دلجمعي، نفوس، سر

شماري، شتمني، بدوايي،

جمل : اوبه، د اېجدود

حساب علم.

جمله : ټول، کليم، همه،

واړه، قهره، د خوټکو مجموعه.

جمود : په ځاي ودرېدل،

بې حرکت کيدنه، ساکن

کيدل، سائنس کېنې د

حرکت هغه اصول چې د

هغې مطابق يو ساکن څيز بې

له قوته متحرک او يو

نمؤدک، صنف، درجه،

کلاس.

جمال : بنائست، بڼکلی

توب، حسن.

جمال کوټه : يو دست

آور تخم، جمال کوټه.

جمامه : جميا، د شر شمو په

شان يو بوټی چې تيل ترې

ويستی شي، تارمير،

جم جگر : جم جهر، زول

او طوفان، سيلی او باران.

جمداني : نری سپنه

کپړه، د زنانوؤ د لوبتو کپړه.

جملر : جنلر، يو قسم

خنجر چې دواړه مخه ي تيره

وي، پيشقوزه، جودر،

جاوډر، يو قسم وابنه چې د

غنمو د بوټي په رنگ بوټی

لري او په غنمو کېنې کيږي.

جمع : يو ځاي، غونډ،

ټول، کل، پڼه، ټولې، غونډه،

د حساب يوه قاعده، ميزان،

پنگه، سرمايه، ذخيره، نغدي،

مطمئن، په تسلي.

- متحرک څيز به له قوته ساکن کيدی نه شي.
- جمهور** : عام خلق، اولس، جمعيت، عوام.
- جمهوريت** : اولسي حکومت، د خلقو حکومت، ديسماکريسي، ري پبلک، عوامي حکومت، هغه حکومت چې خلق خپل نمائنده گان په خپله مرضي خوښ کړي او بيا هغوي د يو مقرر وخت دپاره حکومت کوي. د خلقو دپاره د خلقو چون کړه شوه حکومت چې د خلقو وي.
- جمع** : کل، په جمع، په هيز.
- جميل** : پړه مخه، ښکلې، ښائسته.
- جن** : پير، هغه مخلوق چې ليدی نه شي.
- جن** : جيني، نجلی، جني، جلی،
- جناب** : د احترام او عزت کلمه، صاحب، حضرت، ښاغلی. درگاه، در، دروازه.
- جنابت** : پليتي، ناپاکي، اودس اوړيدل.
- جنت** : د جن جمع، پيريان.
- جناح** : وبال، گناه، جرم. وزر، څانگ، پر، اړخ، پلو، برخه، مټ.
- جنازه** : د مسلمان مړي ماتمي جلوس، هغه نمونځ چې د مسلمان مړي د ښخولو نه مخکېني کولې شي.
- جن و انس** : پيريان او انسانان.
- جنایت** : جرم.
- جنب** : ناپاک، په هغه چا چې غسل واجب شوی وي او لمبلي نه وي. اجنبي، ميله.
- جنبش** : حرکت، خوځيلنه.
- جنبه** : ډله، پړه، مرسته.
- جنت** : د اسلامي عقيدې مطابق هغه انعامي باغ چې د دنيا د ښو کارونو په عوض

نوع، نوع، نوع، خيل، شے، خيز،
مال، اسباب، شکل، شان، په
انسان او حيوان کښې د نارينه
او زنانه ویش.

جنگ : جنگريز، جگره،
نښته،

جنگجو : جگرمار، جنگ

کونکې، جنگياله، جنگي،

جنگريز : د جنگ ډگر، د

جنگ ميدان،

جنگله : د وسپنې بار،

جنگول : په جنگ اخته

کول، نښلول، جگرول، دوه

خيزونه سره په ډغر وروستل.

جنگياله : تورزن، د جنگ

ماهر.

جنگيدل : نښتل، په جنگ

اخته کيدل، دوه يا گڼ خيزونه

يو بل سره لگيدل.

جنگي : وړو کي ځنگل،

گڼې ونې، هغه څارې چې گڼې

ونې پکښې يو بل سره جختي

ولاړې وي. ورپسې جراېي،

موزي.

کښې په نيکاتو ته د الله پاک
په فضل ورکيدم شي، باغ،
بهشت.

جنتوري : تقويم، کيلنډر،

جنج : د واده د خلمي هغه

جلوس چې د ناوې کور ته

ځي او ډولۍ ترې راوړي.

جنجال : فساد، لانجه، بې

ارامي، ناقلاري، پرېشاني.

جنجر : سونډ، شونډ، پوخ

شوم ادرک. مراو، پزمرده،

ښته، جينگر، تټ.

جنجورپا : چيپر، کوت

کوت، گنځی گنځی.

جنجي : د کبانو نيولو جال.

ورا بانې، په جنج تلونکې.

جنله : بيسرغ، توغ، زړه

جامه، خونديري، خونجاري.

جنس : شان، شکل، غله

قرض اخستل، د غلې پور،

جنسا : بجسنبه، په خپله،

عيناً، کټ مټ، هو بهو، بيدو،

بيدونې.

جنس : قسم، اصل، ذات،

جنوب : سویل، سهیل، د

نمر پریوانه ته د مخ کونکي
گس لاس ته طرف. ناولی،
پلیت، ناپاکه.

جنوتارم : بنځونک،

هغه هلک چې د جینکو
غوندي خویونه لري.

جنوري : د عیسوي کال

ورومبی میاشت چې د دسمبر
نه پس او د فروری نه مخکې
وي.

جنون : لیونتوب، قار،

غصه، سوخت،

جنین : په کیله کې دنده

ماشوم، د ماشوم په رحم
کېنې ابتدائي حالت.

جو : د زمکې او اسمان تر

منځه خلا، هوا، تشه، خالي
ځای.

جو : کلمه ربط، شاید،

گنې، گوندي، جوړ، بس، د
تکيه کلام په ډول وئیلې شي.

جواب : خواب، بدل،

عوض، انکار، مثال، ثاني،

پیغام.

جوابي : د جواب، هغه چې
انکار ورته شوی وي.

جواد : سخي، د الله پاک په

نوم ورکړه کونکې،

جوار : نزدیکت، گاوند،
قرب، گاوندتوب.

جوار : جیوار، یوه غله،

جوړ، جیوړ.

جوارش : په قوام کېنې

پخه شوې یوه مرکبه دواني
چې ډیر بڼه خوند لري او عام

طور سره د کیله د مرضونو

دپاره استعمالیږي.

جوارگر : هغه څوک چې

جواړي کوي.

جواړي : جیواړي، قمار

بازي، شرط، پر.

جواړینه : سکرک، د

جواړو روتی.

جوارم : د جواړو روتی،

سکرک، د جواړو وړم.

جواز : روا کیدنه، جائز

کیدنه، اجازت، رخصت،

اجازت نامه. د گنویا تیلو	جوتش : نجوم، دستور و
گانی.	علم، جتر منتر.
جوال : لویه بوری،	جوت طاق : وگوری جوت
غوندم. ډیر تعداد، ډیر	او طاق
مقدار،	جوتکي : جوتي، لغتي،
جواهر : گوهرونه، قیمتي	لتي، توپونه.
کاني، د جوهر جمع.	جوتي : جوت شوم،
جوین : د جینی خواني، د	عادت، اموخته، روږدم، ایل
خوانی نوم راتگ، د جینی د	شوم، بلد، عادي، په یوې
سینې کیښه، د حیض راتلل.	قلبه یا بار عادت څاروم، د
جویه : کاروان، قافله،	ناریک او ناباري متضاد.
ټولې، خل، وار، نوبت،	جوتي : جفتي، جوړه،
برخه، حصه، بخره.	غبرگي، برغي.
جوت : جفت، جوړه،	جوت : خیت، کتې،
جوړی، تیار، زوت، عادت	خوان، سندا، د مینې خوان
شوم، برابر.	بچي. چرگوټي، چرگوړي.
جوت : ښکاره، څرگند،	جوت : خفه، تنگ، زهیر،
معلوم، ظاهر.	غمزن، تربت، دروغ، عبث،
جوت تاک : جفت او	فضول، چتي، ملگرم،
طاق، یو ډول جواري چې په	ساري، سیال،
موټي کښې غوزان یا نور	جوټه : پاتي خوراک، پس
څیزونه ونيسي مخاطب نه	خورده، گنده شوم، څکلې،
پوښته کیږي چې جوت که	ناپاک، پلیت، مردار، د
طاق.	سوچه ضد.

جوتہ : د جوت مؤنث،
 خوانی ته رسیدونکې کتې.
جوج ماجوج : خوځي
 ماڅوځي، یاجوج و ماجوج،
 یو قوم چې په قرآن کښې ی د
 فسادیانو په حیثیت ذکر راغلی
 دی.
جود : سخاوت، بخشش،
 ورکړه.
جودانه : د اوربشې د دانې
 هومره.
جودو : جاودر، جمند، یو
 قسم وابنه چې په غنمو کښې
 کیږي او بوټې ی د غنم د
 بوټي په رنگ وي.
جور : زور، زیاتې، ظلم. د
 وریزو دم، هغه وریزې چې د
 پخولو نه وروستو وړې شي
 د وریزو دغه د وړېدلو صفت
 ته جور وئیلې شي.
جور : روغ سلامت، صحت
 مند، تیار، ساز، شاید، کوندي،
 گڼي، برابر، سم، موافق، بند،
 اندام، د هلو کو پیوند.

جور : تالاب، تالاؤ، حوض،
 جیور، ډنډ، ډنډو کړی.
جور تازه : لاس وړ کول،
 ستړي مشي کول، گړه پره،
 پره گړه، پر گړندۍ.
جورښت : مسازوالی،
 جور تیا، روغوالی، تندرستی،
 سمون، برابرۍ، موافقت،
 رغونه، فیصله، روغه، جوره،
 صلح، تعمیری کارونه.
جورول : سازول، رغول،
 روغول، پخلا کول، سکڼل،
 سکڼتل، ورسول.
جورۍ : جفت، د قلبې دوه
 غویان، جامه، پوشاک،
 لباس، قمیص پرتوگ،
 سوت،
جورۍ : روغه، صلح، راضي
 نامه، پخلا کونه.
جوره جاره : روغه،
 صلح، روغه جوره.
جوریدل : تیاریدل،
 برابریدل، رغیدل، سمیدل،
 سازیدل، ابادیدل، ښانسته

ولوله، مستي، غصه، تودبنت.

جوشول : یشول، ایشول،

خوبنول، ختکول، جوش

ورکول،

جوشیدل : خوبنیدل،

یشیدل، خوتکیدل، جوش او

تاؤ خوړل،

جوک : گانی یا بتی ته د

اور بلولو خامه. وزن، تول،

اندازه، یو قسم مرغی، خره،

زخه، د تویک زخه. د

اوبنانو د چو کولو خامه،

جوگر : توقمار، توقی، د

تاش په پانو کښې د جیک

پانه، غلام، یولس.

جوکل : پیمل، وزن کول،

تلل، تول کول، اندازه کول،

جوکمار : هغه خوک چې

په گانی کښې اور بلوي.

جوکه : زور، طاقت، قوت،

خواک، ډوکه، کونډی،

ډوکه، ژوره، زوله، یو ډول

چینجی چې په اوبو کښې

پیدا کیږي.

کیدل، پخلا کیدل، روغه

کیدل، مینیدل، سنگاریدل،

ولاړیدل، راضي کیدل.

جوړا : د ثور او سرطان تر

منځ میاشت، د غبرگولي

میاشت،

جوس : انگر، انکن، غولې،

صحن، کوڅه، کلي ته نژدې

زمکه، درشل.

جوسر : جخت، پیوست،

متصل، له سره تیرونه.

جوسه : جښه، جوته، خیره،

بڼه، کره وره، جسم، بدن،

وجود، تن. هغه الماری چې په

دیوال کښې جوړه شوې وي.

جوش : ختکیدل، یشیدل،

خوبش، ولوله، جذبه، گرمي،

تیزی، زور. شهوت، مستي،

سوخت، قهر، غصه، لیونتوب،

جنون.

جوشالده : سنا، فلوس، یو

قسم دارو چې د زکام دپاره

استعمالولې شي.

جوش خروش : جلبه،

جو گنه : د جوگ او سحر

او جادو ماهره، د جوگي
بنځه، د جوگي مؤنث.

جوگه : لائق، قابل، مناسب،
موزون، وړ.

جوگي : جادوگر، جوگ
کونکي، کوډگر، جوتشي، د
يوگما ماهر. تور يا سور کونتر
چي سرى سپين وي.

جولا : اوبلونکي، په کله
رخت جوړونکي. پاولي، بافنده،
تارکښ، غڼي، غڼه، جولاگگ،
عنکبوت.

جولا گامی : سائيکل،
دو چرخه.

جولا گي : د جولا اسم
تصغير، غڼي.

جولان : د اس خغل، د اس
منډه، خولنه.

جولانگاه : هغه خامه چي د
چرته نه اسونه خغلولي شي.

جولاني : د عيسوي کال
اوومه مياشت چي د اگست
نه اگاهو او د جون نه پس

راخي.

جوله : خيره، شکل،
بنه. وړو کي بيگ، زيرمې،
يرقان، جل، سپير کي، فالج،
گوزن، حمامه، تارامير.

جولي : خولي، لمن، يوه
فوخي کڅوړه، جوله.
جومات : جماعت، جمات،
مسجد، جميات.

جومپک : غومپک،
غومپکه، غنچک.

جومکه : جومپک، زومپک
وړمې، گنگوچرې، گنگورمې،
سنبله، د اسمان شپږم برج، د
زنانونو د غوړونو يو کالي،
جومکي.

جون : د عيسوي ميلادي
کال شپږمه مياشت، د مې نه
پس او د جولاني نه مخکښي
راتلونکي مياشت.

جونگ : د اوښ بچرې،
جونگرې. د ياداشت کتابچه،
بياض.

جونگره : جونپري،

- کودله، کیودی، چوپال،
 جونگری، جومپری.
جونه : د جینی جمع.
 جینکی،
جوهر : ملغلره، دکوهر
 معرب، قابلیت، لیاقت،
 صفت، کمال، شیر، اصل،
 رس، عرق، خونند.
جویا : متلاشي، تلاش
 کونکې.
جه : سرکش، ضدي، نیغ،
 مقابل، منامخ، اتفاق، موافقت،
 لج، خیل، اړې کونه، خبره نه
 منل.
جه کیدل : په مورچه
 کښې پټ کښیناستل.
جهاد : جهد، کوشش
 کول، د دین او حق په لاره
 کښې جنگ کول، د دین د
 سر لوړې دپاره د کافرو سره
 جنگ.
جهاز : الوتکه، جاز، جز، د
 اوبو جهاز،
جهالت : جهل، کم علمي،
 ناپوهي، بې علمي.
جهان : دنیا، نړۍ، ډیر
 خلق.
جهانگیر : دنیا نیونکې، دنیا
 فتح کونکې.
جهت : اړخ، پلو، خوا،
 سبب، علت، له دې کبله.
جهد : کوشش، هڅه،
 خواري، طاقت، وس.
جهر : ناچ، گډا، نشخا،
 رقص. خرگند، ښکاره،
 برملا.
جهل : جهالت، ناپوهي، کم
 علمي، بې علمي.
جهنم : دوزخ، جحیم،
جهود : یهود، د حضرت
 موسي علیه السلام د دین
 منونکې.
جهول : سخت کم عقل،
 بې وقوف، ډیر زیات کم
 عقله.
جهیز : د ناوې سره د پلار د
 کوره رالیږلې شوی سامان.
 دا ج.

- جي** : او، ٻڌه، هن، د تعظيم
 دپاره وٺيلے کيدونکي کلمه،
 خني رشتو سره د لاحقې په
 ډول راځي لکه کاکاجي،
 باباجي، لالاجي.
- جيش** : لښکر، فوځ.
- جيگي جيگي** : د منت او
 زاري کلمه، د التجا کلمه.
- جيم** : د پښتو د حروف
 تهجي اووم حرف "ج" تلفظ.
 يوه سخته کپړه چې اوبه
 ناخلي. د تصوف په اصطلاح
 کښي عالم جبروت.
- جينجر** : نرم نروچکے،
 جينگر. جينجر، جينجن،
 ارهر.
- جينوتي** : بنځونک،
 جينوتارے، هغه هلک چې
 کره وره ی د جينکو په شان
 وي.
- جينوتي** : وره جيني،
 تنکي جيني.
- جيني** : جلکي، نجلی،
 جلکي، جلی، جل.
- جيو** : د لاطيني ژبې ټکے
 چې معني اى زمکه ده. جي،
 خار، قربان، گول،
جيو جيو : جي جي، قربان،
 خار قربان.
- جيوميټري** : د حساب يو
 علم.
- جيب** : جوب، جب، په
 قميص يا د لباس نورو څيزونو
 کښي د څيزونو اښودو ځای.
- جيت** : په کور کښي د
 ساک خشاک ځای چې
 نغري ته نژدې وي. د بکرمي
 کال دويمه مياشت چې د
 وساک او هار تر منځ او په
 انگريزي کيلنډر کښي د مۍ
 د وروستۍ نيمې نه د جون تر
 ورومۍ نيمې پورې وي.
- جیل** : زندان، قيد خانه،
 بندي خانه.
- جیلخانه** : زندان، جيل،
 بندي خانه.

خ : (خیم) د پښتو حروف تهجي اتم حرف، د ابجدو په حساب یی قیمت د "ج" برابر یعنی دري (۳) دی.

خار : جار، قربان، فدا، جیو، په شاعری کېږي د محبوب سره د مینې د زیات اظهار کولو په وخت استعمالیږي.

خار خار : قربان قربان، ژړا، فریاد،

خارول : قربانول، جارول، نثارول، جار ایستل،

خاریدل : قربانیدل، فدا کیدل، جاریدل، نثاریدل.

خاریدنه : قربانیدنه، نثاریدنه، جاریدنه.

خاره : د خیز جمع،

خاله : جاله، منجاله،

منخوله، کورکې، د مارغانو د بچو راوړو خامې، د الوتکو د

راکوږیدو او پورته کیدو خامې. هوائی اډه، هوائی ډگر.

خامن : د خوي جمع، بچي، پسران.

خان : ذات، دم، جان، ژوند، اروا، ساه، روح، شها، شهی، د ذرهٔ ټوټه، معشوقه، خوږ. اجتناب. روزگار.

خان خاني : خپل خپل خان ته، په خپله منځه، خودخواهي، خود غرضي، نفسانفسي، د خان خان، د هر چا د خپل خان او د خپل سر. بې وسلې توب.

خانلره : شکل، بڼه، جوته، موشاده، صورت، قواره، خاندنه، وجود، ته، پنجره، ډانچه، کړه وړه، سا، دم.

خانگرتيا : تنهاني، یواځي والی، گوشه نشینی، خصوصیت، انفرادیت.

خانگرې : بیل، خان ته، خان له، یواځي، جلا، گوبښي، جدا، د خان، مستقل، خپلواک، مشخص، مخصوص، ممتاز.

خانگل : جوټې خوړل، خانگیدل، ټال خوړل، ټال وهل.

- خانگو:** گواره چي ماشومان پکڻي خانگولے شي.
- خانگه:** د وجود ټټيرازي، قد و قامت.
- خانله:** جدا، يواځي، بيل، جلا، گوښي، خاتنه، خانگرم، خپل خان له، د خان دپاره.
- خانمني:** خودبيني، غرور، کبر، مغرورتيا.
- خانول:** خپلول، د خان کول.
- خاني:** جاني، ذاتي، خپل، تنسي، د خپل خان، په خپل خان، هغه څيز يا خبره چې د يو کس سره ي تعلق وي د بل هيچا پکښي دخل نه وي.
- خاولنه:** خولنی، زبځيرونه، بېري.
- خاوو:** ابشار، اوشار، جړوبی، خړوبی.
- خام:** جائے، ټکانه، ټيکانه، محل، مکان، بستره، د خوب خام، مقام، درجه، وخت او موقع، مناسبه موقع.
- خام خايگرم:** دوسيدو خام، مقام، هغه خام چې د سري درک ترې معلوم شي. سرپناه، اته پته، درک، نښه نښانه.
- خائيدل:** خام کيدل، گنجائش پيدا کيدل، جائيدل، څه څيز کښي په زور يا بي زوره خام موندلے کيدل، راتلل، زغمل کيدل، برداشت کيدل.
- خام گهي:** رسا، رسا خام، برابر خام، په سم خام.
- خايگرم:** د خام اسم، تصفير، رسا، ټاکلے خام، معلوم خام، په سم خام، نښه، د ښځي عضو مخصوص، د ښځي تناسلي آله، گل جړی، گل زېري.
- خايول:** خام پيدا کول، جايول، خوندي کول، څه څيز په زور يا په رضا موندل،

هوارول، خنبل، سمول،
 جورول، برابرول، برداشت
 كول، زغمل، پيڄل.
خبل : خنبل، سترگي رپول،
 سترگي وهل، کوتل، ميده
 كول، داني كول، تڪول،
 خوارول، ذليل كول،
خبله : په خپلو کښي، يو
 تربله، په خپل منځ کښي، يو
 له بله.
خجن : خيچن، خيرن، پمن،
 پوار، خجن، ساده، بي
 شعوره، ناپوهه، احمق،
 سخت، لوار، خيگ.
خبول : توت تڪول، توت
 خنبل، شنول، خپول، شړول.
خبيدل : زياتيدل، گڼيدل،
 کوريدل، شنيدل.
خبيټل : نچورول، چوپل،
 رودل، رس ترې ايستل،
 توکارول، په لاسونو مښل،
 مروړل، خورل.
خپلے : کوتلے، وهلے،
 خبلے، کړولے، خورولے، په

عذاب کړے، له کاره وتلے،
 خوار، بزدل شوم.
خخيړول : خنبل، جر قول،
 رقول، شورول، بيدارول،
 وينول، توت ته توت ته كول،
 ورزل، زيرې كول، کنځل
 كول، سپكول، سكوندل،
 چيچل.
خړول : هضمول، سهل،
 بل د طمعي جارويستل.
خړه : پرغنه، ژرگه، بلنځه،
 ازغنه ونه چې په غرونو کښي
 كيږي.
خړيدل : تړيدل، بزيدل، د
 اسهال په وخت د مقعد نه د
 پرله پسې اوازونو خارجيدل.
خړمے : جر مے، نظير، کروال،
 د ټوپک زخه چې نشانه پرې
 اخستے شي. قاصد، استاذ مے،
 چپر، نمائنده، ښکارندوم،
 خرگندوم، جاسوس.
خړوبه : ابشار، خړوبے،
 جروبے.
خړول : بندول، کورپول،

- خوړندول، خوړند کول، اویزاندول.
- خوړیدل** : خوړند کیدل، کورې کیدل، خوړندیدل، اویزاندیدل.
- خزگرې** : خزگرې، جزگرې، شزگرې.
- خپو** : دولې هغه شکنه شامې یا غاړه چې د اوبو زیم ترې راچنډیږي. د سیلاب راوړې شکه.
- خپو** : خپکه زمکه، خکه زمکه، په غره، دشته یا خوړ کښې هغه خامې چې اوبه او بوټي نه لري او د زمکې په سطح یې وړې وړې شکې ښکاري.
- خفاست** : تیښته، خغل، خفاښت، تاخت، ترپ.
- خفاستل** : تیښته کول، منډه کول، ترپل، ترپ کول.
- خفاسته** : تیښته، منډه، خغل، تاخت، دؤ، ترړه، ترپ، زغل.
- خغل** : زغل، منډه، تیښته، تاخت، ترپ.
- خغلند** : په منډه، په دورې، زغلند، سرسري، د منډې په حالت کښې.
- خغلول** : زغلول، په مخه اخستل، شکست ورکول، لري کول.
- خغلیدل** : ترپیدل، په منډه کیدل، منډه وهل، په تیښته کیدل، میدان پرېښودل، شکست خوړل، په شا کیدل، بگیل کیدل، بگیل کیدل.
- خځندن** : خځندن، د ساد وتلو حالت، گران ساعت، د مړه کیدو حالت، د ساه ختنه، زنکدن.
- خکه** : په دې سبب، په دې وجه، په دې دلیل، له دې کبله، په دې علت.
- خگ** : سپن پوگ خیز چې دروانو اوبو په سر کښې، د خاړوي شخوند وهلو، د پور پخیلو او په

داسې نورو حالتونو کېنې پيدا کيږي. کپ، کف، خکړې. خاورين لوښې چې ماسته پکښې څاربلې شي. **خکړه**: میده ډوډۍ، چوري شوې او په بنورو کېنې لونده شوې ډوډۍ، هغه ډوډۍ چې د بنورو دپاره میده شوې وي، وړه نمرۍ، پينډه، تربل. **خگلن**: خک لرونکې، خکن، خک دار، هغه خوک چې د خلسې نه ي خک بهيږي، لار څاخې. **خگيدل**: خوټکيدل، څاربلې کيدل، خک پريښودل، **خل**: خلا، چمک، پرق، زلق، بريښ، سخته تنده، جل، وار، پيره، نوبت، د کپړې يا بوجۍ نه جوړ شوی لوی پوښ چې يخنی نه د بچ کولو يا د يار وړلو په وخت د څاروي په شا اچولې کيږي، کنه، خل، جول، زل،

خلا: خلق، چنک، پنک، خل، بريښنا، پرق، چمک. **خلان**: خلاند، روښانه، پرقيدونکې، خليدونکې. **خلاندې**: پرقيدونکې، بريښيدونکې، خلا لرونکې، خلان. **خليل**: جليل، پرقيدونکې، خليدونکې، بريښيدونکې، روښانه. **خليلاند**: حيران، پريشان، بې ارامه، ناتيكاهه، ناقراره، بې قراره، **خلښت**: خل، خلا، پرق، چمک. **خلقول**: په ژبه وهل، په بدو ردو او ناکاره خبرو ژبه استعمالول، د چا خلاف ژبه خوځول، **خلموټې**: ژبې، خلمې، چې ايله ايله خلمي توب ته رسيدلې وي، چې ايله ايله شونډه شنه شوې وي. **خلميټوب**: خواني،

خلمي کيدو حالت.

خلمے : خوان، زنه، ژنه.

خوانی ته رسيدلے.

خلند : خلاند، روبنانه،

برينيدونکے، ظالم، ستمگر،

زبردست، تيرے کونکے، جور

کونکے.

خلنده : بنکاره، پرقيدونکے.

خلوبی : تاؤراتاؤ يو قسم

مشهور خواڙه، زلیبی،

جلیبی،

خلوبے : پیريان اوبه،

سراب.

خلول : پر قول، برينبول،

روبنانه کول،

خلون : يو لوه مشک چي

په حيواناتو باندې وږل

کيږي، مشک، ژم، رابيا،

بار.

خله : سعي، کوشش، هڅه،

خل، وار، نوبت، پيره، نمبر،

کرت، مينه، شوق، هوس،

تلوسه، خواهش، اميد، بي

قراري، پریشانہ، سترے،

ناقلازه، وارخطا، بي ارامه،

حمله.

خليدل : برينيدل،

پرقيدل، زلفيدل، روبنانه

کيدل، بنکاره کيدل.

خم : زه روان يم، خمه، د

فعل حال نه د واحد متکلم

صيغه.

خما : زما، اما، ايمو، د زما

زړه املا.

خماخمايي : فرق، فرخ،

حرص، لالچ.

خمبل : بانه رپول، خنبول،

وهل، خندل، بي عزته کول،

بي آبه کول.

خمبيدل : په ورو ورو تلل،

په مزه مزه تلل، ورو ورو

قدمونه اخستل، سست تلل،

په قلاز قلاز تلل. په چا باندې

کالي مباريدل، ډير زيات

کالي اچول.

خمکه : زمکه، مزکه، د

شمسي نظام هغه سياره چي

بنیادم پرې استوگه کوي،

منح، سطح،

خموو : وگوری زمونږ.

خمول : باڼه رپول، سترگي رپول. سترگگ وهل، سترگي وهل.

خنازه : وگوری جنازه.

خناور : نادان، کم عقل، ناپوه، حيوان، خاورو، خلوربول، ډنگر.

خنب : د سترگورپ.

خنبل : وگوری خمل.

خنډه : سترکه وهنه، سترگي خبونه.

خنځول : څاڅکي څاڅکي نویول، ټکي ټکي نویول،

خنځول، ورو ورو نچوړي کول، په شومتیا سره څه څیز چاته ورکول، تکلیف ورکول، لږ څیز ورکول.

خنځولی : ډنډولی، څه څیز په خلورو کسانو اخستل، څه څیز په څادر کېني اخستل، یو سره د لاسونو پښو نه په خلور کسه نیول او وړل یا وچول.

خنڅه : سرسوبله، شوبله،

زنڅه، شوبلکه، سرسوبنده،

یو قسم پنجه وړه حشره.

للاجي، جنجالي سره، چیچر بنیادم، ضدې، نښونکي.

خنځیدل : څڅیدل،

څاڅکي څاڅکي تونیډل،

خنځو : ایسارتیا، ډیل، تاخیر،

درنگ، معطلي، ډیرې، ډیره موده تیریښه،

خنځوان : زارډ، لرغوني، د

ډیر وخت.

خنځمن : اتال شوم،

ناوخته شوم، خنځمن، معطل شوم، د خپل وخت نه وروستو پاتې شوم.

خنځن : وړاندینې، مخکښې،

پخواني، لرغوني، قدیمي، وختینې، اتال، ایسار، معطل.

خنځلول : اتالول، ایسارول،

اتالول، معطلول، د ټاکلي

وخت څنڅه زیات وخت ور باندې تیرول.

خنځلیدل : اتالیډل،

ايساريدل، ناوخته کيدل،
 معطليدل، د خپل وخت نه
 زيات وخت ورباندې تيريدل.
ځنکدن : اخري سلگي، د
 مرگ حالت، ځنکدن، اخر
 وخت، د نزعې حالت، د ژوند
 اخري سلگي، گران ساعت،
 ساه وټنه، د مړ کيدو حالت.
ځنگل : هغه ځاي چې
 زياتې او گڼې ونې لري. بنجر
 او شار ځاي، دشت، درکه.
ځنگله : جنگله، بار، ويره.
ځنگوتي : الاهو، تالي
 وهنه، ځانگونه.
ځني : بعضي، سره، څخه،
 ورڅخه، ترې نه، ورته، ځينې.
ځني ځني : بعضي بعضي،
 يو نيم، خال خال، کم کوز، يو
 يو، بعضي نيم، لږ لږ، کله نا
 کله.
ځو : مونږ روان يو، درومو،
 د اجازت اخستو کلمه، لکه
 مونږ ځو يعنې لاړ شو.
ځواب : جواب، حال

احوال معلوميدنه، غبرگون، د
 پوښتنې جواب، ردول، په
 نفسي کښې جواب ورکول،
 ايری.
ځواک : سبک، جوکه،
 توغ، لال.
ځوان : ځلمی، بالغ شوی،
 ژبه، ژنکې.
ځوانکه : گرمکه، ستو، هغه
 دانه چې د ځلمي توب په
 وخت کېنې په مخ راخيژي.
ځوانمرد : مړنې، نر،
 بهادر، ځوان، مړنې، زړه ور،
 غيرتي، سخي، ډوډي مار،
ځوانمرگي : د ځواني
 مرگ، ځواني مرگي، په
 ځلمي توب کېنې مړينه، نيمه
 خوا کيدنه.
ځوانمرد : ځوانمرد،
 جوانمرد، ځوان، نر، غيرتي،
 تکړه، بهادر، چې د ښې
 ځواني صفت پکښې وي.
ځواني : ځلمي توب،
 جواني، ښه ځلمي توب،

ہنگلا، قوت او طاقت، شباب،
میرانہ، مروت۔

خوانی مرگ : پہ خوانی
کبھی مر شوم، نیمہ خوا
تللے، خوانی مر گئے۔

خوانیدل : خوان کیدل،
ڑھے کیدل، خلمے کیدل،
طاقت او قدرت موندل،
خوانی تہ رسیدل۔

خوخی ماخوخی : جوجی
ماجوجی، یاجوج او ماجوج،
کوت ہنگار۔

خور : تکلیف، کراو، رنج،
ازار، درد، جور، ظلم، جبر۔

خورتوب : تیز اوریدنہ، زر
اوریدنہ، ہوبنیاری، پوہہ،
متوجہ کیدنہ، دانائی۔

خور ظلم : زور ظلم، زیاتے،
تاراک، تیرے۔

خوروول : ظلم کول، زیاتے
او جبر کول، ازادول، کپول،
رنخول، پہ عذابول، تیز

اورول، زر اورول، پوہول،
دانا کول، ہوبنیارول، متوجہ

کول، ہضمول۔

خوریدل : دردیدل،

زوریدل، پہ عذابیدل، تکلیف
رسیدل، غمژن کیدل،

خوپ : مخ پہ ہنگتہ، اترائی،

خوپر، دچرائی ضد، خوپرے،

خوپند : زپیدونکے،

کوپرے، خوپرند، خپول

شوم، زپیدلے، اویزان،

اویزانند، بانڈہ، نبتے، پاس،

اتال۔

خوپندول : اویزانندول،

خپول، لول، کپری کول،

اتالول، بانڈہ کول۔

خوپندیدل : اویزانندیدل،

بانڈہ کیدل، خپیدل، کپری

کیدل،

خوپرے : جپرے، ابشار۔

خپول : مخ ہنگتہ کول،

سر کوزول، سر تپتول، زمکہ

ہنگتہ کول، زمکہ زورول،

غوجول۔

خوپیدل : مخ ہنگتہ

کیدل، سر خوپرے کیدل، سر

- ښکته کيدل، ټيټيدل،** کوزيدل، ښکته کيدل.
خوړمې : مخ په ښکته، خوړمې.
خوړز : يو قسم ازغن بوټی چې اوبشان ي څوري.
خوبش : جوش، خوټکيدنه، خوبټ، تاو، غصه، کينه.
خوبښول : جوش ورکول، خوبش ورکول، خوټکول، شيره ايستل.
خوبښه : جوشه، هغه څيز چې په دېک يا کټوی کېږي و خوټکول شي.
خوبښيدل : ښيدل، جوړښ، خوړل، جوشيدل، خوټکيدل.
خوکمې : مسخته لار، مستغ، خوړمې،
خول : زول، سيلی او طوفان، مسخته او تيزه سيلی، سيلی او باران.
خولن : هغه زخم چې د پوځوالي له کبله پکښې نو راغلې وي.
خولنه : خولانه، بېړی، د پښو زنځير.
خوله : وری، غيزی، جوله. زوړ قميص چې لاندې ورته استر لگيدلې وي. لويه او ورده جوله چې د بيزو د ويښتو نه جوړه شوې وي او په اوبښانو باندې بارولې کيږي.
خولی : لمن، جولی، کلچ، پيڅه، جوال غوندې څيز چې دواړه سرونه او يو طرف ي گڼدلې وي او يوه خوا ي ازاده وي. خساوړه او سره پکښې اچولې شي.
خومېق : غنچک، خومېک، خومېک، د يو بوټي تنکی غندل او د سر پانې.
خومېک : کچه، کوچه، زومېک، خومېق، غومېک، غنچک.
خوللمې : پشم يا درېښمو نه جوړ شومې گل، د پگړی څوکه، جوړه کړې شوې

خبر اخستل.

خپړول : په څير څير کتل،

جائزه اخستل، تصديق کول،

په زر کاني اچول، څيرل،

سنبول، تنقيد کول، پلټنه

کول، ليدل، کتل، لټول،

متوجه کول.

څيره : ټاکلې اندازه،

وظيفه، هغه مقرر اندازه چې

يو کور نه جومات ته ورکول

کيږي. زيره. خان، بشره،

څيره، مشاده، شکل، څرگند،

ښکاره.

څيريدل : متوجه کيدل،

دقت کول.

څيرگي : خوځگي،

ششگي، سړگي، ژژگي،

څيگ : بير، ستغ، شاول،

غيرتي، سپيڅلې، سوچه،

پاک،

څيگر : جيگر، جگر، اينه،

ينه، سينه، همت، زغم،

څيگر خون : تکليف،

خواري.

غوټه، طره، پوپکه، کلغي،

گوچه، گچه، تاج، جندې،

چارخولک، چارخول.

څو : بجرې، نارينه اولاد،

زوي.

څوپر : دستغ ضد، د تل يا

فرش خواته تلل، د غره نه د

راکوزيدو مخه، اثرائي، څور،

څورې، د نيغ ضد، مخ ښکته.

څير : احتياط، په غور کتل،

کتلې، ليدلې، تيز نظره، باريک

بين، زيرک، څيرک، دانا،

هوبنيار،

څير څير : په يو مخ، په

غور،

څيرک : تيزه نظره، هوبنيار،

زيرک، پوهه، تيز بين، دقيق.

څير کتيا : زيرکتوب، پوهه،

څيرک والې، هوبنياري،

دانائي،

څير من : هوبنيار، زيرک،

څيرک، باريک بين، پوه.

څير نه : څيرتيا، څيرتوب،

په څير څير کتنه. پام اړول،

ځيگرور : دلوي زړه

څښتن، دلوي سيني خاوند،
بي رحمه، مضبوط، ناتړسه.

ځيگول : بېرول، زېرول،
ديزول، سوختول، په ننگ
او غيرت راوستل.

ځينور : ځينور، غبرگولي.
ځينه : زينه، پورې، پايه،
پارڅنگ.

ځيني : بعضي، ځني، ترينه،
ورڅخه، ترې.

ځيرمه : توبښه، زيرمه،
ذخيره، توشه، پس انداز.

ځيړول : پسخول، زهيړول.
ځيرمې : رښتيا، څرگند،
سوچه خبره.

ځيژمه : جژمه، د بڼو غاړې،
د سترگو هغه برخه چې بانه
پرې ولاړوي.

ځيړيدل : زيريدل، پيدا
كيدل.

ځيل : ضد، نارامي، بغض،
اړي، جيل، ناپوهي، کم
عقلي، ټينگار، زنځير، رسي.

ځيلانځه : هغه خاور چې د
کمزوري يا بيماري نه صحت
مند شي. پيرون، پيرون،
پرون.

ځيله : خيلي، جرړه، جرړه،
مونډ.

ځيلي : خيل کونکې، اړي
مار، ضدې، ناپوهه، کم عقل،
سرتمبه، جيلي.

ځيلي : جرړه، ولي.
انځيران، يو قسم بيماري چې
د څرمنې دښه غټ غټ
غونډان راپيدا شي.

کولو خام، هغه خامه چې د کتابونو يا داسې نورو موادو د چاپ کولو کار په کښې په مشينونو باندې کيږي.

چاپراخ: واز، بيرته، خلاص، ارت، پلن، پراخ، ويت، د زنانو اندام نهاني،

چاپراخه: چاپيره، خپيره، تنوره، چپيره، چاپلاخه، خپلاخه، چاپلاخه، خپره.

چاپلاخه: خپيره، چپيره، چاپلاخه.

چاپلوس: خوشامندگر، خوشامدگر، خوشامدي، غوره مال، بوټ پاک، چاکليتي، چپروس، تملق، د غوړو او پستو خبرو ويونکي، غوړاوو.

چاپول: طبع کول، خپرول، چاپ کول، ټاپه کول، مهر کول، نښه کول، نښاني کول، نشانه کول.

چاپونه: داغونه، نښې، نښاني، د زخمونو جوړيدلو نه

چ: (جې) د پښتو د پتي نه، حرف، د ابجدو په حساب ي قيمت د "ج" برابر يعنې درې (۳)

چا: د استغهام تور، خوک، کوم يو، کوم.

چاپه: د تلې يوه حصه، تلې پټ، تله،

چاپک: کروړه، تازيانه، تراټ، متروکه، تيز، گړندۍ، چست، تند، مټ، چالاک.

چاپي: کونجې، کنجې، نوسه، پلۍ، کلې، کيلې، پيچ، هغه آله چې د موټرو لارو او داسې نور قسمه مشينونه پرې پرانستې شي. هغه آله چې گريال ته پرې حرکت ورکول شي.

چاپ: مهر، ټاپه، نښه، نښانه، داغ، چاپ، علامت، د چاپ کارخانه، د چاپ صنعت، د وسلې دکان، تخم، خوشامنده، چاپ شوم.

چاپخانه: مطبع، د چاپ

پس پاتي شوي داغونه،
چاپه : ناخاپي حمله، چوپه،
 چاپ، خاپ، داغ، نښه، نقش،
 تپه، غټ مهر، خپک، د
 خلورو کوتو اندازه، د خلورو
 کوتو هومره حاي، د دوو انجو
 برابر، د ازغو دلي، د غنو
 پولي، چه، کلان.
چاپي : منډنه، کښي منډنه،
 په وجود زور کول، بلوډه،
 وهنه،
چاپير : خرخومه، سرکومه،
 تاوړاتاؤ، گرداگرد، گردې،
 گوښه، راتاؤ، چارپير، چاپيره،
 گردې گوښي، شاوخوا،
 خواؤشا، خلور خواوي،
 چاپيره، چارچاپير، چارچاپيره،
 مصروف، لگيا، بوخت،
 مشغول، اخته،
چاپيرچل : گردش،
 گردښت، گرځيدنه، د زمکې
 د کرې څرخيدنه، پرله پسې
 تاويدنه او گرځيدنه، طواف،
 چکر، ماحول، چاپيريال،
 کير چاپيره، چارچاپيره، تير
 چاپيره، گرداگرد، خواؤشا.
چاپيريال : خواؤشا،
 شاوخوا، ماحول، خلور طرفه،
 چاپيرچل، تير چاپيره، کير
 چاپيره، محيط.
چاتيا : پرسو، غټ خيتي،
 غټ کيدل، خيتور، کيده
 ور، خيتو، ډير خوړونکي،
 مټ، چاتي.
چاتکي : تاتکي، د ختو
 لوبښي.
چاتو : خوش طبع، چټ،
 مست، څوک چې خپل
 وخت په خوښي تيروي.
 چټ لرونکي.
چاتورم : د پيو لوبښي،
 وره چاتي، هغه کتوي چې
 شوملي پکښي څاربلې شي.
چاتي : هغه غټ خاورين
 لوبښي چې اوبه پکښي د څښلو
 دپاره ساتلې شي، د اوږو دانو او
 گورې د ايښودو خاورين
 لوبښي، د شوملو څاربلو لوبښي،

مت، خم، ماتى، متى.

چاجوش : هغه لوبڼې چې

چاي پکښې پخولې شي. د

چايو د یشولو لوبڼې، هغه لوبڼې

چې اوبه پکښې یشولې شي،

کیتلې، چې جوش، چائیر،

چایجوشه، چاجوشه.

چاچا : تره، کاکا، اکا، د

پلار ورور، مشر سړي ته د

ادب نوم.

چاچي : د تره ښځه، تندار،

چاچی، ونډیار، ورنډار،

تندیار،

چاچی : د ورو ماشومانو

لاس، د لاس اسم تصغیر، د

لاس چېر، پنجه او خپر.

چاخ : چاک و چوبند،

تکره، چالاک، چاق، تیار،

شلند، مضبوط، غوښن،

جمغت، یز، تند، بیرندم،

گرندم، جلث، مټی، وندم،

اوچت، ارمتی، چست.

چاخه : ارجل برجل.

چادر : خادر، تاخر، تیکر،

تکر، پروڼی، پتو، شال، د

سرو اورڼی، تمبو، خیمه.

چادي : احمق، کم عقل،

ناپوهه، بیوقوف، بودلی،

ساده، بوده، شادوله، بیرا.

چار : کار، کسب، پیشه،

مشغولیت، جر، جرړه، عمل،

کره، سبب، علاج، چاره،

تجویز، بند، ترتیب، ذریعه،

چاره، گزاره، بهانه، بجه،

چارو ناچار، خاپ، لیک،

کښل.

چارالدام : اودس، چاردام،

خلور اندامه وینخل.

چاربته : د پښتو شاعری هغه

قسم چې تاریخي یا د مینې

قیصې پکښې بیانېږي، تسلسل

پکښې هم شرط دمی. د

چاربته سر بیا بیا د هر بند نه

وروسته وئیلې کیږي، د بندونو

د مصرعو شمیر پکښې د ۴ نه

تر ډیر شو پورې وي.

چارپای : خلوربولی،

خلورپښی، د خلورو پښو

چوتی، چونتہ، کلغے،
خونکہ، خولہ، شملہ، طرہ.

چار دانگ : تہلہ دنیا،

ویرہ دنیا، درستہ نری، خلور
وارہ گوہہ، خلور خوا، خلور
کنجہ دنیا.

چار دیوالی : ہفتہ دیوال چہی

د کور نہ گیر چاہیرہ و ہلے
شورے وی. د کور احاطہ، د
پردی دیوال، چار دیواری.

چار سالہ : د پتواری د

جمع بندی کتاب، خلور
کلیز، خلور کلنے.

چار سو : دودہ سر کونہ چہی

یو بل پہ زاویہ قائمہ پریکوی،
چوارہ، خلور لاری، چوک،

خلور مخے، چار راہی، د

خلورو لارو د تقاطع نقطہ،

چلیا، چوق، وستل، خلور

ارخیز خامے، چرتہ چہی خلور

لاری یو خامے کیڑی، ہفتہ

خامے چہی خلور لاری تری

بیلیڑی، چوگلہ، ذ اور بلولو
ورہ کوتگی. دہ.

حیوان، خنار، حیوان، دنگر،
مال، خاروی.

چار پایہ : حیوان، چار پای،

خلور بول، خرپوسی،

چار چاہیرہ : تیر چاہیرہ، گیر

چاہیرہ، گر داگرد، گر داگرد،

خواوشا، شاؤخوا، مشغول،

بوخت، اختہ، مصروف.

چار خانہ : یوہ مشہورہ

کپہ، ہفتہ کپہ چہی پری

مربع شکل کورونہ جوڑ وی.

ہفتہ کپہ چہی دسترخوان او د

برستنی مخونہ تری جوڑولے

شی. ہفتہ لوہنے چہی سکارہ،

تماکو او ماچس وغیرہ پکینی

ایبنوی شی.

چار خول : د چرک چوتی،

د چرک پہ سر غوبین

خونہی، چارخولہ، چرکخول،

خونہی، پریہ، قرقرہ، کرکرہ،

چارخولک، چارغولک،

چارخوئیل، چارخولے،

چارخیلہ، چارغول، چرخول،

چرخولے، چرخیل، جفہ،

وي، يعني هر اندام ئ بيل بيل
ترلے شومے وي.

چارو ناچار : مجبوراً،
خامخا، ارو مرو، په زړه ماتي،
په مجبوري، په بي وسي، کام
نا کام.

چاروم : خاروم، چارپاي،
چارپايه، چادر پشي.

چاره : عمل، کسب، فعالیت،
بند، بندبنا، مرسته، چل، پيشه،
مشغوليت، چار، کار، چره،
لاره، چر، کرده، انتظام،
بنلوبست، پروگرام، تدبير،
منډه، زغل، خفاسته، خفل،
تاخ، تاخت، ونډه، د ډنگرو
دپاره تياره کړې شوې
خوراکه، شنه او وچه گياه.

چاري : د وسپنې نه جوړه
يوه آله چې د زميداري او نور
قسمه کارونه پرې کولے
شي. ډل، بيلچه، ینگه، نجه،
پوړی، ډمبه، خلور غاښے
پسه، دوه کليز پسه، دوه
کلنۍ گډه.

چار شنبه : د هفتې پنځمه
ورځ، شورو، د نهې او زيارت
تر منځه ورځ، پنځم، شروع،
پنځمه ورځ، اخره.

چارک : د سير خلورمه
حصه، د کتر خلورمه برخه، يو
په خلورمه، خلورمه، پاؤ.

چارگل : تیک، غټ پرې
دار ميڅکے، د بنڅو د پوزې
کالے، پزغمے، خلے.

چارمغز : اکوړ، چارماغ،
متک، غوز، غز، جوز،
او غز، خلور قسمه مغز چې
طبييان ئ اکثر په دوايانو
کښي استعمالوي.

چارمېخ : هغه سرے چې د
زکام له کبله ئ سينه نښتي
وي. تر خلې ډک، اغير،
غريک، د خاروو يو قسم
بیماري چې پرې راشي نو
وابسته نه شي خوړے، هغه
څوک چې په خلور اندامه
(په دواړو لاسونو او پښو) او
په خلورو موږو ترلے شومے

چارمے : گونگے ، چاراء، په
ته ژبه خبرې گونگے .

چاشت : خاښت،

چاشني : ناشتا، ناشته،

څكه، څكنه، هغه خوراك

چې د دودۍ نه مخكېني

خورلۍ كيږي، څكه كتنه،

خوارۍ كتنه، مساله، يوه پنجه

ساز، كم ساز، ډير لږ ساز.

چاغ : تيار، مضبوط،

خوږب، شلند، جفمټ،

مزې، تکره، روغ رمت، تازه،

د روغ بدن خاوند، تيز،

چست، چاخ، چابک، شور

زور، څيرې، چاک، ډرې،

ډرې شوي لږگۍ .

چاغل : د اوبو لوبښه،

بتک، بتکۍ .

چاق : خوږب، تکره، تيار،

غټ پټ، غوښن، تندرست،

روغ رمت، جفمټ، چاغ،

صحت مند، تازه، شلند،

مزې، چاؤد، درز، رځنه، تيز،

تند، چابک، چست، چاخ.

چارې : لارې سره د لاحقې

په طور استعمالېږي لکه لارې

چارې. د چاره جمع.

چار : د چميار هغه قالب چې

د پښو او پيزار جوړولو په کار

کښې استعمالېږي. د برستنې

استر.

چارا : د ونيلو او اوريدلو نه

محرومه، نيم ژبې، هغه

څوک چې واضحه او صفا

خبرې نه شي کولې، ارور،

گونگ، ټنگ، گونگۍ، بې

خلي او بې ژبې، چاره، ناپوه،

کم عقل، احمق، شادوله،

ساده، بېړۍ.

چارۍ : د وسپنې هغه پترۍ

چې يو اړخ يې تيره وي او

ورته د لږگۍ يا هلوکۍ

لاستۍ لگيدلې وي. د خاروو

حلالولو، غوښو پريکولو او

نسورو ډيرو کارونو دپاره

استعمالولې شي. چارو،

چورو، چرۍ، ستاوۍ، ستوۍ،

چوروکۍ، پرۍ، ترازۍ.

مشڪ، د اوبو وړو ڪړي
گډوډي، د اوبو وړو ڪړي ژي،
بتڪ، د څرمني يا ڪرميچ
تيكه، چاگله.

چال : فريب، مكر، دوكه،
ټكي، چم، چل، تگ، رفتار،
بون، حرڪت، طرز، ډول،
طريقه، سلوك، رويه،
عادت، د اس رفتار، د شطرنج
په لوبه ڪنې گيتي د يوې
ځانې نه بلې ځانې ته ګونه، د
لوبې مهرې خوځونه، د تاش
وروښي پسانه وېشتل، چال
چلن، طريقه، ڪار، فعاليت،
قې، استغراق، تار، سپنډر،
هنر، خبر ګي، چالاكي.

چال : ګنده، ګوتې، قوتې،
قوتې، زور ځامې، ګومې،
ګوګ، د خپلې ګوګ. هغه
اس چې سره او سپين ويښته
لري، چنې، غوچانې، د جولا
د ګان، خاله، منځوله، زر ګه،
زاغاوې، د هيلې په شان يو
مارغه.

چاقو : هغه تيغ چې د خټکي
او هندواني وغيره پريکولو
ميوو سپينولو او نورو ڪارونو
ڪنې پکار راځي. هغه تيره
آله چې پلکې او لاسکې ئ يو
هومره وي. چاڪو، چکو،
چقو، چکي، چکې، کاچو.

چاک : زخم، شليدون،
شکاف، چاود، خصوصاً د
قميص ځاک، چود، درز،
چوک، څير. د چوني نه جوړ
د ګوتې هومره پښل شان
چې په منډسو ڪنې پرې په
توره تخته ليکل کولې شي.

چاک چاک : ټوټې
ټوټې، سورې سورې.

چاکري : ملازمت، خلعت،
نو ګري، خلعتګاري.

چاکسو : چکښو، څښکو،
جوخشو، څښکو، يو قسم
يوناني دارو، يو قسم تور تخم
چې د سترګو دارو ڪنې
استعمل يږي.

چاگل : د اوبو وړو ڪړي

چالاک : مکار، چل باز، ټک، مکرزن، فریبي، دوکه باز، چتیس، چم باز، چلولي، فریب کار، کلنکار، کلانکار، اټکلي، چټک، چست، تیر، تند، چابک، چاخ، پوه، ذهین، هوښیار، کاغ، فعال، ټکره، رغاړیز، آفت، د خبرو مړنې، نه ویریلونکې، زر زړ او په تادی خبرې او کار کونکې، خبر لوڅ.

چالان : جاري، روان، چالو، فعال، روان دوان، په سفر کښې شروع شوی، پروانه، سمن، بیچک، د سامان یا رقم رسید، د استولي څیز رسید او فهرست، د روپو رسید، راداري، راهداري، اجازت نامه، چالن، دیوې محکمې نه بلې محکمې ته استونه، د تحقیقات نه پس عدالت ته د ملزم روانگي.

چالبار : ټک، دوکه باز، دوکه مار، چمباز، چلي، چلناک، تیر ایستونکې، چال کونکې، چالاک، هوښیار، عیار، فریبي، چل ولي.

چال چلن : طور طریقہ، خوی خصلت، عادت، د وسیدو انداز، چارچلند، چال چلند، جالہ، رنگ، کره وره، رنگ ډنگ، اخلاق، سلوک، رویه، راسه درسه.

چالو : چلند، چل، روان، بهاند، چالان، جاري، شروع، لگیدلې، گویا،

چاله : چا دپاره، چاته،

چاله : طرز، روش، طریقہ، لار، قاعده، اصول، رفتار،

چامبیل : یو ډول وړکوټی سپین گل چې ډیر ښه بوی کوي نور قسمونه یې هم شته خو سپین قسم کښې ډیر پیدا کیږي. چامبیله، چمبه، چامبه.

چانچو پانچو : اډوکی، اډوکی، ټپ، ټپ، تش هډوکی، کمزورې، نرې

چانے : ورجانے، بهر،

بيرون، ورجنې.

چان : سوتره، ستره، صاف

شوم، پاک شوم، پاک،

غليل شوم، کره شوم،

غليل، چنونه، خپخپه،

جج، لتون، تلاش، غوښتنه،

خوښونه، انتخابونه.

چانول : سوتره کول، کره

کول، پاکول، صفا کول،

غليلول، چنول، زنځول،

چاله : هغه ورکوته چان

چې تيل، چای يا غوړې ترې

چانولې شي. چانے، چانی،

هغه واره لږکې چې د تېرونو

او برکو د پاسه گڼ گڼ اچولې

کېږي.

چانيدل : چان کيدل،

چنيدل، سوتره کيدل، صفا

کيدل، کره کيدل، پاکيدل،

چاؤد : چاک، چود،

چودون، درز، شکاف، چاؤدون،

خير،

چاودے : تر کيدلے،

پيرے.

چاند ماري : چار ماري،

چلماري، نښې ويشتنه، نشانه

بازي، چرماري، د توپک او

نورو وسلو په گولو سره د چا

وژل، د فوخيانو نښه ويشتل،

د نښې ويشتو پريکتس.

چاندي : روجانے، د غالي

پوش، د قالينې پوش، روي

کش، روي پوش، هغه توکره

چې پرې بستر، قالين او نور

خيزونه هوارېږي. يو سپين

دهات چې کالي او روپۍ ترې

جوړېږي، کم اصل زر، سپين

زر، سوچه، پاک، نينولے، کره،

بې عيه، بې وټه، بې غشه،

صادق، سپينځلے، سپين زړے،

خالص.

چانک : چائينک، هغه

لوبښه چې پخې چای پکښې

اچولې شي.

چانکے : د چانک اسم

تصغير، وړوکه چائينک،

نلی.

چين.

چپ : بي لاري، خطا، غلط، سپک، بد، ضد، مخالف، کين، گس، اړول، د بني ضد، اپوته، بغير، بي له دې، کور، راکور، کوکي اخستل، مچه اخستل، بنکول، خپ، چه اخسته.

چپ : غلے، خاموش، ساکت، چوپ، پته خله، چه خله، بي اوازه، بي غږه، فعل امر غلے شه، خاموش شه.

چهلي : هغه وړه سپکه، گرده او پلنه روتي چې په تبخي يا تنور پخولې شي. پنجابي روتي، خپاسټه، خپټه، چپټه، پاستي، چپټ، کلچه.

چپاړ : لوټ مار، يرغل، تيزه حمله، چاپه، چه، د حملې په وخت کېنې تيز تگ، ناخپه حمله، برباد، برگ اس، بيور اس، هغه اس چې پټې پټې او برگ بروگ وي.

چاودلې، چې درز ي کړې وي. سورې، چاودلې، چاود، چاک، درز،

چاول : د اوبو موري، د اوبو خله، د اوبو ورځ، د اوبو دانه. د گلکارانو هغه آله چې په تار کېنې زورنده وي او د لگيدلو خټو سمون او نيغوالې پرې برابر وي، شال، سال، خال، شاول، شاقول.

چارلۍ : چوڼۍ، فوخي کوټ يا قلا.

چاه : کوږ، کوږي، کوږ. **چاي** : چاي، چي، چي، يو قسم پاني چې کورې يا چينو او پيو سره په اوبو کېنې پخولې او څښلې شي. توري او شنې دوو رنگونو کېنې پيدا کيږي.

چاليجوش : هغه لوبښې چې چاي پکېنې پخولې شي.

چمپي : غوړ او تر خوراگونه، چمپي چيښي، د خوراک خمزونه، تر سکون خوراگونه،

- چپ چاپ** : قلاز، خاموش، غلج، دم بخود، دم په خود، ارام، په پته خله.
- چهر** : خپري، خاله، چوپړي، کوډي، ساله، سوله، خپر، جونگره، جومپري، خونه، د وښو او پتري نه جوړ شوې دالان، د لوڅو او کيانو کچه جونگره.
- چهرکت** : خپرکت، د نوارو کت، د پتو کت.
- چهرگي** : خيالاتکه، خيلي، وړه خانکه، د ونې نه را پريکړې شوې وړه خانکه.
- چهره** : د څرمنې د پاکولو رمبه.
- چهر اخه** : چاپيره، چپلاخه، خپيره، تنوره، چپراکه، خپلاخه، خاپيره، خپره، چاپراخه.
- چهراسي** : خدمتگار، پياده، چهراسي، خادم، ملازم، امربر، هغه نوکر چې د دفتر کار کوي.
- چهرتاخ** : چيندرو، چيندرو، چپربخ، چفي، چيندري، موڅي، چپردخ، جنت او دوزخ، چيتي، تمبي، د ماشومانو يو قسم لوبه، د زنانو اندام نهاني تحقير.
- چهروس** : خوشامندگر، خوشامندمې، غوره مال، چاپلوس، تملق، چاکليتي.
- چهل** : خيرن، خچن، گنده، چپلکه، کيسري، خپلکه، سرپاني، چوستکه، چپاتي، چپاته، يو قسم سپک پيزار.
- چپلي** : خپلي، يو قسم پيزار.
- چپو** : د بيري چپه، سينگان، د کشتي چلولو چپه، د بيري چلولو خپه، ډنگري، چپاو، تير، حمله.
- چپ وراس** : ښي او گس، ښي او کين.
- چپه** : کوکي، مچه، مجو، مچکو، مچکه، چومي، بوسه،

لندو کي، چلڻ، تپتڪي،
 چيٽ، تش، پوڄ، خالي،
 نالائق، نالائقه، تشوڪي،
 کنڀل مار. د ڪوتڀي پوڄي
 برخه، د ڪوتڀي د غولي مقابل
 طرف، د پٽ شوي بام هغه
 برخه جي د ڪوتڀي خواتنه
 وي. د ڪوتڀي هغه برخه جي
 ديوالونه او فرش ي پٽ ڪرڻ
 وي. ڪاش، سقف، پور،
 سر ۽ سهدده خوري، جتي،
 هوائي.

چتو چتو : چتري نما پيڪي،
 اوربل.

چتري : له بارانه او د نمر د
 گرمي نه د سر د بچ ڪولو
 دپاره وڍو ڪي او لاسڪي
 لسرونڪي سائبان، د ڪپري
 جوڙه يوه آله جي په هوا
 ڪنهي له جهاز نه درادنڪلو
 او زمڪي ته دراکوزيلو دپاره
 پڪارولي شي. پيراشوٽ.

چته : پام، فڪر، سوچ، اند،
 خيال، قياس، حواس، خان

چڀي، پيه،

چپه : حرڪت، تيله، موج،
 لهر، چپاو، خپه، غولي،
 خانگيله، اعصابي حملة، د
 ناروغي حملة، پيريان راتل،
 ميرگي، غوطه، شيهه، لڙ
 ساعت، د ڪوتڀي د موري
 لڙگي، چجهه، اپوته، پرمخ، سر
 د لاندې، نسكور، سينگاڙن،
 تامير، د بيري راشپيل، د
 غوڙي. چپه، د غوڙي

چپي چپي : په چپو چپو،
 لڙي لڙي، اوبنان اوبنان.
چپڙه : خپڙه، تنوره.

چڀي : ڪوڪي، پيه، خلگي،
 مڇه، چپه، خپه، چومي،
 بوسه.

چڀي : چپ سترگي، چفر،
 چنگر، ڪوڙ سترگي، بينگا،
 گسن، ڪين لاسي، هغه غوڙي
 جي ٻنڪرونه ي شاهه ڪاره
 وي، هغه غوڙي جي ٻنڪرونه
 ي مات وي.

چت : تپت، غلڻ، ڪر،

سائل، حمد، اندازہ، انساني او
 اخلاقي حدود، گبين، د گبين
 وږم، د گبين خپاکه، د
 ډومبکې، د مچو تمبکې،
 رنگ، خيره، سړيوښه بازار،
 سرهټې بازار، پوښلې بازار.
چنيز : منزل لرونکې،
 پورېز، چټوله، گن چټونه، هغه
 منزل چې گن چټونه لري.
چټی : پری، ټاپری، مور،
 ډبه، مچان، درم، دونکاچه،
 د لرگو وچته دنکاچه، مچان
 يا ټاپری چې په کوټه کښې
 د سامان او لوښو لرگو کيښودو
 دپاره جوړه کړې شوې وي. په
 تړک کښې د ډرائيور د سټ
 نه بره خامې چې د تړک آلي
 پکښې ايښوم شي.
چټ : غريب، ملنگ،
 خوار، ږيره خرټلې، ږيره کل
 کړم، تبا، برباد، نابود، لونه،
 کاسير، بدعمله، بیکاره، تپ،
 تيار، چټک، خلاص شوم
 کار، پای ته رسيدلې کار،
 بيخي، بالکل، کرسره، تمام. د
 سږي د خوراک لوبښه،
 کودی، کپر، هغه لوبښه چې د
 لوبښو وينځلو په وخت پکښې
 ناولې اوبه اچولې کيږي. جره
 سره، بې بيخي سره، مست
 او ازاد سره.
چټاک : چټاکي، د پاؤ
 څلورمه برخه، چټاک، پنځه
 ټولي وزن، چټاکي، کم خيز،
 لږ خيز، لږ شې.
چټاکي : وگورئ چټاک.
چټان : هغه کانې چې اور
 پرې بلولې شي.
چټ پټ : سمدستي،
 فوراً، سم د لاسه، زر تر زره،
 بيخي تباه شوم، برباد شوم،
 له منځه تللې، تمام شوم،
 خلاص شوم کار.
چټهټي : سمدستي، فوراً،
 سم د لاسه، د واره سره، تيار،
 چمتو، آماده، هغه څوک چې
 په هر کار کښې انديښني او
 په زړه کښې کرل ريل نه

- کوي، توکلي.
- چتک** : چست، چاق و چوبند، چسپانده. ارمت، خپوسه، چست چالاک، گړندم، تيز، مټ، ونډم.
- چتکنی** : چتخنې، بولټ، چیتکنی، دوره زنجیر، موتی، موتی، د تورې موتی یا موتی، زلی.
- چتکه** : د الوان کپړه، د سور ټوکی ټوټه، سره کپړه.
- چتکي** : ترینکلی، ترینگری.
- چتکی** : چوتی، چوتکه، خړی، بوتکه، جتکه، د هندوانو د سرورده ویننه، غټه کونځی، غټه کمځی، سکونډکه، سکونډاره، نوکاره، چیچنه.
- چتل** : ککر، ناولی، سخا، ناپاکه، مردار، خیرن، پلیت، گنده، خوسا، ختک، توک، چنگل، د خیلې، په غونډه، توک یا په یو ځای خړخول، د چوک او پرچون ضد.
- یک مشته، په یو ځای، ټول.
- ختل**.
- چټني** : چکنی، چکنی، چټني، چقني، هغه تروه او ترسکونه خوراکه چې د تماټرو، پودینې، شنې دنیا هورې، مرچکي او داسې نورو خیزونو نه جوړولې شي.
- چټو** : دلرګي لنگری، بغری، برغی.
- چټه** : ډیرم، دلی، گواټه، پره، امبار، د خبټو مربع، ډیرې خبټې په یو خاص ډول او ترکیب لګول، د خبټو یا گټو ډیرم سود کول، سودخوري، یو قسم جواړي.
- چټه** : مسته او بیباکه بڼه، ازاده بڼه، رسیدلې او مسته پیغل، د پیغلي سره د صفت په توګه راځي لکه چټه پیغل.
- چټي** : عبث، فضول، اوباش، خوشی، کوټه، مضر، ضروري، ضررناک، بې فائدې، بیکاره،

تروته، تاوان، هيڅ بې هيڅه،
اواره گردې، فلاشي، ازادي،
ايله گردې.

چتي رسان : ډاكي، ډاكيه،
ډاك راوړونكې، پوسته رسان،
خطونه وړونكې راوړونكې.

چتياټ : فضولي، عبث،
پوچې، بې معنې خبرې، اېلټې،
پرټې، ارتاويژې، خرافات،
پوچ گونې، سهكه خله
خوخونه، واهيات، عبثيات، بې
فائده، بېكاره، فضوليات.

چچ : د دروزې، كيانو، تيلو يا
بانس نه جوړه شوې د غلې د
څپ كولو آله، چان، چنونه،
چچ، څپڅپ، پرويز، پښتې.
چچكې : د نچو او كيونه
وبدلې پرده چې دروازو او

كړكيو ته خوړندولې شي.
چك، چيك، پرده، بېتر،
دروم، پرده، هغه وړوكې
څپر چې د كوټې د پاسه جوړ
شوم وي. لټ، دام، پرکه،
تلکه، د مرغواو كبانو نيولو

جال، د نل په شان نيغ او نري
لرگي چې د كوټو او برنلو په
لهرو د چانې په ځامې اچولې
شي.

چچگر : چچ جوړونكې او
خرڅونكې، پرويزم
جوړونكې.

چچون : د غنمو پيماننه
كونه يا تلل،

چچه : د چت هغه حصه
چې د ديوال د حفاظت دپاره
بهر ويستې شوم وي. د بام
وزر، بلي، د مار د سرو چت
نيول، د كبانو نيولو د لرگي
دام، هغه لرگي چې د مات
شوي هډوكي گير چاپيره
لكولې شي. پښتې، شپول،
غرور.

چختار : چختان، چيت
پيت، د پښو لاندې شوم،
لتار، خر مېچ، چيت شوم،
چخېريت، پانمال، چخني
شوم، د پښو لاندې مېنلې
شوم،

- چختک :** کوهي کن، هغه
 سره چې د کوهي يا کاريږ
 په تل کېږي کار کوي، دوه
 ښاخه ميگو، دوه ښاخه
 موي.
- چخچي :** نر لږکي، د
 لښتي وړه توت، خس، دنړۍ
 لښتي تکره.
- چخړبه :** د باران له کبله د
 زمکې خټه کيدل، خټې،
 چقري، چيکري، چکر،
 ملغوبه، چقروبه، کله د شوم
 خيز.
- چخني :** پائمال، مېنلې،
 گوښمال.
- چخه :** پنځه، لږ خيز، لږ
 مقدار. زخه، هغه تور رنگ
 لرونکې وړه دانه چې سر
 اړې اړې وي او د وجود په
 بيلو بيلو برخو راخيږي.
- چخي :** د سترگو گند، د
 پوزې گند، د سپي د شړلو
 اواز، لرې شه، ورک شه.
- چخه :** وړوکه ماشه. هغه
- څوک چې په سترگو کېږي
 ئ چخي وي، چخن،
چدام : لږ کوټې، لکوټې،
 لږ خيز، لږ شه، د يوې ټولې
 اتمه برخه، يو قسم زړه سکه،
 درهم.
- چراغ :** ديوه، خراغ، درنا
 کولو آله.
- چراغان :** د جشن يا
 خوشحالي په شپه ډيرې زياتې
 ډيوې يا د بجلي بلبونه د
 ښائست زياتولو دپاره لگول.
- چراگاه :** خر خاي، خر
 خاي، د خرڼ خاي، د کلهو
 بزرو او نورو خاورو د خرڼد
 خاي.
- چرايي :** د لږکو د خپړلو او
 ماتولو مزدوري، د لږکو د
 ماتولو کار.
- چوب :** غوړ، هغه څوک
 چې په عيش او عشرت کېږي
 ژوند تيروي. خورب، په
 وجود دروند.
- چربانگ :** په سحر کېږي

د چرگ د بانگ وخت، د ږوب.

سحر وخت، د پېشمنۍ وخت، چرچا: اواز، شهرت،

دشپي اخري پار، دشپي مشهورتيا، نيك نامي، نوم،

اخریٰ برخہ، چربانگے، دیو چرچہ، افوا، عیش عشرت،

ویونکے، خبرلوخ، سخن ساز، مزہ۔

فضول او عبث خبری کونکے **چرچے** : کرتو، کرتن،

چربی: یوه سپینه ماده چې قرتن، عبث او فضول خبرې

وجود کبھی دینی اور غریبوں کو نہ ملے، فضول غریبوں کو نہ ملے،

مادو پہ وجہ جو ریوی، وازدہ، چرچرک،

وازمه، شله، غوروالی.

چہرہ: فکر، تصور، خوش چہن، د خالی ورخ، اول سبق،

طبعی، مزاج، طبیعت، بنہ مود، چوچنہ: یوروہ خبر رنگی

مزه، پر کالي، پرميخي، د خوب مرغي چې د چن چن اواز

معمولي جوبه، دستر نو خوي، چرچره، کوپواله،

پیشہ، تعلیم، اہل،

پتھر، حیرہ، لہ، سفل، پتھر پوری، دلجو حلی،

کون سا حصہ ہے، چربی، اسٹیکھامی، غسل حلالہ، چمچہوی، لسانہ،

جہانگیر جہانگیر : کلاہ کلاہ

نیم خام، کلہو خواہ، کلہو نا

کلمہ

●

یہ چمات کشم، اندیشمن، یہ
قرقہ، خہ نلہر، دجی گ د

حیال کہیں، یہ فکر کہیں، سرِ خونام،

2000

- چرخه** : د سپنسو غښتلو
آله، خرخه.
- چرخي** : خرخه، چرخه.
- چرخي** : د سپنسو غښتلو
آله، خرخه، چرخه، هغه لړکي
چې د گودۍ تار ترې تاوولې
شي، د بون غړلو آله،
گرځنې، چاښې، خرخ، د
کوهي نه د اوبو رايستو آله،
د ضرب نښه.
- چرس** : حشيش، د جان
شوؤ بنکو کرده، هغه کرده
چې په چيلم يا سگرت کښي
څښلې شي.
- چرسي** : د چرسو عملي،
چرس څښونکي، هغه سړي
چې چرس څښي، په چرسو
اموخته، کاواک.
- چوځ** : د تپوس په شان يو
سپين رنگ لرونکي بنکاري
مارغه، ملاماتي، چرخ،
چوک، چرک.
- چرکين** : کنده، پليټ،
ناپاک، خيرن.
- چرک** : يو قسم کورنۍ
مارغه چې غوښه يې خوړي
شي. صحرائي چرک، هغه
چرک چې په صحرا کښي
الوخي، لونيټ، بيگر، چرخ.
هنرمند، کاريگر، قابل،
هوښيار، کاغ.
- چرک بانگ** : چرک
بانگي، پيشمنۍ، پيشمنۍ،
پرشمۍ، د سحر اغاز،
چرغون.
- چرکنده** : خرکنده، بنکاره،
معلوم.
- چرگوټي** : چمپکي، د
چرکي بجس، چرگوټي،
سيسوټي، وړوکي چرک، د
چرگوټي، چرکي،
چومکي.
- چرگوټي** : وگورۍ
چرگوټي.
- چرکه** : يو کورنۍ مارغه
چې اگي او غوښه يې خوړي
شي، د چرک مونږ.
- چرکي** : هغه څلور کنجه

ڦرته، وره جینی، کو چنی.
چره ئیز : چریلار توپک،
 چرنیز.

چوی : وگوری چیری.
چریلار : چری لرونکے
 توپک، چرنیز توپک، هغه
 توپک چي چریلار کارتوس
 پری خلاصولے شی.

چریکار : بزگر، مزدور،
 دهقان، شریک کار کونکے.

چر : درويزه، توک ټولونه،
 خیر غوښتل، گدائي کونه،
 وظیفه ټولونه، وزیبه ټولونه،

چرائی : مخ په پورته او نیغه
 ختلې لار، وخته، پیچومے.

چر چقی : د چرگې هغه
 اوازونه چې د اگی اچولونه
 وړاندې وروستو کوي، د
 زرکې اوازونه، نارې سورې،
 چغې، چر چقو.

چر چکي : چکي چکي،
 نارې، لاسونه ټپول، ټاکي
 وهنه، چکي.

چر چوی : غسل خانه، د

نغمې چې د کوتې په منځ یا
 کونج کېږي جوړ شوي وي،
 انغمې، د نغمې نه گیر چاپیره
 ناؤ راتاؤ موږه.

چرگے : بې شرمه، بې
 وعدې. برک بروک، هغه
 خنار چې لنډې ۽ سپین وي.
چورلت : کرسره، قطمي،
 چورلت، ټول، سراسر، بالکل،
 تمام.

چرم : خرمن، پوستکے،
 پوست، پوتکے، پوتخے،
 پوت.

چرمباز : د غوبل اخري
 غونډے، خرماز، ترماز، پلوی،
 هغه غوا چې نران سخي
 راوړي.

چرمبنکی : شرمونکی،
 چرمبنی، خرمبنکی، کرپورے،
چرنی : د بورې ټوټه، د
 بوجی ټوټه، د ټاټ ټوټه، زل،
 د گونی ټوټه چې بزگران
 پکښې ساک یا وابنه اوړي.
 ډیره خبر لوڅه جینی، نیغکی،

لامبلو خام، چار چوبی، سقاوه،
چر چوبی، چار چوبی، تشاب،
تنگ کور، تنگ خام،
چار سو.

چرکاؤ : چنکاؤ، د دورو
کښينولو په غرض نری نری
اوبه شيندل، د اوبو پاشل، اوبه
شينلنه، ترمکيا، ترمکه، ترمکا
کونه.

چرگر : خيرمار، درويزه،
فقير، چرمار، سوالگر، چري،
سوالي، چرؤ، گدا،

چرگر : پایاو، پایاب، په
درياب کښې هغه کانيز خام
چې لږې لږې اوبه په کښې
بهيري.

چروس : بې همته، خروس،
پست، بې شرمه، بلمر، ډير
زيات شوم.

چروکی : وره چاره،
چورکی.

چري : چر کونکې، وظيفي
ټولونکې، چرگر، چرمار،
خبرمار، سوالگر، چنر،

طالب.

چرپاگر : هغه خام چې قسم
قسم خاور او مارغان پکښې د
تماشې دپاره ساتلې شي، باغ
وحش، ژوبن.

چسپان : چست، چالاک،
تنگ، هغه جامې چې په بدن
پورې نښتي وي، پيوست،
نښتې.

چست : چابک، چالاک،
گرندې، متر، چاق، تند،
تنگ، رابنکله.

چستان : چيستان، معمه،
دوره، دونه.

چستي : تيزي، تندي،
چابکي، چالاکي، گرندې
والې، متر والې، چاقي، حصه،
برخه، ټوټه،

چشم : سترگه، ديده.

چشم پوشي : سترگې
پتول، ليدل او غرض پرې نه
کول، خان ناغرضه کول،

چشمي : هغه آله چې د
ښينې يا مسالې نه جوړه وي، د

هپه، تيز اواز، په چا پسې په
شريکه وتنه، غلو يا ډاکوانو
پسې د خلقو وتنه.

چکره : چيکره، چکره، خټه،
چکر او، ککره، د چرکې نارې،
د زرکې نارې، قهره.

چغندر : د تپيرو يو قسم چې
چينسي ترې جوړولې شي،
چغندر، جوغندر، لبلبو.

چقول : چټي کول، چټول،
چټ پټ کول، وهل ټکول.
چک : هغه د سميتو او

باجري نه جوړ کول حلقه چې
کوهرې پرې پنځولې شي، هغه
لرگي چې د کوهي د مضبوطولو
دپاره د کوهي په تل کښې
ايښوې شي او دپاسه پرې ديوال
خيژولې شي. د کيو، کجورې يا
د نل نه جوړه پرده چې دروازو او
کرکو ته خوړندولې شي، پرده،
چټي.

چک چکه : لاسونه
ټکونه، لاسونه پر قونه، لاسونه
وهنه، تارې، لاسونه پر کول،

کم نظر دپاره، سترگې د نمر نه
د بچ کولو او د ډول دپاره په
سترگو لگولې شي، عينکې،
چشمکې.

چغار : د مرغو اوازونه، چغا،
چماله : سرينده، سارنگي،
سرند، سارند، سارنگا، د
موسيقي يوه آله، غجکه.

چټور : بينگا، برينگا، بت
سترگي، کور سترگي، هغه
نسان يا حيوان چې د سترگو
توازن يې په خامي نه وي.

چغريه : شور او غوغا، شور
زور، غلبه، دپکه، دپکه شپکه،
چغل خور : د دروغو خبره چا
سورې تړل او بل ته يې رسول،
چغلي مار، چغلگر،

چغل خوري : چغل ماري،
اورڼه راوړنه، شيطاني کونه.
چغلي : پسې شاخبرې،
غيټ، چغل خوري، شيطاني،
چو غله.

چغه : کريکه، کريغه، نعره،
کوکه، غبر، ناره، وچت اواز،

چکچکی، چکچکې، چاکې، چکني: چکني، چکي.

چکني
چکر: داسره، حلقه، سيل،
هو اهورې، د مادي گر خيښه،
سر گر خيښه، گردش، تاويدل،
گر حيدل، ليو توب، نادساري،
داؤ، دور، غونډ، سرک.

چکي: بڼه، بڼه، بڼکلي،
پيمحې، حاخ، نه غوښو ډکه،
خرېه، يار: شلېده، دوچې
ميوې مفر.

چکس: عيب، نقص، نقصان،
نکته، خو، تک، عيب لټول، په
يو خير کښې حو راويستل.

چکښو: خکښو، خښکو،
خاښکو، د يوې يوناني دوايې
نوم.

چکلی: د اړت څرخ،
چکله،
چکن: هغه کپړه چې په سته
پرې گل بوټي جوړ شوي وي.

چکناچکني: يو قسم جوړه
مارغان دي چې يو نر او بل
ښځه وي د ورځې يو ځای خو
د شپې د يو بل نه بيلیږي.

چکني کار،
چکول: د بستر د ونې يو
قسم وچه مېوه، جنفوز،
جلعوز، زهوز، چلفوزه.

چلمچي: هغه لوبښې چې
لاس پکښې ويځلې شي، لاس
ويځونې، لگر، دوشی، لاس
ولونې.

چلن: عادت، چلند، خوی،
سلوک، کردار، چلند، تلۀ
راتلۀ، تګ راتګ،

چل ول: تګي، برګي، تګي،
چکوي.

- توري، دوکې شاکې، مکر،
 فريب،
چلیبا : د ضرب علامه،
 صلیب، رلفوته کنایه چې د
 صلیب په شکل راڅوړندې
 وي، د صحیح ضد، چوک،
چم : کنډه، محله، مالت.
 گاونډ، کوڅه، پلو، هغه لار چې
 د څو کورونو د دیوالونو تر
 منځه وي. دوکه، فريب، چل،
 ټکي، چلبازي.
چم : د خستې هغه مقدار چې په
 یو ځل یوم یا بیلچه کښې اخستې
 شي، غټه لوتنه، سټکور،
چمباز : چلباز، چلیگر، دوکه
 باز، ټک،
چمبه : جامیل، درامیل
 جامیل د کورنۍ یو ټول
چمبيلي : یو متهوړ
 خوشبودار گل چې رېږ او سپین
 رنگ کښې وي، جامیل،
 یاسمین
چمبو : سمبال، جوړ، تیار،
 ساز، بلو هله، آماده، تکره،
چمچ : چمچه، خمڅه،
 چمچي، کاشو غه، سپی.
چمچوري : خمڅکي، د
 چينداڅې بچر، چمچري،
 چمچورکي.
چمچه : خمڅي، خمڅه،
 کاشو غه، سپی.
چمره : چرم، خرمن،
 پوستک، پوست، پوټ،
چمفرک : مری، د مری
 هلو کړه، د غرندي هلو کړه،
 چمفرک، چينفرک،
چمن : هغه هوار ميدان چې
 کبل او وابڼه پکښې راشنه
 شوي وي. هغه ځای چې گلونه
 لري او خلق ورته د سيل دپاره
 ورځي،
چمنی : مگ، دودخانه،
 لوگي خانه، روشن دان، د نغري
 یا انگيتی د لوگي وتو لاره،
چميار : هغه څوک چې
 خپلې جوړوي، چميا، موچي،
 خميار، بوټ دوز، پينه دوز.
چنار : یو قسم ونه چې ډیره

چنگ رباب : عیش و

عشرت.

چنگر : سپک، بدخویه،

عدمعامله، موصله، شاخیل،

حور، توربوستر، خانه

بدوش، چگره.

چنگن : حانه بدوش،

سگره، کمینه، کم ذات.

حوت، جور.

چنه : د کور یا کوتی د دیوال

جره روح، د دیوال یو اړخ،

چنی : تنم، سپینه پرچه، هغه

برخه چې د ژمي یا مني په

یاحی کښې په زمکه او په ونو

پریوحي.

چنول : پاکول، صفا کول.

چر کول، چوبل، علیلول.

چاپول.

چنول : پرویز، چنور،

چان، غلیل.

چنه : د دالویو قسم چې د

سان د حوارک نه علاوه

اسو یو ته هم ورکول شي.

چنیا : د خپلی هغه پته چې

نیغه او دنگه خپري او لرگی ی

په ابادو کښې پکارولې شي

چنچنه : چرچنه، چنچه، بود

خبر رنگې مرغی چې اکثر په

کورونو کښې حالې اجوی او

سجې راوړي او هر وخت

جنیوري

چندر : صدل، چنډ،

قسم ونه چې خوشویدل کړي

لوي.

چنده : چانده، د خیر بنسگر.

د کار دپاره د گڼو حلقو په

راتولې شوی روپی پیسې، د

خه اخبار یا رسالې د احستو

دپاره دهغې د میاشتي یا د کال

رقم یو خامه جمع کول.

چنغله : چنغاله، کورډن شوې

جینی، د چاپه نوم شوې.

ورکړې جینی، نامزده، کویدن

شوې جینی.

چنغول : د چنغلي مذکر

چنگاښ : چوښکاښ، کوبی

کړ. کسي کبر، خارچنگ،

سرطان.

- خپلی پري پښې سږه
 مضبوطولې شي،
چڼې : هغه هلک چې په
 جومات کښې د ديني سبق رد
 کولو دپاره وسپري او د
 جومات خلعت هم کوي.
چواره : خرما، وچه کجوره،
 يو قسم ميوه، د کجورې په
 شان ميوه.
چویل : زول، روډل، رول،
 ژوول،
چوت : چیت، د ښځې پټ
 اډام، د ښځې عضو خاص.
 چود.
چوتيا : مفعول، گالېو، بې
 غیرته، بې اعتباره، ناکاره
چوټې : لښک، لنگوټې،
 ورړو کي لنگ،
چوټ : بيخي، بالکل، قطعي
 کافي، پوره،
چوټي : رخصتي، تعطيل
 هغه ورځ چې د معمول کا،
 پکښې نه کيږي.
چوچک : چوچه، چرگونږي،
 چرگونږي، چوچوږي، وړان
 کاره هلک، شيطان هلک،
 شوخ هلک
چود : چارو، درو، چودۍ،
 پراوړ، چو
چور : لوټ، نالو هغه تيره
 کاسه چې سپاهۍ پرې د
 ضرورت په وخت کښې
 خاړوۍ حلالوي،
چورچور : کنډ کپړ،
 کښو کپړ، کنډې کوښوې،
 ډاگې ډول، په ښه کښې
 مست،
چورلت : ټول، تمام،
 بالکل، بيخي، سراسر،
 سکوت، گرسره، کنډ کپړ،
 ټوټې ټوټې، چرچور،
چورلک : پير، تاز،
 خرڅ، گردس، دور،
چورلول : گردش ورکول،
 خرڅول، خرڅ ورکول،
چورليدل : اوږدل،
 گرځيدل، خرڅ حورل،
 خرځيدل.

چورماچور : ريزمریز،

ذري ذري، توتي توتي،

بيخي مات، ريچي ريچي،

ريچ ريچ،

چوره چوره : ريزمریز،

ذري ذري، توتي توتي، دل،

چوري : ميده کرم شوي

روتي چي پکني غوري او

خواږه گډ، کرم شوي وي،

ميده شوم غور خوراک.

چوپ : چوپ، د دروازي يا

کت چوپ يا پونکي. هغه درز

يا سورم چي په لرگي کني

په سولي يا پانه شوم وي.

چورم : مصلي، مهتر،

خاکروب، شاخيل، تک تور،

چنگړ، چنگړ،

چوز : د بار و قسم.

چکرباز، د شکار دپاره نوم

تيار شوم بار. يو کلن بار، د

باز بچي،

چوسار : شرمج، ليوه.

سوان، يو قسم سوان، سيون

سوهن، سوهان، سپين

توپر.

چوک : چارسو، د څلورو

لازو يا سپر کونو يو بل سره د

ملاوېدو يا پريکولو ځاي.

چوکاټ : د دروازي هغه

سرحه چي تمبي پکني

کسرخي، قالب، دور فریم،

ادانه،

چوکه : چيکه، چوکتار،

چکه، لښته، هغه لرگي چي

سر کني ي ميخ يا ستن وي

او عواياں پرې شولې شي.

چوکه پوکه : چير چار،

بجموري، محول بازی،

چوکيدار : محافظ،

خو کدار. بهره دار ساتونکي.

ژغورونکي

چوکی : خوکی کرسی

پيري. د لرگي نه جوړه د

ماستي پيري.

چونتره : دوکاجه،

چوتره، سوفه، سوپه، ډبه،

ډبه، لوړ ځاي. اوچت ځاي

چونلاره : جوندی،

- سکونداره، نوکاره، خکونداره،
چونلای : دوه گوتې، د
 غتې گوتې او وزیرې گوتې
 په یو ځای راټولونه، وار،
 چونلای نسوار،
چونگ : ډیر کم څیز،
 ډیر لږ څیز، چونگرې، د لږې
 نیماني، نیمه لږه، قوده،
 کوده، مړتې، نیم مړتې، لږ
 مقدار،
چونکاره : چونلای، ټونکاره،
 سکونداره، په دوو گوتو سره
 سکونلنه، خکونداره،
چونه : اهاک، اهاک، هغه
 کانه چې په کونله کېږي ډیر
 پوخ کړې شي او رنگ یې
 سپین شي، د دیوالونو
 سپینولو دپاره پکارولې شي
 کیلشیم کاربوناټ،
چونلای : پاڅانه، غسل
 خانه، چونلای،
چون : غوریز، غوره، بڼه،
 چان، انتخاب، خوښونه،
 ټاکنه،
- چول** : پوزه تریول، پوره
 چوبل، پوزه تروه کول،
 منتخب کول، انتخاب کول،
 غوره کول، خوښول، په
 گوته کول، چونول،
چونلای : غسل خانه،
 چونلای، پاڅانه، تشاب،
 چارچوبی، چرچوبی،
چولی : چاؤلی، چاونی، د
 فوخیانو د وسیدو ځای،
چووه : د چندرو د کورنۍ
 یو خوشبویه بوټی، غازه،
 چوه، چووم، چویا،
چوهاره : چواره، چوواره،
 د کجورې میوه،
چهره : څیره، شکل،
چي : د اسم سره د لاحقې په
 طور راځي او صفت جوړوي
 لکه د ننداره نه نندارچي، یا د
 ډنډوره نه ډنډورچي،
چهر : زورلې، مېلې
 شوم، چې خپل رنگ یې
 بدل کړې وي، غمژن، غم
 ژیلې.

- چیت** : چپر، چپر، چپلیت، پلس، ٽیٽ، ٽیٽی، چب پیت، د پشو لاندې شوم، جخیب
- چیت پیت** : چیت شوم، ٽکول شوم، وهلے شوم،
- چیتول** : چیت پیتول، چپریتول، پلنول، ٽکول، جخیپتول، چپلیتول.
- چیتاکی** : د پاؤ څلورمه حصه، پنځه ټولې،
- چیتی** : رسید، خط، د کاغذ لیکلې شوې ټوټه، لیک،
- چیچره** : د خوارې غوښې پیڅخانه، خواره وازده یا غوښه.
- چیچک** : حقې ننکی، غټې ننکی، پور ننکی، وږې وږې سترگې لرونکې.
- چیچل** : په غاښونو میده کول، په غاښونو خوړل، په غاښونو پریکول،
- چیرړه** : چرړه، لټه، رنجه،
- سینه، جیرانگه، د کپړې زړه
زړه، زړه ریسنه
- چنیرمین** : د مجلس منبر، صدر، د کرسی خاوند.
- چپر** : د صنوبر ونه، د نښتر د خاندان ونه د رحمې شوې پلوسی، خرمانی یا الوچی د پوستکي به راوتې سلین ناک مواد چې حلوا ترې پخولے شي او اوم هم خوړے شي.
- چیستان** : معمه، چستان، اړ، دوره.
- چیلم** : د خاورو یا مسو نه جوړه یوه آلہ چې پکښې نچه لکیدلے وې تماکو او چرس پکښې څښلے شي، حقه، چلم، سری، دډو.
- چیلوکی** : وږه چیلی، بکری.
- چینار** : چنار، د سروی په شان یوه ډنگه ونه.
- چینجن** : بینجو وهلے، چینجو خوړلے، خراب،

چيني : شکره، بوره، د

چقندرو يا د گندو د اوبو نه

جوړه شوې سپينه او خوړه

دانې داره بوره، نبات، د چين

ژبه، يو قسم سپر چې جته ي

وړه وي، چيني سپر، پاڼي

سپر.

چيني خاله : پنځوانو کوټو

کښې د ختو جوړه الماری

چې ډيرې خانې لري.

چيني : فولادي تيره شوې

سيله چې وسپنه پرې پريکول

شي، قلم، جونی، چنی.

چي : د ربط تورم د

خان له معني نه لري. د پښتو

د حروف تهجي د اتم حرف

"چ" تلفظ.

چيتر : هندي مياشت، د

هندي کال دولسمه مياشت،

د پگن او ويساک يا

بيساک ترمنځه مياشت

چيرته : چرته، چيرې، کوم

خوا، کوم خام

چيري : چرته، کوم خوا،

سرخا، په هره خبره کښې

خبره لټونکې، د فرض په ادا

کولو کښې سحت شوم.

چينجی : يو قسم حشره

چې په اوسو، رمکه بوټو او

داسې میوو کښې کيږي او

بيل بيل قسمونه لري، چنجی،

چونجی، چیمجی

چيندخ : چوبگښ،

چيندخ، چيندحه، چنگښ.

چيندرو : د ماشومانو يوه

لوبه چې په زمکه يو خو پرله

پسې مستطيلې خانې جوړې

کړي د هرې خانې خپل خپل

نوم وي. چندرو، چيندرو،

موخي، چيتی.

چينگ : واز، ويت، اوت،

خلاص،

چينگول : وارول، ارتول،

بیرته کول، رورول، په

عذابول، ژړول، چنگول.

چينه : چپوخی، هغه اوبه

چې درمکې نه راوټکيږي،

نه ختميدونکې مان و دولت.

کوم خامے، چرے، کوم پلو، شاربل، بلوسل، تونگہ
 کلہ ہم، فرض کہ، فرضا، اجول،
 ہاور۔
چیر چار : تلخ کلامی، چیل : پرونسے، پورنسے،
 ستغی سپورے، رتہ سپورے، تیکرمے، تکرے، زروکے، د
 زنانہ خادر،
چیرل : تنکول، چیر کول، چیلے : کچیکے، خیرلے، د
 جنسجال کول، خیرل، خبرہ، چیلی نر، ورغومے۔

- خ :** (خيم) د پښتو حروف تهجي د پټې لسم حرف چې د اېجدو په حساب د "ج" هومره يعنې دري (۳) شمېره لري.
- خا :** کونډ، کوه، څاه، خاور.
- خاپېره :** خپېره، چاپېره، چپېره، چپلاخه، تنوره، خپراخه، خپلاخه.
- خاخکې :** ټکې، قطره، لږ، کم، ذره. قدر مني، گرانېت، مينه لونه.
- خادر :** ټيکر، پټو، چادر، چپاټه، چپټه، چکالې، چکلې، خکالې، پروڼې.
- خادر گوټې :** د خادر اسم تصغير، وړوکه خادر.
- خادر لوندې :** لږ باران، بشورمک.
- خار :** څارنه، لتون، تلاش، مراقبت، ساتنه، څاو، نگراني، جاسوسي.
- څاربه :** د څرب جمع، غوښېس، فربه، غټ، خوشحال.
- څاربنکه :** څربنکه، يو قسم توره مرغۍ، څارکه، څارل : نگراني کول، په نظر کېنې ساتل، سهې کول، په پټه د چا څوکی کول.
- څاروې :** څر کونکې، څنار، ډنگر، څابښ : د قميص د دواړو لمنو ترمنځه لگيدلې کپړه چې د لمنو پيوستون راولي.
- څانښت :** چاشت، د سحر نه پس تر تنکي غرمې پورې وخت، کچه غرمه، اوله غرمه.
- څالې :** څابښ، خاق، د قميص د وروستۍ او مخکېنې جولي پيوند او پراويز.
- څاک :** چاک، درز، نيم سير، نيم سر، هغه درد چې د سر په يوه برخه باندې وي.

خالاک : برابر، چاق.
 بیدار، چالاک
خاله : اشپز خانه، د پخلي
 خانے، د اور سلولو کوټه،
 منډو، خاله، خپو، جاله.
 باور چي خانه
خانگ : ورر، تساه پر.
 کوخر، بناخ، خانگه.
خانگه : خیرانگه، خانگ،
 بناخ، دوسې بناخ، شاخ،
 درم، بریښ، خرپکه، اداره،
 شعبه، برخه، پیغله جینی،
خانگی : درې بناخی،
 درې غاښی، درې بناخی.
خاه : چاه، شا، کوهر،
 کوپه،
خپاخه : چونتره، دونکاجه،
 تنکاجه،
خپان : د اوبو طوفان.
خپاند : چپي وهونکي، هغه
 دریاب چې په موج کښي
 وي، خپانده.
خپان : صف، قطار، لین
خپخپه : حج، لوم

غلیل، پرویزم.
خپو : چوپال، چپر، د لښتو
 حور هغه خپری چې غوانو
 پسې تړلې شي او غوبل پرې
 کولې شي، چپه، جاله، د غره
 په سر هواره رمکه، ټوک.
 خپر کړی، د دودۍ ټوکړه،
 پرانستي لاسونه، خپر، چپه،
 موج، غورځنگ.
خپو غټ : تنه ور، مضبوط.
خپره : چوپال، خپر،
 چپر، خپله، خپلی، منا،
 خپر کړی.
خپراخه : چپلاخه، خپره،
 تنوره، چپراخه.
خپک : د خلورو گوتو
 اندازه، خپق.
خپلاخه : چپلاخه، خپره،
 تنوره، چپراخه.
خپلی : کپړی، پیزار، د
 دروزې، میرري یا مونخونه
 جوړ پیزار، د نیزه بازی گټلو
 مقرر انعام، د خپر دباسه
 اچولې شوم خشاک، تاؤ

راتاڙ، منجیلہ.

خپوڙی : وڙو کي خادر. د

خادر اسم تصعیر، وڙو کي

ټيځو کي، وڙو کي پتو.

خپه : چپه، موج، لهر، چله.

چامپه، د بيهوشي حالت د

کشتي سينگاډن.

خپاکه : ټپي، ټپوي،

چپکه، پوسه، يوفسم

ساگ، پياڅه، ډومسي، د

مچو کک.

خپړه : چپړه، خپلاڅه،

چپړاڅه، خاپړه، خپلاڅه،

تتوره، چپوته، چاپړاڅه.

خت : هغه لږ کي چې

لوهاران ي په زمکه کښي

بنځ کړي او پکښي سندان

لگوي. د غاړې د شا طرف،

د ورمير د شا طرف، شا، د

بدن وروستۍ اړخ. غټ،

پير.

ختک : خيتک، د

لوهارانو يو اوزار.

ختکور : لوغان لږ کي،

به سر لږ کي حانه خراب،

کورډو ايس مسحوس، سيرة.

ختکي . هغه عت لږ کي

چي - سورز لږ کي د پريکولو

ب وحت د لاندې کيښودۍ

سي ښکي

ختل : به څه خيز ژبه

بيړ، به ژبه پاکول، په ژبه

صف کول، فضول حوچي

کول.

ختل . ختل، په يو ځاي،

توک يا په يو ځاي خرڅول.

خت وټ : ناڅاپه مړ،

لگوتړق، ټک له ټکه،

ټک له واره، ناڅاپه مړگ،

بيحي تبا، تبا و برباد.

ختو کي : عوته، رسولي،

دانه، د سدي د پاسه ويښته،

بيجکي

خته : دونې موندل، بيخ،

ويخ، گرگه، تنه.

خته : دوه بوجي، دوه

اندېزه بار، بوج، پيټي.

خخوب : خخيدنه،

خسراغ: حبر، ع. دیوہ.

1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 26

تخراغان : جمرعان، دیوی

نور: شعاعی بلرید.

خراب : مصروعہ دگروری

بیت متصاد، عت، شلد، تار

مکمل است

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 84

سورجیت . حروف والے .

حزبیتا، د حزبو الی عمل.

حربوں : تیاروں، خرب

ساتل، په غوښو پتول،

شالندھول، چاغول، هستول.

خوابیدل : تیاریدل، منہ

فروشده اخستان و موز کابل

موضوع: مسائل: سزے: سید:

المستورع

شرح : پیر، تاویدنے،

تورلک، تاو، هغه شے د خه

۱۰. وجه چي بل ڏيکري ٿو.

سحور، چورلکھ، رت،

فرنگر، خم خیه، دتوی

خبر، در حد و حاقه اند او بود.

مردن و کما آله و سلم

الماء شارباً

لما، نجا، يو قسم مارعة.

شرحول : تاوول، پیر

ور کول، خرخ ور کول،
 گر خول، بنورول، تیرہ کول،
خرخہ : چرخہ، خرخ،
 اتیرن، خرخکے، خوبنہ،
 دیرن، دلرگی جوڑہ آلہ چي
 وڍی پری وریشلے شي.
خرخیدل : تاویدل،
 چورلیدل، پیرونہ حورل،
 گر خیدل، واپس تلل، دوبارہ
 وار راوړل
خرک : نبنہ، درک، پتہ،
 سراغ، دنمر دربا کر بنہ،
 رک، دارہ، زک.
خرگند : بنکارہ، واضحہ،
 صفا، پہ ډاکہ، ظاہر، جوت،
 بلنگ، معلوم، اوخار.
خرگندول : بنکارہ کول،
 ظاہرول، معلومول، بر بندول،
 بر منډول.
خرگندیدل : جوتیدل،
 بنکارہ کیدل، ظاہریدل،
خرمبنکی : چرمبنکی،
 چارمبنکی، پانتوپیسہ،
 خرمبنی، کرپورے.
خرمن : پوست، پوستکے،
 پوت، چمپہ، پنخہ، پتہ،
 دوڍی، ژوون، پوخ اورنگ
 شورے پوستکے.
خرنلہ : چرنلہ،
 خریدونکے، خر کونکے، هغه
 خاروے چي خر کوي.
خرنگہ : خنہ ډول، خنگہ،
 خنہ رنگہ.
خروړ : خاروی د خر
 دپارہ گر خول، پہ خارو و خر
 کون
خروہ : پہ فصل کښي د
 مرعو د ویرولو دپارہ خنہ خیز
 ودرول، شیشی، برلک،
 افچہ، گوداگے.
خروہ : سپرغی، بشعرے،
 بشورکے.
خريدل : خر کول، د
 خناورو خوراک کول، خرون
 کول، پريدل، خروهل، لکه
 د اوبو په دستونو کيدل، په
 دستونو کښي نري نري
 چريدل. دنسہ کيدل.

خپړه : یو اخې، گوښې، تنها،
 حیره، بې عیاله، بې بال بچه،
 لوند، بالکل، بیخي، سراسر،
 ټول، خالي، تش، خالص،
 فقط، سپور.
خړپکه : درد، سخت درد،
 بریښ، د نمر سترګه، شغله.
خړی : بودی، بوتی، د
 وینتو خونډی، زلفی،
 چوټکه، چونتقه، دربل، د
 ونې څوکنی، د غره څوکه،
 خل، د باري څاروي خل،
 هغه لرګی چې کیردی پرې
 تینګولې شي.
خشکل : څه شکل، څه
 رنګ، څه ډول.
خشکله : څنګه، څه رنګه،
 د تعجب اظهار، څه قسم
 (متروک).
خښاک : څکل، خښل،
 چښل، چیکل، چشل، هغه
 خوراک چې مائع حالت
 کښې وي، د خښلو مواد، د
 خښلو عمل.

خښتن : لومړی الله، لومړی
 خدای، مالک، خاوند،
 میره، کوربه، د کور خاوند.
خښکو : خاښکو،
 چاشکو، چاکسو، څکښو،
 یو قسم دوانی چې په سترګو
 کښې اچولې شي.
خښکور : خښکورې،
 څوکه، خښته، چوښکه،
 جرړوک، نل، وړوکې نل، د
 وړو هلکانو سوځی، پیشی.
خښل : څکل، چښل،
 چیکل، نوشل، اوبه یا بل مائع
 څیز د مړی نه تیروول.
خښول : په چا نوشل،
 چاته ورشومل، په چا
 خښول، څکول، ښویول،
 څخول، راښکل، راګښل،
څکل : د څه څیز خوند
 معلومول، په ژبه د یو شي
 کیفیت معلومول، په ژبه د یو
 شي خوند معلومول،
څکول : راښکل، راګښل،
 کشول، څخول، غوڅول،

پريکول.

څککه : څکنه، د څکلو

عمل، د ژبې په ذريعه د څه

څيز خوږد معلومول، په

گولی سرسري لگيدنه، د

يوې بيمارۍ نوم.

څکړه : څيکړه، هغه

توکړی چې په جنت يا بهر

انگن کېږي په پري کېږي

خوړندولې شي او د حوراک

څيزونه پکېږي اېښودلې

شي. د مندتي مغز، د خرماسی

مغز، جج، څپانکې، څپ.

څلور : د دريو او پنځو

ترمنځه هندسه.

څلور ايز : پاؤ، جونړه،

پنځويشت پيسې، د روپۍ

څلورمه برخه.

څلور ټول : ځناور، کم

عقل، احمق.

څلور ټولي : څرپوسې، په

څلورو پښو.

څلور ټولې : چارپای،

چارپايه، هغه حيوان چې

څلور پښې لري.

څلور گنجه : څلور

گوتبه، څلور خوا، گرځېد

نړۍ، ټوله دنيا.

څلوريزه : رباعي، هغه دوه

بيتونه چې د ورومبي بيت

دوه مصرعې د دويم بيت له

اخي مصرعې سره هم قافيه

وي.

څلويښت : دوه شلې، د

نهه ديرش او يو څلويښت تر

منځه عدد.

څلويښتي : چهلم، د مري

په څلويښتمه ورځ خيرات

څله : خيله، چله، سخته

يحيي، کنگل، يخ، د پوما

مياشت.

څله : د زړه تاؤ، سودا،

اميد، هيله، خوبنه، مينه،

اشتياق، تسلي،

څليروېشت : څلور د

پاسه شل.

څليش : شريش، څليښت،

سريښم، څليښناکه ماده،

تَنخَرَم، يو خوش اواز ه
مارغۀ.

خَنڊل : د غرۀ په سر هواره
خوکه، د غرۀ په سر هوار
ميدان. خبول، تڪول،
شنول، زميل، سپورې ستغې
ونيل، سپکول، بدې ردې
ونيل

خَنډول : تڪ وهل،
دوره ايستل. شورول، خند
ورکول، شور ورکول،
خند وهل : خندل، خبول،
بنورول، د خادر يا کمبل
وغیره نه دوره ايستل.

خندل : تندم، تېده، ډډه،
مورکه، اړخ، ژى، جاو جي،
خورکه، حاشيه، لمن ليک
خنګ : خوا، طرف، اړخ.
ډډه، پلو، احتراز،

خنګ وخت : پتونه،
الم علم کړه. له نظره
عابده نه. ډډى نه کړه. يو
خوا کړه. خان قدر وړه، خان
حميده

ژاوله، د ونې کنډ، چير.
خلينتناک : سليبناک،

د خلينتنو اثر لرونکې، د
خلين خاصيت لرونکې.

خله : په قبر لگيدلې
تختې، د قبر شناخته، قبر،
بنه، د تيرو ډير، د کاڼو
ډير، بېنکه، نادگار، ميسار،
قبر، محسمه بدن. ورمه په
گونه کېې اجونکې کړې.
گوتمه، حلقه، گوته.

خمخمار : جمخمار،
کوچه مار. يو ډول مار
خطرناک مار.

خمخې : خمخه، د لړگي
لويه قاشوعه چې کتوى پرې
لړلې کېږي.

خملول : عرول، اوډه
کول. تسکست ورکول.
پرړول. راعورخول، معلوبول.
خميار : جسمار، موچي.

هغه خوګ چې بې يا خپلې
گندې يا حوزوړې

خنخرم : نر،

خنک په خنک : خوا
 په خوا، غاړه په غاړه، خنک
 پر خنک.
خنکزن : په یو اړخ، په یو
 طرف، په ډډه.
خنګل : مټه، د مټ د بند
 نه تر مګل پورې لیچه.
خنګه : خه قسم، خه رنگه،
 خه شان، خه حیل، خنګ،
خنه : د ښخو د سروینه
 چې د غوړ او انګې په مینځ
 کېږي تاو راتاو شوي وي،
 خونه، قلم.
خنیور : خینور، جوزا، یو
 اسماني برج، عبر کولې.
خو : خاو، داو، چاته په
 تړپ کېناستنه، خوک
 خارنه، د موقعې په لټون
 کېږي، د خارنې دپاره جوړ
 شوی خام، پټونې، خاو، د
 پټي په منځ کېږي کنده چې
 تپیر او ګساخړې وغیره
 پکېږي د یحیی نه پټ ساتلې
 سي

خو : خه رنگه، خنګه،
 خومره، خو عدده، تر کومه
 وخته پورې، خونه،
خوارلس : د دیارلسو او
 پنځلسو تر منځ عدد، خلور
 اولس.
خو تر خو : تر کمه، تر
 خومره پورې، تر خو پورې،
خوړب : عت، مصبوط،
 تکره، چاق، شلند، تازه،
 تاند، هغه خیر چې غوړ زیات
 لري،
خوره : خومره، خه قدر.
خوړمنې : د اوړي او ژمي
 تر منځه فصل یا موسم،
 سپرلې، خرمنې.
خوګه : نوکه، د نیزي او
 نوري تیره سر، د چاقو د
 نوري او شل وتی او سر
 تیره سر، د مرغی مېنوکه، د
 ونې پاس احرې خړوکی
خوګیدار : خوګی
 کوکې، چوګدار، پیره دار،
 بهره ور کوکې.

ڄوڪي : وڙهه ڪرسي .
 ڄوڪي ، پيره ، نابه ، ڊپوليس
 هغه خاڪي جي ڏٺائي به
 وڙهه ڪوٽي وي . مورچه .
 سنگر ، مورچل ، ڊبرج ڊ
 پنايي ديوال ، يو ڊول بوٽي .
 ڊ ڄوڪيدار ڊ وڊريدو خاڪي .
 کلجه ، چپاتي .
ڄومرو : ڊ ڄانه ڊ ڄهه ڄيز
 ڊ مقدار يا ناپ معلومولو به
 وخت ڊ ڊڪر ڪري شوي
 مقدار يا ناپ پوڻتنه ڪول ،
ڄهه : ڊ تعجب او ڊ پوڻتنپي
 ڊ فقري به سر ڪڻي وٺيل
 ڪيري ، لڙو ، بعضي ، خني .
ڄهره : ڄيره ، بشره ،
 شڪل ، موشاده ، نمونه ، مح ،
 ڳونه
ڄهه ناڄهه : لڙو ڊير . ڪم از
 ڪم ، ڄهه قدر ،
ڄهي : ڊ پڻتو ڊ حروف تهجي
 لسم حرف جي صحيح تلفظ
 ي ڄيم ڊي .
ڄيرول : شلول ، بڙهه ڪول ،
 به منڍ دوه ڪول ، اره ڪول .
ڄيروول : شلول ، غوڄول ،
 پريڪول ، ڄيرول ، لڙي سوپري
 رايستل
ڄيره : ڄيرپڪه ، ڊنمر
 ڄيرپڪه ، رڙهه ڪپره ، وڙو ڪي
 پني
ڄيري : دوهه خايه ، بڙهه ،
 شليله ، شڪيدله ، برڄيره ،
ڄيريدل : شليله ، بڙهه
 ڪيدل ، اره ڪيدل ، پريڪيدل .
ڄيز : شئي ، مال متاع ،
ڄينور : ڄينور ، غرگيز ،
 جوزا ، غبرگون ، ڊهجري
 شمسي ڪال ڊ ڊريمي مياشتي
 نوم .
ڄيو : مانند ، مثل ، نظير ،
 ڊول ، غونڊي ، شان ، رنگ .
ڄيره : موشاده ، پير ڊ نه .
 شڪل . ڊ مح حور ، رعوبه ،
 پگري ، طره .
ڄيرول : تحقيق ڪول ،
 بحث ڪول ، ڄيرنه ڪول ،
 ڄيرول ، نڪول ، به عذابول .

خیری : بنوط، یوہ عرنیزہ گرد، اړخ ته، کناره
 ونه
خیوړی : د شپانو د وسیدو
خیلمه : ټول، بیخي، تمام، خامه.

- ح :** (حې) د پښتو حروف
 تهجي د پتي يوولسم حرف
 چې د ابجدو په حساب ي
 شمير اته (۸) دى.
- حاجت :** متاږي، اړه،
 احتياج، ضرورت، اميد،
 اړو، التجا، اودس ماته
- حاجمن :** حاجمند،
 محتاج، ضرورت مند، موتاژه،
 اړپه
- حاجتمندي :** بده ورځ،
 تش لاس، موتاږي، محتاجي،
 احتياج، ضرورت.
- حاجي :** هغه سړى چې د
 حج سعادت ي حاصل کړى
 وي.
- حادث :** نوم، تازه، د قديم
 متضاد، پيدا، پېښ.
- حادثه :** پېښه، ناگهاني
 پېښه، سخته او دردناکه
 واقعه، غورځېکه،
- حاذق :** زيرک، هوښيار،
 پوه، پوه طبيب، سودمن.
- حار :** حرارت لرونکى،
 تود، گرم
- حارث :** زمري. بزگر،
 کرونده گر
- حارص :** حريص، اروا
 وېر، حرصناک، لالچي،
 هغه څوک چې صبر پکښي
 نه وي.
- حاره :** حرارت لرونکې.
 گرمه، توده.
- حاسب :** شمير گر، حساب
 کونکى
- حاسد :** بدنيته، حسد
 کونکى، هغه څوک چې د
 چا بڼه ورځ نه شي ليدى.
- حاسه :** حس، د معلومولو
 قوت، د ادراک قوت.
- حاشا :** انکار، د انکار
 کلمه.
- حاشيه :** غاړه، څنډه، ژى،
 چورى، جاو جي، مورگه،
 خورگه، هغه وضاحتونه چې
 د کتاب د ليکونکي له خوا د
 کتاب په غاړو په بيله توگه
 ليکلي کيږي. لمن ليک

قرآن مجيد ورته په يادو ياد وي. په سترگو معذوره، اېيجي. ساتونکې،	حاصل : نتيجه، ميوه، آمدن، گټه، پوره، ثمر، خلاصه.
حافظه : يادداشت، د ياد ساتلو قوت، يادښت،	حاصلول : لاس ته راوستل، گټل، اخستل،
حاکم : واک دار، اختيار لرونکې، حکومت کونکې، آقا، مالک، فرمان روا، بادشاه.	حاصليدل : گټلې کيدل، تر لاسه کيدل، بوديدل.
حاکميت : اقتدار، واک، اختيار.	حاضر : موجود، تيار، تکره، آماده،
حال : درک، پته، موجوده وخت، اوسنې وخت، حالت.	حاضروول : وړاندې کول، راوستل، مخامخ کول، تياروول، چمتو کول
حال احوال : تېوس، خبر، حالات، خبر خبر.	حاضري : موجودتيا، شته والي.
حالانکې : اگرچې، درحال، دراصل، اصل کښې.	حاضرين : د حاضر جمع، هغه څوک چې په يوه جمع يا گڼه کښې په موقع ناست وي، ناست کسان، ناست خلق.
حالت : حال، کيفيت، وضع.	حاضريدل : تياريدل، وړاندې کيدل، مخامخ کيدل، حاضر کيدل، موجوديدل، ښکاره کيدل،
حالي : اوسنې، موجوده، حاضر.	حاطه : په چارديواری کښې دننه زمکه، خاته
حامل : باربردار، د څه څيز لرونکې، حمل کونکې، بار وړونکې.	حافظ : هغه څوک چې
حامله : اميدواره ښځه،	

هغه ټنځه چې ماشوم ي په
 کيډوي، چې حمل ي شو
 زی. ساربه، ډکه، ډډه، ټنځه،
 مایه.
حامي : حمايت کونکې،
 ملاتړ، ساتندونې، سيلگرې،
 د نوح عليه السلام زوي حام
 ته منسوب، د حام له نسله،
 تور، حبشي، د لرغوني مصر
 د بربر د قومونو او نمرختيزې
 افريقې ژبې.
حاري : احاطه کونکې،
 چاپيرونکې، قابض، غالب.
حائضه : حيض داره، هغه
 ټنځه چې جامې ي کيږي.
حائل : ستونزې، په منځ
 کښې راتلونکې، د لارې خنډ
 جوړيدونکې
حائليدل : حائل کيدل، په
 منځ کښې راتلل
حب : مينه، محبت، عشق،
 دوستي، الفت.
حباب : د اوبو غولۍ،
 بوربورکۍ، د اوبو

غوړ غوړکۍ، بوکۍ، د اوبو
 په سر د هوا جوړيدونکې
 بربوقۍ، پوکۍ.
حبس : بندي کونه، بند،
 قيد، جيل، زندان، اړيخه.
حبسول : قيدول، بندي
 کول، په زندان کښې اچول،
حبسيدل : قيديدل، بندي
 کيدل.
حبشي : حبش ته منسوب،
 د حبش باشند، د حبش
 وسيدونکې تور، توره.
حبطه : فلول، بې فائدي،
 اېته، ناپاک، - هيف، کمزورې،
 خفه، بايره.
حبيب : محبوب، دوست،
 زړه ته نږدې، معشوق.
حتم : هر ورو، ارو ورو،
 خامخا، ضرور.
حتما : خامخا، ارو ورو،
 ضرور، هر ورو.
حتمي : لازمي، بې شرطه،
 ضروري، اخري.
حتي : تر هغه چې، تر څو

- پوري چي، تروسه.
- حج** : د پنج بنا اسلام نه پنځم رکن او فرض عين .
- حجاب** : پلو، پرده، نقاب، شرم، حيا،
- حجاج** : د حاجي جمع . حاجيان .
- حجازي** : د حجاز سره منسوب، د انبار او حيره د قبيلو يو قسم ليک وۀ چې په عربو کښي د اسلام دراتلو تر وخته مروج وۀ.
- حجامت** : ږيره خريل، ږيره کلونه، شيو کونه، ږيره.
- حجت** : برهان، دليل . سند،
- حجتي** : حجت کونکي، حجت اخستونکي .
- حجر** : تيره، کانې، ډبره، کټه.
- حجره** : د سارينه ميلمنو د ناستي ځاي، د پښتنو نارينوؤ د ناستي ځاي، اجره، ډيره، ډيره، کوټگي .
- حجم** : د څه څيز غټ والي يا جسامت، قوت، قدرت، توان .
- حد** : پوله، بريد، د څه څيز اخري ژي، حائل، جزا، بدني مجازات،
- حد بندي** : حد مقررونه . مقام مقررونه .
- حدود** : پولې، بريدونه، اسلامي حدود، اسلامي دفعي، د حد جمع .
- حديث** : نوم، تازه، جديد، خبر، خبره، د رسول كريم صلي الله عليه وسلم اقوال مبارک .
- حديثه** : باغچه، وړوکي او په ديوالونو کښي کير باغ، باغيچه، باغ، بن .
- حدو** : خان ساتنه، پرهيز، اجتناب، ډډه کونه، خان ژغورنه، ويره، ډار، بيره .
- حلف** : اچونه، غورځونه، لرې کول، يو توري د منځ نه ويستل

حذلول : اچول، غورخول،

لري کول، يو تورې د منځه
ايستل

خوړ : ساهو، اراد، خيلواک،
د مريي متضاد

خړ : تودوالې، تودوخه،
حرارت، گرمي.

خړاوت : تودوالې، تودوخه،
لږه تبه،

خړاست : قبضه، حفاظت،
ساتنه، څارنه.

خړام : هغه څه چې په
شريعت کښې د هغې کول يا
خوړل منع وي، ناروا، د
حلال ضد

خړامنه : د خړامي مؤنث،
بې تمیزه او خړامه ښځه

خړامول : منع کول، خړام
گرخول، بښول، ساجاتر
کښل.

خړامي : خړامونې، ارامي،
ولدالزنا، د زنا پيدا، په غلطه
طريقه پيدا شوی، حرام زاده،
غل، شيطان، وران کار،

بد معاش.

خړاميدل : منع کيدل،
ناروا کيدل، بښدل

خړب : جنگ، جگړه،
مقدمه

خړبه : چل، تدبير، طريقه،
د غرض او مقصد حاصلولو
ذريعه، وسيله، اسلحه.

خړج : تنگسه، نقصان،
زحمت، مشکل، تنگ ځاي.

خړص : لالچ، طمع، هر
څيز د حد نه زيات غوښتنه.

خړصناک : وگورئ خړص،
لالچي، خړيص.

خړصي : لالچي، خړص
کونکې، خړيص، خړصناک

خړف : هغه کلمه چې نه
اسم وي او نه فعل وي خو

چې د سلې کلمې سره يو
ځای شي نو معني پيدا کوي.

ځان له معني نه لري، مثلاً،
ب، ج، وغیره.

خړکت : خوځيدنه،
رځيدنه، بنوريدنه، جوته، د

سڪون متضاد.

سيالي ڪونڪي

حرم : د ڪعبي شريفِي دنه
برخه، د ڪعبي خواؤشا، د
ڪور دنه برخه، انگري، انگن،
غولے، منع ڪرے شوم
خامے، ڪڍه، بال بچ، اولاد،
عيال.

حزب : د قرآن پاڪ هغه
برخه چي په يوه ورځ لوستلے
کيږي. ډله، پارتي.

حزبي : د حزب، د پارتي،
د ډلي.

حس : ادراک، احساس،
بيداري، خمير، حرکت،
ژوند، ساه.

حرميت : عزت، لحاظ،
خيال ساتنه، مقدس ڪونه،
حراميدنه، ناروا ڪيدنه

حروف : ٽڪي، د حرف
جمع

حروف تهجي : د يوې
ژبي بنيادي حرفونه چي د يو
بل سره يو خامے شي نو توري
تري جوړ شي او د دي په
بنياد د تورو هجي ڪولے شي
لکه ا، ب، ج وغيره.

حريص : حرصناک،
سرابڻ، وڍ سترگے، اروا وڻے،
لالچي، سولند، سرلوڻے،
سولندک، بندسولے، سولنده،
خيتو، گيله ور، سيالي مار.

حريف : رقيب، مخالف،

حساب : شمارنه، شمير،
شمار، د شماري علم، مال،
دولت، روپي پيسي، د ژوند
اور بشه.

حسابول : گنل، شمارل،
حساب ڪول،

حسابيدل : په شمير ڪنبي
راوستل، حساب ڪيدل،
شميرل.

حساس : نازک مزاجه،
زر پوهيدونڪے، تيز حس
لرونڪے، ذهين.

حساسيت : حساس توب،
حساس تيا.

حسب : وقار، شرف،

عوغا، د حشر ورځ، قیامت،
د جزو ورځ.	عظمت، خاندانی لوی والی،
تبر، حسب نسب، اصل نسل،
نووغی، جرړه، شجره، مطابق،
برابر، سم.
حشر، نشر: حشر، گنه
گونه، ډیر زیات خلق، شور
غاو، شور شغوب.	حسب: شمیرنه، گنه.
کفایت، بسوالی.
حشره: ملخ، چینه،
کیوړی، ماشی، میو، مچ
وغیره.	حسد: بغض، کینه، رځه.
حشم: اهل و عیال، خاندان،
نوکر، ملازم.	حسرت: ارمان، افسوس،
ارمان کونه، افسوس کونه.
حشمت: دبدبه، عظمت،
شان و شوکت، رعب داب،
جاه و جلال.	حسن: ښکلا، ښائست،
جمال.
حصار: قلعه، کوټ، قلا.	حسن: ښکله، ښائسته،
نیک، ښه.
حصار: ایسار، محاصره
شوم، قلا بند، قلعه بند، بند،
گیر، راگیر، معطل.	حسنه: ښیکړه، ښیکنه.
حصارول: محاصره کول،
ایسارول، اټالول، بندول.	حسب: شمیرونکې،
گڼونکې، محاسب، حساب
کونکې.
حصاریدل: محاصره کیدل،
ایساریدل، اټالیدل.	حسیدل: احساس کیدل،
حس کیدل، پوهیدل.
حصول: حاصلونه، لاس
ته راوستنه.	حسین: ښکلی، ښائسته،
پیمخه.
حصه: ډله، ونه،	حشر: گنه گوډه جوړونه،
راتولونه، راغونډونه،
پاخونه، پنځ، پنځه، شپږ.

- حق، ابرہ، حصہ، صلہ، مزدوری، منصب، اختیار، رشتیا، حقیقت، باب، نسبت.
- حق** : د الله پاک یو صفتي نوم، رښتونی، وړ، سچ، جوگه، لائق، صحیح، درست، ټیک، جائز، د باطل ضد.
- حقارت** : سپکاوی، سپک والی، په سپک نظر کتنه.
- حقاني** : رښتونی، په حقه، حق ته منسوب، ټیک.
- حقانیت** : رښتیا والی، حق والی، رښتین توب.
- حقائق** : حقیقتونه، د حقیقت جمع.
- حق حلال** : حلال، جائز، په روا، چې هیڅ ناجائز او ناروا پکښې نه وي، سوچه حلال.
- حق حیران** : اکه پکه، حق پق، حیران دریان، اریان دریان.
- حق دار** : مستحق، حق لرونکی، د حق خاوند، حقمن.
- حق، ابرہ، **حصه دار** : برخه لرونکی، حصه لرونکی، **حصه داري** : انډې والي، حصه لرنه، شراکت داري، **حضرت** : د احترام او عزت کلمه.
- حضور** : موجودگي، حاضري، مخامخ، جناب، حضرت.
- حفاظت** : احتیاط، ساتنه، په نظر کېنې ساتنه، نگراني.
- حفاظتي** : د ساتنې، د حفاظت، د حراست، امنیتي.
- حفظ** : حافظې ته سپارل، په یاد کونه، یادونه، ساتنه.
- حفظ ما تقدم** : د اول نه د خان ساتنې تدبیر، دیوې پیښې د پېښیدو مخ نیونه، د مخکښې نه حفاظت.
- حفیظ** : د الله پاک د نومونو نه یو نوم، ساتونکی، **حق** : فرض، ذمه داري، انصاف، عدل، دیانت، برخه،

حقداري : حق لڙه

حق ناحق : ٻي موجب، وچ

په وجه، ٻي دليله، ٻي ٻني ٻي

بدي، ارو مرو، خامخا

حقوق : د حق جمع.

حقونه

حقوقي : د حق سره منسوب،

د حق

حقه : قانوني، اصولي، په

خارج، د حق مؤنث.

حقير : خوار، ذليل، ربون،

وروکي، ٻي قيمته، ٻي قدره.

حقيقت : د څه خير اصل،

رښتيا.

حقيقتاً : په رښتيا، په

حقيقت، په حقيقي توگه.

حقيقي : رښتوني، په حقه،

د خطا ضد، د حكايت متضاد.

حكايت : قصه، سرگزشت،

داستان، بيان.

حکم : دريم گډه، منځي

گډه، منصف، قاضي، نياوي،

حکم : د حکمت جمع.

حکماً : د حکم په ذريعه،

په حکم.

حکمت : پوهه، علم،

هوښياري.

حکمتي : هوښيار، د

حکمت خاوند، ټک، چل

ولي.

حکمران : فرمان روا،

بادشاه، حکم چلونکي.

حکومت : اقتدار، زور،

طاقت.

حکيم : پوه، هوښيار،

طبيب، حکمت لرونکي.

حکيمانه : عالمانه، عاقلانه،

د حکيم په شان.

حکمي : طبابت، د يوناني

طب په رڼا کښي د مريضانو

علاج کوڼه، د حکيم پيشه.

حل : نتيجي ته رسيدنه،

اواريښه، هواريښه، ويلي

کيدنه، گرانه چاره اسانونه،

معلومونه.

حلال : د شرعي مطابق روا،

جائز، روا، پاک، د حرام

ضد، د خوراک جوگه.

حلفیہ : قسمیہ، حلفی، پہ
قسم سرہ.

حلق : تالو، ستونے، مری.

حلقہ : کپری، الفہ، دائرہ،

ہالہ، چکر، لومہ، گروپ،

عولہ،

حلم : تیزک، تیرتیزک.

حلم : رعم، حوصلہ، ہمت،

بردباری، صبر، نرمی، تحمل.

حلوا : سوجی یا نشاستہ

چپ پہ غور و کجی سرہ

کسری شی، یو شیرین

حوراک، نرم او پوست کار،

اسان کار، چیت پیت شوم.

حلوائی : حلوا یا متبائی

جو روونکے، رو بنوال، الوائی.

حلیف : ملگرم، دوست.

حلیم : زغمونکے، دلوی

سی، خاوند، صبرناک، نرم،

خو، د الله پاک یو صفتی

ہوم،

حلیہ : خیرہ، بشرہ، شکل.

حماس : زہرہ ورتیا،

دلاوری، شجاعت.

حلال : ذبحہ، چپ مری

ی غوخہ شی.

حلالول : روا کول، جائزول،

ذبحہ کول.

حلالہ : حلالکہ، ذبحہ،

قصابی کونہ، ونہی، پہ

شرعی طریقہ پہ چارہ

چروکی وغیرہ ذبحہ شوم

خناور،

حلالی : حلالونے، معہ

اولاد چپ دنر او بنخچ د

شرعی نکاح لہ ترلو مہ

وروستو پیدا شوم وی. د

حرامی متضاد. صالح، نیک

عملہ.

حلالیدل : روا کیدل،

جائز کیدل، روا گنل، ذبحہ

کیدل.

حلاوت : خوړ والے،

خوړښت، شیرینی.

حلف : قسم خوړنه،

سوگند، عہد و پیمان، ورہ،

حلف نامہ : ہفہ کاغذ چپ

پرې حلف لیکلے وی.

- حماسي** : د ږږه وړتوب، د شجاعت، د بهادري، د دلوزي
- حماقت** : بې عقلۍ، ساده توب، کم عقلۍ، ناپوهي
- حمام** : د لمبلو ځای، هغه ځای چې د لمبلو د پاره پکښې تودې او سړې اوبه وي.
- حمایت** : ننگه، دفاع کونه، ساتنه، د چا په حق کېنې خبره کونه، مرسته.
- حمایتي** : حمایت کونکې، مرستیال، مرسته کونکې.
- حمد** : ستاینه، صفت، د الله پاک ثنا صفت بیانونه.
- حمل** : پلارېوالۍ، بار، بوج.
- حمل** : د هجري شمسي کال ورومبې میاشت د ۲۱ مارچ نه تر ۲۰ اپریل پورې ورځې.
- حمله** : یرغل، چپاړ، برید، غوڅنګ، اډه، تعرض.
- حمیت** : غیرت، ننگ، خواسري، مړانه
- حمید** : غوره، ساینلیک.
- حمیم** : گرو، تود، دوست
- حمیل** : امیل، امیل، هار
- حنا** : نکریرې
- حنائي** : په نکریرو لپاره، په نکریرو سړې، ږیرېجن سور، د نکریرو سره متعلق
- حنظل** : کاکوږه، مړه غوڼي، مېغوبې.
- حنيف** : په خپله عقیده ټینګ ولاړ
- حوا** : د حضرت آدم علیه السلام بي بي او د ټولې دیا د انسانانو مور
- حوادث** : د حادثې جمع، حادثات،
- حواس** : د حس او ادراک قوت، د حاسه جمع.
- حواشي** : حاشيې، غاړې، څنډې، د کتاب د صحفې غاړې، د حاشیه جمع.
- حوالات** : جیل یا تابه کېنې هغه ځای چې ملزمان

حیادار : حیاناک، غیرتي،
چې په چا کېنې حیا، لحاظ
او شرم وي.

حیضه : هغه بنځه چې د
حیض په حالت کېنې وي.

حیله : چل، مکر، فریب.

حیله باز : حیله کونکې،
مکمار، چلباز، ټک، فریبي،
حیله گر، حیله ناک.

حیه : ژوندی.

حی : د حرف "ح" تلفظ.

حیثیت : وضع، جهت،
اعتبار، ابرو، شان.

حیلمز : زمزمه، امزمه،
منززه،

حیوان : اریان، حریان، هک
پک، پریشان، سرگردان، بې
وزله، غریب.

حیرانتیا : د حیرانیدو حالت،
حیرت، تعجب، حیراني

حیرت : وگورئ حیرانتیا

حیض : د بنځو میاشتنی
ناروغې، جامې، د بنځوله
رحم سره د وینو جاري

د مقدمې د تفتیش په دوران
کېنې پکېنې ساتلې شي، قید،
حواله : مه، کب، د
هجري شمسي کال دولسمه
میاشت، د دلوې او حمل
ترمنځه میاشت.

خوره : د جنت بنائسته
مخلوق، بنائسته، ډیره
بنکلي،

خوصله : صبر، رغم،
همت، ججوره، ججیره،
جاغور.

خوض : تالار، تالاب،
ډنډ.

خویلی : بنکله، دوسیدو
خام، انګن، محل، کوتی.

حي : د الله تعالیٰ یو صفتي
نوم، ژوندی.

حیا : شرم، پرده، وایه،
ادره، ستر، غیرت.

حیات : ژوند، ژواک، د
مرګ متضاد.

حياتي : د ژوند سره تړلې،
د حیات سره منسوب.

کیدنه. حیوانی : د حیوان، د حیوان
 حیف : بی انصافی، ظلم، په حقله، نفسانی.
 ستم، اف، افسوس، ارمان. حیوانیت : وگورئ حیوان
 حیوان : خاړو، خناور، توب.
 ډنگر. حے : ژوندی، ژوی، حیات.

سمسري په شان يوه خزنده،
شلند کومې، شلوته.

خادمي : د ديوال په سر د
پټي نه گير چاپيره د غڼو
شپول، سرخار

خار : غڼه، ازغې، رقيب.
ويره، شرميدنه، پيکه کيدنه.

خارج : ويستلې، ويسترې،
بهر، وتې، وکښلې، وښکلې،
ورجينې، بهر ملک.

خارجول : ويستل، شړل،
لرې کول، کټ کول، بهر
کول.

خارجيدل : ويستلې کيدل،
شړلې کيدل، لرې کيدل.

خارخوړی : وگورئ
خارخوټی. وړې وړې کندی،
پټ غار، پټه کنده، نامعلوم
خامې.

خاردار : ازغن، ازغي
لرونکې، اغزين، ازغين،
ازغينک،

خارېش : خارېنت، خارش،
تخور، گريدنه، پم، کهه،

خ : (خي) د پښتو ژبې د
حروف تهجي دولسم حرف
چې د ابجدو په حساب ي
قيمت شپږ سوه (۶۰۰) دی.
خاب : خپ، خراب، نښه،
چاپ، داغ، ټاپه، مهر،
علامه، نښانه.

خابي : خاب، داغ، نقش،
خاتم : ختمونکې، اخري
کونکې

خاتم : مهر، گوتمه، اخري،
پای.

خاتم الانبياء : د ټولو نبیانو
د نبوت ختمونکې، محمد
صلي الله عليه وسلم.

خاتمه : انجام، اختتام،
مرگ، د کتاب هغه عبارت
چې کتاب پرې ختمیږي.

خاتون : بي بي، بيگم،
خادم : نوکر، خدمت گار،
ملازم، خدمت کوونکې.

خادمي : کربورې، عاوه،
غارندونې، غرنډونې،
خادمي، د کربوري يا

- عادت. **لډ**، د اس خر، قچر وغيره
 گندگي، د لري مرداري.
- خاشه** : خنځله، د څه څيز ډير
 کم مقدار، خرسک،
 خشک، د ماشومانو يوه
 بيماري، د غوښې ټوټه، پوټۍ،
خاص : د عام ضد،
 مخصوص، خصوصي، ټاکلې
 شوم، اهم، غوره،
خاصه : سان نه لږه نړۍ او
 ارزان بيه کپړه، ململ، خاسه.
خاصه : خاصيت، عادت،
 خوئ.
- خاصه دار** : د پاکستان
 قبائلي علاقه کښې د بي
 قاعده عسکري تنظيم فرد يا
 افراد چې د قبائلي ملکاتو په
 خوښه برقي کيږي.
- خاصيت** : اثر، تاثير،
 عادت، خوئ، خاصه،
خاطر : لحاظ، مخ لحاظ،
 تواضع، وجه، زړه، ضمير،
 ياد، فکر،
خاطره : ياداشت، ياد،
- خار بندي** : د خار بن په مرض
 بيمار، پمي، وران کار، تک
 لاس، بد اخلاقه، شرير،
 بد عمله، علتې، عادي، مفعول،
 کوني.
- خارق العاده** : د عادت
 مخالف کار، حيرانونکې کار،
 معجزه، کرامت.
- خارو** : د چرگ د پنځې د
 پاسه يو غټ ازغې چې چرگ
 پرې د خان حفاظت کوي.
 خريږ، د مارغه خارو،
- خارپوڅي** : خړپوڅې،
 خاپوړې.
- خازن** : خزانچي، د خزانې
 ساتونکې،
- خازه** : لکړه، خاده، خده، د
 څيز ډير کم مقدار، د قبر خزه.
- خاشخاش** : خشخاش،
 قاشقاش، خارخار، د کوکنارو
 دانې،
- خاشنه** : حرشنه، خاشنه،
 خرشنې، خرسين، لډ، د خر

ها (اگي) چي چرگه ي بغير
چرگ سره له جوړه كيدو
اچوي.

خال: خاپ، داغ، ټكې، د
جوارۍ په داسه هغه پوټكې
لروكې اړخ چې د تاوان كور
كبله شي د چيچك دپاره
لكولې شوې ټيكه.

خال خال: خاپ خاپ،
داغ داغ، ټكي ټكي، لږ لږ،
كم كم، خنې خنې
خالص: پاك، سوچه،
صفا.

خالصه: سوچه، صفا،
پاكه، خاصه،

خالق: پيدا كونكې، د الله
پاك له صفتونو نه يو صفت.

خاله: ترور، دمور خور.

خالي: د هفتې ورځ، د
جمعې او اتوار تر منځ ورځ،
ميانه، ذيقعد، د ميانې مياشت.

خالي: تش، وزگار،
خوشه، ډډ، خلا لرونكې،

خام: اوم، كچه، چې پوخ نه

يادگار

خاك: خاوره، زمكه

خاكبوسي: خاورې بنكلونه.

قلعه بوسي، عزت احترام.

خاكسار: بې كسره، بې
غروره، اصل معني د خاورو
په شان.

خاكستر دالي: ايريسۍ.

ايريسۍ، ايش ترم، هغه لوبښه
چې د سگرت ايره پكښې
اچولې شي.

خاكنا: خاكناڼې، د زمكې
نرۍ او ورډه ټكړه چې د دورو
اوبو په منځ كښې وي.

خاكه: نقشه، تصوير، كچه

نقشه، د وريزو میده، د كاني
میده، د غمي ريزه، بيكاره

خيز، د نابايانو د تختې اوږه،
د ادب يو نثري صنف، هغه

تكل چې د چاپه كودار ليكلې
شوم وي.

خاكي: خاورې رنگې، خړ،
ايره رنگې، د خړ رنگ والي،

له خاورو جوړ، انسان، هغه

وي، د پوخ متضاد، ناتجربه
کار.

خامتا : خمتا، چپر، خمتو،
خامتو، په کورنو کلو تیاره
شوې کپړه چې د پومې نه
جوړولې شي.

خامخوا : ارومرو، خواه
منخواه، ضرور، حتمي، حتما.
خاموش : غلې، چپ،
چوپ، سنجيده.

خاموشي : چوپيا، چپتيا،
چپ والې، سنجيدگي، قراري،
غلې والې

خامه : د خام مؤنث، کچه
لار، کچه سرک.

خامي : اوموالې، کچه
والې، غلطې.

خان : د قبيلې سردار، مشر،
عزتمند، د عزت خطاب،
مالدار، بختور، سخي.

خانجي : هغه د احترام نوم
چې مشرانو يا خانانو ته د
عزت په توگه ونيلى شي.

خالجې : هوس، شهوت، د

شهوت خارښت.

خاندان : خيل، کورنۍ،
قبيله، نسل.

خانزاده : د خان خوم، د
خانانو له ټبره، د ښه خاندان
سره تعلق لرونکې،

خالسامه : باورچي، اشپز،
احلې پخلې کونکې.

خالقاه : دراهبانو دوسيدو
خامې.

خالم : سي بي، بيگم، ميرمن،
کډه، بسال بچ، واده شوې
ښځه.

خاله : کور، مينه، حونه، د
استوگنې خامې، د ټول څيز نه
يوه برخه، څه حصه، چارخانه،
کور کې، په کپړو يا کاغذ
جوړه شوې خلور گوتيزه
خلا، جدول.

خانه بلوش : کوچر،
کلواله، کلېه، کلېمار،

خانه جنگي : د ملک دننه
جنگ، د وطن د مختلفو
طبقو ترمنځه جنگ، په يوه

علاقہ کنبی دوسیلونکو ترمنڇه جنگ.

خانه خراب : کورورانے، سپیره، شریو او شیطان سرے.
خانه داري : کوروالے کونه، دبنځي خاوند خپلو کنبی په جنسي ډول یو ځای کیلنه، د کور انتظام.

خاني : د قبیلې مشري، د کلي مشري، باداري.

خاور گامه : هغه کنده چې د خاورينو لوبنو د جوړولو دپاره ترې خاوره راويستلې شي.

خاوره : خټه، ډوډه، زمکه، وطن، سړه، سپک، بې قدره، بې ښې.

خاورين : د خاورو نه جوړ.

خاوري : خوری، پټکړی، پټکړی، پټکڼی. هغه سپینه

خاوره چې ماشومان ی په تختو مړي، متی، متی.

خاوند : خدای پاک، بادار، مالک، څښتن، میره،

خاین : خیانت کونکے.

خايه : خوته، مردانه تخليقي غدود.

خباثت : گندگي، پليتي، خبيث توب، شیطاني، بدنيتي، **خبر :** اطلاع، پيغام، پته، نښه، هوش، خود، سود، د احوال پوښتنه.

خبر : واقف، اگاه، خبردار. خبره، کلام، د جملې هغه جزو چې مبتدانه وي.

خبردار : خبر، پوهه، واقف، وین، بيدار، د خبردارۍ غږ.

خبررسان : قاصد، خبر رسونکے، احوال وپرونکے، جاسوس، مخبر.

خبر لوڅ : خبرلوڅے، خبر رسونکے، چالاک، ژبه ور، ژغيدونے، ډيرې پځې خبرې کونکے.

خبرول : خبرور کول، اطلاع ورکول، پيغام رسول.

خبره : گفت، وينا، قول، لوظ، خبر، واقعہ، معاملہ،

پېښه، حادثه.

خبره اتړه : کفتگو، احوال

خبريال : د خبروښود

ايجنسی یا اخبار نمائنده.

خبريدل : اگاه کيدل،

پوهيدل، واقف کيدل.

خبط : د ليونتبوب تر حده

رسيدلې. ليونتبوب.

خبيث : پليت، ناپاک،

بدمعاش.

خبيرو : د الله پاک يو صفتي

نوم، اگاه، خبر، پوه، دانا،

عليم.

خپروول : خورول، نشر

کول، اشاعت ورکول، تار په

تار کول، تيت کول، شيندل،

منتشر کول.

خپريدل : خوريدل، شائع

کيدل، نشر کيدل، تار په تار

کيدل، منتشر کيدل.

خپسر : خپل، خان، خپل

سر (متروک)

خپسکه : خپسه، خپسکي،

کپسي، خپکه، قېسه. ننگڅخه،

خپسه : وگورئ خپسکه.

خپل : خاني، ذاتي (اکثر زما،

زمونږ، ستا، ستاسو، دهغه د

هغوي يا د بل اسم نه پس

راخي.) خپلوان، رشته دار.

خپلواک : د خپل اختيار

خاوند، ازاد، خودمختار، بې

قيده.

خپلوان : خپل، د خپل

جمع، رشته داران، عزيزان.

خپلول : دوست جوړول،

قبضه کول.

خپلولي : خپلوي، قرابت،

رشته، خيښي.

خپور : تيت وپرک، وېر،

اوار، غوړيدلې، نشر، شائع.

خت : کرته، قميص، پيښی،

ختل : حمله کول، د مادي

د تيرولو دپاره د نر په ماده

سوريډل، ترقي کول، بهر ته

وتل، د درد يا خړپکي پيدا

کيدل، د جوړ بې ځايه کيدل،

راتوليډل، ښکاره کيدل،

وچتيد.

- ختم** : تمام، سر ته رسيدلے،
د قرآن شريف د تمامولو
رسم.
- ختمول** : ختم ڪول،
تمامول، پوره ڪول، سر ته
رسول، مړ ڪول، بيخ بنياد
ايستل.
- ختمه** : د مړي په ڪور ڪښي
د خيرات په توگه په اوومه يا
خلو يبنتمه ورځ ڪيدونكي
روتي.
- ختميدل** : پوره ڪيدل، ختم
ڪيدل، سر ته رسيدل، مړ
ٿيډل، بيخ بنياد ايستلے ڪيدل.
- ختمه** : سنت، سونت،
سنتونه، د مسلمانانو ماشومانو
د سوخي نه زياتي پسته غوښه
پريکونه.
- خته** : کپړه، جامه، زړې
کپړي.
- ختي** : شمس، شمير، زير
پيراهڻي، هغه وړو ڪے شان
قميص چې د قميص د لاندې
اغوستي شي.
- خت** : د خاورو ڪمر، ڄم،
د خاورو پانډ، د خاورو
غوندې، د مائعاتو خيږ، د
ونې موند، د توري وريخي
گټ، خاڪي بدن، د خاورو
خلے.
- ختيه** : د ختو ڪار ڪونکے،
ختگر، ختمار.
- ختکے** : د خاورو وړو ڪے
خت، ڄم، د بنيادم کالبوت.
- ختکے** : موند، د ټانټو
موند، چې په پتي ڪښي د
فصل ريلو نه پس پاتي شي.
- ختکے** : شينکے، خبروزه،
يو قسم ميوه.
- ختماله** : گرماله، گرماله،
ختموښے.
- خته** : خاوره، چيکر،
ټينگ، نسل، قام، سرشت،
خوي، خفه، دلگير.
- ختين** : د کبانو د ښکار کولو
کار توس، په درز چاؤدونکي
يوه ماده چې عام طور سره د
کبانو د ښکار دپاره استعماليري.

- خختی :** بنه صحت لرونکې ماشومه.
- خج :** خک، د ژبې په لهجه کښې په سیلاب زور.
- خجالت :** شرم، شرمندگي، حیا، خجلت، کچه والی.
- خجل :** نادم، شرممنده، کچه.
- خجلت :** خجالت، شرمندگي.
- خخه :** لیوه شوې بوساره،
- خج :** بدسلوکی، بد اخلاقي، بد خوښي، نقصان، خلل، شک.
- خچېچ :** مات گود، بیکاره، توتې توتې، چخني چخني.
- خچور :** غاښه، قاطر، کچر، قچر.
- خچن :** خیرن، گنده، ناولی، سخا، خیچن.
- خچه :** کچنه، کچه، قچه، وره (گونه).
- خخوزی :** دروټی وره، توکره، پوټی، ذره، بکسکې، ډیر لږ.
- خدا پرست :** د الله تعالی عبادت کونکې، الله منونکې.
- خدا نخواستہ :** خدايه مہ کړه.
- خداوند :** خدايه پاک، مالک، آقا، الله پاک.
- خدائي :** خدايه والی، خدايه کیدل، صاحبی، مالکي، دنیا، د خدايه دپاره، مخلوقات.
- خدايه تعالی :** الله پاک، الله تعالی.
- خدای زده :** د تعجب کلمه، خدايه خیر، خدايه پوهیږي، خدايه ته پته ده.
- خدای گو :** د قسم کلمه، په خدايه قسم، په الله قسم، په خدايه مې دې قسم وي.
- خداشه :** گورلۍ، نوکاره، شوکاره، تاوان، ضرر، نقصان، ویره، فکر، اندېښنه.
- خداعه :** چل، فریب.
- خلمت :** خدمت، تابعداري، چوپړ، نوکري، مزدوري، کار، کارنامه.

خدمتگار : خدمت

کونکے، چوپر و هونکے،
نو کري کونکے، مزدوري
کونکے،

خدمتي : خدمتگار، خدمت

کونکے،

خدمتگار : سپين سپيدار، يوه

ونه چي د غشي لر گئے تري
جوړ پيري، غشے، نيغ ختلے
خيز، لوړ خوان، خيز گئے،
خدمتگاران : کره وره.

خدمتگار : د اس د خساندان يو

خناور چي عام طور سره خبر
رنگ او ورده غوړونه لري.
بيوقوف، کم عقل، بي عقله،
ضدي.

خواب : وران، ويران، تباہ،
برباد، د اباد ضد، بد.

خوابات : شراب خانہ،
فضول خرچي، بد عملي،
فحاشي.

خواباتي : شرابي، فضول
خرچہ، بد عمله، وران کارے.
خواب تراب : وران ويجار،

تباہ برباد، در په در.

خوابه : د خراب مؤنث،
بد فعله بنځه، کنډر، کنډواله،
هغه زمکه چي د کرلو جوگه
نه وي.

خراج : مالیه، قلنگ،
محصول، باج.

خراد : خرخ، يوه آله چي
وسپنه يا لر گئے پرې تراشلے يا
جوړولے شي. د وسپني يا د
لگري د تراشلو هغه کار چي
په خراد کېږي.

خراندې : په خراد کار کونکے.

خراش : خرب، خاپ،
نښه، زخم، گريدنه.

خراشکے : بلغم، کره بي،
کرخه، خرب، خراچکے،
گروړلے، توکاني، خروشکے.

خرافات : ابلتي، اوتي
بوتي، بکواس، بي هوده
خبري.

خرام : د نازو نخرو حال.
خرامان : په نازوادا
گر خيدونکے، په مکيز مکيز

قدم اخستونکے، ورو ورو په
 قلاږه تلونکے.
 خربشوئې : خنزير، سور،
 سرکوزم. بدخويه.
 خربوزه : يوه غونډه شان
 خوږه ميوه، خټکے.
 خربون : د خرو خروکے،
 خربه.
 خربه : خربنې،
 خربيشوې : سودر،
 سوور، خنزير، خربيشو،
 خربيشے، بدخناور، بدليوه،
 سپک، د بد خوي خاوند،
 شيطان، کمينه، شرارتي.
 خروپ : په تيره څيز لکه
 توره چاړه وغيره د څه څيز د
 وهلو يا ماتولو آواز. نښه،
 چاپ، چاپ، دبډبه، کبر،
 لوني.
 خربهار : خربهار، د خروپ
 آواز.
 خربل : وهل، ټکول،
 لټول.
 خرتيزه : د خر مستي،
 خرنيزکه، تروپ، تروپ،
 غورځنگ، بې تميزي،
 خرچ : خرڅ، لگښت،
 تاوان.
 خرچه : خرڅه، لگښت، د
 تلو راتلو کرايه، د خوراک د
 لگښت پيسې، اخراجات،
 هغه فالتو توکي چې درزيان ي
 په لستونو يا کالرونو کښي
 لگوي.
 خرڅ : خرچ، لگښت،
 خوځوې : خادر گوټي،
 وړو کي خادر، د بار گير
 خناور د کتي لاندې د اچولو
 دپاره د ټوشک په نمونه يو
 شے.
 خرڅول : په بيعه وړ کول،
 لگول، خرڅ کول، زباتول، د
 احسان په توگه يو شے بار بار
 يادول.
 خرڅي : خرچي، خرڅ
 کونکے، لگښت کونکے،
 مصرف.
 خرخره : د اس يا نورو

- داسي حيوانانو د گرو لو آله،
خرخشي : فني، ذره
 وسواس، د ماشومانو ضد.
- خرخوري** : گرداب،
 گرداؤ، غرندي، خرخوري،
 دوغله، کنده.
- خردجال** : د دجال د
 سوري خر، خردماغ، بي
 وقوف، کم عقل.
- خردگ** : خردگ، بي
 عقله، پلني پلني پاني لرونکي
 يو بوټي، غټ آله تناسل
 لرونکي سر.
- خروس** : ميلو، يو، هير،
خرطوم : خرتم، خرتم،
 خاتم،
- خوگي** : خوره گونگته، د
 پشکال يوه گونگته، په وينو
 کښي پيدا کيدونکي يو قسم
 چينجی، وره خوره، کم عقله
 جيني،
- خوحر** : خوشحاله، تازه،
 خوښ.
- خوړما** : خجوره، کجوره،
- قجوره، يو قسم ونه او د هغي
 ميوه.
- خوړمالي** : يو قسم ونه او د
 هغي ميوه. خوباني، مخاني.
- خوړمستي** : مستي، بي
 تميزي، اندوخر، بي ډبه، او
 نامنظمه لوبه يا مستي، فضول
 خرچي.
- خوړموره** : خرموره، يو قسم
 دانه چې د خور په خټ راخيږي
 او د وخت تيريدو سره ترې
 هلو کي جوړ شي، خني خلق
 دغه هلو کي وباسي او د کوډو
 دپاره ي پکاروي.
- خوړوار** : د خوره بار، د وزن
 په مختلفو ځايونو کښي
 مختلف مقدار.
- خوړوش** : د قهر او غضب
 نعره، شور، د جوش د توري
 سره يو ځای راتلونکي تورې
 لکه جوش خوړوش.
- خوړوله** : وله، يو قسم ونه:
 الجوغ.
- خوړيد** : خريداري، په قيمت

- اخستل.
خريدلار : په بيعه اخستونکې ،
 په قيمت اخستونکې ،
خريداري : په بيعه اخستنه ،
 د قيمت په بدل کښې اخستنه .
خريف : د مني موسم ، د
 مني فصل ، هغه فصل چې په
 مني کښې پخېږي .
خرييل : خسريل خرئيل ،
 کلول ، نوستل .
خريړم : دېرونۍ .
 دوړنگ ، خومبه ، خردگۍ ،
 خريړگۍ ، سماروق ، پوڅکۍ .
 ستورۍ ، مزکنۍ ، گوڅۍ ،
 مرحيرۍ ، خريړۍ په پيو
 کښې د شوملو د داري په وجه
 وړان شوي پي چې يو قسم
 خوراک دۍ . وړان ماسته .
خريجه : د خري گرميدنه ،
 هغه خړه چې خر غواړي ، د
 خري وار راوړنه .
خرييل : خړول ، خرئيل ،
 کلول ، کل کول .
خړ : خاورين ، خاکي ،
 خاورې رنگه ، ملامه ، پر ،
 شرمندۍ ، خجل ، په خاورو
 لرلې ،
خړبختن : خړبوژن ، خړ
 رنگۍ ، خاکي رنگ ،
 خړچک ، خړرنگ ته مائل .
خړپوړ : په خاورو کښې
 لو غريدلۍ ، خاکي رنگ ،
 سپيره ، ساده .
خړتم : خلتۍ ، دهاتي د
 وجود هغه اندام چې اوبه پرې
 خښي او حلې ته پرې کيا
 راتاووي .
خړلعي جرگ : خړتم
 لرونکې جرگ ، پټۍ .
خړوب : اوبه شوم ،
 سیراب شوم ، پټه .
خړول : خړرنگ وړکول ،
 شرمول ، مغلوبول ، په اوبو
 کښې خاورې اچول .
خړه : خاړه ، لهه ، سيلاب
 راوړې خټه ، هغه خاوره چې
 سيلاب د پورته علاقه نه
 ميداني علاقه ته راوړي ،

تیاره، مابنام، خر مابنام،
دوند، خر سحر، دشمني،
مخالفت، بوی وریخ، د خر
مؤنث.

خرپس : خرپسن، دیو،
غټ، لوم، تاپر، ستر، گگر،
خورب، ناراسته.

خړي : لوم بول، دکې
متیازی، غل.

خړیدل : خړ پر کیدل،
سپیره کیدل، خاکی کیدل،
ککړیدل، شرمیدل.

خړه : خیتو، خیتور، گیده
ور، گیده غار، ډیر خوراکه،
خیتبه، گیده، د بنیادم دکې
متیازی، بول.

خزان : د بهار ضد، منی، د
اوړې او ژمي منځنۍ موسم، د
ژمې د مخې موسم چې د ونو
پانې پکښې رږي، زوال، بې
رونقي.

خزانجی : خزانه دار.
خازن، خزانه ساتونکې، په
خزانه کښې د روپو ذمه وار.

خزانه : خرزانه، هغه خام
چې پکښې روپی، پیسې،
سره زر او سپین زر ساتلې
شي. روپی، مال دولت،
بینک.

خزله : خخله، خاشه. یو
قسم بوټی چې جامې پرې
وینځلې شي.

خزنده : حشره، ماران،
لرمانان، چینجی، میړي، وینه
او داسې ټول چینجی چې
سورو او گوتو یو وغیره کښې
وسیږي.

خزه : خازه، د قبر تیږه،
شناخته، د قبر ډبره.

خس : خسی، چحچې، لږ
خیز، کم مقدار، کک، بې
ارزښته خیز، لرگۍ، بال،
خشاک، قطره، تیکه.

خسا : سخا، خوسا، خراب،
وروست، بدبویه، چې چینجی
پکښې شوي وي.

خساره : تاوان، نقصان،
زیان.

خسته : رده، زپلے، بدحال،
 پریشان، بسمي بسمي،
 خرین، خفه، زهیر، ژوبل،
 زحمت
خس خشاک : خل پل،
 بالن، بالن.
خسر : خسر، سخر، د
 سري د بنخي پلار يا د بنخي
 د خاوند پلار.
خسر گنی : سخر گنی، د
 سخر کورنی.
خسره : د زمکو وغیره هغه
 فهرست چې پتواریان ی د
 زمیدار د نوم ملکیت درقبي
 او د فصل د تفصیل د یادداشت
 دپاره پکاروي.
خسک : مونگن، کتمل،
 سرخک، منگوره. خاشه، د
 ماشو ماسو یوه بیماری، کم
 اصل، بد اصل، هغه میوه دارې
 ونې چې قلم پکښې لگیدلې
 وي.
خسمانه : غمخوري، پالنه،
 غمخواري، ضمانت.

خسوف : د سپوږمۍ تندر
 نیول.
خسیس : شوم، کنجوس،
 بخیل، سخت، سپیره چې نه
 په خان خرچ کوي او نه په
 بل.
خشاک : د سوخولو لړگي،
 بالن.
خشخاش : قشقاش،
 قاشقاش، خاش خاش، د
 کوکنارو یا دودې د غوتو هر
 رنگه میده میده تخم،
خشک : وچ، شنم، کلک،
 بې اوبو، سپور، بې نمه.
خشکه : وچه زمکه، د تري
 ضد، خشکي، ساده پیکه
 یشیدلې وریژې، هغه اوږه چې
 نانبايان ی په تخته د پیرو
 لاندې اچوي، سیاهي چوس.
خشکي : وچه زمکه، وچه
 میوه، تند خوئ، غصه ناک،
 سختي، سپوروالی، د سر یوه
 بیماری.
خشتم : غصه، قهر، سوخت،

- خفگان. گرمي.
- خشوع**: عاجزي، انڪساري.
- خېنتگ**: د پرتوگ د منځ ټوټه.
- خېنته**: له ختې د قالب په ذريعه جوړ شوي هغه مستطيل نما سله چې د مکاناتو په جوړولو کي پکارولي شي.
- خصلت**: عادت، خوي، غونډ، ذاتي صفت، کردار، تاثير، خاصيت، طبيعت، مزاج.
- خضم**: دشمن، مرځي، ميرځمن، ميرځن، ميرځ، ميرځي، خاوند، مالک.
- خضماله**: څوکی، څو کيداري، نگراني، امن کي کي ساتنه، سلامتيا، په نظر کي ساتل، پالنه.
- خضمري**: خاوند مري، يو کنځل.
- خصوص**: خاصونه، په فرق کونه، ځانگړي کوله.
- خصوصا**: په خاص ډول، په تيره، علي الخصوص، خاصتا، په تيره تيره.
- خصوصي**: يواځي، يواځينې، خاص، په خاص ډول، په خاص شکل، په خاص نظم، شخصي، د ځان.
- خصوصيت**: خاص خوي، خاص خوي او صفت، خوبي، خصوصيت: دشمني، پدي، عداوت، دينمني.
- خصي**: تکیدلې څاروي چې په ماده د ختلو قابل نه وي.
- خصاب**: وسه، د سپينو ويښتو د تورولو رنگ، د نکرزو اوږه کړې پاني.
- خصر**: د يو پيغمبر نوم، رهبر، لار ښودونکي.
- خضوع**: تواضع، عاجزي، خاڪساري، کم نوسي، کميني.
- خط**: چيتي، ليکلې کاغذ، ليک، تحرير، کرښه، د څو

- د ځاني يا مالي زيان احساس يا امکان،
خطرناک : د خطر نه ډک،
 پر خطر، د خطري، خطري،
 خطر لرونکې.
خطره : وگورئ خطر.
خط کش : پيمانه، هغه آله
 چې په کاغذ يا لرگي پرې
 کرښې رابنکلي شي.
خطه : د زمکې يوه حصه،
 ملک.
خطيب : خطبه لوستونکې،
 خطبه ويونکې، واعظ، وياند.
خطير : ستر، مهم، غټ.
خفا : پټ، پټ، پټ پټ، په
 پټه.
خفت : سپکواله، سپکتيا،
 سپکه، د ثقل متضاد.
خفتن : ماسخوتن، د
 ماسخوتن وخت.
خفکان : خپکان، خفگان، د
 زړه درزیدنه، يو مرض چې د
 زړه حرکت پکښې تيز شي او
 زړه زر زر توپونه وهي، ډير
- حجامت، تازه راتپو کيدلې
 پړوه.
خطا : جرم، قصور، غلطې.
 خطائي، تيروتنه، غوليدنه، په
 نښه نه لگيدنه، نارضا، کم
 اصل، بد ذات
خطاب : تقرير، کلام.
 خبره
خطاط : خوش نويس، ښه
 خط لیکونکې.
خطاطي : د خطاط پيشه او
 کار.
خطاکار : خطا کونکې،
 تيروتونکې، سهوه کونکې،
 گناه کار.
خطائي : خطا، گناه، غلطې،
 تيروتنه، خطا کيدنه، په خطا
 يو کار کونه، په هيره سره
 کونه، غلطيدنه.
خطبه : د خطيب خبرې،
 خطابه.
خطر : خطره، هغه څه چې د
 تباه کيدو او هلاکت سبب
 جوړېږي. تاوان، ضرر، زيان،

زیات وهم، دلگیر تیا.

خفگی : ناراضگی، قهر، غصه.

خفه : ملال، غمگین، ناراض، سوخت، بې طبعي، قهریدلې،

خفي : پټ، غلې، ناڅرگند، د جلي متضاد

خفيف : لږ، کم، کم وزنه، تن.

خفيه : پټ، په پرده کې، په راز کې.

خلا : تش خا، تش والې، په هوا کې خالي خا، ډډون.

خلات : د بادشاه له طرفه د حامو بخشش، پوښ، هغه پیسې چې د لور د واده په وخت د زوه له طرفه د ناوې ماماته ورکولې شي د کورډې په وخت د حبسه حاصرو حلقو کې د حبسې یا د هلک د پلار له طرفه د پیسو ویشنه.

خلاص : حشر، پرانستې، ازاد، بې غمه، ختم، تمام،

خلاص : نرې لږ ګڼې چې د خه خیز په مع کې کېږي ایښوې شي. د خه خیز منځ، د ګوتو

خلاص : نرې لږ ګڼې چې د خه خیز په مع کې کېږي ایښوې شي. د خه خیز منځ، د ګوتو

خلاص : نرې لږ ګڼې چې د خه خیز په مع کې کېږي ایښوې شي. د خه خیز منځ، د ګوتو

خلاص : نرې لږ ګڼې چې د خه خیز په مع کې کېږي ایښوې شي. د خه خیز منځ، د ګوتو

خلاص : نرې لږ ګڼې چې د خه خیز په مع کې کېږي ایښوې شي. د خه خیز منځ، د ګوتو

- تیرونه، د چار اندام په وخت
 کښې لوندې گوټې تیرونه، د
 نارنج پوستکې یا ګاڅوڅره چې
 نرۍ نرۍ پرې شي.
خلایي : ځای، فصایي.
خلیل : حس و حسیاک.
 خخلې، خاشي پاستي، د
 کونځلې میده خاوري، ذرې.
 خلپلې
خلتګۍ : بوجګۍ،
 کڅوړۍ، بوڅحکۍ.
خلته : کوټ، قميص، کرته،
 کړتې، خرجي، کڅوړه،
 کڅوړۍ، پاکټ، لفافه،
 خلیته، سرپوښه توکری،
 جلته، د مرزو د ساتلو پنجره،
 ابره، اچار.
خلجګان : فکر، اندیښنه.
خلخل : لوم، ارت بیرت،
 بې اندازې لوم، بې جوړه
 غټ، بې طریقې غټ.
خلط : ګډوډ، ګډوله، ګډو
 شوم.
خلع : موقوف، له خایه لرې
 شوم، برطرف، وتل، هغه
 طلاق ته وائي چې د مال په
 بدل کښې ورکړې شي.
خلعت : وګورۍ خلالت.
خلف : خرم، صالح اولاد،
 خای نیوسکې، وروستو
 راتلونکې، جانشین.
خلفاء : د حلیه جمع، خلیفه
 ګان، قائم مقام، جانشینان.
خلق : پیدا کونه، پیدائښت،
 چلک، اولس، مخلوق
خلق : عادت، خوئ، طبیعت،
 رفتار، سلوک، کړه وړه،
 گزاره، ژوند.
خلقت : پیداوښت، خوئ،
 مزاج، طبیعت.
خلقت : عالم، اولس،
 مخلوق،
خلقت : مروت، خلق.
خلقه : خلق، مخلوقات،
 مخلوق، ګڼ خلق.
خلقي : فطري، ذاتي،
 قدرتي، ازلي، پیدائشي.
خلقي : خوش خلقه، خوش

خوبه، د بنو کړو وړو خاوند،
خوش اخلاقه.

خلک : وگړې، خلق،
خلک.

خلکه : وړد او اړت بیرت
قميص، هغه قميص چې
گريوان یې خلاص وي. د

پخوانو مشرانو سره عامې
جامې،

خلک : وگورئ خلک،
خلق، وگړي، اولس.

خلگي : پپه، چپه، خله،
وړه بنائسته او غونډه موندنه
خله.

خلل : نقص، عيب، ضرر،
غش، فساد، ورانې، اړ، خنډ،
خار، په يو کار سره تباهي
راوستنه.

خللي : ضرري، نقصاني،
زيان رسونکې، مضر، ضرر
رسونکې، هغه څوک چې د
خلقو په منځ کې فساد پيدا
کوي.

خلوت : گوبنه کيدنه،

گوبنه گيري، خان ته کيدنه،
خان ته والې، خان له والې،
گوشه، گوبنه، هغه ځای چې
بل څوک پکښې نه وي.

خلود : تل تر تله والې،
هميشه توب، هميشه والې،
جاودايت،

خلوص : اخلاص، پاکي،
سادگي، د زړه له کومې،
خالصيدنه.

خله : شونډې، ژبه، غاښونه
ټول چې په کوم چوکاټ
کښې گير وي، پپه، کوکي،
خله وړ : د بڼې ژبې خاوند،

هغه څوک چې بڼې او
فصيحې خبرې کوي، خبر
لوڅ، وياند خلور،

خليج : په درياب يا سمندر
کښې د اوبو هغه برخه چې په
وچه کېږي وړاندې تلې وي،
لکه د بنگال خليج.

خليفه : قائم مقام، د پيغمبر
جانشين، امام، د خلافت
مشر، د پير په ځای ناست.

خلق : لائق، وڀر، سزاوار، د
بنه خوي او خلق خاوند، د بنه
خصلت خاوند، د بنو کړو
وږو خاوند.

خليل : د الله تعالي دوست،
د حضرت ابراهيم عليه السلام
لقب.

خلى : خس، د کړې،
چنچرې، وچو کړې، کک،
ډبر وږو کړې لږ کړې.

خم : کوروالې، پيچ.

خم : لومې خاورين لوبښې چې
سرکه، اوبه شراب پکښې
اچولې شي. او کله کله پکښې
رنګريزان جامې يا نور خيزونه
هم رنګوي.

خمار : د شرابو د نشې د
ماتيدو حالت. د نشې اثر.

خماري : د نشې نه ډک،
مستانه، ښائسته، سړې (اکثر
د سترگو د صفت په طور
راځي).

خمبه : ګودام، زيرمه تون،
غټ کنډو، د غلې ساتلو او

اينودلو لومې لوبښې، ګودري،
د کوټې چن، د کوټې وسې.
خمير : خميره، خمير،
خوميره، خريمه مايه، هغه لوانده
اوږه چې د اوږو اخښلو په
وخت په اوږو کښې ګډولې
شي.

خمتا : خامتا، بيتي،
کرباس، خنتو، خنتا، په کله
جوړه شوې غټه کپړه.

خمج : خمجه، د غلې يو
قسم، د باجرې روتی.

خمجه : د چرګ پنجه،
منګله، کچه ګوته، خمج، د
ګونو او سپرو وهلې غله.

خمر : هره نشه آورده مانع.

خمس : پينځه، پينځمه
برخه.

خمسور : ازاد، جفت،
جوړه، ملګرې.

خمسوري : ملګرتيا،
ملګرتوب، ازادي.

خمسوز : خام سوز، نيم
پخته، کچه، نيم پوخ،

خمسه : پنځه، د پينځو
عدد، مخمس، پينځه گونې،
خمير : د اوږو تومنه،
خومبره، خريمه، خميره،
خمير مائع، د پتيره اوږو
متضاد.

خميس : د زيارت ورځ.
خنزير : د خنزير جمع، د
غارې يا خټ انځيران.

خناق : د مړۍ يو قسم
بیماري چې زيات تری
ماشومانو ته د پينځو کالو تر
عمره پورې د لگيدو خطر
وي. د پيښتيريا. د ستوني
مرض، ازغي، د مړۍ دانه.

خنبه : خمبه، ترټه، د غلې
دانې ستر کندو.

خنثي : ايجرا، هيجرا،
نرکت، نر بنځه.

خنجر : يو قسم چاره چې
دواړه مخه ي تيره وي.

خنځی : د څاروي د چجو
غوښه.

خنځي : په ترڅونو او مغانو

کښې راختونکې ننکۍ.

خنزير : سر کوز، خوگ،
سوډر، بد ځناور، خنځير.

خندا : د خوشحالي، د گپ
شپ يا د عامو خبرو کولو په
وخت د شونډو غوړيدنه چې
کله کله د خلې نه ورسره غوړ
هم راخيژي، د ژړا متضاد،
رخشند، ريشخند، ملنډې،
پيشاره،

خندان : خنداوو، خوشحال،
خنده رويه.

خندق : خند کړې، خنده،
خندم، يو قسم ښکاري سږم
چې گيلډو وغيره پسې
غارونو ته ننوځي.

خند : خرم، د چرگ د

پښې موند، دونې زخه، دونې
غوټه، سخت او کلک

ازغې، خنداو کړې، خريز کړې،
مشکل، ستونځه، ټينگ،

تيز، ټينگ گروې.

خنصر : کچې گوته، وړه

گوته، خچې گوته، خمچه

ڳوته. زمڪه، د ڪرلو دپاره پاڪه
 زمڪه، رابطو، اڀيڪه، علاقه.
خو : طبع، طبيعت، زړه،
 خواهش، اشتها، ارزو، هيله،
 خوبنه.
خواپه خوا : خنڪ په
 خنڪ، اږخ په اږخ، اوږه په
 اوږه، سره نږدې،
خواجه : خوجه، صاحب،
 خښتن، خاوند، مالڪ،
 خصي، تڪرلۍ شوم (سږم)
خواخاطر : خيال، ګومان،
 خوب و خيال، زړه، ياداشت.
خوار : تپ، ڪمزورۍ،
 ضعيف، ډنگر، د چاق ضد،
 ژوبل، زوبل، بې وسه،
 غريب، مسكين، بې وزله،
 حقير.
خوارپوک : ډير خوار،
 خوار عاجز، زيات غريب،
خوارج : د مسلمانانو هغه
 ډله حى د حضرت علي ڪرم
 الله وجهه خلاف راولاړه
 شوې وه.
خنګ : ڪرنگ، منجمد،
 ڪلڪ، سخت، وچ ڪلڪ.
خنې خنې : ريزه ريزه،
 پوتۍ پوتۍ، بسمې بسمې،
 ريښې ريښې، ګارې ګيتي،
 پراټه ګول، بوسکري وښکل.
خو : دروغ، غلطي، چل، په
 لوبو ڪنې دروغ او چل. په
 معامله ڪنې بدعهدي او ژبه
 ماتونه.
خو : خپه، لګوونې، يوې،
 در ګيران، يژې، شويتى، يو
 قسم اور اخستونکې ماده چې
 د خنې وښو او د ونې
 پوستکي نه جوړولې شي د
 ګني يو قسم، يو تورۍ چې د
 ليکن او مګر په معني ڪنې
 راځي. ڪله ڪله د استثنې
 معني هم ورکوي. عيب،
 نقص، شک.
خوا : طرف، لورۍ، سمت،
 پلو، اږخ، مخه، پوځي شوې
 زمڪه، د خشاک نه پاڪه

- خوار کئے :** خوارن جو کئے ، خوارنجرے ، خوارنگہے ، خوار ، غریب ، عاجز ، مسکین ، بی وسہ ، بی شتر ، پہ بدنی لحاظ کمزورے ، ضعیف ، ناتوانہ .
- خوارول :** لہ شتر خلاصول ، غریبول ، مسکینول ، خرابول ، مفلسول ، بتہ کول ، پہ بدنی لحاظ کمزورے کول .
- خوارۃ :** پریشان ، گلوڈ ، ویر بیر .
- خوارۃ وارۃ :** تس نس ، نوشتی ، تتر بتر ، تار پہ تار ، تیت و پرک ، تیت ، پاشان .
- خواری :** محنت ، کار کسب ، زحمت ، رہر ، تکلیف ، مفلسی ، ناداری ، نیستی ، قحط سالی .
- خواری کبش :** زحمت کبش ، محنت کش ، زیار ایستونکے ، خواری کونکے .
- خواریدل :** غریبیدل ، مسکینیدل ، مفلسیدل ، ڍنگر کیدل ، ضعیفیدل ، بتہ کیدل .
- خواری زاری :** سوال زاری ، محنت مشقت ، ہلپ خلی ، کراو ، کوشش ، پہ خواری او کر اوونو ، منت فریاد .
- خوارۃ :** د خوراک خیزونہ ، د خوړو خیزونہ ، طعام ، اتام ، غذا ، ہفہ خۃ چپ خوړل کپړي .
- خوارۃ :** شیرینی ، د خوړ جمع .
- خواست :** سوال ، غوښتنہ ، گدائي ، دعا ، مناجات ، امید ، التجا .
- خواستگار :** غوښتونکے ، رویار ، طلبکار ، جرگہ والا ، ریار .
- خواستگر :** خواست کونکے ، سوالي ، خواشینی : خفگان ، غمژني ، غمژنوالے ، خوابدي ، غمگینی .
- خوابي :** د بڼخي مور ، د میرۍ مور .

- خواص :** نزدې او مقرب
کسان، خاص خلاق، د
خاصيت او خاصي جمع.
- خواله :** د زړه راز، همرازي،
پټه خبره، د زړه راز چاته
ویننه، د زړه راز چاته
څرگندونه.
- خوان :** پتنوس، خپونې،
کندورې، مجمه
- خوالجه :** مجمه، دسترخوان،
هغه مجمه چې وریژي، قورمه،
او نور خوراک پکښې یو ځای
پروت وي.
- خواوشا :** شاوخوا،
چار چاپیره، څلور واړه طرفه،
کیر چاپیره، گرد چاپیره.
- خواه :** د نومونو او صفتونو
لاحقه چې د توري په اخر
کښې د لکولو سره ترې معني
راو لاریږي لکه نیمه خواه،
بدخواه، خواه، طبعه، طبیعت،
زړه.
- خواه منخواه :** خامخا،
ضرور، ارومرو، چارو ناچار.
- خواهشمن :** غوښتونکې،
هیله من، خواهش مند،
ارزومند.
- خوب :** اوده کیدنه، ویده
کیدنه، بیده کیدنه، درېښ
والي متضاد، د تیرو شوو یا
راروانو واقعاتو په خوب
کښې عکس لیدنه، خوب
لیدنه، تش خیال، تش تصور،
خوبیا : معشوقه، شها،
محبوبه، شهی، شهو.
- خوبانی :** مندته، خرماني،
زردالو، خرماني.
- خوبروئې :** بناسته،
بنکلې، پیمخې، اغلې.
- خوبی :** هغه څوک چې ډیر
خوب کوي.
- خوبی :** صفت، ښه والی،
فائده،
- خوپ :** گرد، غبار، لږه،
سخته لږه.
- خوپنی :** کوپنی، پوکنی،
پوقنی.
- خوتباد :** د اګو پارسوب، د

شورول.

خوخیل : بنوریدل،

خوزیدل، په حرکت کښي

راتلل، حرکت کول، کوچیدل،

تلل، بې خایه کیدل.

خود : واک، اختیار، حال،

اراده، خکه.

خود : هوش، زغم، حوصله،

اکر، پخپله.

خود : شاید، باید، پخپله،

خودارادیت : په خپله

خوښه، خپلواکي، ازادي، د

خپل اختیار، خپل سرنوشت

ټاکنه.

خودبین : مغرور، کبرژن،

خودپسند، په ځان مټین، ځان

خوښی، هغه څوک چې ځان

پیژني او بل څوک یې د پامه

څه نه راځي.

خودپرست : کبرژن،

مغرور، خودخواه، په ځان

مټین، ځان خوښی، هغه

څوک چې خپل ځان وته هر

څه هر څه ښکاري.

خوتو پرسوب، هغه بیماری

چې د بنیادم اگی پکښي

پرسیږي.

خوتکول : یشول،

جوشول، خوښول، داسي

خوښ ورکول چې د خت

خت اواز ترې وڅیږي.

خوتکیدل : یشیدل،

ایشیدل، جوشیدل، خوت

خوتی کول، خوت خوت

کول، جوشونه وهل،

خوتیدل، ختکیدل.

خوته : د نارینه آله تناسل،

خایه، اگی، د نارینه اگی،

خصیه، ډکه.

خواجه : خوجو، نامرد،

نامرد، ایجرا، نرینه، هغه

سرم چې په جنسي لحاظ

نامرد وي. څښتن، خواجه.

خاوند.

خوځند : خوځندی،

حرکت ورکوي، خوځیز،

ښیریدونکی.

منوځول : حرکت ورکول،

خودپسنده : د خپلې
مرضی مالک، د خپلې
طبعې. خان خوبه، خود
پرست، خودبین.

خوددار : د خپل عزت
خیال ساتونکې، غیرتي، نر.
خودداري : څنګ کونه،
ډډه کونه، ګوښه کیدنه.
امتناع، قناعت، صبر. د
خوددار کیدو حالت.

خودرو : خودرویه، طبعي
وابسته، هغه بوتې چې پخپله
راشین کیږي.

خودسر : سرایله ویرایله،
پنخپل سر، خودرایه،
خودسره.

خودغرض : خپل چارې،
خپل چارو کې، مطنبي،
مقصدي، د مطلب خاوند،
مغرض، غرضي.

خودکار : هغه مشین چې
پخپله کار کوي،

خودکاشت : هغه زمکه
چې مالک یې پخپله کړي،

خپله زمکه په خپله کروندکې.
خودکشي : خان وژنه،
خان مړ کونه، خان له ژونده
خلاصونه.

خودمختار : خوداختیار، د
خپل واک خاوند، ازاد،
خپلواک.

خودمختاري : خپلواکي،
ازادي، خپل اختیاري،

خودنما : خان بشودونکې،
خان بنکارونې، ریاکار، کبرژن.
خودنمائي : خان بشودنه،
خان بنکاره کونه، تظاهر، د
خپل خان بشپنه.

خودي : کبر، غرور،
خودخواهي، خودپرستي،
ځانګړتوب، یواځې توب،
سد، بیداري، هوش، هوش، د
بیداري حالت، ذات، هستي.

خور : د پلار لور، د مور
لور، د ورور مڼه. د پښتو د
خلورو میاشتو نومونه.

خور : اخور، د خارو او
ډنګرو د خوراک او تېلو

- خام، گياه، وابنه. دمبله، خورجینه، بیرون.
- خور** : خورگ، پوت، پت، خورخه : د خور لور.
- خرمن، هغه خرمن چې د جراحت نه وروستو وچه شي پتري ونيسي او غورخيدو ته نژدې شي.
- خور** : وران، ويچار، وير، پړانستې.
- خور** : دنومونو سره د لاحقې په توگه استعمالیږي لکه غمخور، سودخور.
- خورا** : بيخي، ډير زيات، د بيخي زياتو، لږو، ښو، بدو او نورو صفتونو سره د تاکيد په ډول راځي لکه خوراينه سره، خورازور.
- خوراک** : خواړه، غذا، طعام، د خورلو خيزونه، اتام.
- خوراک خېناک** : خورنه څښنه، چای پاني، آب و دانه.
- خوراکه** : خوراک، خواړه، خورنه.
- خوراکي دانه** : توره دانه، خورجين : اس پښوکه،
- دمبله، خورجینه، بیرون.
- خورخه** : د خور لور.
- يوه آله چې پسونه پرې سکتلی شي.
- خورد** : چیتاکی، خورد، د پاؤ خلورمه حصه.
- خورده** : خورد، خرده، د زیارت یا بېل سپېڅلي خام خاوره یا مالګه چې خلق یی ځان سره راوړي او خوري یی.
- خورخود** : بې تمیزه، بې اعتباره، چالاک، دوکه باز.
- خورگ** : پت، پوتکې، پوستکې، خور، د زخم په مخ باندې خړوکه یا نرۍ پوستکې.
- خورلنه** : خورینګه، کومه جینۍ چې واده شي نو د پلارګنۍ او د پلار د کلي والو خورلنه ګنلې شي. خور بللې.
- خورماخور** : وران، کلېږد، خوروور، وېر، پروت.

- خوړول : څوک مړول،
 څه څيز په چا خوړل.
- خوړول : وېرول، تېټول،
 نشرول، خپرول.
- خوړوور : گډوډ، بې ډوله،
 بې ترتيبه، لاندې باندې،
 نوستلې شوم، خړلې شوم.
- خوړيدل : نشر کيدل،
 وېرېدل، اوارېدل، پلنيدل.
- خوړی : پټکړی، پټکړی،
 پټکښی، زنج، زمج، زمه،
 سپين زج.
- خوړ : شيله، سم، لگې،
 خوړه، توم، لويه وله چې د
 باران په اوبو ابادې وي.
- خوړل : روتی خوړل، د
 خوراک څيزونه په خله
 کښې د میده کولو نه پس د
 مری په لاره گيډې ته تیرول،
 غصبول، غصب کول، د چا
 په مال گيډه اچول، لگيدل،
 په گڼولی يا کاني لگيدل،
 وهل، سولول.
- خوړه : خوړ، لگې، ناو،
 شيله، نرمه زمکه.
- خوړه : د واده روتی، د ورا
 روتی، د واده نه دوه ورځې
 مخکښې هغه خوراک يا
 جنس چې د زوم له کوره د
 ناوې کور ته راوړلې شي او
 بيا د رابللو شوو خلقو دپاره
 پخېږي. د کوژدن يا کويدنې
 مراسم.
- خوړپڼ : ډير پوخ، ښه
 يشيدلې. ډير تنگ، تر پوزې
 راغلې، چاته ډير سوختيدل،
 چا سره ډيره کينه ساتل.
- خوړپټول : پخول، د اندازې
 نه زيات پخول، ورستول، پوده
 کول، خپه کول.
- خوړپنيدل : پخيدل، ډير
 زيات پخيدل، ورستيدل،
 پوده کيدل، امباری کيدل،
 خپه کيدل.
- خوړول : رڼول، شورول،
 خپورول، څنډول، حرکت
 ورکول، بيدارول، خوځول.
- خوړيدل : رڼيدل، ښوريدل،

- شوریدل، له یوه ځایه بل ځای ته کیدل. زنگیده.
- خوړد** : درد، ناروغي، مرض، هغه درد چې د ناروغي له کبله وي. ژوبل، زخمي.
- خوړد** : د تریخ متضاد، شیرین، خوندور، لذیذ، مزیدار. په زړه پورې، گران.
- خوړلت** : خوړوالی، خوندوروالی، شیرینی. شیرین زباني، خوړې خبرې کونه.
- خوړلن** : ایره خول، تودې ایرې، پورندې، د سرې اور.
- خوړمن** : دردمند، درمن، دردیدلې، خوړ شوی، هملرد، خواخوږی.
- خوړول** : شیرینول، خواړه وراچول، په زړه پورې کول، خونده ور کول، مزه ناک کول، په سودا کښې لېو شان زیات ور کول، په جوارۍ کښې داؤ غټول، نرخ لېو شان وچتول.
- خوړول** : زخمي کول، دردول، ژوبلول،
- خوړه** : شیرینی، بوره، پلمپ،
- خوړه وله** : ملت، ملتې، خوړ لړگۍ، یو بوټی چې په دارو کښې پکارېږي.
- خوړیدل** : شیرینیدل، خوړ کیدل، خوند ښه کیدل، د نرخ وچتیدل، په جوارۍ کښې داؤ زیاتیدل.
- خوړیدل** : زخمي کیدل، ژوبلیدل، دردیدل.
- خوسۍ** : ښاپیرک، اسمان چکالې، اسمان څکالې، ماښام چکالې، شوپړک.
- خوسۍ** : سخرې، د غوا بچۍ،
- خوش** : ښه په زړه پورې، خوشحاله، هغه لاحقه چې د خنو اسمونو سره ولگولې شي نو صفت ترې جوړ شي لکه خوش طبع، خوش اخلاقه.
- خوشاتارۍ** : خوشکۍ، لږ، خشۍ، خشتارۍ،

- خوشاټر، خوشاټنگ، خوشاټی.
خوشاټر : وگوری خوشاټار.
خوشامدگر : خوشامدگر، خوشامندی کونکے، چاپلوس، چاپروس، دبل صفتونه کونکے، په ژبه ختونکے، چمچه، چمچه کیری کونکے.
خوشامدگر : وگوری خوشامدگر.
خوشامندی : چاپلوسی، خوشامدگری، چاپروسی.
خوشبو : ښه بوی، ښه وړمه.
خوشبودار : ښه بوی لرونکے، خوشبویه.
خوشبوئي : ښه بوی کونه، ښه بوی.
خوش بویه : خوشبوني لرونکے، چې ښه بوی ترې خيژي.
خوشت : جب خوب، لوند، لوند خوشت.
خوشول : لوندول، لمدول، جب خوبول، ښه لوندول. وهل ټکول.
خوشتیلل : لوندیدل، لمدیدل، جب خوب کیدل، وهلے کیدل.
خوشحال : خوشال، خوب، چې طبیعت یی جک جوړ وي.
خوشحاله : خوشاله، خوب، په مزه کښې.
خوشخبري : ښه خبر، زیری.
خوشخط : ډیر ښه او ښائسته لیک، ښه لیکونکے.
خوشخطي : ښائسته او ښکلے لیکنه.
خوشکے : لهر، سوډر، ايله گرد، خوشے، خشے تشے، بیکاره سرے.
خوشنود : خوشحاله، خوب، په مزه کښې.
خوشنودي : رضامندی، خوشحالي.

خوشه : غنچه، گچہ، گاتلی۔
استر، پرو، تیکر، غلاف، پوڻ، پوش۔

خوشے : چٽي، عبث، بي خايه، بي گٽي، وڀريا، مفت، مجاني، خلاص، ازاد، ايله شوم، وزگار، تش، خالي۔
خوڻش : خوشحاله، خوشاله، غوره، چون شوم، منتخب۔

خوڻول : خوشحالول، چون کول، راضي کول، انتخابول، غوره کول، چانول۔
خوڻه : رضا، ميل، رغبت، انتخاب، غوره کونه، چان، چون۔

خوڻيدل : خوشاليدل، خوشاليدل، رضا کيدل، انتخابيدل، غوره کيدل۔

خوف : ويڙه، ڍار، بيم، ڊر۔
خولناک : ويرونڪي، يرونڪي، ويرونڪي، يرونڪي، ڊرونڪي۔

خول : تاج، دوسپني توپي، چي د جنگ په وخت کښي پکار پوي۔ د کارتوس پټاخه،

خولگی : وره خله، کوکی، کوچی خله، خولگوتی۔
خوله : هغه اوبه یا لوندوالی چې د گرمی، بیماری یا شرم له وجہی د وجود نه وځي۔ د اوبو بخارات۔

خولی : پگری، توپی، پرگی۔
خولے : سری، دستنی، برغولے، هغه لورگے چې د ستنې په سر د تیر د تینګولو په غرض د تیر لاندې ایښودے شي۔

خوم : خم، هغه لورے مت چې رنگسازان پکښي جامي رنگوي۔ د اوږو یا ګوږې چاټی، د شرابو چاټی۔
خون : وژنه، قتل، قتل نفس، مړينه، وژله، بي گناه وژنه، وينه، د قتل په وخت کښي د ديت يوه ټاکلې اندازه چې نرخیان د هغې په قرار د قاتل

په ذمه د مقتول ديت ټاكي. د
ناغې يوه ټاكي اندازه چې د
ژوبلي په وخت استعمالېږي.

خوناب : سراوڼې، زېږوې،
زوه، زروبه، ژوې، هغه نو چې
وينه ورسره يو ځامه وي.

خون بها : ديت، هغه مالي
بدل چې قاتل ي د مقتول
وارثانو ته ورکوي.

خونخوار : قاتل، خوني،
ظالم، د وينې څښونکې،

خوند : لذت، اثر، مزه،
ذائقه، بنائست، سينگار،
ډول.

خوندناک : خوند لرونکې،
مزه ناک، خونده ور.

خوندي : ساتلې شوم،
محفوظ، پټ کېږي شوم.

خولريزي : وينه ضائع
کونه، وينه تويونه، وژنه،
قتلونه.

خولرم : خونخوار، خوني،
قاتل، وژونکې، وينه تويونکې.

خونکار : خوني، قاتل،

خونونه کونکې،

خوله : کور، کاله، مکان،
کوټه.

خولي : قاتل، خونخوار،
خونېږم، ادم کش، وينه
تويونکې، انسان وژونکې.

خون خوڼې : گڼس، گڼا،
چې پوره کښې خبرې کوي،
خوئ : عادت، خصلت.

خوئ بوئ : خوئ خصلت،
عادت، تربيت، تربيه،

خويلد : خيد، د اورېشو شين
فصل چې خلق ي څارو و له
ريښي.

خيابان : واپ، د ښار يا بار
په منځ کېښې لويه او فراخه
لار، د گلونو کياري.

خييار : انتخاب، واک،
اختيار، واک لرونکې، خيال.

آپشن، هغه معاملې ته وائي چې
د هغې په بنياد معامله کونکې يو

څيز په معين وخت کېښې او د
ټاکلو شورو شرائطو مطابق

اخيستلې او خرڅولې شي.

- خياط :** درزي، گندهونڪه، د ريشو او داسي نورو خيزونو گندهونڪه.
- خياطي :** د حامو گندلو کسب، درزي توب.
- خيال :** فکر، سوچ، تصور، پام، گومان، وهم.
- خيالي :** د خيال، فكري، تصوري، وياړ کونکې، ډولي، سنگاري، سنگار کونکې.
- خيام :** تمبو، يا خيمه جوړونکې، درزي.
- خيالت :** دوکه، بدنيتي، درغلنه، عذر، بې ايماني، امانت نه ساتل.
- خيچن :** خچن، خيرن.
- خيمه :** وگورئ خويده.
- خير :** شرمنده، غصه، سوخت، تيار.
- خيرج :** شرمنده، نادم، خيرخه، خيرجه.
- خيرن :** گنده، ناولې، چتل، خفه، تور زړه.
- خيرنول :** ناولې کول.
- چتلول، گنده کول.**
- خيرنيدل :** ناولې کيدل، گنده کيدل، چتيدل.
- خيره :** چتلتيا، چتلوب، ناولتوب، ناپاکي، گندگي، کثافت، چتلي.
- خيرم :** زنگ، گنده، ميل، گندگي، سخاوالې.
- خيرو :** خور، خورگ، د زخم پترې، پترکې.
- خيگ :** شنار، لومې مشک چې د هوانه ډک شي او په سيند کېنې پرې لاملې شي.
- خيم :** جم شوم، کرنګ شوم، کنګل شوم.
- خيميدل :** تينګيدل، کنګل کيدل، تونډيدل، نسکوريدل، تونتيدل، خوړنډيدل.
- خي :** د الف ب د پتې د دولسم حرف "خ" تلفظ.
- خيتو :** خيتور، کيده ور، ډير خوراكي.
- خيرو :** بنيگړه، نيکي، بنه کار، هغه روتې يا پيسې چې

- سوالگري ته ورکولې شي،
خيرات.
- خيرات** : صدقه، د الله
پاک په نامه خه ورکونه.
- خير اندیش** : خير خواه، خير
غوښتونکې، خواخوږې،
نيک نظرې، هغه څوک چې
د خلقو په ملخ کېږي خير او
صلح غواړي.
- خير برکت** : برکت،
بنيکره، ترقي.
- خير پخیر** : ستړي مښي،
جوړ تکره، عليک سليک،
د روغ جوړ پوښتنه.
- خير خواه** : خير اندیش،
خير غوښتونکې، خواخوږې،
خير خيرات : خيرات، د
الله په نامه خه ورکونه.
- خير خيريت** : روغ جوړ
حال، خير سکې،
- خير مار** : سوالگر، سوال
گرې، چنگرې، گدا.
- خيريت** : سلامتيا، قلاړه
قلاړي، خاطر جمعي.
- خير** : توب، دانگ، کوپ،
جوش، غوړيدنه، زړ وده
کونه، زر لوښيدنه، د لاحقې په
توگه هم استعمالېږي لکه
حاصل خير.
- خيرک** : خير، پاترې، د
زخم د پاسه وچ پوټخه،
پوټکې، پټ، پوټ.
- خيرول** : پورته کول،
جیگول، لوړول. د جيت خايه
لوړ خام ته ليردول. قيمت
وختول، ارزښت جگول، بيه
کول.
- خيش** : خویش، خپل
خپلوان، رشته دار، چپل.
- خيشوالي** : خيښي،
خپلوي، خپلوالي، رشته
داري.
- خيشنه** : هغه بنځه چې د
روم د کوره د واده په شپه د
واده له کالو سره ځي او د
واده په ورځ ساوې سره يو
خام راځي.
- خيشني** : وگورئ خيشي.

خیل : ذات، تپه، توکم،
 تیر، خاندان.
خیلخانه : تیر، کورنی،
 خاندان، کورمه.
خیله : ایله، ایله گر، پوچ،
 بی معنی، کم عقل، چتی، بی
 مفهومه، توقی، توقمار.
خیمه : تمبو، کیودی، تامبو.

- د :** (دال) د پښتو ژبې د حروف تهجي ديارلسم حرف چې د ابجدو په حساب ي شمير څلور (۴) دی.
- دا :** نزدې څيز يا چاته د اشارې په طور ونيلى شي.
- د اوبو ژړنده :** هغه ژړنده چې په اوبو چليږي.
- دانا :** بخښونکې، فياض، ورکونکې، سخې، الله تعالى.
- داج :** هغه توره تياره چې سپوږمۍ پکښې نه وي د ناوې سامان، جهيز.
- داجي :** وگورئ داداجي.
- داخل :** ننوتې، ورننوتې، چې په څه کښې ي داخله اخستې وي، شمار کښې راغلې، د خارج متضاد.
- داخل خارج :** په مدرسه يا محکمه مال کښې د اندراج رجستر.
- داخلول :** ننويستل، دننه کول، داخله اخستل.
- داخله :** کورنۍ، وطني، د وطن، د ملک، د داخلیدو، د ننوتو، د ننه ایستو.
- داخلیت :** د خارجیت متضاد، دننه والی، اندروني.
- داد :** شاباشې، شاباسې، تعریف کونه، ورکړه، بڅښنه، انعام، بخشش، عدل.
- دادا :** د پلار او مشر ورور دپاره د مينې تورم.
- داد خواه :** داد غوښتونکې، فريادي، مظلوم، مدعي، دعویدار.
- دادي :** داد ورکونکې، عرض کوونکې، فريادي، انصاف غوښتونکې.
- دار :** غره، پانسي، سولی، صليب، نښه، کور، څارۍ، ښار.
- دار :** د لاحقې په طور استعمالیږي لکه زمین دار، دیندار، د مرکبو کلمو د وړومبي جزو په شکل هم استعمالیږي لکه دارالامان، دارالحکومت وغیره.

- لرونکے، ساتونکے، تنگ۔
دار الخلافہ : د تخت خامے،
 د ملک صدر مقام۔
دار السلطنت : پای تخت،
 د بادشاہ د استرگي خامے۔
دارالعلوم : مدرسه،
 بنوونخامے، کالج، درسگاه۔
دارائي : شتمني، مال او
 دولت، پانگه، پنگه، سرمايه،
دار چيني : دال چيني، يو
 خوش ذائقه پوستکے چي په
 مصالحو کښي استعمالیږي۔
دارو : دوائی، دوا، گوگر،
 بارود۔
دارو درمل : دوائی، دوا،
 علاج۔
داروغه : د جيل افسر،
 دروغه، محافظ، نگهبان،
 افسر، سردار، تائيدار۔
دارومدار : تيت پاس،
 انحصار، يقين، اعتبار، عزت۔
داره : د مائع خيز پرله پسې
 ليکه، پشکه، فواره،
دارل : چيچل، خيرل، (په
 غابنوو سره)۔ لوتل،
داره : عموماً د خښتو په جوړ
 ديوال کښي د بل ديوال سره د
 جوړ ساتلو دپاره پريښول
 شوے خامے، دارا،
داره : وړد غاښ، تمبه،
 دروازه، دره، لرگي، ډاکه،
 شوکه، لوټمار، شبخون،
 شیشه۔
داستان : وړده قيصي،
 قيصه، د واقعي بيان۔
داسي : داشان، دغه شان،
 دارنگي، دارنگ، دارې۔
داغ : تبے، ترکه، بگار، د
 سوخيدو چاپ يا نښه، نشان،
 خاپ، خال، خاپے، تور،
 تهمت، شوملو ته بگار کونه۔
داغي : داغدار، تهمت زده،
 آلوده، خاپ لرونکے، داغ
 لرونکے۔
دال : يو قسم غله، د پښتو د
 پتي د ديار لسم حرف تلفظ،
 دليل۔
دالان : غولے، صحن،

- انگن، ارته او لويه برنده، دانست.
- باورچي خانه، ميدان، ډاگه. **دالشمند** : عقلمند، پوه،
- دال ساگ** : دال پتي، د غريبي خوراک،
- دام** : داپ، جال، لومه،
- پرکه، پرته، کورکی، مکر،
- فريب، جنجال.
- دامان** : ميره، بيابان، دشت،
- دشته، صحراء، بيديا، کرغه،
- راغه، بيته.
- دامن** : لمن، لمنه، پيڅه،
- ډډه.
- دامي** : هغه باز چې په دام
- نيولې شوی وي. جره، کټه.
- دان** : د اښودو شے، د
- لاحقي په ځای استعماليري
- لکه قلم دان، نکتہ دان.
- دانا** : هوښيار، ذهين، نابغه،
- عقلمند.
- دانالي** : هوښياري، پوهه،
- عقل، سوچ.
- دانست** : پوهه، فکر،
- خيال، علم، واقفيت.
- دانش** : علم، عقل، پوهه،
- دانشور : دانش مند، عقل مند، پوه،
- دانگ** : تنگه، پيسه.
- توپ، ترب، ارغوچکه.
- دانگل** : توپ وهل، تيز
- تلل، مستي کول، دانگ وهل.
- دانه** : د غلي تخم، زړه،
- زړه. نکي، نیکي، دانو کی،
- دانکی، دهلو کی نه جوړه
- يوه مخصوصه څلور گوټيزه
- گيتي، کنجکه، داوبو د
- راوتو سرچينه، خرموړه.
- داله دانه** : ذرې ذرې، بيل
- بيل، ترمې ترمې، خوروور،
- دانه وانه.
- دالو** : داوڼ، خادر، پروڼه،
- پټکړه، چکاله، دانی،
- تيکړه، پټو.
- داړ** : چل، گتکه، موقعه،

وار، دؤ، منډه، خغل، شرط،
بازي.

دائر : شروع، جاري،
پرانست.

دائرة المعارف : هغه کتاب
چې ټول انساني معارف پکښې
په ترتيب سره راجمع شوي
وي. انسائيکلوپيډيا،

دائرة : چکر، چارچاپيره،
غونډه کرښه، گرډه کرښه،
حلقه،

دائم : تل، مدام، هميشه، تر
ابده.

دایمي : شمري، ځمکه، تل
توتله.

دائي : د زيږيدلو په وخت
مدد ورکونکې ښځه، دائي
گڼه، واړه لوبونکي نوکره.

دائريدل : شروع کيدل،
روانيدل، جاري کيدل،
پرانستل.

دباغت : خرمن پخونه،
خرمن رنگونه.

دباؤ : طاقت، زور، اختيار،

اثر.

دباوول : زورور کول،
زورول، درعب لاندې راوستل،
ويړول.

دبدب : دبدبه، رعب داب،
شان و شوکت.

دبلبه : دبدب، شان و
شوکت، تيس تپاس، عظمت.

دبودی تال : شين
زرغون، د بودی کڼي، هغه
رنگينه کرښه چې د باران او
نمر دواړو په موجودگي
کښې په اسمان د تال په
شکل جوړېږي، قوس قزح.

دپاسه : باندې، پورته،
علاوه، سربيره، سرباري.

دپکه : درکه، رعب داب،
دباؤ.

دپکه درکه : درکه،
دباب، دباؤ، زورنه تروکنه،
ويړه، ترهه، جغړبه کونه، په
چا اواز راايستنه.

دټکارل : لمسول، پاخول،
تحريکول، پړول، پارول.

دجال : کانہ، پہ یوہ ستر گه
 ږوند، په اخره زمانه کښې
 پيدا کيدونکې يو اسان چې
 خلق به گمراه کوي،
 خرفتنجال، چلباز، تگ، چل
 ولي

د خاورو تيل : خاورين
 تيل، هغه تيل چې په ډيوؤ او
 لالتينونو کښې بلولې شي. د
 سوځولو يو قسم تيل، کيروسين
 آئل،

دخول : داخليدنه، جنسي
 فعل، کوروالی، د خروج
 ضد.

دخیل : لاس لرونکې،
 داخل، داخل شوم، شامل،
 ورکړه، ورننوتې، برخه
 لرونکې، برخه اخستونکې.
دد : بيهوشه، نشه، دت،
 گنگس.

دد : دارونکې خناور، بن
 مانو، روم.

در : کور، دروازه، دره،
 تمبه، ورڅخه، قبضه کښې،

درلودنه، لرنه.

ډر : مرغله، ملغره.

دراز : د ميز خانه، په ميز
 کښې جوړ شوم د سامان
 اېښودو ځای. اوږد، لوم.

درامد : هغه مال چې د بهر
 نه ملک ته راشي.

درب : يو ډول وابنه چې په
 بنوره او خشکه زمکه کښې
 پيدا کېږي. د څه څيز د
 غورځيدو اواز.

دربار : دلبار، شاهي ماڼی،
 شاهي قصر،

دربان : څو کيدار، پيره دار،
 دروانچي، د دروازي څو کيدار.

دريچه : دريڅه، کرکي،
 وږه کرکي.

دربلور : درپه در،
 سرگردان.

دربړن : ناسي، دوپيا، سخا.

دربلی : د دريو پښو ميز يا
 چوکي، درې پريز تال،

دربنده : د غرونو په منځ
 کښې تنگه لار، تاقچه،

تاخچه.

درد : درد، خورد، خرپکه،برین، سوخت، قهر، غصه،
خورد، کراؤ، مصیبت.**دردسر :** بغیر د خه وجیمصیبت، بغیر د خه وجی
زحمت، د سر درد، سر

خوړی.

دردمن : دردیدلے، دردیدلے،دردمن، دردمند، د قهره دک،
خشک.**دردناک :** د درد نه دک،درد لرونکے، دردیدلے، خورد،
دردمند.**دردوغم :** درد او غم، غم

درد، تکلیف، خورد.

دروژ : چاؤد، چود، چوند،دروژ، سپاچه، تنگاچه،
دبڅه، دونکاچه.**دروژ :** د خه خیز د غور خیلواواز، شان و شوکت، شهرت،
د شهرت اوازه.**دروژا :** مسلسل درزهار، درزار،

د درزیلو اواز.

دروژدروژ : درز غویل، درز**دروپه در :** سرو هله بر

. وهله، درپه دیکه،

دروته : تاله، تاته، درله، ستادپاره، د مخاطب دپاره استعمال
کیدونکي کلمه،**دروچ :** لیکلے، په کتابکښې شامل، په رجستر کښې
ختلے. دبلے، هغه صندوق چې

کالي پکښې ایښودے دي.

دروجن : درخن، دولس

خیزوله.

دروجول : ټول، لیکل،خیزول، په لیک کښې
راوستل، خایول، نغبتل،

پیچل.

دروجه : خای، رتبه، مرتبه،

عهده، منصب، عزت، اندازه،

دروخن : وگوری درجن.**دروخته :** ونه، درخت.**دروخشان :** خلیدونکے،

رویشان، دروخشنده.

دروخواست : عرض،

عرضي، گزارش.

غرب، شان و شوکت، لوم
دبدب، قنر، عزت، خاطر مدار.

دروز غوبل : درز دروز،

غوبیمنه، شور و شر، هله کوله،
غوبل، چغی سورې، هی کو کار،
وهل تګول، رانیکل تړل.

دروزول : وهل، تګول،
ګېرزول.

دروزي : جامې ګنډونکې،
خیاط.

درویدل : دزیدل، وهل

کیدل، تګیدل، دبییدل،
جر قیدل، پرله پسې درزا
کیدل.

دروس : سبق، لوست،

مطالعه، زده کړه، تعلیم، علم،
عبرت، پند، جماعت، مدرسه.

دروست : ټیک، صحیح،
سم، راست، موزون.

دروست : ټول، واره،

کلهم، روغ، واره، ګېرد،
ثابت.

دروستول : ټیک کول،

سمول، درست کول، صحیح

کول،

دروستول : پوره کول،

تمامول، بشپړول.

دروسته : وسله، ترکش، د

غشو کیښودو کثوره،
غنچه، ټوله، د درست مؤنث.

دروسي : درس سره تعلق

لرونکې، د درس، درس ته
منسوب.

دروستي : سختي، کلک

والې، بې رحمې، بدخوني.

دروشل : د دروازي چوکاټ،

دروال، درشاني، درشايه. يو
قسم ساګ چې د ګنډنې په

شان وي.

دروشن : کتنه، لیدنه، دیدن،

نمایش، فیشن، ځان ښودنه.

دروغربيي : غربيي، عاجزي،

نیستي، خواري، کمزوري،
خواري مزدوري،

دروغل : منافق، دروغون،

پريشان، خوار، زوریدلې،
ګیر، محاصر، احاطه، بند.

دروغله : چلباز، تګ، ټکي

ژن، دوکه باز.

دارو، دارو مدار.

دو غلي : ټکي، منافقت،

دو مالنه : حاجت مند،

چل، چلبازي، چلول، ټکي

ضرورت مند، عاجز، بيجاره،

غريب، بيوه، ستره سترمانه.

ټوري.

دو غلي : حاضر شوم،

دو مټ : د کچه او پوله

خام د کښمنډلو يوه آله، د

موجود.

دوک : د دروازي رېک،

کانو ټکولو د وسپنې يوه آله،

د خونې غولۍ، د کور غولۍ،

گرمټ.

انگن، پته، نښه، نښانه، بولکه،

دو مسال : د هندوانو

پته لگنه، نښه نښانه.

عبادت خانه.

دوک : فهم، پوهه، قابليت،

دو مل : هغه ميوه چې پوره

پوهيدنه، تميز، پيژندنه، هغه

پخه شوې نه وي، نيم پخته،

معلومات چې انسان ته د

کچه ميوه، خواني ته نژدې

احساس په وسيله د چاپير چل

چې لای ږيره نه وي راغلي،

نه معلومېږي.

خوانکې، ژنکې.

دو گاه : استانه، دربار، دروازه،

دو ملتون : دواخانه، د دارو

د دروازي خله، درشل،

دکان.

وربڼه، زيارت، مزار، روضه،

دو مند : درمن، راټول شوم

خانقاه.

فصل او غله، هغه خام چې

دو گري دو گري : ټوټې

غله او فصل پکښې د ميله

ټوټې، درې درې، درې

کولو دپاره راغونډ کړې

درې، ډير ستره، غمژن، تس

شوم وي.

نس، گډوډ، وران ويچار.

دو مه : نل، نه، کړکې، نهجه،

دو مان : علاج، دواني،

هغه ډنډر چې منځ ي تش

ستانه، دعا، تعريف، صلوة،
تحسين، شاباسے، سلام.

دروزه : د غنمو اور بشو
وغیره داندي چې وړي تري
جدا کړي شوي وي.

درون : دننه، اندرون، زړه.

دروند : زيات وزن لرونکي

خيز، هغه خيز چې وزن ي
زيات وي. باعزت، باوقاره،
قدرمند، عزت مند، سنگين.

درون : دنچو (نلونو)

خنګل، بيزار، دروڼی،

درويشت : شل او درې،

درې دپاسه شل

درويزه : خير ټولونه، خير

غوښتنه، سوالګري،

درويش : خداي ته

رسيدلای، ولي، بزرګ،

قلندر، فقير، ملنګ، غريب،

مسکين.

درويشي : د درویش کار،

غريبی، نيستمی.

درو : تنګی، ناوۀ، د دوؤ

غرونو تر منځ خامه.

وي. د ټوپک شپیلی، د

ټوپک ميل، خواني، د انسان

خيرۀ، ونه، قد.

درواند : دروند والی،

احترام، عزت.

درونجګه : ټوپ وونه،

دانګه، درونجګه،

دروښت : دروند والی،

عزت، درناوی.

درونگ : وقفه، ډیل،

ایساریدنه، تمیدنه، کان، معدن،

وجه، کلکه او هواره زمکه، د

رباب اوار، ترنگ، ټټک.

درونول : عزت ورکول، قدر

ورکول، قدرمند کول، وړ

زیاتول، دروندول.

درویدل : عزت زیاتیدل،

عزتمند کیدل، وزن زیاتیدل،

دروند کیدل.

درواژه : تمبه، ور، دره.

دروود : د برکت او سلامتیا

دعا چې د نبی علیه السلام د

نوم اوریدو سره د رحمت د

طلب دپاره لوستی شي

- درهم برهم** : کډوډ، وړان
 ويچار، بې ترتيبه.
دره : دم، دعا، دم دره،
 جادو منتر.
درې : د فارسيانو ژبه، د
 تاجکو ژبه.
درياب : رود، سيند، سين،
 سمندر، بحر،
دريخ : منبر، ممبر، لوړ
 خاي، دودريدلو خاي. گډا،
 نڅا. موقف، استقامت.
دريم : عددي صفت چې د
 دويم او څلورم تر منځ درجه
 يا رتبه ښيي. د درې صفتي
 شکل.
دريڼچکه : درنچکه،
 ارغوچکه، درينچکه.
دريه : د موسيقي يوه
 لرغونې آله، تمبل، تنبل،
 داريال، دريال،
درې : د دوو او څلورو
 تر منځ عدد.
دريشي : کرته پتلون،
 کوټ پتلون، وردي،
 هوارونه، برابرېونه، جوړېونه.
درې ښاخې : درشې
 الوخولو، پوک اړولو، د
 دروزې راغونډولو او داسې
 نورو کارونو له پاره
 پکاريلونکې د لرگي يا وسپنې
 نه جوړه درې ښاخيزه آله،
 ښاخې، شانگي، درې غاښي،
 سکو.
دريغ : انکار، آه آه، وش،
 ارمان، افسوس، وي وي،
 صرفه، سستي، ساتنه، اسره،
 سپما، دروغ.
دري غاښي : په غاښ
 درې، درې کلنې، هغه
 څارو چې درې غاښي ئې
 کېږي وي.
دريغ من : ناراض، ناخوښ.
دريغه دريغه : د افسوس
 کلمه، ارمان ارمان، افسوس
 افسوس.
دريم : د درې صفتي شکل
 چې د دويم او څلورم تر منځ
 درجه ښيي. په دويم پسې، د

- پیر یا گل ورځ. تنه بوده، اړت، کمیشن،
دریمگرې : منصف، ثالث، دریمان.
دریمه : یو رسم چې د واده
 خلغ د واده نه وروستو سره
 د خنځو خپلوانو د سخر کور ته
 په میل مستیا ځي. د مري
 دریمه ورځ، د دریم صفتي
 شکل.
دریمه خوړ : د قمری کال
 پنځمه میاشت، جمادي
 الاول.
دری : د سنو، سپنسو یا د
 پلاستیکي مزو نه اوبدل شوې
 غټه شپله کپړه چې د ناستي
 او روټی خوړلو وغیره دپاره
 پکار یږي، پر، درني.
دری : پشټي، پشته، اړ، او
 ورد تاح چې په کوټو کښې
 دننه د لوښو ایښودو دپاره
 جوړولې شي.
در : پارسنگ، پاسنگ،
 دره، پرسنگ، پانگ، د تلې
 چاپېرې، د وزن کانه، د بنیاد
- تڼه بوده، اړت، کمیشن،
 درت، د درواڼي پیشه، درد،
 درد، غټه تله،
درد : در، درد، خوړ، خړیکه،
 بریش، سور، تکلیف.
درد غم : پریشاني، خفگان،
 کلود.
دریدل : خوړیدل،
 دریدل، تکلیف رسیدل،
 عذابیدل.
درکه : لښت ملامت، په
 خبرو تهدیدونه، دېکه، دېکه،
 دباؤ.
درواڼي : تولي، دروي،
 تولگر.
دره : د لرگي ټوټه، د لرگي
 یا هلوکي نه بیله شوې ټوټه،
 تخته، د لرگي چاؤد، درز،
 ونه، قدو قامت، دروازه، د
 خټکي یا هندواڼي ترازه.
دره : د تش لوبښي تلل، د
 تش لوبښي وزن کول.
دریز : هغه لوبښې چې درې
 وزن پکښې ځایږي، څلور

سيره وزن خايونڪي،
دري : د زنانو د سريو
 کالو، خلور سيره وزن، خلور
 سيره، د لوبو او خوراكي
 خيزونو د اينودو الماري.
دست : د اسهال په وخت د
 عمل سمير يا تعداد، اسهال،
 دنس ايله کيدنه، دنس
 جاري کيدنه، له نه
 کښناستنه، ريښکي، پر پرې.
دستار : پټکي، پگري،
 لونگي، بگري، لنگوتې.
دستاله : په لاس د يخني له
 کبله اچونکي پوشاک، د
 بجلي ټيک کولو په وخت
 لاس ته اچونکي پوشاک،
 دستگله، د سماغو، د سگبنه،
 لاسکله، لاس پيل.
دستاويز : دليل، مردک،
 سند، هر هغه څه چې په لاس
 کښي وي، وسيله، بهانه،
 پلمه.
دستخط : يو نښه يا نوم چې
 د ليک يا سند په اخر کښي

ليکلې شي. لاس ليک،
 قلمي، په لاس ليکلې.
دسترخوان : ورده خلور
 گوټيزه کپړه وره يا لويه کپړه
 چې روتې پرې خوړې شي،
 دسترخان، کندور، رومال،
 تيگرې.
دسترس : لاس لرنه، په يو
 کار يا موضوع کښي لازمه
 پوهه لرنه، په يوه چاره کښي
 مهارت.
دستکاري : په لاس منقش
 خيزونه جوړونه، د لاس کار،
 کاريگري، استاذي.
دستگيري : مرسته، امداد.
دستور : رسم، رواج، دود،
 قانون، قاعده، لاره، طريقه،
 فرمان، امر. رخصت، اجازه،
 هدايت، لارښودنه.
دستور العمل : هدايت،
 لارښودنه، نصيحت، مراسم،
 قانون، قاعده، رواج، طريقه،
 اصول.
دستوره : دستور، طريقه،

- قاعده، دود.
- مخالف، میر خے، بدخواہ،**
- دستور نہ : د دست جمع.**
- دشمنی : دبنمنی، میر خی،**
- دستہ : لاسکے، لاسے،**
- غلیمی، تربگنی،**
- دشنام : بنکنخل، کنخل.**
- کلدستہ، گیلہی، بنڈل، کودہ،**
- بدر، زیری، سپوری ستھی.**
- مرستہ، دلہ، گروپ، تولے، د**
- دبنمن : دشمن، میر خے،**
- سپنسو یا رینمو گونجی، دوه**
- غلیم، بدخواہ، دبننو، خصم،**
- درجنہ کاغذونہ.**
- د دوست متضاد.**
- دستی : اوس، سمدستی،**
- دبنمنی : دشمنی، بدی،**
- فورا، زریہ زر، سم د لاسہ، د**
- غلیمی، تربگنی، رتی،**
- لاس.**
- عداوت، غج، بدخواہی،**
- دسمال : رومال، رومیال،**
- کینہ، تکہ.**
- خپوتے، ہفہ توتہ جی سر**
- دبنن : وگوری دشمن.**
- پری تولے شی، ہفہ توتہ جی**
- دعا : غوبنتنہ، حاجت**
- مخ لاس پری وچولے شی.**
- غوبنتنہ، فاتحہ، د مغفرت**
- دسمبر : د نومبر او جنوری**
- دعا، پاتا.**
- ترمخ میاشت، د عیسوی**
- دعاسلام : علیک سلیک،**
- کال دولسمہ میاشت.**
- راشہ درشہ، دوستی، اشنائی،**
- دسیسہ : لانجہ، حیلہ،**
- ملگریا، ناستہ پاستہ، تلہ راتلہ،**
- اسباب سازی، دروہہ،**
- گپ شب.**
- جلوتہ، پت چل، مکر،**
- دعاگو : دعا کوکے.**
- سورہ.**
- دعوت : بلنہ، رابلنہ،**
- دشت : صحرا، بیابان،**
- بیدیا، دشتہ، میرہ، دبت.**
- دشمن : دبنمن، غلیم،**
- راغوبنتنہ، میلستیا،**

- دعوي:** دعوا، دعوه، داوه، لانجه، شخړه، ډنگله، ونگاله، جگړه.
- دعويدار:** دعوي گير، دعوي کونکې، دعوي لرونکې، مذهبي.
- دعويداري:** دعوي لرنه، دعوي گيري.
- دغا:** ټکي، چل، جم، دوکه، مکر، حيله.
- دغا باز:** دوکه باز، ټک، چلولي، درغل، فريسي، دوکه مار.
- دغسي:** داسې، دارې، دغه رنگي، داډول، هم دارنگ، هم داشان، دغه شان، ډنر غونډې ډنر په شان.
- دغلته:** په دغه ځاي کېږي، دغه خوا.
- دغومره:** دغه هومره، دومره، په دې اندازه، دومره قدرې، دونې، دونه، دغونې، دغه هومره عاميانه قرأت.
- دغه:** د نزدې اشارې ضمير، لکه دغه سره، دغه کسان.
- دغه رنگي:** دغسي، دغه رنگ، داسې.
- دډ:** داريال، دريه، تمبل، تنبل.
- دفاع:** د جنگ په وخت له دشمنه ځان بچ کونه، ژغورنه، حفاظت، ځان ساتنه، ځواب ورکونه.
- دفتر:** هغه ځاي چې پکښې سرکاري کار کولې شي، محکمه، افس، رسمي څانگه، زمکه، پلارگنې جائداد، ورډه قيصي.
- دفترې:** دفتر ته منسوب، دفترې ليک، ديواني ليک، د دفتر سمونکې، د دفتر د سامان نگران.
- دفع:** شړنه، ردونه، ايستنه کونه، لري کونه، غلې کونه، قرارونه.
- دفعتا:** له واره، ناڅاپه، نابيره، ناخبره، ناگهانه، فوراً، يو په يو، په يو مخ، يکدم.

دفعه : وار، خل، نوبت،

کسرت، دقانون یو شق، دقانون یوه خبره.

دفنول : بنځول، زمکې ته سپارل، قبر کښې کیښودل، دفن کول.

دښینه : خزانه، بنځه خزانه، پټه خزانه، بنځ کې شوی مال.

دق : نرمه رنځ، ټي بي، دق سل، تنګ، مجبور، دلگیر، بي وسه، کمزور، ناتوان، خوار.

دقت : غور، توجه، خیریدنه.

دقیق : خیر، متوجه، پام کونکې، کره، څک، حساس، منظم، نازک، مشکل، گران، باریک.

دقیقه : شپه، منټ، دیو ساعت شپېتمه برخه.

دکانچه : دنکاچه، دونکاچه، وگورۍ دنکاچه.

دکتور : ډاکټر،

دکن : سویل، سهیل،

جنوب.

دگیلر واده : دباران په

دوران کښې دنمر ښکاره کیدنه، په شین اسمان باران وریدنه،

دل : نیم میده، درمیانه میده،

غټ اوږه، برباد، تباہ، مات

گوډ، عبث، ضائع، بي خایه،

دل گزاری. دلیدلې، دلیده شوی.

دل : یوه خوراکه چې د غټو

میده کېو غنمو او اورېشونه

پنځولې شي، اوکره، دلده،

میده شوي شاخل چې څاروو

له ورکولې شي، دغوا میښو باره کل.

دل : زړه، ږه.

دلاسه : تسلي، تسله،

ډاډگیرنه، راضي، رضا،

خوبش، قانع.

دلال : دپلورونکي او

پیرونکي ترمنځه جوړ

راوستونکې، ددوؤ تنو په منځ

کښې دسودا جوړونکې

بروا، ریار، ارٹی،

دلالت : برہان، دلیل،

پوہونہ، لاریتودنہ، عائد کیدنہ،

ہدایت، رعب، عظمت، شان،

دلال کسب او کار، ریار،

دلاور : زرہ ور، بہادر، پہ

زرہ پیر، شجاع، میرنے۔

سرتیرے۔

دلاوری : زرہ ور توب،

بہادری، مرانہ، زرہ ورتیا،

تکرہ والے، دلاور توب،

دلاور تیا۔

دلبری : زرہ رابینکنہ، ناز،

ادا، معشوقیت، محبوبیت،

زرہ ورنہ، عشوہ، نخرہ۔

دلبند : پہ زرہ پوری، زرہ

پوری، دسترگو تور، زرہ

توتہ، معشوق، محبوب،

لرمون۔

دلہ : دلے، دلی، دلے تہ،

دے خاے تہ، دے حواتہ۔

دلجمعی : اطمینان، تسلہ،

تسکین۔

دلجوئی : شفقت، دامن گیر نہ۔

مہربانی، تسلی۔

دلچسپ : پہ زرہ پوری،

پہ طبع برابر، زرہ نبلونکے،

ہنکے، د مزی، بنائستہ،

دلچسپی : زرہ کیدنہ،

شوق، خوبی، پہ زرہ پوری

توب، علاقہ لرنہ، خوند۔

دلدادہ : مین، عاشق، زرہ

بائلے۔

دلدار : محبوب، معشوق،

گران، خور، عزیز، زرہ

ساتونکے، تسلہ ور کونکے۔

دلدل : بوختہ، مرغہ، جہ

زار، چرچوبنہ زمکہ، چیقہ،

ختی۔

دلریا : زرہ ورونکی، معشوقہ۔

دلسوز : زرہ سواندے،

مہربان، مشفق، ہفہ شوک

چی پہ غریبانو، بیوسو او

مظلومانو، زرہ خور پوری۔

دلسوزی : زرہ سواندی،

مہربانی، شفقت۔

دلفریب : زرہ لہ دوکہ

ور کونکے، زرہ غولونکے۔

دلکش : زہرہ را بنسکونکے ،

زہرہ و پروونکے ، بنسکلیے ۔

دلکی : بوم او مہین رفتار ، د

اس ہوار تک ۔

دلگیر : خفہ ، زہیر ، بی

چرتہ ، خوابدے ، غمگین ،

غمڑن ، زہرہ نیولے ، بروس ۔

دلنشون : پہ زہرہ کنبی

کنبیناستونکے ، پہ زہرہ اثر

کونکے ، زہرہ کنبی ۔

دلنواز : زہرہ نمانخونکے ،

یار ، ملگرے ، منین ، ررہ

خوشحالونکے ۔

دلو : سلواغہ ، بوقہ ، دولچہ ،

دلورہ ، دھجری شمسی کال

یوولسمہ میاشت چپی دیرش

ورخی لری ۔

دلول : تسکول ، کوتیل ،

خوبل ، غت اورہ کول ، دل

کول ، میدہ کول ،

دلہ : بروا ، دوس ، بی غیرتہ ،

بی شرمہ ، دویز ۔

دلہا : دل ، اوگرہ ۔

دلیل : ثبوت ، برہان ،

حجت ، لار بنودونکے ، پہ

یادونکے ، زیرے کونکے ، ننبہ ،

علامہ ۔

دلیہ : دل ، اوگرہ ، دلہا ۔

دلی : دلہہ ، دلہہ کنبی ، دا

خامے پہ دے خامے ، دے خوا ،

دیلی ، دلی تہ ۔

دلیدل : دل کیدل ، دلہہ

کیدل ، اوگرہ کیدل ، میدہ

کیدل ، غت اورہ کیدل ، دل

گزارے کیدل ،

دلیر : بہادر ، تکرہ ، تورزن

دلیری : بہادری ، تکرہ

والے ، تورزنی ۔

دلی : رنست ، زیات ، بی

اندازی ، پریمانہ ، کوتہ ، امبار ،

دیرے ، دغلی دیرے ، درمن ،

دامبورے ، پلانہ ۔

دم : غلے ، خاموش ، چپ ،

کبر ، غرور ، ناز ، لو ، اخری ۔

دم : چوف ، چُف ، دم درہہ ،

اودہ ۔ لحطہ ، شہہ ، ساعت ،

- وخت، ژوند، روح، خان، ساه
نفس، ذات، د چيلم کش، د
چرسو د چيلم کش، افسون،
جادو، منتر، زور، طاقت،
توان، همت، حوصله،
- دماغ** : مازغۀ، مغز، د سر
مازغۀ، لوني، کبر، غرور،
تکبر، هوش.
- دمباله** : اخري سر، لکي،
کوناته، شا. د وړو ماشومانو
د خيزونو سمبال ساتلو وړو کي
خورجين، دمبولا، دمبله.
- دم پنخود** : خاموش، غلے،
چپ، ساکت، ساه رابنکلے،
پوزه رابنکلے، ساوتے،
حيران. د زړۀ ليوالتيا
ورکيدنه، په هوش کښي
راتلنه.
- دم درحال** : په ټکي، په
هغه وخت، په موقع،
سمدستي، سم د لاسه، فورا،
دستي، فوري، في الحال، هم
دا اوس، اوس.
- دم درود** : دم درهه، دم
تعويذ، ټوټه، ټونه، ټونه
ټوټکه، دم چف، کوډي
تعويذ، سحر جادو، تقوي
داري، ورد وظيفه.
- دم دلاسه** : دلاسه،
خوشحالونه، تسلي، ډاډ گيرنه،
لاس رابنکته.
- دم لعه** : برج، مورچه، وړه
قلعه. فخر، کبر، غرور، لوني.
دلي، ډيرے، ټوپي، کوټه،
امبار.
- دم ساز** : ساه سره ساه
برابر ونکړے، ډير خوړ
ملگرے، همراز، همدم، خوړ
ملگرے.
- دم سه** : لومړی او غټ
ډولکے، غټ سرے يا پنځه.
- دمگر** : اوده کونکے، د
اوډي خاوند، دمگرے، دم
اچونکے. هغه څوک چې د
پښ (لوهار) بني وهي.
- دمول** : دم اچول، چف

- ڪول، دم ڪول، د اودي
لاندې راوستل،
دمه : پنه سياله ڪڇي،
آسوده، دسترے متضاد، آرام،
ساه اخستنه، سياله، لنڊ
استراحت.
دمه : ساه لنڊي، بخار، لڙه،
ساه، نفس.
دلبه : لم ور ڪڍ، دمبه.
دنداسه : د غوز دوني
پوتڪي جي د غابننو صفا
ڪولو او شونڊو سرو ڪولو
دياره پڪارولي شي.
دندان : غابنونه.
دندوڪار : تياره، تورتم،
تاريڪه، شور زور، فساد، بد
انتظامي، غوبل، لوڪي،
لوخري، لڙي دورې، ڏير
تعداد. د بريجن تندرو او
گر ڪپرو ز اوار، د توپو وغيره
گن ڌزار.
دلده : شغل، وظيفه، هنر،
ڪسب، ڪار، مشغولا، پيشه،
ساعت تيرونه، عيش، بنه
ڙوند تيرونه.
دنگاچه : دونگاچه، د ڪانچه.
دنگ : لور، جگ، جيڪ،
د دنگي ونڻي خاوند، مست
نشه، مدهوش، گنگس، بي
احساسه. ٽوپ، ٽوپ.
دنگ : د شولو پاڪولو
پايڪو، دردري.
دنگل : د پهلوانانو د ڪشتي
خارج، ڪاره، اڪاره، گنه ڪونه.
دنگه : د ميزرو بوتري.
دنگ مونث.
دندنه : داخلي، اندروني، د
داخل، د دننه، دننه سره
متعلق.
دنده : داخل، پڪڇي، د بهر
ضد. ننوتي، ور ڪڇي،
اندرون، لرمون.
دنيا : نري، جهان، عالم،
شته، شتمني، دارائي، مال
متاع، دولت.
دنياڌار : شتمن، دولتمند،

حيوانات.

پيسه دار، مور، مالدار، د دولت خاوند.

دوات : مشوانی، هغه د

دنياگي : حقارتاً دنيا ته

سيامي بوتل چې د قلم څوکه پکښې رنگ کولې شي.

وئيلې شي. د دنيا اسم تصغير.

دواره : جوړه، غبرگ،

دنياوي : دنيوي، د دنيا، د

برخ، جوړه، جفت.

جهان، په دنيا پورې مربوط

دوام : پالنبت، ادامه، ثبات،

دنيا : يو قسم بوتې چې پاڼې

بقا، هر وخت، هميشه والی،

ی د خوشبو او خوند دپاره په

هميشه.

کتبې او چکنی وغیره کښې

دواوه : وگورئ دواوه.

اچولې شي. گشنيز، کروش،

دوبار : دویم ځلې، دویم

دنيه.

ځل، دوباره، بيا.

دو : زغل، منډه، ترات،

دوبچه : دوچه، دوپچه

ترږه، خفاسته، د جوارۍ داو،

دوبړن : درېجن، بدبويه،

بازي، شرط، شرمنده، خجل،

سوربويه، هغه خواره چې د

خمر، خجالت، خړونه، زياتونه،

گرمۍ يا د زيات وخت د

جگونه.

تيريدو په سبب خراب شي او

دواوه : هغه څامې چې د دوو

بوۍ پيدا کړي.

سيندونو تر منځ وي، دواوه.

دوبغرکه : دوه برغه، دوه

دوا : هغه دارو چې د مرض

غبرکه.

په علاج بڼه کولو يا د درد په

دوبڼه : د دوي بڼه، د

تسکين کښې استعمالېږي.

دوبيانو د کورنۍ بڼه.

دارو، درمل، علاج، دواڼي.

دوبي : جامې وينځونکې،

دواب : څاروي، ډنگر،

هغه څوک چې د جامو وینځلو کسب کوي، **دوړې**،
دوړبي.

دوښتی : یو قسم نظم چې دوه بیته لري، ورومبی، دویمه او څلورمه مصرعه یې درباعی غونډې په یوه قافیه وي - و وزن یې درباعی په شان نه وي.

دوږ : دږ، دپه هوا، دوږ، خوږه.

دوږتیه : نوږتیه، دښځو ځادر، دښځو دپسرولو وړوکی ځادر.

دوږی : دوکړی، دوږه، دوکړه، د نغاري په شان د تنک ټکور یوه آله، طبله.

دوپیازه : ټکولې شوی پرپوس چې پیاز او مصالحه کښې ویشولې شي. اینګولې، پخکړې، بنورو.

دوټر : وگورئ دفتر

دوتی : یو قسم ننگ، چې

زنانه یې تړي.

دوځاله : دوه زړې، دودله، فکرژن، مشوش، حیران، دوه زړه، متردد، مذبذب.

دوچار : اخته، لکيا، مشغول. مصروف. مخامخ، ورباندې اوښتی، دوڅار.

دوچتیز : دوه چتیز، دوه چته لرونکي.

دوچند : دوه دوڼه، دوه چنده، یو په دوه.

دوڅار : په ډاګه، څرګند، جوت، معلومه، پېښ، دوچار. **دود** : په ډول، په څیر، په شان، غونډې، دغسې، هو بهو. په مثل.

دود : رواج، رسم، دستور، آئین، کلتور، کلچر، ثقافت، فرهنگ، قاعده، طریقه، انداز، لاره، لياره، باب، چلند. **دود** : لوګی، لوڅر، دوګ، قربان، څار.

دور : گردش، حرکت،

چکر، خرخ، خرخیدنہ، دیو
خیز په خپل خامی حرکت او
گرخیدنہ، زمانہ، دوران،
وخت.

دوران : وگوری دور.

دورانديش : پيش بين،
عاقبت اندیش، محتاط،
عقلمند، هغه څوک چې د
يوې موضوع څو يا ټولو
اړخونو ته خیر کيږي او يا د
يو کار پای او عاقبت ته
گوري.

دورايه : دلرې.

دوربين : دوراندیشه،
خيرک، هوښيار، پوه، هغه
څوک چې لري خيز بڼه
لیدم شي.

دوربين : لرې لیدونکي يوه
آله چې د لرو خيزونو د لیدو
دپاره استعمالیږي.

دورنگي : دوه زړه توب،
رياکاري، دوه مخي، منافقت.
دوره : پسر، پيره، گردش،

دور، دوران، گرځونه، جريان،
سرکت، بيهوشي، غوټه.
دوره : گرد، گردوغبار،
خشک سالي، له منځ وړم،
ورک، اوږه.

دوره دپکه : اډه دپه، دره
دوره، رعب اجونه، غصه
کونه، ويرونه، دپکه، درکه،
دوره دباو،

دورخ : د جنت متضاد، د
عذاب خامی، جهنم، دورخ،
دوغس، سقر.

دوس : بړوا، د حرامکاری
دلال، دله، دووس، بې غیږته.
دوست : ملگرم، اشنا،
يار، رفيق، خيرخواه، محبوب،
زړه ته نژدې، اندېوال، خپل،
خپلوان.

دوستي : اشنائي، ملگرتيا،
خپلوي، خيښي، دعا سلام.

دوشاله : شال، دوپټه شال،
دوبره کشميري شال، بنځينه
شال، ريښمين يا ورڼ شال،

لوپتہ، پشمنہ بنارسی،
پرونی، د بنخو د پسرولو
لوم خادو یا لوپتہ.

دوشنبه : د گل ورځ،
غیرگه، پیر، د اونی دریمه
ورځ، د یک شنبې او سه
شنبې تر منځ ورځ، گل.

دوک : حسد، رخه، کینه،
بغض، عذاب، ربړ، کړاؤ،
تکلیف، درد، غم، نول،
خفګان، رنځ، نرم رنځ، دق،
سل، تهدیدونه،

دوک : خوبښه، ځایښی، د
وسپنې یا لرګي هغه آله چې
تار یا وړی پرې ریشل
کیږي. هغه نرم سیخ چې
بنځې پرې ویښته ږو منځوي،
سلاتي، ستن، سیخچه،
دوکې.

دوګان : د سودا خرڅولو
ځای، ات، هتې، اتې،
پلورنځی، مغازه، د مالګې
لاس ته راوړلو او تصفیه کولو

اورغالی، هغه ځای چې لوهار
پکښې وسپنې تودوي او
سازوي. بتی. د کلې هغه
کو غالی چې جولاګان پکښې
پښې ښکته کوي او کار
کوي، کلې، اډه، چوکاټ، د
کولال پچه.

دوګانچه : ډبه، چوتره،
سوپه، تونګاچه، د کور په
منځ یا د کوټې یا دوکان
منځ ته هغه نسبتاً لوړ ځای
چې د کښیناستلو یا د مانځه
دپاره جوړ شوی وي.

دوګاندار : هغه شوک چې
دوکان کوي، هتې وال،
دوکان لرونکی.

دوکه : غولونه، خطا ایستنه،
چل، چم، چل ول، تګي، تیر
ایستنه، دروه، دغا.

دولت : شته، مال، جائداد،
ثروت، سرمایه، بخت، طالع،
حکومت، دیو ملک د
مسلطې طبقې سیاسي

جوړېښت، د دولت د عمالو
مجموعه، قاتون.

دولتمند : دولتمن، شتمن،
د پیسو خاوند، د مال او
دولت څښتن، موړ، توانگر،
سیت، مالدار.

دولس : درخن، په شمار
دولس، لس او دوه.

دومباله : کوساتې، کونه
غاره، ورستی شا، دومبال،
لم.

دومره : دا قدر، په دې
مقدار، دا اندازه، دوی،
دغونې، دغومره، په دې
اندازې.

دومه : مېر اوړ، خوړلن،
دومه، دوډه، بتی، هغه اوړ
چې وږې پرې وریټولې شي.
دومې : نرله، زکام، والکې،
خرمیت، تود سوړ کیدنه،
بادوونې، ریزش، دومه، ساره
وهنه، توده سره.

دولند : لږه، تیارة، غبار،

خړه، دوړه.

دونکاجه : ډبه، ډپه،

دنکاجه، چونتره، سټیج،
ډبگي، خازه، د قبر گیر
چاپیره ډبه، هغه د خټو کټو یا
لرگي نه جوړه څلور گوټی
ډبه چې منگي پرې ایښوې
شي، گړونج،

دوڼه : دوړه، توبه، مسخره،
ملنډه، معمه،

دووس : دؤس، دويز، دله،
بې غیرته، پست، رذیل.

دوه : دیو او درې ترمنځ
عدد.

دوه نلیز : هغه ټوپک چې
دوه نلی لري. دوميله.

دوهم : دوم، دویم،
دوي : دغه خلق، دا خلق.

دویم : وگورئ دوهم.

دویمه خور : ربیع الثاني، د
هجري قمري کال څلورمه
میاشت.

دهر : زمانه، وخت، دنیا،

- پیری،
دهریه : ملحد، کافر، بی دینه.
دهشت : ویره، ترهه، ترورتیا، وهم، دار.
دهشت گرد : دهشت کونکے، دهشت خورونکے، دهشت پیدا کونکے.
دهقان : شریک، کاشتکار، بزگر، کرونده گر.
دهقانی : چریکاری، دیقانی، زمیداری، بزگری، کاشتکاری.
دیار : سبر، د سروې ونه، د نښتر ونه.
دیارلس : درې دپاسه لس، د دولسو او څوارلسو تر منځ عدد.
دیاري : د کار احرت، د مزدور د کار معاوضه، د کار قیمت، حق الزحمه.
دیانت : ایمانداري، صداقت، راستي، د خیانت متضاد.
دیانتداري : دیانتدار کیدو حالت، ایمانداري، دینداري، خدا پرستي، پاکي، پاک نيتي.
دیباچه : سریزه، سرلیکه، مقدمه، د کتاب پیژندګلو، سرنامه.
دید : بینائي، لید، نظر، نښه، نښانه، دیدار، ننداره، دیدن.
دیدار : لیدل، دیدن.
دیدن : دیدار، لیدنه، کتنه، وصال، ملاقات.
دیده دانسته : عمداً، قصداً، په قصد.
دیګر : مازیګر، د ماسپښیز نه تر ماښامه پورې وخت.
دیګه : تیله، دغره، دیچکه، بغل، څنګ.
دین : مذهب، آئین، لار، طریقه، طاعت، جزا، مکافات، اسلام.
دیندار : په دین ټینګ، پرهیزګار، متقي، د دین پیرو،

- تقوي دار، د مذهب پابند.
- دينداري** : تقوي داري، پر هيزگاري، د دين د احكامو پابندي.
- ديني** : د دين، مذهبي، د دين سره متعلق.
- دينيات** : ديني مضمون، هغه كتاب چې ديني مسائل پكښې بيان شوي وي. په دين مربوط مسائل.
- ديوالیه** : تاواني، په خساره كښې، په كاروبار كښې داسې تاوان چې سر او كټه دواړه باندې،
- ديوان** : د يو شاعر د اشعارو مجموعه. هغه كتاب چې په هغې كښې د يو شاعر كلام په مردفه توگه دهجا د تورو په اساس راغونډ شوی وي.
- محكمه، عدالت، دربار، دفتر، تخت.
- ديواله** : ليونۍ، پاگل، مجنون.
- ديواني** : د مال او جائداد په حقله، ديواني قانون، قانون، عدالت، حوالات. هغه عدالت چې د زمكو فيصلې كوي.
- ديودار** : ديار، نېټر
- دي** : د مفرد غائب اشاري ضمير.
- ديجگه** : ديگجۍ، وړوگۍ ديگ.
- ديخوا** : دې خواته، دې طرف ته،
- ديرپا** : دير پائيدوكۍ، چې زر نه خرابيږي. سخت، ټيټك، مضبوط، محكم، پائيدار.
- ديرش** : لس او شل.
- ديره** : حجره، ويجره، اوجره، ديره، مهمان خانه،
- ديرينه** : زور، پخوانۍ، بودا.
- ديسي** : د ديس، د ملك، كم اصل، بدل، نااهل، كچه، د اصلي ضد.

- ديگ** : له مسو جوږ هغه
لوم لوښه چې اکثر بنياران
پکښې وريږي پخوي،
ديگچون : کچه وسپنه
ديگچي : وړوکه ديگ،
هغه لوښه چې اخله پخله
پکښې کيږي.
ديو : د پيريانو يو قسم،
مجازاً غټ، خورب، تکړه.
ديوال : ديوار، د خټو يا بل
خه به جوړ د کور يا قلعي
پر ده، پټاني،
- ديوالگير** : په ديوال کښې
لگيدلې کندې دار لرگه چې
جامې پکښې خوړندولې شي.
کوشش، منډې ترې، هله
کوله، درز غوبل، غوښتنه.
دې : د مفرد غائب اشارې
ضمير.
دې : د فعلي ربط مفرد کلمه
چې د مذکر دپاره استعمالېږي
لکه دغه کتاب دې. موجود.
شته. د واحد حاضر ضمير.

- ڊ : (ڊال) ڊڀنتو حروف**
 تهجي ڊ پتتي خوار لسم حرف
 چي ڊ ابجدو په حساب د "د"
 برابر يعني قيمت ي ١٠ خلور
 (۴) دمي.
- ڊاڊ : تسلي، تسله، اطمينان،**
 روغ زړه توب، زړه ورتيا.
- ڊاڊ گيرنه : تسلي ورکونه،**
 ډاډنه، ډاډهڼه، ډاډ گيري،
 دلاسه ورکونه.
- ډاډه : سمسور، وښند.**
- ډاډه : خاطر جمع، مطمئن،**
 زړه ور.
- ډاډه : ډوډه، پتي، دومه،**
 دينين، وړي په اور کښي
 ورتونه. د غنمو يا اوريشو
 شين فصل چي په خارو د
 خوړلو جوگه وي، خيد،
 خويد.
- ډار : خوف، ويره، ترهه.**
- ډارن : ويريدونکي، ترن،**
 ډرن، بي زړه، کم زړه،
 يړندو کي، بي ايمان، تيزن.
- ډارول : ويرول، يرول،**
 بيرول، خوف ورکول، په
 رعب کښي راوستل.
- ډاره : د دروازي د سر چجه،**
 د دروازي د سر پيک،
- ډاريدل : ويريدل، يريدل،**
 بيريدل، په رعب کښي
 راتلل.
- ډاک : چيتي رسونه، هواره**
 زمکه.
- ډاکټر : ډانکټر، ډاکټر،**
 ډاکټر، طبيب، د بيماري
 علاج کونکي، هغه څوک
 چي په طبابت، ډاکټري يا
 جراحت کښي پوره لاس
 لري.
- ډاکټري : د ډاکټر کسب**
 او پيشه، درملگري، طبيي،
 طبابت.
- ډاکځانه : د ډاک استولو**
 او اخستولو د بندوبست ځاي.
- ډاکو : ډاره مار، غل، چپاڅو**
 کونکي، شوکمار،
 چورونکي، د غلو د تولگي يو
 غرمي چي ډارې وهي.

- ڊاڪه** : چپاڙ، شبحون، غدي، داره، شوڪه. ڊاڪه، پو قسم نازڪه ڪپره.
- ڊاڪي** : ڪاغذ يا خط رسونڪي، پوست مين، هغه خوک جي چيتي متعلقه ڪسانو ته رسوي.
- ڊاگ** : خراب، ويران، ويچار، درمنڊاگ، دغمو د پاڪولو او ميده ڪولو خام، هوار ميدان، ميدان، ڊاگ، بيابان، دڀنڀه، دشته، پوسته، پوست، ڊاگ، چيتي، خطونه رسونه.
- ڊاگه** : د بجلي ستن، د ڪوٽي لڙڪي، لاري، لهر، برڪه، د بولاري لڙڪي، هغه لڙڪي جي د مڙو خلت پڪڙي خورندولي شي.
- ڊاگه** : ڊاگ، ميدان، هوار ميدان، پلنه وجه زمڪه.
- ڊاگه ڊگلي** : په ميدان، په ڊاگه، ٻنڪاره، صفا، مخي ته، خورڪند.
- ڊاگي** : ميداني، د ڊاگ، د ڊاگ سره متعلق، ٻنڪاره، خورڪند، واضح.
- ڊاگيزه** : ٻنڪاره، په ڊاگه، په لوره، جهر، برملا، په بغاره، ڊنڊوره.
- ڊال** : ڪيسپت، يو قسم والي، د غلي دلي يا ڊير. د پښتو د الف ب د پتي د خوار لسم حرف تلفظ. سپر، ڪنگل، د تورو په جنگ ڪڇي د خان بچ ڪولو آله.
- ڊالر** : د امريڪي ڪرنسي.
- ڊالي** : سوغات، تحفه، پيشڪش. هغه خورده جي د عرس په موقع زيارت ته ورلي شي. د خاري ڪار، د نگراني ڪار، د خادري يا لمخي خنده، ٽالي، جوتو، خنځيدنه.
- ڊالي ٽپالي** : سوغات، ڊالي، تحفه، مبارڪي، رشوت يا خله خورو نه، چاله لالچ يا طمع ور ڪونه،
- ڊاليم** : وائسڪي، د انگورو

وڙي، غوشه، وڻڪالو،
گنگور، گنگور،

ڊانڊو : لنڊو ڪوٽڪ،

وڙو ڪوٽڪ، اوچ لنڊو لڙڪو

ڊانس : رقص، گڏا، رخس،

يميدنه، ناچ، نڃا.

ڊانسر : نڃا ڪونڪي،

گڏيدونڪي، رقص، رقص

ڪونڪي، یميدونڪي.

ڊانگ : غٽ ڪوٽڪ، لوڙ،

سوٽي، ڊيڙ،

ڊانگ ڊبلي : سامان، د

ڪور اسباب، د ڪور سامان، د

ڪور لوڻي لڙڪي، تال خڪال،

ڪڏه ڪوڏه، ڊول ڊبلي.

ڊانگري : ڊانگري، ڊانگري،

هغه جامه چي مستريان ي د

ڪار ڪولو په وخت اغوندي،

پتلون او جيڪٽ سره ڪنڊلي

وي او له جين نه جوڙ وي.

ڊانگوري : ڊاگه، ڊاگري،

ٽاپور، ٽاپوله، انتوڪ،

پيساڪي،

ڊانگري : گام، قدم، لنڊو پنڊو

لڙڪي، وڙو ڪوٽڪ، ڊانگ.

ڊاون : لوپتھ، ٽيڪري.

ڊب : ڙوري اوبه. په سيند يا

وله ڪيئي ڙور خامي، زبان،

تاوان، گوزار، وار.

ڊب : وضع، طريقه، سليفه،

طور، ادب، سرپتوب، لوڻي،

عظمت. ديو خيز د لوڻيدو

اواز، د وهلو اواز، د پريوتو

اواز.

ڊبا : ڊبار، ڊبهار، د ڊب ڊب

پرله پسي اواز، غٽ سڙي.

ڊبار : د وهلو تڪولو اواز.

ڊبليوب : بيهوشه، بي

حسه، سرگومه، بيخوده،

ناروغه، ناجور، مريض.

ڊبر : تباه، هلاڪ، برباد،

پوپنا. غٽ، تيار. وگوري

تير.

ڊبرول : تاه ڪول، ستول،

ميراتول، ورڪول، بربادول،

تالا ڪول.

ڊبره : تير، ڪانه، حجر،

ڪلڪ جسم چي د زمڪي په

سطح په سیندونو، کانونو او غرونو کښې په قسم قسم رنگونو سره پیدا کېږي.

ډبریدل : تېاه کیدل، میراتیدل، ستیدل، ورکیدل، بربادیدل، تالا کیدل.

ډبل : مضبوط، غبرگ، مرغ، دوجند، دوه لایه، یو په دوه. جوت، جفت، منډه.

ډبل روتی : هغه پیره او ډبوسه شان روتی چې د میدې له اوږو نه جوړولې شي.

ډبله : پیره، غټه پټه، پرسیدلې، غښتلې، دوه غبرگې، دوه مرغې.

ډبلې : سوبارې، خوبارې، د نداف او موجي د ټکولو لږ کرې. گډوله ډوډی، د وښو وښکلو لږ کرې، لتوبه، ټکونې، وهنې.

ډبلې : وړو کرې ډرې
ډبنگ : چاق، شلند، پنډ، مزه، غټ، خورب.

پرسیدلې، ډبوس.
ډبو : چاق، شلند، پنډ، مزه، غټ، خورب.

ډبوس : پرسیدلې، تمبوس، تموس.

ډبوسکې : ډبوس، ډبوس، بدشکله، بې ډوله، پرسیدلې.

ډبول : وهل، درزول، په زوره وهل، ټکول، دربول.

ډبه : چوتره، چوتره، سوپه، صغه، ډبه، دیوسه، د راتولیدو خام، په کلي کښې د خلقو د کښیناستو خام، سټیج. د تیلو ډبه، د غوړو تیم، خلور لارې.

ډبیدل : وهلې کیدل، درزیدل، ټکیدل.

ډبی : ډبه، ډبه، واگنا، د ریل گاډي کوټه، د تیلو ډبی، هغه ډبرې چې تیلې پکښې پراته وي.

ډپ : کلي ته نژدې هغه خام یا هغه غونډی چې په هغې د کلي خلق تفریح او

ساعت تیرے کوي. د خاورو وره غونڊی.

ډپو : ذخيره، گودام، ډپو.

ډډ : پرسیدلے، گوک، منځ

تشے، په منځ کښي تش يا

خالي. سخت اواز، غټ اواز،

بم اواز، اصلیت، حقیقت،

مرور، خفه، خوابدے، بیخ،

خته.

ډډبل : پرسیدلے، ادو بدو،

پرسو، نیمه حوا، نامراده،

خواسي مرگ، غټ، لوم،

رسیدلے، کامل،

ډډوزه : خوړسکه، تریخ

لوگے، تریخ دود، غړوسکه

لوگے، بدبوني، ډوزه، د

توپک د ډز لوگے.

ډډوزه : د غنمو يا اورېشو

هغه ډنډر چې وږے ترې جدا

شوے وي. ډروزه.

ډډول : پرسول، باد ورکول،

گوهگول، بنی کول، تشول، د

یو څیز منځ خالي کول،

ډډه : اړخ، پلو، طرف،

څنګ. امتناع، خان ژغورنه،

اجتناب، د ډډ مؤنث.

ډډیدل : پرسیدل، د اواز بم

کیدل، اواز غټیدل، گوهکیدل،

منځ تشیدل، بلازیدل، حامله

کیدل.

ډرامه : ناتهک، تماشه،

نقل.

ډرائیور : د گاډي چلوونکے،

ډرت : تیر، پر، تیز، د گوز

اواز د سې اعتنایی او لاقیدی

د ښکاره کولو دپاره هغه

وخت مقابل طرف ته وئیلے

شي چې ورومے فریق

وتښتولے شي يا ویړولے شي.

ډرن : ډارن، ویرندونکے،

ویریدونکے، ډرو، بې ایمانه،

تیزن.

ډرول : ډارول، ویړول،

ډریدل : تیریدل، ډریدل،

ډریدل، ناشودې او اپلاکې

وئیل، پرتې وئیل، چتیاات

وئیل.

ډز : تګ، د توپک فیر، د

- توپک ڊز،
ڊزا : ڊزونه، ٽڪونه، ٽڪان،
 ڊزهار.
- ڊزول** : ويشتل، په توپک
 باندې ڊزې کول، جنگول،
 مقابلي ته مخکښي کول،
 وهل، ٽکول، درزول، خکول،
 دودول،
- ڊزې** : د توپک اوازونه، د
 توپکو ٽڪان، ڦير
- ڊزیدل** : جنگيدل، د ڊزو
 تبادلہ کيدل، ويشتل کيدل،
 وهل کيدل، ٽکول کيدل،
 حرپيدل، دررول کيدل،
 وهل خورل.
- ڊغره** : ٽکره، ڊکه، ٽقر،
 تصادم، لکيدنه، مقابله، سره
 جنگيدنه.
- ڊک** : خلي تر خلي، ڙي تر
 ڙي، خله په خله، مالامال،
 لبريز، موخه، ٽکر، ڊکه،
 تصادم، ٽکره، غرض،
- ڊکره** : ټوٽه، ترازه، ٽکره،
 قطره.
- ڊکشوري** : لغت، قاموس،
 هغه کتاب چې د الفاظو معني
 پکښي ليکلي شوي وي.
- ڊکول** : خلي تر خلي کول،
 مالامال کول، لبريزه کول،
 بلاربول، حامله کول، سرخانه
 ڊکول، د چيلم په سر کښي
 تماکو او سکور اچول، مږول.
- ڊکه** : د اوبو ايسارولو بند،
 د پيرانو عوطه، چپه، په غاڙه،
 دمه واري، عهدہ، د درياب د
 غاڙي پنخونه، حادثه، پيښه،
 صدمه، تکليف، ڊغره.
- ڊکے** : منڊکے، وږه وچه
 لښته، وږو کي نيالکے. د
 ږيري ويښته، خاشه، خسنے،
 تيلے، خله، غين، غين،
- ڊگر** : ميدان، بيابان، اواره
 دشته، يوه ټوټه، هغه زمکه چې
 هواره او ښکته وي. محاذ،
- ڊگري** : د عدالت د جائداد
 په حقله فيصله، سند، د
 يونيورسټي نه اخستے شوي
 سند، شهادت نامه.

- ڊل** : د وازدې غوړ، د واز کې غوړ. ښاخ لرونکې لږکې، د ولويامورگو جوړولو يوم، گن کور فصل، گنې کورې ونې، بن، جنگي.
- ډله** : جمعيت، ټولې، گروپ، گن خلق، گوند، حزب، پارټي.
- ډليت** : هغه سړې چې په مالک پسې وسله گرځوي، ټوپک مار.
- ډم** : سندرغاړې، مطرب، سازنده، ډول وهونکې، ناني، گلابي، سلماني، حليفه، د جراحي په ذريعه وينه ايستونکې.
- ډمامه** : نغاره، نقاره، تمبل، ډنډوره، اواز، نوبت، د شهرت انگازه.
- ډمبر** : بار، پند، حجم، ډيرې، انبار، دلی.
- ډمبره** : غمبسه، بمره، غالبوزه، تنډه غالبوزه.
- ډمبره** : يو ډول ازغنه ونه، چې دانې يې د تورو مرچو په شان استعمالېږي، خوند يې تړيو او خونده وروي.
- ډمبوس** : ډبوس، پرسيدلې.
- ډمبار** : ډمبره، توره غمبسه، توره مچي، ډنډاره.
- ډمه** : د ډم مؤنث، سندرغاړې، سازنده، سړو ته گڼلېدونکې، رقاصه، سنگارونکې، جوړوونکې.
- ډنډ** : حوض، تالاب، تالاف، هغه اوبه چې د صحت دپاره ښې نه وي. ولکه، چکله، ډب اوبه، ولاړې اوبه. ښيرازه او شنه وادي. د هندارې مخ. تروټه، تاوان.
- ډنډا** : کوتک، لوړ، د قلم څوکه، قلم، نغاره، ډنډوره.
- ډنډير** : ډونډير، د نبات ډنډه، ساقه، تنه، ډانډير، نارې. د چارگل او د پيزوان سيخ، د ټيک دورمه.
- ډنډوره** : نغاره، جار، بوله، اواز،

ڊنڊو ڪي : وڊو ڪي ڊنڊو،
حوڙهه، ڦلاڙو ڪري.

ڊنڊي : دتلي ڊنڊي، د
غور نر مه، د غور نر مي، په
نول ڪنڀي فرق، په لاس
وهنه.

ڊنگ ڊونگ : ٽنگ
ٽکور،

ڊنگر : خوار، ڪمزور،
ڪم غوڻي، د خرب متضاد،
خارو، مال،

ڊنگول : ڊول وهل، نغاره
وهل، د موسيقي آلات غڙول،
رسوا ڪول، افشا ڪول، تشهير
ڪول، خورول.

ڊنگيدل : ڊول يا نغاره
وهل ڪيدل، مشهوريدل،
رسوا ڪيدل، ڊهڙو وهل
ڪيدل، ترنگيدل، درنگيدل

ڊوب : عرق، لاهو، يوپ،
پٽ، حيران، ورڪ، په فڪر
ڪنڀي سرگومه.

ڊوبول : غرقول، لاهو
ڪول، په اوبو ڪنڀي منڊل،

يوپول، تاوانول،

ڊوبيدل : غرقيدل، لاهو

ڪيدل، يوپيدل، په فڪر ڪنڀي
سرگومه ڪيدل، تاواني ڪيدل.

ڊوده : د خشخاشو غوتي،
د ڪوڪنار غوزه، لادو، د
ڪوڪنار غوتي، جوارينه،
سکرڪ، د جوارو ڊودي.

ڊودي : مري، روتي،
ٽيڪاله، نغن، ٽڪاله، ڪڻغ، اٿام،
خوارو، طعام، دعوت،
ميلمستيا، د جرگي او مرگي
خرخ.

ڊودڻي : د تشي لاندي
هڏو ڪري، د ڪناتي دسر
هڏو ڪري،

ڊوزمار : لوني مار، لاپو،
لاڦو، لافي ويشتونڪي،

ڊوزن : ڊوزي ويشتونڪي،
لاڦو، لاپو، ٽيزن.

ڊوغل : ژوره ڪنده،
ڪوندغالي، ژور خام.

ڊول : ڊوغري، هغه ڪڍي
جي په زمڪه ڪنڀي ژوره

جورہ شي . هغه ٽڪرنامه چي
د گريوان نه لاندې گنڊلے
شي،

ڊول : قسم، شڪل، رنگ،
طريقه، روش، سلوك،
خوند، بنائست، سينگار،
فيشن.

ڊولچه : ڊوله، د اوبو خٺلو
ياراختلو وړوڪے لوڻيے .
بوکه، سولغه، سلواغه،

ڊول سينگار : جور چار،
سمبالڻت، ارائش، خان
بنائسته کونه، خان سينگارونه،
خٺه سترکه کونه.

ڊولي : چوپان، چپان،
چوپان، د ناوې چوپان، د
ناوې کجاوه، د ناوې حجله.
ڊوله : لتون، لتونه، پٽه،
تلاش.

ڊوله : اعلان، ډنډوره،
نغاره، جار بوله.

ڊونگے : ڊير غرق، ژور، د
زړه خبره چاته نه کونکے، راز
ساتونکے.

ڊيري : د پيچ د پاسه وسپنه
چي دهغي د پاسه ئ
وچورلوي يا وگرځوي نو هغه
پيچ يا ميخ کلک شي.

ڊيزل : د گسادو دپاره
استعماليدونکي د پټرولو نه
ارزان بيه تيل.

ڊيوٽ : د ډيوٽي د ايښودلو
لوگے يا قاخ.

ډيوه : چراغ، خراغ، د تيلو
خراغ، د خاورو يا ټين نه
جورہ غونډه شان کوپي چي
په تيلو بليږي.

ډيوو : گودام، ډيو، تحويل
خانه، زيرمه تون، انبار خانه.

ډيو : زيات، کافي، پريوان،
بيسيار.

ډير : امبار، ډيرے، ټوپ،
دلي

ډيران : ډمبورے، د سري
اچولو خامے. د حيض پاکولو

کپړه او رنجه، انبار، امبار، خړه،
خړي، ډيري.

ډير ټوب : ډير والے،

- ڊير تير** : وگوري ڊير تر ڊيره.
- ڊيروول** : زياتول، پريمانه کول، بيسياره کول.
- ڊيره** : ڊيره، حجره، د ناستي پاستي خام، ميسٽ، اباد چوک.
- ڊيريدل** : زياتيدل، پريمانه کيدل. خنار لنکيدل.
- ڊيريدنه** : زياتيدنه، پريمانه کيدنه.
- ڊيري** : ٽوپ، د خاورو وڍو ڪي خٽ، ڊيرڪ، وره غونڊي.
- ڊيرم** : امبار، ٽوپ، دلي. خلي، په يو خام ڊير خيزونه د يو د بل د پاسه کيڻونه.
- ڊيودي** : د ڪور لويه دروازه چي د پاسه پري چٽ وي او د ناستي پاستي دپاره پڪارولي شي.

- ذ :** (ذال) د پښتو حروف
 تهجي د پتي پنځلسم حرف
 چې د ابجدو په حساب ۷۰۰ مقرر
 دے.
- ذات :** وجود، جوهر،
 حقيقت، اصليت، نسل، قام،
 قوم، قسم، خان.
- ذاتي :** خپل، حقيقي،
 کورنۍ.
- ذاکر :** ذکر کونکې، د شيعه
 فرقي واعظ.
- ذال :** د پښتو د حروف
 تهجي د حرف "ذ" تلفظ.
- ذائقه :** خوند، مزه، لذت.
- ذائقه دار :** ذائقه لرونکې،
 مزيدار، خونده ور،
 خوندناک، مزه ناک.
- ذبح :** حلاله، حلالونه،
 الالونه، سر پريکونه، نفس
 دليلونه، نفس تر پښتو لاندې
 کونه.
- ذبحه :** حلاله، حلالونه،
 کړۍ پريکونه.
- ذبيح :** ذبح کړې شوم،
 حلال شوم، د قرباني غوره
 کړې شوم خاړوم.
- ذبيحه :** د قرباني خنار، په
 شرعي طور حلال کړې شوم
 خاړوم.
- ذخيره :** کډو دام، پنگه، جمع
 کړې دولت، بوزغلې.
- ذخيره اندوزي :** د ذخيره
 اندوز کار.
- ذره :** وړانگه، رچه، لږ څيز،
 پوتې، بکسکې، بسمه، د
 مادې ډيره وړه توتې.
- ذره ذره :** پوتې پوتې،
 ټول، کلهم، تمام، توتې
 توتې، تیکه تیکه.
- ذريت :** نسل، اولاد،
 پښت.
- ذريعه :** وسيله، موقعه،
 واسطه، د مخه، وساطت.
- ذقن :** زنه.
- ذکر :** ياد، خبره، بيان،
- ذکر :** ذهين، هوښيار،
 تير فهم.

ذکر : آله تناسل، غین، عین،
غن، آلت، د نارینه د وړو بولو
اندام.

ذکي : زیرک، تیز فهمه،
هوښیار، استعداد لرونکې،
زیارسي، د ذکا یا ذکاوت
خاوند.

ذلت : ذلیل توب، سپکاوی،
بې عزتي.

ذلیل : سپک، رذیل، کمینه
ذلیلول : سپکول، بدید
رتل، بې عزته کول،

ذم : عیب، عنده، بد وینه،
هجو، سپکاوی، پیوند
ذمه : ذیمه، وعده، قول،
لوظ، په سر اخستل.

ذمه دار : ذمه وار، ضامن،
جواب ورکونکې معتبر،
پوخ.

ذمه داري : ذمه واري، د
ذمه دار جوړیدو حالت.

ذمي : هغه څه چې د چا په
ذمه وي هر هغه څوک چې
د مسلمانانو د ساتنې او پام

لرونې تر سیوري لاندې وي.
ذمیه : قابل نفرت کار، د
گناه کار، گناه، خراب کار، د
حمیده متضاد.

ذو : هغه سابقه چې د مرکبې
کلمې په وړومي سر کېږي
راځي لکه ذوالجلال،
ذوالنورین وغیره.

ذوالجلال : د جلال خاوند،
د الله تعالی صفتي نوم.

ذوالحجه : د حج میاشت،
د لومې اختر میاشت، د قمري
کال د ولسمه میاشت چې د
ذوالقعدة نه وروستو او محرم
نه مخکېږي راځي.

ذوالفقار : د حضرت علي
عليه السلام د تورې نوم.

ذوالقعدة : د هجري کال
یولسمه میاشت، هغه اسلامي
میاشت چې د شوال نه اگاهو
او د ذوالحجې نه پس راځي.

ذوق : شوق، لطف، مزه،
خوند.

ذوقمن : ذوقي، شوقمن، د

- ذوق او سليقي خواند.
- ذومعني** : دوه معنيز، دوه معني لرونکې خبره، دوه معني ورکونکې خبره يا لفظ.
- ذعانت** : زيرکي، هوښيارتيا، د ذهن تيزوالی.
- ذهن** : پوهه، خيال، فکر، ذهني : د ذهن سره متعلق، عقلي، خيالي، دماغي.
- ذهنيت** : فکر، نظر، عقیده، د ذهن نه اخستونکې کار.
- ذهول** : هيره، غفلت، د ياده وتل.
- ذهين** : پوه، زيرک، هوښيار، قابل، پوی، پوهه، ذهين ليا : وگورئ ذهين توب.
- ذي** : د مرکبو کلمو په سر کښې راځي او د خاوند معني ورکوي. لکه ذي روح، ذي شان.
- ذيابيطس** : د شوگر مرض.
- ذي الحج** : د هجري قمري کال دولسمه مياشت چې حج پکښې کولای شي.
- ذي روح** : روح لرونکې، ژوندی، ساه کښ، داروا خواند.
- ذي قعدة** : وگورئ ذوالقعدة.
- ذيل** : لاندینی حصه، لمن.
- ذيلدار** : يوسرکاري عهدیدار چې د نهرونو د اوبو د تقسيم مشر وي.

و : (ري) د پښتو حروف تهجي شپاړسم حرف چې د ابجد په حساب كښې دوه سوه (۲۰۰) اعداد لري.

وا : د فعلونو سره د سابقې په طور راځي او د متكلم طرف ښيي لكه راكړه، راشه. د راكړه مخفف لكه دا كتاب را، دا كاپي را.

وابرسيره : رابرسيره، رابښكاره، راڅرگند، ظاهر

وابرغ : راغبرگ، رابغرگ، راواپس، راستون، په بيرته راتلنه.

وابطه : تعلق، ارتباط، اړه، اړيکه، قرب، نزديکت، رشته، رابع : څلورم.

وابلل : راغوبښل، رابولل، دعوتول، ځان ته راغوبښل،

وابلنه : راغوبښتنه، دعوتونه،

رايا : د اوبو لوی مشک چې په اس يا خر باريږي او

اوبه پكښې وړلې شي
رابيرته : راډيخوا، راډي

پلو، رايلي، راڅپ ته، راوړسته، دا كلمه د مخاطب دپاره راځي. راهيسي، راهيلي، راپه دې خوا، راخلاصونه، بيرته كونه، رالري كونه.

راپيل : راجدا، راكوبښ،

راپاتي : باقي، پاتې شوی، راپاته، بار شوی، ميراث، په ميراث كښې ورپاتې شوی.

راپه ديخوا : راهسي، را ديخوا، راوړستو.

راپرخول : په زمكه راغورخول، په كشتي كښې شا لگول، ځملول، رانسكورول، مغلوبول، ماتې ورکول.

راپسي : تر شا، راوړسته، راتر شا، راتر څپ، تعقيب، څارنه.

راپورته : راجگ، راولاړ، تحريك شوی، لمسول، مخاطب ته د امر په توگه وئيلې شي.

راپوري : راباندې، ديخوا، دې غاړې، تېره، بندونه، بنده.

تہلے، پہ ناروغی مبتلا، اختہ،
گرفتار۔

راہینیدل : راہ پیدا کیدل،
را واقع کیدل، اتفاقی راتل او
مخامخ کیدل، مخی تہ راتل۔

راتاؤ : راتاؤ شوم، کور
شوم۔

راتاویل : راکیرول، خپل
خان طرف تہ راکیرول،

راتاویل : راکیریدل، خپل
خان طرف تہ راکیریدل۔

راتب : تل، ہمیشہ، دائم،
ثابت، برقرار، معاش، خیرہ۔

وظیفہ۔ دیو خنار دیوی
ورخی خورا کہ۔

راتگ : راتلنہ، دور تک
مقابل۔

راتل : راتگ کول، دتلل
مقابل، لہ بلہ خایہ دیخوا

راتگ کول۔

راتول : سرہ یو خامے،
راجمع، گد، گرد، جمع،

شریک،
راتولول : راغونہول،

را یو خامے کول، راجمع کول،
یو لاس کول۔

راتولیدل : یو خامے
راغونہیدل، راجمع کیدل،

راتیتول : خان طرف تہ
خمول، شوک لہ ضد نہ

ارول، شوک خپل لاس تہ
کینینول۔

راتیتیدل : راخمیدل،
خپلہ خبرہ پرینول،

راج : حکومت، واک،
دور، اختیار، بادشاہی، شتہ

منی، ثروت، گلکار۔

راجا : راجہ، حکمران، دیو
ور کوئی ریاست بادشاہ، شتہ

من، مور، مالدار، سخی، دیر
شریف، بی پروا، سادہ۔

راجع : گر خیدونکے۔
ور گر خونہ، ور گر خیدہ،

ستنیدہ، حوالہ، مخامخ کونہ،
مخامخونہ، پہ اوڑہ وراچونہ،

راجگنہ : دراجہ مؤنث،
رائی، راجنہ، دراجہ بنخہ، د

راجہ میرمن، ہندوہ، ایندوہ۔

راچاپير : راتاؤ، گير چاپير،

شاوخوا، گھر دے گوبنه.

راح : خوشحال، خوش.

راحت : دمه، آرام، اسودگي،

استراحت، خوشحالي، مسرت.

راحه : راتہ، وگورئ

راحتگي.

راختل : راوا لایدل،

راينکاره کيدل، راجکيدل،

راپورته کيدل، له پاسه

ودريدل، ورباندي ودريدل.

راخلاصول : راخوشے

کول، را ازادول، خلاصول،

راپريبنودل، بيرته کول،

پرانستل، وازول، لري کول.

راخلاصيدل : خوشے

کيدل، خلاصيدل، را اراديدل،

راپريبنودے کيدل، بيرته

کيدل، پراستلے کيدل، لري

کيدل، وازيدل

راد : ميرنے، پياوے

رادار : ليکي ليکي، خط

خط، کربني کربني، پتي

پتي، هغه کپره چي لاري

لاري يا ليکي ليکي وي.

وارسول : رسول، ديو خامے

نه بل خامے ته راوړل، د متکلم

په لوري راوړل، را انتقالول.

واردول، له سرحده راتيروول.

وارسيدل : رسيدل، له بل

خايه راتلل، راوارديدل، را

انتقاليدل.

واروم : لاروم، راهرو، په

لاره تلونکے.

واره : پيتي، موت، لوبيا،

مهي، می، چنه، مسور، مټر.

راز : پته خبره، هغه خبره

چي په زړه يافکر کښي پته

وي.

راز : قسم، دول، غوندي، په

شان.

رازق : رزق رسونکے، خواړه

رسونکے، روري رسان، روري

ورکونکے، د الله تعالي يو صفتي

نوم.

رازونياز : د زړه خواله، د

ميني او ناز خبري، راز و باز،

د سر خبري، د عجز عبادت.

- راس** : سر، دیو شي برنی
برخه، دو چي هغه يوه برخه
چي په اوبو کښي وړاندې
تلې وي. د مثلث هغه زاويه
چي قاعدې ته په مقابل کښي
وي. د قوم مشر، سرگنه،
سرغنه، د خاړو د شمير سره
هم ونيلې شي.
- راسا** : مستقيماً، بيغ په بيغه،
بي له رابطې.
- راست** : ښه، د کين يا چپ
متضاد، سم، بيع، رښتين، د
مناقض ضد.
- راستول** : راگرخول، بيرته
ستول، بيرته راگرخول، په خټ
راگرخول، واپس راگرخول،
راستيدل : راگرخيدل، بيرته
ستيدل، واپس راگرخيدل.
- راستون** : راگرخيدلې،
بیرته راغلې، راغبرگ، بیرته
راگرخيدلې.
- راسته** : کيله، رسته، کنار،
کتور، لين، هغه کورونه،
د کانونه يا ودانۍ چي په يو
- لوري يا يوه خوا کښي واقع
وي.
- راستي** : صداقت، ايمان
داري، سپين توب، رښتيا.
- راسخ** : ثابت، کلک،
محکم، برقرار، استوار،
تيگ.
- راسره** : راڅخه، له ما
سره، د متکلم سره د يو شي
موجوديت او ملگرتيا ښيي
- راشپيل** : دډکۍ، رشپيل،
رشپيل، د لږکي آله چي واني
پرې الوخولې شي، د واړو
پاکولو خوږ، گاني نه د اور
راويستلو د وسپنې آله.
- راشپيل** : وځورئ راشپيل.
- راشه** : راشه، رشه، د غلي
دانې ډيرې چي په درمند
کښي د خس او خاورو نه
پاکه کړې پرته وي.
- راشه** : راسه، راخه، مخاطب
ته د راتلو امر.
- راشه درشه** : سلوک،
گزاره، گوزاره، زيست

روزگار، تگ راتگ، تله راتله،
تعلق، خپلوي.

راشه : وياسه، ارياسه، رشه،
د صفا غلي ډيرم

رابښکاره : متکلمه ته څه شے
بښکاره کونه

رابښکل : راکښل، راکاږل،
راکشول، راڅکول، راوباسل،
راويستل، له ژور ځاي نه د يو
شي راپورته کول.

رابښگون : راکاږبه، راکشونه،
رابښکه، راباسنه، راکښول

رابښکې : شروع شو، عموماً
د باران يا ږلي په وخت ونيلى
شي.

راضي : رضا، خوښ،
حوشحاله، حوشاله، قانع،
ډاډه، مطمئن

راضي من : رضامند،
راضي، خوښ، قانع

راضي نامه : همدانه جي
په همدې کښي خپله رضا او
خوښه ليکله کيږي. **حده**
روغه، موافقه، خوښه

راعي : شپون، غوبه،

راغبرگ : راستون.

راغرخيدلې، بيا راغلې. غبرگ
راغبرگ، برعکس.

راغرخول : رارتاوول، را
ارتاوول، د متکلمه طرف ته را

اچول، د متکلمه ځوا ته
غورځول، راشړل، راپوتول

راغرخيدل : رارتاويدل،
راارتاويدل، د متکلمه طرف ته

راغورځيدل

راغلي : راغبرگ شوم،
راړسيدلې، راستون شوم.

راغند : راغونډ، راتول، يو
ځاي، گډ، گډم، گډم.

راغندول : راغونډول،
راتولول، يو ځاي کول.

راښودول، يو ځاي نه راځم
کول

راغنديدل : راغونډيدل،
راښوديدل، غونډيدل، يو ځاي

کدل، راښوديدل

راغه : مسره د غره په لمن
کښي مسره ورسو مسره راز

- د غره ډډه، دشت، صحرا، ډاگ.
- رافضي** : د خلافت راشده د وروڼو درې خليفه گانو د خلافت له حقه منكر.
- رافع** : ارم، ارم، وورم، رفع كونكې، لرې كونكې، عارض، د عرض يا عريضې وړاندې كونكې.
- راقم** : ليكونكې، رقم كونكې، تحرير كونكې.
- راك** : راگ، روگ، له سنيو نه جوړ شوي پتلون ډوله لباس چې د شپې په شان خپروي او د پرتوگ كار ترې اخستې شي.
- راكاډل** : راوېنكل، راوېنكل، راوېنكل، له بڼكه يا ژور ځايه به راپورته كول او راويستل.
- راكب** : سور، سپور.
- راكړه** : اخستنه، له بل چا د يو شي د اخستو عمل، مخاطب ته د راكولو امر، راكه، روكه.
- راكښته** : راكوز، رابښته، رالاندې، تپت.
- راكښل** : رابښل، رايستل، راباسل، راوېنكل، كشول، كش كول، څكول.
- راكښې** : راشروع، رالاندې، وگورئ رابښكې.
- راكوز** : رابښكه، رالاندې، راتپت.
- راكوزول** : كوزول، رابښكه كول، له پاس نه كوزول، له مقامه يا چوكي نه لرې كول، راتپتول، لرې كول.
- راكوزيدل** : له مقامه يا څه عهدې نه اخوا كيدل، رابښكه كيدل، د سوري به رابښكه كيدل، راتپتيدل.
- راكول** : راخيستل، له مقابل طرف نه د يو شي تر لاسه كول، د وركول ضد.
- راگ** : سندرې، بغمه، سرود، عيش، طرب، راگ رنگ، آهنگ، تون، پرده، د موسيقي مقام، د سنگيت يو توک، د کلاسيکي موسيقي

د اوو کونو مودو نه يو مود،
هغه وضع شوم چو کات چې
د ختيزې موسيقي د مرگونو
بنسټ جوړوي.

راگرخول : راستنول،
راوايس کول، په خټ راستول،
منځه نيول.

راگرخيدل : راستنيدل،
راوايس کيدل، په خټ
راستنيدل.

راگير : سدی، حصار،
رايسار، محصور، رابند،
دوچار، اخته، لگيا، مشغول،
مصروف.

راگيرول : ايسارول، سدول،
اخته کول.

راگيريدل : ايساريدل،
بنديدل.

رالره : راله، راته، ماته، رما
د پاره.

واله : وگورئ رالره
واليرول : راستول، له مقابله
لوري ديخوا ته راستول، د
و: ليرول مقابل.

واليرول : راستول،
وام : اموخته شوم، تابع،
مطيع.

وامات : راخلاص، راپه
منډه، جمع کيدنه، راروان،
راتلنه، مات شوم.

وامپوره : رامپاره، پروه، د
غوا مينځې وغيره اواز.

وامبيل : راييل، راييل،
رميل. يو قسم گل چې ډير
خوشو داروي.

وامچک : لږ، لږی
واموسې : هغه هوسې چې
مشک ترې حاصليري.

واميا : تپون، گډبه.

والجته : د سترگو تورولو
دپاره پکارونکي دارو، کجمل.
والخړه : رنخړه، ښخړه،
لنخړه.

والده : بدکاره سرم، به
بدو کولو نه شرميدونکې،
مردود، شړلې شوم، رټلې
شوم.

وانسکورول : راچپه

رانی : ایندوانی، هیندوانی، هندوه، رانی، رانی، دراجه بنخه، راجکبه، ملکه، دیاجا لور.

راوتل : رانکاره کیدل، راسرخیره کیدل، ورچنی راتل، بیدیا ته راتل، له دنه به بهر ته راتل، راکار حیدل، د باندی راتل

راوړل : یوشه دیو خامه به بل خامه ته را انتقالول، زیږول، بچه زیږول، اولاد زیږول.

راوستل : رالیږدول، یو ساه لرونکې انسان یا حیوان په خپلو پښو یا یو بې ساه دڅه وسیلې په واسطه خپلې خوا ته را انتقالول، د بوتل ضد.

راولاریدل : راپاڅیدل، راجکیدل، راوږیدل، راپاریدل، ویښیدل، بیداریدل، قیام کول، جنگیدل، جگړه کول.

راوی : روایت کوونکې، د بل چا د خبرې یا د قول نه روایت کوونکې، هغه څوک

کول، چه کول، په بل مخ اړول، پرمخ کول، سرچه کول، راخملول، ماتې ورکول، حریف یا غلیم ته ماتې ورکول.

رانسکوریدل : راجچه کیدل، چه کیدل، په بل مخ اړول، کیدل، ماتې ورکیدل.

رانغاړل : راعړل، راناوړل، نعاړل، راتولول، هر ته په خله منډل، ټول خواړه په حله منډل، حرص کول.

رانوتل : خپل څار طرف ته دننه راتل، بهر نه داخل خواته راتل.

رانه : له مانه، زما څخه، له ما څخه، راشکه.

رانیول : په لاسونو کښې نیول، یوشه له هوانه یا د منډې په حال کښې نیول، اخستل په بیه اخستل، په قیمت اخستل، خریداري کول.

رانۍ : پاک، شفاف، چې هیڅ حیرم او خروالې پکښې نه وي، درون جمع

هغه راسي، دهغه راسي،

رادبخوا

رائي : وگوري رايه

رايت : رعب، اولس، خلق.

ملم، شومان وړوښکي خلق، د

رعبت يو فراط بيرغ، بڼه

رائج : مروح، رواح شوم،

عاه شوم، جاري شوم،

رائسته : راهيسته، ديخوا

ته، رائيشته، راديخوا، دې پلو

ته.

رايله : راخوشه، ازاد، رها.

رايه : فکر، راي، گروهه،

عقيده، اعتقاد، د زړه بصيرت.

رائجول : رواجول، عامول،

جاري کول.

رائجيدل : رواج کيدل، عاه

کيدل، عاميدل، جاري کيدل

رائگان : وسړيا، مفت،

صانع، عبت، توې

رائي : وگوري رايه، د

بحواني هدد وگومانو لقب

رب : پالوښکي، پروردگار،

الله تعالي يو صفي نوم

حي حديث و انقلوي

راويستل : راوېنکل،

راو کښل، رايستل، راناسل

راه : دود، طريقه، قاعده،

لار

راهب : عاهد، پارسا

راهبر : راهنما، رهنما، بوميا،

لارښوونکي

راهداري : لارپاڼه، د لاري

يا پولې د تيريدو اجازه ليک،

د لاري يا سرحد نه د تيريدو

پاڼه.

راهرو : ډيډي، سوب، داليز،

دالان، کوشکن، د تيريدو لاره،

د تيريدو خامه، لاروم، لاريه

راهروم : په لاره تلوښکي،

لاروم

راهزن : لاره وهونکي، تار،

راه کير، داره مار، سوکمار،

هغه خوک چې خلق به لارو

کښې شوکوي

راهزني : شوکه، شوک

ماري، داره

راهيسي : له هغه وخته

- رہا :** بیاج، سود، سوانی گتہ.
- رباب :** د ساریوہ مشہورہ آلہ، سپینہ وریخ
- ربابی :** رباب وھونکے، رباب غبرونکے، ہفہ شوک چي پہ
- رباب وھلو کبني مهارت لري.**
- رباعي :** خلوریخہ، دوبیتی، د شاعری مخصوص صنف.
- رباط :** پراؤ، سرائی.
- ربانی :** رب تہ منسوب، د رب، عارف، عابد.
- ربانہ :** سپورمی.
- ربر :** زحمت، تکلیف، کراؤ، عذاب، ربرہ، زغفر.
- ربر :** د خنی ونو د سلیمین ناکي مادي نہ جوریدونکے ہفہ خیز چي تپائرونہ ترې جورولے شي.
- ربرول :** کرول، پہ عذابول، پہ تکلیف کول، پہ کراؤ اختہ کول، خورول، چیر چار کول.
- ربرہ :** مناقشہ، مجادلہ، جگرہ، جنجال، د خلی
- رنگ :** او جگرہ، شجرہ، ربر، زحمت، کراؤ، ستونخہ.
- ربري :** ربریز، رابري، د ربر، ربر تہ منسوب، ہفہ خہ چي د ربر نہ جور وي،
- ربريدل :** کريدل، پہ کراؤ اختہ کيدل، پہ زحمت کيدل، خوريدل، غميدل.
- ربط :** ترون، ارہ، اړیکے، تراؤ، تعلق، میل جول، نسبت، دوستي، محبت.
- ربيع :** خلورم، خلورمہ حصہ.
- ربنہ :** ربنې، تنہ رنا، لبرہ رنا، د نمر لبرہ رنا، پہ وریخ کبني د سپورمی رنا، ورمہ، نرمے باد.
- ربوبیت :** خدائي، الوہیت.
- ربيع :** پسرلے، خر مونے، سپرلے، سمسورتیا، د غنمو د فصل وخت.
- ربيع الاول :** ورومی خور، لومړی خور، د هجري قمري کال دریمہ میاشت.
- ربيع الثاني :** ربیع الاخر، دویمہ خور، ربیع الاول پسې

- مياشت، د هجري قمري کال
خلورمه مياشت.
- رپ** : رپا، رپيدنه، لرزيدنه،
لرزيدنه، اهتراز، خوربدنه،
خوځيدنه، حرکت.
- رپ** : شيبه، لحظه، لږ وخت،
آن، يو دم، زر.
- رپ** : رپکې، توک بندي،
موړه، رپک، په ديوال کښې
لگيدلې تخته چې لوبښي پرې
ايښوې شي، رف حانه، رپکې.
- رپا** : رپ، رپيدنه.
- رپار** : رپ، رپ رپې،
لرزه، رپ رپ.
- رپند** : رپ، لرزه،
دهشت، ويره ترهه، هيت، د
ويرې له کبله رپندې لگيدنه،
رپو : رفو، پنځرک، پيوند،
د جامو شلیدلې خامې گنډنه.
- رپوت** : اطلاع، خبر،
- رپول** : خوځول، ښورول،
زمبول، خمبول، اهتراز
ورکول.
- رپهار** : رپا، خوځيدنه،
- ښوريدنه، لوزيدنه، اهتراز.
- رپيدل** : ښوريدل، خوځيدل،
زميدل، خميدل، په اهتراز
راتلل، غپيدل.
- رتبوي** : د درجې، د مقام، د
رتبې، د چوکۍ، هغه عدد چې
رتبه او عدد ښيي.
- رتبه** : درجه، منزلت،
څو کۍ، چوکۍ، مقام.
- رتي** : د يوې ويې د تخم نوم
چې د وړو دپاره پکارېږي. لږ
شې، ډير کم شې، کم مقدار،
نوکه، د ماسې اتمه برخه.
- رت** : حوت، ښکاره، واضح،
څرگند، سخت، کلک، د ژړا
کيفيت.
- رتل** : تررتل، غندل، په
خبرو سره تهديدول، شرل،
خفه کول. ستغي سپورې
وئيل.
- رتنه** : نيسغه، سپينه، ښکاره،
جوته، صريحه، سخته،
- رتي** : شري.
- رجال** : سړي، وگړي.

- اشخاص، د رجل جمع.
رجا: اسره، طمع، اميلو.
رجب: د الله تعاليٰ مياشت،
 ربرگه مياشت، نزرگه مياشت،
 د هجري قمري کال اوومه
 مياشت.
رجحان: باندې والي،
 سزرگ والي، لوړ والي،
 ترجيح، برتري، توجه.
رجرومه: لجرومه،
 ريجرومه، ريجوني، هغه وړه
 کڅوړه چې راجه پکښې
 ساتلي شي.
رجز: وياړنه، هغه شعرونه
 چې پنه جنگ کښې ونيلى
 شي.
رجس: ناولتيا، پليتي،
 گندگي، گناه، وبال،
رجستر: ياداشت، روزنامه،
 د حاضري کتاب.
رجعت: راستنيدنه،
 راگرځيدنه.
رجل: سرې،
رجم: سگسارونه. په تيرو
- يا ډبرو ويشتنه، کنځل کونه،
 ترټنه.
رجوع: مخ راگرځونه،
 بيرته راتلنه، بيرته راستنيدنه،
 مخه، علاقه، د رجعي طلاق
 فسخ کونه،
رچه: ريجه، د سپرو يو ډير
 وړو کي قسم چې د گندگي له
 وجې په سر کښې پيدا کيږي.
رچه: پلوشه، نوکي، وړانگه،
 چوک، دره، هغه وړه ذره چې
 د نمر په شغلو کښې ليدنه
 شي.
رحلت: تلنه، کوچيدنه،
 تگ، مرگ، وفات، له دنيانې
 تلنه.
رحم: زړه سومي، زړه
 خوړيدنه، لور، زړه خوړدونه،
 مهرباني.
رحم: زيلان، زيلانځ،
 ټولمنه، د ښځې په خيته کښې
 هغه څامې چې اولاد پکښې
 وي.
رحمان: رحم.

- بخښونکې، د الله تعالي صفتي
 نوم. د پښتو ژبې يو مشهور
 صوفي شاعر.
رحمت : بخښنه، لورينه،
 مهرباني، فضل، رحم
رحم در خواست : هغه
 درخواست چې د سړاد
 معاف کولو دپاره صدر ته
 وړاندې کولې شي.
رحميدل : رحم کول،
 مهرباني کول، شفقت کول،
 لورينه کول،
رحيل : کوچ، ليرد، يون.
رحيم : رحم کونکې،
 مهربان، بخښونکې، د الله
 تعالي يو صفتي نوم
رُخ : مخ، څيره، شکل،
 واگې، داس حلو، پلو،
 لورې، حوا، طرف، سيمرغ،
 د يو افسانوي مارغه نوم
 سمې، براس
رُخ : حري، رښه، خط.
 کرښه، هغه کرښه چې د
 ټوپک د شپيلې په دښه برخه
- کښې کيندل شوې وي.
رخت : خرمن، پنځه خرمن،
 سامان، ټوکر، ټوکر، ټوټه،
 لباس، جامې، کالي.
رخت : پال، سپاره، سسپاره،
 سپور.
رخدار : رخ لرونکې، رخې
 رخې، هغه شے چې جړی
 لري.
رخسار : غومبورې، انگرې،
 بارخو، بارخو، نفور، سره
 ووتې.
رخشان : پرفيدونکې،
 روښانه، خليدونکې،
رخصت : اجازت، اجازه،
 دستور.
رخصتول : اجازه ورکول،
 احارت ورکول، شرل، له
 کاره ايستل
رخصتي : هغه رسم چې د
 حېسې د واده په وخت حېسې
 خپل کيدونکي خپل ټوټه
 سپارلې شي، دولې ورکونه.
رخصتيدل : رخصت کدل

- رسختيدل، شړل، له کاره وتل.
- رښخنه** : درز، چاود، سور، گرت، خونه.
- رښخه** : عيب، فساد.
- رښخه** : حسد، بدخواهي، کست، قصد، غور، اروپ.
- رد** : طرفه، لور، خوا، پلو، غاړه، تيريدنه، تلنه.
- رد** : ردونه، تمبونه، مستردونه، خوابونه، تردید، ورگرځونه، نه قبلونه، نه مننه، انکار، باطلونه، پرېښونه.
- ردوبدل** : لاندې باندې، تير و بېر، نه مخامخ کيدنه، عوض و معاوضه، بدلونه، تبادله، يو له بل سره بدلونه.
- ردول** : رد کول، مستردول، تمبول، ورگرځول، تردیدول، نفې کول.
- رده** : پخښه، موره، بنياد، لاره، لار، قطار، قط.
- ردې** : ردشوم، باطل، منسوخ، له کاره وتلې، بېکاره، له بني و تلې.
- رډيف** : کير، قطار، خپره، پسې شا، پشې شا، ترڅټ، غبرگ سواره، دوه سواره، د غزل، قصيدې وغيره هغه تورې چې د قافې نه پس بيا بيا راځي.
- رډيدل** : جوابيدل، رد کيدل، مسترد کيدل، مرتديدل، مرتد کيدل، له دينه گرځيدل، نفې کيدل، باطليدل، منسوخيدل، له بني و تل، له کاره وتل.
- رډ** : وچ سترگرې، سپين سترگرې، کلک سترگرې، رټ، راوتلې، بت سترگرې، ښکاره، څرگند، سرتېمه، سرتېمه، په خپله خبره ټينگ، سرکش، ضدې.
- رډول** : ښکاره کول، جوتول، نيغول، سترگې سپينول.
- رډيدل** : رنډيدل، خړې کيدل، پښې کلکول، پښې خړيل، خړه پښه کيدل.
- رډم** : تاغ، دغ، تاغي

چي پکني د جنگ بيان وي.

رژول : ريژول، کولول،

دورول، میده میده کول،

رژيدل : ريژيدل، تونيدل،

رالويدل، تلیدل، میده کيدل،

دوريدل.

رس : روزي، خواړه، ازوځه،

اذوقه، مرسته، ربښ، يو قسم

يوناني دارو.

رس : حوهر، خوز، ارغ،

عرق، نچور.

رسا : بالغ، رسيدلې، لوړ،

سم، درست، سيخ، نيغ، په

نبه.

رسالت : خبر رسونه، پيغام

رسونه، اطلاع ورکونه،

پيغمبري، استاخره توب.

رسالدار : درسالي افسر.

رساله : وره مجموعه، وړوکه

کتاب، ليک، د سورو يوه

ډله يا يوه قطعه،

رسته : رده، کيله، قطار،

صف، کير، خير، لين.

رسد : برخه، حصه، ونډه،

تعايې سترگې لرونکې، بت

سترگې، بوک سترگې، رو

سترگې

رذالت : پستي، پستيا،

کچوتې، کچگي، ناکسي،

سپتانه.

رذاله : کمينه، پاسو، سپک،

رذيل،

رذيل : پست، کچه، کچوت،

سپک، ناکس، رذاله.

رذيلانه : درذالت، د

رذيلتوب، درذالت په طور

رړی : شنډی، د کياني

بچي، د بکيايي يا شنډي

داني، پچي.

رزاق : د الله تعالي يو صفتي

نوم، روزي ورکونکې، رازق،

روزي رسان.

رزق : روزي، روتي، خورمه،

خواړه، روزي، رزی، شومه،

رزم : جنگ، جگړه، شخړه،

رزمي : د جنگ، د حماسې،

د جگړې، ايپيک

رزميه : د رزم سره متعلق.

- قسمت، ڊڊم، د خوراک د
 خيرونو رسیده، خرڅه، د لو
 وخت، د حاصل وخت، د
 ایوې وخت، کومک، امداد
رسم : دود، رواج، دستور،
 عرف، عادت، عینه، قاعده
رسم : انځور، تصویر، دیو شي
 صورت، په هندسه ی قواعده
 سره د تصویرونو ایحادونه
رسم الخط : لیک دود،
 معیاري لیک، دیوې ژبې د
 لیکلو طریقه.
رسمول : رسم ایستل،
 رسم کښل، انځورول، څیره
 یا منظر کښل.
رسمي : درسم سره متعلق،
 په رواجي ډول، حکومتي،
 دولتي، سرکاري، په دولتي
 چارو مربوط، د غیر رسمي
 مقابل
رسمیت : رسمي جنبه
 لریه، هغه څه چې رسمي اړخ
 یا جنبه لري.
رسمیدل : انځوریدل،
 تصویریدل، دیو شي صورت
 یا څیره کښل کیدل
رسوا : بدنام، بې آبرو،
 لوڅ، شرمیده، خوار، ذلیل،
 معلوم، څرگند، ښکاره،
 حوت
رسوائی : بدنامي، بې
 عزتي، مورري، دلت، پکړي
 کیدنه، لوڅیدنه، څرگندیدنه،
 افشا کیدنه، جوتیدنه.
رسوخ : مخ روڼی، اعتبار،
 عزت، ملتیا، ثابت، ټینګ،
 محکم، استوار، مضبوط.
رسول : پیغمبر، د خداي
 استاخری، استاخری، قاصد، هغه
 څوک چې د خداي پیغام
 مخلوق ته رسوي.
رسول : وړل، سپارل، تر
 سره کول، تر اخره کول، پائی
 ته رسول، لوړول، جګول،
 لوړ مقام ته پورته کول،
رسولی : رسوړی، هغه
 غوټه چې لاسونو یا پښو په
 ګوتو کښي یا په ګډه کښي

راحیری

رش : حیرے، حورے،

رسوم : رسمونه، روحونه،

عادتونه، دودونه، دستورونه،

درسہ جمع،

رسہ : غتہ سرے چھی خاروی

پری ترلے شی،

رسیدہ : سند، رسلک،

چیتھی، باروخط، ہفہ لیکنہ

چھی شوک ی د پیسو، جائداد

یا بل شی د تر لاسہ کولو

وروستہ بل جاتہ ورکری،

رسیدل : تر سرہ کیدل،

پورہ کیدل، بشپریدل،

پخیدل، خوایدل، بالغیدل،

وڈی تہ رسیدل، ورسپارل

کیدل

رسی : بیستہ، رسہ، پرے،

سدریشہ، لدے و غتہ پرے،

لوبہ سدریرہ، سونلی،

سونری

رش : داری سورہ، داری

بور، پودر، میدگی، وری

وڑی دانے، سکی، زخی،

گرمکی،

رش : پیروے، دیوسر،

قیماق،

رشاد : خوان، رشد موندلے،

سم، برابر، پہ لارہ سم،

گمراہی نہ راوتلے، راست، د

سمی لاری بنونکے، بریالے،

کامیاب،

رشپیل : د زمیداری اوزار

چھی عم یا اوربشی پری

مادولے شی، وگوری راشپیل،

رشتہ : رشتیں، رشتوے،

رشتیں، صادق، سپیں، سم

سادہ، سپیخلے،

رشتہ : تار، مزے، سپیسے،

خاسکے، مسلک، اریکے،

رابطہ، خیلوی، خیلولی،

رشتیا : رشتیا، صداقت،

راست گوئی، دروغو ضد،

رشتین : رشتونے، رشتین،

رشتیا ویونکے، رشتیا

ويونکے . **رشيده** : وده موندلے ، د ودي

رشتينوالے : رشتين والے ،

خاوند ، هغه څوک چې د حقيقت ، صداقت ، رشتونوالے .

رشد : نمود ، وده ، جسمي

او ذهني انکشاف ، سمه لار

موندنه ، په بڼه بد پوهيدنه ،

هدايت موندنه ، غوريدنه ،

رسيدنه ، غتيدنه .

رشقه : رشکه ، ريشکه ، د

شوتلو غولدي يو قسم وابڼه

چې کرلے کيږي او څاروي

ئ خوري .

رشک : سيالي ، همسري ،

برابري . رخه ، سڅه ، اروپ ،

حسد ، تروپڅه .

رشکی : ډيري ، غولدی ،

خت ، راشه ، وړه رشه .

رشوت : بلهې ، رشپت ، د څه

کا ، کولو دپاره ناجائزه تحفي ،

پيسې يا بل څيز اخستنه .

رشه : ريشه ، پاک شوه

درمند ، د درمند هغه پاکه

شوې غله چې د اخستلو يا

وړلو دپاره تياره وي .

رشيده : وده موندلے ، د ودي

خاوند ، هغه څوک چې د

رشد وصف لري . هغه څوک

چې گټه او زيان او بڼه او بد

سره پيژندلے شي . د ذهني او

بدني ودي خاوند . سمه لار

موندونکے ، په لاره سم ،

رشتينے ، زړه ور .

رشتني : رشتيا ، رشتيا ،

رشتيولي . صداقت ، رشتوي ،

خبره سپيونه

رشتنے : صادق ، سپين ،

رشتونے ، رشتينے ،

رشتيا : رشتيا ، دروغو

ضد .

رشتياگو : په رشتيا ، رشتيا ،

په صداقت ، د حقيقت له

مخې ، رشتيانو .

رشتيانو : وگورئ رشتياگو

اکثر ورسره "د" راځي لکه د

رشتيانو .

رشتين : رشتين ، صادق ،

سپين ، رشتونے

رشتينولي : د يوې خبرې

سپينونه، ديوي موضوع
دروغ او رښتيا معلومونه.

رښتينی : رښتونۍ، رشتين،

رښی : نول، کړاؤ، عصه

رضا : خوښه، اختيار،

موافقت، ميل، رعب، انتخاب،

عوره کوبه، چار، چور، راضي،

خوښ، تابع، خوشحال،

رضاعت : د ماشوم د پي

رودلو موده

رضاعي : د تي ورور، د پير

شريک ورور، رودسي، د تي

ورور يا خور.

رضا کار : د قوم او ملک

خدمت ته پخپله خوښه خان

وړاندې کونکې.

رضامند : راضي، رضا، قانع،

خوښ

رضوان : د حنت څو کيدار.

رطب : لوبد، تر، حوشت،

خيشت

رطل : د شرابو پيال، اوږی،

د وزن يوه پيمانه

رطوبت : لوندوالی، بمی.

تازگي، لنده بل، خوشتوالی،
رعایا : رهل، حکم منونکي،

رعیت.

رعایت : خاطر، لحاظ،

نگهاني، حق پيژندنه.

رعب : ويره، ډار، خوف،

يره، مصيبت، پوتم، ستر،

رعب داب : شان شوکت،

دبدبه، سام

رعد : تالده، د اسمان غوا،

د اسمان گېرزا، د اسمان گېرز

گېروز، غرنده، تندر، صاعقه،

ټکه.

رعا : خيالي، خيالي گره،

احمقه او خود خواه بڼخه،

بنکلي، ډولي، د بڼه متناسب

اندام خاونده.

رعناي : بڼانست، بنکلا،

حسن، وضع داري، حيا

رعولت : تکر، غرور،

تندي، باپوهي، کم عقلي

رعبت : پاسلې، باع، بعد

اتاع، راب، رعانا، عوام هم

قوم يا نوله چې يو سر يري

- مرئى، غلام، بنده. هغه زمكه
 چې چاته دهغه تر مرگه
 پورې ورکړې شوې وي.
- رقص** : گڼا، نڅا،
- رقعه** : خط، ليک، د کاغذ
 هغه ټوټه چې څه ورباندې
 ليکلې کيږي. د يو شي ټوټه
 يا څيرې برخه.
- رقم** : راز، ډول، قسم، انځور،
 ليک، عدد، پټ ليک.
- رقوم** : د رقم جمع.
- رقيب** : حريف، رخه،
 سيال، دشمن، څارو،
- رقيق** : ابرن، نرم، نرمې،
 ابلن، هغه مانع چې ټينگه نه
 وي،
- رکاب** : رکابه، رکيب، د
 وسپنې هغه دوه حلقې چې د
 زين دواړو اړخو ته اويژاندې
 وي او سور پکښې پښې ږدي.
- رکابي** : رکابي، رکيبی،
 قاب، غاب، پليټ.
- رکابي** : رکيبی، پليټ،
 قاب، غاب، رکابي.
- رکات** : رکعت، د مونځ
 دومره حصه چې پکښې يو
 رکوع هم راشي. د مونځ هغه
 حصه چې پکښې يوه رکوع
 او دوه سجدي راشي.
- رک روغ** : روغ رمت،
 روغ جوړ، بيخي جوړ.
- رکشه** : هغه مشين لرونکې
 ډولگۍ چې سورلې پکښې
 اوړلې شي.
- رکعت** : وگورئ رکات.
- رکن** : ستن، بنسټ، پايه،
 مهم جزو، ستر توک، د هر
 شي لويه برخه، د هر شي
 پياوړې توک، ستره چاره،
 لومړی کار، د قوم مشر، د قوم
 واکمن.
- رکوع** : د سجدي او قيام
 ترمنځه حالت، په مانځه کتني
 د ودرېدونو وروستو د
 کوزيدو هغه حالت چې لاسونه
 په زنگونو وي.
- رکيبی** : رکابي، رغه،
 غاب، قاب، بشقاب، نالبکر،

- نوليکي، نعليکي.
- رک**: د انسان او حيوان په وجود کښې هغه پلې چې وينه پکښې گرځي راگرځي. په تيره کښې نري کرښه يا خط، فکر، نظر، رکي، رشته، د خپلوی رابطه.
- رمبار**: د خناورو اوار، رمبکي، ورده جغه.
- رمبي**: د موجي د کار کولو يوه آله چې خرمن يا ربړ يا تار پرې غوڅولې يا توړلې شي. هغه آله چې زمکه پرې گوډ کولې شي.
- رمت**: ترکيې صفت لرونکې کلمه لکه روغ رمت. **رمن**: په سترگو، شونډو يا وروڅو اشاره، پته اشاره، زونگه، راز، پته خبره.
- رمضان**: روژه، دروژي مياشت، د هجري قمري کال نهمه مياشت.
- رمق**: وروستۍ دم، اخري سلگۍ، نري ساه، توان.
- تاب، لږه غذا، د پسونو کله.
- رمه**: غيله، د گلپو او بزو کله.
- رمه**: زوه، رمي، هغه مواد چې له زخمه راوځي. هغه سپينې اوبه چې دستونو سره ځي.
- رميا**: شپون.
- رمي**: هغه گلپو زر چې ورکړ او پرې کالي تانکه کوي.
- رلج**: کړاو، تکليف، زحمت، درد.
- رلجرومه**: رنجوني، رنجومه، نجرومه، رنجوني، وره کڅوړه چې د سترگو رانجه پکښې ساتلې شي.
- رلجه**: خرڅوړې، ريتاره، ترېشه، ليشوړه، ريتوړه، ليتاره، وره او نري توتې، چيرې، چيرې، ترانگه، رخت، توتې، توکر، کالي، جامه، لباس.
- رنځ**: ناجوړي، ناروغي.

- رنگ** : لون، ديو شي له ظاهره معلوميدونکي کیفیت، خيره، بڼه، شکل، قواره. طريقه، طرز، قاعده، کیفیت، حال، قسم، راز، طور، شان، روست، بهار، جوبڼ، پرق، بناست، نظير، مثال، مزه، لطف، د تاش د پتي رنگ.
- رنگدار** : رنگ لرونکي، رنگين.
- رنگريز** : جامي رنگونکي، رنگر.
- رنگمال** : هغه خوک چې د رنگ ورکولو کسب کوي. رنگساز، رنگريز.
- رنگوت** : رنگروټ، ر کروټ، نوټ برتني شوم سپاني.
- رنگول** : رنگ ورکول، د رنگ په ذريعه ديو غير بنيادي حيثيت بدلول، په دعا بڼه کول، مالدارول، مالداره کول، په چا ډير احسان کول.
- رنگين** : رنگارنگ، ورده ناروغي، کړاو، زحمت، **رنخړه** : رنخړ، رانخړه، چوريل، زرنه، زرنه، لنخړه، د لمنځې د ونې د جرړو تيل.
- رنخړ** : رنځمن، رنځمې. ناجوړه، بيمار، مريض، په مرض اخته.
- رنخوري** : ناروغي، مرض، ناجوړتيا، رنځ.
- رنځول** : کړول، خوړول، ناروغي وړدول، خبره وړدول، خبره ځنځول.
- رنځيدل** : بيماري وړديدل، کړيدل، خوړيدل، يوه خبره يا موضوع وړديدل، په بري رنځ اخته کيدل.
- رنډ** : زيرک، خيرک، دروهلې، بې پروا، ازاد، لاقيده، مست، زړه ور، تير، جرات لرونکي، چالاک.
- رنډه** : د ترکانو يوه آله چې لږکي پرې توږلې شي.
- رنډی** : گډيدونکي، بيسوا، فاحشه،

- رنگداره، ښکله، ښائسته،
 رنگه.
رنگيدل : رنگ اخستل.
 رنگ کيدل، په دعا ښه
 کيدل.
رنگه : رنگه، رنگه، د
 گن متضاد. لږ او لږې لږې.
رڼا : د تيرې متضاد، رونه،
 روښنايي، رڼايي، روښانه،
 روڼ.
رڼايي : روڼايي، روڼوالی،
 اسودگي، سوکالي، ارامي
رڼول : روښانه کول، رڼا
 کول، پاکول، صفا کول
رڼه : دروڼ مؤنث. شفافه،
رؤ : نړۍ لاره، لاره، اندو،
 يو قسم لوبه. روان، جاري،
 تجويز.
روا : حلال، د حرام ضد،
 جائز، مشروع، مناسب، وړ.
روابط : تعلقات.
رواج : دود، دستور، رسم،
 لاره، باب، چلند، ضابطه،
روادار : لوروکي، پيرزو
- کوکي، د پيرزو خاوند
روان : جالان، تلونکي، په
 حرکت کښې، بهاند، جاري
روانول : جالانول، حرکت
 کښې راوستل، بهول، بيول،
 جاري کول،
روانيدل : جالانيدل،
 متحرکه کيدل، بهيدل،
 بيدل، جاري کيدل، تلل،
 حرکت کول.
روايت : خبرې نقل کونه،
 ذکر، بيان، حکايت، قصه.
روباړه : لومړه، سپلمه،
 نروړی.
روبرو : مخامخ، مخ په مخ
روپۍ : د پاکستان او
 هندوستان د سکې نوم، شپاړس
 اني، سل پيسې، روپيه، د
 حکومت د خزاني نه جاري
 شوې سکه چې پرې پيرل
 پلورل کول شي.
روټه : اوربشینه روتي، د
 اورېشو ډوډی، هغه ډوډی
 چې د اورېشو د اوږو نه

اثر.

پخولے شي.

روټي : ڊوڊي، مري،

روڊي : اموخته، بلد، عادت.

ٽيڪله، ڪڪورے، نغن.

روڙو : ورو ورو، په مزه

روح : اروا، زړه، نيت.

مزه، سوکه سوکه. زرزر،

روحاني : دروح سره متعلق،

چٽڪ چٽڪ، په منڊه

پاک، مقدس.

منڊه، مٽي مٽي.

روحانيت : روحاني توب،

روڙه : کلڪ، سخت،

مذهبي توب، دروح سره

منجمد، ٽينگ، وچکالي،

متعلق خاصيت يا طاقت.

سوکره، خشکالي، مات شوي

رود : خور، لکڻ، سم،

کاني.

ورو ڪے سيند يا خور ڇي اوبه

روڙه : گڊوله ڊوڊي، گڊه

پڪڻي بهيري. سيند، سين،

وڊه ڊوڊي.

درياب، بحر.

روڙه : انگولا، کوله، کولي،

رودبار : د سيند، درود، په

د سڀي اوڀر اونگارے ڇي

رود پوري مربوط، هغه زمڪه

خلق ۽ سپره گڻي.

ڇي درود لاندې وي ياله

روڙه کورپا : ٽوڪري

رود نه اوبه ڪيري. هغه خاڪه

ٽوڪري، عام طور سره د

ڇي پڪڻي گڻي ولي يا

بنيرو دپاره استعمالوے شي.

نهر ونه وي.

روزانه : ورڃن، دورڃي،

رودل : رول، رول، تے

روزمره، يومي.

رول، چوپل، خيٺل، ريل،

روزگار : دورڃو

لو کول.

مجموعه، ژوند، زمانه، نري،

روده : لاره، لار، سرڪ،

دنيا، گزاره، گزران، فصل،

نڀه، نڀانه، نڀڪه، علامه،

موسم، ڪسب، کار، پيشه.

روزل : تربيه كول، پالل. عادتيدل.

روزنامه : روزانه وتونکے اخبار.

روژه : روژه.

روزي : رزق، خورے، خوارے، قسمت، برخه.

روزينه : توبنه، ورخني خوارے، ورخني جيره، د ټولي ورخي معاوضه.

روژه : روزہ، رمضان، د هجري کال نهمه مياشت چې د شوقدر نه وروستو راځي. د بوزه ضد.

روژه دار : روزہ دار، روزہ ساتونکے، روزہ بيونکے، روژتي،

روپد : روپدے، اموخته، عادي، بلده، اشنا.

روپدول : روپدے کول، بلدول، عادت کول، عادي کول، اموخته کول، اشنا کول.

روپديدل : عادت کيدل، اموخته کيدل، بلديدل.

عادتيدل.

روپدے : عادي، بلده، اشنا، اموخته، عادت.

روسياه : تورمخے، مخ تورن.

روش : چلند، چلښت، گزاره، چليدنه، يون، رفتار، دود، دستور، طريقه.

روشن : رڼا کونکے، خلان، خلاند، واصحه، صفا، ظاهر.

روشنې : رڼايي، روښنايي، **روښان** : روڼ، خلاند، خرگند، ښکاره.

روښانول : رڼا کول، رڼول، ښکاره کول، جوتول، عيانول.

روښانه : روښان، خلند، خلان، ښکاره، عيان.

روښنايي : رڼايي، نور، خلا، خل.

روضه : باغ، بن، گلزار، گلستان، شميلے، سبزه زار، شه، مرار، ريارت، قبر، د ولي الله قبر.

روغ : جوړ، سالم، صحت.

- مند، تندرست، سم، صادق،
بې جنجاله، په تجارتې چارو
کېښي روغ.
- روغېر** : بږه گرې، سترې
مشي، جوړ تاره، روغ جوړ، د
دوؤ کسانو يا زياتو کسانو
مخامخ کيدو په وخت د لاس
ورکولو يا غېږ ورکولو په
طرز کېښي د جوړ ناجوړ
پوښتنه او خبرې اترې.
- روغتون** : شفاخانه، د
بیمارانو د علاج او دارو
درملو ځای.
- روغ جوړ** : روغ رمت،
بالکل جوړ، بيخې روغ،
صحيح سالم.
- روغ رمت** : روغ جوړ،
صحيح سالم، جک جوړ.
- روغ موب** : روغ جوړ،
جک جوړ، صحيح سالم،
صحت ياب.
- روغني** : په تنور پخه شوې
هغه روټې چې په منځ کېښي
ي غوړي اچولې شوي وي.
- روغني، روغاني، خوږه
روټي.
- روغنيات** : گريس، تيل،
غوړي، غوړ لرونکي خپرونه.
- روغول** : جوړول، شما
ورکول، ښه کول، سارول،
سمول، ترميمول، پخلا
کول، جوړه راوستل،
اختلاف لرې کول، رغل،
بخښل، د دښمن جزا بخښل.
- روغه** : جوړه، صلح، پخلا
کيدنه، سوله، سمه، درسته،
- روغه جوړه** : جوړه جاره،
صلح، روغه.
- روغيدل** : جوړيدل، شفا
موندل، سازيدل، صحت
موندل، ښه کيدل، ترميميدل،
سميدل، بخښل کيدل، عفو
کيدل، پخلا کيدل.
- روڼ** : مهربان، مشفق، د
الله تعالي يو صفتي نوم.
- روگ** : د خپلې تسمه، د
کمر بند تسمه، پټي، د سنيو
پرتوگ.

روگردان : مخ ارونکے ،
نافرمانی کونکے ،

روگودر : لارہ ، بندوبست .

رول : رابنکل ، راکنبل ،
چوپل ، تے رودل

رومال : دسمال ، رومیال ،
ریمال ،

رومان : رومانس ، حکایت ،
داستان ، افسانہ ، ناول ، د

حماسی ادب یو قسم جی د
انسانی ژوند پیچلی پروسہ د
حکایت او داستان پہ دول
منعکسہ شی .

رومی : باتینگر ، باتینگر ، سرہ
بانجان ، رومی بانجان تماثر ،

رومیال : رومال ، دسمال ،
ریمال .

رونق : بنہ والے ، سموالے ،
خوند ، مزہ ، ہنکلا ، ہناست ،
شان ، پرتم ، پرمختیا ، پہ کار
کینہی پرمختگ ، خلا ، خل ،
خلیدنہ ، رنہ ، روبنائی .

رون : خلاتدہ ، خلند ،
روبنان ، ہنکارہ ، خرگند .

رونول : روبنائہ کول ، رنہ
کول ، رناتہ ہنکارہ کول ، رنہ
تہ ایستل ، پاکول ، صافول ،
شپہ پہ وینہ تیروول ، شپہ
وہل ، شوگیرہ کول ، دعوی
فیصلہ کول ، دعوی خلاصول ،
پہ وار کول ، پہ نوبت کول ،
ترتیبول ، مرتبول ، منظمول ، پہ
ترتیب سرہ ایبنودل .

روکیدل : رنہ کیدل ، روبنائہ
کیدل ، صفا کیدل ، پاکیدل ،
پہ وار کیدل .

روول : رودل ، رول ، چوشل ،
چوپل ، د تی نہ پی رودل ، د
تی نہ پہ خلہ باندی پی
رابنکل ،

روی : د قافیہ اخری بار بار
راتلونکے حرف .

روہا : خوب ، خوب لیدنہ .

رویت : دیدن ، کتنہ ، دیدار .

روئیداد : پینہ ، واقعہ ،
حادثہ ، شخرہ ، د حال حقیقت .
روداد .

رویدار : لحاظ دار ،

- مخوريز، معزز.
رويه : چلند، چلبنت، اند.
رهبايت : دراهب او راهبی
 طريقه، راهب والے، راهب
 توب، دنيا پر بندونه، يواخي
 توب.
رهبر : رهنما، پيشوا،
 راهبر.
رهبري : لار بندونه، ليدري،
 پيشواڻي، راهنمائي. رهنمائي.
رهزن : لاره وهونڪے،
 شوڪمار، هغه ڇوڪ جي
 لاري شوڪوي، ڏاڪو، عل،
 لاره شوڪونڪے.
رهگزر : د تيريدو لار،
 درڪ، لاره، لارو، په لاره
 تلونڪے.
رهنما : راهنما، رهبر،
 لار بندو، راهبر.
ريا : ظاهر داري، بندونه،
 منافقت.
رياست : دولت، حڪومت،
 سلطنت، ديوة وزارت د
 تشڪيل لويه اداره، مشري،
 سرداري.
رياضت : مشقت، محنت،
 پرهيزگاري، عبادت، ورزش،
 مزدوري.
رياضي : يو علم جي حساب،
 هندسه، موسيقي نجوم او جبر و
 مقابله پکڻي شامل وي.
رياکار : دوڪه باز، فريبي،
 منافق، ظاهر دار.
ريال : د سعودي عرب د
 سڪي نوم.
ريتاره : ريخه، شليدلې
 کپره، چيرپه.
ريجن : په سر کښي ريڄي
 لرونکي.
ريڄه : پوتے، پيڅانے، د
 سپري اڳي.
ريڄي ريڄي : ذره ذره،
 توکري توکري.
ريخ : ريخه، د څاروي يا
 بنيادم نرم گروپے شان اودس
 ماته جي ديماري يو قسم
 گنله شي.
ريخ : روح، روخ، نفس.

ريختاره : نرمه سوتنه،
شليدلې کپړه،

ريخن : ريخ وهونکې،
ريخي، سړن،

ريخه : د خاروو يو مرض
چې پکښې خاروي بهيري،

ريډي گل : د لاله گل

ريشتلې : پاتې شوي خيږ،

په غوبل کښې کار کونکي
سړي ته د زميدار له طرفه
ورکړي شوي غنم.

رينانگه : رنجه، رينجه،

ريننه، چيرړه، چرړه، د زړې
توتې يا توکي نه شليدلې
نړۍ توکړه،

ريننه : چيرړه، رنجه، د
کپړې شليدلې توتې.

رينگت : رينگه رينگه
کول.

رينگول : ماشوم د تنگولو
په وجه په رينگه رينگه سر

کول، د ماشوم بې وجې
مسلسل په حاص انداز کښې
تنگول او ژړول.

رينه : د چميارۍ د کار يو

خاص اوزار چې سوري پرې
کولې شي، په ځنو ځايونو
کښې پرې شکورونه هم
جوړولې شي او وړې پرې
سپينولې شي.

ريو : فريب، چال، دوکه.

رئيس : سردار، مالدار،
صدر.

ري : د پښتو د حروف تهجي
د شپاړسم حرف "ر" اواز او
تلفظ.

ريار : قاصد، پيغام
رسونکې.

رياري : د عاشق او
معشوق تر منځه پيغام رسونه.

ريخ : ريخونې، جارو،
جارو، جاروب.

ريږ : نرمه خټه.

ريل : ريډل، لو کول،
فصل پريکول.

ريټ : نرخ، قيمت، بيه،
بيه

ريحان : کشمالو، کشمالې،

- یو خوشبو دار بوټی، بوټی، بیرے،
 حرکت کښې راتلل،
ریشخند: پیشاره، توبه،
 ملنډه، نخواست،
ریشل: وریشل، وریشنل،
 ورتل
ریشم: ابریشم، ابریشم.
ریشه: بیاد، بیخ، ویخ.
ریشم: ریشم، ابریشم.
 وریشم.
ریشمین: وریشمین،
 ریشمین، له ریشمو جوړ،
ریگ: میډه خاوره، شگه،
ریگستان: صحرا، شگلنه
 زمکه،
ریگمال: یو رپر شان کاغذ
 چې د وسپنې نه پرې زنگ
 لري کولې شي.
ریل: اور گامه، هغه د
 سورلو گامه چې په پټې
 چلولې شي.
ریمن: خیرن، کنده، مراوم،
 نیم ژوندی، رامچک،
 رامچک، بلرنگه، بدشکله،
ریمنول: خیرنول، مراوم
 یو خوشبو دار بوټی، بوټی، بیرے،
ریډي: د لاله گل، غاتول،
 غاتول، خاتول.
ریږه: د غوانو گامه
ریزش: نرله، د یخنی وهنه،
 د پوزې بهیدنه.
ریزگاري: ماتې پیسې،
 چینج.
ریز مریز: ذری ذری.
ریزه: ذره، پوتسکې،
 بکسکې، معمولي، وړوکی،
 ډیر لږ.
ریژول: رژول، دانه دانه
 کول، د وړي نه دانې لري
 کول، گل پانې پانې کول.
ریژیدل: رژیډل، دانه دانه
 کیډل، د وړي نه دانې لري
 کیډل، گل پانې پانې کیډل.
ریږود: لړزان، ریږودان، لړزه.
ریږودل: ریږودیدل، ریږیدل،
 لرزیډل.
ریږدیدل: خوخیډل، د
 ویرې یا تېې په وجه وجود په

کول، بدرنگه کول،
رپودل : چوپل، تے رودل،
 رول، لوریدل، هسکیدل
رپوری : لیوری، دکنخلو
 او گوری یا چینونه جور
 شوي واره واره غونلو خواره
 غونلاري.

ړ : (ړې) د پښتو د حروف

تهجي اوولسم حرف، د

ابجدو په حساب یی قیمت د

”ر“ برابر یعنې دوه سوه

(۲۰۰) دی.

ړانده : دروند جمع،

نابیناگان.

ړېول : اوبه په حرکت

کښې راوستل، خوځول،

ړقول، ژبه تاوول، په دروغو

خبرو ژبه خوځول، اوبو

کښې وهل،

ړپیدل : اوبه خوځیدل،

ړکیدل، په اوبو کښې وهل

کیدل.

ړچ : خوځیدنې، حرکت،

څنډ.

ړچا : خوځیدنې، رڼا.

ړچول : ړچ ورکول،

خوځول، حرکت ورکول،

ړنجول، ښورول.

ړق : ړقا، حرکت، خوځیدنې،

لړزیدنې، رڼ.

ړقا : وگورئ ړق.

ړقول : حرکت ورکول،

ړچول، خوځول، شورول،

ړپول.

ړکیدل : حرکت کښې

راتلل، خوځیدل، لړزیدل،

ړپیدل.

ړېوسه : لیتې، اتوب،

اوماچ.

ړندول : نابینا کول،

پسځول.

ړنده : دروند موند.

ړنده کاته : بې پرسته،

اندیر، اندیر گنابیر، ناپرسانه،

بې انصافي، بې عدالتي.

ړنده مړه : یو قسم مړه.

ړنلیدل : نابینا کیدل، د نظر

بیخي ختمیدل، پسځیدل،

بغض او دشمني ساتل.

ړنگ : وران، تبا، برباد،

خراب تراب، نړیدلې، وران

شوی، له منځه تللې،

ړنگول : ورانول، بربادول،

تبا کول.

ړنگیدل : ورانیدل، تبا

کیدل، بربادیدل، نریدل،

خرابیدل، پریوتل،

رنگی : رینگگی، لونگی، د

رینمو رینگگی.

رولہ : نابینا، پہ سترگو

معدورہ، کم عقل، جاہل،

رولہ کون : کوروکر،

وارخطا، چپ نہ خٹہ اوری او نہ

خٹہ وینی.

ریچہ : منہ، زغل، دولکی.

رینگگی : کبے، کنڈرے،

خدران، روم، بروترے.

دسترخوان، اسباب خانہ، د

سامان اینودو خاے، تال

خکال.

ری : د پنتو د حروف تہجی

د اوولسم حرف تلفظ او اواز.

- ز : (زي) د پښتو د حروف
تهجي اتلسم حرف چې د
ابجدو په حساب ي شمير
اووه (۷) دی.
- زاد : توپه، خوراک،
اذوقه.
- زاد : پيدا شوې.
- زاد : هغه لاحقې چې د خنډ
اسمونو سره يوځای شي نو
معني ورکوي لکه پرې زاد،
ادم زاد وغيره.
- زار : تکليف، رنج، مصيبت،
پريشانۍ، ژړا، فرياد، تپ،
گيله مانه، د زهر دويم قرات.
- زار : لاحقې چې د نورو
کلمو سره راځي لکه گلزار،
لاله زار، ريگزار وغيره.
- زار زار : په جفو جفو، په
کو کو.
- زارع : کرونده گر، بزگر.
- زارموره : زهرموره، يو
انساني عضو.
- زاره : تريخه، ترخه، يو
انساني عضو، د صفر کڅوړه.
- زاره چاودمې : زاره مړمې،
مصيبت زده، غمزه، زاره
ترکې، خواروزار.
- زاري : فرياد، منت، جفې
سوري، خوشامنده.
- زاريدل : خفه کيدل،
پريشانه کيدل.
- زارې : هغه پيور خاړو
چې د لنگون ي ډيره موده
شوې وي او پي پکښې کم
شوې وي، د تانده متضاد.
- زاروۍ : زيرو، شاپشاپ، شل
بلل، د مھين او هوار متضاد.
- زاغ : کارغه، رقيب، هوبنيار،
زيړک، چالاک.
- زاغه : سمخ، کمرغالي،
سمخه.
- زاگ : خاوري، پتکړی،
پتکښی.
- زال : بودا، زور.
- زامن : خامن، نارينه اولاد، د
زوي جمع.
- زانگل : خانگل، جوتي
خوړل، په يو خوړند څيز

- جوتي خورل، تال خورل.
زانگو : خانگو، هغه گواره
 چې ماشومان پکښې زنگولې
 شي.
زانگول : جوتي ورکول،
 خانگول.
زانگه : انگي، انگازه.
زانگه : قد، لوړوالی،
 زانگي.
زاني : زنا کار، بدکار،
 بدکاره، درنا سره متعلق.
زاليه : زنا کاره ښځه.
زاليه : وړدې پښې وړده غاړه
 او تيره مښو که لرونکي يو
 مارغه چې عموماً په اوبو
 کښې ژوند کوي.
زاويه : کج، گوټ، ټکټ،
 هغه شکل چې د دوو مستقيمو
 کرښو د تقاطع سره جوړېږي.
زاهد : پرهيزگار، زهدو
 تقوي کونکي، پارسا، عابد،
 نیک.
زاهدي : پرهيزگاري،
 تقوي، تقوي داري.
- زائجه** : د منجم پيش گوئي،
 د نوي ماشوم د ژوند د حالاتو
 پيش گوئي.
زائد : زيات، ډير، دپاسه،
 اضافه، علاوه.
زائر : زيارت کونکي،
 زيارت ته تلونکي.
زائل : ضائع، نابود، له منځ
 تللي، زوم، لري.
زبات : ښيکره، نيکي،
 احسان، زباد، صفت، د
 احسان او ښو يادونه، ثابت،
 کلک، استوار.
زباتل : پاستل، پاسل،
 احسان يادول، نيکي او مينه
 يادول.
زباتيدل : زباديدل،
 ثبوتيدل، ثابتيدل.
زباد : وگورئ زبات.
زبادول : زباتول، ثابتول،
 ثبوتول.
زباديدل : زباتيدل، ثبوتيدل،
 ثابتيدل.
زبان : ژبه، وعده، ژبان.

- زباني** : په خله وئيلے شوم ،
 په خله، په ژبه، د ژبې سره
 متعلق، شفاهي.
- زبله** : غوره، مهم، زبردست،
 معروف، ښکاره.
- زبر** : داتوړه عمومأ د
 "زير" سره راځي لکه زير و
 زير، يا زبر او زير. خراب
 تراب، گلوډ.
- زبر** : د "ا" نيمه چې نيم
 علامت گڼلے شي فتحه.
- زبر** : ياد، زوت، حافظه
 کښې، ازبر.
- زبرجد** : يو قسم زمرد،
 قيمتي کاني.
- زبردست** : تکره، زورور.
 عبتلے، قوي، ښکاره، وتلے، د
 قدرت خاوند، د مهارت خاوند،
 ماهر.
- زبردستي** : زورورتيا،
 زوروري، ماهريا، مهارت.
- زبرگه مچي** : د سړي
 مچي هومره يوه برگه (خره
 توره) مچي چې د خټونه د
- گلاس** په شان کور جوړوي
 او په هغې کښې بچي راوړي.
- زهوړ** : په حضرت داؤد عليه
 السلام نازل شوم اسماني
 کتاب.
- زهون** : مزه، ذائقه، خوند،
 ژبه، زبه.
- زهون** : ذليل، خوار، کمزور،
 خوريدلے، عاجز، لاغر.
- زهه** : ژبه، لوظ، وعده، اقرار
زيرگه : په بيماري يا
 سختي کښې فرياد، زويرگه،
 زگيرونه، فرياد.
- زيبين** : خبيس، جذبونه،
 زيبينه، چوشنه، چوپنه.
- زيبينل** : خبيسل، چوپل،
 جذبول، راکښل، نجوړول،
زبي : ژبي.
- زجر** : خور، کړاو، تکليف،
 زحمت، خوړونه، شکنجه،
 ترټنه، ستونه.
- زحل** : د شمسي نظام له نهو
 ستورو نه يو ستور.
- زحمت** : رښ، کړاو.

- کراک، تکلیف۔
زحمتی : د زحمت، زیار
 کبی، خواری کبی، زحمت
 لرونکے، پہ تکلیف کبی
زخم : پهر، پرهار، پرار،
 تپ، خارخواری، گرزے،
 خرخاؤ، نعلی، رعوئے،
 غرومے، گرداؤ۔
زخمی : تپی، ژوبل،
 پهرژلے، خویر۔
زخه : د وجود پہ یوہ برخه
 راختلې زیاتی شان غوبنه،
 دانه، خند، غوتہ، د توپک یا
 تماچې غوتې، زړے۔
زد : تاثیر، اثر، اغیزه۔
زدکول : زدکړه کول،
 پوهیدل، تعلیم حاصلول، د
 پوهیدلو دپاره کوشش کول۔
زدکیدل : پوهه حاصلیدل،
 پوهیدل
زده : په حافظه کبی پروت،
 زده شوم، حفظ۔
زده : وهلے، خپلے، رپلے،
 خمبلے، غمژن، غمگین،
 خفه، لگیدلے، داغي شوم۔
زور : یو قیمتی دھات، دولت،
 مال، سره۔
زور : هوار، لس خله سل، د
 شمار یوہ اکائی،
زور : د زر مفع، په بیرہ، تیز،
 گړندے، جلب
زراعت : کر، کشت، کونه
زراعتی : د زراعت سره
 متعلق
زربفت : زرباپ، کین
 خاب، کمحاب، یو ریښمین
 توکے
زرباله : زړورق، زربرج، د
 زرو پانه۔
زهرست : د دولت سره
 مینه لرونکے،
زرتزره : ژر تر ژره،
 سمدستی، فورا، ډیر ژر
زرتشت : زرتشت،
 زرتشتي، د زرتشتي منصب
 حارید چې اور ته یی سحده
 کوله
زرخیز : اساد، شاداب،

- ترو تازہ، زیات پیدوار کونکے .
زردار : شتہ من، بدھائی، دولت مند، مالدار
زرداری : د زردار کیدو حالت .
زردالو : خوبانی، مندته، زیر غنجی، زیر رنگ لرونکی یو قسم ونه او دهغې میوه .
زردکه : گماخړه، زیرانگه، زیر که، ژړانگه، زیر رنگ لرونکی یوه مرغی .
زرده : په پان کښې د خوړلو تماکو، زیر رنگ لرونکی خوړې وریژې .
زرزري : زرین، زربفت، هغه کپړه چې د تیلې نه جوړه شوې وي .
زرزړین : زړري، زرین، له زرو جوړ .
زرشوی : د زرشوی کار
زرغن : شین زیر بخن رنگ، ټوکیدلې،
زرغونول : ټوکول، شته کول، زرغونول .
زرغنه : شنه، شینکې، سبزه زار، شته زرغونه .
زرغیدل : ټوکیدل، شته کیدل، زرغن رنگ اخستل، بیک مرغه کیدل، بختور کیدل، زرغونیدل .
زرغه : سستی، کاهلی، ناراستي، تمبلي .
زرق : فریب، چال، دوکه،
زړک : بنائسته سترګې لرونکې یو مارغه،
زړکالې : د زرو د اصلیت د معلومولو دپاره پکارونکې تور کالې .
زړکه : یو بنائسته مرغی، د زړک مونت .
زړگر : د زرو کار کونکې، چې د زرو کالې پتري جوړوي .
زړګري : د زړګر پیشه او کار .
زړګون : د زرو عدد سره متعلق، د زرو نوټ .
زړګونه : زر چنده، په زر کړته .

- زرنده** : ژرنده، د اوږو اوږولو يوه آله چې په اوبو گځي.
- زرنګار** : د زرو په اوبو ليکلې شوم، ښکلې، ښائسته، محبوب.
- زرنګي** : زیرکي، چالاکي، هوښياري.
- زړه** : زغره، بگتري، د جنگ دپاره پکاريدونکي جامې چې له وسپني جوړې وي.
- زرها** : په زر کړته، ډير زيات.
- زري** : د زرو، طلايي، زرین، هغه کپړه چې د تيلې کار پرې شوم وي.
- زرین** : له زرو جوړ، زري.
- زړتوب** : زور والی، زړوالی، زړتيا.
- زړخن** : هغه غوړي چې خوند یې خراب شوم وي او یا یې خوند اړولی وي.
- زړښت** : وگورئ زوروالی.
- زړغی** : تذبذب، تردد، بې زړه توب.
- زړغی** : متردد، بې زړه، زړغښی. له ناروغۍ نه وروستو اشتها.
- زړگوتی** : زړگړی، د زړه اسم تصغیر.
- زړوالی** : زوروالی، زړښت، سپين ږير توب.
- زړور** : دلاور، شجاع، زړن، د زړه خاوند.
- زړوکي** : زړگوتی، ټيکر، پرونې، پورنۍ، لوپته، زړگړی، جامه، کپړه.
- زړول** : په مزه مزه له منځه وړل، بودا کول، عمر تیرول، ورستول، فرسوده کول.
- زړه** : د زور مؤنث، بودی، عمر خوړلې.
- زړه** : په سینه کېنې کس اړخ ته د وینې صفا کولو يو اندام. جرأت، همت، خواهش، رغبت، مخه، مرضي، رضا، خوبنه، منځ، مرکز.

زړه سواندې : زړه خوږې ،

د نرم زړه خاوند ، زړه سواند .

زړه ور : زړور ، تکره ، بهادر ،

دلاور .

زړيدل : بودا کيدل ، عمر

زياتيدل ، عمر تيريدل ،

رديدلې کيدل ، فرسوده

کيدل ، له استعماله وتلې

کيدل ، ورستيدن .

زړې : روږې ، زېږې ، تحم .

مندکه ، بمتد ، سل ، حته .

زړه : د سپينو زرو يوه سکه

زشت : زښت ، بيسره ،

کر غړون ، ناکاره ، بد ، پوچ ،

بد رنگ ، خراب .

زشتي : حرايي ، بدرنگي

زښت : ډير زيات له پامه

بد ، له نظره بد ، زشت .

زعفران : راپران ، کنگو ،

گگکو ، يو قسم زير رنگ

لرونکې بوټې .

زعفراني : د زعفران سره

متعلق .

زعيم : د قوم مشر ، رهبر ،

سرکرده ، پيشوا . کفيل ، ضامن ،

رئيس .

زغاره : د غوښتو ډوډۍ ، د

ډډنو ډوډۍ .

زغاست : خفاست ،

خفاښت ، منده ، زغل .

زغاستل : خفاښتل ، منده

وهل ، زغليدل .

زغابتل : خفاښتل ،

زغليدل ، منده وهل ،

زغل : سکاره ، زوغال .

زغېر : زغوېر ، آفت ، بلا ،

مصيبت ، تکليف .

زغور : يو قسم دانې چې تيل

تري ايسنې شي .

زغرد : زغرد ، زړور ، نيغ ،

تيز ، تند ، چالاک .

زغره : زره ، بگتري ، د

جنگ دپاره پکاريدونکې

فولادي قميص .

- زغل** : خغل، منده، تینتہ، تیز تک۔
- زغلول** : خغلول، پہ منده کول، تینتول۔
- زغلیدل** : خغلیدل، منده وهل، تینتیدل۔
- زغم** : صبر، تحمل، حوصلہ۔ جذبہ، ہضمونہ، کالہ، زعما، برداشت۔
- زغمل** : برداشت کول، کالل۔
- زغبول**، **حذب کول**، **هضمول**۔
- زغمہ** : برداشت، صبر، تحمل، حوصلہ، زعما۔
- زغومی** : وزغنه، وزغنه، د بزو وری۔
- زغومی** : غرومی، بغری، تدورہ، رخہ، گرداب، گرداؤ، خرخار، چرخاؤ، گمہ، وهلندہ، خارخوری، گرخہ۔
- زقوم** : زقم، سرہ ازعی لروکے یو قسم بربح بوتے۔
- زک** : د عور رکتہ، د عور و منک، سار، شاح۔
- زکات** : زکوۃ، لہ پنج بنا یوہ بنا چہ د صاحب نصاب دپارہ عین فرض دے۔
- زکام** : ریزش، یخنی، یوہ بیماری، چہ پکینی لہ پوزی اوبہ بھیوی۔
- زگیروم** : رگروا، فریاد، رویرکے، زیرکے، نالینت۔
- زالال** : پاکہ اور نہی اوبہ۔ رنگال۔ دواوری چینجے چہ بدن ی لہ واورے دک وی۔
- زالال** : لیونے، مجنون، دیوانہ، ظالم۔
- زلزل** : خوکیدنه۔
- زلزلہ** : درمکی ناگھانہ خوکیدنه، ریرویدنه۔
- زلفی** : زولپی، رولمی، کوخی، کمتی، خنی۔
- زلق** : خلق، پرق، پرک، خلا، بریتہ۔
- زلل** : صرر، اذیت، تاوان، زبان، نقصان۔
- زلمے** : حلمے، حوان، رسیدلے، بلوغ تہ رسیدلے۔

- زلسند** : زبردست، زورور، جابر، ظالم.
- زلوچہ** : غالیچہ، غالینچہ، قالینچہ، ورور کے قالین.
- زم** : وار، گوزار، زخم، تپ، پرہر، پرہار، زخمی او تھکیدلے خاے.
- زما** : دما، ایما، دواحد متکلم اضافی ضمیر.
- زام** : واگي، جلو، عنان، مہار، نتہ، سرشتہ.
- زما ملار** : واکمن، واکدار، اختیار لرونکے، مختار، افارہ کونکے، مشر، رئیس، سرکردہ، سرغنوي.
- زمان** : وخت، مہال، شبیہ، روزگار، پیر.
- زمانہ** : زمان، پیری، عصر، وخت، دور.
- زمک** : زمیق، نرمی او بنکلی پانی لرونکے یو قسم گل، سوسن.
- زمبور** : دبرہ مچی، غمبہ، بمبرہ، دندارہ.
- زمبیل** : زامیل، زنبر، جفر، دبوچی او لرگی نہ جوڑہ ہفہ آلہ چي د دوؤ کسانو پہ ذریعہ پکښي خاورہ جلولے شي.
- زمرد** : یو قسم قیمتي شين کانے، زرغن کانے.
- زمريالے** : ميري، ژرور، مرنے، تکرہ، دزمري پہ شان زرور.
- زمرے** : مزمرے، منزمرے، امزمرے، ازمرے، یو طاقتور خیرونکے خناور، زرور، دلاور، بہادر، مرنے، ميري.
- زمزم** : دبست اللہ شریف سرہ خوا کښي چينه او د هغي اوبہ چي د مرضونو شفا گنلے شي.
- زمزمہ** : اتفاق، ملگرتيا، لښکر، جماعت، د اوبښانو رمہ، ترانہ، نغمہ.
- زمستان** : ژمے، دژمي موسم.
- زمکہ** : ہفہ خاورينه کرہ چي مونږ پري وسيرو. دنيا،

- جهان، د غزل ردیف، قافیه او وزن بحر.
- زموږ** : د زمونږ بل قرأت.
- زموږه** : د زمونږه بل قرأت.
- زموښو** : زموږ، د جمع متکلم اضافي ضمير.
- زموښوه** : زموږه، د جمع متکلم اضافي ضمير.
- زمه** : پتکړی، خوری، پتکنه.
- زمهړیو** : سخته بخني، سخت ژمړی، د دوزخ یخه برخه.
- زمیدار** : زميندار، کرونده گړ، بزگړ، رمکه کروندکې، د زیاتې زمکې مالک.
- زمیداره** : دهقاني، کرونده، د کړ کروندې دنله، کاشتکاری،
- زمیداري** : زمينداري، بزگري، دهقاني، د زمکې د کړ کیلې کار او پیشه.
- زميندار** : وگورئ زميدار.
- زمينداري** : وگورئ زميداري.
- زمينه** : زمکه. حالات، واقعات، ماحول.
- زميني** : د زمکې سره متعلق، د زمکې سره مربوط.
- ژمړی** : ژمړی، د ژمي موسم.
- ژنا** : بدفعلي، بدکاری، ناجائزه تعلقات، د غیر منکوچه ښځې سره نژدیکت.
- ژنار** : کاپر مړی، هغه مړی چې عيسايانو يا يهوديانو ملا پورې تړلې وي يا هغه مړی چې يو قسم هندوانو په داسې شان په غاړه کښې اچولې وي چې يو سړی په مټ او بل د ترخ د لاندې وي.
- ژناکار** : زاني، زنا کونکې.
- ژنانه** : ښځه، تور سړې، ماینه، اورته، عورته، اړینه. ښځینه، د ښځو.
- ژنجیل** : سوند، شونډ، وړدې او نړۍ پانې لرونکې يو قسم زیر رنگ واښه.
- ژنخول** : خخول، د کوزې یا بل داسې لوبې نه قطره

قطره خشول.

راوخي.

زنځه : شوبله، سرسوبنده،

ژلنگي : ژوند، ژوندون.

د زمکې يو خزنده.

زنځه باد : ژوندۍ وسه، د

زنځير : دوسپنې د کړو

دعا کلمه.

ژنډيق : ملحد، گمراه، له

لړۍ.

خدایه منکر،

زنځيروول : زنځير اچول،

ژنگدن : وگورئ څنگدن.

ورته زنځير اچول، بندول،

ژنگي : زېره، يو خوشبودار

راگيروول.

او باريک تخم چې اکثر په

ژنځيرۍ : يو تاريخي ليک

گرمه مصالحه کښې اچولۍ

چې د خوشحال بابا سره

شي

مسوب دۍ د چاريتې يو

ژنگ : دوسپنې حيرۍ

قسم.

سخته يحنې، سخت سارۍ،

ژنځيدل : خنځيدل، له

ژنگ : تلي، د پيتلو يا

کوزې يا بيل داسې لوبې نه

وسپنې جوړه تلي چې په

قطره قطره زنځيدل.

سکولونو کالجونو يا جيلونو

ژنځۍ : نرۍ نرۍ او ورې

کښې د گيتې پوره کيدو نه

ورې کړۍ.

پس وهلۍ شي. جړنگانۍ،

ژنځدان : د زنې منځنۍ

ږنگ، گينگرۍ، کرنگانۍ،

ژوره برخه، زنځخۍ.

شرنگانۍ.

ژندان : جيل، بندي خانه، د

ژنگون : د ورون او پنډۍ

قيديانو ساتلو ځاي.

ترمنځ برخه،

ژندالي : محبوس، قيد،

ژنگي : زنگ خوړلۍ،

سندۍ. د زندان سره متعلق.

رنگ نيولۍ. زنگ شوم

هغه خاورۍ چې زندان ي

- زنګي** : حبشي، تور پوستي.
تور پوتکي، تور غټ او قوي
زنه : دلاندي شوبډې و
مري ترمنځ حصه ذهن،
زنهار : حردار، هرګر، هيڅ
کله، هډو، بيحي، مان، پناه،
د تاکيد دپاره هم راځي
زني : رږي، تحم، روښي، د
ختکي، هندواني وغيره تخم
زو : زيږنه، رپرېدنه، زوکړه،
زواک : ژواک، ژوند،
ژوندون.
زوال : کمې، تنزل، د ترقي
او عروج کيدنه، لرې کيدنه،
ور کيدنه، له سرمه پريوتنه،
لويدنه، غورځيدنه.
زوبل : ژوبل، زحمي، تبي،
زوتول : ضبط کول، يادول
زده کول.
زوج : ميره، حوره، حصب
زوجه : بنځه، ربيبه،
ماندينه، اورته، عورته
زوجيت : د زوجيت د متعلق
زور : طه، قوت، غوږ، موټن
- تاو، سيک حر، ظلم**.
زياتې، تعدي
زور : فتحه،
زوراک : زوراق، پسخاک،
وړه حوراکي
زوراور : زورور، طاقتور،
قوناک، سيکور، جابر،
ظالم
زورزياتې : ظلم، تيرې،
ستم، زور ظلم
زور شور : شان و شوکت،
ګرماګرمي، ګرمجوشي.
زورق : کشتي، وړه کشتي
زورکي : وړوکي زور، د
پښتو مخصوص حرکت چې
د يوه زور برابروي او اليه
ليکنې شي
زورل : خورول، ريرل، په
عداوت، ملامت کول
سوري ستعي ويل
زورور : زور لرونکي، د
زور حاوید.
زوريډل : حور ډل،
زور ډل، رښه کډل.

- د عتاب لاتندي راتلل.
- زور** : بودا، د ډير عمر، عمر خورلې، سپين ډير، د بوي متضاد.
- زوپ** : شور، غوغا، غالمغال، غورېش، غورمش.
- زوکړه** : پيدا کيدنه، تولد، زيږيدنه، پيدائش.
- زوکول** : پيدا کول، زيږول، **زول** : خول، تيزه سيلی چې خان سره دورې راپورته کړي.
- زولن** : زون، له زور وک، زوې لرونکې زخم.
- زوم** : د لور ميرۀ، د واده خلمې، د لور خاوند.
- زومنه** : بنوروا، شوروا، شوربا، نقصان، زيان، تاوان، خساره.
- زون** : سيمه، منطقه، طبقه، قلمرو، کمر بند.
- زونډ** : ژوند، ژوندون.
- زونډم** : ژوندی، حيات.
- زوول** : زيږول، پيدا کول، راوړل، زوکول، سولول، زوديل، زدوول، ژوول، ژويل، **زووه** : د غره د لمنې هغه خاې چې په گرمي کښې پرې اوبه راځي.
- زوه** : د زخم نو، د دانې خړ، رنگ لرونکې اوبه. پيپ، **زوي** : خو، د انسان نارينه اولاد، بچي.
- زويرگي** : زيرگي، زگيرون، زگرون، لرياد، بلايه، نالبت.
- زه** : د مفرد متکلم ضمير، خپل طرف ته اشاره.
- زهد** : تقوي، پرهيز.
- زهر** : زار، گندير، اندير، جر، تريخ.
- زهر موره** : زار موره، جر مری، جرې، يو قسم مری چې د زهر د علاج دپاره پکارولې شي.
- زهر مهره** : وگورئ زهر موره.
- زهرناک** : زهرژن،

- زی :** دالفظ د بعضی قبیلو د نومونو سره وروستو راځي لکه بارکزي، یوسفزي، اورکزي وغیره.
- زیات :** زیاده، ډیر، سیوا، زبنت، باندې، تیرم.
- زیاتره :** اکثر، ډیر زیات، زبنت ډیر.
- زیاتول :** ډیرول، ټولول، جمع کول، جگړول، لوړول، دو وهل.
- زیاتي :** اضافي، له حده وتلی یا وتلی.
- زیاتیدل :** ډیریدل، پریماه کیدل، اضافه کیدل.
- زیاتې :** زور، ظلم، تیرم، تجاوز ریاتوالی، ډیر والی.
- زیار :** زحمت، رږ، کوشش، جدوجهد، افسوس، ارمان.
- زیارت :** قبر، مزار، ملاقات، لیدنه.
- زیارکېش :** زحمت کېش، خواري کېش، زیار ایستونکې، کوشش کونکې.
- زهرناک، زهر لرونکې :**
- زهروه :** د مابنام سترګه، مابنامی ستورم.
- زهروه :** زاره، تریخه، بورم، د بنیاد د بدن دننه یو عضو.
- زهريله :** زهر لرونکې، زهرناک، زهرژن.
- زهوب :** زوه، د زخم اوبه.
- زهوزاد :** زوزاد، اولاد، بال بچ.
- زهیر :** کمزورم، ناتوان، ضعیف، راشوم، په تکلیف شوم، غمژن، خفه، خوابدم.
- زهیرول :** خوارول، ناتوانه کول، کمزورم کول، غمژنول، خفه کول، خوابدم کول، خړول، سپکول، خجلول، تکلیف ورکول.
- زهیریدل :** کمزورم کیدل، ضعیفیدل، خفه کیدل، خوابدم کیدل، عذابیدل، ازاریدل، خړیدل، شرمیدل، خجلیدل.

زيان : ساوان، نقصان، ضرر. ڏانا، پوه، خير.

خساره، اولاد سي وخته
عور حيدسه، مڙي بجي پيدا
رنگ. ڙير : ڙير، ڙر، يوقسم

ڪيدنه ڙير بخن : ڙير بخن،

ڙير غلن، ڙروزمه، ڙير رنگ
ته مائل. ڙير ڀير : ڙير ڀورق، ڙير

ڪڍو، ڙيرا، ڙير مخي خوار
او مانده، په رنگ تک ڙير.
ڙير ڙينبله : ڙير

ڇينبله، د بيماري له ڪبله ي
ڇي رنگ ڙير تبديل ٿي وي.

ڙير ڪ : ڇي رنگ ي ڙير
وي د ڙيري بيمار.

ڙير ڪه : د ڙير رنگ
لرون ڪي پوه مرعي

ڙير لرون ڪي : پوه ڙير رنگي
ونه او دهغي ميه ڇي توري

توري ڏاني نيسي او حڪيمان
ي په دارو ڪيني پڪاروي.

ڙير ڀول : ڙير رنگ ور ڪول،
ڙير ڀول، ڇڀول، شرمول،

شرمنده ڪول.
ڙير ڪ : هو ڀنيار، عقلمند.

ڙير ڪ : هو ڀنيار، عقلمند.

- ٻڻڪڻا، زياره،
زيريدل : زيريدل، زير
 رنگ جو زيريدل، خريدل،
 شرميدل، شرمندہ کيدل،
 وار خطا کيدل.
زير : د زيري بيماري،
 يرقان، هغه بيماري جي رنگ
 پکڻي زير شي.
زيرو ڪرڻ : ششڪرڻ، شز ڪرڻ،
 جر ڪرڻ، جيشڪرڻ، سيز ڪرڻ،
زيست : ژوند، روزگار،
زيست روزگار : ورڪرہ
 راکرہ، لين دين، تعلق، رشتہ،
 تلہ راتلہ، مڙي ژوند، غم
 بنيادي، ڪار روزگار، ڪار
 ڪسب.
زيم : زم، سو، سيب،
 نمڙن والي، لنديل، رطوبت.
زيمڙن : زيم لرونڪي، زيم
 ناک، مرطوب، سيب ڙن،
 سيب کونڪي.
زين : پالنگ، چپرڪت،
 تخت، داس د شا هغه د
 خرمسي او لڙڪي نه جوڙه آله
 چي سور پري کڻيئي.
زينت : بنائست، ٻڻڪلا،
 ڊول.
زينه : پوري، پاوري،
 اندر پايه، پار چنگ، پار خنگ،
زي : د پڻو د حروف تهجي
 د اتلسم حرف ”ز“ تلفظ.
زيب : زينت، ٻڻه ٻڻڪاره
 کيدنه، ٻڻائيدنه.
زيبا : بنائستہ، ٻڻڪلہ،
 ڊولي،
زيئون : بنون، بنوون، بنونہ،
 خانلہ.
زير : ڪسرہ، لانديني
 حرڪت.
زيو : ٻڻڪتہ، کڻتہ، کوز،
 لاندي، د پور تہ متضاد.
زيرمه : خيرمه، توبنہ،
 سڀما، پاسرہ.
زير : ٻڻه خبر، يڪ
 خبر، خوشخبري
زير : د صفر اتڪليف، حوا
 گر خيدنه، حوا بديدنه، د
 بدھضمي لہ وجي لہ خلي بہ

- ترخي زيرې اوبه وټنه. **زيريدل** : زوكيدل، پيدا
زيرو : د زير اسم تصغير، كيدل.
زير : زير.
زيرمه : زيرمه، خيزمه، شوربا.
زير : كالې، پسول، گانه.
زي : زى، غاړه، كناره، پيڅه، خنډه.
زول : زوول، راوړل، اولاد پيدا كول، بچي پيدا كول.
زى : ژى، گوډى، خيگ، شنار، غركه.

پوه، د لسانياتو ماهر.

ژبغړاند : ژبور، په خبرو نوم نوم راغلې ماشوم، ژبغړاندې.

ژبن : وعده کونکې، لوظ کونکې، ژبه کونکې.

ژبون : ژبه. زبون، وارخطا، بې واره.

ژبونکې : ژبينکې، ژبونې.

د قميص کالر. د بنځو د تېر په زرتار گنډلې شوې غاړه. د پرتوگ خښتک

ژبونگه : د توکي هغه توبه

چې د کړيواسه نه د لاندې گنډلې شوې وي.

ژبونې : ژبونکې، ژبينکې، د پرتوگ خښتک.

ژبه : ژبان، زبان، د عوبښې هغه توبه چې خلۀ کښې وي.

ژبه : لسان، نطق، تکلم، د

خبرو اترو دپاره استعمال کيدونکې د وينا ذريعه.

ژبه کی : وره ژبه، کمکي

ژبه، ژبې. د کپرو ترخځ. د

ژ : (ژې) د پښتو حروف

تهجي نولسم حرف چې د ابجدو په حساب ي شمير د

"ز" برابر يعنې اووه (۷) دى.

ژارندوک : ژړندوک،

ژړاند، ژړندوکې، ژړان، ژړيدونکې.

ژاله : ړلۍ، انتهايي منجمد

شوې واوره.

ژالۍ : ژلۍ، ړلۍ.

ژامنه : ژامه، جامه،

ژامور : د لويو ژامنو خښتن.

کيلو غاړې، دېر خوراکه.

بدرنگ، دارور.

ژانر : ادبي صنف.

ژاولن : ژاوله لرونکې، د

ژاولې ماده لرونکې. کم

جراته، بې ږډه

ژاوله : سټه، د کبين موم،

چيونکې.

ژباړه : ترجمه، ژبه اړونه.

ژبان : ژبه، وعده، لوظ،

زبان.

ژپوه : د ژبې عالم، د ژبې

ژړنده گرمه : ژړنده

چلونکې، ژړندې چلولو واله.

ژړنگ : ژړنگه، شرنگ،

شرنگه.

ژړواله : تلوار، بېره، تادي،

جلتي، جلدي.

ژړی : د اوبښ تښتي ته نژدې

څنگه توپکۍ، ژړنگه.

ژړ : زېر، يو قسم زېر رنگ

لرونکې لوبښې.

ژړا : ژړيدنه، اوبښکې تويونه.

ژړا انګولا : وېر، هائ

کوکار، ژړا فرياد.

ژړان : ژړاند، ژړونکې،

ژړيدونکې.

ژړدکه : کاڅره، زردکه.

ژړغونۍ : ژړغونۍ، ژړاته

مائل، ژړغونکې، وارخطا،

زېررنگې.

ژړل : له سترگو اوبښکې

تويول.

ژړند : ژړاته نژدې،

ژړندويه، چې اوبښکې يې لا د

سترگو نه وي بهيدلې.

وړو يو قسم بيماري. د قلم په

خوله کښې د نوک سره نښتې

آله چې نوک ته رنگ

رسوي.

ژبه وړ : تيز ژبې، ژبغراند،

په ژبه چالاک. د اوږدې ژبې

خواوند، بې لحاظه.

ژبې : وگورۍ ژبه کې.

ژر : زر، چابک، چټک،

په بېره، په جلتي، سمدستي،

په شتاب، فوراً.

ژر تر ژره : سمدستي، زر

تر ژره، چټ پټ، سمدست،

فوراً، په هغه درنگ.

ژړل : اوږه کول، وږه کول،

دلول، په ژړنده يا ميچن يا

مشين اوږه کول.

ژړنده : سانجه، جنتري،

جندري، د ناليو او تشو

کارتوسو د درستولو او دکولو

قالب. قفل، کولپ، تاله،

قلف.

ژړنده : د اوږه کولو يو قسم

مشين چې په اوبو گرځي.

ژړندوک : ژړان، ژړاند،
ژړيدونکې، ژړند.

ژړنده : ژړانده، د عاشورې
مياشت.

ژړول : په ژړا راوستل، په
ژړا کول.

ژړه غولې : ژړا ته مائل، ژړا
ته تيار.

ژړيدل : ژړل، په ژړا
کيدل، په ژړا راتلل، زير
رنگ اخستل، شرميدل،
مراوې کيدل، جينگريدل.

ژړی : جرې، وگورئ
پيريان اوبه.

ژړی تبه : سره لرې تبه، د
مليريا تبه.

ژړې : زيرې، د زيرې مرض،
يرقان.

ژړکې : شيرکې، شيزکې،
ششکې، جيزکې، خيبرکې،
جيشکې.

ژغ : زغ، يغ، جغ هغه آله
چې د يوې کولو په وخت د
غوايانو خټ ته اچولې شي او

يوې ورپورې تېرلې شي. د
ختو د يوم يوه پړه.

ژغ : اواز، شور، جغه، يرغ،
غږ.

ژغال : ژړ، کاني، کت
کاني، قوت کاني، نري کاني،
باجري

ژغڅی : د نښتر د ونې پاڼې
چې د ستنې غونډې تيرې
وي.

ژغ ژغړی : نری او لږه
ډلې.

ژغړی : فکر، عمل، وتنه،
پروا، فرق، بيلتون.

ژغړ : جوغړ، درز، وړه
کنده، ژوغړ.

ژغړغړی : گونگرو، جرس،
يو قسم واينه. د غز بور.

ژغل : له لږ ګونه جوړه
شوې جاله. باجري، باجري.
شکه،

ژغند : ژوغند، په ونه او
لرګي کېنې د تېر په واسطه
شوم ژغړ. په بدن کېنې ژور

- زخم. **ژمے** : د یخنی موسم، د شمسي کال خلورم فصل. زمستان.
- وڼه. **ژغنده** : ژور لښته، ژوره.
- ژغندلې** : ژغ موبږې، ژوغندې، هغه لرگې چې په جغ کښې د غوایانو د سر د وتلو مخه نیسي.
- ژغورل** : خلاصول، ساتل، بچ کول.
- ژغونلې** : جغونلې، جغندلې، ژغندلې.
- ژغمې** : د جنګي زخمیانو د وړلو دساره پکساریدونکې زامیل، ستریجر،
- ژگه** : نکاح شوې ښځه.
- ژلګرې** : ډلګر کې، ډلګرې، ډلګرې، نری نری ډلې.
- ژلیاغره** : نری ډلې.
- ژلې** : ډلې، ډډې.
- ژمنځ** : ډومنځ، ګومنز، منبرز، ډمنځه.
- ژمنه** : زمڼه، نیټه، وخت، قول، ژبه، لوظ، وعده.
- ژمې** : د یخنی موسم، د شمسي کال خلورم فصل. زمستان.
- ژلدره** : سانچه. تاله، کولپ، قفل، قلف.
- ژلمړی** : سیم کش. د زرګرانو د کار یوه آله.
- ژنل** : شاربل، زګول، مینل.
- ژنکې** : خلموټې، زنکې، نوم نوم بلوغ ته رسیدلې هلک.
- ژنې** : خوان، خلمې، زنې، نوم رسیدلې، زنکې.
- ژواک** : ژوندون، ژوند.
- ژوبل** : زخمي، ټپي، خت پت، وهلې نټلې، مجروح، غوڅ غوڅ.
- ژوبلول** : زخمي کول، خوږول، ژوبل کول، ټپي کول، خچ بچ کول.
- ژوبله** : زخمي کیدنه، زخمي توب، ټپي توب، جګړه، جنگ.
- ژوبلیدل** : زخمي کیدل،

ژوند : د مرگ متضاد،
ژوندون، حیات.

ژوندون : ژوند، حیات.
ژوندی : ساه لرونکې، د
مړې ضد، حیات، ثابت.

ژوول : ژویل، ژیل، زوول،
په عاینونو پستول او رس
ترې ایستل، چوپل، ژول.

ژوم : ژوندی، د ساه
خاوند، ژوندي سر، د سیلوې
څښتن، حیوان.

ژیره : ږیره،

ژې : د پښتو حروف تهجي
د بولسم حرف "ژ" تلفظ

ژی : څږه، عاره، کناره،
پیڅه

ژم : د اوبو مشک.

مجروحیدل، خوړیدل، تېي
کیدل.

ژور : درغي متضاد، عمیق،
ډونکې.

ژورکښکې : د زنګانه د
سترګې لاندې ژور ځای، د
توتکې ژور ځای.

ژورول : ډونکې کول،
کنده کول،

ژوره : د ژور مؤنث، ډو غله،
ښکته زمکه، لویدلې او کنده
زمکه.

ژوریدل : عمیقیدل، کنده
کیدل، ډونکې کیدل

ژوغنه : سر کښې لار،
ژنده.

ژول : ژوندی پاتې کیدل.
ژوندی وسیدل،

- ڀو :** (ڀڙي) ڊڀڻو حروف
 تھجي شلم حرف چي د
 ابجدو پھ حساب د "ز" برابر
 يعني اووہ (۷) دے .
ڀوڊل : کينول، کينودل .
ڀوري : ڀلي، ڙالھ .
ڀوغ : د غريو بل قرات .
ڀوغانخه : ورگه، ورڀه،
 کيلھ،
ڀوغيوغھ : ڀغريغھ، ڙنگولھ،
 گونگرھ، گينگرھ،
ڀوغريغھي : د غنمو د دانې
 پوڻ، د غوز پاڻھ .
ڀوغل : د شڪو او کاڻو جغلھ،
 د ڪنگل جغلھ يا ٽوٽھ، د کاڻو
 او تيرو ڙغل .
ڀوغڻ : پھ بلا اختھ . ڀغ
 لرونڪي .
ڀوغول : غيول، وھل لکھ
 رباب او نور د موسيقي
 آلات . پھ خبرو راوستل، لھ
 خلي خبري ايستل، گونول .
ڀوغولي : غيولي، پھ خبرو
 راوستل،
- ڀوغونڪي :** غيرونڪي، هغه
 خوک چي غيول کوي،
 خبري ايستونڪي،
ڀوغيدل : غييدل، پھ خبرو
 راتل، وھل کيدل، غيول
 کيدل،
ڀوغيلونڪي : غييلونڪي، پھ
 خبرو راتلونڪي .
ڀولي : د واري وري ٽڪري
 چي د باران سرھ وريوي،
 ڙلي، ڀري، ڙالھ .
ڀومڻخ : گومنز، منڱخ، يو
 قسم غاڻن لرونڪي آلھ چي
 ويڻتھ پري سمولے شي .
ڀومڻخول : ويڻتھ سمول،
 غمڻخ کول، گومنزول، پھ
 ويڻتھ کيني ڀومڻخ وھل .
ڀومڻخولڪي : گومنز
 کونڪي، منڱز کونڪي، غمڻخ
 کونڪي، پھ ويڻتھ کيني
 ڀومڻخ وھونڪي .
ڀومڻخونه : غمڻخونه،
 گومنزونه، منڱزونه،
ڀومڻخيدل : ويڻتھ سميدل،

- ڊوڊو : زور، شور، غوغا،
 اوازونه.
 ڊيروڙ : ڊيري ڇاوند.
 ڊيرو : د مخ هغه ويښته ڇي
 لوم پريښوم شي.
 ڊيري : د جوارو د توکي
 نازکه پرده ڇي د دانې مخ ي
 پوښلې وي. پرده، پنځه،
 ډيرم : د څنگلې سر، د
 څنگلې بند.
 غمنځيدل، گومنزیدل، ويښتو
 کښي گومنز وهلې کيدل.
 ډمنځيده : ويښته سمیده،
 منگړ کيده، گومزیده،
 غمنځيده.
 ډمنځي : د جولا ډمنځ. د
 اوبدلو ډمنځ.
 ډمنځي : يو قسم ډمنځ ڇي
 يو خوا غاښونه لري او بل پله
 نه لري.
 ډمونځ : وگوري ډمنځ.

خدای ته سر بنکته کونکے .
ساحر : جادوگر، کوڊگر،
 سحرگر، پاروگر .

ساحري : جادو، جادوگري،
 کوڊگري .

ساحل : د سين غاړه، هغه
 وجه غاړه چې په بحر پورې
 نښتي وي .

ساحلي : په ساحل مربوط،
 د بحر د وچې غاړې .

ساخت : جوړ شوم، روع
 شوم . جوړونه، رغونه، پخه
 او رنگ شوې خرمن .

ساختگي : جوړه شوې،
 جوړ شوم، جعلی، غیر
 اصلي، غیر طبعي، بناوت .

ساد : پاک، سوتره، روع،
 ایمانداره، د ښو اخلاقو
 خاوند، د عل متضاد، سادکه .

سادگي : ساده والی، بې
 تکلفي، سهولت، اساني،
 حاکساري . شوده، توب، پاډي
 توب .

ساده : معسولي، اسان هغه

س : (سين) د پښتو د حروف
 تهجي یو ویشتم حرف چې د
 ابجدو په حساب ی شمیر
 شپيته (۶۰) دی .

سابق : وړاندینې، اولنې،
 مخکښې، ورومې، لرغون،
 سابقه .

سابقه : معامله، تعلق، رابطه،
 واسطه . د سابق مؤنث .

سابودانه : د یوې ونې تخم
 چې بیمارانو ته په پيو کښې
 اچوي او د عسې يو نرم حوراک
 ترې تیار کړی شي .

سائل : بچ کول، په خامې
 کول، حفاظت کول .

سائنه : حفاظت، ژغورنه، په
 امن کونه، بچ کونه، پالنه .

ساتول : هغه آله چې غوښه
 پرې قيمه کولې شي، توقیه،
 ټوکا، هډکپ، ساطور، د
 هډوکو ماتولو آله .

ساتين : ساتن، اطلس، یو
 قسم کپړه .

ساجد : سجده کوونکې

کپره یا بل کوم خیز چي نقش
و نگار پرې نه وي شوم،
بيوره: سپين زړه، اخلاص
مند: کم عقل، پاډي، شوده،
نگه، خالص.

ساده باده: کم عقل، احساس.
ساده بوده، ساده سوده.

سادين: هغه ښځه چې د
کروندې نه محکمني وړولې
شي.

ساربان: ساروان، اوښه،
اوښوان، هغه څوک چې
اوښان ساتي

سارق: سحي، خبثي،
بوختي

سارق: غل، شوکمار،
ډاکو، ډاږه مار.

سارنده: سرنده، سرينده، د
موسيقي يوه آله.

سارنگي: د موسيقي يوه
عته آله.

ساروان: ساربان، اوښه،
اوښان ساتونکي

سارواني: د سارنده

ساروان کار او کسب.

سارم: سيال، مخه، برابر،
مساوي، اندول.

ساره: د يخسي موسم، د
گرمي متضاد، يخني.

ساز: د موسيقي د يوې يا
گڼو آلو اواز، روح، حور،
سم.

سازباز: چل ول، سارشي.
چل ونه، جوړ تور، آب ست،
چيلو کښې سره څه خبره
جوړونه

سازش: منصوبه، صلاح، د
څه کار د کولو نه وړاندې د
هغې د کولو طريقه خوښونه.

سازنده: ساز غږونکي، د
موسيقي د يوې آلې نه اواز
ايستونکي، سازي.

سازول: سمول، جوړول
د دوو کسانو يا ډلو مخ
کښې صلح رسول، پخلا

کول
سازي: د موسيقي هر مبد.

ساز غږونکي، سارنده

- سازیدل** : حوریدل، سمیدل، روغیدل، د دوؤ کسانو یا دلو تر منځه صلح راتلل، سره پخلا کیدل.
- ساعت** : لمحہ، لحظہ، وخت، گہری.
- ساغر** : جام، پیالہ، د شرابو څښلو جام یا پیالہ.
- ساق** : د گیتی او کوندی تر منځ د پښې حصہ، لینکے.
- ساقط** : ضائع کیدونکے، پریوتونکے، لونیدونکے، زیان شومے اولاد، بې مودې اولاد.
- ساقی** : اوبه ویشونکے، اوبه ورکونکے، ابرے، ابیار، شراب ویشونکے، په بل شراب څښونکے، محبوب.
- ساکت** : خاموش، چپہ حله، بټه حله، علی، چپ، په آرام.
- ساکن** : په ځای ولاړ، په ځای پروت، نه خوځیدونکے، د متحرک متضاد.
- ساگ** : سابه، یو قسم شہ سبزي چې پخولے شي او د پخلي نه پس هم یشین بخښ رنگ لري.
- ساگ سکرک** : د غریبی خوراک.
- ساگردانه** : وگورئ سابودانه.
- سال** : وړ، مناسب، سیال، کال، یوه آله چې گلکاران پرې د دیوال نیغ والے معلوموي.
- سال** : نرمه شگه، پسته شگه.
- سالار** : مشر، سردار، د لښکر مشر، د ډلې مشر.
- سالانه** : کال په کال، کالیز، کال پس.
- سالک** : لاروم، لاربه، یک، صالح، پارسا، پرهیز کار.
- سالگره** : د پیدائش ورځ نمانځنه.
- سالم** : روغ، جوړ، ثابت، بې عیبه، بې نقصه، مکمل، پوره.

سَالو : پرونے، شال، خادر،
ریبنمین خادر، د زنانو خادر.

سَالِه : د فصل ساتنې دپاره
جوړ پتونے چې سره پکښې
ناست وي او فصل ساتي.
منخنه، میانه.

سام : ویره، خوف، هیت.
دروندوالی.

سامان : مال اسباب، لوبښي
لرگي، د کور لوبښي کوډي.

سامع : اوریدونکې،
سامعه : د اوریدو قوت، د
اوریدو حس.

سان : یو قسم سپین رخت
چې عام طور سره د کفن
دپاره پکارولې شي.

سانچه : قالب، جندری. د
واورې د جوړولو قالب، د
خښتو د جوړولو قالب.

سانچه : نوم، نوم نوزم،
جدید.

سانحه : حادثه، واقعه، پېښه
سانده : ژړا، فریاد، مری
پسې ژړا.

سانډ : هغه خاوره چې د
نسل زیاتولو دپاره ساتلې شي.

سانډو : د ښینې خاوند، د
ښځې د خور خاوند، هم زلف.
ساه : سا، اروا، روح، ژوند،
دم، پوکې، پراس.

ساه لنډم : ساندېم، ساه
نندی، دمه، یو مرض چې ساه
پکښې بنده بنده کیږي.

ساهر : اصیل، شریف،
سوچه، جاندار، ژوم.

ساهر کار : لومړی مالدار،
سیت.

سائبان : سیورم پیدا
کونکې خادر، د نمر یا گرمی
نه بچ کونکې خادر، مینا،
چتر، سیوان، سایه وان.

سائل : سوال کوونکې، فقیر،
ملنگ، خواست کوونکې.
دخواست کونکې،

سائنس : یو تحقیقي علم
چې له برکته یو نوی نوی
خبرونه پیدا کیږي. حکم...
فن، د طبیعاتو علم.

سايه : سيورم، سورم . شين کبل، شنه گياه.

سايه دار : سيورم لرونکي، سبزي : هغه مړاوي.

کيدونکي خيزونه لکه گويي، چي سيورم لري.

سائي : يه، يعانه، پيسکي.

خه پيسې ورکونه.

سايوان : سيورم، شاميانه، سانيوان، سائبان.

خپر، منډو، چحکي.

سبا : راتلونکې ورځ، دين او بل سبا منځي وړخ.

سباوون : د سحر وخت، سباگون.

سبائي : د سحر وخت، سحر وختي وگوري سبا.

سبب : عذر، وجه، وسيله، ذريعه، بدل، عوض، موب.

سبحان : پاک، د پاکی حېستن، د الله تعالى څرگندوي.

سپارښت : سپارښتنه، سپارښت.

سپارښت : سپارښتنه، سپارښت، سپارښتنه.

سپارښت : سپارښتنه، سپارښت، سپارښتنه.

سپارښت : سپارښتنه، سپارښت، سپارښتنه.

سپارښت : سپارښتنه، سپارښت، سپارښتنه.

سپارښت : سپارښتنه، سپارښت، سپارښتنه.

سپارښت : سپارښتنه، سپارښت، سپارښتنه.

سپارښت : سپارښتنه، سپارښت، سپارښتنه.

سپارښت : سپارښتنه، سپارښت، سپارښتنه.

سپارښت : سپارښتنه، سپارښت، سپارښتنه.

سپارښت : سپارښتنه، سپارښت، سپارښتنه.

سپارښت : سپارښتنه، سپارښت، سپارښتنه.

- کول. **موسمونو کڻي ڏيو موسم**
 نوم چي وي بوتي پکڻي شه
 کيڙي او نه پکڻي يڻي وي
 او نه گرمي. بهار
- سپروول** : سوروول
سپريدل : سوريڊل
سپردل : پراستل. خلاصول.
 ازاول
- سپردي** : سڀڙي. خلاص.
 سڀڙي.
- سپرل** : سپرڊل. بيره
 کول. بنڪاره کول. پراستل
- سپرون** : هغه خوک چي
 سپري پکڻي وي
- سپروه** : ڏميري نه لڙه وڙد
 وينه ڇڻوڪي حشره چي د
 سريه وينتو کڻي پيدا
 کيڙي
- سپروي** : ڏعلي ڏاڻي سپره.
 هغه سپره چي پد غله کڻي
 پيدا کيڙي
- سپغول** : وگوري سپغول
سپک : بد وزن سپک. د
 درود متضاد بي غرند.
- سپاره** : ڏيوپ په ڪڏه
 کڻي ڏوسپني هغه تيره
 مڻوڪه چي زمڪه پري اڙولي
 شي، پاله
- سپاره** : هغه رحم يا سڪي
 چي د خرابيدو نه پس تري
 هر وحتي بو بهيري ناسور
- سپاس** : د چا احسان مه.
 د چا په احسان شڪريه ادا
 کول. شڪريه. احسان مدي
- سپاسنامه** : هغه تحريري
 شڪريه چي د چالوي سده
 وزيو يا صلور په خدمت کڻي
 د هغه ڏبنه کار ڪرډگي په
 وجه پيش کولي شي.
- سپاهي** : سپائي، د فوج يا
 پوليس زلمي، اسپائي.
- سپر** : ڊال، ڪنگل
- سپرڇي** : لويه ستن چي
 کيڙدي او کتي وعيره پري
 گڏلے شي
- سپرغي** : ڏاور شري.
- سپرلي** : په خلور د

- ذليل، د کچه خوي خاوند،
حقير.
- سپکاره** : چاته بدرد
وئينه، چاته سپکې خري
کونه، بې عزتي، سپکوب.
- سپکوب** : سپکيا،
سپکاره، حقارت، سپکواله.
- سپکول** : وزن کمول.
بدرد وئيل، بې عزته کول،
سپکه : د سپک مؤنث.
- سپکيدل** : وزن کميدل،
لږيدل بې عزته کيدل، ذليل
کيدل.
- سپلمی** : يو قسم صحراي
سوته چې پاڼې يې د زخم يا
پرهر دپاره پکارولې شي.
- سهما** : په حيال لگنت
کوبه، پيسه ډيره په حيال
لگوبه، کفايت شعار، پس
انداز، ذخيره، زيمه، بچت.
- سپمول** : بچت کول، په
اندازه خرچ کول، پيسه په
خيال لگول.
- سپميدل** : بچت کيدل،
- بچ کيدل، پاتې کيدل، پس
انداز کيدل.
- سپنخرم** : وسپنخرم، د
وسپنې هغه بیکاره برخې چې
په اور کښې د سرې کولو نه
پس ترې پاتې کيږي.
- سپنسي** : سوتلی، سند، د
سوتلی تارونه، مزي.
- سپنسين** : د سوتلی نه
جوړ، د سټو نه جوړ، د پومبي
نه جوړ.
- سپنگه** : د اور بخرم، د
اور بخرکي.
- سپوتکه** : پروڼه،
تيکره. هغه ټوکر چې د
ديک په سراجولې شي.
- سپور** : بې غورو، خشک.
د سپکې خلې خاوند هغه
څوک چې په خلۍ کښې يې
خوږه خبره نه وي. سور،
- سپورول** : خشکول، وچول،
بې غورو کول.
- سپوريدل** : خشکيدل،
وچيدل، بې غورو کيدل.

سپوري سٽي : وگوري

سپوري.

سپورمي : مياشت، مه،

مهتاب، قمر، اورمڪي.

سپه سالار : سرلنڪر، د

لنڪر مشر، ٽول مشر، جرنيل.

سپيازه : هغه بنجھ يا ماده

خناور چي بچي ضائع ڪوي.

سپيتول : دسپي عوبدي

خوي ڪونه، دسترگو وري

واله، داروا خوار واله

سپيغول : اسپغول، سپغول.

يو مشهور تخم چي په دارو

کيني استعماليري.

سپين : دتور متضاد، پاڪ،

صفا، صادق.

سپيناوم : وضاحت،

شڪ لري ڪونه.

سپين دروبه : سپين

روبس، معزز، عزتمند،

مخورير، مشر.

سپين زر : سپيس رنگ

لرونڪي يو قيمتي دھات.

چاندي.

سپين ڍيرو : بودا، مشر،

چي ڍيري ويسته ئي سپين

شوم وي.

سپين سترگي : بي حيا،

بي شرمه، کلڪ سترگي.

سپين سرم : بودا، مشر،

زور

سپينول : پوست لري

ڪول، پوستڪي لري ڪول،

مسيس لونبي پاڪول، سپين

رنگ ور ڪول، قلعي ور ڪول،

خبره صفا ڪول، معاملہ

پاڪول.

سپينه : دسپين مؤنث.

واژه. روپي، خبره صفا

ڪونه. دپني د ڪوندي نه

بنڪته برخه.

سپيني : دپوندي نه لڙه بره

دپني پسته برخه. دپوندي

دپاسه پلي. واژه، واژه ڪي.

سپينيدل : پوست لري

کيدل، پوستڪي لري کيدل،

مسيس لونبي پاڪيدل، سپين

رنگ ور ڪول کيدل، قلعي

- کيدل، معاملہ پا کيدل. خبر د
صفا کيدل
سپيخل : صفا کول، پاکول،
بي و ته کول، بي عيه کول
سپيخلتوب : پاڪي.
صفائي، پاڪ نوب، پاڪوالے،
سوچه والے
سپيدار : يو لوڻ قدې ونه،
چنار، چينار.
سپيدي : سباوون، د سحر
رناي، د سبا علامه.
سپيرکي : يو قسم بوتڙے او
د هغي داسې چې د گيدې د
درد دپاره ترې د کورسې دوا
کار اخستے شي
سپيره : په خاورو ککر.
حر، خاڪي تاه، وړان،
حراب. بدمرغه، بدبخته،
بدقسمته.
سپيره توب : سپيره والے،
بدمرغي، بدنصبي، خر والے.
سپيرمه : سپر مه، د پوزي
سورے.
سپيښته : هغه نري پرده
- چې د زرغون تاف وي، شپيته، د
سې پرده.
سپمه : هغه سپي چې بر
سپے غواړي بدفعله، او
بدکرداره ښځه.
سپي : د سپي مونت.
سپي : يو قسم غوښه
خوړونکے خنار چې خلق ي
په کورونو کښې د خوکی
دپاره هم ساتي.
ست : بلنه، دعوت. د
سپيغولونه و تے جوهر چې د
گيدې د نرمولو دوا گڼلے
شي
ستا : د تا، د مخاطب ضمير
ستار : ستار، د موسيقي يوه
آله.
ستار : پرده پوښ، پرده
پوش، پوښونکے، د الله تعالي
يو صفتي نوم.
ستاره : هيت، ويره، سام،
دروندوالے، دبده، رعب،
سهم. قسمت، تقدير، بخت،
طالع، تندے. ستورے.

- ستاسو** : د مخاطب ضمير د تاسو، د تاسې.
- ستاسې** : وگورئ ستاسو.
- ستاله** : آستانه، کور، د چا پير بزرگ ډيره.
- ستانه** : ستون شوي، پاتې شوي، خديدلې، معطل شوي.
- ستايل** : تعريف كول، مدح ونيل، صفت كول، په بڼه سترگه كتل.
- ستايښه** : ستايل، صفت كونه، مدح كونه، تعريف كونه.
- ستر** : غټ، لوم، مشر، فراخ، پلن، وړې، تنكي، كولك، ټيک، څڼې.
- ستور** : حجاب، پرده، پرده.
- سترغلي** : د سترگو گاتې، د سترگو حلقې، د سترگو چاپير چل ځاي.
- سترگگ** : د سترگو اشاره، د سترگو خبره، سترگه وهنه.
- سترگه** : چشم، هغه اندام چې د كلو قوت لري. د بوټي سترگه، تيغه، د سبا سترگه، د نمر سترگه.
- ستروول** : لويول، غټول، كاميابول، وده وركول.
- ستره** : سوتره، پاك، صفا، بې عيبه، سپينځلې.
- ستريدل** : لويدل، غټيدل، وده كول، ترقي كول.
- سترې** : گيلې، دلي، انبار، د فصل پريكړې شوي ټوپ.
- ستري مشي** : هركلې، په خير راغلې،
- سترې** : ستومانه، پریشانه، درې درې.
- ستغ** : زير، تريخ، ناهموار، سخت، كلك. يو قسم غوټه چې په بدن كښې لكه د ننكي په شكل پيدا كيږي. د غره سرتو غټلې نيغه لار.
- ستغه** : بده وينا، سپوره وينا، سخته خبره.
- ستمگر** : ظلم كونكې، ظالم، زياتې كونكې

- ستمن** : یو نرم سلائي چي يو
سري تيره وي او بل کښي ئ
نرم سورم وي او د گنډلو
دپاره پکارولې شي.
- ستنول** : گرځول، تمبول،
اټالول، بندول، ايسارول،
معطلول، منع کول، ستونول.
- ستنيډل** : په شاتلل، واپس
تلل، بيرته تلل، واپس کيدل.
- ستوان** : وچ توتان يا نيني
چي ميده کړې شي خواړه
پکښي ولرلې شي او بيا
خوړې شي.
- ستوري** : هغه اجرام يا کرې
چي په اسمان کښي د شپې په
وخت پر قيدونکي ښکاري.
- ستورم** : وگورئ ستوري
بخت، طالع.
- ستومان** : سترې، خسته،
زېلې، پرېشانه.
- ستومانول** : سترې کول،
زېل، پرېشانول، پرېشانه
کول.
- ستومانه** : سترې، پرېشانه،
- زېلې. پښيमानه
- ستومالي** : دستري والي
حالت. سترې والې، د پرېشاني
حالت.
- ستومانيدل** : سترې کيدل،
پرېشانه کيدل، پښيمايدل.
- ستون** : بيرته گرځيدلې،
واپس شوم، معطل، پسته،
واپس.
- ستولي ستغ** : شاهه زمکه،
د پرمخ متضاد.
- ستوليډل** : ستنيډل، واپس
کيدل.
- ستولم** : حلق، مری، غړی.
- ستوه** : هغه چاره چي دواړه
مخه ئ تيره وي، پيشقوزه،
پيش کوزه،
- ستوم** : د يو سره استعمال
کيدونکي لاقه چي د يواځي
والي معني ورکوي لکه يوه
سترې.
- ستي** : په اور سوم، په اور
سوځيدلې، کباب شوم، لمبه
شوم. د هندوانو هغه رسم

سجاده : د مونځ کولو

ځای، جائ نماز، جانماز، مسله.

سجاده نشین : د چا پیر

خلیفه یا نائب. هغه سره چې د پیر په گدی ناست وي.

سجده : په زمکه تندي

لگونه، خدای ته سر ټیټونه. د مانځه یو رکن.

سجع : قافیه بند شعر. مقفي

کلام، قافیه لرونکې خبرې. بلغاک، چغار.

سجود : سجده کونه،

خدای ته سر ټیټونه، د سجده جمع.

سج : خالص، اصل، سوچه.

بیخي، ټول، گرد.

سحاب : وریځ، اوریځ،

لړه،

سحار : وگورئ سحر.

سحر : سبا، سحار، د ورځې اولنۍ حصه، د ورځې

ابتدا، رڼا.

سحر : جادو، کوډې، منتر،

چې بنځه پکښې د مړ خاوند

سره اور کښې سیڅلې شي.

ست : تبا، برباد، هلاک.

ستک : د لرگي او وسپنې

هغه مشترکه اوزار چې میخ وغیره پرې ټک وهلې شي.

ستکور : نیم سوه

لرگۍ یا روټۍ. بیخ، ویخ، بنیاد.

ستل : مجموعي طور، یک

مشت، بیخي، گرد، په یوه مخه، ستاله، ستله، چټل

ستوپ : د خاورو د تیلو

نفره.

ست وټ : تبا، برباد،

خوارو زار، هلاک.

ستوکه : د سر دوښتو

هغه برخه چې پاس په تندي پرته وي.

ستول : تبا، کول، بربادول،

ورائول، گډوډول،

سجاد : سجده کوکۍ،

خدای ته سر ټنکته کوکۍ، ډیرې سجده کوکۍ.

افسون.

سختنه : تکلیف، مشکل،**سحربیان** : هغه مقرر یا

بده ورځ، کړاؤ، کړاک،

شاعر چې وینای دیر تاثیر

سختي : تکلیف، بده ورځ،

لري.

مشکلات، تنگسه، خواري،

سرخ : بخت، نصیب، طالع.

کلکوالی، ټینگوالی.

خوشحالی، خوش نصیبی.

سختیدل : کلکیدل،**سرخا** : فیاضی، بخښنه، د

ټینگیدل، محکمیدل،

خدای په نوم بې کچه خیر

مشکلیدل، تیزیدل.

خیرات ورکونه.

سرخو : خسر، د بنځي پلار،**سرخا** : خسا، گنده، بدبویه،

د خاوند پلار.

چتل.

سرخر گنی : د سرخ کور،**سرخات** : اسقاط، د مړي د

د سرخ خپل، سخرانه، د

جنازي نه پس د هغه نه د پاتي

سرخ خپلوان، خسر گنی.

شوو موبخونو او روژو د

سرخکال : سپړکال، روان

کفاري ادا کولو په غرض په

کال، موجوده کال.

حاجت منلو نغدې پیسې یا

سرخن : خبرې اترې، خبره.

نور څه څیزونه ویشل.

قول، شعر، نظم، غزل.

سرخاتوب : گنده والی،**سرخونلار** : ځوان غوايه،

چلتیا، خیرن توب. سخاوالی.

هغه ځوان سرخه چې په غاښ

سرخاوت : وگورئ سخا.

دوه یا څلور وي.

سخت : کلک، مضبوط،**سرخونلار گم** : د سخونلار

ټینک، محکم. گران، مشکل،

اسم تصغیر.

سختول : کلکول، ټینګول،**سرخه** : کینه، حسد، رځه.**سرخي** : د خدای په نوم بې

محکمول، مشکلول، تیزول.

- دريغه خير زکات ورکونکې،
 سخاوت کونکې، فياض.
سخرې : د غوا بچې، خوسې.
سده : عقل، هوش، خود.
سده : ديوال. د ټوپک د
 شپيلۍ رځۍ. خنډ.
سده بد : عقل فکر، هوش
 وحواس.
سږ : کپړۍ، ککړۍ،
 کوپړۍ، د سر کاسه. خوکه، د
 خټه خيز پورتنۍ حصه. خوا،
 اړخ، طرف، پلو، د تلې يو
 طرف. مخکينې، مخه،
 شروع، اول.
سږ : راز، پټ، پناه، د
 علانيت متضاد.
سږ : چرت، طبيعت، د
 سندرو د علم موضوع،
 راگ، اواز.
سراب : دوکه، د هوکه، د
 سختۍ گرمۍ له کبله د شگې
 هغه خلق چې د اوبو گومان
 پرې کيږي.
سراپا : سر نه تر پښو
- پورې، بيخي، بالکل، سراسر.
سراج : چراغ، ديوه،
 خراغ.
سراسر : ټول، په جمع،
 سر تر پايه، د اول نه تر آخره،
 سراپا.
سراسري : وگورئ
 سراسر.
سراغ : نښه، پته، درک،
 نښه پته.
سراغ رسان : پته
 لگونکې، معلومات کونکې.
سرانجام : کونه، پوره
 کونه، انجامونه، پای ته
 رسونه، ختمونه.
سرايت : اثر، تاثير. د يو
 خيز په بل خيز کښې دننه
 تلنه.
سرايه : سرای، دنيا.
سرای : کور، ديره، ديره، د
 مسافرو د شپې تيرولو ځای.
سرباز : فوځي، سپاهي،
 عسکر، سر بنډونکې، د
 ملک او قوم دپاره دشمن

جڳي سر ٻري ترلي شي.

سر ٻيرو: زياتي، علاوہ،
دياسہ، پورته، باندي.

سر ٻروست: سائنديوہ،

خارونڪي، سائونڪي، نگهبان،

محافظ، ديوي اداري يا تنظيم

مشر.

سر ٻروستي: نگهباني،

حفاظت، سائنه، مشري.

سر ٻريڪري: جڳي سر

ٿري ٻريڪري شوم وي. جڳي

سر ٿري قلم ڪري شوم وي.

سر ٻيناہ: دسر پتولو خام،

ڪور، ڏيرو.

سر ٻوش: سر ٻوش،

برغولے، سر بند، يوقسم

ٽوپڪ جڳي يوولس ڪارتوس

خوري. رائفل، ٿري ناٽ ٿري

ٽوپڪ، ٿري ناٿري.

سر ٻه: صرفه، دريغ، مخ

ارول، اشتها.

سر ٻه سر: يوشان، يو

برابر، مساوي.

سرتاج: خوانند، ميرہ، د

سره جنگ کونڪي،

سربازي: دسر قرباني

ورڪول، سر بنندن، له سرہ

تيريدنه.

سربالا: دسر دياسہ،

ڪامياب، ڪامران.

سربالده: سربالدي،

سربانه، هغه ٻري جڳي ڊڪڇه

خرمني يا ميزري نه جو ٻري.

هغه رسي جڳي ديوي ٿري

ڊپاره پڪارولي شي.

سر ٻواہ: مشر، دتنظيم

مشر، منتظم، ناظم، دسر

سر، نامي.

سر ٻسته: پت شوم، تاله

شوم، بند شوم، قفل شوم.

سر ٻلند: سرفراز،

سرلور، شمله جڳي، د

عزت او آفرين خوانند.

سر ٻلندي: سرلوري،

سرفرازي، عزتمندي.

سر ٻند: هغه بند جڳي سيند

يا خورته اچولي ڪيري،

سرورخ، وٽي، هغه رومال

- ميني تورے .
سرتور پايه : سرنه تر پنبو
 پوري، ٽول، سراسري،
سرتامبه : سرکش، ضدي،
 خيل ناک.
سرتور : چي سري خرگند
 وي. سرتوخ، سربرنهول، بي
 عزته، ذليل، شرمندہ.
سرتورول : سربنکاره کول،
 سرتلوخول، سربرنهول، بي
 عزته کول، شرمول، خوارول،
 ذليله کول.
سرتوره : دسرتور مؤنث.
سرتوريډل : بي عزته
 کيدل، سپکيدل، شرميدل،
 خواريدل، ميرۀ مړ کيدل،
 کنهيدل.
سرتور : سرتلوحے، بي عزته.
سرتير : له سره تير، دسر
 پروانه کونکے،
سرتيزه : تنسдохيه، هغه
 شوک چي سرتيزي کوي.
سرتيتي : اطاعت، عز،
 انکساري، بدنامی ي عرتي.
- سرچينه** : وگورئ سرچشمه.
سرحد : بريد، پوله، حد،
 ویش، ددوؤ ملکونو د علاقې
 مشترکه حد.
سرحدي : دسرحد سره
 متعلق.
سرخاب : يو قسم د اوبو
 مرغی چي ټوله شپه خپلي
 مادې نه جدا وي، سريخ،
 سرخاوي.
سرخ باد : ديو مرض نوم
 چي په وجود سره لمبه راشي.
سرخرو : کامياب،
 کامران، فاتح، گټونکے.
سرخروئي : کاميابي،
 کامراني، فتح، گټه.
سرخط : ديو مضمون يا
 کتاب نوم، سرخي، غټ خبر،
 خاص خبر، سرنامه، سرليک.
سرخي : دزنانو د سينگار
 يو سور رنگ چي په شونډو
 اورخسارونو لگوي.
سرخیل : د خاندان يا قبيلې
 سربراہ، مشر، سرلښکر.

سردار : مشر، رئيس،
اختيارمند. سپه سالار، لښکر
مشر.

سرداري : مشري، د لښکر
مشري، سپه سالاري.

سرداري : يو قسم تماچه،
۳۸ بور تماچه، سرداري
تماچه.

سرفره : د درې سر، د درې
لوړه برخه.

سرفواره : دوباره د سره
شروع کونه، په دويم ځل
شروع کونه.

سوده : د خبر بوزې د
ځانندان يوه ميوه چې د يخني
په موسم کښې راځي.

سودي : يخني، د يخني
موسم، سړي، ژمې، د گرمي
متضاد.

سوزد : ظاهریدنه، ښکاره
کیدنه، په ډاگه کیدنه.

سوزمین : ولایت، زمکه،
وطن، ملک،

سوزنش : ملامتیا، ملامت

والې، ترېنه، جزا ورکونه.
سوزوري : هوده، سرکش،
سرتېگي. نافرمانی.

سوسام : يو مرض دی چې
د تيزې تبې له کبله پکښې د
سري مازغه کار پریږدي.
گنگس، بې سده، نیم پاگل،
بادساره.

سوسايه : د سر صدقه چې
د وړو کي اخترا په موقع
حاجت مندو له ورکولې شي،
فطراڼه.

سوسېز : شين گوشين،
بیرازه. اباد او خوشحال.

سوسوي : د سر د پاسه،
سطحي، د ابو د سر د پاسه،
هغه خيز چې زمکه کښې ډیر
ښخ نه وي. معمولي، لږ.

سوشار : تر خلې خلې ډک،
ژي په ژي، مور، مست،
خوشحال.

سوشت : پیدائشي خوي
خصلت، عادت، فطرت،

مزاج.

حاکم، آمر.

سرکس : په ویر میدان هغه احاطه شوی ځای چې تماشې نندارې پکښې معاوضتا بنودلې شي.

سرکش : سرکښ، باغي، نه منونکې، نامنونکې، نافرمان.

سرکشي : باغي توب، بغاوت.

سرکلې : د نوي پيدا شوي ماشوم نه په ورومې ځل د سر کلولو رسم.

سرکوزي : شرمندگي، بې شرمي، بې عزتي، بې غيروي، دووسي.

سرکوزم : شرمنده، بې شرمه، بې عزته، بې غيrote، دووس. خنزير، بدليوه، بد ځناور.

سرکونډۍ : کانتې، بازيگره، سر ښکته پورته کونه.

سرکه : يوه تروه مانع چې د

سرطان : کوني کبر، پنجه پاؤ، کونيکړپ، چنگاښ، يو آبي ځناور چې د چيندخې نه وړو کې او د جولاکي په نمونه وي. د اسمان څلورم برج، يو موذي مرض چې د کينسر په نامه مشهور دى.

سرعت : تندي، تيزي، تلوار، بېره، چټکتيا، تادي، جلتې.

سرفراز : کامياب، کامران، سرلوړې، عزت گتونکې، فتح کونکې.

سرفرازي : سرلوړي، فخر، عزت.

سرقه : وگورئ سرفت، غلا.

سرکار : حکومت، د ملک واک او اختيار. اختيار دار، کارفرما.

سرکردگي : مشري، مشرتوب.

سرکرده : مشر، سرغڼه، سرغندوی، د سر سر.

انگورو يا ڪڻي وغيره د اوبو

نه جوڙي پري او د اچار په
اچولو ڪڻي پڪاري پري.

سرگردان : نارامه،

ناقلاڙه، زړه ستره، پریشانه،
بدحاله، په بده ورځ، هغه تن

چې سو پري گرځي.

سرگردانه : پریشانه،

لالهاند، خلبانده، سرگردان.

سرگردانيدل : بې ارامه

کيدل، ناقلاڙه کيدل، پریشانه
کيدل.

سرگرم : پيش پيش، په څه

کار ڪښي ډير په شوق برخه
اخستونکي.

سرگزشت : واقعه بيانونه،

سردوباره، تير شوي حال.

سرگشته : حيران و پریشان،

اريان دريان، وارخطا، بې خوده،

بيهوښه، ليونې، اوتر.

سرگومه : بې هوښه،

بدحاله، بې سده، په خان نه

پوهيدونکي.

سرلوري : سربلندي،

سرفرازي، افتخار.

سرلورې : سربلند،

سرفراز، کامياب، کامران، د

عزت خاوند، عزت گټونکي.

سرمایه : پنگه، ذخيره، مال

دولت، ډيري جمع شوي

پيسې.

سرمایه دار : مالدار،

صاحب حيثيت، د ډيرو پيسو

او مال خاوند، دولت مند.

سرمایي : توربخن، تور

رنگ ته نژدې رنگ. پيکه

تور رنگ، سرمه نې.

سرمه : هميشگي، دائمي،

تل.

سرمست : هغه څوک

چې د څه نشي له کبله ډډيه

وي او په ځان نه پوهيږي.

سرمه : رانجه، کجل، د

سترگو تورولو يو قسم تور

پوډر.

سرنا : يو قسم د موسيقي

آله چې د بيم په شان اواز

کوي،

- سُرناک** : خونده ور او خور.
- سُرنامه** : د خط ابتدائي برخه، مقدمه، عنوان.
- سُرنگ** : هغه سورج چې په غري يا ډيری کښې د لارو ويستو په غرض کولې شي.
- سُرلوشت** : تقدیر، قسمت، قضا، نېټه، ازل، ليک، مقرر، بخت، طالع.
- سُرلی** : سرنا، شپیلی، توری.
- سُرو** : سُروه، یو لوړ قدې ونه چې کالو سر شنه وي.
- سُروپ** : بالکل، بيخي، ګر سړه.
- سُروپا** : تر پښو، ټول بدن، سر نه تر پښو.
- سُروډ** : د تنګ ټکور اواز، ساز و اواز، موسيقي.
- سُروز** : خوشحالي، سو کالي، ښادي، خوښي، راحت.
- سُروز** : لار ښودونکې، مشر، رهنما، رهبر.
- سُوروق** : د کتاب يا رسالې د سر پاڼه.
- سُوروي** : رهبري، مشري، رهنمائي، سرپرستي.
- سُروسامان** : لوبښي لړګي، مال حال، د ژوند وسائل.
- سُروقډ** : دنگ، لوړ، اوږد وګورئ سروقامت.
- سُروکار** : مناسبت، مطابقت، ارتباط، شغل، مشغوليت، مصروفيت، سرپکار.
- سُروه** : وګورئ سړو.
- سُره** : یوځای، یو بل سره، په خپلو کښې، څخه، یو تر بله.
- سُره** : هغه کیمیاوي او مصنوعي مواد چې د ښه فصل د پیدا کولو دپاره په پټي کښې اچولې شي.
- سُره** : سور رنگ لرونکې، د سور مؤنث.
- سُره** : سره زر، یو مشهور قیمتي دھات چې کالي پټري ترې جوړولې شي. د منځ

سرۂ، بنڪلے والے، ڊیر تاوڊۂ،
بریان.

سرۂ باتینکن : تسماتر،
سرۂ بانجن، رومي بانجان.

سروي : پٽ، مخفي، سر.
سويخ : یو قسم ونه.

سويو : شاهي گدی، شاهي
منصب، شاهي تخت، شاهي
مسند.

سريزه : تمهيد، مقدمه،
شروع، ديباچه.

سرينده : سارنگي، د
موسیقی یو آلہ.

سريه : هغه جنگ چي
حضور صلي الله عليه وسلم

پکڻي پخيله نه وي شامل
شوم.

سريش : سريش، شريش،
هغه سليبناکه ماده چي دوه

خيرونه پري خپلو کڻي يو
خام کولي شي.

سريشناک : نبيليونڪي،
سليبناک،

سري : د ستنې د پاسه هغه

لرگي چي تير پري ايندو ڊم
شوم وي.

سريزي : سردي، يخني، د
يخني موسم، سارۂ، د گرمي
متضاد، زڪام.

سرک : هغه لويه هواره او
پخه لار چي موٽري او لاري
وغيره پري خي راځي.

سروکي : دونې سر.

سرول : يخول، مړ کول.

سره : د سور مؤنث.

سره تبه : سره لري، يوه تبه

چي يخني ورسره ڊيره زياته
وي.

سره سينه : بي غمي، سور
زړه، لاپرواهي،

سره لري : هغه تبه چي

مريض پکڻي ديخني له کبله
گرگوزي وهي. مليريا.

سريتوب : انسانيت، بنه
اخلاق، بنه کردار، تهذيب.

سريخور : د انسان غوښه
خورونکي، آدم خور. حريص،

لالچي، ظالم.

- سړيدل** : يځيدل، په غصه قابو کيدل، مړه کيدل.
سړم : نر بنيادم، نر انسان، نوکر، خدمتگار. مړه، خاوند.
سزا : جزاء، د بدی بدله، بدل، عوض، هداد.
سزاوار : د سزا قابل، د سزا لائق، د سزا جوگه، مستحق.
سزلي : سيزني، سينځني.
سږو : سږکال، سخکال، روان کال، جاري کال.
سږو کال : سخکال، روان کال، موجوده کال.
سږولۍ : د دې کال، د موجوده کال، د سخکال سره متعلق.
سږوس : پرپوس.
سسپار : د يوې پاله، د يوې تيشۍ. سسپاره، کرکی.
سسپور : کودالی، کشی، تسکوره، سسپور، سسپوره.
سسست : ناراسته، کاهل، لټ. د کلک ضد، سست پست.
سسټول : ناراسته کول، بيکاره کول، نرمول، اسانول، ارتول، شلمول. کوني کول.
سسټه : ډيل. کمزوري. د سست مؤنث.
سسټي : ناراستي، کاهلي، کمزوري، لتوالی. مفعوليت، کوني توب، کوني والی.
سسټيا : ناراستي، سستي، کاهلي.
سسټيدل : ناراسته کيدل، پرانستې کيدل، شلميدل، کمزورې کيدل، کوني کيدل.
سسکورۍ : کداله، کدالی، سبنکوره، د وسپني او لږکي هغه آله چې زمکه پري کنستې شي.
سطح : سطحه، مخ، استر، د خه خيز برنی حصه. هغه خه چې طول او عرض لري.
سطحي : د سطحې سره متعلق، سوسري. علاقاني.
سطر : ليکه، کيله، کربنه. فقره، د ليک يو کربنه.

- سعادت** : نیک بختي، نیک مرغی، خوش بختي، اقبال مندي، بنام مني، ښاغلتيا.
- سعد** : نیک، مبارک، ښه، پاک، د نجس متضاد.
- سعدین** : دوه مبارکې سیارې چې د یو نوم زهره او د بلې مشتري دی.
- سعی** : جدوجهد، کوشش، خواري، محنت. کار، عمل. د حج دوران کښې د صفا او مروه د غرونو ترمنځه د څه مقررہ اصولو لاندې منډه وهه.
- سعید** : کجیر، برخه من، نیک مرغی، خوش قسمته، نیک بخته، د شقي متضاد.
- سعی** : دوزخ. دوزخي طبقه.
- سفارت** : د سفیر عمله چې صلحې صفایې او دوستانه تعلقاتو جوړولو په غرض د یو سلطنت له بل ته ځي.
- سفارش** : شفاعت، سعی، سپارښتنه، سپارښت، سفارش.
- سفارشي** : سفارش کونکې.
- سفاک** : خون کونکې، وینه تویونکې، خوني، قاتل، خونړی، بې رحمه.
- سفاکي** : خونریزي، بې دردي، بې رحمي، د انسانانو د وینو تویولو عمل.
- سفر** : مسافرت، سیاحت، د یو ځای نه بل ځای ته تلنه، یو.
- سفرنامه** : د سفر باره کښې هغه لیک چې د خپل سفر یا د بل چا سفر د سترگو لیدلۍ حال پکښې قلمبند شي. یو لیک.
- سفله** : کمینه، رذیل.
- سفلي** : د کمې درجې، ناقص، د اعلي متضاد. ډیر ښکته، ډیر ټیټ، د لاندې.
- سفوف** : میده، رش، پوډر.
- سفیر** : ایلچي، هغه سر چې د صلحې صفایې او

- دوستانه تعلقاتو جوړولو په غرض د خپل ملک له خوا سرکاري طور باندې بل ملک کښې ډیره وي استاخره
- سفینه** : کشتی، بېړۍ.
- سفید** : سپین، د تور متضاد
- سفیدي** : سپیوالی، اخیر.
- سفیده** : سپیده، سپیدار، سفیدار.
- سقاوه** : هغه ځای چې پکښې ډیرې اوبه وي، غسل خانه، د لمبلو ځای، چرچوبی.
- سقر** : دوزخ، جهنم.
- سقف** : چټ، د کوټې د ابادۍ برنۍ حصه.
- سقم** : عیب، نقص، خرابي.
- سقوط** : غورځېدنه، غوزاریدنه، انزال کیدنه، خلاصیدنه.
- سقیم** : نافرص، بیمار، مریض، ناجوړه.
- سک** : بریښ، د ملا درد، په ملا کښې خبریکه راتله، خور، خبریکه. د ژړا سلگی.
- سکاره** : د سکور جمع، د لږکو سوخولو نه پس په اوبو مړې کړې شوې سکروټې چې عام طور سره په انگیتي کښې استعمالولې شي.
- سکان** : سکان، سکن، توربخن.
- سکته** : وقفه، خنډ، معطلی.
- سکت** : سوکت، بیخي، مکمل، صفا، لکه سکت انکار.
- سکروټه** : وگورۍ سروټکه.
- سکرک** : سوکرک، د جوارو روټی.
- سکرک** : خراب، وران، په بد حال.
- سکنتل** : په قینچی کېږه یا کاغذ پریکول. گنډل، گینده کول.
- سکنجه** : گرفت، پنجه، شکنجه، د کتاب تړلو یا د بل څه غیر د کلک نیولو دپاره استعمالیدونکې آله.

- سڪن** : توربخن خو خوش
 کانه، سڪان.
- سڪنل** : په بياتی پريکول،
 قطع کول، گندل، گينده
 کول.
- سکوت** : خاموشي، قلاري،
 چپه چپيا.
- سکور** : مړه شوي سکروته،
 د سکاره واحد.
- سکول** : مکتب، مدرسه، د
 اول جماعت نه تر لسم جماعته
 پوري د زده کړې خامه
- سکون** : ارام، راحت،
 خوشحالي، نه خوځيدنه، د
 حرکت متضاد.
- سکونډاره** : نوکاري،
 چونگاري، چکونډاره،
 چونډی.
- سکونډل** : سکونډاري
 لگول، نوکاري لگول،
 زورول.
- سکه** : د دهات نه جوړه يوه
 سرکاري روپی، پيسه چې د
 يو مخصوص سرکاري نښې
- په وجه ي پيژندگلو کيږي.
- سکيم** : منصوبه، جوال.
- سکيندل** : ساه لوړيدل،
 اوږه کيدل، په سکيندو
 سکيندو ساه اخستل.
- سگ** : سپی.
- سگرت** : د کاغذ نچه چې
 تماکو نه ډکه وي او خلق ي
 د نشې په توگه څښي.
- سگنې** : د سخکال، د سپر
 کال، دروان کال.
- سگرې** : د ځناور او بنيادم
 دننه يو اندام، اينه، پښتورگرې.
- سل** : پنځه شلې، لس د
 پاسه نوي.
- سل** : يو موذي مرض چې
 پرپوس پکښې زخمي شي او
 وينه ترې بهيږي. دق، نرۍ
 رنځ.
- سلاجيت** : د بعضي غرونو
 د کانونو نه حاصليدونکي
 ماده چې د اعصابو محکمو لپاره
 دارو گنلې شي. د غرونو
 خوله.

- سلاح** : وسله، د جنگ جگړې اوزار.
- سلاد** : سلات، سلاته، سلته، چکني، چقانه، پودينه، پياز، تيماتر.
- سلاست** : رواني، اساني، نرمي، سادگي، په کلام يا تحرير کښې د ثقيلو الفاظو نه ځان ساتنه.
- سلاطين** : د سلطان جمع، بادشاهان، شاهي خاندان، سلطانان.
- سلام** : سلامتي، تعظيم. عيب نه لرونه. د خداي پاک يو صفتي نوم.
- سلامتي** : روغتيا، صحت مندي، تندرستي، بې عيبي.
- سلاني** : هغه سره د کمره چې پرې سترگو کښې رانجه اچولې شي.
- سلبول** : په زور اخستل، محرومول، شوکول.
- سلبيدل** : محروميدل، شوکيدل، جدا کيدل.
- سلخ** : د قمري مياشتې اخري ورځ.
- سلسبيل** : د جنت د يوې ولسي نوم چې شات او پي پکښې بهيږي.
- سلسله** : لړۍ، زنځير، وردوالۍ، قطار، پرله پسې والۍ، کورنۍ.
- سلطان** : باچا، بادشاه، واکمن، اختيارمند، حکم چلونکي.
- سلطنت** : بادشاهي، حکمراني، حکومت.
- سلف** : تير شوي، پخواني خلق، اولني خلق، د تيرې زمانې مخلوق.
- سلگي** : ايتکي، نښتي نښتي ژړا.
- سلواغه** : بوکه، د څرمني هغه لوبښه چې د کوهي نه پرې اوبه راويستې شي د دلوې مياشت.
- سلوټري** : د ډنگرو معالج، د څاروو ډاکټر.

- سلوک** : رویه، کردار، طور طریقہ، خوی خصلت.
- سلوی** : هغه طعام چې خدای پاک به بني اسرائيلو ته د مرزو په شکل کښې په کثرت سره ورکولو.
- سلیپر** : یو قسم بوتان چې ډیر په اسانه په پښو کښې اچولې شي.
- سلیس** : اسان، ساده، عام فهم، د گران یا مشکل متضاد.
- سلیقه** : تمیز، هنر، لیاقت، سنجیدگي.
- سلیم** : نرم زړې، ښه زړې، هغه څوک چې د زړه نه ډیر ښه وي.
- سلیټ** : هر هغه ماده چې د خاورو شگونه جوړه شوې وي. هغه توره تختی چې په چاک یا سلیټي پرې لیکل کېږي.
- سلیټي** : هغه سپین چاک چې په سلیټ ورباندې لیکل کېږي.
- سلیښ** : سلیښت، سریش، سریش، گوند.
- سلیښناک** : د سلیښو یا سریشو اثر لرونکې،
- سلمی** : د پیتلو یا جستو کوټمه، بې غمي کوټه.
- سم** : روغ، جوړ، نیغ، درست، برابر، صحیح.
- سم** : غار، سور، د سټې سور، سپم، سور.
- سما** : اسمان، چټ.
- سماج** : تهذیب، معاشره.
- سماجي** : د سماج سره متعلق.
- سماع** : اوریدنه،
- سماعت** : اوریدل.
- سماوات** : د سما جمع، اسمانونه.
- سماوار** : له زېرو نه جوړ د اوبو هغه لوبښه چې بمبه پکښې لگیدلې وي.
- سمبال** : جوړ، تیار، برابر، سینگار کړم.
- سمبالښت** : سبالښت،

تیارے، برابرے، سینگارونہ،
 دول ڈال، حفاظت۔

سمبالول : جوہول، تیارول،
 برابرول، سینگارول

سمبالیدل : جوہیدل،
 تیاریدل، برابریدل، سینگاریدل۔

سمت : طرف، خوا، لورے،
 لور، پلو، کافی مقدار، پورہ
 اندازہ۔

سمخ : سمخہ، غار، گارہ،
 پہ عرۃ کنبی قدرتی غار۔

سمدست : سمدستی، سم
 د لاسہ، فوراً، ناگھانہ، ناخپہ،
 اتفاقاً۔

سمدستی : فوراً، دسترگو
 رب کنبی، دستی، زر، زر، ہی
 لہ خندہ۔

سمسره : سمسیرہ۔

سمسارہ، **سوسمارہ**، **شلحورکہ**۔

سمسور : شگفتہ، غوریدلے،
 رسیدلے فصل۔

سمع : عور، د اوریدو
 حس، اوریدنہ۔

سمعی : د اوریدو، ہفہ خۃ

چی اوریدمے شی۔

سمک : مہے، کب،
 ماہے۔

سمندر : لورے دریاب،
 بحر۔ اور میرک، سیتی، د اور
 جینحے

سموسہ : مخروطی شکل
 لرونکے د میدی نہ جوہو یو

قسم حوراک چی منخ کنبی
 ی قیمہ، الوکان، پیاز او دنیا

وغیرہ گیر وی او غور و کنبی
 تلیدلے وی۔

سمول : برابرول، جوہول،
 تنظیمول، رغول، اصلاح

کول، لاری تہ ایستل۔

سمون : سمے، برابرے، روغ
 والے، تصحیح، جوہوبست،

موافقت

سمہ : درستہ خبرہ، صحیح

حبرہ، ہوارہ، مسطح، د غر
 متضاد

سمیع : اوریدونکے۔ د اللہ
 تعالیٰ یو صفتی نوم۔

سمیدل : جوہیدل،

- برابریدل، تنظیمیدل،
 روغیدل، رغیدل، لاری ته
 برابریدل، اصلاح کیدل.
- سمه** : سمون، برابر،
 جور، ترون، پیوند، سموالی،
 کچگر.
- سن** : عمر، کال، د عمر
 مقدار.
- سنبال** : سمبال، جور
 شوم، تیار، برابر، ډول
 سینگار کړم.
- سنبل** : یو قسم بوټی او د
 هغې گل چې رږه را کښونکې
 خوشبوني کوي او د نري نري
 تارونو په شکل لیدم شي.
- سني** : د اسلامي قانون
 دویم ماخذ. طریقه، روش. د
 حضرت محمد صلي الله عليه
 وسلم طور طریقه او عادت و
 اطوار. سونت، ختنه، هغه
 طریقه چې د مسلمانانو بچونه
 د شرعي احکاماتو مطابق
 سوځي د سر پسته حصه
- پریکولې شي.
- سنتری** : سرکاری پهره
 دار، سپاهی، خوکیدار.
- سنتول** : ختنه کول، په
 ماشوم والي کښې د ذکر د
 سر نه اضافي غوښه پریکول،
 د چانه په ټکی څه اخستل یا
 شوکول.
- سنجول** : تلل، اندازه کول،
سنجیده : مهذب، د عقل او
 فکر خاوند.
- سنده** : ثبوت، سر تیفیکیت،
 وثوق، اعتبار. هغه تحریر چې
 تعلیم یا څه اهم څیز ثابتوي.
 تصدیق نامه، لیکلې حکم.
- سندان** : د وسپنې کورۍ
 چې لوهاران ورباندې وسپنه
 ږدي او بیا یې په پلک ټکوي.
- سنډر غارم** : سنډربول،
 سنډرې ویونکې، د ساز سره
 اواز ایستونکې، لوبې ویونکې.
- سنډره** : لوبه، ترانه، نغمه.
- سنډه** : د مینې نر. مجازاً
 غټ او څرب سړی.

سنگسار : هغه څوک چې د څه سزا په وجه په کابو دې حد له وويشته شي چې مړ شي. ډبروژنه، د کابو په ويشتو مړ کونه.

سنگلاخ : سسکوره، کداله، کدالي، کانيزه رمکه.

سنگيت : د موسيقي علم، د موسيقي پوهه.

سنگين : د دېدې او وقار څښتن، دروند، پت من. يو قسم پيش قوزه چې په توپک کې لگولې شي. د سنگ سره متعلق.

سنه : سن، نيټه، موده، کال، عمر، تاريخ.

سني : اهل السنة والجماعة.

سنياسي : د ديانه کناره کش، خوګي، سادو، فقير.

سنوچر : د خالي ورځ، د هفتې ورځ يوه ډيره سست رفتار او منحوسه سياره زحل.

سوا : زياتي، پرته، پورته

سنهاسي : هغه ملنګ يا فقير چې په غرونو او صحراگانو د کيميا په بوتې پسې ګرځي.

سنزله : تندې، يوه وڼه چې لکه د مرخني ميوه يسي.

سنسکرت : صفا پاک، پاکيزه. د هندوانو يوه پخواني ژبه.

سنکيا : زرينخ، يوزهرژن کاني، هر مضر خيز.

سنگ : کاني، وزن، بوج.

سنگ تراش : کاني توپولو وال، قيمتي کاني نه غمي جوړونکي، د کابو نه خيزونه جوړونکي.

سنگتړه : د مالتي په شان يوه اوبه لرونکې ميوه.

سنگدل : سخت زړې، ظالم، بې رحمه، د کلک زړه خاوند.

سنگر : مورچل، مورچه، کچه قلا، پسته.

سنگريزه : باحري، چاګر، واړه کاني.

پوښتلو نښه.

سوان : د وسپنې مښلو يوه
فولادي آله، د چارې چاقو يا
نور داسې څيزونو تيره کولو
آله.

سوانح : د ژوند حالات، د
ژوند ليک، د سانحه جمع.

سوائي : زياتي، سر د پاسه،

سوب : چاره، علاج.

سوب گير : چاره ساز،

مدد کار، کار ويستونکې

سوبه : مراد، مقصد، خواهش،

غوښتنه

سوپره : کونه، مقعد،

سومي، د لويو بولو اندام.

سوپنه : پواره، بدرنگه،

باقائله.

سوپي : بيزو، شادو.

کشکړه، کيشکړه.

سوپي : د سوبي مدکر، بيز،

د بيزو گانو يو يو شادوونکې.

سوتره : پاک، صاف، صفا،

ستره

سوتلي : سني، ځني، د

سواپيره : د بيرې د خاندان

يوه ونه او د هغې ميوه.

سواحل : د ساحل جمع،

غارې، کنارې.

سواد : تور بخن، تور والی،

تور رنگ ته مائل.

سوار : سور، سپور، په اس

يا بل ځناور سورلي کونکې.

سواره : د سور جمع.

سواري : سورلي، په اس،

هاتي، موټر، لاری يا جهاز

وغیره سوريده.

سوال : پوښتنه، پښتنه،

تېوس، پرس، خواست،

خيرات غوښتنه، عرض،

التجاء، درخواست

سوالگر : سوالگرې.

سوال کونکې، فقير، گداگر،

حيوات غوښتونکې

سوالي : سور، ښکې، شر

قه، حيراب غوښتونکې

سوالگر

سوالیه : پوښتنه، پښتنه،

استفهام، تېوس، پرس، سوال

- سنو مزے یا دیر نرم پرمے .
سو پتہ : فصلہ، سو پتہ، د
 خاوارو فصلہ.
سو پتہ : د جوارو ہفتہ تو کہ
 چپي پنخہ نہ وي . تحولہ
 لرونکے ورے
سو پتے : دل رکي غتہ دہدہ
 چقماق، بکرہ.
سو جی : یو قسم زارہ اورہ
 چپي حلوہ ترپي پنخولے شي .
سو خول : سیزل، سوزول،
 اور وراچول، اور ورته کول .
سو خیدل : پہ خہ خیز اور
 لکیدل، پہ جا اور لکیدل، لمبہ
 کیدل، اور اخستل، سوزیدل .
سوچ : عقل، فکر، پام،
 پوہہ، خیال، تصور .
سوچہ : خالص، اصلي،
 صفا، اصلي، درینمو بہ
 جو رہ کپہ
سوخت : فہر، عصہ، درد،
 خور، سوزیدلے
سوختول : ناو نیرول،
 غصہ کول، پہ فہر کول .
- ذهني عذاب ور کول .
سوختہ : سورے، سوزیدلے .
 کباب شورے ہفتہ سکاہہ چپي
 د چیلہ پہ سر حانہ کنبی
 اینورے شي
سوختیدل : ناو نیریدل،
 ناو خورل، غصہ کیدل، پہ
 فہر کیدل
سوخرہ : - سرپي غوبني
 بوتی، د سپي ہلو کي غوبني
 بوتی .
سوخی : دکہ، ذکر، غین،
 د ماشومانو خوتہ .
سود : کتبہ، فائدہ، نفع، د
 زیان متضاد . ہفتہ اضافي رقم
 چپي قرض خواتہ د قرض
 واپس کولو سرہ ور کولے
 شي .
سود : تسکین، دمد، آرام،
 داد، شعور، عقل، ہوش
سودا : حرید و فرح،
 احسنہ ح خونہ عم، فکر،
 بدوہ
سوداگر : د حرید و فرح

- تجارت کوي، تاجر.
- سوداگري** : د سوداگر کار او پیشه.
- سودائي** : دیوانه، لیونې، وسواسي، فکرژن.
- سود سودا** : سودا، خرڅ، سون سپیرکی، د بازار ته که تړوکه.
- سودمن** : فائده من، مفید، ښه.
- سوده** : هغه خاږو چې د پښو یو کونه ی سولیدلي وي بیخي، بالکل، غونډ، ټول.
- سوده** : د میزري جوړه تړوکرې، شکوې.
- سوده** : سود، تسلي، اطمینان، ساده بوله.
- سودا** : یو کیمیاوي مواد چې په شربتونو وغیره کېښي استعمالول شي. دوه مختلف قسمه سپین پوډر چې یو د جامو وینځلو او بل د اوږو وغیره د پستولو دپاره پکارول شي.
- سودر** : خنزیر، سرکورم، سور. مجازاً لت غوښی. بې ادبه سرم.
- سودر** : په اوږو کېښي استعمالیدونکې سودا.
- سور** : سور رنگ. په وینو سور.
- سور** : سوار، په اس، هاتي یا بل د سورلي په څیز سور، سپور.
- سور** : تلیدلې، وړیت شوم، په غوږو کېښي تلیدلې.
- سور** : د کیدل نه لږ غټ خرڅ رنگه خناور چې ناپاکه او مردار وي سرکورم، خنزیر، بد خناور.
- سورار** : دشت، صحرا، بې آب و گیا بیابان، سخته گرمي، د گرمي د موسم ډیره گرمه میاشت.
- سورارا** : سپیره ډاگه، دشته، صحرا، سورار.
- سوران** : گرم باد، گرمه هوا. یو مرض چې د گرمي له

کبله پیدا کيږي او مريض
پسکښې ډير زيات تېرې
کيږي. چغې سوري، هائي
کوکار، وير، ژړا، سگولا.
حرص، لالچ.

سورانه : کوکاره.

سور بالينگن : نيماتر،
رومي

سور بولې : سوربخ، هغه
سړې چې رنګ يې سوري

سورپتکنې : سره
خاوري، سره خاوره، سره
پتکړی،

سورت : د قرآن مجيد د
يو سل خوارلسو حصو نه
يوه حصه، سوره،

سورسات : د خوراک
هغه سامان يا ذخيره چې د
حکومت له طرفه د فوج دپاره
په زور اخستلې کيږي.

سورلنډې : شغال، گيدر

سورلي : هر هغه خير چې
سورلي پرې کيدې شي

سورول : سپړول، د سورلي

په خيز کښينول، په اس،
هاتي، يا بله سورلي کښينول.
سوره : هغه جينې چې د
دوؤ دشمر ډلو منځ کښې د
روغې راوستو په غرض د
طالبې ډلې له خوا مظلومې
ډلې ته ورکړې شي.
سوره : چغه، نعره، کريکه،
کريکه

سورپته : هغه وينځه چې د
خپل مالک نه يې اولاد وشي
سوري : چغې، نارې،
کريکې، کريکې،

سوريډل : د سورلي په
خيز کښينا ستل،

سورم : سوره، غار،

سروم، مجازاً کوي، مفعول.

سور : د تود يا گرم متضاد
مجارالت او ناراسته سړم

سوره : سورم، مقعد، د
لويو بولو خام، کونه

سوز : سوريده، سورم

درد، تکليف، غم، پريشايي، د

غم يا الم سندره

سوغر، داسي بربندو چي په
وجود رنجه پاتي نه وي.

سوک : موتي، د لاس د
پنجې راغونديدو حالت.
موکه.

سوکا : په ارام. په تسلي،
په جمع زړه، په اطمینان.

سوکاله : خوشحاله، هغه
څوک چې خوشحال او مطمئن
وي. ناراسته، لټ،

سوکالي : خوشحالي،
خوښي.

سوک خپره : جنګ
جګړه، معمولي جګړه.

سوکړي : چې ډیره ی ډیره
رنگی وي. د وچتې او نړۍ

ونې خاوند.

سوکړه : وچ کالي،
خشک سالي. هغه زمکه چې

اوبه ی نه وي. للمه.

سوکه : ورو، په قلاز، په
قرار، په دمه، په مزه، په ساه.

سوکي : خوانکه، هغه دانه
چې د بلوغ په وخت د نوي

سوزاک : يو قسم ناروغي

چې د وړو بولو اندام پکښې
زخمي کيږي او بيا د هغې
زخم له کبله سوخي.

سوزان : سوزونکې،
سوزناک.

سوزش : سوخت، سوز،
سوزيدنه، تاؤ، درد، تکليف.

سوزن : ستن. د تيرې
څوکې خيز لکه توره وغيره.

سوزول : په اور کښې لمبه
کول، بلول، اور لگول، اور

اچول، سيخل.

سوزيدل : په اور لمبه کيدل،
بليدل، اور لگيدل، اور اچول

کيدل.

سوسن : اوږد، لوړ قدی، په
ونه وچت، زمبک.

سوسني : د سوسن رنگ،
په شان. تټ تور رنگ،

بانجاني رنگ.

سوغات : تحفه، ډالۍ،
پيرزوينه،

سوغر : لغړ، بربندو، لغړ

سولي : دار، تخته، پانسي،

غر غره. تند باد، تيزه هوا.

سولي : لالجي، طامع، هغه

ستڪ چي ڙنده پري تيره

ڪولي شي

سوم : سم، سور، دستي

سور

سوميه : هغه آله چي په

وسيه ڪئي پري سور

ڪولي شي

سومبي : ڪونه، مقعد.

دوبره، توبره.

سونو : سن، سون، ڪنف،

ڪتان، يو قسم بوتل چي رسي

او گوني تري جوڙولي شي.

شنو، سنو، جنجر، زنجبيل.

سونول : په پوزه هوا

ايستل، دپوري نه گرينگ

عور خول.

سونيدل : نه يوره هوا

راڻڪل او ايستل

سوونه : سلگو، سلو، د

جمع

سوه : سويه، حر ڪوس

خوان په مخ راخيڙي.

سوگ : پرخه، شبنم، غم،

پريشاني، د چاهه غم غمرازي

ڪونه، وير، ماتم.

سوگرمار : لاپو، توقمار،

دوزن، دوزي ريشتوڪي

سوگره : دوره، لاپه، لافه،

عبث خبره

سوگند : قسم، د حري

تصديق او ريشتولي دپاره د

مذهبي مقدساتو ذڪر ڪونه.

لوره، لو.

سوگندي : قسمي، چي

قسم يا سوگند ور ڪري شوي

وي.

سوگوار : غم زده، غم

ڙيل، ويو ڙيل،

سول : سوزول، سوخل

سولول : سول، مڻل،

زدويل، زدوول، سري ڪول

ايستل ڪول، حر ٻول، له ڪار:

ايستل

سوليدل : مسدل ڪدل

برائو ڪدل، دڙول ڪدل

- سوهان** : چوسار، سوان، وسپن تورے، سوهن،
سویل : سهیل،
سویلی : ملگری، دجینی د
 سیل ملگری،
سوم : سوزش، سوخت، د
 زرفه سوم،
سوم : سوزیدلے، ستي
 شوم، سوخته،
سهار : د سحر بل قرأت،
سهل : زغمل، تیروول، هضم
 کول،
سهو : غلطی، خطا کونه،
سہوا : پدھیرہ، پد غلطی
سہوہ : غلطی، تیروتنہ،
 ساوہ، خطا، لغزش، هیر،
 غلط
سہیل : دیو ستوری نامہ،
 حلد ستورے،
سہیلی : سویلی، دجینی
 دوستہ، ملگری، همخولی
سیاح : سیلاتے، سیاحت
 کونکے، پد سیل تلونکے،
 سیل کونکے، سیلگر،
- سیاحت** : سیل، د سیلاتی
 کار او عمل،
سیادت : مشری، سرداری،
 بزرگی، شرف، لوئی،
سیادلی : سرگرخیدنہ، سر
 چورلندے، زرفه زپیدنہ، سیاہ
 دلی،
سیارہ : گر خندہ ستورے،
 متحرک ستورے، اسمانی
 جرم چې د نمر نہ گیر چاپیرہ
 گردش کوي،
سیاست : پد خلقو حکم
 چلونہ، حکومت کونہ، تدبیر
 حورول او وړاندې وروستو
 فکر کول،
سیاق : رسم، طرز، طریقہ،
 اسلوب، سلیقہ، انځور، دود،
سیال : برابر، پد هر څه یو
 شان، سارے، سیارے، مانع،
 بهیدونکے خیز،
سیالی : برابری، همسری،
 یو شان والے،
سیانہ : هوښیار، عاقل، پوه،
 چالاک،

سیاہ : تور، نور رنگ
لرونکے خیز.

سیاہی : ہفہ تور رنگ
لرونکے مائع چي پہ کاغذ
وغیرہ پر ليک کیري،
تور کے، روشنائی.

سیب : ربہ، نم، لوندوالے،
رطوبت.

سیہارہ : د قرآن شریف د
دیو شو برخو نہ یوہ برخہ.

سیہی : صدف، سیب.
کاشک، قاشوغہ.

سیخ : نیغ، سیدھا، سم، د
وسپنی نرمے تار.

سیخچہ : یو قسم برہہ چي
دیوالونہ پر ي سوري کولے
شي.

سیخ کباب : سیخکے،
سیخکي، ہفہ کباب چي پہ
سیخ کنبی ور کولے او بیا پہ
اور پخولے شي.

سیخل : پہ کنبیمنہلو
باندی دکول

سیرت : کردار، عمل.

خصلت، خوی، مذہب.

سیری : ہفہ زمکہ چي
جومات لہ د مدد دپارہ ور کولے
شي.

سیرنی : د کپر ي نہ جوړہ
شوي نری پتی چي ماشومان
پر ي پہ اورني کنبی تر لے
شي.

سیسی : یو حر رنگي حلالہ
مرعي

سیک : د وسپنی یو قسم
چي دیو دروندوي.

سیلی : تیزہ هوا، تیز باد،
طوفان. تباہي.

سیم : فلزي مزے. جست.
ستوم، دستنی سیم.
سیماب : پارہ.

سیمہ : طرف، لورے، خوا،
ارخ، علاقہ، منطقہ.

سین : سیند، دریاب.
سیند : سین، دریاب، رود.

سینگار : د خان سمالي،
سرخي سفیدی، جوړبنت،
ډول، سسالینت، ارانش، خان

جورونه.

سینگارول : سرخي سفیدی

کول، ارانش کول، خان

جورول، بنائسته کول.

سینگاریدل : سرخي

سفیدی کیدل، دولی کیدل،

جوریدل، ارانش کیدل.

سینگاون : د کشتی

وروستی برخه کښې هغه لویه

چپه چې د کشتی درخ

بدلولو دپاره استعمالولې شي.

سینه : تپتر، د بدن بری

مخامخ حصه، د غاړې او

گياوې منځنۍ حصه. تپه. پی.

سیو : سب، سب، مڼه.

سیده : باچا، مشر، پیشوا. د

سیدانو یا ساداتو له کورنۍ نه

یو نارینه. اهل بیت.

سیور : خلور پاوه، شپاړس

چیتاکی، د وزن یو کانه.

سیراب : په اوبو مور،

خړوب، ډک.

سیکره : سیکره، سل،

صد، سل دانې د شمیر یوه

اندازه او دهغي نامه.

سیکن : مور، ډک، د ډیر

خوراک کولو په وجه د زړه

خوابوالی.

سیل : تماشه، چکر، ننداره،

نظاره، د مرغو وغیره ټولې.

سیلاب : په دریاب کښې د

اوبو زیاتوالی، نیز.

سیلاتی : سیاح، سیل

کوټکې، سیلگر.

سیلمه : مخامخ، اوږه،

حاندان، محلي، گاونډي،

تمام.

سیله : مرسته، پره،

طرفداري، حمایت. د وریزو

یو قسم.

سین : صلاح، مصلحت،

مشوره.

سین : د حرف "س" تلفظ.

سیواتي : اضافي، زیاتي،

طفیلی،

سیور : سور، سایه،

پناه.

ش : (شين) د پښتو د حروف تهجي دوه ويستم حرف چې د ابجدو په حساب ي شمير درې سوه (۳۰۰) دی.

شا : دمبال، پشت، دمخ متضاد.

شاپا : هله کره، زر کره، د جلتی اواز.

شاپاس : د آفرين کلمه، د شاپاش مخفف.

شاپاش : وگورۍ شاپاس. شاپاسه.

شا په شا : پټ په پټه، غير موجودگی کښې، پسې شا، پشې شا، شاسره لگيدلې.

شات : شهد، کښين، هغه حوړه ټيگه ماده چې توري مچي ي په خپل کښين جمع کوي.

شاتوت : شهتوت، دتوت د ذات يوه ونه او دهغې ميوه.

شاتير : غټ تير، هغه تير چې د کوټې په منځ کښې لگيدلې وي.

شاتينگه : د مارغه سنگ دانه، د مارغه معده چې کافي يا بل داسې کلک خيز ورته منتقل کيږي.

شاخ : حصه، خانگه، بنکر، د اوبو ناله. د ترخونو درې گوټه کپړه.

شاخيل : يو نسل چې په درمن کښې د دانو سپ وهلو کار کوي.

شاد : خوشحال، مراد مند.

شاداب : ترو تازه، سيراب.

شادان : خوشحال، خوشحاله.

شادو : بيزو، يو خناور.

شادوله : شادوله، د گلهايو قسم، اتس.

شاذ : ناياب، قيمتي، کمیاب.

شاربل : شوملې کول. يوه

خبره زنگول، خبرې ته ټال

ورکول، خبره وړدول، د

بجو راويستو په غرض د

چرکې په اگو سينه مړل.

شارع : لارښوونې، لارښود،

شافع : شفاعت کونکے .

شاگرد : شکر کونکے ، شکر

ايستونکے ، بنه منونکے .

شاکی : شکایت کونکے ،

شکایتي .

شاگرد : زده کونکے ، علم

حاصلونکے . مريد ، چنے .

شاگردی : د شاگرد کار .

شال : دورې خادر ، اوني

خادر .

شالگرے : وړو کړے شال ، د

شال اسم تصغير .

شاليزار : هغه زمکه چې

شولې په کښې کرلے شي .

شولگره .

شامت : بدبصیی ، بده

وزخ ، بدمرغي ، بدبختي ،

اسکیرنه ، اجل ، پوره ، مقررہ .

شامدام : تل ، همیشه ، هر

وخت .

شامل : يو ځای ، په څه کار

کښې شریک .

شاملات : د شریکي زمکه ،

هغه زمکه چې د خو کورنو ،

د شریعت راوړو کړے . لویه

لار ، باچائي لار .

شار : د اباد متضاد ، غیر

اباد . لټ ، ناراسته ، سست ،

کاھل .

شارول : بنجرول ، غیر

ابادول ، بې حاصله کول ، په یو

ځای کښې استوگه پریښودل .

شاره : غیر اباد زمکه ، بنجر

زمکه ، بنجره ، میره ، سخته ،

خیکه ، شوله .

شاریدل : غیر ابادیدل ، د نه

کرلو په وجه عبث کیدل ،

بنجریدل ، له استوگې وتل .

شارمے : کلي وال ، غرځنې .

شلول بدلول سست ، ناراسته ،

کاھل

شاعر : شعر ویونکے ، شعر

لیکونکے ،

شاعرانه : د شاعری سره

متعلق .

شاعري : د شعر گوڼی فن .

شاغوت : گوته ، گوته

ورکونه ، اته .

اوره، ولے، د جولانگانو يو
اوزار چې د کلهی تارونه پرې
اودي.

شاني : شان ته، په شان

شاوخوا : اخواديوخوا، کير
چاپيرد، مرسته، حمايت، عموما
دې معنو کښې افغانستان کښې
استعماليري.

شاه : باچا، بادشاه،
خودمختار، اختيارمند. محافظ،
دالفظ د معشوقې دپاره هم
استعماليري.

شاه باز : سپين باز.
مضرب، هغه ډکے چې رباب
پرې غږولے شي.

شاه خلم : بناسته
خوان، د ملازو هلک، د واده
خلم،

شاه رگ : شريان، هغه غټ
رگ چې دهغه په برکت
نورو رگونو ته وپه رسي. د
مړي رگ، ستر رگ

شاهد : گواه، گواهي
ورکونکے،

کلو يا خلقو شريکه وي.

شاملول : شريکول،
داخلول، ننه ايستل، گډول، يو
ځاي کول.

شاملیدل : شريکیدل، يو
ځاي کيدل، گډيدل، خلط
ملط کيدل

شامه : د بويولو قوت، د
پنځو حواسو په يو حس د
شامي حس.

شاميانه : لويه خيمه چې د
خلورو ستوپه ذريعه لکه د
چت ودرولے شي. تمبو،

شامي کباب : دکبابو يو
قسم.

شان : خير، لکه، غوندي،
لکه څه شان، څه رنگ. لومے
والے، سررکي، د ډول يا
ډولکي يو قسم.

شانداله : خوشحاله، متحبه.

شان و شوکت : جاه و
جلال، برق پروق، رعب،
دېدبه، قدر عزت، درزدروز
شانه : ږمنځ، گومنز، مگر.

- شاہدہ** : معشوقہ، محبوبہ، شہا.
- شاہدي** : شہادت، گواہي.
- شاہکار** : بہترین تخلیق، غورہ ليک یا تصوير وغيرہ.
- شاہنشاہ** : بادشاہ، د بادشاہانو بادشاہ،
- شاہي** : د بادشاہ سرہ متعلق. د بادشاہ پہ شان خوي بوي لرونکي. باچائي.
- شاہين** : يو قسم تور سترگي بڼکاري مارغہ.
- شائع** : خور شوم، خپور شوم.
- شائق** : اررومند، خواہش مند، مشتاق.
- شايد** : بايد، ممکن، بنائي.
- شب** : شپہ.
- شباب** : خلعتوب، د خواني زمانہ، خواني.
- شباہت** : يکسانيت، يو شان والي، يو والي.
- شپيرک** : بڼسپيرک، کٽيز، چمپيرک، خکالے.
- شېخون** : د شپي د دشمن په کور حملہ کول، ډارہ، د شپي مرگړ. د شپي چپاؤ، يرغل.
- شېستان** : د شپي د استوگني ځاي، د اوډۍ کيدو ځاي.
- شېقلر** : شوقلر، هغه مبارکۍ او بزرگۍ شپہ چې پکښي د عامي عقيدې مطابق د مخلوق رزق او برخي ليکلے کيږي.
- شېگر** : شوگر، شپہ رونه
- شېنم** : پرخه،
- شبه** : شيبه، لحظه، لمحہ. د باران شيبه شک، گومان، شکۍ شيد، احتمال. نقلي جوهر، پوت. په شان، مشابه.
- شبهه** : شک، وهم، په زړه کښي چاته خيرې پيدا کونه.
- شبيه** : تصوير، نظر.
- شپارس** : شپړ او لس.
- شپړ** : هغه سرې چې پنجه کښي ي شپړ گوتي وي. شپړ گوتي.
- شپړو** : د پنځو او اوو ترمنځ

- عدد.
- شپنغود** : د يو مارغه نوم چې د شپې گرځي.
- شپنه** : د شپون مؤنث
- شپول** : حلقه، هاله ويره، بار، احاطه، د کډو سرو د ساتنې له ځاي نه تاو سوه د غږو کيږ
- شپون** : د کډو بزو ساتونکې، کډبه.
- شپونکې** : وړو کې شپون، د شپون اسم تصغير.
- شبه** : د نمر پريوتو نه تر سحره پورې وخت.
- شپيته** : د لږکي معمولي ټکړه چې په چوڼ کېږي د ټينگولو دپاره ورکولې شي.
- شپيشته، پانه
- شپيشتم** : يو قسم ساک، پيشتم، شپيشتم
- شپيلکې** : وړو کې شپيلې.
- شپيلل** : د خوراک خيره خلې رابنکل، له هډوکي نلې په حله رابنکل، د خوراک
- خيز د ساه په زور خلې ته رابنکل.
- شپيلي** : توري، د ټوپک يا تماچې نلې.
- شپيلې** : له خلې وتلې د شپيلې د اواز په رنگ اواز.
- شت** : شتکه، تيز رفتار، تيزه منډه.
- شتاب** : تلوار، جلاي، سرعت، بيره، بې قرارې.
- شتر** : اوبه. وړدې پښې لرونکې لوړ سره.
- شته** : دولت، جائداد، مال، موجودگي.
- شته من** : دولت مند، مالدار، د شتو خاوند.
- شتي** : د جوارو توکمه، د تالاؤ د اوبو دپاسه د شين رنگ خک.
- شتي** : غشې، شيتي، الوتونکې غشې، د آتش باري يو لمبکه.
- شجاع** : ږړه وړ، بهادر، دلاور، شجاعت مند،

- شجاعت** : زړورتيا، تورزني، پوهه.
- شجاري** : بهادري.
- شجر** : ونه، درخته.
- شجره** : اصلي معني ونه.
- شدت** : سختي، تيزي، تندي.
- شدياره** : هغه زمکه چې د کرلو دپاره تياره شوې وي.
- شدياره**، سادين شوې.
- شدید** : سخت، مضبوط، مشکل.
- شهل** : ناراسته، کاهل. بي ډبه، نارامه، ناوینځلې، خړخړتو کړې. بي دانو وړې.
- شمار** : شمار، شمار. د نرم او مهين متضاد. ناتراشلي، خيگ، کلک، ستغ.
- شر** : شرارت، جنگ، جگړه.
- شراب** : بوزه، بهال، نشه، مے، يو نشييز شربت، د انگورو نه ايستلې شوې اوبه چې د نشې دپاره استعمالیږي.
- شرابي** : شراب خېنونکې، د شرابو عادي، د شرابو خوند يا رنگ لرونکې.
- شرارت** : بدې، شیطاني،
- شکار** : د مالش دپاره پکاريدونکي دارو، بت، بتي، استخار، اشقار.
- شخړه** : جنجال، نېټه، فساد. گټه گټه، عبث.
- شخص** : کس، تن، نفر، فرد.
- شخصي** : د يو فرد لاندې نظام حکومت، ذاتي.
- شخصیت** : سریتوب، وقار، عزت.
- شخړند** : د خوراک خيز په غاښونو میده کونه.
- شه** : هغه علامت چې د هغې په وجه يو حرف دوه ځله ادا کیږي، لکه تر دد، مکرر.
- شدید** : عقل، هوش، فکر،

- شر، ورائے، پیلات، فتنہ.
- شرارتی** : شرارت کونکے، پیلاتی.
- شرافت** : اصالت عزت بنہ سریتوب، شائستہ، بنہ اخلاق.
- شراکت** : شریک کیدہ، کلون، یو والے
- شراکتی** : پہ کاروبار کنبی شریک. شریکوال، برخہ خور، حصہ دار، ملگرے، اندیوال.
- شربت** : خوړې اوبه. رشوت، بلې.
- شرح** : بیان، بنوونه، معنی، تفسیر.
- شور** : بخرکے، سپنکے، شراره، سپرعی.
- شرشائي** : د پخواسی زمانې د وزن پیمانه، لږ خیز.
- شرط** : باري، قول او اقرار، وعده، دیو کار په مقابلہ کنبی د بل کار کولو وعده قاعده، دستور.
- شرع** : شرعه. هغه نیغه لار چې الله تعالی پرې د تلو حکم ورکړے دی. اسلامي قانون، ریتونې لار
- شرعی** : د شریعت په حقله، د شرعی سره متعلق.
- شرغشی** : یو قسم بوتې چې خوروور او تیره تیره غشی لري. د شکون غشی، شلغشی.
- شرف** : عظمت، لوڼی، لومے والے، بزرګي، خوبې، ښیګړه، عزت.
- شرق** : نمرخاته، مشرق.
- شوک** : د الله تعالی سره شریک منل، شریکونه.
- شوکت** : شراکت، ملګرتیا، په څه کار کنبی برخه خوړي، کلون.
- شرم** : الزام، تهمت. خون بها، سپکاوی، ناموس
- شرمسار** : شرمندہ، پښیمان، نادم، خړ، پیکه، شرمیدلے.
- شرمېش** : لیوه، ګرګ.

- شرمگاه:** د تشو متيازو ځای.
- شرمناک:** شرمیدونکې، حیا دار، حیاناک.
- شرمنده:** پښیمان، ملامت، شرمیدلې، خیرجه، پیکه، خر.
- شرمول:** شرمنده کول. خفه کول، غول.
- شرمیدل:** نادمه کیدل، شرمنده کیدل، بدنامیدل.
- شرنگ:** د پسانزیب یا د تویک د گولی اواز.
- شرنگا:** وگورئ شرنګهار.
- شرنگول:** د پانزیو وغیره نه اواز ایستل، د تورو یا نورو داسې خیزونو د جنگیدو اواز چې د وسپنې یا د دې په شان خیز نه جوړ وي.
- شرنګهار:** د کونګرو کانو اواز، د جرس اواز، شرنګا، شرنګا.
- شرنګیدل:** شرنګیدل، د جرس یا پانزیو اواز راوتل.
- شروع:** آغاز، ابتدا، اول.
- شړي:** وړانکارې، چې هر وخت جنگ ته تیار وي. شړپسند.
- شړیان:** هغه رګ چې له زړه نه د بدن نورو حصو ته وینه رسوي.
- شړیو:** شرارت کونکې، شر خوبونکې.
- شریعت:** شرع، د قرآن او سنت اسلامي دستور او قانون.
- شریف:** شرافت لرونکې، ایماندار، نیک، ساهو.
- شریفه:** بلې. سرماتې، سربې، چټی، یوه میوه چې دښه سره وي. د شریف مڼټ.
- شریک:** په څه کار کښې ملګرې، کرونده ګر، حصه دار. برخه خور چې زمکه څوک خوري. ګله، یو ځای.
- شریکوال، انډیوال.**
- شریکه:** په ګله، په څوکسې. د شراکت. چې د څو کسانو پکښې برخه وي. د ویشل شوي متضاد.

- شوم** : يو قسم ناروغي، د ماشومانو هغه مرض چې په ټول وجودي نړۍ نړۍ سرې دانې راوخيزي. خسره.
- شور** : شار، شاره، غير اباد، بنجر بې حاصله، بې فائدي، بې توښې، يو قسم نل چې منځ يې ډک وي.
- شرپ** : د اوبو تويولو اواز، شرپا، شرپار.
- شرپول** : اوبو ته حرکت ورکول.
- شرپهار** : شرپار، د شرپ شرپ مسلسل اواز.
- شرپيدل** : د اوبو د حرکت اواز وتل، په اوبو کې چې راتلل.
- شرت** : مراغه، سست.
- شرشم** : يو قسم تخم چې تيل ترې وځي او پانې يې د ساک په طور پخولې شي.
- شرق** : دخه څيز د راغورځيدو يا د ماتيدو اواز. په چانک يا کروړه دوهلو اواز،
- د گوزار اواز، شرک، د باران چرقي، ناکهاني آفت.
- شرق شيبه** : تيز باران.
- شرل** : له کوره يا له خانه لرې کول، اخوا کول، رټل.
- شرنگول** : شرنگول، دخه څيز نه د شرنگ اواز وېنکل.
- شرنگيدل** : شرنگيدل، د شرنگ شرنگ اواز ايستل کيدل.
- شريور** : شري په سرونکې، ساده.
- شري** : دورې يا بزود وېنستونه جوړ شوم شادر، کمبل.
- شست** : په ځوټه کېنې لگيدلې آينه.
- شش و پنج** : حيراني.
- شعار** : عادت، طور، طريقه، چال، لاره.
- شعاع** : د سمر څپرکه.
- شعبان** : د قمرې کال اتمه مياشت، د شوقدر مياشت.
- شعبده** : دوکه بازي، جادو.

شفاف : ڊير زيات سپين،
 ڊير صفا، روڻ، خليدو نڪر،
 هغه خيز چي رڻا ترې پوري
 راپوري وڃي.
شفقالو : يوه ونه او دهغي
 ميوه، شلتالو.
شفتل : شوتل، يو قسم وائيه
 چي ڇارو و ته ورڪولي شي.
شفق : د سحر او ماڻهه په
 وخت کڻي په افق ٻنڪاره
 کيدونڪي سرخي.
شفقت : مينه، محبت،
 مهرباني، رحم.
شفه : شفعه، د اسلامي قانون
 مطابق هغه حق چي د ڪور يا
 زمڪي په خرڇولو د گاونڊ يا
 شرڪت په وجه حاصليري.
شفيع : شفاعت ڪونڪر،
شفيق : مهربانه، شفقت
 ڪونڪر، همدرد، رحمدل،
شقي : بدبخت، بد نصيب،
 د سعيد متضاد.
شڪ : گومان، شبهه،
شڪان : شڪون، يو خناور

تماشه، مڪر، چال، فن.
شعبه : شاخ، حصه ٻوڪره،
 محڪمه، خانگه.
شعر : هغه موزون ڪلام چي
 په اراده وويلي شي او قافيه
 لري، بيت.
شعله : شعله، د اور لمبه.
شعور : عقل، پوهه، فهم،
 تميز، سوچ.
شغال : ڪيدر، چعال
شغالي : بي عزتي، بي غيرتي.
شغرب : مشرق، مشرق،
 نمر خاڻه، ختيڏ، لري خامي
شغف : محبت، شوق،
 اشتياق.
شغل : مصروفيت، ڪار.
شفا : رغيدنه، روغيدنه،
 صحت، تندرستي.
شفاخانه : د علاج ڄام،
 هسپتال، روغتون.
شفاعت : سفارش، د
 گناهونو د معافي سفارش چي
 د رسول ڪريم صلي الله عليه
 وسلم سره مخصوص دے.

چې په بدن ۍ تیره تیره عشي
وي

شکایت : گيله، شکوه،

شکر : د خه يکې په بدل

کښې د خپل محسن د احسان
يادونه. شکريه، مهرباني.

شکر : چيني، خواړه،

شکراله : شکر گزاري.

منښته ور کونه، نذرانه، خيرات،
د يو کار مزدوري.

شکرگوزار : نيکي

منونکې، احسان منونکې،
احسان من.

شکرلب : د خوړو شونډو

خاويد، محبوب، معشوق

شکره : د گورې جوړه،

میده گوره، تړي، خړرنگې

چيسي، يو خيرونکې مارغه،
اشکره.

شکريه : شکر، تشکر،

مهرباني، د چا د مهرباني او

احسان شکر ادا کونه.

شکری : له ميزري جوړه

توکری.

شکر : له ميزري جوړ
شکور.

شکست : ماتې، تېښتېدنه،

ميدان پرېښودنه، بيلات.

شکسته : شلیدلې، مات،

کمرور.

شکل : مخ، صورت، خهره.

ونډر، پلواکه، غړوندې.

شکلی : شمله، د دستار

خونلې.

شکم : گيلې، خيټه، نس،

تار.

شکمن : گومان کونکې،

گوماني، شکي، شک کونکې.

شکن : ماتونکې، تباہ

کونکې، په مرکباتو کښې د

لاحقې په توگه استعمالېږي.

لکه بت شکن، دندان شکن.

شکنجه : سکنجه، پاڼه،

نومه، پنجره.

شکور : دروټو کښودو

شکرې.

شکول : شوکول، شلول،

خيږې کول، بڙه کول.

شگون : فال، پیش خبری،
نیک فال، پال.

شگہ : د کانی انتہائی وڑو وڑو
فرو مجموعہ. ریگ، دہہ.

شل : د نولسو او یو ویشتر
تر منخ عدد.

شل : ہفہ انسان چھی لاسونہ
پنہی ئ بیکارہ وی، گوزنی.
بنجر، لالمہ، چھی زرغونہ نہ
کوی.

شل : نیرہ، برجی، ہفہ تورہ
شان چھی سری تیرہ او غونہ
وتلے وی. خنجر، شلگے.
مغرورہ.

شلاتہ : سمرہ، د
کربوری پہ شکل یو خنور
چھی تیل ئ د مالش پہ دارو
کبھی پکارولے شی.

شلائہ : خادمی، خدامہ،
سمرہ، سلانہ، شلاتہ.
چیندخ.

شلٹالو : شفتالو، یوہ ونہ او د
ہفہ میوہ

شلٹی : ہعہ اور ہشی چھی لا

لوخول، د چانہ مال، کالی
وغیرہ اخستل، راجدا کول،
بیلول.

شکون : یو خنور چھی پہ
بدن ئ تیرہ تیرہ غشی وی او
د خطری پہ وخت تری کار
اخلی، خارپشت، خارپشت.

شکوہ : گیلہ، گلہ، شکایت
شکوہ : رعب، دبدبہ، شان،
دبدب، پرتم.

شکی : گومان کونکے،
شک کونکے،

شکیہ : د شک، شک
خرگندونکے، د گومان.

شکیدل : شلیدل،
شوکیدل، پریکھے کیدل،
خیری کیدل، تار تار کیدل.

شکاف : چود، چاود، درز.
شکفتہ : غوریدلے.

شگلن : شکن، د شکو جوہ،
شگہ لرونکے، شگلورپی

شگن : وگورئ شگلن
شگوفہ : د گل کلی، د گل

غوتی.

د پوستکي نه راوتې نه وي نا
سپيني کړې او ريشې.

شلخه : ديسي توپک،
بناروتي خيز، ديسي، نقلی
خيز.

شلخه : چلخه، يو بوټی
چې د غوا د ژبې په شان وږدې
وږدې پاڼې نيسي خاروي ئ
هم خوري او ساگ ترې هم
پخولې شي. گاډو زهان.

شلغم : تپير، بنګري،
منګر پټی، يو قسم سبزي.

شل ګورد : په لاس پښو
معذور

شلګر : بلم، د شل نه وړه
وسله چې تيره او بری خوکه ئ
وي وږو کې تر چې ملګار ئ
خان سره ګرځوي

شلم : د بولسم او يوويسمه
ترمنځ عددي صفت

شلند : غټ، ناره، څړب،
غټ پټ، تيار.

شلول : بزه کول، خيري
کول

شلوم : د کچو د ويلې کولو
نه پاتې خیر.

شله : د خاروی د يو خاص
قسم وازدې يا د ګډه د لم به
ايستلې شوي غوړي

شليدل : د څه ناروغی په
وجه د لاس يا پښې ناکاره
کیدل، شل کيدل، پري
کیدل، کټ کيدل، خيري
کیدل.

شله : هغه څوک چې پښې
يا لاس ئ بیکاره وي.

شمار : شمير، ګنتي، تعداد،
ګڼنه. نوکري.

شمارل : شميرل، حسابول،
کڼل

شمال : د قطب طرف، د
فېلې په طرف د مخ لروېکي د
بنی لاس طرف

شمال : بری باد، بری هوا

شمائل : حدود حال، شکل و
صورت، رعونه عادتونه.

خصلتونه
شمس : نمر، آفتاب، نور

- شمسي** : شمس سره
منسوب. لمريز، نمریز.
- شمشاد** : یو ونه چې ډیره
وچته وي.
- شمشتی** : شکر تانه،
شختی، د اوبو یو خناور.
- شمشیر** : توره، تیغ
- شمع** : د مومو باتی، شمع،
شم.
- شمکله** : د پتکي یا خادر
څوکو ته شمع خونډی. هغه
تېگرې چې د ژرندې د پل نه
پرې د اوږو دوره راپا کولې
شي. آسیا پاک، پاتې شوم
خیز، پاتې شوني.
- شمکور** : هغه څوک چې
د شپې یې نظر نه لکي.
- شمکې** : یو تریخ بوتې چې
په دارو کېنې پکارولې شي.
- شمله** : د پتکي جغه، طره،
کتبه، شکلی، شلکې، د
پتکي هغه برخه چې وچته
ولاړه وي.
- شموخه** : هغه گیاه چې په
- شولو او مکيو کېنې عام طور
سره کیږي، شموخه، شماخه.
- شمول** : شمولیت، شاملیدنه،
شریکیدنه، شرکت.
- شمولیت** : وګورئ شمول.
- شمیم** : خوشبو داره هوا.
- شمیر** : شمار، تعداد،
حساب، حسابیه.
- شمیرل** : شمیر کول،
شمارل، تعداد لګول، حساب
کول، ګڼل.
- شناخت** : پیژندګلو،
تعارف.
- شناخته** : شناخه، هغه تخته
چې د قبر په سر لګیدلې وي
او د مړي نوم او تاریخ وفات
پرې لیکلې وي.
- شناز** : د لامبو دپاره
پکاریدونکې مشک چې د هوا
نه ډک وي.
- شناس** : یوه لاحقې چې د
پیژندګلو معنی ورکوي.
- شناسا** : پیژندونکې، بلد.
- شنده** : فضول خبره

مسخره. زیات خرج، اسراف
کانه، ظلم، حیر، زور.

شنه: بي حاصله، بي
فائدي، بي اولاده، ميوده
لرونکي ونه، بي نتيجي

شنديدل: بي حاصله
کيدل، بي فائدي کيدل، بي
اولاده کيدل، له اولاده پاتي
کيدل، دوني ميوه نه نيول.

شنقار: شنقر، يونکاري
مارغه، باز.

شنل: لتول، پلتل، تالاشي
کول. تار تار کول، شنول،
شيندل، کينل، کينودل

شنوبي: شوملي، شرومي،
تروي.

شنه: دشين مؤنث.

شنه گوشنه: تکه شنه

شنه زرغنه: د بودی تال،
شنول: بوت خوزول،

خنابل، اس هينول.

شنيدل: خوزيدل، داس
خرريدل.

شواخون: تکليف،

مصيبت، خيگر خون.

شواروز: شپه او ورځ،

شب او روز. د اوبه خور يوه
پيمانه چې په وقفه وقفه کيښي
خليرت گنتو دپاره د زمکي
د اوبه کولو دپاره مقرر شوي
وي.

شواشو: شپه په شپه، بغير
له ايسارتيا، متواتر.

شوال: د واره اختر مياشت،
د هجري قمري کال په رمضان
پسي مياشت.

شوبله: هغه لينتې چې د
زيمساکي زمکي د وچولو
دپاره ايستې شوې وي. د
اوبو وله هغه اوبه چې په
سيند کيښي چري چري او
لښتي لښتي بهيري

شوپر: بي ډوله، سار شپږ،
جاهل، ناسته.

شوتل: شفتل، يو قسم گياه
چې د خارو د خوراک
دپاره کرلې شي.

شوتی: هغه يوه ليشت

جنگ جگره، خبري ارونه.

شور پکر : شورشار، توربيخ،

شور شغرب، هي سوران، گرب،

شور غوغا، شور ماشور، اله

گوله، شور زور، غال مغال، درز

غوبل.

شور غوغا : وگوري شور

پکر.

شورو : د چارشنبې ورځ،

ابتدا، شروع، اغاز.

شورول : حرکت ورکول،

کړخول، خوځول، کډول، په

نڅا کول.

شوري : جرگه، غونډه.

شوره : د لوبښو د پاکولو

دپاره د وښويا کپرې بور، د

تنګې خلې د لوبښې د بندولو

دپاره پکاريدونکې د وښويا

کپرې بوجه.

شوک شوک : پاره

پاره، ټکره ټکره، بڼه بڼه.

شوشه : د دروغو خبره،

شوق : اررو، تمنا، هڅه،

اشتياق، شغل، مشغوليت،

لرگم چې د نهه نينگارو په لوبه

کښې پکارولې شي. هغه يوه

ليشت لرگم چې د شوتي ډنډې

په لوبه کښې استعمالېږي.

شوتي ډنډې : د ماشومانو

هلکانو يوه لوبه.

شوځ : بياک، شرير، بې

حيا، کلک سترگم، درنگ

د صفت په طور ي معي کښې

شدت پيدا کوي.

شوځول : په عذابول،

چيرل، خرابول.

شوځي : شرارت، سرتيزي،

بې ادبي، چالاكي، درنگ

سره د استعمال په معنو کښې

د هغه رنگ شدت.

شوده : پي، د ځناورو له

غلانځونه وټونکې سپينه مائع

چې د دغو ځناورو بهي پرې

پرورش مومي. د ځنو بوټونه

وټونکې رس.

شوده : کم عقل، بې وقوف،

ساده لوجه، بدمعاش.

شور : په زوره اواز، زور،

اشتها، نفساني خواهش.

شوقلر : شب قلر دشعبان د
مياشتي پنخلسمه شپه. دروژي
نه مخکيني مياشت، دهجري
قمری کال اتمه مياشت.

شوقمن : شوقي، شوقين،
شوق لرونکي، خواهشمند،
شوقين : شوق لرونکي،
شوقي.

شوکاره : نوکاره، سکونداره،
تونکاره، تونگه.

شوکار : هغه خوک چې
لاري وهي، لوتمار، په رور د
چانه خه اخستونکي.

شوکل : له وي، بوتې يا
بل داسې خيز نه ميوه، گل يا
پاڼې راترورل، جدا کول،
لاره وهل، شکول.

شوکه : لار وهنه، ترورنه،
جدا کونه.

شوکیدل : په لاره کښي
لوټ کيدل، ترورلې کيدل،
پريکيدل، جدا کيدل.

شوگير : شپه په ويښه

تيرونه، شوگيره.

شوگيره : وگوري شوگير.
شولک : بشره، شولخ،
خور، پوټ، پوتکي، شولک،
خرمن.

شولگره : دشولو کرلو
زمکه، هغه زمکه چې شولي
پکښي کرلې شي. شاليزاره.
شولي : دوريزو فصل، هغه
وريزې چې سپينې کرلې شوې
نه وي.

شوم : کنجوس، بخيل، د
سخي متضاد.

شوم شغال : بخيل،
کنجوس.

شومل : خښل، گوت
کول.

شومله : تروه، شومره،
شومري، تروي، شوملي.

شوملي : شرومي، تروي،

شومه : په مري پسي د
ورومي شپې خيرات. ارگانه،
نقشه، خوره. د نيمې شپې
خاموشي.

- شومه دم** : نیمه شپه، خاموشه شپه.
- شولتي** : د نښترو د لرگي توبه چې درنا دپاره پکارولې شي.
- شولنه** : سولنه، جنجن، يو قسم کورني دارو. خرتم، سولنه.
- شولنهان** : عام طور سره غټو غټو شولنهو ته ونيلې شي.
- شولنه** : د خلې بهر پاسني او لاندېني حصه.
- شولنه** : ممکن، کيدونکې.
- شوه** : يو قسم سخته او کله ونه چې لرگي عام طور سره په فرنيچر کښې پکارولې شي.
- شها** : دلبر، معشوقه، محبوبه.
- شهاب** : يوه زرفنا کيدونکې شعله چې د شپې په فضا کښې ښکاري، مات ستور.
- شهادت** : د الله په لاره کښې قربانيدنه، گواهي.
- شهباز** : يو ښکاري مارغه، باز. درباب مخصوص د لرگي يا پلاستک پترې چې رباب پرې غږولې شي.
- شهوت** : شاتوت، د توت يو قسم چې ميوه ي وړده او د توت په نسبت زياته خوږه وي.
- شهتير** : شاتير، غټ تير.
- شهد** : شات، کښ، گڼنه.
- شهوت** : مشهوريدنه، نوم کيدنه، خرگنديدنه، ښکاره کيدنه، پيژندنه، سوانح.
- شهريار** : د ښار فرمان روا، ټولواک، بادشاه.
- شهزادگي** : د بادشاه لور، د شاه لور.
- شهزاده** : د بادشاه خور.
- شهکار** : وگورئ شاهکار.
- شهلا** : محبوبه، ښائسته سترگي لرونکې.
- شهنايي** : سرنا، سورنا، د موسيقي يوه لرگينه آله.
- شهند** : شاهين، يو ښکاري مارغه.

- شهسوار** : د اس د سورلی ماهر. د شاه د سورلی اس.
- شهوت** : مني، د ملا اوبه. جماع ته زړه کيدنه، کوروالي ته زړه کيدنه، زيات شوق، د لذت د درک ميل.
- شهو تناک** : ډير زيات شهوت لرونکې، له شهوته ډک، شهوتي.
- شهيد** : د الله تعالي په لاره کښې په غزا کښې وژلې شوم، برناحقه وژلې شوم حاضر، شاهد، خبردار.
- شهي** : شيا، معشوقه، محبوبه.
- شير خوار** : پي رودونکې ماشوم.
- شيرواني** : يو خاص قسم ورډه چوغه.
- شيره** : ليتي، اتوب. د ميوز نه ايستلې شوې اوبه، جوس، کبورې، عصاره. گلاوډې شوملې او پي، حريمې د کوټلو دانو او غلو مغز چې په
- اوبو کښې وويستلې شي
- شيرين** : خوږ، ډير خوږ.
- شيريني** : خواږه، خواږه خيزونه، متاي.
- شيش** : گوزار، نښه، گل جرې، دار، خيله، زرم.
- شيشکه** : بوت، يو هيت ناک شرې. سړي خوره، جادوگره، پيرياني، بلا، بلا شيشکه، پواره بنځه. بدشکله.
- شيشم** : وگورئ شوه. يوه ونه.
- شيشه** : وگورئ بښينه.
- شيعه** : اهل تشيع.
- شيگره** : نار. د باران تيزه شيبه.
- شيگره** : شيکاره، متيزه، تبتيډلې جينې يا بنځه.
- شين** : تېو کيدلې، زرغون، تازه. بې وريځو اسمان. د بدن د يو اندام په گوزار تغمه کيدنه. د ډيرې خندا په وجه د مخ رنگ بدليدنه. شين

شيبه : لږ وخت، لحظه،
مسلسل باران، توله، تره.

شيخ : سپين ږير، بودا،
زور. پوه سرم، سردار، پير،
مرشد. په شرعي علومو،
طريقت او حقيقت كښې كمال
ته رسيدلې، مسلمان شوم
هندو.

شيله : مين، عاشق.

شيرازه : د قلعه د ديوال نه
گير چاپيره تاو بل ديوال يا
احاطه. د كتاب مضبوطولو او
بنكلا دپاره په رنگينه او
ريښمين تار گڼلنه.

شيرازه : دستو چكه،
چكه.

شيطان : ابليس، عزازيل،
دو كه وركونكې، سر كښه،
حكم نه منونكې، مضر انسان،
بد او قبيح سرم.

شيوه : طرز، دستور، رواج،
خوبي، هنر، ناز، مكيز، د اس
اواز. د اس هيلدنه. بڼوه.

شې : خيز، تو كې.

خال، د اسمان رنگ، د يو
خط نوم.

شين : د پښتو د حرف "ش"
تلفظ.

شينبي : شوملې شرومبي،
تروي.

شين تغ : يو قسم شين
مارغه، چې د تغ تغ اواز
كوي. شين تاغ، شين تاغ.
شيندل : نوستل، خورول،
شندل.

شين زمر : زړور سرم،
بهادر، دلاور. هغه زمر چې
په وجود ي كړې نه وي.

شينكې : د شين اسم
تصغير. سزه زار، چمن، شنه
وابنه، شين رنگ،

شين زرغن : د بودي تال.
شينولې : بلورې، مردكې.

شيوا : فصيح، بليخ، روان،
فصاحت لرونكې.

شي : د چرگو شرلو اواز.
شير : مسلسل تبه، يو

مخيزه تبه، لويه تبه، سره تبه.

- بش :** (بنين) د پښتو ژبې د حروف تهجي خپل مخصوص درويشتم حرف، د ابجدو په حساب ي شمير د "ش" برابر يعنې درې سوه دی.
- بناپيرک :** بناپيرک، چمگادر، پوپي، اسمان خکالې، شوپړک، شب پرک.
- بناپيری :** بناپيری، يو فرضي مخلوق چې ډير بنائسته گڼلې کيږي. بنائسته، بنکله.
- بناپيری :** د بناپيری مذكر
- بناخ :** خانکه، شاخ، نسل، سلسله.
- بناخه :** د پياده خلقو لاره، پوله، د دوؤ پټو ترمنځه نری لار.
- بناخی :** بنانگی، شاخی، درې بناخی.
- بناد :** کامران، کامياب، بامراده، آباد.
- بناد اباد :** مور پټ، خوشحاله، ودان، په مزو کښي،
- بنادمن :** کاميابه، خوشحاله، بامراده، مرادمن، بختور.
- بنادي :** واده، ابادي، خوشحالي، خوښي.
- بنادم :** د پښتنو په خو قبيلو کښي يوه مخصوصه سنلره چې د خوشحالي په موقع ونيلې شي.
- بنار :** گڼه ابادي او بازار، ښهر، شهر، ښاريه.
- بنارک :** د لرگي وړه ټوټه چې د مېچنې تير پکښي گرځي. د لرگي ټوټه چې د شوملو په چاټي پرته وي او مندانو پکښي گرځي.
- بنارگي :** وارخطا، بې هوښه، د بنار اسم تصغير.
- بنارو :** تور رنگ لرونکي يوه مرغی، شارو، مينا، زرگره، مينکه، بنارونی. د چرک په پښه کښي يو

ڀنائست : حسن، زياتي،

شائست، ڀنڪلے والے.

ڀنائسته : ڀنڪلے، زيبا،

حسين، پيمتھر.

ڀنائي : پڪار دي، بايد،

جائز، بويه، خامخا.

ڀنيه : د مغانې نه تر پنڄي

پوري د وجود اندام، پنيه،

خپه.

ڀني : د ڪندو د لاندې واره

واره تاخونه چي چرگي

پڪڻي اڳي اچوي يا پڪڻي

سامان اينودے شي.

ڀني ابله : چي پيڙاري به

پنيو نه وي، يبله پني، لوخي

پني.

ڀني ارته : پني ارته، د

کوڙدن نه پس د جيني د کور

د خلقو د هلڪ کره سره د

جامو تحفو تلنه،

ڀنخورنگي : د ڀنخور په شان،

د ڀنخور په خير. جينو ٽارے،

جيني ڊولے، جيني خولے،

ڀنخورنگ، ڀنخور کي،

نوڪ چي د جنگ په وخت

پري بل چرگ زخمي کوي.

ڀنارولي : وگورئ ڀنارو.

ڀناغلي : معزز، محترم،

عزتمند، ڀنائسته، قدرمن،

ستائيلے شومے، دستائي ور،

ڀناگلے، شاغلي.

ڀنامار : غٽ مار، اڙدها،

اجگر.

ڀنانڪ : د خاورې يا لرگي

لومے پرات چي اوږو اغڙلو او

جامو وينخو دپاره پڪارولے

شي.

ڀنانڪے : د ڀنانڪ اسم

تصغير.

ڀنانگه : ورون، پتون، پنيه،

لينگے، مغانه، د پتون او د

گيدي جوڙ.

ڀنانگي وانگي : ويڙواڙ،

وران ويچار، تترتر، خوروور،

انگي انگي، ليتاري ليتاري، بي

ترتيبہ، سست پست.

ڀنانگي : شانگي، شاخي،

دري ڀناخي، سکو.

- بنخوتارے** : وگوری
 بنخرنکے
بنخولک : د بنخو په شان
 عادتونه لرونکې، بنخرنکې،
 بنخونک، بنخوتارے، د
 بنخو غوندي، بې خونده، بې
 غیرته
بنخولک : وگوری
 بنخرنکې.
بنڅه : د سړي ماده، د
 سړي مؤنث زنانه، اړتینه،
 عورته.
بنڅینه : د بنخو متعلق، د
 بنخو.
بنڅ : زمکه کښې پټ کړې،
 بوخت، انښتې، ښتې.
بنخول : په زمکه کښې
 پټول، دفن کول، ډوبول،
بنڅه : د بنڅ مؤنث، خزانه.
بنکار : د مرغانو یا خناورو
 نیونه یا ویشتنه.
بنکارزن : ښکاری.
بنکاره : ظاهر، څرگند، په
 ډاگه، واضح.
- ښکاریدل** : په ښه کیدل،
 څرگندیدل، معلومیدل،
 ښکاره کیدل، په نظر راتلل،
 برښمیدل.
ښکالو : د پښو اواز، کش
 کړپ، گنگوسې، پس پسې،
 سرگوشي، علامه، اثر، ښه.
ښکانځه : زیره، کنځل،
 بکواس، سپکه وینا، بده وینا،
 ښکانځه، بلرود.
ښکتې : د ښکته، ښکته،
 لاندینې.
ښکته : لاندې، ښکتې،
 زیرین، مغلوب.
ښکړ : د غوښې، سنډا، چیلی
 وغیره په سر کښې راختلې د
 هلو کي سخت ښاخ. د نائي د
 یو کالي نامه چې د وهلي رگ
 نه پرې وینه وباسي.
ښکروړ : ښکري، چې
 ښکرونه لري، د ښکرونو
 خاوند، طاقتور، ښاخوړ.
ښکل : کښل، لیکل،
 تحریرول، ایستل، ختمول، د

- خه کار نه ایستل . پپه اخستل ، بنښل .
 کوکی اخستل ، مچي کول ، **بنودنه** : بنښل کول ، ښکاره کول .
ښکلا : حسن ، زیباني ، ښائست .
ښکلول : چپ کول ، جومل ، پپی اخستل ، کوکی اخستل ، ښائسته کول .
ښکلے : ښائسته ، حسین ، پیمخه .
ښکنځا : کنځل ، بلرد ، ښکنځل ، زیرې ، دشنام ، سپورې ستغې .
ښکنځل : زیرې کول ، کنځلې کول ، سپکول .
ښکپه : لاندې ، کوزه ، لو .
ښکیل : ترلے ، گیر ، بنديوان ، رالیسار ، بې وسه ، مجبور .
ښنځه : یو قسم دانه ، ننکی ، ښنجکی .
ښنگرم : سم ، گیتی ، پرکے ، شنکرم ، ښونگرم ، **ښودل** : په گوته کول ، خر گندول ، ښکاره کول ،
- بنښل .
 ښوروا : شوروا ، شوربا ، **ښورول** : خوځول ، حرکت ورکول ، رپول ، شیندل ، خپرول .
ښوره : هغه زمکه چې فصل نه کوي ، زیمناکه ، مالکینه زمکه ، هغه سره چې د خاورې سره گډه شوي وي .
ښوول : ښنیل ، تعلیم ورکول .
ښویند : ښوینده ځای ، ښوم ، ښویه ، صاف ، لشم ، ښویندے . په ښوئیدو تلنه .
ښویندے : مهین ، چې سره پرې ښوئیږي .
ښوړول : لغزول ، یو څیز یا بنیاد له په زمکه یا بل څیز پورې په لگیدلي حالت کښې حرکت ورکول ، په لوند یا روغني ځای د چا پښې بې قابو کول ، بې حوصلې کول ،

اظہار.

بشہر : شہر، بنار.

بنیشہ : شیشہ، یو قسم

وابنہ چي پھ واورينو علاقو
کښي کيږي.

بنيل : بنول، بنايل، پھ ڳوٺه
کول.

بنيم : دزنګ يا خير ي له
کبله نښتے، جام، نښتے،
جامد.

بنينه : د بنخي خور،

بنيرا : ازار، بد دعا، سپرہ
خلة خو خول.

بنيراز : تازه، شاداب،
سرسبز، خورب، صحت مند،
خوشحال، اباد.

بنيراز توب : تازه والے،
تازگي، بنيرازي، شادابي،
خوربو والے، مستي، ترقي،
خوشحالي

بنيرازہ : وگورئ بنيراز.

بنيرازي : تازگي، شادابي،
سرسبزي، خوشحالي، ترقي،
ابادي.

وارخطا کول، گمراه کول،
بي لاري کول.

بنويه : پھ هواره سره وښه،
رواني سره وښل، مهين، اوار،
هوار.

بنويدل : لغزيدل، د پښي له
خپله خايه پھ اساني سره
حرکت کول او دهغي پھ
نتيجه کښي راپريوتل خاص
طور سره پھ حادثاتي طور
سره. گمراه کيدل، بي لاري
کيدل.

بنوم : چسپلوس، دوه
رنګے، دوه مخے، راشپيل،
راشپيل، ډډګرے.

بنه : د بنه مؤنث، قول،
لوظ، وعده، ټيک.

بنه : نيکي خوبونکے، نيکي
پسند، نيک، بنیګره، نيکي
کونه.

بنه بد : نيکي بدې، مال
اسباب، مال متاع،

بنه چارے : ستري مشي،
پخير راغلے، د خير خواهي

بنيرو: بددعاء، ازار، بنيروا.
بنيرو پيش: بنيرو کونکر،
 هغه څوک چې هر وخت
 بنيرو کوي. بنيرو پنځ.
بنيکړه: نيکي، ښه، فائده،
 نفع ورکونه، احسان.
بنيکنه: وگورئ بنيکړه.
بنيل: بنودل، تعليم ورکول.
بنې: د کين او گس متضاد،
بنې لاس: د گس لاس
 متضاد. سم لاس، مددگار،
 ملگر، معاون.

خطاب په وخت د نوم سره
لگولې شي. لرونکې، خاوند،
قابض، لکه صاحب اخلاق.

صادر : جاري، جاري کړې
شوم، نافذ کړې شوم،
ليږلې شوم.

صادق : رښتونی، راستباز،
رشتونی،

صاعقه : تنلر، اسماني
بجلي، تکه، خرپسه.

صاف : صفا، سوتره.

صافي : د صفایي کپړه، هغه
کپړه چې صفایي پرې کولې
شي.

صالح : نیک، پرهیزگار،
ښه سره، د یو پیغمبر نوم.

صامت : خاموش، چپ
چاپ، غلې.

صانع : کاریگر، جوړونکې،
صنع کونکې

صائب : محکم، نیغ،
رښتونی، نیغ تلونکې،
رسیدونکې.

صائم : روژه ساتونکې.

ص : (صاد) د حروف تهجي
د پتي څلیر یستم حرف چې د
ابجدو په حساب نوي (۹۰)
دې.

صابر : صبرناک، صبر
کونکې، د حارص متضاد، د
صبر څښتن.

صابون : د وازدې یا د تیلو
او نورو کیمیاوي مرکباتو په
یو ځای کولو یو مرکب چې
د بدن او جامو دواړو د
صفایي دپاره پکارولې شي.

صابون دانه : د صابون د
ایښودو لوبڼې.

صابونی : هغه توده او نرمه
گوره چې کړي نه اترې ته د
راغورځولو په وخت ښه
وتهکولې شي او بیا د یو خاص
شکل ورکولو نه پس او د
وچې ميوې د گډلولو نه پس د
خوند دپاره خوړلې شي.

صاحب : ملگرم، اشنا،
دوست، صیب، مشر، سردار،
حاکم، د تعظیم کلمه چې د

- روزہ دار، روزہ پہ خلہ، ہفتہ
 خوک چي روزہ ۽ وي.
صبا : راتلونکي ورڇ، سبا،
 سحر، باد سبا، نسيم.
صبا بيگا : سبا بيگا، سحر
 ماڻھام، شپہ او ورڇ، هر وخت.
صباح : صبا، سبا، سحر،
 ٻيٺڪلے، ٻٺائستہ.
صباح : ٻٺائست، حسن،
 ٻيٺڪلے والے.
صباون : سباون، د سبا
 علامہ، د سحر هفتہ رٺا چي د
 سحر پيغام راوړي.
صبح : سحر، سبا.
صبحلم : د نمر د راخوڼه
 مخکښي، سباوون، د سحر
 وخت.
صبر : زغم، برداشت،
 سکتہ، ودریدنہ.
صبرناک : صابر، صبر
 کونکے، بردبار، حلیم طبع،
 دروند خوږ.
صبرول : منع کول،
 ودرول، ايسارول، تسلي
 ورکول، دلاسه ورکول.
صبريدل : تسلي کيدل،
 صبر کيدل، برداشت کيدل،
 ودريدل، منع کيدل.
صبروي : صبر، برداشت،
 تحمل.
صحابه : د حضرت محمد
 صلي الله عليه وسلم ملگري،
 د صحابي جمع.
صحابي : د صحابه واحد.
صحاف : کتاب گنډونکے،
 جلد ساز، بائير،
صحافت : د اخبار يا رسالي
 سره متعلق کار، د صحافي
 کار.
صحافي : د صحافت کار
 کونکے.
صحبت : مجلس، ميلس،
 گپ شپ، خبري اتري،
 ملگرتيا، دوستي، کوروالے،
 هم بستري، په شريکه پينډه
 جوړونه، د ډيرو کسانو سره
 يو ځای روتي خوږنه.
صحت : روغوالے، جوړ

- واله، ساز، تیک، روغه
سته، روغ صورت.
- صحنه** : روغ، جوړ،
ساز، تیک، تندرست.
- صحرا** : بیدیا، دشت،
بیابان، شاره، ډاگه.
- صحرائي** : د صحرا
وسیدونکې. د صحرا سره
نسبت لرونکې.
- صحن** : غولۍ، انګن،
جوس.
- صحيح** : تیک، سم دم،
بې غلطۍ، سالم، درست.
- صحيفه** : د کتاب لیکلې
شوي صفحه، اخبار، خط.
- صدا** : اواز، نعره، غږ، پرغ.
- صدارت** : مشري، بزرګي،
لوې والۍ.
- صدارتي** : د صدارت سره
منسوب.
- صداقت** : احلاص، رښتیا،
رښتنولي، رښنیتوب، صادقي.
- صدبرګ** : سل پانې، یو
قسم گل چې سل پانې لري.
- صدر** : سینه، سردار،
بزرګ، مشر، د ملک آئیني
مشر، وچتوالۍ، دارالخلافه،
د فوج د وسیدو ځای.
- صدف** : سپی، سیپ،
کنجکه، یو وچت ځای، د
دیوال یا د غره څوکه یا د
ټولونه وچت ځای، وره پیاله
چې شراب پکښې څښلې شي.
- صدق** : رښتیا، رشتیا،
خلوص.
- صدقه** : خیرات، د
راتلونکي بلا د مخ نیوي دپاره
خیرات کونه.
- صلحه** : حادثه، دوک،
واقع، چاته غم رسیدنه،
- صديق** : رښتونۍ، رښتونۍ،
ډیر رښتونۍ.
- صدي** : سل کاله، پېړۍ،
- صراحت** : ظاهر و نه،
وضاحت کونه، ښکاره کونه،
څرګندتیا.
- صراحتا** : په تفصیل سره،
په ازاده طریقې سره.

- صراحی** : یو قسم کوزه
چي غاړه یی وږده او خله یی
تنگه وي او ويځ یی غونډ او
پلن وي خو څخه خوږه یی نه
وي. وږد او ښائسته.
- صراط** : لار، لیاره، ليار، د
دوزخ د پاسه پل.
- صراف** : فضل خرڅه،
فضول خرچه، ډیر خرڅ
کونکې، د زړو سوداگر، د
سرور و کارر. کونکې، د
کرنسۍ کاروبار کونکې.
- صرصر** : تیزه او گرمه هوا.
سیلی.
- صريف** : خالي، فقط، ایله،
خالص، مخلص، بس، محض،
تش، یواځې.
- صرف** : خرڅ کونه، خرڅ
کونه، بدلونه، الته کونه،
حادثه. د نحوې او صرف
علم، گرامري علم، د گرامر
علم، د حروفو د حرکاتو د
ادل بدل او اړونې راپړونې
معلولومولو علم، گرامري
- گردان.
- صرفه** : کفایت، ایله،
احتیاط، دریغ، کم خرڅ کونه.
- صریح** : ظاهر، ښکاره،
واضح، څرگند، روښانه.
- صریحا** : په ښکاره، په
ظاهره.
- صریر** : د قلم د لیکلو اواز، د
پښو اواز، د دروازې د بندولو
لرې کولو اواز.
- صعوبت** : سختي، مصیبت،
سخته.
- صعود** : پورته ختنه، د
حساب د علم د یوې قاعدې
نوم.
- صغرا** : وږه، د ټولونه وړو کې
څیز، د اهل منطق په اصطلاح
کښې د شکل وړو مې قضیه.
- صغیر** : وړو کې، وړو کې
هلک،
- صف** : قطار، ترتیب، پره.
- صفا** : پاک، سوتره، پاک،
سپېڅلې، هوار
- صفا سوتره** : پاک ساک،

پاک صاف، سپین صفا،
بیخي پاک، صاف سوتره.

صفا صفا : پاک پاک،

بیخي صفا، سپین صفا، بالکل
صفا، پاک ساک.

صفائي : پاکوالی، پاکي،

پاکیزگي، سپیختوب دلیل
پیش کونه.

صف بندی : ترتیب، قطار

جوړونه، صفونوله ترتیب
ورکونه.

صفت : تعریف، خوبې،

ستاینه، خاصیت، خصوصیت.

صفتي : د تعریف قابل، د

صفت لائق، د ستاینې وړ.

صفحه : د کتاب د پاڼې یو

مخ، یو طرف،

صفر : نشت، خالي، هيڅ،

د حساب په علم کښې یو
علامت (۰) دی.

صفر : د قمری کال دویمه

مياشت، د چوری میاشت، د

محرم نه وروستو میاشت،

صفره، سپره.

صفرا : د زوړ طب مطابق د

خلورو گډوډ شویو توکو

کښې د یو توکي نوم چې

رنگ یو زیږوي. د یوړنځ

نامه چې تروې تروې او شین

رنگې باقی پکښې جاري
وي.

صلاح : مشوره، مصلحت،

نیکي، تجویز، اصلاح، اراده.

صلاحیت : قابلیت،

اهلیت، موافقت، موزونیت.

صلح : راضي نامه، روغه

جوړه.

صلح صفائي : روغه،

صفائي کونه، د جگړې

خاتمه، خبره سپینونه، لاندې

هوارونه.

صله : بخښنه، انعام،

ورکړه، بدل، بدله، عوض،

بخشش، پیرزونیته.

صله رحمي : ښه سلوک،

صلیب : دار، پسانسي،

سولی،

صلیبي : د صلیب سره

متعلق.

محبوب.

صمد : بزرگ، مشر، بی**صنوبر** : دیار، نسبتاً، د

نیازہ، لور، وچت، بلند، د الله

چلغوزي بوتی.

تعالیٰ صفتی نوم.

صواب : سمے، درستی،**صمصام** : تورہ، تیرہ تورہ.

روغوالے، درست، روغ.

صمیم : مخلص، رشتینی، د**صوابدید** : رای، مشورہ،

زرہ ملگری.

صلاح.

صناع : کاریگر، جوڑونکے،**صوبہ** : د ملک لویہ حصہ،

معمار، هنرمند.

د ضلعو او ڈویژنونو مجموعہ.

صناعت : معماری، پیشہ،**صوبہ دار** : د صوبی اختیار

کاریگری، کسب، هنرمندی.

من، د فوٹ یا ملیشی عہدیدار.

صنائع : د صنعت جمع.**صوت** : اواز، نعرہ، چغہ،**صندل** : یو بوتی چي لڑکے

غیر.

ی دیر خوشبو دار وی، چندہ.

صور : شیلی**صندوق** : بکسہ، بکس،**صورت** : شکل، موشادہ،

لاسی بکسہ،

مُشادہ، تصویر، مثل، غوندي،

صندوقچہ : وړوکی

وضع، دول، شان، تدبیر،

صندوق.

تجویز، موقع، انداز، قرینہ،

صنعت : کسب، پیشہ،**صورتگر** : نقاش، تصویر

کاریگری.

جامہ، لباس، کپڑہ و پڑہ.

صنعتی : د کار کسب، د**صوري** : مادي، ظاهري،

هنر، د صنعت سرہ متعلق.

معنوي.

صنف : جنس، قسم، نوع.**صوف** : وړی، یو قسم نرمہ**صنم** : بت، معشوق،

صيام : د صوم جمع،

روژې

صيالت : نگراني، نگهباني،

حفاظت.

صيد : بنکار، شکار.

صيفه : د فعل مختلف

شکلونه چې د فاعل د جنس،

شمير او حالت په وجه بدليږي

رابدليږي. د شعيه گانو د نکاح

رسم، ايجاب و قبول.

صيف : اوږه، د گرمۍ

موسم.

صيقل : رڼونه، خلکونه،

خلا ورکونه، زنگ لري

کونه، سپينه، پالش ورکونه.

صيقل گر : روڼونکې،

خلونکې، پړونکې، صيقل

کونکې.

کپړه.

صوفي : وړين لباس

اغوستونکې، نیک، او

پرهيزگاره، عابد، زاهد، د

تصوف د لارې لارو.

صوفيانه : روح سره متعلق،

د مادي ضد، روحاني.

صولت : رعب، دبدبه،

حمله، چپاژ.

صوم : روژه.

صومعه : عبادت خانه، د

عيسايانو د عبادت ځای. لويه

توپۍ.

صهبا : سره شراب، د سپينو

انگورو شراب.

صياد : بنکاري، بنکار

کونکې، معشوق.

- ض :** (ضاد) د پښتو د حروف
تهجي د پتي پنځويشم
حرف. د ابجدو په حساب ي
شمير ۸۰۰ دی.
- ضابط :** حالات قابو کونکې،
ساتندو، منتظم، ضبط
کونکې، کوتوال، د پوليس
سپاڼي.
- ضال :** بې لارې، گمراه،
خوليدلې.
- ضامن :** هغه څوک چې د
بل چا ذمه واري واخلي،
ضمانت کونکې، ضمانتي.
- ضامني :** ضمانت، ذمه
واري.
- ضائع :** بیکاره، بې فائدي،
فضول، عبث، خراب.
- ضبط :** انتظام، قابو، پابندي،
ترورنه، اخستنه.
- ضخامت :** مضبوطوالې،
مضبوطي، پيروالې، جسامت،
غت والې.
- ضخيم :** غټ، پير، په
جسامت کښې ډير.
- ضدي :** ضد کونکې، په
خپله خبره ټينگ ولاړ،
سرکش، اړي مار.
- ضدين :** په خلاف، مد
مقابل، بالمقابل.
- ضرب :** وار، گوزار، زخم،
خوړ، د حساب د علم يوه
قاعده.
- ضرب المثل :** د مثال په
شان.
- ضربه :** گوزار، گزار،
حمله، وار.
- ضرر :** نقصان، تاوان،
تکليف، زيان، اذيت.
- ضروي :** نقصاني، ضرر
رسونکې.
- ضرور :** خامخا، ارو مرو،
په يقين سره.
- ضرورت :** حاجت، احتياج،
ضروري : خامخا، اهم،
- ضريو :** نابينا، ړوند.
- ضريح :** تريخ، زقوم، تريخ
او بدبويه يو قسم کيا چې د
سيند په غاړه ټو کيږي.

- ضعف** : کمزوري، ناتواني،
بود اتوب، کم علمي، جاهليت.
- ضعيف** : کمزور، ناتوان،
بودا، کم علمه، جاهل.
- ضالالت** : گمراهي، بي
لاروي.
- ضلع** : د صوبي يوه حصه.
- ضلع دار** : دنهرونود
محکمې منظم، انتظام کونکې.
- ضم** : يو ځای شوم،
نښلولې شوم، ورتهلې شوم.
- ضمان** : ضمانت، ذمه
واري اخستل، لاس ورکونه.
- ضمانت** : ذمه واري،
ضامنې، ذمه اخستل.
- ضمن** : لږ، بابت، سلسله،
حقله، سره کيدنه، شموليت،
شاملیدنه، شرکت.
- ضمنا** : په حقله، په نالیه، په
لږ کښې، په سلسله کښې.
- ضمني** : د ضمن سره
منسوب.
- ضمه** : پيش، پيښ د پيښ
حرکت (').
- ضمير** : د انسان دننه پټ
صحيح فيصله کونکې يو
روحاني قوت، هغه لفظ چې د
اسم په ځای استعمالیږي.
- ضمیمه** : زياتي لگولې
شوم څيز، سوا کړې شوم
شر. هغه حصه چې د اصل
څيز د پوره کيدو نه پس
زياته کړې شي. هغه اشاعت
چې د مقرر اشاعت نه علاوه
د خاص ضرورت په وجه
وکړې شي.
- ضوابط** : قواعد، دستور،
طريقي، د ضابطې جمع.
- ضوطول** : يادول، شميرل،
د خيالاتو احاطه کول، په ياد
کښې راوستل، مشق کول.
- ضياء** : رڼا، د تمر رڼا.
- ضيافت** : ميلستيا، ډوډۍ،
بلنه، دعوت.
- ضيف** : ميلمه،
- ضيق** : تنگسيا، تکليف.

- ط :** (طوي) د پښتو حروف تهجي د پتي شپږوېشتم حرف د ابجدو په حساب ۹ قيمت نهه (۹) دى.
- طاعت :** بندگي، د خداى فرمان برداري.
- طاعون :** طاخون، تاوون، يوه متعدي ناروغي.
- طاق :** تاخ، محراب، د جفت متضاد، هوښيار، چالاک، ماهر، لاثاني، بې جوړي.
- طاقت :** زور، توان، وس، دم، قوت.
- طاقور :** طاقت لرونکى، وس لرونکى، زوراور، طاقتمن.
- طاقچه :** تاخوږم، وړوکه طاق، درم.
- طالب :** غوښتونکى، طلب کونکى، طلبگار.
- طالع :** بدکرداره، بې لارې، بدنامه.
- طالع من :** قسمتي، خوش قسمته، نصيب خور، قسمت خور.
- طامع :** لالچي، طمع کونکى، طمع لرونکى.
- طاؤس :** يو قسم ښائسته مارغه، مور.
- ظاهر :** پاک، صفا، پاکيزه، سپېڅلې.
- طائر :** مارغه.
- طائفه :** جماعت، ډله، ټولگى، گروهه، پره، جنبه، طبقه، د سندرغاړو او رقص کونکو ډله.
- طب :** د دوايانو او علاج علم، طبابت، علاج.
- طبابت :** طبيبي، حکمت، علاج.
- طباخ :** لنگري، اشپز، پخلى کونکى، باورچي.
- طباشير :** يو قسم مشهوره دوائى.
- طباعت :** چاپ، چاپ کول، د چاپ عمل.

طبع : سرشت، طبیعت،

خصلت، خوی، چاپ، مهر

لگول.

طبعاً : د خوی خصلت

متعلق، د مزاج متعلق، فطرتي،

په طبع سره.

طبق : تالې، پيالي، تال، د

خناورو يوه بيماري، تخته،

پلن څيز، درجه، منزل.

طبقات : د طبقي جمع،

درجي، منزلونه، رتبې، پردې.

طبقاتي : د طبقات سره

منسوب.

طبقه : ډله، پړه، جماعت،

درجه، رتبه، منزل.

طبیل : نغاره، ډول، ډمامه.

طبيله : د ساز غبرولو آله،

دو کړی، دوپړی.

طبلې : وره طبيله

طبي : د طب په حقله، د

طب متعلق.

طبيب : حکيم، ديوناني

دوايانو په علم پوهه د طب

ماهر.

طبيبي : طبابت، د حکمت

کار، د طب متعلق.

طبيعت : خوی خصلت،

مزاج، طبع.

طبيعتاً : په طبع، په طبیعت

سره، فطرتاً.

طبيعي : وگورئ طبيعي.

طويله : اصطبل، طويله، د

اسونو د تړلو ځای، خيله خانه،

د کور ټول افراد.

طراز : چالاک، تیره ژبه،

گنکپ، گن کپ، گنډ کپ.

طرازه : مسته، چالاکه. د

طراز مؤنث

طرازي : تيزي، چالاکي،

گن کېي.

طراز : نقش و نگار، په کېړه

بوټي او گلونه، په مرکباتو

کښې د کونکي په معني.

طراوت : تازگي، ښيرازي،

لوندوالی

طرب : سرور، خوشحالي،

خوشالي، مستي، ښادي،

خويني.

طربناکه : مسته، خوشحاله، خوشاله.

طرحه : بنياد، طريقه، اندازه، هغه مصرعه چي د هغې په وزن، ردیف، قافیه مختلف شاعران ارادتاً ليکل وکړي.

طرز : انداز، طريقه، طور
طرف : لور، غاړه، ژی.
مخه، ډډه، پلو، رو، اړخ، خوا

طرفدار : معاون، حمايت
کونکې، جانبدار، مرسته
کونکې، ډډه کونکې،
طرفداري : جانبداري،
حمايت، مرسته، تعاون، ډډه.

طرفین : دواړه طرفه، دواړه
اړخه، دواړه فریقه،

طره : شمله، زلفې، کاکل،
پیچکې، عجیبه خبره، یو قسم
کالې.

طریق : لارې، قاعده،
دستور، رواج، روش، مذهب.
طریققت : لار، مذهب، علم

تصوف، د باطن تزکیه.

طریقه : چل، رو، لار،
قاعده، ترکیب،

طشت : تال، لومې ښانګ.
طعام : ډوډی، خوراک،
اتام.

طعن : عیب راویستل،
پیغور، طنز، طعنه.

طعنه : وګورئ طعن.

طغیان : سرکشي، رور
زیاتې، ظلم.

طغیاني : د سیند راختل،
چلنه، سیلاب، بغاوت،
سرکشي. نافرمانی.

طفیل : ذریعه، وسیله،
باعث.

طفیلی : خوشامدګر، ډبل
په ډوډی لومې شوم، تالي
څټ،

طلا : سره زر، یو خاص
قسم تیل چي په وجود مېنلې
کیږي. د سرو زرونه جوړه
یوه خاص سکه.

طلاق : ښځه پریښونه،

شوکت.

طمع : اسره، لالچ، حرص،
طمعه.

طناب : رسی، د خیمې
پرې، هغه زمکه چې په کال
کښې پکښې یو فصل کیږي.
تاؤ.

طناز : ناز و ادا کونکې، ناز
او نخړې کونکې،

طنبور : ستار، دیو مشهور
ساز نوم.

طواف : څه نه چاپیره
تاویدل، د خانه کعبې نه
تاویدنه.

طوالت : وړدوالی، زیاتوالی.

طوائف : ډمه، گډیدونکې.

طوبی : پاک، ډیر پاک،
خیر، سعادت، خوبښی، په

جنت کښې دیوې ونې نوم.

طور : ډول، طرز، حالت،

کیفیت، دود، دستور، رسم و
رواج، روش.

طور : دهغه غرنامه چې الله
تعالی نه پرې موسی علیه

بنځه د نکاح نه ازادونه.

طلاق : طلاق ورکول،
بیلول، جدا کول.

طلاقي : هغه سرې چې
بنځې له یې طلاق ورکړې
وي بې غیرته، دله، دوس،
دیوټ.

طلاقیدل : طلاق کیدل،

طلاق ورکړې کیدل، بنځه د
خاوند ازادیدل

طلاوت : تارکي، ښانست،
زیبائي.

طلائي : د طلا سره مسوب،
د سرو زرو سره منسوب.

طلب : غوښتنه، خواهش،

تنخواه، ضرورت، په مرکباتو

کښې د غوښتونکي په معنی،
دعوت.

طلسم : حادو، سحر، نظر

بندي، تماشه، نا اشنا کار.

طلوع : ختنه، نمر ختل،

نمر خړیکه، د نمر سترګه
ختل،

طمطراق : ددبه، شان،

طوق : غار کي، له مري نه تاؤ

پرم يا پتي، د غلامي پتي،

طول : وړدوالی، درازي، د

وړدوالي فاصله.

طولاني : وړد، دراز.

طومار : نقبتی، سرگزشت،

وړده قصه، وړد تحریر.

طویل : لوی، وړد، دراز.

طهارت : پاکي، صفائي،

پاکیزگي.

طهر : د بنځي د پاکي

ورځي، د حیض نه پاکیدنه.

طیاره : جهاز، جاز، الوتکه.

طیب : پاک، حلال، لذیذ.

طینت : طبیعت، طبع،

خصلت، مزاج، خوی بوی.

السلام سره راز کولو.

طوطي : یو وړده لکي

لرونکې شین مارغه چې د

انسان په شان د خبرو زده

کولو صلاحیت لري.

طوطي موتي : د کورولې

شومې واژرې رنگینه غونډان،

چې ماشومان یې خوري.

طوطي مرغی.

طوفان : سیلاب، نیز، خول،

تیزه سیلی، واویلا، غوغا،

الزام، تهمت، تباہ، برباد

طوفان جال : د کبانو نیولو

لوی جال.

طوفاني : د طوفان سره

منسوب.

- ظ :** (ظوي) د پښتو د پتي او وېشتم حرف دى. د ابجدو په حساب ي شمير ۹۰۰ نهه سوه دى.
- ظالم :** بې رحمه، ظلم کونکى، زياتى کونکى.
- ظاهر :** ښکاره، واضح، په نظر راتلونکى، څرگند.
- ظاهرا :** په ظاهره، په ډاگه، په ښکاره، ظاهر سره متعلق.
- ظاهري :** ښکاره، څرگند، په ډاگه، د باطني متضاد.
- ظاهرداري :** ځان ښودنه، رڼاکاري، نمود.
- ظاهروول :** ښکاره کول، واضح کول، څرگندول.
- ظاهريدل :** ښکاره کيدل، واضح کيدل، ښکاره کيدل، څرگنديدل، په ډاگه کيدل.
- ظرافت :** خوش طبعي، توقي تقالي، مسخري، نخري پېښي.
- ظرف :** لوبښى، حوصله، گنجائش، ځامى کيدنه، استعداد، قابليت، چالاكي، زيركي، هغه اسم چې د ځامى يا وخت معني ورکوي.
- ظرافيت :** حوصله، اهليت، استطاعت، طاقت.
- ظريف :** خوش طبعه، خوش مزاجه، توقمار، توقي، گهي، د خندا خبرې او نخري پېښي کونکى.
- ظفر :** فتح، کاميابي، غلبه، گټه.
- ظل :** سيورم، سایه.
- ظلال :** هغه څيز چې سيورم کوي.
- ظلم :** زياتى، زور، بې رحمي، زبردستي.
- ظلمات :** د ظلمت جمع، تيارې، تاریکي.
- ظلماتي :** د ظلمت سره منسوب.
- ظلمت :** تياره، توره تياره، ظلوم : لوم ظالم، ډير زيات، له حد نه وتونکى.
- ظن :** گومان، خيال، شک،

اندازه، رای. **ظہار** : د خاوند خپلې ښځې
 ماسپښین وخت **ظہور** : ظاهریدنه، ښکاره
 کیدنه. **ظہیر** : معاون، حامی،
 ملګرم، دوست.

عادل : عدل کونکے،

عادي : عادت، اموخته،
بلد، معمولي.

عار : شرم، حياء، غيرت.

عارض : مخ، رخسار،
اننگي، مخي ته راتلونڪي،
لاحق ڪيدونڪي.

عارضه : ناجور تيا، بيماري،
رنج، مرض.

عارضی : سرسري، دلور
وخت، اتفاقيه،

عارف : پوهيدونڪي،
خبردار، نيڪ انسان، خدا
شناس.

عاري : بربند، خالي، تش،
معذور، مجبور، عاجز، تنگ،

بيوسه، هغه نثر چي نه مسجع
وي او نه رنگين، ساده نثر

عاریت : قرض، پور،
غوڻيندڙ.

عاریتا : د قرض په توگه، د
خه وخت دپاره په پور.

عاریتي : عارضی، دلور
وخت دپاره قرض غوڻيندڙ

ع : (عين) د پښتو د حروف
تهجي اتويشتم حرف، د
ابجد په حساب ۱۱ قيمت
(۷۰) اويادږي.

عابد : عبادت کونکي،
پارسا، نيک.

عاجز : بي وسه، ناچار،
غريب.

عاجزي : بي وسي، غربت،
ناچاري، کمزوري،

عاجل : تادي کونکي،
جلد باز، حاضر، موجود.

عاد : هغه عدد چي يو معلوم
عدد پوره تقسيم کړي.

عادات : د عادت جمع،
حصلتونه، خوږونه، عادتونه

عاد اعظم : هغه لويه نه
لويه عدد چي دوه يا دوو نه

زيات عددونه پوره پوره
تقسيم کړي.

عادت : خصلت، خوئ،
خوئ پوئ، طبيعت.

عادتا : په عادت سره، په
طبيعت سره، د عادت مطابق.

شومے .

عازم : ارادہ لرونکے ، قصد

کونکے .

عاشق : مبین ، شیدا ،

مشتاق ، غوبتونکے ، پہ مینہ

کھپنی غرق .

عاشقانہ : عاشق سرہ

منسوب .

عاشقی : مینہ ، محبت ،

میںنوب ،

عاشورہ : د محرم د میاشتی

ورومبی لس ورخہ ، د امامانو

میاشت ، د محرم میاشت ، د

حسنیانو میاشت ،

عاصم : بچ کونکے ، محافظ .

عاصی : گناہ گار ، نامنونکے ،

نافرمانہ .

عاطف : مہربانی کونکے ،

عاطفت : مہربانی ، شفقت ،

پیرزوینہ ، ورکرہ ، عنایت .

عافیت : خیریت ، سلامتی ،

سلامتی .

عاق : دمور او پلار نہ

ویزارہ ، نافرمانہ ، دمور پلار

نامنونکے .

عاقبت : انجام ، نتیجہ ،

آخرت ، آخر ، د نتیجہ پہ دول ،

عافل : هوہنیار ، عقل مند ،

دانا ،

عالم : دنیا ، جہان ، زمانہ ،

دیر خلق .

عالم : علم لرونکے ، د علم

خواند ، دانا ، پوہیدونکے .

عالم الغیب : د الله پاک

صفاتی نوم ، د غیب علم

لرونکے .

عالمگیر : پہ تول جہان

خور ، پہ تول عالم خور .

عالمی : د عالم سرہ منسوب .

عالی : وچت ، لومے ، د لوی

مرتبہ خواند .

عام : د خاص متضاد ،

مشہور ، ہر خاص خور ،

رواجی ، رسمی ، معمولی ،

ادنی .

عامر : آباد ، پورہ ، دک ،

آبادونکے ، تعمیرونکے ،

جوڑونکے .

- عامل** : عمل ڪونڪي، د
 ڪوڊو تعويذونو وغيره
 ڪونڪي، هغه سره ڇي د مال
 باقاعده زڪوة ورڪوي، ڪار
 ڪونڪي، ڪورنر، حاڪم.
- عامله** : عام خلق، عاميان،
 هغه خلق ڇي خاص نه وي. د
 معاشري زياته طبقه.
- عامه** : عام خلق، عاميان،
 هغه خلق ڇي زيات وي، د
 معاشري زياته طبقه.
- عامي** : ڀوند، ناخوانده،
 جاهل.
- عايد** : لڳول، مقرر شوم،
 واپس راتلونڪي،
- عائله** : خاندان، پنجه او
 ماشومان، تير، پنجه او نال
 بچ.
- عباد** : د عبد جمع، بدگام.
- عبادت** : الله يادويه، بندگي،
 نمونخ
- عبارت** : تحرير، ليک،
 مضمون، خبره، جملہ، مقصد،
 مراد.
- عباس** : سوت تندي
 لرونڪي، غصه ناک، زمري،
 منزري،
- عبث** : فضول، بيڪاره، بي
 فائدي، ضائع، ناحق، بي
 وجي.
- عبد** : بنده، غلام.
- عبدیت** : بندگي، غلامي.
- عبرالي** : د بني اسرائيلو زره
 ژبه ڇي پڪڻي تورات نازل
 شوم وه. د يهوديانو مذهبي
 ژبه.
- عبرت** : فڪر ڪونه، نصيحت
 اخستنه، نصيحت حاصلونه،
 ويره، خوف.
- عبرتناک** : د عبرت نه
 ڊک، د نصيحت نه ڊک،
 عبرت لرونڪي
- عبوديت** : بزرگي، غلامي،
 اطاعت، عبادت.
- عتاب** : غصه، ملامتي،
 بدمزاجي، بد خوئي.
- عتيق** : اصيل، ساهو،
 محترم، پنخواني، زور.

- عجائب** : د عجيب جمع،
د تعجب نه ډک خيزونه، نا
اشنا خيزونه.
- عجائب خانه** : عجائب
گر، هغه ځای چرته چې نا
اشنا خيزونه پراته وي
- عجائب گر** : وگورئ
عجائب خانه
- عجب** : عجيبه، نااشنا،
حيرانونکې،
- عجز** : عاجزي، کمزورتيا،
نااهليت، ناچاري، انکسار.
- عجلت** : تيزي، جلدې،
تادي، تندي، تلوار، بېره.
- عجم** : د عربستان نه بهير
نور ملکونه.
- عجمي** : د عجم سره
منسوب.
- عجيب** : نااشنا، نادر، د
تعجب او حيرانتيا نه ډک
- عدالت** : انصاف، عدل،
کچري، د انصاف ځای، له
يوې نه زياتو ښځو ترمنځه د
حقوقو د مساوات سلوک،
- عدالتي** : د عدالت سره
منسوب.
- عداوت** : دشمني، بدې،
عناد، مخالفت، نفرت، کينه.
- عدت** : شميره، شمار، هغه
موده چې طلاقه شوې ښځه يا
کونډه ښځه پکښې د بل چا
سره نکاح نه شي کولای. د
طلاق شوې ښځې دپاره
درې مياشتې د کونډې دپاره
څلور مياشتې د حاملې دپاره
د ماشوم تر پيدا کيدو پورې
مقرر وخت.
- عدد** : شمار، شميره، هندسه.
- عددي** : د عدد سره منسوب.
- عدسه** : هغه شفافه شيشه
چې پلوشي په يو مرکز
راتلوي يا ئ خوروي.
- عدل** : انصاف، برابرانه،
انصاف کونه،
- عدليه** : د حکومت د دريو
څانگو نه هغه يوه څانگه چې د
انصاف کار کوي.
- علم** : د وجود ضد،

جلسه.

عرش : تخت، د بادشاه د

ناستې ځای، مرتبه، عزت،

چت، تمبو، خیمه، د مادیاتو

او فلکیاتو د حدونو نه بالاتر

مقام چرته چې د مقربو فرشتو

نه علاوه صرف حضور صلي

الله علیه وسلم د معراج په

شبه رسیدلې وه. د الله تعالي

تخت.

عرصات : قیامت، د

محشر ورځ، د حساب کتاب

ورځ.

عرصه : وخت، موده،

وقفه، زمانه، فاصله،

عرض : درخواست،

خواست، پلن والی، خور

والی، اړت والی، بر، سور، د

کور سامان، اسباب.

عرض بلد : هغه فرضي

کړنښې چې د زمکې په

پلنوالي کېنې د تقسیم په

غرض رابنکلی شوي دي.

عرضي : خواست،

نیشتوالی، نیشت، نیستي،

علم پته : بې درکه، ورک،

ترې تم، تېندو غپ.

عدو : دشمن، دښمن،

رقيب، حریف.

عدول : انکار، نافرمانی

کونه، مخ گرځونه.

عدیل : برابر، همسر، هم

مرته، یو شان، د ډولۍ یا

کجاوې د یو اړخ سورلی

عديم : ورک، ناپید، نایاب،

پټ، جاهل، نادان.

عذاب : تکلیف، درد، د

گناه سزا.

عذابول : تکلیف ور رسول،

د درد رسول، سزا ور کول،

کړول.

عذابیدل : تکلیفیدل،

دردیدل، سزا کیدل، کړیدل.

عذر : بهانه، حيله، معذرت،

تعزيت، دليل، اعتراض، انکار.

عوس : د پیرانو او ولیانو د

کلیزې په موقع د فاتحې

رسم، د فاتحې او سماع

پکښې د شعرونو د صحيح وزن د معلومولو قاعدې بيان شوې وي.

عريان : بربنډ، لغړ، لوڅ.

عريالي : بربنډوالی،

لغړتوب، لغړوالی، لوڅوالی.

عريض : ویر، پلن،

خوروور.

عريضه : چیتې، خط،

درخواست، خواست، هغه

درخواست چې مخصوصه

دعا پرې ولوستې شي او د الله

تعالی یا د امام مهدي په نامه په

سیند کښې وپیولې شي.

عزازيل : شیطان، ابلیس.

عزائم : د عزم جمع،

ارادې.

عزت : بزرګګي، حرمت،

ابرو، احترام.

عزتمن : د عزت خاوند،

عزتمند، د عزت څښتن،

محترم، عزت دار، عزتناک.

عزتمند : وګورئ عزتمن.

عزتناک : وګورئ عزتمن.

درخواست، عريضه، هغه

لیک چې پکښې حال عرض

کېږي شوی وي.

عرف : تعارف، پیژندګلو،

فائده، دستور، رواج، د اصل

نوم نه علاوه دویمه نامه چې

بنده پرې مشهور وي.

عرفات : هغه میدان چرته

چې حاجیان د حج په ورځ

راجمع کیږي او لیک

لیک وائي.

عرفان : پیژندګلو،

پیژندګلي، اشنائي، شناخت،

د الله تعالی معرفت،

عرفه : د لوی اختر نه یوه

ورځ وړاندې ورځ، د ذي الحجه

نهمه نیټه.

عرفي : رسمي، معمولي، د

رسم مطابق.

عرق : خوله، رس، اوبه،

جوهر.

عروج : وچوالی، لوړوالی،

بلندی، مرتبه.

عروض : هغه علم چې

عزرائيل : د مرګ فرشته،

هغه فرشته چې په روحونو
قبض کولو مقرر کړې شوې
ده.

عزم : نيت، اراده، قصد،
فيصله، مدعا.

عزوجل : غالب او د جلال
خواند، د الله پاک صفتي
نوم.

عزیز : خپل، رسته دار،
همسر، برابر، مرغوب،
خوښ، خوږ،

عزیزولي : خپلولي، رسته
داري، برابري.

عزیمت : اراده، نيت، دم،
منتر، افسون.

عُسر : سختي، تنګسيا،
تنګوالی، حادثه.

عسکر : لښکر، فوځ،
سپاهي، لښکري، فوځي.

عسل : شات، کښن،
انګښن، شهد.

عشا : د نماز نه پس تر
سپاراختو پورې وخت،

نماز خفتن، ماسخوتن.

عشرت : ښه ژوند، ارام،
سوکالي.

عشق : مينه، محبت، د
ليونتوب تر حده رسيدلې مينه.

عشوه : ناز وادا، غمزه،
نخره، فريب.

عصا : کونټي، امسا،
چوکه.

عصيت : بغض، کينه،
حسد، تر بگني، تعصب،
دشمني

عصر : روزگار، وخت،
زمانه، د مازيګر وخت،
مازيګر، د مازيګر مونيځ.

عصرانه : د مازيګر ډوډی،
د ماښام ډوډی،

عصري : نوې، جديد، د
موجوده زمانې سره تعلق

لرونکې، د دې وخت، د دې
زمانې، د عصر سره منسوب.

عصمت : ناموس او عزت،
پاکي، پاکدامني، هغه پاکي

چې د پيدائش نه تر مرګه

- پوري خه گناه ونه کړې شي.
عصيان : گناه، نافرمانی.
عضو : اندام، د بدن حصه،
عضو تناسل : غین، ذکر،
 غین، عضو مخصوص.
عطا : بخشش، بخښنه،
 انعام.
عطار : عطري، عطر
 فروش، عطر خرڅونکې.
عطارد : یوه سیاره چې د
 نمر سره نژدې ده او په ۸۸
 ورځو کې یو چکر وهي.
عطر : د گلونو عرق چې
 خوشبو کوي.
عطف : توجه راکړخونه،
 رغبت، هغه لفظ چې په دوو
 فکرو کې د دوو خبرو تړون
 راولي.
عطيه : بخشش، سخاوت،
 انعام کړم شوم خپل، بخښلې
 شوم خپل.
عظمت : لویي، بزرګي،
 لومې والې.
عظیم : ډیر لوم، بزرګ،
- عظیم الشان** : د ډیرې
 لویې مرتبې خاوند، د لویې شان
 خاوند، لومې شان لرونکې.
عفت : پاکوالي، پاک
 دامنې، پرهیزګاري.
عفریت : دیو، غټ سړی،
 تیار او خورب سړی.
عفو : معافي، بخښنه، خطا
 معاف کونه.
عقاب : یو قسم مشهور
 مارغه چې ډیر تیز او وچت
 الوځي، د کیمیاګرو په
 اصطلاح کې نوښادر.
عقائد : د عقیدې جمع،
 پوځ یقین، په حق پوهیدنه او
 هغه په زړه کې اچونه.
عقبی : اخرت، دویم جهان.
عقد : ترنه، وعده، نکاح.
عقده : غوټه، ول، بندیز،
 مخ نیو، ګرانه خبره،
 پیچیده خبره.
عقرب : لړم، د اسمان دیو
 برج نوم، د شمسي کال اتمه
 میاشت.

عقل : هوښيارتيا، پوهه،

دانائي، فهم، ادراک.

عقلمند : هوښيار، عقل

لرونکې، د عقل خاوند، پوهه،

دانا.

عقوبت : عذاب، سزا،

تکليف، درد.

عقيدت : اعتقاد، دزړه

يقين، ارادت، ايمان.

عقيده : مذهبي يقين، پوخ

اعتماد، پوخ يقين، ايمان،

اعتقاد.

عقيق : د سور رنگ يو

قيمتي کابو چې غمي تړي

جوړولې شي.

عقيقه : هغه بلنه چې د

ماشوم د پيدانش په اوومه

ورځ دهغه د سر خړيلو او

نوم ايښولو د تقريب په موقع

ورکولې شي.

عقيمه : هغه ښځه چې بال

هچ ئ نه کيږي، شنه، وچه.

عکاس : تصوير جوړونکې،

تصوير ايستونکې، عکاسي

کونکې.

عکس : سپور، اپوټه

شور، لفظ، عداوت، دشمني،

بغض، ضد.

علاج : چاره، تدبير، دارو،

درنځ دارو، سزا.

علاقه : تعلق، دوستي،

تړون، تخت، حکومت،

حدود، سرحد، خام، حلقه،

جاگير، ملکيت.

علايت : بيماري، ناروغتيا،

ناروغي، د طبيعت ناسازي.

علامات : د علامت جمع،

نښي،

علامت : نشان، نښه،

نښان، نشانه، نښانه، درک،

پيژندگلي،

علامه : لومړی عالم، غير

معمولي قابليت لرونکې.

علاوه : سوا، پرې دپاسه،

بغير، سوا.

علت : سبب، وجه، ايلت،

ناروغي، بيماري، کمزوري،

ناسازي، شر، شرارت،

علیک سلیک : دلاری

د سر اشنائی، معمولی
پیژندگلو، لوشان واقفیت،
سلام کلام، سلام دعا،
سرسری ملاقات، معمولی
تعلق.

عمارت : آبادی، کور،
مکان.

عمدا : ارادتاً، په اراده سره،
په قصد سره. قصداً.

عمده : غوره، ښه، خوښ،
منتخب.

عمره : د حج دورخونه
علاوه د بیت الله شریف
زیارت او سعی کونه.

عمری : د عمر، د ټول
عمر، ابدی، ټول عمری،
همیشه همیشه، تمام عمر،
کلهم عمر، هر وخت، مدام،
تر قیامت، تل تر تله.

عمل : کار، کړه، اختیار،
جادو، اثر، انتظام، د څه نشه
آور څیز استعمالونه، عادت.
عملا : په عمل سره، د عمل

شیطانی.

علتی : پساتی، تخته باز،
جگړه مار، شری.

علم : پوهه، خبریدنه،
واقفیت، هوښیارتیا، دانائی،
هنر، جوهر، جادو، منتر.

علم : نشان، جنده، ښه، د
اسم معرفه یو قسم.

علمیت : علم لرنه، علم
کیدنه، قابلیت.

علیا : ډیر وچت، شان و
شوکت لرونکې، خان له نه
استعمالیږي.

علیل : ناروغه، هغه څوک
چې بیمار وي، رنځور،
ناجوړه.

علیم : ډیر پوهیدونکې، ډیر
علم لرونکې، لوی عالم، د الله
پاک صفتی نوم.

علیون : د جنت وسیدونکې،
جنتی.

علیین : جنت.
علیحدہ : جدا، ځان له،

بیل.

له اعتباره.

اکثر

عملداري : علاقه داري،**عموميت** : عام والې، عام

صوبه داري، د لاس لاندې

کيدنه

احاطه، صوبه، رياست.

عميق : ژور، تان، تانه.**عملنامه** : هغه رجسټر يا**عقاب** : يو قسم ميوه چې د

کاغذ چې پکښې د بنده بنه يا

وينې د صفایي دپاره د دارو

بد عمل درج کړې شوي

په توگه استعمالولې شي.

وي. د انسان د اعمالو هغه

عناد : دشمني، دشمني،

ياداشت چې په انسان دوه

تربگني، کينه، عداوت، ضد،

مقررې فرشتې لیکي او د

ارې.

قيامت په ورځ به انسان ته

عنادي : دشمن، مخالف،

پيش کولې شي.

عناد کونکې، عناد لرونکې،

عملي : د عمل سره منسوب،**عنان** : واگې، واړې، لگام،

نشي، اموخته، عادت.

اختيار، واک.

عمود : اړم، ستن، هغه خط**عنايات** : د عنايت جمع.

مستقيم چې په بل خط

مهرباني.

مستقيم باندې قائمیدو سره

عنايت : مهرباني، احسان،

برابري زاويې جوړوي.

شفقت، پيرزوينه، بخښنه،

عمودي : د عمود سره**عنبر** : يو خوشبو دار خيز

متعلق.

چې د سمندر په غاړه موندلې

عموم : عام کيدنه، بغير د

شي.

شرطه د هر چا دپاره کيدنه.

عنبرين : د عنبرونه دک، د**عموما** : په عمومي توگه، په

عنبرو په شان.

عمومي ډول، عام طور سره،

عند : نژدې جوخت،

- جخت، ورته، په مرکباتو کېنې مستعمل دى.
- عندليب** : بلبل، يو مشهور مارغه چې په گلونو مين دى.
- عنصر** : ماده، اصلي جزو، اصل او بنياد.
- عنقا** : د فرضي مارغه نوم.
- هغه خيز چې ناياب وي.
- عنقريب** : سمدستي، فوراً، څه وخت، نژدې.
- عنكبوت** : جولا، غڼه، خر مگس، د قرآن شريف د نهويشتم سورت نوم.
- عنوان** : سرخط، سرليک، سرنامه، د مضمون سرخي.
- عواقب** : د عاقبت جمع.
- عوام** : د عامه جمع خلق، رعايا، اولس.
- عوامل** : د عامله او عامل جمع.
- عود** : يو خوشبودار لركى، د يوې باجې نوم.
- عورت** : د انسان د بدن هغه حصه چې دهغې بربنډول د شريعت له رويه ناجائز وي.
- بنځه، زنانه، ارتينه، عورته.
- عورتينه** : عورته، بنځه، ارتينه.
- عوض** : معاوضه، بدله، اجر، تاوان، سزا، عذاب.
- عهد** : وعده، ژبه، اقرار، وخت موده، زمانه.
- عهد شکن** : وعده ماتونکى، وعده خلاف، بې ژبې کيدونکى.
- عهدنامه** : د وعدې ليک، د وعدې تحرير، يوه وړه مذهبي کتابچه.
- عهده** : منصب، درجه، مرتبه، رتبه، حيثيت.
- عهده دار** : د عهدې څښتن، د رتبې مالک، عهده لرونکى.
- عيادت** : د ناروغه تېوس، د رنځور پوښتنه.
- عيار** : دوکه باز، چالاک، مکار، مکرژن، تگ، عياري : چالاکي، دوکه،

- فريب، مکر، ٽڳي.
عياش : عيش کونکي، د مزو ژوند تيرونکي، اوباش.
عياشي : فضول خرچي، فضول خرچي، عيش کونه.
عيال : واده زاده، سال بچ، اقربا، زوزاد.
عيان : ښکاره، څرگند، نمايان، ظاهر، ډاگيز.
عيب : نقص، کمزوري، نقصان، خرابي، خرابوالی، داغ.
عيب ژن : عيب لرونکي، نقصاني، داغي.
عيبی : عيب لرونکي، عيب ژن.
عيد : د مسلمانانو مذهبي جشن، اختر، د خوشحالي جشن، ډيره خوشحالي.
عيد الاضحی : لوی اختر، د قرباني اختر.
عيد الفطر : وړوکي اختر، کمکي اختر، په رمضان پسې اختر.
عيد ميلاد : د حضور صلي الله عليه وسلم د پيدائش د خوشحالي ورځ.
عيسائي : د عيسي عليه السلام امت ته ځان منسوبونکي، مسيحي.
عيسوي : د عيسي عليه السلام سره منسوب،
عيوب : د عيب جمع، عيونه، نقصونه.
عیش : د مزو ژوند تيرونه، آرام، نفس پرستي.
عیش عشرت : مزې چرچې، خونلونه، نفس پرستي.
عين : بالکل، دغه شان، هو بهو. سترگه، چشم.
عين غين : ډير لږ فرق، څومره چې په عين او غين کښي وي.
عينک : چشمي، عينکي.
عينکي : وگورئ عينک.
عيني : په خپلو سترگو ليدونکي.

غار ڪي : پتھ، هار، د غار ۾

پتھي، د سڀي يا بل سائي

خاور د غار ۾ پتھ. گردني، د

ڪارٽوسو اينٽولو پتھي ۾

خلق ۾ پھ غار ۾ گرڇوي. يو

قسم ڪالھ.

غار ۾ : خٽ، مري، ڪنارہ،

حاشيہ، توقيہ، مسخرہ، زڪام،

خوش اوازي، سر، د ژړا

ستائينہ، د وښو يا گيا دومرہ

مقدار ۾ څنگ ته واچولے

شي.

غار ۾ بستہ : ملائيلے، تيار،

وفادار، لاس پھ نامہ، غار ۾

تيلے،

غار ۾ غتي : هغه ۾ ڇي پھ

خپلو ڪڍي ۾ غار ۾ ور ڪري

وي. غار ۾ غري، سينہ پھ

سينہ، غار ۾ پھ غار ۾.

غار ۾ : سندر ۾. ناشوني.

غازہ : د ملا د ھڊو ڪي پور تھ

حصہ. پوڊر، سرخي.

غازي : غزا ڪونڪے، د

ڪافرانو سرہ جنگيدونڪے،

غ : (غين) د پڻتو حروف

تھجي د پتھي يو ڪم دير شم

حرف ۾ د ابجدو پھ حساب

۾ قيمت زر (۱۰۰۰) دے.

غاب : ڇنگل. تال، قاب،

تالھ.

غابتول : غانتول، گل لالہ،

غانتولے.

غار : وڊوہ لويہ سورہ،

دوغل، سمڇہ، سمڇ، ڪارہ.

غارت : لوٽمار، تالان، هغه

حملہ ۾ پھ دشمن باند ۾ د

لوٽمار دپارہ و ڪري شي. مال

غنيمت، تباہ، برباد.

غارتگر : لوٽمار، لوٽ مار

ڪونڪے لوٽونڪے.

غار غار : سور ۾ سور ۾،

ڪاري ڪاري، ڇي ڊير غارونہ

پڪڻي وي.

غار ۾ : د نمر ڪرمي، د نمر

تو دوالے، ٽڪنہ عرمہ، نيزہ

وال نمر

غار لدولي : يو قسم لويہ او

غته سمسره

زړه ور، بهادر، تورزن.

ډنډاره، ډنډاره مچۍ.

غابښ : په خله کېښې د

غالمغال : شور او شر، هائ

خوراک خوړلو یا چيچلو

هائ، غال بول.

اندام.

غابښور : يوه آله چې غابښي

کلدار قالين.

لري او زمکه پرې هوارولې

غاؤ : شور او فرياد، غوغا،

شي، مانج.

غابښی : درې غابښی، درې

غاوړ : غرور کونکې،

خابښی، ښاخۍ.

غابښی : د غره خوکه. لوړ

غاوړه : مغروره، متکبره،

غر چې ختل پرې گران وي.

غرور کونکې.

د غره د پاسه لار.

غائب : غیر موجود، په نظر

غاصب : د چاپه حق په

نه راتلونکې، غیب، پناه،

زور قبضه کونکې، غصب

غائبانه : پشې شا، د غائبیدو

کونکې.

حالت، غیبي.

غافل : بې پروا، ناپوهه، ناخبره،

غائبول : پتول، پناه کول.

سست، پست، ناراسته.

غال : دوکه، په لوبو کېښې

غائبیدل : پتیدل، غیر

ټکۍ، غولتي، کاجي، قالي.

موجود کیدل، پناه کیدل.

غالب : طاقتور، کامیاب،

غایت : غرض، مطلب،

غلبه لرونکې،

مقصد، انجام، انتها.

غالباً : ریات تر، تقریباً،

غبار : دوه، کسرد. زړه

اغلیا.

بداوم، دشمني.

غالبوزه : ډمبره، ډمبره،

غبرگ : برغ، جوړه، دوه

سره یو خام، بغرگ.

- جخت، نزدې. **غبرگول** : يوپه دوه کول، دوه څيزونه يو کول، رانغبتل. **غبرگولۍ** : ځينور، د اسمان د درېم برج نوم، جوزا. د شمسي کال درېمه مياشت چې د ۲۱ مې نه تر ۳۰ جون پورې وي.
- غبرگونۍ** : غبرگ، د غبرگ کيلو په حالت کښې. برغونۍ، غبرگوالۍ، غبرگون. **غبرگه** : هغه ښځه چې جوړه بچي ئ شوې وي. لږه. د دوو غونډو په منځ کښې خوږ، د دوو غرونو ترمنځه د اوبو لار.
- غبرگيدل** : برغيدل، واپس راتلل. **غېغ** : د زني لاندې غوښه، د زني لاندې خوړنده غوښه چې د حسن ښه کڼلې شي. چاه زنځ.
- غبن** : خيانت، دوکه، په فریب مال وهنه، غبن.
- غبي** : هغه بنيادم چې ذهن ئ تيز کار نه کوي، نالائق، کند ذهن. **غپ** : د سپي اواز، د غپيدو اواز. **غپا** : د غپ غپ مسلسل اواز. غپار، غپارۍ. **غپل** : د سپي له خلي د غپ غپ اواز وتل. **غپيدل** : غپل. د سپي له خلي د غپ غپ اواز وتل، غپا کول، غپ غپ کول، بې فائدي خبرې کول، بکواس کول. **غپت** : لوم، خورب، مشر، پېر. **غپت** : عن، ان، بيخي، قطعي، صاف، ټول، صفا. مخامخ. **غپت پت** : غپت کت، خورب، تکره، تيار، غپ، چاق، تنه، لوم، ډير زيات غپ. **غپت جوار** : يوه غله او د

هڻي ٻوٽي. مڪي.

غٻ غٻ : لوءِ لوءِ، د

سر سر، ٻنڪاره ٻنڪاره، گران

گران، اهم اهم.

غٻ ڪٻ : غٻ پٻ،

خوڙب، ٽڪره، تيار، په وجود

ڀڻه روغ.

غٻڪي : خبربالي ته مائل،

غتيدو ته نزدي.

غٻول : سترو، لويول،

لوني ورڪول، مضبوطول،

زياتول.

غٻيدل : غوڻيه اخستل،

لونيڊل، په وجود پڙسيدل،

عزت موندل.

غٻي ٺٺڪي : حق ٺٺڪي،

چيچڪ، ڪو.

غٻول : وڙدول، خوڙول،

خملول، پرخول.

غٻيدل : وڙيدل،

خوڙيدل، خملاستل، پرخيدل.

غج : بغض، انتقام، عناد،

دشمني، خوابدي، غج،

دڻمني.

غجه : بدل، انتقام.

غج : انتقام، بغض، ڪينه،

دشمني، غج.

غجڪي : وڙوڪي غوٽي، د

غوا ٻڃي جي خواني ته نزدي

وي. سخوندر. د اسمان دويم

برج، د شمسي ڪال دويمه

مياشت جي د ۲۰ اپريل نه تر

۲۰ مئي پوري وي، ثور.

غجول : پريڪول، فيصله

ڪول.

غجيدل : پريڪيدل، فيصله

ڪيدل.

غدار : فريبي، بي ايمان،

دوڪه باز، بي وفا، غداري

ڪونڪي.

غلر : بي وفائي، دوڪه،

فريب، سازش.

غلو : غل، داري مار.

غلود : د غده جمع، د مري

غوٽي، بگوتي، بغوتي، د

بدن غوتي، ستغان.

غدي : داره، چپاڙ، ڍاڪه،

حمله ڪونڪي ڍله جي تعداد

- ئ تر سلو پورې وي. هله
گوله، شور شغوب، درز
غوبل.
غذا: خوراک، خوراکه.
غو: د کانويو قدرتي او
لوی ډبرې، د زمکې هغه
حصه چې د جغرافيايي عمل
په نتيجه کېنې جگه شوې او
کلکه شوې وي. مشکل کار،
پېرمان کار.
غو: د مری رسولی، د مری
دېد کېنې یو پرسوب چې د
تهائسي رائیاد پرسیدو په
نتیجه کېنې پیدا کېږي.
غوا: دومبال، دومباله،
کونه، مقعد، کناتې.
غواره: د خر بوره. ډیر زوړ
خیز. د ارتو پینځو پرتوګ.
غمر غمره، په خلق کېنې اوبه
اچونه او خلخه کنګالونه.
غروب: مغرب، نمر پریواته،
قبله.
غربا: غریبانان، غریبان.
غربال: غلیل، چان.
- غربت: غریبي، ناداري،
مفلسي، عاجزي، مسافري.
غربول: ډبول، وهل ټکول.
غربیدل: ډیدل، وهل
کیدل.
غروبین: د پخوانی زمانې یو
توپک چې خله همی اړته وي،
غرابین.
غورخنګ: جوش، مستي،
توپونه وهنه.
غورخول: گوزارول، په
زور له یو ځایه بل ځای ته
اچول، غورزول.
غورځي: کوشش، ټوپ،
مستي.
غورځیدل: گوزاریدل،
غورزیدل، پریوتل.
غورچیدل: غاښونه کرچول،
د غصې خبرې کول، غاښونه
چیچل، غرچ غرچ کول.
غورڅه: غرنیز چیلې،
غورڅنډ: غرڅه، غرڅنډ،
غیر مهذب، کوهستانې، د
غرونو ځناور، غرنیزه چیلې.

غوزيدل : گوزاريدل،
پريوتل.

غوزي پوزي : لاس پښي
وهنه يا ټکونه، د لاسو پښو
بې ترتيبه حرکات.

غرض : مطلب، مقصد،
حاجت.

غرضي : غرضمند، مطلبي،
غرض نه ډک.

غر غره : لمبه ژن اور،
غر غنډه. سولی، دار، د نمر
ډوبيدنه، د نمر د پريوتو
حالت،

غر غري : غر غري، په خله
کښې اوبه اچونه او غورځونه،
د نمر پريوتنه، غر غره،
سولی

غر غنډه : د اور شعله، د اور
لمبه، سوخيدلې.

غرق : ډوب شوی، ژور،
تباہ او برباد.

غرقاب : ډوب شوی.

غرقول : ډوبول، تباہ کول،
ژورول.

غر کيدل : ډوبيدل، تباہ
کيدل، ژوريدل.

غر کماله : يو قسمه لينده.
غلبل.

غر کيدل : غر کا کول، په
ډکه يا مړه خيټه ډرکي کول،
د خاروي غر کيدل چې د
مړښت اندازه ترې لگي.

غر مشکه : غرمشته،
مستي.

غرمي : ظهرانه، د غرمي
ميلامستيا.

غرمي : د غرمي سره تعلق
لرونکي.

غرمه : نيمه ورځ، دورځي
نيمه، د ماسپښين او څاښت
تر منځه وخت.

غر لډم : د مري غوټه او
ترې کير چاپير خامه چې د
حط حورولو په وخت خريلي
شي.

غر نيکه : د نيکه پلار. د
نيکه نيکه، جد امجد، مشر
نيکه.

غرڻي : وڍو ڪري غو، غرنيز،
کوھستاني، روھي.

غروب : ڊوبيدنه، ڊنمر
ڊوبيدنه.

غرور : ڪبر، ٽڪبر، فخر.

غرول : ڊسپي يا پيشو نه
غر غرايستل.

غرول : ڪنخل ڪول، بي
مقصده او بي فائدي خبري
ڪول، بڪواس ڪول.

غروھل : منڊھ ڪول،
فراڙيدل، تبنتيدل.

غرروي : ڊغلو ڊقاللي
ملگري.

غروم : ڊغم په وخت

ستونري رام ڪيدنه، ڊمري
پرسيدنه، غريو، ڊغمه سلگي

وهنه، غريب.

غوه : شاه، ڪونه، مقعد، ڊبر.

ڊاتن غاو، ٽوڦي مسخري،
ٽوڦي ٽڦالي.

غره ٽپه : ناخابه، سملستي،
غري ٽپ.

غريب : بي وسه، مسڪين،

محتاج، مفلس، ڪمزورم.

غريبانه : ڊغريب په شان، ڊ

غريب په طريقه، ڊغريب
سره منسوب.

غريبي : محتاجي، عاجزي،

مفلسي، بيوسي، موٽاري،
لاچاري. مزدوري.

غريپيدل : مالي طور سره

ڪمزورم ڪيدل، مفلس
ڪيدل.

غريدل : غر غر ڪول ڊ

سپي يا پيشو غر غر ڪول. په
غصه ڪڍي خبري ڪول.

غريزو : صبر، زغم، تحمل،
برداشت.

غريزه : جبلت، پيدائشي

خاصيت، سرشت.

غريو : ڊنا ڪامي ڙپا، ڙپه

ڊڪ ڊڪ ڪيدنه، ڙپيدو ته

نزدې ڪيدنه، خفگان،
مايوسي، ڙپا، سونڪه، ڊ

بيوسي ڙپا، بوگن، غريب،
غريو.

غوي : مجمع، مجمه، لويه

غرمیدل : د اسمان درزیدل،

غرمیدل، د وریځې گریدل، د
خنګلي خنار غرمب کول.

غرون : غرنه، مراوې،

سست، کمزورې، بې پروا.

غروسکه : لوګرې، غروسکې،

خروسکه، د وریځ توتې، تالاو،
د اوبو ډنډ.

غړول : تارول، چورلول،

سترګې پرانستل، خوځول،

ارول، څه په ډډه کول،

ژغورل، د څه څیز بیا بیا ذکر

کول، گردان کول.

غړولنډې : کولنډ، د خنارو

د غاړې تړلو پرې، د بوتل

غړې، د بوتل وغیره غاړه. د

جزم یا سکون علامت.

غړي : د اور بشو پتیره

ډوډۍ چې خور شربت سره

او یا چې په دالو کېنې غړي

واچولې شي خوړمې شي.

غړي : د جسم اعضاء،

اندامونه، زور، طاقت،

ممبران، ارکان، سپینې،

رکيښ.

غرانګه : اوږد څټ، ورډه

مری، غړی، تیره اواز، اوږده

چغه.

غړپول : څه مائع څیز

تیرول، کوټل، شومل.

غړپیدل : څه مائع څیز

تیریدل، کوټلې کیدل،

غړچول : په یو ځل تیرول،

لوار تیرول، کرچول، د

قینچې یا توپک نه د کرچ

کرچ اواز ایستل.

غړچیدل : په یو ځل تیریدل،

لوار تیریدل.

غړدانګه : مستې، توپ، د

اس، هوسی یا سوي په وړدو

توپونو دانګه.

غړدل : نغبتل، غبتل، تاو

ورکول، غړل.

غړمبا : د توپې چلیدو اواز،

د خنارو د غړمیدو اواز.

غړمبول : غړمبار ایستل، له

څه څیز نه د غرم غرم اواز

ویستل، غړمبا ایستل.

لينگي، پتي، هغه پتي چي
سپيني پرې ترلے شي.

غريدل : پرانستے کيدل،
برخيره کيدل، ډډې ته کيدل،
ژغوريدل، محسوسيدل،
موجود کيدل.

غري : ستونږ، مري، غاړه،
غوانگه، شت.

غرم : يو قسم روغني
روتي، د بدن څه اندام، ممبر،
رکن، کس، سپينه، لينگي، د
اوربشويو قسم روتي.

غز : يوه ونه او د هغې ميوه
چي چکي لري، چارمغز.
اکور.

غزا : صرف هغه جنگ چي
د کافرانو سره د اسلام په
حمایت کښي وشي. مذهبي
جنگ، جهاد.

غزار : گوزار، گزار، وار،
غزارول : گوزارول، په
زمکه راخلاصول.

غزاريدل : گوزاريدل،
پريوتل، په زمکه راخلاصيدل.

غزال : د هوسي بچي، د
هوسي کلي. آهو.

غزاوشوه : افسوس.

غزل : د شعريو خاص قسم
چي پکښي د عشق خبري
شوي وي. مطلع او مقطع
لري او بيتونه ي له اوو کم او
له پنځلسو زيات نه وي. اصل
معني بنځو سره خبري کول
دي.

غزول : وړدول، په څه
څيز کښي د اصلي حالت نه
وړدوالی راوستل، خوځول،
قتلول، وژل.

غزولي : ستوماني ايستنه،
کهالي لري کونه، له خوبه د
راپاسيدو په وخت د دواړو
لاسونو د يو بل سره د نيولو په
ذريعه ستوماني ايستنه.

غزوه : غزا، هغه جنگ چي
حضور صلي الله عليه وسلم
پکښي پخپله موجود وه.

غزيدل : وړيدل،
خوځيدل، قتلیدل، وژلے

- کیدل. **غیو**: ژغ، ږغ، اواز، ناره.
- لرونکې بڼه. د یوې د سر هغه لرونکې چې د یوې کولو په وخت د جغ د پاسه ایښودلې شي. په اړت کېنې هغه لرونکې چې د لټ په دولسو سوړو کېنې لگیدلې وي.
- غښتل**: تاوول، تاو ورکول، غږل.
- غصب**: زور سره اخستنه، ترورونه، خیانت، غبن، د چا حق وهنه.
- غصبول**: ترورول، په زور اخستل، د چا حق قبضه کول.
- غصبیدل**: ترورل کیدل، په زور اخستل کیدل، د چا حق لاندې کیدل.
- غصه**: قهر، غضب، سوخت، خفگان، ناراضتیا، قهریدل، په قهر.
- غصه ناک**: غصه کونکې، تریخ، بدمزاجه.
- غضب**: ناکهاني آفت.
- غږیدل**: د موسیقۍ د آلې نه په یو مخ اواز وښکله کیدل، مسلسل خبرې کول، کړیدل.
- غس**: د لومړي یو قسم چې د قبرونو نه مړي راوباسي، کورگتې، غسه، کورکښه.
- غسل**: لمبا، لمبل، لامبل، په شرعي طریقې لامبل، ناپاکي، جنابت، پلټي لري کونه.
- غسل خانه**: د لامبلو ځای.
- غش**: بیهوشي، مندهوشي، کمزوري، ناتواني، عیب، فریب، دوکه، خیانت، په څیزونو کېنې ناجائزه کلهون.
- غشې**: په لښده ویشلې کیدونکې وسله چې څوکه ی

غضبناک : غصه، غضب

رسونکے، له غضبه دک،
غضبي.

غضنفر : زمرے، بہادر،
دلاور، تکرہ، تورزن.

غفلت : بي پروائي،
لا پروائي، ناخبرتيا، خوب.

غفور : معاف کونکے، دالله
تعالیٰ يو صفتي نوم. بخشنونکے،
غفار.

غل : غلا کونکے، چور، دهر
مجرم دپاره استعماليدونکے
تورے. پوچ کارتوس، غلے،
پټ.

غل : دانسان يا خناور
گندگي، فضله، د بي شرمي يا
شرمندگي خبره يا کار.

غلا : خټه خيز پټونه، د مالک
د مرضي خلاف د پټولو په
نيت خټه خيز وړنه، خيانت
کونه.

غلاظت : گندگي، گند،
پليتي، نجاست.

غلاغلي : ټکي توري،

ټگړني، پردے مال وهنه.

غلاف : ستر، پوش، پرده،
تيکے، نيام، کټوړه.

غلاکاسيري : لوجه توب،
حراميتوب، بدفعلي،

غلاکرم : غلاکرم، غلا
کونکے، غلچکے،
غلاکرمکے.

غلام : نوکر، مريے، بنده،
هک، خوان.

غلامي : بندگي، مريتوب،
د ازادي متضاد.

غلانخور : هغه حيوان چې
غلانځه لري او تيونه ي ډير
غت وي. لويه غلانځه
لرونکي خاروے.

غلاون : غلن، ډير غل
کونکے، بزدل، ويريدونکے.

غلبه : شورزوو، چغې
نعرې، شور او فرياد.

غلبوزه : د شاتو مچي.

غلبه : فتح، کاميابي، برے،
طاقت، غالب کيدنه، گټه.

غليل : پرويزے، پرويځے،

غربال، چان.

غليل غليل : سور

سور، زخمي زخمي، پرهار
پرهار.

غليلول : سور کول، ډير

زخمي کول، چانول، چنول.

غليليدل : چنيدل، سور

سور کيدل، زخمي کيدل.

غلتي : کاجي، غولتي،

ټکي، غلتيا

غلچک : غلچک، غل،

وړو کي غل

غلچک : وگورئ غلچک،

غلخور : غل خوروکي،

دروغڙن، بکواسي.

غلط : ناسم، هغه چي صحيح

نه وي، وران، نافرست، وران

کار کونکي، وران کار.

غلط العام : هغه عامه

غلطي چي تعليم يافته خلق ي

استعمالوي او صحيح ي

کښي. او شاعري ادب وغيره

کښي ي هم استعمالوي.

غلطان : بازیکره اړوکی،

فکر کښي ډوب.

غلط سلط : غلط ملط،

بدل رابدل، برخلاف، د اصل

نه بدل.

غلطول : غلط جوړول، بل

خطا کول، په بل غلطي کول.

غلطي : خطا، خه غلط يا

وران کار کونه، سهوه.

غلطيدل : خطا کيدل،

غلطي کول، وران کار کول،

غل غلو : ډاکه مار،

غلاگر، شوکمار.

غلغله : شورزور، شورغوغا،

هنگامه، غلبه،

غلمان : د غلام جمع،

خوانان هلکان، د جنت

خوانان، د جنت خلعي.

غلن : غلمار، غلاون،

غلاندي، ډير غل کونکي،

بزدل، ډرن، ويريدونکي،

خيرن، خچن.

غلنکه : سرخه، دسترگي

وړه ننکي، غلنکي، غولونکي.

غلنډ : هغه څوک چي د

- ڪار نه پٽيري. هغه حيوان
 چي ڪپري خوري.
غلول : دوڪه ورڪول، خطا
 ڪول، تير ايستل، ٽڪل،
غله : هغه دانن چي روتي
 ترې پنھولي شي لڪه غنم
 جوار وغيره. وريڙي، پوخ
 خوراک.
غله دانه : غلي، دخوراک
 دانن،
غليج : طاقتور، قوي،
 مضبوط، ٽڪرہ
غليظ : ٿيڪ، سجا،
 ڪنده، ناولي.
غليم : دڻمن، غيم.
غليمي : دڻمني، غليمتب.
 مخالفت.
غليب : دوڪه، فريب، ٽڪي
 برڪي.
غلیدل : فريب خورل،
 دوڪه خورل، دوڪه ڪيدل.
غلي : چپ، خاموش. ورو.
غم : الم، مصيبت، رنج.
 علاج، فڪر، انتظام، فيصله.
- غماز** : چغلخور، چغلي
 ڪونڪي، په سترگو اشاري
 ڪونڪي.
غماري : چغلي، شيطان، د
 يو خبره بل ته رسونه.
غمبسه : مچي.
غم خوار : غمخور، غم
 شريڪي، همدردي.
غم خواري : غم خورگي،
 غم شريڪي، همدردي.
غمخور : همدردي،
 غمخور، خواخوڙي
غمزه : دسترگو په گوٺ
 اشارو، قينج، مڪيز.
غمڙن : غمگين، غم زيلي،
 خفه، غم لرونڪي، غمجن.
غمڙنول : غمگين ڪول،
 خفه ڪول.
غمڙيدل : خفه ڪيدل،
 غمگين ڪيدل، غمڙن ڪيدل.
غمگين : غمڙن، دلگير،
 خفه، پريشان.
غمور : غمڙن، ملال،
 غمگين.

- غمول** : خبره وړدول،
تکلیف رسول، خفه کول،
سترې کول، پرېشانه کول،
لاندې کول، ټیټول.
- غمیدل** : خبره وړدېدل،
تکلیف رسیدل، خفه کیدل،
سترې کیدل، پرېشانه کیدل،
لاندې کیدل، ټیټیدل.
- غمه** : نګینه، ډیر ښائسته،
غنا : دولت مندي، شته
منتیا.
- غنچ** : قینچ، نارواډا، غمزه،
مکیز، نخره.
- غنخابڼی** : یو قسم مټاڼی
چې د اورو او چپو نه پخولې
شي. عمداڼی، غوټراڼی.
- غنخیدل** : بې قاعدې
حرکت کول، لکه د چینځو
خپلو کښې د یو بل سره اګتې
بنګتې کیدل.
- غنچکه** : وره غنچه.
- غنچه** : زومېق، غمچه،
دسته، غنچک.
- غندل** : تر ټول، مذمت کول.
- غندل** : په بوټي کښې نوې
خانګه، کچه ډبلر، د سپېر مو
ترمځ د غوښې دیوال،
ټیندور.
- غندي ستن** : غوندي ستن،
هغه لویه ستن چې بوجی
وغیره پرې ګندلې شي.
- غندل** : ګرد، ګول، ټول، د
خیلمې. د ونې غندل چې تختې
ترې ویستې شي.
- غندان** : د غندل جمع، ګرد یا
غندل لږ ګڼې چې تختې ترې
ایستې شي.
- غندل** : د لږم یو قسم، یو
قسم زهریله غنې.
- غندل منل** : غوندل موندل،
بیخي غوندې، ګول.
- غندول** : جمع کول،
راټولول.
- غنده** : غونده، لوټه، چم،
جرګه، جلسه، اجلاس،
مرکه.
- غندیدل** : جمع کیدل،
راټولیدل، یو ځای کیدل.

غولې : غولې، وړوکه
غر، ډیرې، ډېکه.

غنم : یوه مشهوره غله، سره
غله، دار فصل.

غنم رنگ : د غنمو په شان
رنگ لرونکې، داسې رنگ

چې نه تور وي او نه سپین،
سکانه، سکن، غنم غرنی.

غنم رنگې : وگورئ غنم
رنگ.

غنمينه : د غنمو روټی.

غنودگي : پریشاني،
پرکالي.

غنیم : دشمن، غليم.

غنیمت : بیا موندنه یا
کتبله خیز، هغه مال یا خیز

چې د غزا په دوران کېږي د
وهلې شوې ډلې نه پاتې شي.

غن : د نرد وړو متیارو آله،
صورت، ډکه، ذکر، غین،

غنه : غنې، جولا، عنکبوت،

غو : جماع، مجامعت،
کوروالی.

غو : شور، هنگامه، غوغا،

شور و شور.

غوا : د غولې مؤنث، یو

خارو چې له مینې په
وجود وړوکی او د پيو دپاره

ساتلې کیږي.

غواگی : د غوا اسم
تصغیر، وړه غوا.

غوايۍ : غوړې، غوائې، کم
عقل، شوده.

غوبارې : یو قسم مچ چې
د گرمۍ په موسم کېږي په

خارو کېږي او وینه ترې
خښي، مردار مچ. یو قسم

مچی چې د سپرلي په موسم
کېږي پیدا کیږي. وران

کار، شیطان.

غوبل : په درمن کېږي د
غلې دانې په ریلې شوي فصل

باندې غوان گرځونه چې غله
د بوسونه پاکه کړي. شور

زور، کنه گوڼه، گډوډی،

غوبلول : غوبل کول، څه
خیز میده کول، څوک ښه

وهل ټکول.

- غوبلیدل** : غوبل کیدل،
 میدہ کیدل، وھلے کیدل،
 تھکولے کیدل،
غوبنہ : د غوبہ او غوبنے
 مؤنث.
غوبنے : غوسہ، پادوان،
 غوبون، هغه سرے چي غوا
 مینہي غروي.
غوپہ : پھہ او بو کنبی
 دوبیدنہ، غوتہ، دوب، پھہ او بو
 کنبی غرق.
غوت : جوت، بالکل،
 پریکھے، صفا، چورلے،
 قطعی.
غوتکے : د خلورو پنخو
 کالو ماشوم. غوت سیرے، د
 غوت اسم تصغیر، پھہ لونیدو
 راغلے،
غوتہ : ول، تروں، گندون،
 تعلق، پنکھ، موری، سرمایہ،
 ترلے، البتے.
غوتہ : د پیریانو یا میرگو
 دورہ، چہہ،
غوتی : د گل ابتدائی شکل
- چي لا خلة ئی نہ وي پرانستے.
 کلسی، بورہوکی، برہوکی،
 حباب،
غوث : فریاد تہ رسیدونکے،
 درو حانیت د مرتبہ نہ یوہ
 مرتبہ. د ولایت درجہ.
غوجل : هغه محصہ نس
 خامے چي خاروی پکنہي
 ترلے شي
غوجلہ : وگوری غوجل.
غوخارول : گوزارول،
 غزارول، غرخول،
غوخاریدل : گوزاریدل،
 غزاریدل، غرخیدل،
 ارتاویدل، ارتاویدل، پھہ مت
 ویشتلے کیدل،
غوجول : ژورول، کنندہ
 کول، تانول،
غوجه : کنندہ، هغه کنندہ
 چي د بوتھی نال کولو دپارہ
 وکنستلے شي.
غوجیدل : ژوریدل، کنندہ
 کیدل، تانیدل.
غوخ : پری، پری شوم،

- زخمي شوم،
غوځکې : سخوندر،
 خوانيدو ته زدي سخر،
 خسر، د غوا بچي،
غوځول : غځول، پريکول،
 د خبرې فيصله کول.
غوځيدل : پريکيدل،
 زخمي کيدل، خبره فيصله
 کيدل.
غور : خيال، فکر، توجه.
 علاج، تدبير، خسمانه.
غور : انتخاب، برخه،
 قسمت، نصيب، ميراث.
غور : پينځه، په واده خيرات
 وغيره کښې يوې مجمې ته د
 ناستو کسانو ډله چې عموماً
 خلور وي.
غورځنگ : غرځنگ،
 جوش و خروش، د اوبو
 مستي، د اوبو چې، چپاو،
 حمله، گواښ.
غورځنگول : غوټه کول،
 بريد کول، حمله کول.
غورځول : غرځول،
 اړتاوول، گوزارول، لږه
 کول.
غورځيدل : اړتاويدل،
 پريوتل، غرځيدل.
غورځي پرځي : کوشش،
 زيار، هسه.
غورچيدل : غرميدل،
 غرميدل، غرم غرم کول،
 وروند اواز ايستل.
غورزول : وگورئ غورځول.
غورزیدل : وگورئ
 غورځيدل.
غورمشتي : غرمشتي،
 غورمشکې، پرزوني، انگتي،
 انلې، مستي، غرمستي،
 غويمې، غويمند.
غورمکه : گرمکه، په اوږي
 کښې په بدن راختونکې وږي
 او نرۍ دانې، گرمکې.
غور نيکه : قرنیکه، د نيکه
 پلار يا نيکه.
غورول : منتخب کول،
 ټاکل.
غوره : خوښ، ښه، بهتر،

منتخب، تاکلی.

غوره تپه : ناگهانه، ناڅاپه،

په بې خبرۍ کښې غره تپه.

غوريالۍ : د مری د غر

مريض.

غوری : مجمه، غری.

غور : روغن لرونکې، مالدار،

دولتمند.

غور : له کچو، وازدې یا

داسې سورو شيانو نه حاصل

شوی روغن.

غور اخکې : یو غرنیز بوټی

چې د خشاک دپاره پکارولی

شي.

غورگه : دونې یا د بوټي د

څانگې په سر کښې نوې

ټوکیدلې پانې چې لا پوره

خوړې شوې نه وي. پندۍ،

سپینه، پرکې

غورمال : خوشامدگر،

چاپلوس، سوس بادو،

چاپروس. ښانستیه حینۍ یا

هلک.

غورول : په څه خیر غورې

یا تیل لگول، دروغني څیز،

غورو یا تیلو مالش ورکول.

خورول، وپړول.

غوره : نرمه خبره، پسته

وینا. د غور مونت.

غورې : غور، له وازدې،

کچو یا نباتاتو نه حاصلیدونکي

روغن.

غوریدل : په روغې څیز

باندې مالش کیدل، څریدل،

حوریدل، ویریدل، سپردل

کیدل، غوټی گل کیدل.

غوز : هغه پرده یا وازده چې

د کرلمو نه تاوړاتاؤ وي.

غوز : اکوړ، یوه ونه او د

هغې میوه، غز.

غوزارول : گوزارول،

ارتاوارول، غرخول.

غوزاریدل : گوزاریدل،

ارتاواریدل، غرخیدل.

غوزه : د پومبې حول،

دوده، د پومبې غوټه.

غوزم : ترح، تخرگ. د

څه خیر دومره مقدار چې په

ترخ کښې راشي.
غوژم : لومې مشک.
غوړ اېستل : غوړ باسل، د
 چا خبرې په پټه اوریدل.
غوړ باسل : غوړ اېسته
 کول، غوړ د زړه کول، د جا
 بټو خبرې. په پټه غوړ نیول
 غوړون. د غوړونو خاوند.
 په څه خبره اگاه، خبردار.
غوړین : یو لس دزې
 ټوپک، سپوږن ټوپک.
غوړیدل : خبریدل، واقف
 کیدل.
غوشای : غشوم، غوشان،
 وچه سوتې، غوشو، غوشیه، د
 غوا، مېښې او نورو څاروو
 هغه فضله چې وچه شي.
غوشوم : وگورئ غوشای.
غوبښت : ږدن، د شموخي په
 شان د نرو نرو دانو یوه غله چې
 زیات ترد مېزانو خوراک
 گڼلې شي، د باجرې نه ی دانه
 وړه وي.
غوبښه : د حیواناتو د

هلو کونه چاپېره پسته ماده.
 مال متاع.
غوغا : شور فریاد سور
 زوړ، ژړا نکولا
غوغو : جداع، بدفعلي.
غول : حساعت، گڼه، ډله،
 غوبه، د سرو جوړمه، جمعیت،
 لښکر،
غول : چاسره بدفعلي
 کول، جماع کول، غوکول،
 غوول.
غولانځ : د غوا مېښې
 وغیره د پیو وړ کولو الدام، د
 حیوان تیونه.
غولانځه : وگورئ غولانځ.
غولتي : فریب، ټکي، غلا
 سره یو ځای استعمالیږي.
 لکه غلا غولتي.
غولن : ډیر غل کونکې،
 ویریدونکې، بزدل، غلاتی،
 ږن، ټرن.
غولنکې : یو قسم ننکې
 چې په سترگه راخیږي،
 غولونې، غولنه، غولنگه

ډنډاره، غومبسکه، ډنډاره مچي.
غونجا : کم عقل، بیکاره،
 بي فائدي.

غولچه : غنچه، غنچک.

غوندي ستن : هغه غټه

ستن چې غوندي، کټي او د

بوجو خلې پرې گنډلې شي.

غوندم : دوه برخه گنډلې

شوي بوري، غنډم، بوري.

غونډ : ډله، جماعت، د

افغانستان د فوځ يوه ډله چې

د غنډ مشر لاندې وي. د ونې

ناتراشلي شوې تنه چې ابادي

کښې لگولې شي.

غونډاري : غونډ، موندل کاني،

ټکي، وړې وړې کلچې.

غونډ راغونډ : خپلو کښې

راجخت شوي، راغونډ شوي.

غونډهسکه : پندوس،

مندوس.

غونډک : غنډل، کنډل،

لړمې، غنډه.

غونډ موندل : گول، بيخي

غونډ، چیت، ټيټ، منډم.

غولول : دوکه کول، دوکه

ورکول، ټکي کول.

غلونکې : غلنکې، غولنکې،

غولنک.

غوله : شاتير. کوله، کرکه،

برغندلم، غنډ منډ لړگي، د

پنير اندازه کولو پيمانه

غوليدل : دوکه کيدل، فريب

کښې کيريدل.

غولي : لويه وله، غټ لښته،

گرداب، خرشاو، غرومبي.

غولي غولي : چې چې چې،

چې چې د پاسه چې، ډلې ډلې.

غولے : انگن، دکور دننه د

کوټو مخې ته ميدان، صحن،

ميدان، حويلی.

غولے : نامرد، نامرد، بي

غيرته سر، د بناغلي متضاد.

غولے : مفعول، چې غولے

شوم وي.

غومبرم : بارخو، بارخو،

رخسار، مخ، انگرې، انگي.

غومبره : زبور، بامبره،

بمبره، دمبرگی، دمبره،

چیتکے، دورو کي قد، خرب،
شلند، غت کت.

غونڊول : جمع کول،
غندول، راتولول، يو خام
کول. گول کول، رانگارل.
فیصله کول.

غونڊه : جمعیت، اجتماع،
تولے، تونہ، مجلس، تولکے.
د خاورې وړو کسے جم،
غونډارے،

غونډیدل : جمع کیدل،
راتولیدل، يو خام کیدل،
گول کیدل، رانگاریدل،
فیصله کیدل.

غونډی : وړو کسے غر، د
کانو وړو کسے غر. د خاورو
پنځه ډیری، خت.

غونډم : تیتکے، تیت،
لنډ، غونډ کسے، گول،

غونه : د وجود نري او
باریک ویښته، تور ویښته،
زومبه، وړی، خورمه، د ویښتو
سورم، مسام.

غوني : ویښته، غونه،

پوستکے.

غونے : لاحقہ چې د اسم نه
پس راځي او د خه صفت
اظهار پکښې کیږي لکه ژړه
غونے وغیره.

غورول : غول، دنارینه د
زنانه یا دنارینه دنارینه سره
هم بستري کول، چاته شرم
اړول، چاله سترگې تیتول.

غویمند : د خاورو توبونه
وهنه، په غوایانو غوبل کونه،
گنه گونه، شور شغرب،
افراتفري.

غویمه : وگورئ غویمند.
ډیر سپي چې واریزې سپي
پسې وي. د غوا وار راوړنه.
غوم : د غوا مذکر. احمق،

کم عقل. بې وقوف.
غین : غین، ذکر، ډکه، غن،
د سړي آله تناسل.

غین : د پښتو د حرف "غ"
تلفظ.

غیب : د سترگو نه پناه، په
نظر نه راتلونکے، غیر موجود.

- پت، پرده کنبی.
غیباله : د غیو، غیبي، پت، پراسرار.
غیباله : غیب عالم، پیریان،
غیبت : پشې شاد چا عیب بیانونه. د چا په غیر موجودگی کنبې په هغه پسې خبرې کونه،
غیبي : اچانک، سمدستي، ناگهانه. په نظر نه راتلونکې،
غیر : د خپل متضاد، پر دې، بیگانه، باري، نااشنا، بهرنی،
غیرت : ننګ، شرم، پښتو، حمیت، مړانه، بهادري.
غیرتمند : د غیرت نه ډک، غیرتي، ننګ کونکې، بهادر.
غیرتي : غیرت کونکې، بهادر، تکړه، ننګ کونکې، مړنې.
غیره : شاړه، صحرا، بیدیا. قبائلي علاقه.
- غیریت** : بیگانه توب، اجنبیت.
غیو : چا په دواړه لاسونه تاوونه، غاړه، بغل، خوا. خولی، جولی، د دواړو لاسونو نه د خټه خیز د اینټولو یا کښینولو دپاره جوړ خامې.
غیو په غیو : غاړه په غاړه، سینه په سینه.
غیظ : قهر، غضب، غصه.
غیل : غوځل.
غیله : رمه، کله، کډې بزې.
غیلي : کډې بزې، رمې.
غیمه : هغه غوا چې واری راوړې وي.
غینده : غونکې، بدکاری، کونکې، زناکار.
غیندی : زناکاره.
غینله : نار، ونډه، د خاروویو خوراکه.

- ف :** (فې) د پښتو د حروف تهجي دیرشم حرف دی د ابجدو په حساب ی شمیره اتیا (۸۰) ده.
- فانچ :** فتح کونکې، بریالۍ، گټندونۍ، سوبمن، شروع کونکې، پرانستونکې.
- فاتحه :** شروع، آغاز. د قرآن کریم د ورومې سورت نوم. د مړي په حق کېنې دعا غوښتنه.
- فاجر :** اواره، بدنام، بدکار، بدکرداره، فاسق، ناشولت، لوند، گناهکار.
- فاحش :** په خرابۍ کېنې د حد نه وتلې، غاوره. پوچ گو، پوچ خلې، موذي، ضرر رسونکې، بخیل، کروتۍ بدکار، بې حیا، بې شرمه.
- فاحشه :** د فاحش مؤنث.
- فاخته :** قمری، کور کوړی، کر کوړی، گو گوشتکه، یوه مرغی.
- فاخر :** غرور کونکې، فخر کونکې.
- فاخره :** د ډیر قیمت، قیمتي، گران.
- فارس :** د ایران د ملک یوه حصه. د ایران زوړ نوم. سور،
- فارسي :** د ایران ژبه، د ایرانیانو مورنۍ ژبه.
- فارغ :** ازاد، وزگار.
- فارغ البال :** بې غمه، خوشحال، بې فکره، ازاد، هغه خوګ چې په ارام او سکون سره وخت تیروي.
- فارغول :** ازادول، وزگارول، نوکری نه ایستل، رخصتول، بې غمه کول.
- فارغیدل :** فارغ کیدل، وزگاریدل.
- فارق :** جدا کونکې، په غلطه او سمه کېنې تمیز کونکې، بیلونکې.
- فارم :** شکل، هینت، پیکر.
- فاروق :** په حق او باطل کېنې فرق کونکې، بیلونې، د حضرت عمر رضي الله عنه

لقب.

فال بين : منجم، نجومی،

فال کتونکے.

فالتو : د ضرورت نه زیات،

سوائي. خالي.

فالج : یوه بیماری چې د

بدن په یوه حصه ولگي نو هغه

حصه یې حسه شي.

فالوده : د ناشستی د غټو

مینچو، میډه، واورې چینو او

پیو وغیره نه جوړ خونده ور

خوراک،

فالي : فال کتونکے، فالگر،

فال ایستونکے

فام : خط و خال. یوه لاحقہ

چې په پښتو کښې د بخن په

معني استعمالیږي لکه سیاہ

فام، سفید فام وغیره.

فانوس : پانوس، لالتین،

خراغ، په لاره کښې لگیدلے

خراغ.

فاني : ختمیدونکے، ډیر

زور، بودا.

فائده : نفع، آمدن، نتیجه،

اثر، سرمایه.

فاسد : موذي، شریر، برباد،

تباہ، وران، ویجاړ.

فاسق : بدکردار، نه منونکے،

بدنام، نافرمان، گناهگار.

فاصل : بیلونکے، جدا

کونکے، داسې خط چې دوه

لکیرې جدا کوي، خط فاصل.

فاصله : د دوو څیزونو تر

منځه ځای، لرې والے،

جدائي.

فاضل : کامل، پوه، پوښ،

عالم، استاد. زیاتي، باقي

مانده. د فضیلت خاوند، د

مرتبې خاوند، هوښیار، قابل.

فاعل : کار کونکے، فعل

کونکے، اغلام کونکے،

فاقه : اوږه پاتې کیدنه،

نهره، لوږه، خوراک نه کونه،

شوم، احتیاج، نهار

فال : پیش گوئي، پیش

گوئي، د حادثاتو په باره کښې

پیش گوئي. د راتلونکو حالاتو

د مخکښې نه وینا کونه.

فائده من : فائده ور کونکے ،
نفع ور کونکے .

فائز : رسیدونکے . غالب ،
کامیاب .

فائض : فائده رسونکے ، فیض
رسان ، ڏیو ، ڀریوانه ، ڏیو اعلي .

فائق : د وچتي مرتبي خاوند ،
بھتر ، برگزیده

فتا : زړه ور ، تکره ، خوانمرد ،
بھادر ، زلمے ، خوان .

فتاح : غالب ، فتح ور کونکے ،
بريالي ، د الله تعالي يو صفتي
نوم . پرانستونکے .

فتح : کامیابی ، غلہ ، گتہ ،
برے . پرانستنه ، زور ، فتحه .

فتحہ : غالب ، پورته ، زور ، د
حرف د پاسه علامت .

فتراک : یورسی چي اس
باندې د بنکار د خیزونو ترلو
دپاره ترلے شي .

فتنه : آزمائش ، ازمیخت .
حیراني ، تعجب ، ارباني . فساد ،
جنگ .

فتور : مراومے شومے ، گمپر ،

خلل ، فساد ، نقص ، بي ترتیبي ،
خرابي ، فتنه ، هله گوله .

فتوي : د شریعت حکم ، د
شریعت فیصله .

فت : د گمز دریمه حصه ، د
دولسو انچولومے والے .

فتايت : سمدستي ، فوراً ،
ژر تر ژره ، د سترگو په رپ
کښي ، په هغه درنگ ، په هغه
ساعت ، ان پن .

فتبال : یوه لوبه چي پکښي
بال په پښو وهلے شي

فجار : د فاجر جمع ، بد
کاران ،

فجر : بهول ، بیول . سپين
والس ، سپیدي ، د سحر رڼا ، د

نور شغله ، سحر .

فجور : بدلمني ، بدنامي ،
بدکاری ، بداخلاقي .

فحش : بي شرمي ، د
خرابی حد نه وتل ، کنخل

کونه ، پوچي او گنده خبرې .

فحاش : پوچ گو ، گنده وینا
کونکے ، بلزبانہ .

فحاشي : بدزباني، پوچ
گوني.

فخر : تکبر، غرور، ويار.

فخري : غرور کونه، ويار
کونه، تکبر کونه، د فخر، د
ويار.

فدا : قرباني ور کونکې.

فدا کاري : قرباني، د يو
خاص مقصد دپاره د خپل سر
او مال نه تيريدنه.

فدائي : قربايدونکې، د چا
دپاره سرور کونکې.

فدوي : قربايدونکې،
خاړيدونکې

فديہ : سوسکه، هغه رقم چې د
قيدي د پريښودو دپاره ورکړې

شي. سربها، صلقة، سرچاره،
فرا ت : د عراق په ملک

کښې د يو سيند نوم.
فراخ : وسيع، ازاد، خور وور،

پلن، لومړی.
فراخه : لويه، ارته، پلنه،

وسيعه.
فزار : تبتيده، تبينه،

زغل، منده کونه.

فراري : تبتيدونکې،

تبتيدلې، هغه څوک چې د
قانون نه پټ شوی وي، مفرور.

فراز : وچت، پورته، وچوالی،
لومړی والی، ارت، کشاده.

فراست : هوښياري،
خير کي، دانائي، عقلمندي،

فهم، زيرکي.
فراش : فرش غوړونکې،

غوړونې، وپرونې هغه څوک
چې د بادشاه يا د يو امير په

محل کښې د فرش غوړولو
دپاره مقرر شوی وي.

فراغ : بيکاري. اسودکي،
فارغ، وزگار.

فراغت : فرصت، بيکاري،
اسودکي، خوشحالي، ارام.

فراق : جدائي، هجران،
بيلتون.

فراوش : هير شوم، د ياد
نه وتلې، هير.

فراوان : ډير زيات، د حد نه
وتی، ډير، بيسيار.

- فراهم** : راتول، غونډ، پنډ،
يو ځاي کونه، حاصلونه، موندنه.
- فرائض** : د فرض جمع،
مقرر شوي کار، د الله تعاليٰ
حکمنه.
- فربه** : خورب، تازه، مضبوط،
غټ.
- فروبهي** : مضبوطي، تازه
والې، خربښت، خورب والې،
غټوالې.
- فرج** : جاود، سورې، درز،
د ښځې د شرم ځاي، رڼايي،
د مخې رڼا، د ويرې ځاي.
- فرج** : خوبښي، خوشحالي،
له غمونو خلاصيدنه.
- فرجام** : انجام، اخر،
مبارکي، فائده، نفع، وروستو.
- فرحت** : خوشحالي، سرور،
ښادي.
- فرخنده** : خوش نصيبه،
خوش قسمت، بختور، کجیر،
نيک مرغه.
- فرد** : يواځي، تنها. په نظم
کښې يو بيت، فهرست.
- فردا** : راتلونکې سبا،
راتلونکې ورځ، گانده.
- فردوس** : باغ، جنت،
بهشت.
- فروزانه** : هوښيار، خيرک،
عقلمند، د ديوانه متضاد.
- فروزنده** : پسر، خور، زوی.
- فروزندي** : خورې جوړيدنه.
- فروس** : اس.
- فرستاده** : قاصد، پيغام
رسان، استاڅي، ليولې شوې.
- فرسخ** : فرسنگ، تقريباد
شپږ زره گز فاصله.
- فرسنگ** : درې ميله
فاصله.
- فرسود** : زړيدنه، بیکاره
کيدنه.
- فرسوده** : زوړ، زړه، د کاره
وتی.
- فرش** : فرش، غاليچه.
- فرشته** : پيغام رسونکي
قاصد، يو نوراني مخلوق.
- فرصت** : وخت، موقع.
فراغت، رخصت.

- فرض** : د خدايې حکم، مقرر شوي کار، ضروري حکم، تصور کونه، گڼنه، پوهيدنه، ضروري، لازمي.
- فرط** : کثرت، زياتوالی،
- فرعون** : د مصر د يو پخواني بادشاه لقب. مجازاً ظالم، غاوره، کبر ژن، سرکشه.
- فرق** : تمیز، جدائي، فاصله، کمې زياتي،
- فرقان** : د رښتياؤ او دروغو په منځ کېني فرق کونکي، فرق کونکي، قرآن مجيد
- فرقت** : جدائي، بيلتون، فراق، هجران.
- فرقه** : گروه، ډله، جماعت، قبيله،
- فرلانگ** : د ميل اتمه حصه، د ۲۲۰ کترو فاصله.
- فرمان** : حکم، امر، وينا.
- فرمان بردار** : تابعدار، د حکم پابند، منونکي.
- فرمائش** : په خپله خوښه د يوشې د جوړولو غوښتنه، حکم، امر، فرمان، فرمائيل : حکم کول، د څه کار په باره کېني حکم کول، ارشاد کول.
- فرموده** : هغه خبره چې حکم يا شوي وي. قول، بيان.
- فرنګ** : براعظم يورپ، د براعظم ايشيا د نمر پريواته طرف ته يو براعظم.
- فرنګي** : د يورپ باشنده، د فرنګ وسيدونکي،
- فرنې** : يو قسم نرم او حور خوراک
- فروري** : د عيسوي کال دويمه مياشت.
- فرورع** : د فرع جمع، خانکه، اصطلاحاً علم فقه.
- فروزان** : چمکدار، روڼ.
- فروش** : د لاحقې په طور استعماليدونکې تورې چې د اسم نه پس لکي او اسم فاعل ترې جوړوي، لکه کتاب فروش، گل فروش، سبزي

فروش.	سوري اصلي نوم.
فروغ : چمک، رڼا،	فريق : گروه، جماعت،
روشنائي، روښنائي، خلا،	تولے، ډله، قام.
خرکا، نوم، شهرت، سوا	فريقين : دوه ډلې، دوه
کيدنه.	جماعتونه، دوه فرقې، دوه
فرومايه : کمينه، رذيل،	مخالف ټولگي، مدعي او
ناکجات، پاسو، سپوټک،	مدعا عليه.
کچه.	فريب : دوک، حيله، بهانه،
فرهاد : ديو مشهور عاشق	چل، مکر،
نوم چې په کوڅکن هم مشهور	فريب زن : فريب کونکې،
دے.	دو کمار.
فرهنگ : عقل، پوهه،	فريبنه : مکاره، د ټک
بزرگي. دکشنري، د لغت	بنځه، دوک، بازه، مکرې،
کتاب، ادب.	مکرژنه.
فرهنگي : د فرهنگ سره	فريبي : فريب کونکې،
متعلق.	فريفته : دوک، خوږونکې،
فرهنگياله : دانا، هوښيار،	دوک، شوم، عاشق، مټين.
عقلمند، دانشور،	فزع : نوحه، فرياد، واريلا.
فرياد : شور، شکايت،	ويره، ډار.
شکو، واريلا، آه، د تکليف	فسات : فساد.
او سختی زکيروي او اسويلي.	فساتي : پساتي، شري،
فريادي : فرياد کونکې.	ورانکار، فسادې.
فريد : بې مثاله، بې نظيره، د	فساد : فسات، پسات، شر،
يو بزرگ نوم، د شير شاه	شرارت، جنگ.

- فسادي** : وگورئ فساتي .
فسانه : افسانه، قصه .
فسخ : پريښودنه، ماتونه، بيه راگرځونه، اراده بدلونه، واپس راوستنه، سر تهکونه، ظلم زياتي،
فسرده : مراوم شو، شوک شوک .
فسق : د خداي د حکم خلاف کار کونه، بد اخلاقي، بد کار، بد کاري،
فسق و فجور : گناهونه، د الله پاک نافرمانی .
فسون : افسون، اوده، پاړه، ټکي، مکر .
فشار : دباؤ، زور، سياسي دباؤ، د وينې دباؤ .
فصاحت : د کلام خوبې، خوش کلامي، بلاغت، ژبه وړتيا، ښې طريقې سره خبره کونه .
فصل : جدائي، جدا کونه، بيلونه، وخت، موسم، د کر حاصل پيداوار .
فصل : د کتاب يوه حصه، بند، حور .
فصلانه : فصل په فصل، د فصل .
فصلي : موسمي څيزونه، داسې ميوې او غله چې په خاص موسم کېږي، فصل سره منسوب .
فصيح : خوږ اواز، ترنم، خوږ اوازه، خوش بيانه، خوش تقرير،
فصيل : ښارپناه، شيرازه، منلور .
فضا : فراخي، پلنوالی، محيط، ماحول، وت، تشه، کيفيت، رونق .
فضائل : د فضيلت جمع، ښه خوږونه، علوم .
فضائي : د فضا سره متعلق، هوائي، خلالي .
فضل : بخشش، زياتي، په علم کېږي زياتي، دانائي .
فاضل : د فاضل جمع، عالمان، دانشوران .

- فضول** : زیاتوالے، دیروالے،
کمینہ، سپک، رذیل، بی
ہودہ، پرت. ارتاویزہ.
- فضیحت** : بی شرمی،
رسوائی، ندامت، بدنامی.
- فضیلت** : خوبی، بزرگی،
زیاتوالے، ہونیاری، کمال.
- فطر** : روزہ ماتونہ، افطاری،
روزہ ماتے، شروع کونہ،
آغاز، شلونہ، پیدا کونہ.
- فطرت** : پیدائش، ختہ،
پیداوینست، خمبیر، خمیر،
طبیعت، طبع.
- فطرتا** : فطرتی طور، قدرتی،
د فطرت له مخی.
- فطری** : قدرتی، قدرتا،
پیدائشی، طبعی.
- فعال** : کامل، دیر زیات کار
کونکر، جست و چالاک،
منظم، پیارے.
- فعالیت** : مہارت، جستی،
چالاکي، تکرہ توب.
- فعل** : کار، کرہ، چارہ،
کردار، عمل، شومے کار.
- فغان** : شور، فریاد، واویلا،
گیلہ، شکایت، افسوس، آہ.
- فقی** : مراے، حیران و پریشان،
زیر.
- فقاہت** : ہونیاری، دانائی،
خبردارے حاصلونہ، پوہنہ.
- فقدان** : ورکیدنہ، نیست
والے، نیست.
- فقر** : نیستی، احتیاج،
درویشی، عاجزی، محتاجی.
- فقرہ** : عبارت، جملہ، د ملا
ملاو کرے، د ملا مری.
- فقط** : بس، کافی، یواخی،
صرف.
- فقہ** : علم شریعت، تلاش،
جستجو، تحقیق، پوہنہ، فہم.
- فقہا** : د فقیہہ جمع، دیر
پوہ، د علم شریعت عالمان.
- فقیر** : خوار، محتاج، سائل،
عاجز، غریب.
- فقیری** : خواری، عاجزی،
نستی، غریبی.
- فکاہت** : مذاق، مسخری،
خوش طبیعتی، مزاح، ظرافت.

- فکر** : خیال، سوچ، اندیښنه.
فهم، عقل، غم، چرت، احتیاط.
فکرمن : فکرمنده، اندیښتناک.
فکار : زخمي، مجروح، ژوبل، خوږ.
فلاح : حفاظت، کامیابي، خوشحالي.
فلاحیت : زراعت، کرکرونه.
فلاسفه : د فلسفي جمع.
فلان : د چا نامعلومه یا غیر موجوده سړي یا دولو لفظ، غیر مقرر سړي یا څیز، فلاټکي، فلانې.
فلانکي : وگورئ فلان.
فلز : کچه د هاتونه لکه تابه، زر و غیره.
فلزي : د دهات نه جوړ.
فلس : د تانبې یوه وړه سکه.
فلسفه : علم موجودات، د حکمت علم.
فلسفي : دانشور، د فلسفي عالم.
فلفل : تور مړج.
- فلق** : د سحر سپیدی.
فلق : چول، شلول.
فلم : سینما، بائیسکوپ.
فله : د غوا مینې و غیره د درې ورځو پي.
فلیته : د خراغ باتي، پتيله، باتي.
فلیل : د عطرو په شان یوه خوشبویه تیل.
فم : خله.
فن : هنر، پوهه، تدبیر، حيله، مال، اړت.
فنا : ورکیدنه، مرگ، تباهي، زوال.
فنا کول : ختمول.
فني : فن پوري مربوط.
فواحش : د فاحشه جمع.
فدکاری : بد اخلاقي کارونه.
فواد : زړه، ضمیر، قلب.
فواره : د اوبو چین، د داري په شکل د اوبو راوتنه.
فواکبه : د فاکه جمع، میوي.

- فوائد** : د فائده جمع، کتنې،
 فائدي.
فوج : فوځ، لښکر، جماعت.
فوجداري : د فوج الفري.
مجرمانه حرکت، جگړه، جنگ.
فوجي : د فوج فرد، فوځي.
فوخ : وگورئ فوځ.
فورا : سمدستي، زړ تر زړه،
 دستي.
فوري : سمدستي، زر، ناکهانه،
فولنا : بيخي ورک، نابوده.
 وړانيدنه، ختميدنه.
فوق : وچت، پورته، ختلې،
 پر، پاس.
فوقيت : وچتوالی، بزرگي،
 برتري.
فولاد : د اعلي قسم وسپنه.
فولادي : د فولادونه جوړ،
 سخت.
فولکلور : اولسي ادبيات،
 اولسي پوهه،
فولکلوري : د فولکلور
 سره متعلق.
- فهرست** : فرد، اسم نویسي،
 نوم ليکې.
فهم : پوهه، عقل.
فهميده : دانا، هوښيار، پوه.
فهم : ډير پوه، زيات پوی،
 د لوی فهم خاوند.
في : په معني کښې د دننه، د
 غرمې نه پس د هر څه سورې.
في الحال : دا وخت،
 اوس، في الفور، في الوقت.
فياض : فيض رسونکې،
 سخي، خوانمرد.
فيس : هغه رقم چې طالب
 علمايان ی سکول یا کالج
 کښې میاشت په میاشت یا
 کال په کال ورکوي. په
 کلینک کښې د ډاکټر د
 مريض د ککو اجرت.
فیهده : تناسب.
فیل : هاتي، اتی، یو مشهور
 غټ خناور.
فیلان : مهاوت، هاتي
 ساتونکې.
فيلسوف : فلسفي،

فیروزہ : اسمانی رنگ
 لرونکے یو کانھے .
فیروزی : کامیابی، برے،
 غلبہ . اسمانی رنگ،
فیشن : خان بنائستہ کونہ،
 خان جوڑونہ، رواج، دستور .
فیشنی : خان جوڑونکے،

خان بنائستہ کونکے، دولکے .
فیصل : منصف، فیصلہ
 کونکے ثالث .
فیصلہ : قطع، پریکونہ،
 ختمونہ، انصاف، دگری .
فیض : بخیل، خیر،
 مہربانی، نفع، فائدہ .

- ق : (قاف) د پښتو د پټۍ يو
 دیرشم حرف، د ابجدو په
 حساب ی قیمت سل (۱۰۰)
 دی.
- قابض : قبضه کونکې، قبضه
 کښې اخستونکې، نیونکې،
 هغه خوراک یا دارو چې
 قبض پیدا کوي.
- قابل : منونکې، قبلونکې،
 پوه، هوښیار، دانا، ذهین،
 لائق، پوهه. اهل، موزون، وړ.
- قابلیت : قابلیت، لیاقت،
 هوښیارتیا، دانائی، موزونیت،
 ذهانت، لائق توب، اهلیت.
- قابو : اختیار، طاقت، وس،
 محل، موقع، بلا و هله، تیار،
 چمتو.
- قات : قحط، وچکالي، هغه
 کال چې د غلې دانې کمې
 پکښې راشي. د چرگې شور،
 د چرگې اواز.
- قاتل : قتل کونکې، خون
 کونکې،
- قاتي : قحطي، قات، د
- خوراک خېناک نشتوالی.
- قادر : د قدرت مالک،
 طاقتور، غالب.
- قار : قهر، غصه.
- قارجن : قهرژن، غصه
 ناک.
- قارغه : کارغه، یو تور رنگه
 مردار مارغه.
- قارون : د یو بخیل دولتمند
 سړي نوم.
- قاري : د قاعدې او د اصولو
 مطابق د قرآن شریف تلاوت
 کونکې. لوستونکې.
- قاسط : ظالم، ستمگر، د
 حد نه وتلی. نیاوړی، منصف،
 عادل.
- قاسم : تقسیمونکې، قسم
 کونکې.
- قاش : دره، ترازه، ډکړه،
 تنگره.
- قاشق : چمچه، کاشوغه،
 قاشوغه.
- قاشوغه : چمچه، وړه
 خمځی.

- قاصد** : پیغام رسونکے ،
 سفیر ، پیغام رسان ، خرم ،
قاصر : عیب ناک ، مغلوب ،
 مجبورہ ، نقصانی .
قاضی : منصف ، جج ، دزہ
 بدایو شرعی فیصلہ کونکے .
قاضیان : د قاضی جمع .
قاضی القضاة : مشر قاضی ،
 د قاضیانو قاضی .
قاطر : کچر ، قچر ، خچر
قاطع : پرې کونکے ،
 ختمونکے ، غځونکے .
قاطن : وسیدونکے ، خامے
 لروکے ، میشت ، استیدوے
 مقیم .
قاعد : ناست .
قاعدتا : رسمي ، اصولي .
قاعدہ : رسم ، دود ، طریقہ ،
 اصول ، ترہ ، آئین .
قاف : یو قسم سبزي . دیو
 غر نوم چي په ترانس کاکشا
 کښې واقع دے . د حرف
 "ق" تلفظ .
قافله : کاروان ، د سفر په
- حال کښې د سوداگرو ، مسافرو
 وغیرہ ډله .
قافیه : هغه حروفونه او
 حرکات چي د شعر په اخر
 کښې راځي .
قال : خبرې ، بیان .
قالب : شکل ، بدن ، ډانچه ،
 سانچه ، جسم .
قالي : وړو کي قالین .
قالین : د وړي لویه غالیچه ،
 غالي ، ذلین .
قالینچه : وړو کي قالین
قام : قوم ، ملت ، ذات
قامت : بدن ، د بدن وړدوالی .
قامولي : قومولي ، ورورولي ،
قاموس : ژور سیند . لغت ،
 د کشنري .
قانع : صبر کونکے ، په خپل
 قسمت صبر کونکے ،
قانون : دستور ، آئین ،
 طریقہ ، رسم ، اصول .
قانونا : د قانون او قاعدې
 مطابق .
قانوني : آئیني ، اصولي ،

- قبائل** : د قبيلې جمع، عوام،
 د خاندانونو مجموعه.
قبح : بدې، خرابوالې،
 نقصان.
قبور : گور، د انسان ابدې
 کور، مرستون، ډوري، کيڅ.
قبرستان : مقبره، هديره،
 اديره، گورستان.
قبض : بنديدنه، قبضه کبني
 راوستنه، د خيټې يوه بيماري.
قبضه : لاس کبني اخستنه،
 خيټه اچونه، نيونه،
قبضيت : پېچش، قبض، د
 لويو بولو نه کيدنه.
قبل : لرغون، اول، په شروع
 کبني، ورومې، سابقه،
 وړاندې، مخکې.
قبلول : منل، منظورول،
 اخستل.
قبله : کعبه، بيت الله شريف،
 هغه ځای چې مسلمانان ورته
 د مونځ په وخت مخ کوي.
قبلنيز : د نمر پر يوانه د
 طرف، قبلي ته منسوب.
رسمي، دستوري.
قاهر : غصه ناک،
 قهر ناک.
قالد : بزرگ، پيشوا،
 سرخيل.
قاتل : منونکې، افرار کونکې،
 معتقد، قېلوله کونکې، د غرمې
 اوډه کيدونکې.
قائم : مضبوط، پوځ، نيغ
 ولاړ.
قائم دائم : قائم، په خپل
 ځای هم هغه شان، پوځ، په
 ځای ولاړ.
قايه : خرمن، پوتڅې، پوت.
قب : کب، د غوني يا اوبس
 څټ نه پورته وچته حصه.
قباء : لويه چينه، لويه چغه،
 خلکه، خرقة.
قباحت : نقصان، عيب،
 ذليل کار، بدې.
قباري : گنباري، گدله، د
 مالوچو الدرکه.
قباله : وعده ليکل، د مکان
 وغيره ليکلې شوې بيه نامه.

قبیلیدل : منظوریدل، منل، منلے کیدل.

قبول : مننه، منظور، رضا، خوبنہ، خوبن.

قبیح : نامناسبہ، بدرنگہ، خلاف، د اخلاقو خلاف، ناوړہ، نابورہ.

قبے : کبے، ملا تیتے، شاتے.

قبیل : قبیلہ، قوم، خیل، خاندان، اولس.

قبیلہ : خاندان، د ډیرو خاندانونو مجموعہ.

قبیلوي : د قبیلې، قبیلې سره متعلق.

قب : وازه، بې غابنډو خلہ، کړ شپ.

قبے : وازه خلہ لرونکے، کبے.

قعال : جنگ، جگرہ.

قکالے : سخت کانے، د شکي خاورې نه جوړ شوم کانے، ککالے.

قتل : مړ کونہ، وژنه.

ختمونہ، مرگ.

قتلول : وژل، قتل کول، مړول، مړ کول.

قتلیدل : وژلے کیدل، مړ کیدل، د بل د لاسه مړ کیدل.

قتیل : مړ کړے، قتل شوم، مقتول، وژلے.

قتی : په زنه کینې وړه شان کنده.

قترے : بال، د خرمڼې یا مالوچونہ جوړ شوم بال، پنډوس.

قجیر : کجیر، گرگس، غبتلے، کلک پلک، بنه او کامل سرے، صادق سرے.

قچر : خچر، بې شرمه، بې حیا، لوفر.

قچرے : یو قسم نمده چې د زین لاندې اچولے شي.

قچه : رنډی، وړانه بشخه، بدکاره، فحاشه.

قحط : قات، ډوکال، د غلې کمے، وچکالي، گهراني، قحطي، اړائي.

مخکڻي زماني، سابقه،
ورانديني، زاره.	قحط سالي : د قات کال،
د قحط کال، وچکالي.
قد و قامت : دره، ډيل
ډول، ونه او جشه،	قحطي : گرانې، خشک
سالي، قاتي.
قدیر : د الله تعاليٰ يو صفتي
نوم، طاقتور، د طاقت خاوند،
بااختياره،	قد : د بدن وړدوالۍ، قامت.
قدر : عزت، شان، قيمت،
مقدار، اندازه.
قدیم : د مخکڼي زماني، د
وراندې وختونو، لرغونې،
وړومبې.	قدرت : اختيار، طاقت،
قوت، توان، زور.
قدیمی : زور، پخوانۍ، د
مخکڼي وختونو.	قدرتي : فطرتي، اصلي،
خداتي، له خايه.
قربابت : نزديکت، رسته
داري، يو بل سره خپلولي.	قدر دان : قدر کونکې، په
قدر پوه.
قراړ : اطمینان، سکون، آرام،
مطمئن، قلاړ، غلج، چپ.	قدر من : د قدر لائق، د قدر
قابل.
قرار داد : وعده، فيصله،
تړون.	قدر مند : وگورئ قدر من.
قدغن : رکاوټ، پابندي،
ټاکنيد، کتن.
قواره شومه : قلاړه شومه،
شومه دم، هغه وخت چې شپه
پنځه شي.	قلم : ډير زيات زور والې، د
وخت او زماني نه پخوا والې،
زړيدنه.
قراړي : ارامې، قلاړي،
چپټيا، خاموشي، خیر خيريت.	قلم : د پښو نښه، گام، يو
قلم پسې بل قلم.
قراړول : د لوڅ هغه دسته	قلمما : د قديم جمع، د

چې د نگراني په خاطر د لومړي
فوخ نه مخکې روانه وي.
سروانلې

قرآن : د قرآن اصلي معني
نژدې کيدنه ده. دلته ترې
مطلب د نحس ستورو يو
خام کيدل او په نتيجه کېنې
مصيبت دې.

قرآن : د الله پاک آخري
کتاب، د مسلمانانو مقدس
کتاب، کلام الله، فرقان.

قرأت : لوستنه، ونينه،
لست.

قرائن : د قرينه جمع،
وگورۍ قرينه.

قربان : خاړ، نثار، فدا،
جاره.

قرباني : د الله په لار کېنې
خاوره حلالونه، حلاله،
ذبحه، د قرباني عمل، ايثار.

قربانيدل : نثاريدل،
خاريدل، فدا کيدل، د الله په
لار کېنې صدقه کيدل،

قربت : نزديکت، نژدې

والې، قرب.

قروت : وچ بنير، قروت،
کروت، وچې کرې شوملې.

قرص : گول چکۍ،
ټيکلۍ، ټيکله، گولۍ،
کلچه.

قرض : بدله، دين، پور،

قرض دار : مقروض، چې
قرض ورپورې وي.

قرضه : قرض، پور.

قرطاس : کاغذ، ليک پاڼه.

قرعه : پچه، هسک،
خسښه.

فرق : ضبطونه، منع کونه،
ودرونه، سخت رکاوټ.

قرقره : طره، د مستۍ په
وخت د غوښي وغيره لکۍ
بيعونه، د مارغه د سر د ويښتو
خوندې.

قرمزي : سور رنگ.

قرن : پشت، صدي، يوه

اندازه چې سل کاله فرض
کړې شوې ده.

قونا : اصل تورې خرنا دې.

- لويہ شپیلی، بگل، بیگل،
توری.
- قره قل** : یو قسم توی
چې د کډوري د خرمنې نه
جوړولې شي.
- قريب** : خوا کښې، متصل،
نژدې، رشته دار، همسایه.
- قريبيا** : اندازتأ، نژدې نژدې.
- قريبی** : نژدې، نژدې، رشته
دار.
- قرین** : یار، دوست، ملګرې،
هم نشین، نژدې، خوا کښې،
جخت، سره. نښه، علامه،
- قرینه** : اثر، علامه، علامت.
وجه، سبب، یو شان.
- قریه** : کور، کله، موضع.
- قریش** : د عربو یوه معززه
قبيله.
- قرتن** : کرتن، کرتو، هغه
خوک چې ډیرې کرتې
کوي. فضول خبرې کونکې.
- قرتو** : وګورئ قرتن.
- قرمیزن** : هغه خوک چې
هر وخت یې پوزه د ګرینګ،
- نه ډکه وي، بې سلیقي سره.
- قرمیزی** : د پوزې ګندګي،
ګرینګ، ګرینګ.
- قراق** : لاره وهونکې، د یو
قوم نوم.
- قرلباش** : د سور سر خاوند،
د مغلو سپایانو هغه ګروپ
چې سرې تویې به یې پسرولې.
- قست** : قصد، اراده، نیت،
د یو کار کولو پخه اراده.
- قسر** : بیګار، جبراً کار
اخستل، بغیر پیسو کار کول.
- قسط** : انصاف، نیاو، حصه،
برخه، محصول، ټیکس.
- قسط** : د قرض په پیسو
کښې مقرر شوې میعاد.
- قسم** : شان، خیر، توګه،
راز، نوع، ډول، رنگ، هسې.
- قسم** : سوګند، ګو، حلف،
لوړه، لو.
- قسمت** : نصیب، د نصیب
لیکلې، تقسیم، برخه، ویش
ونډه، د صوبې یوه برخه.
- قسمتي** : خوش قسمته،

بخشور.

قسم قسم : رنگ رنگ،

دول دول،

قسمي : قسم يا سوگند

ور ڪرڻ شوق.

قشقاش : خشخاش،

قاشقاش.

قصاب : غوبه خر خونڪي،

حلاله ڪونڪي،

قصابي : د قصاب ڪار او

پيشه.

قصاص : خون بها، د

مرگ په بدله ڪڍي مرگ.

قصاد : د قصدي جمع،

هغه نظم جي پڪڙي د چا

تعريف شوق وي.

قصبه : وڍو ڪي بنار، لوم

ڪلڻي.

قصد : اراده، نيت، قست،

توجه، د خه ڪار ڪولو دپاره

تياريڻه.

قصداء : ارادي سره، په نيت،

په اراده.

قصلمن : اراده ڪونڪي، د

بدخواهي اراده ڪونڪي.

قصدي : قستي، ضدي،

ڪستمن، قصلمن.

قصر : محل، ماني.

قصر : ڪمڙي، نقصان، په

سفر ڪڍي د مونڱ لٽونه.

قصص : د قصي جمع،

قصي.

قصور : جرم، غلطي، گناه،

خطا، تقصير، خطائي.

قصور وار : هغه ڇوڪ

جي قصوري ڪري وي.

قصبه : نقل، قيصي،

سرگزشت، قضيه، جگړه.

قصيده : د پندڙي د هڻو ڪي

مغز، د نظم يو قسم جي په

ڪڍي د چا تعريف يا خراب

واله بيان شوق وي.

قضا : حڪم، د مخلوق په

باره ڪڍي د الله حڪم، ويه،

ويڙي، پاتي، ناغہ، د خدا

ڪره، ازل ليک.

قضائي : اتفاقي، د مرگ

راتلنه، د قضا، د قضا سره

متعلق.	قطماً : هيڅ کله نه، بالکل نه.
قضيه : جگړه، فساد، معامله، واقعہ، پيښه.	قطمي : بالکل، قتي، بيخي، اخري، فيصله کن، څکت.
قط : د قلم څو که پريکونه، کټ کونه، هلو، هيڅکله.	قطعه : تکره، حصه. د نظم يو قسم، چې يای مطلع نه وي يای مقطع نه وي.
قطار : لائن، لين، صف، ږی، وضع، څير.	قعدہ : ناسته، بيتک، نشست.
قطب : د چکی محور. مشر بزرگ، په صوفيانو کرامو کښي يوه مرتبه. د شمال طرف، قطبي ستور، شهزاده، د علم هينت يوه اصطلاح.	قعر : غرق ډوغل، تل، ژوروالی.
قطب نما : د سمندر د اړخونو معلومولو آلہ، لورښود، کمپاس.	قفا : خټ، مری، ارمپړ، شا، شاته، مرکندۍ، کوتک.
قطر : غاړه، حاشيه. په علم هندسه کښي هغه لکيره چې د دائرې په منح کښي تيریوي.	قفص : پنجره، پنجره.
قطره : څاڅکۍ، ذره. د غوښې يا دروټې قطره.	قفل : قلم، جندره، تاله، کولپ، جندره.
قطع : پريکونه، کټ کونه، ختمونه. بيخي، بالکل، پيشک.	ققنس : يو روايتي مارغه چې په حقله ی وئيلی شي چې هغه هر قسم راگ يا په وزن اواز ايستې شي او چې بوډا شي نو په اور کښي کښيني او خان وسوځوي او ايره شي دغه ايره د باران څاڅکي پريوتو سره اگۍ شي او د

اگي نه بل ققنس پيدا شي. د بد معاش.

موسیقی ماهرینو د ده د اواز نه سر ویستلې دے.

قلا : قلعه، کوټ، برج.

قلا به : د کبانو نیولو هک، کنډه، کونډه.

قلاج : د دوو لاسونو تر

منځه وړدوالی، وازه لیچه،

کولاج. منحوس، بدبخته،

قلاش، شیطان، مکار، غریب،

بیوسه.

قلا ده : د سپي وغیره د خټ

پټی، غړوندی.

قلاړ : مطمئن، چپ، غلې،

خاموش.

قلاړول : د وژلو او مړ کولو

استعاره. چپ کول، ارامول.

قلاړه قلاړي : خیر خیریت،

ارامه ارامی.

قلاړیدل : ارامیدل، چپ

کیدل، خاموشه کیدل.

قلاړی : قلاړی، قلاړه،

قلاړي، ارامی، دمه، وقفه.

قلاش : مفلس، فقیر، لوجه،

بد معاش.

قلب : زړه، صمیر، عقل،

لټه، اپوټه، نسکور، کوټه،

کلپ،

قلبه : د غوانو جوړه، ایوی،

یوی.

قلب : تال، جنډره، جړنده،

کنجی، چاڼی، کوټه، ناخالص،

غیر خالص.

قلت : کمی، نه ملاویدنه،

قلزم : سمندر، بحر.

تلف : قلب، قفل، تال،

جړنده.

قلم : د لیکلو آله، په یو بوتی

کښې د بل بوتی لښته لگول.

قلمبند : لیک، لیکلې

شوم.

قلمدان : د قلم ایښودو

لوښی، دفتر، محکمه.

قلمي : قلم ته منسوب،

پیوندي، په قلم لیکل شوم،

قلنج : د خیتې درد دیوه

بیماري. قولنج.

قلندر : ملنګ، مال او

- دولت نه بي پروا، د پښتو ژبې يو مشهور شاعر چې د افریدو قبيلې سره ي تعلق لرلو.
- قلمري** : قمر سره منسوب، قمر ي کال.
- قلمري** : کور کورۍ، گو گوشتکه، کر کورۍ
- قلمیص** : د قرآن شریف کڅوړه، د قرآن شریف جلد چې د ټوکي نه جوړولې شي.
- قلمیص** : کمیس، کرته، د پوشاک یوه حصه.
- قنات** : د خیمې نه گیر چاپیره لگیدلې پرده.
- قنات** : متناهي، شیریني، خواره خواره خیزونه. کاریز، په زمکه کښې دننه نهر.
- قناعت** : صبر، پدې برخه صبریدنه.
- قناویز** : کناویز، یو قسم ریښمي کپړه.
- قند** : شکر، چیني.
- قندیل** : پانوس، فانوس.
- قنوت** : منته، تسلیمونه، قنوط : نا امیده کیدنه، بې اسرې کیدنه.
- قوا** : د قوت جمع، طاقتونه، دولت نه بي پروا، د پښتو ژبې يو مشهور شاعر چې د افریدو قبيلې سره ي تعلق لرلو.
- قلنگ** : محصول، مالیه، ټیکس، ماجب.
- قلنگي** : اصل چرگ، د جنگ چرگ.
- قلوب** : د قلب جمع، زړونه.
- قلي** : پنډې، مزدور.
- قليل** : لږ، کم.
- ق. م** : د قبل المیلاد یا قبل المسیح مخفف، د حضرت عیسی علیه السلام د پیدائش نه وړاندې.
- قمار** : د کټې بایلات لوبه، جواړي.
- قمار باز** : جواړگر، جواړي کونکې، قماش : کپړه، رخت، ریښمي کپړه. طرز، اسباب.
- قمر** : سپوږمۍ، اوږمکه، اوږمکه.

قواره : خدوخال، شکل و
شبهات.

قواعد : د قاعدې جمع،
طریقه، اصول، دستور، میدان.

قوال : لوی ژبی، کپرتن،
طبلې وغیره سره سندري
ويونکې.

قوالي : طبلې وغیره سره
سندري ونينه.

قوالين : د قانون جمع،
قانونونه.

قوت : زور، طاقت، قوت،
قدرت.

قوت : خوراک، د خوراک
دومره مقدار چې د ژوند
تیرولو دپاره کافي وي.

قوتناک : قوي، تکره،
زورور، خيگرور، طاقتور.

قوده : د وابسته دومره مقدار
چې په موتي کېنې راځي.

قورمه : د غوښې او دالو
پنځکړې چې عام طور سره په
بڼادی وغیره کېنې د وريزو
سره خوړې شي.

قوس قزح : قوس په معني
د کمان او قزح په معني د

سور استعمالیږي، زیره
زرغونه، د بودی تال، کاسه.

قوصر : تود سور کيدنه،
چې وجود په گرمي کېنې هم
بخښي محسوسوي.

قوصري : د قوصر بیمار.

قول : خبره، کلام، وعده، د
یو راک نوم، لاس ورکونه.

قولنج : د کولمو درد، د
بادگولي درد.

قولنگ : کولنگ، د
توپک کولنگ، د دوه نله
چرنيز قولنگ.

قولنگي : قولنگې چرک،
اصیل او ذاتي چرک.

قوم : خاندان، قام، عام خلق،
عوام.

قومي : عوامي، د قوم.

قوميت : نسل، ذات، اصل.

قوه : طاقت، قوت، زور.
قوي : مضبوط، تکره، توانا،
تندرست، چاق و چوبند، د

- قوت خاوند.
قويت : قواعد، پریت،
 پرید،
قهار : دیر طاقتور، فتح من،
 غصه ناک، د الله تعالی یو
 صفتي نوم.
قهر : جلال، غضب، غصه،
 غلبه، پیروي ازار، رتنه،
 کوټنه.
قهرژن : غصه ناک، غضب
 ناک.
قهرول : غصه کول، په
 غصه مجبورول.
قهریدل : غصه کیدل،
 تنگیدل.
قهقهه : په زوره زوره خندا.
قهوه : شنې چای، یو قسم
 تخم چې د جوشولو نه وروستو
 خښلې شي.
قیادت : پیشوايي، مشري،
 رهنمائي، سرپرستي.
قیاس : اندازه، رای، خیال،
 گومان، اټکل.
قیاسي : گوماني، خیالي،
 اړتاوکه، وهمي، قیاسي سره
 متعلق.
قیافه : د مخ بشره، کره
 وړه، خدوخال.
قیام : ودريدنه، کښیناستنه،
 وسيدنه.
قیامت : د جزا او سزا ورځ،
 د حساب کتاب ورځ، محشر،
 اخرت، دیر گران، ناپائیداره.
قیح : پوند، چغره، کوږ
 سترگه، کامک، چغره.
قیراط : یوه رتۍ.
قیصی : قصه، داستاڼ،
 حکایت، قصه.
قیصی قطارې : وړد بیان،
 انې بانې، هغه دغه.
قیمت : بیه، بیه، نرخ، دیو
 خیز د سر پیسې، حیثیت.
قیمتي : گران، د قیمت
 سره متعلق، بڼه، اعلي، د دیر
 قدر.
قید : تاکید، پابندی، بند،
 بندي خانه.
قیدیان : د قیدي جمع

بندیان.

قیدی : بندي، جلي،

بندیوان، زنداني.

قیزه : لگام، واگي.

قصر : دروم د بادشاه

لقب.

قیف : پیک، کیپ،

قیلوله : د غرمې دروتی

خوړلونه پس اوده کیلنه.

قیمه : تکرل شوي غوښه.

قینج : مکیز، نازواډا.

قینچی : بیاتي، دوښمنو،

کپرې، کاغذ و غیره پریکولو

یوه دوسپنې جوړه آله.

قی : التی، باکی، اوکې،

قی : باکی، باقی، التی،

چالونه، دوقې، کانگې،

- ک :** (کاف) د پښتو د حروف تهجي دوه دیرشم حرف چې د اېحلو په حساب ئ شمیر شل (۲۰) دے.
- کابینه :** د وزیرانو ټولگه، د وزیرانو مجلس.
- کاپي :** مجلد صفا کاغذ چې لیک پرې کولې شي. نقل، دیو لیکلي کاغذ نه په لاس یا مشین اخستې نقل.
- کاتب :** کتابت کونکې، خوشنویس،
- کاج :** د صنوبر ونه. خپیره، خپک، چپک، افسوس، د تنی پورې، د بتن سورې.
- کاخ :** محل، لوړ عمارت، قصر، ماڼۍ.
- کاذب :** دروغ ژن، دروغ کو، دروغ ویونکې.
- کار :** کسب، پیشه، کارتوس : کالتوس. جنتجن.
- کارخانه :** د خرخون دپاره د خیزونو جوړولو اداره چې
- گن کسان پکښې کار کوي، د کار کولو ځای.
- کاردار :** ناظر، منیجر، په کار نظر لرونکې. اجاره دار.
- کارزار :** جنگ، جگړه، مقابله، معرکه.
- کارساز :** کار جوړونکې.
- کارسازي :** کار جوړونه، ضرورت پوره کونه.
- کارغه :** قارغه، یو تور رنگه مردار مارغه.
- کارکردگي :** کړې کار.
- کارکسب :** زیست روزگار، دننه، کار روزگار.
- کارکن :** کار کونکې. خواري کښ، محنتي.
- کارگر :** فائده من، فائده رسونکې، په کار راتلونکې، مزدور، کاریگر.
- کارنامه :** یادگاري کار، هغه لومړی کار چې یاد پاتې شي.
- کاروان :** قافله.
- کاروبار :** پیشه، مشغله، معاش، د روزگار ذریعه.

کاروباري : کاروبار
 کونکر، د کاروبار متعلق.
کاریگر : استکار، د کسب
 خاوند. فنکار، ارټسټ،
 نقاش، څیرې جوړونکې،
 عمارت جوړونکې. ماهر،
 هوښیار، د کار څښتن.
کاريز : په پټې کښې د اوبو
 ورکولو نالی. د زمکې لاندې
 د اوبه خور نالی. سپرغی.
کار : له کانه ډکه زمکه،
 شنکار، کریم، جغل. چې کاني
 ترې راويستلې شي، کان.
کاره : هغه خامه چې خلق
 پکښې پرزوونې کوي، د
 مقابلي خامه، د کشتي خامه.
کارپنگ : کبرې سترگې
 لرونکې، کانه، جفر، چپا،
 چپې، کانا.
کاپل : وېستل، راکښل،
 راښکل، نیکول، رد کول،
 بیکاره کول، کډل.
کاږه : هو بوتې او دهغي
 نحم چې د دوايي په طور د

هاضمې دپاره پکارولې شي.
کاږه ويلنې.
کاسه : پياله، د خوړلو څښلو
 کونډۍ، پيمانہ، لوښې.
کاسير : بدچلن، بدکرداره،
 بدعمله، نمک حرام، زناکار.
کاسيره : د کاسير مؤنث.
کاش : کشکې، کاشکې، د
 افسوس کلمه، ارمان، گونډې،
 گنډې.
کاشتکار : کر کونکې،
 کرونده گر، کاشت کونکې.
کاشوغه : قاشوغه، د
 خمځي په شان يوه وړه آله چې
 د گوتو په خامه د خوراک
 دپاره پکارولې شي.
کاغذ : دپوگ يا د کپاه
 وغيره نه جوړه کره شوې
 هغه هواره تهه چې د ليک
 دپاره پکارولې شي. پرچه،
 رقعه، خط، سند، قبالة.
کاغذي : ناز، نرم، نرم. د
 کاغذ نه جوړ شوی.
کاف : د حرف "ک"

تلفظ.

يوه حصه.

کالبد : کالوت، دانچه.**کالج** : د لسم نه تر څوارلسم

پورې د اعليٰ تعليم حاصلولو

درسگاه. جامعه، د اعليٰ تعليم

دارالعلوم.

کالر : د قميص غاړه چې

پکښې بکرم لگيدلې وي.

غار کې.

کالکندی : کالکوندي،

کارکوندي، کاکوره. کچه

ختکې يا هندوانه.

کاليز : کاليز، د کال،

سالانه.

کالوخاني : د عزت کولو

دېساره ميلمنوله د زياتې

ترکاري دېساره غټ ښانک،

رکبي يا تالې.

کاله : کور، خونه، مينه.**کالي** : جامې، لباس، پوښه.

وسله، د نائي اوزار، لوبښي،

کاليز : کلنې، کاليز،

سالانه، د يو کال.

کاليزه : کليزه، هغه سالانه**کافر** : کاپر، نه منونکې، د

اسلام نه گرځيدلې.

کافور : يو قسم ونه او د هغې

نه جوړه يو قسم خوشبويه

سپينه دوايي. د سپينو ويښتو

دپاره استعارتا استعمالېږي.

کافي : پوره، د ضرورت

دپاره پوره. بيا.

کاک : لويه روتې چې د

کاني په هواره تخته باندې

پخيري. خوړه روتې.

کمزور انسان يا حيوان.

وچه غوښه، بې سليقي انسان.

پراته، ويشله، ککورې.

بوجه.

کاکا : کاکا جان، کاکاجي.

د پلار ورور، تړه، چاچا، اکا.

کاکل : د خټوکي ويښته،

خټوکې.

کاکي : د کاکا مؤنث، مشري

پنځې ته د احترام تورې.

کال : سال، دولس مياشتې،

۳۶۵ ورځې لرونکې د وخت

وجود، قدو قامت، ديل ډول.

کانجر : يو شان تير چې د ارهت په دوو بوتکو باندې اينودم شوم وي چې نيغ په نيغ چکر لگوي.

کانگه : کانگې. رمه، پيچش، دستونه، د نس خوړي يا گيلې خوړ نه پس رمه او وينه. قري، باقي.

کانه : قيصه، نقل، حکايت. کناره، ناشوني، هنر، ناخاپي پيښه، حادثه، آفت، تکليف، رنځ، غم، احمق، کم عقل، سخا.

کاني تک : د کانو ټکولو مزدور، کاني کړپ.

کاليز : سخت، کلک، له کانو سره متعلق.

کاليزه : د کانو ډکه، هغه زمکه چې کاني پکښې ډير وي.

کالۍ : ناغه، د پښتو ډيو دستور نامه، د وزن کولو ډبره،

پروگرام چې د اهمې واقعې يا د چاپه ياد کښې کولې شي.

کالۍ : کالۍ پترۍ، پسرول، زيور، جامه، لباس، سامان، متاع.

کامران : کامياب، خوش نصيب، بريالۍ، بختور،

کامگار : کامران، بامراد، کامياب.

کامل : پوره، رسيدلۍ، مکمل، په هر لحاظ پوره.

کامياب : بريالۍ، کامران، غالب، خوش نصيب، مقصد ته رسيدلۍ.

کاميابي : مطلب پوره کيدنه، برۍ موندل، فتح موندل.

کان : د معدنياتو راوتو خام، يوه دانه چې د اس په حلق کښې راوځي. نل، نرۍ. خاندان، پشت، پيرۍ، سرنګ، نقب.

کان پټۍ : د اسپي د غوږونو بندولو پټۍ.

کالتي : د کتاب جلد. د زين پټۍ، بغلي عصا، جټه،

- کالے** : یو ستر گئے، دیوې ستر گئے خاوند، په یوه ستر گه روند.
- کالے** : غر گئے، گاتې، غونډه گتې، تیره، بنوی ډبره.
- کاواک** : منځ کښې خالي، سرگردان، پریوتونکې، بې پروا.
- کاواکه** : اواره، بې هوډه، سرگردانه، اړتیاکه.
- کاوش** : تلاش، جستجو، کوشش، هڅه.
- کاه** : وچ واښه، واښه، خښه.
- کاهل** : سست، ناراست، په کار کښې دلچسپي نه اخستونکې، بیکاره، بې همته.
- کاهن** : د غیو پیش گوڼي کونکې، غیب گو، توریتي، ترویتي.
- کائنات** : مخلوقات، موجودات، هر څه چې په زمکه کښې موجود دي.
- کایه** : کانتې، جلد، کانتې.
- کب** : مهه، ماهه، منه. د یوې میاشتي نامه، حوت.
- کباب** : کباب، په سیخ یا کړي کښې د اوږو او قیمې نه جوړ شوی ککوږی، ورته، وریته، جلیل، ستي.
- کبار** : زړې پروزې، زاړه مشینونه، مات کوډ خیزونه یا اسباب وغیره.
- کباري** : د کبار، کبار سره متعلق، کبار خرڅونکې.
- کبر** : غرور، تکبر، ناشکري، لوني، سپین ږیر توب.
- کبرژن** : متکبر، مغرور، کبر کونکې.
- کبل** : یو قسم واښه چې په زمکه خورېږي عام طور سره ترې چمن لگولې شي. غوړو جوړولو کښې هم پکارولې شي.
- کبله** : سببه، وجې، کبل.
- کبورې** : یخه شوې د غوړې شیر، وړو کي کب.
- کیر** : لوی، بزرگ.

- زبرگ. **کتک** کاتک، دهندي کال اووم مياشت.
- کبيره**: لويه، عتبه، د کبير مؤنث.
- کتکانه**: سنگريزه، هغه وړو کي: هرښکي کاني چي اکثر په لگو او مقبرو کښي وي.
- کبر**: کوپړي، کپړي، کپړه.
- کت کپړي**: د هلکانو يوه لويه کپړي.
- کپړه**: رخت، تان، جامه.
- کتل**: د ليدو دپاره سترگي اړول، کسل، گورل، انتظار کول، عبر کول، لټول، مطالعه کول.
- کپه**: پکه، د دارو سفوف، نومړی، نومړی، کيږدی، تواره، کوټه، دلي، خړه.
- کتاب**: د چاپ شوو او ليکلو شو پانو مجموعه.
- کتبه**: د کتاب ليکلو کار.
- کتابخانه**: د لائبريري، د کتابونو خامه.
- کتب خانه**: د کتابونو کمره، لائبريري، کتابخانه.
- کتبه**: په کاني لکلي شوي عبارت چي د شناخت په غرض په قبرونو يا مکانونو لگول شوي.
- کتار**: گډوډي، سخت، زړه، سرکشه.
- کتاره**: د تورې په شان يو قسم واره وسله، د کتار

مؤنث.

رباب غت تار.

كثافت : مضبوط والے،

غتوالے. میل، گندگي،

چتلي، ناپاڪي.

كثير : ڊير، ڊير زيات.

كثيف : گنده، ناپاڪ،

كثافت لرونڪي.

كج : ڪوڙ وڙ، خم، دنيغ

متضاد.

كجاوه : ٻالڪي، ڊولڪي، د

ميوي وڙلو لويه پوره چي له

ميزرو جوڙه وي.

كجل : ڪاجل، رانجه چي

په ڪوڇو ڪڻي ڪله ڪڙي شي

او ستر ڪڙي پري تورولے شي.

ڪجوره : يوه مشهوره ونه

او دهغي ميوه، خرما،

ڪجيرو : يو غت غريز

مارغه. يوه غتبه دانه چي د

غارپ يا ترخ لاندې راخيڙي.

غت او ٻڻاسته سره.

ڪجهي : هغه سره چي په

ٻڻو ڪڻي ئ ڪوڙوالے وي.

ڪوڙ، ڪين، ڪوڊ.

ڪتاري : خنجر، چارڻ، تيره

چارڻ.

ڪت ڪول : پريڪول،

بندول، قطع ڪول، منجه

راڳرڇول.

ڪت ڪيدل : پريڪيدل،

بنديدل، پريڪه ڪيدل.

ڪتڪي : وڙوڪي ڪت، د

ڪت اسم تصغير.

ڪتمل : هغه وسنه چي

قصاب پري چارڻ تيروي.

منگن، مونگن.

ڪتوتي : وڙه ڪتوي، د

ڪتوي اسم تصغير.

ڪتوي : د خاورو ڪتوي،

له خاورو جوڙ د پخلي لوبني،

ڪتوه.

ڪته ڪوته : غتبه ڪوته، د

لاس يا ٻڻي تر ٿولو پيره او

لنڊه شان ڪوته.

ڪتي : د ميڻي ماده بچي،

د ڪتي مؤنث.

ڪتي : د ميڻي بچي، د

کچ : کچه، وړو کړی، جیت،
چې غټ پټ نه وي.

کچ : ناپ، پیمانش، اندازه،
میچ، مقدار.

کچالو : د الو د خاندان یوه
سبزي، اروي.

کچر : خچر، قچر، د اسپی
او خر په جنسي توگه له یو
خامی کیدو په وچه پیدا شوی
بچر. بدکاره، بد عمله.

کچماچو : یو قسم ساک،
کرماچو، کاچ ماچ.

کچنار : کچنال، کولیار،
یوه ونه او دهغې د غوټو نوم
چې د پنخولو په کار راځي.

کچنی : گډیدونکې،
بدکاره بنځه، کاسیره،
فحاشه بنځه، لولی، کنجری.

کچه : د پوځ متضاد، هغه
شے چې لا پوځ شوم نه وي.
م.

لچه غرمه : چې پوره
غرمه لا نه وي. بریځر، تنکی
غرمه، تنگه څابښت.

کچه کول : ژر ژر گنډل،
په سر سر گنډل، شرمول،
حیا اخستل، خیرجه کول.

کڅ : وادي، هغه زمکه چې
د دریاب په غاړه وي یا د دوو
غرونو په منځ کېنې وي.
کڅی، ناوه، کڅه.

کڅوره : له کپړې جوړه
بوجگي، تیلی.

کڅم : د بساغ محافظ،
پاسواني کونکې.

کډاله : کډال، تسکوره،
سسکوره، کودالی.

کلو : یوه سبزي.
کلورت : کرکه، نفرت،

ناراضگي، خفگان، خوابدي.

کله : د کور سامان، اسباب.
آل و عیال، تلنه، سفر، کوچ.

کله کوډه : لد کوپړی،
لوبني لړگي، د کور سامان.

کلې : د جولاگانو کلې،
خپر، د جولا کارگاه. مردار
ډنډ.

کذاب : دروغزن، ډیر

دروغ ويونکے .
کړبان : يو قسم خنجر چې

سيکان يا گرخوي.

کذب : دروغ،

کړبندي : هغه هلوکړه يا

کړ : کون، نه اوريدونکے .

بل خيز چې د چيچلو په

کرامت : بزرگي، معجزه،

وخت کړچ کړچ کوي.

کراحت : کړه، نفرت.

کړپول : غاښونو سره

هغه خبره چې نارعا مکروه

ماتول، غاښونو سره کړچول.

وي.

کړپيدل : په غاښونو

کړايه : کړائي، باره، اجرت،

ماتيدل، کړچيدل.

معاوضه

کړت : وار، خل، کړته،

کړب : بول، درد، تکليف

پيره، بار.

کړباس : خامتا، الوان،

کړت : يو قسم پنځکړه

چيت، د مالو چو خوړ توکے،

چي د اور بشو د اوږو او

سوئي کړه.

شوملو نه جوړولے شي.

کړبلا : د کړب و بلا

کړتب : کار، تجربه،

منخف، غم درد، کمے، قحط،

لياقت، هنر، کمال، سپاه

سو کړه، د عراق د يو ښار نوم

کړي، بازي کړي، چالاکي.

چي حضرت امام حسين عليه

کړتوت : عمل، چال،

السلام پکښي سره د ملگرو

عادت، کردار، چالاکي.

شهيد کړے شوه وه.

کړته : قميص، خت،

کړبورے : کورنی

پيښی.

چرمبنکي، چمچوري،

کړچول : څه خيز په

کړبورے، د سمسري په شان

غاښونو ماتول، څه شے

يو قسم خزنده، کړبک،

کړبورک.

فينجي سره په تيزي پريکول.

کرکته : د بیرې د خاندان
 یو ازغن بوتی او د هغې میوه.
کرکورډه : کرکورې،
 ګوګوشتکه، کورکورې.
کرکه : نفرت، بیزاري،
 سپک کتنه، څنګ، ډډه
 کونه، یو شے نه خوښونه.
کرکیله : کرکړونده،
 زمیډاري، کاشتکاري.
کول : په زمکه کښې د
 زرغوني دپاره تخم اچول،
کړل ریل : جوړول،
 وړانول، ړنګول، وهم کول،
 سوچ کول، کرکول،
 کرکړونده کول، لوکول،
 زراعت.
کرم : نیکی، بحشش،
 مهرباني، ښه طریقي سره چا
 سره ملاویدنه.
کرندی : د ګلکارانو یوه
 آله، سپی چې د تیم نه پرې
 غوړې را ایستلې شي.
کرو : د پیمانش پیمانې چې
 نهه فته وي. د نیم میل برابر.

کرچیدل : په غاښونو
 ماتیدل، په غاښونو کښې
 ریزګي کیدل.
کرخت : سخت، تند، مړ،
 بې حرکت، سوړ، په قلاړ.
کردار : عمل، کار، کړه.
 روش، دور، په مرکباتو کښې
 د لاحقې په طور استعمالیږي
 لکه بدکردار، نیک کردار.
کردګار : کارکونکې،
 لومې څښتن، مالک، آقا، د
 الله پاک یو صفتي نوم.
کرسي : کرسي، چوکه، د
 ناستې چوکی.
کرشمه : د سترګو سره
 اشاره، نخره، جلوه، کړتب.
کرښه : لکیره، لیکه.
 علامه، اثر، دائره، اړه،
کرکړونده : کرکیله،
 زمیډاره، دهقاني، د کرلو ریلو
 کار. زمیډاري.
کرکړن : کرکه کونکې،
 نفرت کونکې، چې د هر څیز
 نه کرکه کوي.

- کروت** : یو قسم وچ پنیر،
 تروش او وچ پنیر چې په حل
 کولو ترې لاړې جوړېږي.
کروړ : لس میلینه، سل
 لکه.
کروړ پتي : د کروړونو
 مالک، ډیر مالداره.
کروړه : تازیانه، کړه، دره.
کروړو : شان و شوکت،
 دیدبه، کبر، غرور.
کرو کور : پریشان، په
 منډه، گډوډ، ږوند کون.
کروندگر : زمیدار،
 کسان، دهقان.
کرونده : د فصل کرلو
 کار، کر، زمیداري.
کروه : کوس، قریباً دوه
 میله، د میلانې یوه پخوانی
 اندازه.
کړه : د زمکې غونډوالی،
 بال، گوله.
کړه : موجود، پکښې،
 حاضر، په کور کښې سره.
 صفا، روغ، ټیک، خالص، د
 کوټه متضاد.
کړه کړه : صفا صفا، سپین
 او صفا. پنځه پنځه،
کړها : نفرت سره، په جبر،
 جبراً.
کړیاب : حاجتمند، محتاج،
 درمانده، بې اسرې، نیستمن،
 نیمگړی.
کړیانه : تیل مالګه او د
 امروزه ضرورت څیزونه. د
 امروزه استعمال او خرڅ
 خوراک دوکانداري.
کړیز : د مارغانو د زړو بڼو
 غورځونه او نوې بڼې
 رالیستنه.
کړیغه : چغه، کړیکه،
 کوکه، کړیکه.
کړیکه : کړیغه، چغه،
 کوکه.
کړیم : سخي، فیاض،
 سخاوت کونکې،
کړیبه : بد شکل، ناخوښ،
 قابل نفرت.
کړیله : یوه سبزي چې ډیره

ترخه وي. ترخه توري .

کری شپه : تمامه شپه،

ټوله شپه، د ماښام نه تر سبا

پورې

کری ورځ : ټوله ورځ،

کلیمه ورځ د سحر نه تر

ماښامه

کراک : تکلیف، محنت،

کړان، خواري.

کراؤ : تکلیف، سختي،

کراک

کړپه : د غره په سر باندې

لاره چې ختل پرې کړان وي.

کړه لار، کړپې.

کړتن : کړتو، ډیرې خبرې

کوښکې، بکواسي،

کړتو : وگورئ کړتن.

کړته : عبث خبره، چټي

خبره، بې مطلبه خبره، بې

فائده خبره.

کړتې : عبث او بې معي

خبرې، فصول خبرې.

کړچه : ورېد سږح چې

لاسکړی د لږکي وي او د

تنور نه پرې ابره راويستې شي

کړشپ : د دوو غاښونو په

منځ کښې یوه کنده. هغه

سرې چې غاښونه یې نه وي.

کنډاس، کړشپه

کړک : د چرکې اڅکي

بدیده

کړکه : هغه چرکه چې خو

ورځې اڅکي نه اچوي.

کوړکه، کوړنگه، په اڅو

ناسته چرکه.

کړکیچ : جنجال، رکاوټ،

د خبرې نه خبره ایستنه.

کړکیجن : لاسه مار،

جنجالي، هغه سرې چې هر

کار کښې کړچ راولي.

کړکیدل : د چرکې اڅکي

نه اچول، بیکاره کښیاستل

کړکی : روشن دان،

دریچه، دریځه، باری.

کړم : زحمې شوم، د کاره

وتلې، گډوډ، خوړ، ژوبل، د

رخه او پرهر پد وجه له کاره

وتلې

- کرمیزن** : قرمیزن، هغه
 سرے جي پوزہ ی مدام دقن
 نہ دکھ وی، گرینگن،
 سپک، بیکارہ، نالائق.
- کرمیزنہ** : د کرمیزن مونث.
- کرمیزہ** : گرینگ، قبی،
 خارمت، خرمیت، خن،
 گرنگ.
- کرول** : تکلیف رسول،
 خورول، رہرول.
- کرہ** : د سرو یا سپینو زرو یو
 کالی. حلقہ، الغہ، کری،
- کرہ** : عمل، کار، مرضی،
 خوبنہ.
- کرہے** : کرے، کرائے.
- کری** : لاوڻ، دشوملو داغ،
 داغ کری ماستہ.
- کریتی** : د تنخري مادہ.
- کریغہ** : کریکھ، چغہ،
 کوکارہ، پہ زورہ چغہ.
- کریجے** : وڙو کئے کرے،
 کرہے.
- کریدل** : خوریدل، تکلیف
 تیروں، رنخیدل.
- کری** : د زنجیر کری،
 حلقہ، د چاربتی بند، سلسلہ،
 پخوندے، پتیرہ، برگہ،
 لهرے
- کرے** : د پخلی پلن او کول
 لوڻیے.
- کیرل** : له نظره پریوتل، پہ
 بنہ نظرنہ کتل، د نظره
 غورخیدل، رد کول، نفرت
 کول، سپرہ کتل، پہ بد نظر
 کتل.
- کیرلیج** : پہ لارہ کنبی
 کوڙوالے، کوڙوالے، مشکل،
 گران، سخت،
- کیرول** : خم اچول، راکونتی
 کول، غلطول.
- کیرہ** : د کوڙ مونث.
- کیرہ وڙہ** : بیخی کیرہ،
- کیریدل** : راکونتی کیدل،
 خم پیدا کیدل، ورائیدل،
 غلطیدل.
- کس** : سرے، نفر، تن،
- کس** : د انسان یا مادہ
 حیوان اندام نہانی،

- کس** : گز، میده.
- کسات** : قصاص، بدله، د چا نه بدل اخستنه، انتقام، کینه، بدل.
- کساد** : د جنس نه بدلیدنه، بازار مته کیدنه، تروته.
- کسادبازاري** : بازار مته کیدنه.
- کسالت** : سستی، ستوماني، کاهلي، سترې کیدنه.
- کسب** : هنر، پېشه، کار. روزگار، کاروبار، دېده، شغل، مصروفیات، مشغله، وظیفه، ډیوتی.
- کسبگر** : پیشه ور، کار کونکې، د غم بنادی خبر ور کونکې. کسبه.
- کسر** : د حساب یوه طریقه.
- کسر** : د شعر مقطع چې شاعر پکښې خپل تخلص راوړي. ختمونه، ماته، عیب، نقص، کمې، کموالی.
- کسره** : زیر، د حرف لاندې علامت.
- کسگر** : ویلي شوې واردي نه پاتې بوگرې، چنیا، جز غاله.
- کس کول** : کلکول، رابنګل، تړل، ټنګلول، ګیرول.
- کسل** : کتل، لیدل.
- کسلکه** : ډیره شهوت لرونکې ښځه، کس پټاخه، کس نیغه، کسې، یو کنخل.
- کسل** : ستوماني، کاهلي، سستی ناراسته، سترې، ستومانه، مرېر.
- کسوف** : د نمر تندر نیونه، کسه : ارمان، ارزو، مراد، خوښي.
- کسي** : د سترګې جلی، د سترګې زیزمه، لیمه، د سترګو غاړې، ککې.
- کسی** : د دوو غرونو په منځ کېنې شنه او میداني علاقه، وادي.
- کش** : د چیلم څښنه، اخري، د اسم نه پس په راتلو

- د فاعل معني ورکوي لکه مے کښ.
- کش** : لاحقہ جی د اسم نه پس راشي نو فاعل ترې جوړ کړي لکه جراثیم کش.
- کشاده** : وسیع، اوت بیرت، فراخ، وېر.
- کشاله** : تنازعه، معامله، اړه، جنجال.
- کشائش** : په روزگار کښې زیاتواله، په رزق کښې فراحي.
- کشت** : فصل، کرلے شوم خیز بټی.
- کشتن** : وژل، مړ کول، قتلول.
- کشته** : قتل شوم، وژلے شوم، یوه حکیمي دوائی.
- کشتي** : د هلكانو د پرځونو یوه لوبه، د دوؤ پهلوانانو په خپلو کښې زور آزمائینه.
- کشتی** : کیمه، ژاله، لوم ماکو، بیرۍ، د اوبو جاله، غراب، کښتی.
- کشر** : وړو کړے، کم عمره، د مشر متضاد.
- کشرے** : کشر، د عمر په لحاظ د ټولو نه کم.
- کشش** : د رابښکلو قوت، رابښکنه.
- کشف** : ظاهر ونه، ښکاره کونه.
- کش کرپ** : کشارے، کش پش، ښکالو، د حرکت اواز.
- کشکول** : کچکول، **کشمالو** : یو خوشبودار بوټی، ریحان، بوټے، بیرے، کشمالے.
- کشمش** : وڅکې، وچ انګور چې خاص قسم لري.
- کشمکش** : کرکچ، لانجه، جنجال.
- کشور** : ملک، ولایت، اقلیم، وطن.
- کشول** : رابښکل، راکښل، خان پله راوستل.
- کشیده** : رنگینه تارونو سره په کپړو کار. اراسته، موزون،

راڻسڪلے، چکن.

کشيده کاري : په کپړه يا

لرگي گل بوټي جوړونه.

کشيدل : له خايه غلے شان

وتل، پاڅيدل، تلل

کښت : د عروبو کوږوالے

شيره. فصل، کر، کرکيله.

کروسده، زميداري د احرت

دپاره په ديا کښې نيک عمل

کونه

کښل : ليکل، درج کول،

کښلول، بوسه اخستل، لرې

کول، رابهر ته ويستل.

کښې : ننه، دننه،

کښې : له ښکته مخه، له

کوږې خوانه، د عرب صد.

کښيياستل : راعورخول،

راپرخول، لاندې کول.

کښيمنډل : په زور خامے

ورکول، منډل، زور ورکول،

نوک سوک دکول.

کښيناستل : په زمکه د

پښو په سر کناتړے لگول

کښينول : په کښيناستو

مجبورول.

کښې : د پټې شو کيدار

کعبه شريفه : د خداے

کور، هغه پاک خامے چې

ټول مسلمانان ورته په مانځه

کښې مخ کوي.

کف : د لستونې خله چې

تنې پرې لگيدلے وي، د لاس

او پښې تلے خک.

کفار : د کافر جمع.

کافران.

کفاره : د گناه بدله، بدله.

کفالت : ضمانت، ذمه

داري.

کفايت : کافي، پوره، نفع.

کفتار : يو ماتونکے خنوار،

کوږ، ليوکنه، سرکوږے.

کفر : انکار، د الله پاک نه

مننه، د اسلام په ضد هره لار

او قانون. ناشکري.

کفران : ناشکري

کفن : مړې ته اغوستي

شوي کپړه.

کفن دفن : تجهيز و

ککے : کاکے، وڙو ککے
هلک.

کل : خرڻيلے، تراشلے
شوم.

ککل : گنجے، پک.

ککل : ٻٽول، تمام، واپه.

کلاج : د دواڙو لاسونو د

غورڀڙو تر منځه فاصله. دا د

پيمائش يوه قدرتي ذريعه ده.

کلال : کولال، د خاورو

لوښي جوړونکے.

کلالی : د کلال کار او

پيشه.

کلام : تقرير، خبره. شعر.

کلان : لوم، بزرگ، لوم

سرم.

کلاکار : خان لوم گټونکے،

خان منونکے، چالاک.

کلاي : قلعي، يو قسم

دهات.

کلب : قلف، جرنده، تاله.

يو قسم بت چې دوبيان ي

کپړو ته ورکوي.

کلهی : د اخښلو شوو اوږو

ټکفين، گور کفن، د مړي
ښخونه.

کفن کبن : له مړي کفن
ايستونکے، ظالم.

کفيل : ضامن، ذمه داري

مننه، ذمه دار جوړيدنه.

کک : لېرشے، خس،

خسښے.

ککړه : غټه کپړه.

ککړی : کوپړی، د سر

کاسه.

ککړ : شرپسند، جگړمار،

جگړاو، بې عزته شوم، بدنام

شوم، خراب شوم، لږلے،

داغدار، آلوده، ناولے، ابته،

گنده، مردار، تتر، پليست،

خيچس.

ککړول : لوندول، څوک

په جرم کښي راگيړول.

غرابول.

ککورے : وږه روټی.

چکلی. ريکارډ، کلچه.

ککي : دسترگو تور. وږه

جینی، کوکی.

- د اينودو لوښه .
کلچه : غوره روټی ،
 کولچه ، انفسه ، حوتخميره .
کلفت : غم درد ، تکليف ،
 بدنصبي ، بې ارامۍ .
کلک : محکم ، ټينگ . د
 سست او شور پورې ضد .
کلکول : سختول ، ټينگول ،
 مضبوطول ، پخول .
کلکيدل : سختيدل ،
 ټينگيدل ، پخيدل ، مضبوطيدل .
کلمه : هغه معني لرونکې
 لفظ چې له خپلې وځي .
کلن : کال ، د عمر د عدد
 سره راوستونکې تورې ، لکه
 لس کلن .
کلنگي : د ځنگلي چرگانو
 يو قسم چې د جنگ دپاره
 ساتلې شي .
کلنې : د يو کال ،
کلنې : د کوم وخت
کلول : خړول ، خړنيل ،
 وپيښته اخستل ، سر گنجې
 کول .
- کلوميترو** : د فاصلي يوه
 پيمانې چې د زرو ميترو برابر
 وي .
کله : کوم وخت .
کله کله : شاذونادر ، يو نيم
 وخت ، بعضې وخت ، کله نا
 کله .
کله نا کله : وگورئ کله
 کله .
کلهم : ټول ، کل ، واره ،
 درست ، ثابت ، پوره په پوره ،
 ټول ټال ، بيخي ، په هير ،
 امانې ، گرد ، مکمل ، پوره .
کليجي : د ايڼې پښتورگي
 پنځکړې .
کلید : چابې ، کنجې ،
 کونجې .
کليز : د يو کال . د کال
 سره تعلق لرونکې .
کليم : خبرې کونکې ، د
 موسي عليه السلام لقب ،
 کليم الله .
کليوال : د کلي وسيدونکې .
کليه : قانون ، قاعده ،

- کلی :** غوتی، شگوفه، پچی.
- کلی :** گن کورونه، گنه ابادي.
- کم :** وړو کي، کم اصله، کم بخت، کم عمر، ناکافي، ناياب، کمزور، کشر، د ډير متضاد.
- کماحقه :** څرنګه چې حق لري.
- کمال :** پوره کيدنه، هنر، قابليت، چل، ترکيب، معجزه، کرامت، خوبصورتی.
- کمان :** د عشي لينده.
- کمانچه :** وړه لينده.
- کمالی :** د دوسپنې ولداره او پيچداره حلقه، سپرنگ.
- کمالی :** ګټه، آمدن.
- کمبار :** کمپار، کولال، د لوبښو جوړولو کار کونکي.
- کم بخت :** بدنصیبه، کم نصیبه، بدقسمته.
- کمبل :** وړين خادر، کمبله.
- کمبلی :** وړه کمبل.
- کمبوت :** نیمګړتیا، کم، حاجت، ضرورت. رغيدنه، کمبود.
- کمپوډر :** د ډاکټر معاون، کمتر : نسبتاً کم.
- کمتره :** کونتره، فاخته، کور کوری. پوڅکی. په يوې کښې د موتي دپاسه هغه لږ ګڼي چې زميدار پرې لاس ايښی وي.
- کم ترين :** له ټولو کم.
- کمخواب :** يو قيمتي کپړه.
- کمر :** د سيند وچته غاړه، غونډی، لوړ خام.
- کمره :** کوټه، د ملاستې خام.
- کمزور :** ناتوان، ټپ ټپ، کم طاقت.
- کمزور :** د کم زور خاوند، ډنګر، کم قوته، کم طاقت، ناتوان، خوار، ټپ.
- کم عقل :** بي وقوف، جاهل، ناپوهه، نادان.

- کم علمه** : کم علم لرونکے،
 د کم علم خاوند
کمک : کومک، امداد،
 مدد.
کم کم : لږ لږ،
کمکوٽی : ورکوٽی،
 وڍو کي
کم گوز : یونیم، ډیر کم،
 خال خال، شاذونادر، کله
 کله، چي موندل ی گران
 وي.
کمکے : وڍو کي،
 ورکوٽی، کشر، د کم عمر.
کمند : د بره ختلو دپاره
 پکاریدونکي پر مے،
کموده : د اعلي قسم بری
 وریڙي
کمول : لږول، له خه خبره
 خه مقدار لري کول
کمیاب : کم موندونکي،
 ناویات.
کمیینه : کمیویه، کسید، د
 کمی درجي، کمیي
کمیدل : لږیدل، محاصر
 کیدل، حتمیدو ته نږدې
 کیدل.
کمی : دریاتي متضاد،
 لږوالی، کمزورت، نیمگرتیا،
 حاجت، ضرورت
کن : یوه لاحقہ چي نه توري
 وروستو راځي لکه فیصله
 کن، کونکي.
کناتور : غټ کناټي لرونکي،
 سست، کاهل، بیکاره.
کناټی : د وجود یو اندام، د
 پتون اخري حصه.
کنال : د زمکي د میچ یوه
 خاصه پیمانه چي د شلو مرلو
 برابر وي، د حریب څلورمه
 حصه
کنايه : اشاره، علامه، کرينه،
 نښه، پیلامه، رموز
کنتون : کلونون، د بنځي د
 حاوید له مرگه پس خاوند نه
 کونه.
کنج : گوت، خلوت خانه،
 گډشه
کنجور : بي شرم، دم، بي

- حياء، ڪمينه.
ڪنجڪه : ڄرموره، خر
 مهره، ڳوڙج.
ڪنجلڪ : ڳنجلڪه، تاڙ
 راتاڙ، مڙو ڇوڙ.
ڪنجوس : بخيل، شوم،
 ترينگل.
ڪنجي : ڇاڻي، پلي، ڪيلي،
 ڪليد ڊڄرندڙ، ٻوڙ ڇوڙ،
 آله، پيڇ.
ڪنڄل : ڪنڄا، ٻنڪنڄل،
 ٻيٽڪ وٺيل، زيرڀي.
ڪنڄله : يو قسم تور اوڀين
 رنگ لرونڪي تخم ڇي تيل
 تري ويستڙ شي ڊڄوراڪ
 ڊپاره هم دغه تخم استعمال ٿئي ٿي.
 ڪنڄلي.
ڪنڊ : ڪنڊه، ڊوڳله، خندق.
 درز، خرڇه، ڊمڱانو فقيرانو
 قميص ڊوله پوشاڪ، ڳڙي،
 بهوري، ڊمڱانو شري.
ڪنڊاغ : ڊٽوپڪ دسته، ڊ
 ٽوپڪ هغه لاسڪي ڇي ڊ
 لڙڪي نه جوڙي.
- ڪنڊو** : دغلي سمبالو
 ڪوٽڪي، خميه.
ڪنڊي : ڊڊيرو ڪورونو
 محلت، خيل.
ڪنڊ : ڇيڙ، ڙاوله،
 ڪنڊور، سيله، چيني، ڊ
 نيتري يا بلي غوڙي شان وٺي
 سيله. تومنه، ڊلنگي مينڀي،
 غوا چيلي وغيره ڊڊرو ٻوڙ
 ڊرو وڙخو پي.
ڪنڊاس : ٻي غائبو،
 ڪرڇپ.
ڪنڊال : تش، ڪنڊول،
 ڪنڊولي، ڊمات شوي منگي
 يا ڪٽوي وغيره هغه ٻرڻه ڇي
 خه خيز پڪڙي ڪيٽو ڊي
 شي.
ڪنڊاڙو : درز، نامڪمل،
 نيمڪري، ڪنڊوڙه. ڊڊرو
 غرونو منڇ ڪنڊي وڙان ويچار
 خامي،
ڪنڊر : وڙانه آبادي، دغلا
 ڊپاره شوم غار. مينه.
ڪنڊڪ : ڊڊو ٻوڙ ره،

- کنڊک** : کٽو، کٽو، د روٽي ٽوک، سوکڙڪ،
کنڊا کپڙ : کٽي کونڊي،
 لوڙه ڙوره، وران ويچار
کنڊول : وڍو ڪي کنڊول،
 پيالي، د خاورو جوڙه پيالي،
 کنڊولگي. بي لستونو قميص
 جي زنانه ئ اغوندي.
کنڊه : تله، د زرگيرانو د نازڪ تول تله. دره.
کنڊاوک : گودي، باديو،
 پتنگ، کانڪوڪ،
کنگر : وڍو ڪي کان، د کاني ٿو ڪري.
کنگال : وينخلي شوم، صفا شوم. خالي، تش، مفلس، غريب.
کنگره : دختي مخروطي منڊو جي د کوٽي يا برج د پاسه جوڙ وي. بام، د مناري غاره. د بنار د حفاظت مناره.
 کنگل، ماني.
کنگل : مور، يخ. کنگر، د اوبو د سر د پاسه د ڏيري
- يخني له وجي جوڙ شوم
 پٿر.
کنگو : زعفران.
کنوي : ريشٽل، ريشٽل،
 هغه مواد جي د لوني په ويخ
 کني آخر ته پاتي شي،
 زينخاوي، زيم، لڙي اوبه،
 معمولي اوبه،
کنه : د لفظ د ماقبل جملي د تصديق او تاڪيد په غرض
 وٺيل شي خان له خه معنيٰ نه
 وڍو ڪوي لکه وي گوره کنه.
کنه : ويخ، بيخ، جر، د انسان او حيوان د لويو بولو
 خام.
کنه سوم : له لاندې معمولي سوخيڊلي.
کني گير : سرطان، تيرماه،
 يوه آبي حشره.
کنيٽ : هغه نوم جي خوي يا لور په نسبت پلار ته وٺيل شي، لکه ابو القاسم.
کنيڙ : وينخه.
کنڙ : کونڙ، د گڏو بزو يا

راوڙي.

کوبی : د کان پتی سره یو

خام د اسپ په سترگو

لگیدلي د څرمنې پتی چې یو

خو ابل خوانه شي کتلې.

کوتار : مشغول، گرفتار،

مبتلا، کوتار، اخته، مصروف،

بندیوان.

کوتاه : لنډ، کم، وړوکی.

مختصر.

کوتاهی : کم، کموالی،

لنډوالی.

کوټره : ذرې ذرې، ټوټې

ټوټې، ټپا چې وړه وړه کېږي

شي.

کوټرے : د سپي وړوکی

بچي، وړوکی سپي، کوکرے،

کوټک : غټه ډنډه،

څو بارے، لوړ، ډانګ.

کوټل : حلالول، ذبحه

کول. پریکول، د ځناورو نه

په لاسونو څرمن ایستل، ټوټه

ټوټه کول، چور چور کول.

کوټنه : یوه آبي غټه مینوکه

نورو څارویو وړوکی

چینجی چې وړپورې نښتې

وي او وینه ترې څښي.

کټاوه : د لرګي پیزار.

کنه : هغه ښځه چې څه نه

اوري.

کنیدل : له اوریدو پاتې

کیدل، د سماعت قوت

ختمیدل.

کوازه : د لرګو جوړه اډانه

چې کلکار پرې ولاړ وي او

دیوال جوړوي.

کواکب : د کوکب جمع،

ستوري.

کوبی : برېوړکی، حباب،

برېوکی. پوکښی، پونکه،

پوکاڼی.

کوپ : غټه پیاله. ټوپ،

دانګه، ترپله، دانګ. کوهان،

کو، کوپان

کوپړی : ککړی، کپړی

کوبی : ټوټل، کوپړی،

ښښنه. هغه ټیمي لوبښی چې

پکښې حاحیان درمره اوبه

نرول، چور چور کول، قيمه
کول، غمول، رتل، کوتره
کول.

کوټڻی : د چرگو کوټه،
چرگ خانه. لوگو وهلے
کوټه.

کوټوال : د قلا محافظ. د
کلي څو کيدار، نائب.

کوټه : د وسیلو کمږه.
چې وخت پرې تیر وي.
بیکاره، د کره متضاد.

کوټر : د جنت د یو حوض
بوم.

کوچ : سفر، یون، تک، تله.
کچ، هغه غور چې د ماستو
شاربلو سره پیدا کیږي.

کوچمال : دروانیدو
وخت، په سفر د تلو وخت.

کوچنده : د خناور بچے، د
کیدر، لیوه وغیره بچے.

کوچنلوی : کوچانے، د
خړه وړوکی بچے.

کوچوان : ټانگه وغیره
چلونکے.

لرونکې مرغابی چې وازده ی
ډیره قیمتي وي.

کوټه سائي : د ساتنکيدنه،
ساه لنډې، دمه، په سینه
کښې د ساه ډیر په خواری
تلنه راتلنه.

کوټي لال : یو تریخ بوټی
چې غونډې پانې او سرې
سرې دانې کوي.

کوټی : وړه کنده، وړوکی
ډوغل.

کوټی : قټے، د زبې قټے
کوټ : حصار، قلعه، کږ.

کوټ : یو مشهور لباس چې
خلق ی په ژمي کښې اچوي.

کوټ : نیمچه زیر، یو دهات
چې د زیرو په شان وي او په
سرو کښې گډولے شي.

کوټ بنگار : کوټ او
ډیر، چې سره نه وي، جس،

زیر، پیتل وغیره.

کوټکی : وړه کوټه، د
کوټي اسم تصغیر.

کوټل : وهل، ټکول،

لگونه، جوړ لگونه.

خاندان.

کوبښښ : وگورئ کوشش

کوبښه : د ښخو پيزار، پڼه.

کوغالې : کنده، ډوغل،

ورغالې، جونگره، کوډله د

غورډو لوټه، هغه مات شوم

لوښې چې سپوټه پکښې

خلق اوبه ږدي.

کولته : رخمي شوم قيمه

شوم، يو قسم پخکړی.

کوکاره : چغه، کريکه،

کريکه، فرياد،

کوکب : ستور، ستاره.

کوکنار : افيم، ډوډه،

پوست.

کوکو : خوږ، ښائسته،

کوکی، گل.

کوکه : چغه، نعره، سوره،

کريکه.

کوکی : خله، بوسه، پپی،

پپه. د ماشومانو دپاره د مينې

تورم.

کول : د يو عمر خلق. د يو

خاندان خلق. نسل. ټولې،

کول : يو کار پوره کول، له

آغازه تر انجامه رسول. غول،

جماع کول.

کولال : کلال، هغه څوک

چې د خاورو نه لوبښي جوړوي.

کولپي : کلپي، کاشين،

خميره دان، خميره دان، د

اخبيلو شوؤ اوږو لوبښی.

کولمه : د گيلې دننه يو

عضو.

کولند : کولندې، هغه

لرگي چې خاورو ته په دې

غرض اچولې شي چې منډه نه

وهي، ډنډی، د سپي د غاړې

لرگي.

کولنگي : اصلی جرگ،

جنگي جرگ.

کوم : ضمير موصول،

استفهامي ضمير.

کومک : امداد، حمايت،

کمک، مرسته، ملاتړ،

کومے : ستونې، د تالو

آخري حصه، د نغري منځ چې

سکاره پکني جمع وي. **کولاته** : د کونې يو خوا بل خوا برخه.

کونه : سوپړه، مقعد، دبر، لاندې ويخ. دهر خيز لاندې حصه.

کونتر : مختلف قسمونه لروکي يو مارغه، چې په کورونو کې ساتل شي.

کونتره : د کونتر مونث.

کونج : کج، کوټ، طرف.

کولجکه : خر مهره، اديله، لږ مقدار، کوچي.

کونجي : کنجي، چاټي.

کونځي : کمځي، کوڅي.

کولبه : کنده، هغه بنځه چې خاوند يې مړ شوی وي.

کولنه : د چمپاري يو اوزار چې د گنډلو دپاره پکارېږي.

کولنډی : د کيکرونه لږ کينه کاسه، کنډول. د علي پيمانې کولو آله، د لاس يو پسول، د کوساتي د پاسه هلوکي.

کول : يو قسم حشره چې په خاروو پورې بڼلې او وينه ترې څښي.

کون : چې په غوږو څخه اوريدی نه شي. د سماعت نه محرومه.

کوه : غر، غره.

کوهی : کولې، چاه، خاه، ژوره کنده. قبر، هغه ژوره کنده چې د اوبو راويستو دپاره جوړه شوې وي.

کويژده : کويډن، کويژدن، کويژدن.

که : غير يقيني، د شک.

کهکشان : اسمان لاره له

- ستورو جوړه شوي اسمان لاره.
- کهنه** : زور، د زړې زمانې، پخوانۍ، تجربه کار.
- کها** : خارېش، خارېنت، خارش.
- کهي** : هغه د پلنې خلې لرونکې سسکوره چې خټه پرې جوړولې شي.
- کياري** : کياره، د زمکې يوه حصه چې پکښې سبزې کرلې شي.
- کيجري** : نرمې پخې شوې وريژې.
- کيخه** : وړو کره سپين رنگه چينجه چې د بنيادمو د لويو بولو په خامه کښې پيدا کيږي، کيخه، کيخه.
- کيرار** : هندو، تک، دوکه باز.
- کيرې** : کيرږه، کرې، يوه حشره.
- کيښه** : يو قسم چينجه چې عام طور سره د خوړو
- خيرونو خوړلو په وجه د بنيادمو کونه کښې پيدا کيږي. کيخ، کيخه.
- کيگر** : يوه خارداره ونه.
- کيل** : خط، اړه، نقشه، لکيره. د قلبي کرښه، د پال د شوکې کرښه، کيله.
- کين** : کينه، عداوت، دشمني.
- کينه** : بغض، حسد، زړه ته اچول.
- کين** : گس، گځ، د ښي مقابل.
- کپ** : نسوار، نشه، ښي خودي، مستي، کيف.
- کيج** : کيز، قيج، کلک، سخت.
- کيدل** : تر سره رسيدل.
- ختميدل** : زيږيدل، خپلولي لول، رشته لول.
- کير** : د پټي نه تاو راتاؤ د تانگرو يا ارهرو، جنجرو احاطه، بار، د غنوا د لښتو گير چاپيره ديوال.

- کیرودل** : کینودل، اینودل.
کیزدی : کیرودی، خیمه، تمبو.
کینودل : اینودل، اینول.
کیفیت : حالت، رنگ، ډنگ، رونق، مزه، نشه، شرحه، تفصیل، رپورت.
کیک : د میدې اڅو او خوړونه جوړ یو قسم خوندور خوراک.
کیلو : د ساپ کوله ورن، کلو.
کیله : یوه میوه او دهغې ونه.
کیمره : د عکسونو اخستو آله.
کیمه : قیمه، کوټه، ټکیدلې غوښه.
کیمه : د څرمنې جوړ لوښه چې د گانې نه پرې تیل راخستر شي او نورو لوښو کېنې اچول شي.
کیمیا : د کیمستري علم، د خاورو نه سره زر جوړونه. نایاب.
کیمیاوي : کیمیا سره متعلق.
کیوتل : کیریدل، مصرف کیدل.
کنه : کهنه، یو قسمه واښه، کیږي.
کی : قی، دوړو په ژبه لوم بول یا غل، ډکې متیازې.

فاعل حوروي لکه خدمت نه خدمتگار، گناه نه گناه گار.

گار : گهرو، وران، ويسجار، رنگ بنگ.

گار بوزه : گر گوزه،

گار گوزه، له يخنې رچيدنه.

گار گوتي : گنجي گنجي

ويښته، گالگوتي، گلگوتي،

گار ه : د گهرو بيزو د پنهللو

خام، شپول.

گاک : چاپت کونکې.

گاکي، لاکي، پپاري،

گاهک.

گاگر : سحت، کلک.

گاگير : بې پروا، هواگير،

وارخطا،

گاکم : په فصلونو کښې د

انسان په شکل جوړ کړې

شوم شے چې مارغان پرې

ويرولې شي. افچه، بدلک،

گوډاکم.

گال : يو قسم غله، غوښت،

کاکنج، ږدن. شغال، گيلږ،

سورلنډې.

گ : (گاف) د پښتو د

حروف تهجي درې ډير شم

حرف، د ابجدو په حساب د

"گ" برابر يعنې شل (۲۰)

قيمت لري.

گاتړی : گاتړی، د فصل يا

دوښو ريلو آله، لور،

گاتړی : دسترگې ککې يا

تور. دسترگو تور.

گاخره : گاجره، کاجاره،

زردک، يو قسم سيزي.

گاډر : د وسپې تير يا بش.

گادي واله : گادې

چلونکې، گاديوان.

گاډير : د عنمو، جوارو

وغيره د گهروډو اوږو پنځه

کړې شوې روتې، گاډيره،

گاديل، گاديله.

گادې : د سورلو يا سامان د

وړو راوړو بکې مثلاً ريل،

بس، چکره، ريره، تانگه

وغيره.

گار : هغه لاحقې چې د اسم

سره يو خام شي نو د اسم نه

- گال:** برداشت کول، زغمل، ساتل، محفوظ کول، خیال ساتل. سرته رسول. خلاصول، پوره کول.
- گام:** قدم، له يو قدم نه تر بله قدمه فاصله، گامه.
- گان:** موزون، مناسب، لائق. لاحقہ چې د واحد سره يو خاے شي نو جمع جوړوي لکه ميلو نه ميلو گان، الو نه الو گان.
- گانده:** راتلونکې وخت، راتلونکې زمانه، مستقبل، گانده.
- گانډو:** کونه ورکوئکې، کونه ورکړې، کوني.
- گانډيل:** د شرمو ساک، غنډلې، هغه پياز چې تحم دپاره ترې پاڼې ونه شو کولې شي.
- گانگوره:** تر ترې خبره، تره، هغه خبره چې په نښتې ژبه وکړې شي.
- گانگورې:** تر ترې، تره، هغه څوک چې د څه مرض يا ويرې له وجې نښتې خبرې کوي.
- گانه:** لوبه، سندره، په تورنم کښې د موسيقي سره ونيول کيدونکي شعرونه.
- گانه:** درقم په عوض کښې څه خيز يا زمکه چا سره ايسونه يا له چا ايسونه. گروه.
- گالې:** له گڼو نه د شربت ويستو يا له شرمو وغيره نه د تيلو ويستو مشين. هغه خاے چرته چې د گڼو نه گوره جوړولې شي.
- گاوندې:** سره سزدې نژدې کورونه، محلت، چم.
- گاوندې:** په يو گاوندې کښې سره وسيدونکي، نژدې سره وسيدونکي.
- گاه:** خاے، مکان. د بادشاه تخت، پلاز، گلدی، وخت، محال، کتابي، کله.
- گاهک:** ځاک، خريدار،
- گاه گه:** کله کله، کله نا کله.

الزام،

گتہ : گوتہ، خلی، یو
کالے چي پہ گوتہ کولے شي.
هغه خول چي د گوتې سر ته د
جامو گنډلو په وخت اچولے
کيږي.

گتہ : گوتہ، د لاس هغه گوتہ
يا برخه چي بنياد پرې د کار
کسب جوگه ده. د پښې د
سر هغه برخه چي بنياد ته په
قدم اخستو کښې، په ټوپ
وهلو کښې اساني پيدا کوي.
گوتہ، د اچولو يو کالے.

گتہ : غتہ کانتې، کانتې،
غت او پير کاغذ چي د غو
برغه يو خاے کولو ته پس
مختلفو کارونو دپاره پکارولے
شي.

گت : غت کاڼے، کر کنده،
گوسه، سنگره. گوره توره
ورځ.

گت : هغه خاے چي په
پلنوالي او اوږدوالي پکښې
دوه ديوالونه خپلو کښې يو

گبر : آتش پرست، د اور
عبادت کونکے، کافر، بت
پرست.

گبينه : مچي، بورا، کاربيني،
مچ، غربيني، گبين، شات،
انگبين.

گپ : ټوقه، گپ شب، ټوقه
تقاله، افوا، بې بنياده خبره،
غته نورې، لويه نمرې.

گپه : غتہ نورې. دومره
لونده خاوره چي په لاس
کښې راتلے شي. لوتہ، جم،
وروکے کمر، ټوقه، گپ،

گهي : خوش طبيعت، مزاح
کونکے، ټوقې، ظريف.

گتاوه : ارداو، گده، بتاوہ،
بتاوہ، د غارو و حورا که چي
بوس او بل څه دانې اوږه دل يا
کل ورته گله کړے شي.

گتکه : هنر، کرتب، چل،
مهارت، دوکه، فريب، داؤ.

گتمنلے : گوتې ورکونه،
شاغوتونه ورکونه، عيب
لتونه، اعتراض، شبه، اړنگ،

- خام کيڙي. د واده نه ورځ
 بيمه محکمني د جيني د پلار
 کړه د ناستي خام، د پتي د
 دوو پولو د يو خام کيدو خام
 چې عموماً په يوم وغيره اړول
 شي.
- گتبات** : گتبه، نفع، منافع،
 گتبه، د بائلات متضاد.
- گت پير** : د لاري کور والي
 يا کيرليچ، تاو کور ليچ، گت
 پير.
- گتل** : فائده موندل، فائده
 وچلول، بدل اخستل.
- گتلولويه** : گتلولکي، گته
 کونکي،
- گتور** : هغه خيز چې منافع
 پکښي وي. گته کونکي، گته
 ور.
- گته** : سود، نفع، مزدوري،
 حاصل. کانې، تيره.
- گتيز** : گوتونه لرونکي،
 گتين، گتيزم.
- گجره** : د لاسونو يو کالي
 چې زنانه ي اچوي.
- گخاري** : گزاری، نسوار،
گخموزم : هغه څوک
 چې ډيرې خبرې نه کوي او د
 زړه راز چاته نه ښکاره کوي،
 غلې.
- گج** : سپينونه، چونه کونه.
- گجر** : گس متي، گس
 لاسي، هغه څوک چې زيات
 کار په گس لاس کوي.
- گدا** : سائل، سوال کونکي،
 ملنگ، فقير، خواست کونکي،
 غوښتونکي، دروېش، گداگر.
- گداز** : سوز، سور،
 سول، ويلې کيدنه.
- گداگر** : وگورئ گدا.
- گده** : گديلي، گدي، د
 حکومت يا پيرانو مسند.
- گديلي** : رږې او شليدلي
 جامي. زړې او خيرې جامي،
گدي : مجلس، تخت،
 مسند. بدعمله ښځه، د کپړې
 يا بل نرم خيز مور چې د سنډا
 يا غوني وغيره څټ کښي د
 رږې رابښکلو په وخت اچولې.

شي.
گله : د گلهې نر، پسه، ورم.
گله : گروډ، په لاس يا پنبه
 باندې بيکاره، شل، په لاس يا
 پنبه کړم.
گله : نخا، ناچ، رقص.
گله نخا : گله، گليدنه، د
 گليدلو جشن، رقص و سرود،
 د خوشحالي موقع، بناډي.
گله پنبه : د گله په مونث،
گله به : شپون، شپونکې،
 گلهې بزې ساتونکې او
 خرونکې.
گله گاډير : گاډيره، ارگجه،
 انجربنجر، خلط ملط، د بل
 خيز سره کله کله شوم.
گله وډ : بې ترتيبه، بې
 طريقې، خوروور، تترتر، يو
 ځای، سره گله، شريک،
 وران، خراب، ارگجه، بې
 طبعي، پریشان، ناساز.
گله وډم : غوبل، غل غوبل،
 شور شغړ.
گله وول : نخول، په چار قص

کول، رقصول، څوک په
 خپل حکم چلول. يو ځای
 کول، خلط ملط کول،
 مشهورول، خورول، تاوول،
 چورلول، زياتول، شاملول،
 شريکول، په څه معامله کيښي
 د خان سره څوک يو ځای
 کول.
گله وول : گله وول، شلول، په
 لاس يا پنبه څوک کړمول،
 بيکاره کول، محتاجول،
 حاجتمند کول.
گله وول : اختلاط، ملاوت،
 گله وډونه، سره يو ځای کونه.
 شراکت، شموليت.
گله وډ : د گله مونث، په وجود
 وړې لرونکې يو وړو کې
 څاروې چې بې هم ورکوي او
 وړې ترې هم حاصلولې شي
 او غوښه يې هم خوړې شي.
گله وډ : خوره، مشهوره، عامه.
 يو ځای، خلط ملط، گله
 گاډيره، څارو و ته يو ځای
 کړې شوم بوس او اوږه يا

بوس پتری او شنه گيا.

گله وده : خلط ملط، يو

خيز بل خير سره داسې طريقه

گله شوم چې بيلول ي گران

وي. بي ترتيبه، وارخطا،

گليدل : نخاکول، رقص

کول، شريکيدل، گډوډ

کيدل.

گليدل : گړديدل، شلیدل،

په لاس يا پښه کړميدل.

حاجتمند کيدل، محتاجه

کيدل

گلشته : پاتې شوم، سابقه،

اوړيدلې. وروستو پاتې.

گرارۍ : غاښونه لرونکې

گادینې چې مشینونو گر خولو

کښې پکار راځي.

گرام : د وسيدو ځای، کلې،

موضع، سيمه، ټاټوبې، گرامه.

گرام : په اعشاري نظام

کښې د وزن يوه اکاني، د کلو

گرام زرمه برخه

گرامر : د ژبې دستور، د

ژبې قواعد و ضوابط، د صرف

و نحو علم.

گران : محترم، عزتمند،

بزرگ، قدرمند، ښاغلی،

گران : مشکل، داسان

متضاد. حور، خوب، قيمتي،

سخت، تکليف ده، دروند،

بایاب.

گرانول : نرخ خيژول،

قيمت زياتول، خوبښول،

سختول، مشکلول، نايابول.

گراني : گرانښت، گرانوالې،

مهنکاني، قيمت زياتيدنه،

گرايدل : قيمت زياتيدل،

نرخ زياتيدل، بيه زياتيدل،

خوبښيدل، سختيدل،

مشکليدل، نايابيدل.

گر باده : د پيريانو دولې،

ديوباد، د باد چورلندې.

بربور کې.

گر پيټ : سوکرېک،

سکرېک، د جوارو روټی.

گرت : د دوو گوتو تر منځه

فاصله.

گر خنده : گر خيدونکې،

- گر خانہ، گر خن، تاویدونکے،
چورلیدونکے، سیلاتے۔
گر خول : حرکت ور کول،
چکر ور کول، خوک لہ لاسہ
نیول اور وانول، پہ چا سیل
کول، حقدار ثابتول، بل طرف
تہ اہول، ہی رخی اختیارول،
التی کول، باقی کول۔
گر خیدل : روانیدل، حرکت
کول، سیل کول، حقدار
ثابتیدل، لہ ژبی اوریدل، دلہ
پرینودل، بل طرف تہ اوریدل،
دسر چورلیدل۔
گرد : تمام، تول، گرد،
چار چاپیرہ، گیر چاپیرہ۔
گرد : گرد، خاورے، دورہ،
غبار، خیرے۔
گرد : پہلوان، دلاور، بہادر۔
گرد : غولہ، گول، گرد۔
گرداب : داوہو چکر،
چورلندے، گرداؤ، غلی،
غولی، چتو، لنگری، زخم،
بانیچغ۔ یو قسم تال۔
گردان : صیغی دترتیب
- مطابق سر دوبارہ کونہ۔
گردان : گر خیدونکے،
تاویدونکے، اہولے، گر خولے
شوم۔
گردباد : سیلی، طوفان، ہفہ
سیلی یا ہوا چہ گرد د خان
سرہ الوخوی۔
گردسره : تول، لہ سیلمی،
بالکل، بیخی۔
گردش : دور، چکر، سیل
کونہ، گر خیدنہ، تبدیلی،
گردن : خت، مری، ورمیر۔
د کوزی یا صراحی وغیرہ
غری۔
گردنی : د کارتوسو پتی،
گردہ : بلہودے، پشور گے۔
حوصلہ، ہمت، جرات۔
گردہ : خام چرس، کچہ
چرس، خاکہ۔
گروز : گرس، دولس درجنہ،
دولس درخنہ۔
گروز : امسا، لور، دانگ،
دانگوری، کوتک۔
گرسره : بیخی لہ سرہ،

قطعا، بالکل.

گرسنه : ورے، نهر.

گرفت : نيولے شوم، نيونه،

قبضه، اعتراض، اختيار، وس.

گرفتار : قيدي، نيولے شوم،

گير شوم، قابو شوم، نندي،

انڀڻي، ڀنڀڪيل،

گرفتاري : بيونه، گيريدنه،

نڀڻنه، په حراست کڻي

راٿلنه، قيديدنه

گرگ : خارڻ، ڀم، کھه،

خارڻي.

گرگ : يو خطرناڪ خنوار،

ليو، شرمڻ.

گرگابي : يو قسم پيزار،

موزي.

گرگامي : هغه غونڊي خيز

چي رعوڙي يا تاوڙي شي.

گير گامي، گرگامي.

گرگت : داوڻ ڊڀڻي

هڏو کي. رنگ بدلوکي د

کرڙوڙي په شان يوه حشره.

گرگره : ڊيڙي هومره

توري ڏاڻي کونکي يوه ونه او د

هڻي ميوه.

گرگه : دوني ويڻ، دوني

هغه برخه چي په زمڪه کڻي

ڏننه وي. غٺ بش، تير، شهتير.

غٺ کٽ سر، مضبوط

سر.

گرم : تود، حرارت

مور کونکي تيز، چست،

چٽڪ عاشق، منڀ، جذباتي،

غصه ناک، قهريدلے

گرم : غم، رنج، پشچاک،

پشچاک، نول، دڙاغي

پريشاني، يو مرض چي د غم

له وجي پيدا ڪري.

گرم : ملائنه، پر، قصور وار.

گرماله : گلماله، ختماله، د

اخير يالو کولو آله، پٽاند.

گرمٽ : هغه آله چي يو سر

ي دروند وي او فرش، سرک

يا زمڪه وغيره پري د

کڻيمندلو په غرض ٽڪولے

شي، گرمٽ، گيرمٽ

گرمڪه : هغه نري ڏانه چي

د گرمي په وجه به بدن

راخيڙي.

گرو : گانه، كفالت، قيد، تر،

تروڻ، ناغه، عهد و پيمان،
قول، لوظ.

گروڻ : نوڪاري ڪول، په

نوڪوڻو راتوڻڊل، پوستڪي لڙي
ڪول، توڻڊل، حاصلول.

گروه : د اوڙي اوخت تر

منخه خاڻي. د قميص ڪالر،
گريو.

گروه : دين، مذهب، قوم،

ٽولي، ڍله

گروه : په حاورو ڪڻي د

محفوظ ڪرڻ شوو گڻو توپ
يا ڏير.

گروه : د گز شپارسمه حصه.

گريان : فريادي، ڙڙ غوڻي،

ڙڙڻونڪي،

گريس : وازڪه، جربي،

وازه، غورواله. يو قسم

سليبنناڪه ماده جي د موٽرو

لارو په پايو ڪڻي د غور والي

قائم ساتلو دپاره استعماليري.

گريه : ڙڙا، انگولا، وير.

چغني، فرياد.

گرمول : ملامته ڪول، پر

ڪول، قصوروار ڪول، قصور
ثابتول.

گرمول : تودول، حرارت

ور ڪول، تيزول، شوق ور ڪول،
غصه ڪول قهرول.

گرمه : هغه ميوه جي زر

پنخيري. زر رارسيدونڪي يا

پنخيدونڪي ميوه. د خبربوزي

يو قسم.

گرمي : تاؤ، تپ، تودواله،

تودوخه. د اوڙي موسم.

غصه، قهر، غضب، سوزاک،

د تشو متيازو سوم، آتشک.

گرميدل : ملامته ڪيدل، پر

ڪيدل، قصوروار ڪيدل.

گرميدل : توديدل، حرارت

موندل، شوق موندل، تيزيدل،

غصه ڪيدل، قهريدل.

گرو : پوه، پوهه، استاذ،

تجربه ڪار، پير، ماهر،

هوٽيار، چالاڪ، د علم نابغه

استاذ.

کڻي د جنگيدو اواز، دور يا بل څيز په زوره د بندولو اواز. د منږ کانو نيولو پنجره. غټه سوږه، چاودنه ځاي.

گرېږ : د کيدې د کرږيدو اواز، قرقر. بدنظمي، خلل، بدانتظامي، گډوډي، وړانې.

گرېوزه : ږچ، گرگوزه، رب ږي.

گرځ گرځ : گرځ گرځ، گرگر، عرغور، په باران کښي د اسماني بجلي اواز. د تندر اواز، گررهار.

گرد : دوره، گرد، غبار، هوا سره الوتونکي خاورې خځلي، **گردان** : گردان، سردوباره زوټول، گرځيدونکي،

گرداو : چله، سيلاب، څپه، هغه سيلاب چې چار چاپيره مخې وهي. غولي، گرداب، چورلند.

گردسره : بالکل، بيخي، له سيلمي، له سره، چورلټ، چور.

گريان : گريوان، د قميص غاړه.

گریدل : کهه کيدل، څارښتيدل. رژيدل، گنجي کيدل، کرښي کرښي کيدل، زخمي کيدل، خورگ د وجود نه لرې کيدل، پوستکي لرې کيدل، حاصليدل، بوديدل.

گريز : تينښته، فرار، بيليدنه، پرهيز، اجتناب، په قصيده کښي له تمهيدو پس اصل مقصد ته راگرځيدنه.

گريزان : تبتيديونکي، ويريدلي، ترهيدلي، گريزپا

گريوان : د قميص هغه برخه چې په سينه پرته وي او تني پرې لگولې شوې وي گريوان.

گر : قلعه، فلا، حصار د لاهقي په طور د ظرفيت معني ورکوي، د وسيدو ځاي، لکه

امان گر، علي گر، خوشحال گر وغيره.

گرېب : تيري او تندي خبرې. د دوو څيرونو په چپلو

- گردي** : غونډه، د دائرې په شکل تاو شوي، گير چاپيره، تاو راتاؤ، حلقه.
- گرزا** : د ډزو مسلسل اواز. گرزار.
- گرگرو** : تور تورو، ستړي، حلقوم، غرم، غروم، د مري سورم، حلق.
- گرگوتي** : گلگوتي، گلگوتي، گارگوتي، هغه ويښته چې تاو راتاؤ وي.
- گرگور** : د اسمان گراړ، تنډر، د بريښ او گراړي اوازونه، تنه، د اسماني بجلي اواز.
- گرلدي** : چرمينكي، هغه كروړم چې په كورونو كښې ژوند كوي.
- گرلدم** : تيز رفتار، چست وچالاک، تکره، چابک.
- گرنگ** : لويه كنده، د درياب په غاړه لوم كمر، ډير لوړ ديوال، گرنګه.
- گرنگ** : گرينګ، د پوزي
- غليظه ماده، قن، خن، خرمت، كرميزه.
- گړول** : په خبرو راوستل، د چانه خبرې ايستل.
- گړونج** : د لرگړو كړم شوم د منگو د اېښودو خام، گړماچي، گړمچي.
- گړه** : گوره، د گنوله شربته جوړيدونكي خوړه ماده چې په چايو يا شربت وغيره كښې استعمالول شي.
- گړيال** : لويه كړي چې ديوال ته خوړيدولې شي.
- گړيدل** : جبري كول، كړه سره كول، گړيدل، كړيدل، گرز گړوز كول.
- گړي** : دوخت بنودلو آله، گنټه، ساعت، دوخت حصه.
- گړي** : حلقه، شپول، هاله، گړدي.
- گړم** : د خټو اسمونو په اخره كښې راټلو سره د فاعليت معني پيدا كوي لكه دريم گړم، ژړنده گړم وغيره.

گزلک : چاره، چروکی،

کیرلکه.

گزیله : خورلے شوم، تک

ور کهرے شوم، مارخورلے.

گزیو : مدد، چاره، علاج.

صبر، تحمل.

گس : چپ، کین، دینی

ضد. د انسانی زړه خواته

ارخ.

گستاخ : بی ادبه، بی شرمه،

کلک ستر گهرے، سپور ژبه،

وچ ستر گهرے، بی حیا.

گستاخانه : د گستاخی.

گستاخی : بی ادبی،

سرکشی، بی شرمی، بی حیاني،

گسے : په گس لاس باندې

کار کوکړی.

گشت : چکر، دور، پیره،

خوکی، سیل، گرخیښنه.

گشتی : شلته، متیزه.

گفت : خبره، لفظ، وینا.

ازار، بنیره،

گفتار : خبرې، وینا، گفتگو،

خبرې اتري. په مرکباتو کښې

گهرے : منکره

گنز : درې فته، د پاپ یوه

اندازه، هغه سیخ چې د

توپک په شپیلی کښې نښتي

توقه پرې راویستې شي.

گزار : گوزار، غورار، دب،

درب، وار، خل، کرت،

گزارش : عرض، بیان،

درخواست.

گزاره : گوزاره، گزران،

وخت اړونه، ورځې شپې

تیرونه، گزراوقات، ساعت

تیر، زعم، صبر

گزران : وخت اړونه، وخت

تیرونه، یو خاځه وسیلنه،

ساعت تیر، گوزاره، ریست،

وخت تیر

گزک : پارسوب، د زخم

اوبه پټونه، پرسیدلې، نوژن.

گزک : هغه څیز چې د

اښمو یا شرابو څښلو نه پس د

خولې خوند بدلولو دپاره

خورې شي. یو قسم مټاني،

خواره.

د ويونكي معني ور کوي لکه
خوش گفتار وغيره

گفتگو : خبرې اتري، وينا،
بيان، گفتار.

گگړه : يو مخصوص قسم
ارت او لومړۍ قميص.

گگر : گوگر، گندهک، يو
کيميايي خيز، بارود.

گل : غټه غټه ږلي، ژلي.

گل : سپردي شوې غوتي،
معشوق، په وجود د داغيدلو
نښه، د ډيوې د باتۍ سوريدلې

سر.

گل : د سترگو بيماري چې د
سترگو ککۍ سپينه شي او
نظر ترې ختم شي.

گلاب : يو مشهور بوټی
سره بنائسته گلونه پيسي، دې

گل ته د گلونو بادشاه هم
وئيل شي.

گلابتون : د سرو زرو تار،
زرين تار.

گلایي : گلاب رنگه، د
گلاب په شان رنگ لرونکې.

بنائسته، حسين.

گلاس : د اوبو څښلو
سلوري يا د شيشې يا سټيل
اوږد لوبښ، گيلاس.

گلاله : کولالی، کوتالی.
پخه شوې سره بیره.

گلار : د گل په شان،
بنائسته، بنکلې، حسين،
گلفام، گلرخ.

گل توت : هغه د غټو پانو
توت چې د کاغذ په جوړيدو
کښي استعمالېږي.

گلټ : زېر رنگ لرونکې يو
دهات، گيلټ.

گل جړی : گل خړی،
نښه، خرځ، کهار.

گلچين : گلونه شو کونکې،
مالي، باغوان.

گلدار : د ساده متضاد،
گلونه لرونکې، هغه چې گلونه
پرې جوړ شوي وي.

گلدان : هغه لوبښ چې
گلونه پکښي ايښودل شي، د
گلونو د گلديستي ايښودو

- لو پٽي.
- گلستہ** : د گلوبو کيڊي، د قسماقسم راشو کولو شوو کلونو غچڪ.
- گلپانگ** : د سپو يو قسم چي د جنگ دپاره ساتلے شي.
- گلرخ** : د گل په شان مخ لرونکي، گلصام، بنائسته، کليرو، حسين، پي مخي، معشوق.
- گلرنگ** : د گل په شان رنگ لرونکي، بنائسته، بنکي، حسين.
- گلزار** : د کلونو خام، باغ، گلشن، هغه خام چي گلوبه پکښي ولاړ وي، گلستان.
- گلستان** : وگوري گلزار.
- گل شکره** : د قسري کال دويمه ماست صفر، د صفر مياشت.
- گلعدار** : د گل په شان، د گل کلي، ډير بنائسته، لالے.
- گلغام** : د گل په شان رنگ لرونکي، محبوب.
- گل قند** : يو قسم دارو چي د کلاب له پاڼو نه جوړولے شي.
- گلکار** : معمار، د مکانونو جوړولو ماهر.
- گلگون** : گل رنگ، د گل په شان، د گل په خير.
- گل لاله** : يو صحرائي گل چي سور رنگ لري او په منځ کښي ښه تور داغ وي.
- گل مالہ** : گرماله، د ليو پلستري يا اخير وغيره هوارولو اوزار، گرماله، کيرماله، ختماله.
- گلنار** : سور رنگ لرونکي، د انار د گل مخفف.
- گلوبند** : هغه د عاري نر مه پتي شان چي له يحيي پري غاړه، خټ او غوړونه بچ ساتلے شي يو کالے چي په غاړه کښي اچولے شي.
- گلو کوز** : يو قسم خواړه دارو چي په وجود کښي د توان برقرار ساتلو په غرض په

گماشته : هغه سرے جي ورتہ خہ کار حوالہ کرمے شوم وي، کارنده، ايڄنٽ. وجه، سوب، سبب.

گمان : گومان، حيال، اندازہ، قياس، اٽڪل، شک، شبہ، وهم، وسواس.

گمائي : خيالي، اٽڪلي، شڪي، احتمالي، وهمي،

گمبت : گنبد، منارہ، غونڊہ، عمارت، گنبت،

گمراہ : لارہ هير کرمے، بي لاري شوم، بنوئيدلے، بي دينہ، اوڀريلے، گر خيدلے.

گمنام : غير معروف، غير مشهور، هغه خوک جي

خوک ئ نہ پيڙني، ورک نومے، پوشيده، ناپيڙند گلو.

گمنامي : نامعلومتيا، نامعلوم توب، پوشيدگي، غير معروفيت، نہ پيڙندنہ.

گناه : جرم، خطا، غلطي، غلط کار کونہ، قصور، خطائي، وبال، گنا، د ثواب

اوبو کڻي اچولے او خٽيلے شي. **گلولہ** : گيتي، وڙو کي

غونڊارے. گلگلہ، پکوره.

گلہ : رمہ، کنڊڪ، پادہ،

ميا. گولہ، گرہ، نمري، مري،

نوالہ، علہ، صندوقچہ يا

صندوق جي دکاندار پکڻي

پيسي ڀڙدي.

گليخار : يو قسم سرہ دوائي

جي دسترگو او خلي پنخيدو

دپارہ پکارولے شي، شيشي

رنگ.

گلي : د زياتو تروو او ترشو

خيزونو خور لوله کبلہ پہ مري

کڻي زياتي غوبنہ پيدا کيڏنہ.

يو مرض جي پہ مري کڻي

غوٽي پيدا شي.

گم : سرينس، سليبس، گوند،

اوري، د غائبونو دپاسہ غوبنہ.

گمارل : گومارل، مقررول،

پہ ذمہ کول، پاسلول، سپارل،

حوالہ کول، انگيدل، ننگيدل،

د دڪارل، دومارل، پارول،

نيغول، پاڇول.

گنججي : گونجي، انجل
بنجل، گنجي،

گنجي : گونجي، د تارونو يا
سو تلو غونڊار.

گنجي : هغه سره چې په
سر ساندي وي ويښته نه وي

يک د حوارو هغه وره چې
د شمار يو خو دانې پکښې وي.

گند : ناپاکي، غلاظت،
بدبوني، بې ترتيبۍ، گندگي.

گندانه : يو قسم ساک چې
د اور بشو او د اورې په شان

پاي لري. د پخلي نه علاوه د
مستو چقني او نور قسمه

خيرونو سره هم خورل شي.
گندنه، گنده هوره.

گندېلا : ناوليا، گند.
معمولي او بیکاره خيز.

گندک : د معدياتو يو
قسم، گوگر، گندهک،

کيميائي نامه سلفر
گنده : ناولي، پليت بد

کر دار، شريو، بد فطرت.
گنده خر : هغه خشاک

ضد. د مذهبي احکامو خلاف
کار کونه

گناهگار : گناه کونکي،
قصور وار د اسلام د قانون نه

خلاف کار کونکي خطاکار
گنبد : وگورئ کښت

گنتي : اعداد و شمار.
شميره، حساب لکونه.

گنټه : شپټه منټه، شپټو
منټو وخت، گري.

گنج : خزانه، دفينه، گنجينه،
محزن، ذخيره، گودام، بازار،

ملو کيت، د فقيرانو کاسه،
کچکول.

گنج : د سر ويښته نه کيدنه،
گنجيتوب. يو مرض چې د

سر ويښته پکښې دورېږي.
گنجائش : خائيدنه، خاږ.

فائده، بخت، مقصد، حوصله،
واره

گنجلک : اندول پندول،
اړت عورت، انحال بنحال،

کسجلک، انکوچه، تاو رتاو،
گونجي

گنگخري : په سيلابي اوبو

کښې رالا هو شوي واړه واړه
لرگي. گنده خري.

گنگس : وارخطا، کلود،

پریشان، سرگردانه، بې خوده،
بې هوښه، بې سوله.

گنگو : زعفران، راپران، زیر

رنگ

گنگورم : د اښکورو

عنچک،

گنگوسه : اواره، شوره،

شهره، پس پس، گوب گوب،

بنکالو، افواه، د دروغو خبر

خوړيدنه. گنگوسه.

گنوار : باندېخه، باندېچي،

د کلي او باندې وسيدونکي.

گنهر : د يو ساک نامه، سره

چلواني، عموماً غټو جوارو

کښې کيږي.

گنهکار : گناه کار، هغه چې

گناه ي کړې وي. مجرم،

خطا کار،

گني : د گنې جمع، لاحقه

چې د بعضي اسمونو سره په

لرگي وغيره چې سيلاب ي د

خان سره راوړي، گنگه خري،
گنگه خري.

گند : گينده، بخي، تک

هغه ټوټه چې د گريوانه لاندې

گندلې شي د ميچني يا

ژړندې د پلونو نه کير چاپيره د

حاورې جوړه کړې شوې

غار. پاموره

گندل : په سټ او تار سره يو

خام کول، سره يو کول،

بخي تيرول، تک وهل.

گنله : غوټه، پنډو کي،

گندلې. د پرتو غاښ اچولو

خام، بله، کوډې، جادومتر،

تعويذونه،

گنلير : يو تريخ بوټي چې

مختلف رنگونه لري گنلير،

گنلير.

گنليري : د ژولو په غرض

د سپين کړي گني ټوټه،

گنيري،

گنگ : وارخطا، اوتر،

پریشان،

- راتلو رشته ظاهر وي لکه
 تربگني،
گني : گنه، نو، بيا، نو بيا، په
 نورو ټکو کښې، گنه،
 گواندې، گوندې، گندې.
گني : د مچو يا ډمرو گڼ.
 لاحقه چې د بعضو اسمونو
 سره په راتلو خاندان يا رشته
 څرگندوي لکه پلار گي،
 سخر گني وغيره
گن : ډير زيات، په شمير
 زيات، درنگي ضد.
گنار : د گن گن اوار، د
 گنيدو اواز، د پټو او ورو ورو
 خبرو اواز.
گن رنگه : فصل رنگه
 کونه، له فصل نه گن بوتي
 ويستنه، او که رنگه وي نو
 پکښې نور بوتي لگونه.
گنگپ : جيب تراش،
 جيونه وهونکې، جيونه پرې
 کونکې،
گنل : قياس کول، پوهيدل.
 خيال کول، گومان کول،
 شميرل، شمارل، منل، قبلول،
 تسليمول.
گړول : ډيرول، زياتول،
 گړول، گړول، خبرې
 ايستل، په خبرو راوستل.
گنه : شماره، د اخبار يا
 رسالې نمبر، جلد.
گنه : گڼوالی، ډير والی،
گنه گړنه : ډير والی، گڼه، د
 حلقو رياتوالی، کثرت، اژدهام.
 هجوم
گنيدل : ډيريدل، زياتيدل،
 خبرې کول، گړيدل.
گو : د گواه مخفف چې د
 قسم دپاره ونيلى شي لکه
 خداى گو، خداى گواه دى.
گو : وړانگه، وينا، خبره.
گواټه : د خپياکو ډيرى، د
 خپياکو يو مصنوعي ډيرى چې
 په ترتيب سره کينودى شي
 او بيا د خټې ليو ورکړى شي
 چې د باران نه بچ وي. گواټه.
گوار : د حيواناتو گله.
 گواره، رمه، گوهار

گوار : بدرانگ، بلشکل،

شارشپار، کنده، پوچ، خراب،

ناکاره، پووار، پوهاپ

گواره : د خارو ورمه، گوار،

گوهار.

گوارم : لوم خادر، له

بوجو جوړ کړم خادر، خل.

گواښ : د جنگ نه جدا

کونه. ثالثي. منصفي. د دوؤ

تسو جوړه راوسته، رورونه،

دېر که، خوف ور کونه، هڅه،

جگړې ته راو لاړېلنه،

گواه : شاهد، گواهي کوکې،

ثبوت ور کونکې، شيد.

گواهي : شهادت، ثبوت

ور کونه، شاهدي، شيدې.

گويي : يوه سبزي چې سپين

غټ گل لري او گل ي پخولې

شي.

گوته په خله : حيران، حق

دق، هک پک، حق حيران،

اريان دريان.

گوت : د مائع خيز هغه

مقدار چې خله پرې د کيږي

غړپ، جرعه.

گوتل : غنبل، غړپ کول،

په گوت گوت غنبل.

گوته : يادونه، ياداښت،

حفظ کونه، بغير له پوهي

يادونه.

گوتي : يو خاص قسم دارو

چې ماشوم له د پيدا کيدو سره

ور کولې شي.

گوجر : د غوا مينځ ساتلو

او پيو خرڅولو کاروبار

کونکې.

گوجم : د يو سمندري لعاب

دار چينجي خول يا پوستکې.

سيي، کودر، کنجکه،

خرمهړه. خول، پوستکې.

گوخموخه : غلې غنځې،

هغه څوک چې ډيرې خبرې

نه کوي، هغه څوک چې د

زړه راز چاته نه ښکاره کوي.

گودام : ذخيره، ډپو، ډيپو، د

څه خيز ذخيره کولو ځامې.

گودو : په سيند د پورې وتو

ځامې يا لار د سيد هغه ځامې

- چي زنانه ترې اوبه راوړي. لاره، رو.
- گودر**: زور او بودا خاړو، زور، بیکاره.
- گودري**: د ملنگانو زور او لومړی پیوندي خاډر، کند.
- گود**: د فصل صفاتي، فصل ته په کوداله یا رمبي زمکه نرمونه او وابنه وغیره ایستنه.
- گود**: هغه چې په کوداله یا رمبي نرم کې شوی وي. صفا کې شوی.
- گوداځي**: د گودی مدکر، جته. هغه سړی چې د بل په اشارو کار کوي.
- گودمار**: گود کوکړی، هغه سړی چې گود کوي.
- گودول**: کول ته په کوداله یا رمبي زمکه نرمول او غیر ضروري بوټي ویستل، فصل صفا کول.
- گوده**: په ادب سره کښیناستنه، متوجه کیدنه، کونټه.
- گودیدل**: په پښه یا پښو معذوره کیدل. فصل ته زمکه نرمیدل او وابنه وغیره ترې ویستل کیدل، فصل صفا کیدل.
- گودم**: د خاړو د گودیدو یو مرض. هغه چينجی چې د جوارو بوټي کښې پیدا کیږي او بوټی وچوي د بورې میښې وغیره د مړ بچي خرمن چې د بوسونه ډکه کې شوی وي. د خرمنې نه خوړ هغه خیز چې دانې، چرس، غوړي یا سور داسې خیزونه پکښې خوړي کولې شي.
- گور**: قبر، مزار، د برزخ د ژوند تیروولو ځای.
- گور**: درېګي ضد، ګن، ډک او خوړوور، ډیر او سره نژدې نژدې.
- گورخر**: د خر په شان یو ځنگلي ځناور چې غوښه یې حلاله وي.
- گورستان**: قبرستان، مقبره.

- ادیوه، هدیوه.
گور کین: قبر کستونکے،
 قبر کند، قبر کن.
گور گاہے: یو قسم لومے او
 ژور بوت.
گورم: د خاروو گلہ، رمہ،
 گوارہ، لویه ډله،
گورمکی: یو قسم وړوکے
 قد لرونکې جرگه، پیشتکی
 جرگه،
گورنو: د صوبې حاکم، د
 صوبې اختیار مند.
گورنوي: د گورنر عهله، د
 گورنر کار.
گورم: خدایه خبر، کومان
 مې نه شي. د شک او بې
 يقينی کلمه.
گور: هغه وړه سوړه یا غار
 چې د اوبو د جریان نه په پتي
 یا وله کینې پیدا شوې وي.
گورو: ډیر خوړ، په گاڼی
 کینې د گنود شربت نه د
 گوړې جوړولو ماهر، چې د
 گاڼی په کلهم کار پوهه وي.
- گوره جوړونکے.
گوزار: گزار، غوزار،
 درب، ډب، وار.
گوزن: د بدن د رچیدو
 مرض، گوزن، ربه رپه، فالج،
گوساله: د غوا بچے،
 سخرے.
گوسره: سخته خپره،
 مضبوطه خپره، گوزار.
گوش: غوړ، غوړونه،
 اوریدنه.
گوشمال: غوړ تاوونه.
 سزا، وهنه، گوشمالي،
 گو بنمالي، گو بنمال.
گوشنه: د شنه تابع مهمل
 وگورئ شنه گوشنه.
گوشواره: د حساب کتاب،
 خلاصه، میزان، ټوټل.
گوشه: گوښه، گوټ، گټ،
 کنج، قنج، کناره، خلوت،
 یواځي، د یواځي ناستې ځای.
گوگ: هغه څه چې منځ ی
 تش وي. ډډ، گوگن، لسه،
 برینگ، پون.

گوگل : سینه، د زرۀ صندوق،
گوگر، د زرۀ خانه.

گوگل : په منځ کښې
تشول، تراشل، دډول.

گوگو : د خطري چغه يا غوږ،
تلی، الارم، د اور گاډي چغه.

گول : حیران، پریشان،
هک پک.

گول : په خنډو لوبو کښې د
لوبو د میدان هغه حصه چرته
چې په یوه معینه طریقه رسیدلو
باندې هغه ځای سره متعلق
فریق بانیلات وکړي.

گوله : نورې، نمرې، فې،
کپه، روزي، رزق.

گوله : کړده درنه سکه،
گلوله، د توپې گوله.

گوله بارود : گولی او
بارود، وسله، میخزین.

گولیدل : حیرانیدل،
پریشانه کیدل، حل کیدل،

ویلې کیدل، گلېدل، خاریدل،
قربانیدل، غولې کیدل،

کړیدل، پیچیده کیدل، فتنه

راوچتیدل.

گولی : وړو کړه غولې

خیز، گلوله، په یو خاص مقدار
کښې گلوله کړه شوي دارو

د کارتوس هغه له سیکې جوړه
حصه چې څه شے پرې ویشتی
شي. مردکې،

گون : دا د عدد په اخر
کښې راځي چې د نسبي عدد

او مساوات معنی پیدا کوي
لکه لس گون، سل گون.

گونې : د تار گونجی چې د
کاغذ یا کتې د نچې نه تاو

کړه شوې وي.

گونته : د پښې رابړ غولو په
صورت کښې درنگانه

سترگه، د راغبرگې کړې
پښې سر، گونده.

گونجی : د تارونو گولی،
خرخی یا اتیرن چې تارونه

پرې خيژي،

گولډ : یو قسم سلېن ناکه
ماده چې له ونو حاصلولی

شي. سریش، سریش.

- گونڊيمال** : گنڊيم،
 گونڊيم ڏوٻاره غوبل ڪونه.
- گونگ** : له قوت گويائي
 محرومه، هغه ڇي خبري نه
 شي ڪولے، گونگے، گونگا،
 گونگو.
- گونگت** : يو تور رنگ
 لرونڪي الونوڪي حشره ڇي
 تعلق ۽ ڏکندگي سره وي.
 تڪ تور او چالاڪ لنڊيم
 سره.
- گونگي** : يو سور رنگ
 لرونڪي وڙه حشره ڇي ڏ
 سڙو پائي خوري.
- گونگرو** : جرس، گنگرو.
- گونگري** : ڏ جوارو چنو
 وغيره بشولے شوې دانې،
 چولي.
- گونگورم** : ڏ انگورو
 غنچڪ، غوشه، خوشه.
- گونگه روڙه** : مڪمل
 خاموشي، ارادتاً خاموشي،
 بيخي خبري نه ڪونه.
- گونگي** : ڏ گونگي مٺڻ.
- گونگے** : يو قسم مارغھ ڇي
 عام طور سره سيرة گنلے شي.
 بوم، آلو.
- گونلي** : بوري، بوجي،
 گونڊيم، غونڊيم.
- گونيا** : ڏ گنڪارانو ڏ لڙڪي
 يوه پيمانہ ڇي ڏ ديوال
 ڪوڊوالے او سمولے پري
 معلومولے شي. هغه خيز ڇي
 پري ڏ بل خيز اصلاح ڪولے
 شي. ڏ گوتي هغه حصہ ڇي
 غم پڪڻي ڪينودے شي.
- گونلے** : ڏ سپري په شان يو
 چينجے ڇي په غله دانه ڪڻي
 پيدا ڪيري او غلې ته نقصان
 رسوي.
- گوہ** : هغه درز يا چاود ڇي په
 لڙڪي ڪڻي ڏ خيرلو ڊپاره
 وکے شي. په لڙڪي ڪڻي ڏ
 پائي ور ڪولو چاود.
- گوهر** : مرغلره، مرواريد،
 قيمتي ڪاٺے، جوهر، اصل،
 نسل، ماده، ذات.
- گوھري** : ڏ قيمتي ڪاٺو، ڏ

ملغلرو، جوهری، د گهر په
شان.

گویا : وینا کونکې، خبرې
کونکې، ښه تقریر کونکې
گویا : غوندې، لکه، هوبهو،
مانند، جوړې، بالقرض

گویایي : خبرې، د وینا
طاقت، د خبرو کولو قوت

گوټی : غنډسکه، پښوس،
هر یو غونډی خیز.

گهواره : خانگو، زانگو،
گهیخ : د سحر وخت، سحر
سبا.

گهه گهه : کله کله، کله
نا کله، گهه گهه.

گي : لاحقہ چې د بعضي
صفتونو په اخر کېږي په راتلو
اسم جوړوي لکه زنده نه
زندگي وغيره.

گیا : د خاورو خوراکه،
وابنه، گیاه.

گیپ : سمدستي، په
ساجری کېږي، گپ شپ،
اچانک.

گیتی : دنیا، جهان، عالم.

گیتی : له پوندې نه بره

دواړه طرف ته د پښې راوتلي
هډوکي، وړوکي خیز، هغه
وړه غونډی لوټه چې د چيلم
په توپي کېږي ایښو شي. د

شطنج مهره، گوټ، گیتي.

گیتي : وړوکي غونډی
کانی، گیتي.

گیج : گنگس، بیهوشه.

گیجی : د هډوکي مغز،
جغز، جزغی، پوڅه.

گیلر : د سپي په شکل یو
خنکلي خناور، شغال، بزدل،

ډرن.

گیلر سینگې : یوه کلکه

غوټه چې د گیلر له تندي نه
ویستې شي د کومې په حقله

چې دا مشهوره ده چې دا د چا
سره وي نو هر خواهر شری

پوره کیږي.

گیلر واده : په ممر کېږي د

باران وریدو حالت.

گیر : نیونکې، گیرونکې،

بي وقوف، هغه څي د خپلي
بنځي د ناڪاره كارونو نه د
خبريدو باوجود سترگي
پټوي، پروا، دله، دووس،
نامرد، هيجر، خصي، بزدل،
ډرن.

گيلدي خور : ډير غټ کم
عقل، احمق، بي وقوف.

گيلو : ډير خوراک کونکي،
خيتو، گيله ور، گيلو، ډير
خوراکه.

گيله : خيته، نس، حمل،
اميد، اميند.

گيلوي : د فصل، وښو،
خشاک، وغيره يو خاص
مقدار څي په وندني تړلي
شوي وي.

گير : نښتي، گرفتار، نيولي
شوي، اړ، اخته، مبتلا،
اوريدلي.

گير پير : اخوادينخوا،
دوکه، د هوکه، چل، فريب
گير چاپير : چار چاپير، هر
طرف ته، گيرد چاپير، گير

لاحقه لکه توښه گير، ارمان
گير.

گيلاس : د الو بالو د ذات يو
قسم خوږه ميوه. د پرونس د
خاندان يوه ونه. ارغنجال.

گيلټ : د سرو سپينو او
زير و په شان يو دهات څي د
وسپني کورني ته زيات نژدي
وي.

گيله : شکوه، شکايت، کله،
گيله من : هغه څي گيله ي
وي، گيله لرونکي. گيله مند،

گيلده : هغه ټکونه څي په
ستن او تار کېږي وغيره له
ور کړي شي.

گينگرې : وړوگي کونکرو،
گيډل : د بون تار تيريدل،
بونلې کيدل، گنډلې کيدل.

گيل : بون يا تار تيرول،
بونل، گنډل،

گيت : دروازه، ور، پاتک،
لاره، د دوو غرونو په منځ
کښې تنگه لاره.

گيدمې : کم عقل، احمق،

چاپیره.

گیرول : نښلول، نیول، قابو

کول، بندول، گرفتارول، اخته

کول، اړ کول.

گیره : احاطه، دائره، کرښی،

حلقه، ولقه.

گیریدل : گرفتاریدل، نیول

کیدل، ایساریدل، بندیدل،

تر لږ کیدل.

گیس : د تپوس او مائع په

علاوه د مادې هغه قسم چې نه

ی معین حد وي او نه حجم خو

بیا هم هر قسم مکان ډکول

شي د مادې دریم حالت، د

سوریدلو په کار راتلونکي

بخارات.

گیسو : لور، لور، ویښته،

کمځی.

گیل : لاره، سرک، دریږ،

تانګې وغیره د پلونو جوړه

کړې لار.

گیلن : د مائع دپاره

پکاریدونکې یو په ناپ لوبښی

چې تقریباً د دوه سوه او لسو

چټاکو برابر وي.

گینه : شپېته منڼه، گری.

گی : د غونډي ستن. هغه

غټه ستن چې پورې یا غونډې

وغیره پرې گډلې شي. یوه

لاحقه چې بعضې اسمونو سره

په راتلو اسم تصغیر جوړوي

لکه کوتگی، لوټگی.

گر : یوه لاحقه چې د بعضې

اسمونو سره په راتلو اسم

تصغیر جوړوي لکه غرنه

غرگر، تېر نه تېرگر وغیره.

ل : (لام) د پښتو د حروف

تهجي د پتي څلور دیرشم

حرف. په ابجدو کښي

دیرش (۳۰) عدده دي.

لا : اوسه پورې، تر دې

وخته، کله، کله پورې، لیا.

دویم، زیات، پرې د پاسه.

لاپړن : لاپي کونکې، لافرن،

لاپو، ډوزمار، لپرو،

لاپه : ځان ستاینه، ځان

ښودنه، ډوزه، پوته، باده،

لافه.

لاتو : یوه وږده لکۍ

لرونکې مرغۍ.

لاتین : درنا یوه آله چې

باتي ته ئ له هوا د بچ کیدو په

غرض شیشه لگولې شوې

وي.

لاثاني : بې مثله، بې نظیره،

یکتا، چې سیال ئ نه وي.

لاجواب : لاخواب،

خاموش، غلې، چپ، مغلوب،

عاجز، چې خواب وړ نه کړي

شي. دروغژن، بې مثله، لاثاني

چې جواب ئ نه وي.

لاچار : ناچار، لاچار

مجبور، بیوسه، محتاج.

لاچي : یو قسمه خوشبو دار

بوټي او د هغه دانې.

لاحقه : هغه کلمه چې د بل

لفظ سره وروستو لکي او په

معني اثر پرې باسي. لفظ

پسي لگیدونکې کلمه.

لادباد : طاقت، قوت، زور،

توان.

لار : لاره، ليار، لياره. د تګ

ځای، هغه ځای په کوم چې

تګ راتګ کولای شي.

سرک، رو. قاعده، طریقه،

رسم، اصول، اسلوب، د سر

دوښتو په منځ کښي کرښه

لارښود : لار ښودونکې،

رهنما، لار سمونکې.

لارغه : ډیل، خنډ، تاخیر

وړاندې تیر شوی.

لاروم : لارو، لارې. په

لار تلونکې، نااشنا، راهرو،

پردې،

لاره : وگورئ لار.

لاره چاره : روگودر، حل.

تجويز، هوار، بندويست،

غور، تعلق، راشه درشه،

رورگار ساتنه، مره ژويدي.

لاري : په تيلو چليدونکي

لور کياد، چکره، بس،

ترک.

لار : سلسله، قطار، د غاري

کال، اميل.

لاره : دخلي اوبه، لعاب،

توکاني.

لار : هغه لړگي چې په

کوټه اچول شي. لهر، ډاگه،

لازم : وروستو لگيدلي،

نښتې. فرض، ضروري، په

گرامر کښې هغه مصدر چې

صرف فاعل لري.

لازمي : ضروري، واجب،

فرض، خامخا، بالضرور

لازوال : هغه چې زوال نه

لري. هميشه پاتې کيدونکي.

لاس : په انساني بدن کښې

له اوږې نه د منگلي تر گوټو

پورې حصه چې انسان پرې

کار کوي. د مټ، منگل او

څنگل شريک نوم. دست،

بازو، طاقت، قوت. استعداد.

لياقت، قابليت. د نيم گز

مقدار، وار، خل.

لاسکي : د څه څيز د نيولو

خام، موټي، لاستي، دسته،

چومبي، چمبر.

لاس ليک : دستاويز.

اقرارنامه، دستخط.

لاسه نيوه : بيعت، مريدي،

د چا مريدي اختيارونه، لاس

نوم، فاتحه، د مري دعا.

لاش : مړ وجود، مړ شوي

بدن، نعش، ميت، مړ،

مorde، لاش.

لاشعور : پټ عقل، عقل

مخفي.

لاشه : لياشه، لياشه، لشن،

لشکه، لاشه، ليشه، لسه. د

مچي، دمبري يا لرم وغيره

هغه تيره ازغې چې دشمن له

پرې ټک ورکوي. د غنمو

لال : پرتو غايش. هغه څوڪ

چې خبرې نه شي كولې،
گونگ، گونگې، ترترې،
چارۍ.

لالا : پلار، مشرور وريسا

اوبښي ته د خطاب کلمه.
صاحب، معزز، جناب،
بښاغلي، د هندوانو خطاب.
بښيا، ساهو کار، خوږ، گران،
عزيز، سخر، خسر.

لالج : حرص، طمع،

ليوالتوب، رشوت.

لاله : يو سور رنگ گل چې

په منځ کېنې ئ تور داغ وي.

لام : د فوخ يا پلټنې

مجموعه. د جنگ په نيت د

فوخ غونډه، د جنگ تياري.

لامبا : لامبل، غسل کونه، په

وجود اوبه تيرونه.

لامبل : لامبل، غسل کول،

په ټول وجود اوبه تيرول.

لامبو : په ژورو اوبو کېنې

د گرځيدو يا تيريدو فن،

لامبورن : لامبو وهونکې.

اورېشو وغيره د وږي نرۍ

ازغې. د کب په وجود کېنې

نرۍ تيره هډو کې. بدخوي،

بدعادت.

لاعلاج : لادوا، هغه چې

څه حل ئ نه وي. لاينحل.

لاعلم : هغه چې علم ورته نه

وي. نه پوهيدونکې، ناخبر.

لاعلمي : ناواقفيت، بې

خبري، ناپوهي.

لاغر : کمزور، ټپ،

نرۍ نروچکې.

لافاني : هغه چې نه فنا

کيږي.

لاگ : له چينجو پيدا

کيدونکې يو قسم سليبناکه

ماده چې عموماً د بنگړو

جوړولو او مهرولو لگولو په

کار راوستې شي.

لاکړه کاکړه : د ماشومانو

يو مرض چې په وجود پکښې

سرې سرې دانې راوخيزي.

لال : يو قسم قيمتي کاڼۍ،

لعل، سور رنگې.

هغه څوک چې لامبو ۍ زده وي.

عرق، اوبو ورپه، ضائع، توي.
لاټبريري : کتب خانہ، دارالمطالعه.

لامس : ګوتي ورورونکې، مس کونکې، په ګوتو ورورلو معلومونکې.

لائسنس : اجازت نامه.

لانجه : مسنله، پيښه، جنجال، مصيبت، شخړه، ربره، جګړه، پيچيده خبره، تاؤ راتاؤ خبره.

لائق : مناسب، موزون، قابل، جائز، درست، سم، صحيح، اهل، جوګه.

لاندينې : هغه چې لاندي وي، ښکته.

لايه : تش، خالي، وزګار، هسي، ليه، خوشې، ايله.

لاندي : کوز، ښکته، زير.

لب : شونډه، ژي، غاړه، ډډه، طرف، اړخ، ساحل، د درياب غاړه، حاشيه، بلي.

لاندي باندې : ښکته والي پورته والي. تعلق، راشه درشه، واسطه، شخړه، ربره، تنباغه، کمې زياتي.

لباس : جامې، کپري، پوشاک، شکل، وضع، ډوله

لاوارث : هغه څوک چې وارث نه لري.

لباسي : رياکار، ټګڼ، دوکه باز،

لاون : زيرې شوملي، انگولې، ترکاري، کري، سالن، سالن، پنځکړې.

لبريز : ډک، تر ځلي ځلي ډک،

لاهم : تر اوسه، لا پورې، نور پرې د پاسه.

لبليو : د تپيرو د قسم يو بوټي چې چيني تړي ويسترې شي، چغندر.

لاهو : اوبو ډوب کړې

لپه : د څه څيز د ناپ کولو يا راچولو دپاره راغونډ کړې

د اړه غبرګ چوڼګه.

- د دواړو غبرگو چونکو مقدار.
- لټار** : چڅني شوم، پانمال، تس نس، اخته، نښتې، ککړ، تبا، برباد، وران ويچار.
- لت پټ** : لت پټ، لتولې، چان کرې شوم، په هر اړخ کتلې، گډوډ، دانه دانه، لت پټ، لړلې، ککړ، خراب، په بد حال.
- لټه** : زړې جامې، زور لباس، کيندرې.
- لت** : دارټ يا د گمانی يوه پرزه چې څرخ پرې جوړلي. محور، د مار غانو يا گيدرانو نيولو پر که، دام.
- لت پټ** : اړولې شوم، رااړولې شوم. اړخ په اړخ کتلې شوم، لتولې شوم، لت پټ.
- لټر پټر** : الا بلا، بلا بتر، يو څه بل څه. مختلف څيزونه.
- لټکه** : د مار يو قسم، دوه سړي، لنډی.
- لتول** : معلومول، کتل، لټون کول، دراپيدا کولو، کوشش کول، تلاش کول.
- لټون** : تلاش، ډډون، معلومونه، کتنه، لټه، راپيدا کونه.
- لټه** : د لت مؤنث، ناراسته، سسته، نارامه.
- لټيدل** : ناراستيدل، سستيدل، راپيداريدل، راپاخيدل.
- لټو** : کمينه، رذيل، لوجه، کم اصل، بې شرم، بې حياء، لوجه، لټک، لنډوړ، سپين سترگه.
- لټک** : پوست والی، نرمي، د څه څيز په نزاکت سره حرکت کونه، د اجسامو د غځيدو، کړيدو، راغونډيدو او بيرته خپل حالت ته د تلو قوت. کړوالی، خم، کوږ والی.
- لټاظ** : نظر، مخ، خاطر، شرم، حياء، مروت، سړيتوب، خيال، پام، پرهيز، احتياط،

- توت. ارزان، کم قیمتہ،
 سپک، د ادني درجي، لاندي،
 پاتي. مغلوب، ماتي خورلے،
 شکست خورده.
- لوزان** : لوزان، رچ،
 ريورديدنه، رپ رپے، لڙخپ،
 لوزه، لوزش.
- لرغون** : وړاندي،
 مخکښي، وړومبي.
- لرغولے** : وړانديښي،
 مخکښيښي، زور، وړومبي،
 پخواني.
- لرگي** : دونو يا بوتو کلکه
 حصه چې د سوځولو او تعمير
 د کارونو دپاره استعماليري.
 چوب.
- لړل** : سره کيدل، په قبضه
 کښي کيدل، ساتل، شته
 کيدل، سره موجود کيدل.
- لړوکي** : د لور اسم تصغير
 وړوکي لور.
- لړي** : جدا، بيرته، په ډيره
 فاصله، بعيد. اخوا، ډډي ته،
 ورک، پناه.
- توجه، غيرت.
- لحاف** : له مالو چو ډکه
 پرستن، نالي، نيالي.
- لحد** : قبر، مزار، کور، د قبر
 په منځ کښي هغه ژوره کنده
 چې مړي پکښي ايښودے
 شي.
- لحظه** : دوخت معمولي
 حصه، ساعت، گري، شيبه،
 دم.
- لختي** : لښتي، پتو ته د اوبو
 د تلو لار، وره نري وله.
- لد** : له پړونه جوړ خادر،
 چې د څاروي بار يا خټه
 پکښي تړلے شي، ترنگن،
 کورے، گرلسه، باز.
- لذات** : دلالت جمع،
 خوندونه، مړي، ډانقي
- لذائد** : دلالت جمع،
 خوندونه، مړي، ډانقي.
- لدت** : خوند، مزه، ډانقه.
- لذيد** : خونده ور، مزیدار،
 خوش خوند.
- لر** : ښکته، لاندي، کوز،

لرم : د څاروو معده.

لرم سوهر : د څاروي

معهده او د گيډې دننه نور

مختلف قسمه اندامونه لرم،

کولمې، پرپوس وغيره. لټر

پټر. فصول او بيکاره

څيزونه.

لر : هغه تار چې گريوان پرې

راتول وي. هار، اميل، لار،

ول، گونجه، سلسله، قطار.

لر زيدل : رپيدل، رچيدل،

لر زيدل، ريريدل، وار حطا

کيدل، ويريدل.

لرل : گډول، گډوډ کول،

اړول رااړول، گنده کول، په

ختو يا بل څيز ناولې کول،

شور پور کول، ککړول، په

څه سازش کيښي شريکول.

لرمون : لرمين. د گيډې

دنه حصه. لرمابښ، باطن،

دنه، زړه، روح.

لرمه : يو قسم سره دانه چې

په وجود راخيږي.

لره : خږه، گوره وريځ،

دوند، گرد.

لره : سلسله، قطار، لر، لري.

لره : غرخيدلې، غرخولې

شوم، پريوتې.

لري : سلسله، قطار، لر.

اميل، هار، ضمن، باره، حقله.

لرو : پوتې، کم، معمولي،

قليل

لس : د نهه او يوولس تر

منځ عدد. عشره.

لسان : ژبه، وينا، بيان.

لسانيات : د ژبې د تاريخ

علم، د ژبې د ابتدا ارتقا او د

تشکيل د قانون علم.

لستولې : د قميص، کوټ

وغيره هغه حصه چې لاس

پکښې پټ وي. د قميص له

لاس نه چاپيره حصه، آستين،

لسگون : د لسو روپو

نوټ.

لسي : نرم شوده يا شوملي

چې اوبه پکښې گډې کړې

شوي وي.

لشکر : لښکر، فوځ سپاه،

- لطفه** : بڼه خيز. د خندا
 خړه، دلچسپه خبره،
 شکوفه، نا اشنا، عجيبه.
لعاب : لارې، توکاني، په
 خله کښې دننه موجوده نمي.
لعت : ملامت کونه، رڼنه،
 غندنه، بد وښه.
لعتي : هغه چې لعنت پرې
 وويلې شي. رتله شوی،
 مردود، لعین.
لغات : د لغت جمع. الفاظ،
 ژبې، هغه کتاب چې پکښې د
 يوې ژبې الفاظ او د هغو معني
 ليکلې شوې وي. فرهنگ،
 ډکشنري.
لغت : ژبه، لفظ، هغه کتاب
 چې پکښې الفاظ او د هغو
 معني درج وي. فرهنگ،
 ډکشنري.
لغته : لته، لکته، ډټه، په پښه
 کوزار کونه، لگد.
لغړ : بربنډ، لوڅ، بې حيا،
 بې شرم، شاهين، لنډ وزر.
لغزش : پښې خونيدنه،
 گڼ خلق، ډير خلق، د ډيرو
 خلقو ډله.
لشمکه : ورانه او چالاکه،
 نحره بازه، لک لکي،
 لشمکي، شوخه.
لښتي : د غوړو يو کالې،
 والي.
لښتې : فصل يا پټو ته د
 اوبو د وروستو لار، لخته،
 وړه نړۍ وله.
لښکري : د لښکر سره
 نسبت لرونکې.
لطاقت : پوست والی، نرمي،
 نراکت، ښائست.
لطائف : د لطيفه جمع.
لطف : عنايت، پيرزو،
 مهرباني. بڼه والی، خوښي،
 پوست والی، نرمي، مزه،
 خوند، لذت.
لطفاً : په مهرباني، از راه
 کرم، په مهرباني سره.
لطيف : نرم، نازک،
 پوست، صفا، روڼ، پاک،
 پاکيزه، خوندناک، مزيدار.

- پريو تو ته نژدي کيدنه، خطا، غلطې، گمراهي.
- لغو** : پوچ، بې فائدي، بې هوده.
- لغوي** : لغت سره منسوب، لفظي، د لغت، د ژبې.
- لغويات** : فضول خبرې، بې هوده عمل او حرکتونه.
- لغافه** : پاسنه پوت، خول، د کاغذ غلاف چې خط پکښې سندولې شي. ظاهري سامان، د ځان بندونې سامان. د مري له وجوده راټاوونکې سپينه کپړه.
- لفظ** : کلمه، له خلمې راوټونکې خبره. ټکۍ، توره.
- لفظا** : په لفظ سره، د لفظ په اعتبار سره.
- لفظي** : د لفظ سيره منسوب. اصلي، حقيقي، نموي.
- لښک** : لوچه، بد عمليه، لوفېر، بدمعاش، هغه څوک چې جيب يې خالي وي.
- لښک** : ديدن، ملاقات، ليدنه.
- مخ، څهره، شکل.
- لقب** : د څه خاص صفت په وجه ايښودلې شوی نوم.
- لقمه** : نورې، نمرې، نواله، قې، کپه.
- لک** : نيغ، وچيت، ولاړ. سل زره، لاک، هغه داغ چې د سوزيدو په وجه په بدن پاتې شي. وړانې خبرې، بکواس، د سپي غبار، بې وقوف، کم عقل. بې هنره، زړې جامې، زور لباس.
- لک پتي** : د لکونو روپو خاوند.
- لکچر** : سبق، درس. وعظ، تقرير، زباني تقرير.
- لکچرار** : درس ورکونکې، مدرس، سبق بنودونکې، واعظ، تقرير کونکې.
- لکړه** : نړۍ وچه ونه، چوکه، لنډې لېښته، د جنډې ورده ډنډه.
- لکشوه** : هوسۍ، نرکشه، لکه بنويه.

- لکلمه** : د کنائتو د منځ هېډو کړې ، هغه هېډو کړې چې د مقعد د پاسه ختم شوي وي .
لکموړې .
- لکنت** : تر ترې توب ، په نښتې ژبه خبرې کونه ،
لکه : غوندي ، په شان .
- لکیدل** : وچتيدل ، نيغيدل ،
ودريدل ، ولاړيدل ، نصب کيدل ،
- لکي** : د خنارو د ډونگي د پاسه د بدن نه تيرې هغه وروستی حصه چې عام طور سره پرې خنار له خانه مچان شري . د مارغانو وروستی وړدي بڼې . وروستی حصه .
انجام ، پېچلک
- لگام** : واگې ، لغام ، عنان ،
لگاؤ : گورار ، صرب ، کيل
لگته : لته ، لفته .
- لگه** : د سيلاب لاره ، خوړ ،
د سيلابي اوبو لاره .
- لگښت** : خرڅ ، لگښت ،
مصرف ، لگد .
- لگن** : تعلق ، نسبت . شوق ،
مينه ، عشق ، محبت . ساعت ،
گپړی ، وخت ، واده ، د واده نيټه ايښودنه د واده تاريخ او وخت مقرر و نه . د نمر د حمل په برج کښې د تلو ساعت . د اوړو اخښلو لوبښې ، ښانک .
- لگول** : نښلول ، سره يو ځای کول ، سمول ، ترتيب سره ايښودل ، خرڅ کول ، صرف کول ، بللول ، لمبه کول ، مقررول ، لگيا کول ، اخته کول ، حاملول ، بلاربول ، نصب کول ، ورپورې کول ، منسوب کول ، تړل ، په داؤ ايښودل ، نال کول ، کرل ، ورپسې کول .
- لگيا** : اخته ، اړم ، مصروف ، مشغول .
- لگيدل** : خپلو کښې سره جنگيدل بليدل ، نښتل ، گډولی خوړل ، گوزار خوړل ، زخم خوړل ، صرف کيدل ، مقرريدل ، فاعل کيدل ،

کونه. له فصل نه وابسته
ويستنه، فصل رنگه کونه،
صفا کونه. کوشش.

لم : د گډ وروستی حصه، د
گډ پلنه لکۍ.

لامبا : غسل، خان پاکونه،
لامبا، په بدن اوبه تیرونه.

لامبر : نمبر، درجه، منصب،
مرتبه، عهده، وار، نوبت،
پیره. شمار، شمیره، تعداد.

لامبول : غسل ورکول،
پاکول، د بل په بدن اوبه
تیرول.

لامبه : د اور شغله، غرغډه.
تاؤ، گرمي. یو قسم مرض
چې پکښې د وجود د تاؤ په
وجه په بدن سرې سرې دانې
راخیږي.

لامخه : د ورې تفر، قالین،
بستره.

لامحه : لحظه، ساعت، لږ
وخت.

لامدول : تر کول، لوندول،
خوشتول.

ارامیدل، اثر انداز کیدل،
موافقت پیدا کیدل، نصب
کیدل، سمیدل، پسې کیدل،
منسوب کیدل، ترلې کیدل،
په داؤ ایښودلې کیدل، نال
کیدل، کرلې کیدل،
زرغونیدل، شین کیدل.

لل : هغه څوک چې خبرې
نه شي کولې، گونگ،
گونگۍ.

للمه : باراني زمکه، هغه
زمکه چې د باران په اوبو
سیرا بیږي. للمي.

للمي : د للمې فصل، باراني
فصل، هغه څوک چې
گوزاره ئ د للمې په زمکه
وي.

للو : یوه کلمه چې مور ئ
بچي ته د وده کولو په غرض
وايي.

للوپتو : خوشامنده،
چاپلوسي. په مشکله گوزاره
کونه.

للون : فصل ریښه، فصل لږ

- لمده بل** : لنده بل بگلے ،
انڀرولے ، سالن ، ترڪاري ،
رطوبت ، لونڊوالے .
- لمري** : د خوراڪ خلي ته
اڇوڪے مقدار . نمري ، نواله ،
کپه ، لقمه .
- لمس** : گوتي وروڻه ، خه
خيز سره لاس لکونه .
- لمسول** : د بل خلاف
رپارول ، د بل خلاف بدي ته
اماده كول ، تحريڪ وركول ،
لمسون كول .
- لمفري** : منت زاري ، فرياد ،
ڙپا فرياد ، واويلا ، جھي
سوري .
- لميت** : تاخير ، ايسارتيا ،
خند .
- لمن** : د قميص لاندینی
خوڙنده حصه جولي ،
خولي . د خه خيز غاڙه ياڙي .
- لنڊ** : دور د متضاد ، کوتاه ،
مختصر ، نزدي ، قريب .
- لنڊهارے** : د تنگ ڙهه
خاوند ، تنگ ڙهے ، زر غصه
- کيدونکے** ، د خود غرضي
دوستي کونکے ، خپل مطلب
دپاره دوستي کونکے .
- لنڊور** : لويه لنڊه لرونکے .
لنڊه ور .
- لنڊيز** : خلاصه ، اختصار .
- لنڊي** : يو قسم مار ، دوه
سري ، لتيکه ، کور مار .
- لنڊي** : د پښتو د اولسي
شاعري يو صنف چي
وږو مبي مصرعه ي لنڊه وي .
تپه .
- لنڊي** : کم قد لرونکے ،
پښتکے . بونڊي ، لکي
پريکڙي .
- لنگ** : هغه کپڙه چي د
پرتوگ په خام له وجود نه
تاوهلے شي ، لنڊوٽ .
- لنگر** : د قافلي دودريدو
خامے . د وسپني زنخير يا
رسي چي د کشتي دودرولو
په غرض په خه مضبوط خيز
پوري ترلے شي . هغه خامے
چرته چي ملنگانو او فقيرانو

- له خيرات ور کولے شي. هغه
 روټی، چي په فقيرانو او
 مسکينانو خورولے شي. د
 لويو خلقو باورچي خانه، د
 خيمې لويه رسی، د پهلوانانو
 لنکوټ، د ملا لانديني حصه،
 کناتي، ډونگه، وزن، بوج،
لنګر خانه : د لنګر د
 تقسيميدو ځاي، خيرات خانه.
لنګری : د مسالې، چټنې،
 نسوارو وغيره د ټکولو
 لوبښ، چټو، بغري، برغي.
لنکوټ : وړو کي لنګ
 چي ملنګان يا پهلوانان ي
 اچوي، جانګي، کچي،
 لنکوټي.
لنکوټي : وګورئ لنکوټ.
لنګه : هغه بنځه يا ماده
 حيوان چي بچي ي زيږولے
 وي، لنګر ته. هغه ماده
 څارو چي ي پکښي وي.
لنګيدل : بچي راوړل،
 بچي زيږول، ډيريدل، له لوي
 سرمايي ډيره ګټه اخستل،
 خبره وړديدل، زياتيدل.
لو : فصل ريښه، د فصل ريښو
 کار، د انګور خانګه، خيلي.
لواحق : د لاحق جمع،
 خپلوان، رسته دار.
لواحقين : د لواحق جمع،
 خپلوان، رسته دار.
لوار : د هوار ضد، شل،
 لوړ ژور، ستخ، سخت، غير
 مهذب، بي ډبه.
لوازم : د لازم جمع،
 اسباب، سامان، ضرورتونه.
لوازمات : د لازم جمع،
 وګورئ لوازم.
لوبان : د يو قسم ونې
 خوشبودار چير.
لوبغارمې : لوبه کونکي، په
 لوبه پوي، ماهر، استاذ، په څه
 کار پوه.
لوبول : په لوبو کول،
 مشغلول، په چا په چل ول
 خپل کار کول، آله کار
 جوړول، پيسې په داو
 ايښودل، په پيسو جواړي

کول.

لوبه : تماشه، ننداره.

مشعله، د شغل کار، سيل،

اثر، د خټه خيز له اثره پيدا

شوې خبره يا کار.

لوبه : د پښتو اولسي

شاعري يو مشهور صنف، د

اولسي سندرو يو قسم.

لوبته : د زنانو د سر خپوتنه.

لوت : ناراست، مست،

لټ.

لوت : کاغذي سکه، نوټ.

لوت : تباهي، تالان، ظلم،

غارت، ډاکه، تباہ شوې، تالا،

تاراج.

لوتکې : يو خاورين غونډۍ

ژور لوبنۍ چې د اوبو څښلو

او د اړت نه د اوبو راويستلو

دپاره پکارولې شي.

لوتل : تباہ کول، تالا کول،

غارت کول، تاراج کول، په

زور اخستل، په ظلم اخستل

لوتمار : تباهي او تالان،

ظلم، غارت، ډاکه.

لوته : د کوزې په شان خو

له کوزې نه لږ وړوکه د اوبو

لوبنۍ، لپټه.

لوته لوته : دانه دانه،

غونډاري غونډاري، بيل بيل.

لوتيدل : تباہ کيدل، تالا

کيدل، په زور اخستل کيدل،

لوچ : کم اصل، کمينه،

لجر، لوفر، فضول، بداخلاقه،

لوچک،

لوخ : بيخي لغړ، بربنډ،

لوخ لغړ : لوچ لغړ، بربنډ

لغړ، بيخي بربنډ.

لوح : د ليکلو تختی، د قبر

د سر کائې، شناخته، سر

ورق، د کتاب پاسنه مخ.

لوخړه : لوخړه، ډير لوکه،

ډډوزه، تباہ، برباد، تالا.

لوخه : د ميزري په شان يو

قسم وابنه چې هم د ميزري

کار ترې اخستې شي.

لود : وزن، بوج، بار.

لور : د فصل يا وښوريلو

يوه آله. طرف، اړخ، ډډه،

- خوا، لورم. بنه سلوک،
رواداري، مهرباني.
- لور :** دخوي ضد، زنانه
اولاد،
- لور :** وريغ، وچت، دنک،
بلند.
- لور :** کوتک، پيره ډنډه،
ډانگ، ډانگه.
- لورول :** وچتول، جگول،
قد زياتول، ترقي ورکول،
عزت ورکول، درناو
ورکول، درنول.
- لوره :** وچت خام، ډبه،
بلند خام، لورواله، بلندي.
- لوره ژوره :** دلور ژور
مؤنث. د ژوند تاوده ساره،
خواره تراخه.
- لوريدل :** وچتيدل، جگيدل،
دنکيدل، قد زياتيدل، ترقي
کول، مخکينې کيدل، عزت
کيدل، درناو کيدل.
- لوره :** د خوراک خواهش،
ولوره، اشتها، نهره.
- لوست :** يو ليکله يا چاپ
- شوم شے ولاړونه، پاڅونه،
مطالعه، لست.
- لوستل :** گرځول، مطالعه
کول، لستل، لست کول،
- لوشل :** د ماده څاروي نه بڼه
راويستل، لوغل، لويشل.
- لوښتل :** له بيخه ويستل،
نړول. منډه کول.
- لوښه :** هغه څيز چې بل څيز
پکښې اچولې يا سمبالولې
شي. ظرف. اصل، فطرت.
- لوږ :** قول، اقرار، ژبه،
وعده.
- لوږنامه :** هغه ليک چې
پکښې د څه خبرې يا کار
اقرار يا ژبه وکړې شي. اقرار
نامه.
- لوږون :** په لوگو تور شوم،
نيم سوزيدلې، بدنصيب، کم
بخت، سپاه بخت.
- لوکات :** يو قسم زير رنگ
لرونکي ميوه.
- لوکوټي :** لوشان، لکوټي.
- لوکي خانه :** د لوکي دوتو

- لار، موري، روزن.
- لوگه** : د سوزيدو له عمل نه پيدا كيدونكې هغه كثيف بخارات چې په بره خيژي، لوڅره، دوند، دود.
- لولپه** : ډير زيات سوريډلې، ستي پتي، د ليو نتوب تر حده د څه خيز مشتاق.
- لولور** : فصل ريښه، لوكونه، كار، مشقت، محنت، خوارۍ. تبا، تالا، برباد.
- لولول** : درس ور كول، په بل لوست كول، لوستل، لوست ورزده كول.
- لولۍ** : ډمه، فاحشه، بدكاره بيځه.
- لومبر** : د كيدر په شكل د يوه مكار ځنگلي ځناور نامه. لوړ كم عقل سړى.
- لونډ** : تر، خړشت، نمژن، نمناك.
- لونډ خوشت** : بېحې لوند، ډير نم لرونكې، ټول لوند.
- لوندول** : لمدول، تر كول، خوشتول، خشتول.
- لونديدل** : لمديدل، تر كيدل، خوشتيدل.
- لوندۍ** : نساوډه كړې، هغه خلمه چې لاي واډه نه وي كړې.
- لونگين** : د لونگوا ميل. يو قسم پسول چې په غاړه كښې اچولې شي.
- لوهار** : د وسپنې څيزونه جوړونكې، اينگر، پښ.
- لوئ** : وړد، پېر، مشر، ارت، لوړ، دنك، وچت، عظيم، عزتمند، بزرگ.
- لوئيدل** : غټيدل، وړديدل، پيريدل، لوړيدل، وچتيدل، جگيدل، ارتيدل، خوريدل، زياتيدل، عظمت موندل، عزتمند كيدل، بزرگيدل.
- لويدل** : غرخيدل، پريوتل، كميدل، لړيدل.
- لوپړند** : تيار خور، مفت خور.

- لوپشت** : د لاس په بيخي خواړه حالت کيښي د کتې گوتې له سره د قچې گوتې تر سره فاصله. لپشت.
- له** : دا حرف هميشه د "نه" معني ورکوي لکه له بازاره، د بازار نه.
- لهجه** : د الفاظو اواز، تلفظ، د وينا طرز، د خبرو انداز.
- لهذا** : دې د پاره، ځکه، پس، ترو.
- لهر** : د اوبو خوځيدنه، چپه، شوق، ولولسه، وهم، خيال، وجد، جنون، ليويتوب، دوره، د بيماري جوش، سوز، تاؤ، خواهش، د جماع جوش، کوروالي ته زړه کيدنه.
- لهه** : هغه صفا نرمه خټه چې د سيلاب بهيدونه پس په سيلاب بهيدلي ځاي پاتې شي.
- لياقت** : قابليت، تکره والی، استعداد، خوبې، جوهر، بنه والی.
- ليت** : هغه غوړ لږکې چې د رڼا په غرض بلولې شي، ليتکې، شونتې.
- ليتکې** : وگورئ ليت.
- ليجنه** : هغه سترگه چې ليج کوي.
- ليدل** : کتل، ملاحظه کول، ملاقات کول، غور کول، خيال کول، زغمل، تيروول، برداشت کول.
- ليلېر** : مشر، رهنما، قائد.
- ليک** : تحرير، خط، د ليکلو انداز، طريقه.
- ليک دود** : د ليک انداز، طريقه، رسم الخط.
- ليک لست** : ليکنه لوستنه، د ليکلو او لوستلو کار، تعليم، ليک لوست.
- ليکوال** : ليکونکې، اهل قلم، محرر.
- ليکونکې** : وگورئ ليکوال.
- ليکه** : کرښه، نښه، نشان،

سرک، لار، روت، په پتي	خام، پتي،
کښې د تخم اچولو په غرض	ليچه : ليج، لاس، مړوند،
ايستلې شوم کيل. رسم،	ليچي.
رواج.	ليچي : يو قسم ميوه چې
لينده : له لړکي او رېر نه	ازغن پوستکې او خوړ خونده
جوړه يوه آله چې د غشي يا	لري.
کاهي په ذريعه پرې ويشتل	لير : قطار، سلسله، لين.
کولې شي.	ليړول : استول، ورروانول،
ليندي وال : ليندۍ	ليړدول.
لرونکې توبک.	ليشتينک : مندر، د قد
لينگارم : د زنگو	په لحاظ سره کم، کم قامتې،
پرتوک، هغه پرتوک چې	چينکې، تيتکې
زنګي ورته اچولې شوم وي.	ليکن : خو، مګر.
لينگته : په کشتي کښې د	ليکن : د ګډې درد،
پښې اچولو داؤ، لګتۍ.	ليلام : نيلام، د بولي په
ليه : وزگار، فارغ، بیکاره،	ذريعه څه څيز خر خونه.
فضول.	ليهة القدر : شېقدر،
ليبر : محنت، مشقت،	شوقدر، د قدر شپه، بزرګه
کوشش، مزدوري، کار،	شپه،
کسب، مزدور، کسبګر،	ليلي : توره، سکنه، شب
مشقتي.	رنگه، د مجنون (قيس)
ليټ پيت : لړلې، ککر،	معشوقه، د مجنون د محبوبې
الوده.	نامه.
ليټرين : د اودس ماتې	ليمن : ليمو، نيمبو، د نارنج

- د قسم یوه ترشه میوه. **لینگور** : غټ غټ لینگې لرونکې بنیادم. لویې لویې پنډې لرونکې بنیادم.
- لین دین** : ورکړه راکړه، روزگار، تعلق، لین دین.
- لیو** : نښتې، چمبر، د نښلولو کار، اخیر.
- لیوال** : ارزومند، مشتاق، عاشق، مټین.
- لیور** : د خاوند ورور.
- لیورڅی** : د لیور لور، د خاوند د ورور لور.
- لیورڅم** : د لیور څوم، د خاوند د ورور څوم.
- لیورې** : له خوړو او کونځلونه جوړ یو قسم د خوراک خوړې دانې، ریورې.
- لیول** : هوارې، هواروالې، د هوارې معلومولو آله.
- لیونتوب** : د لیونې کیدو حالت، لیونتیا، جنون، دیوانه توب.
- لیونتارم** : وگورئ لیون باگړې.
- لیونې** : په بڼه بدنه پوهیدونکې، پاگل، دیوانه.
- لیونې سږیلنې** : بیخي پاگل، بالکل لیونې، سخت عاشق، وریت پریت، ډیر زیات لیوال.
- لیوول** : دیوال کوټې وغیره له هواره خټه ورکول، اخیرول، د نرم لیتی څیز ته ورکول، نښلول، ورپورې کول، لیوه ول.
- لیوه** : یو خطرناک ځنگلي ځناور، شرمېن، گمرگ، خطرناک، هوسناک سره، ظالم سره.
- لیویدل** : په څه څیز باندې د نرم لیتی څیز ختل، اخیریدل، نښتل، ورپورې کلک لگیدل.
- لې په لې** : درپه در، لور په لور، هره خوا، سرگردان، پریشان، په بله ورځ.

- م :** (ميم) د پښتو حروف
 تهجي پنځه ډيرشم حرف
 چې د ا ب ج د و په حساب ي
 شمار څلويښت (۴۰) دى
- ما :** ضمير مفرد متکلم
مايين : تر منځه، په منځ
 کښې، دوران
- مات :** دروغ ضد، نيم،
 جاو دى، ټوکړې.
- ماتحت :** د لاس لاندې، د
 حکم تابع، نائب.
- مات گورډ :** ټوټې ټوټې
ماتم : مصيبت، غم، آفت،
 وير، واويلا.
- ماتول :** نيمول، ډکړې
 کول، ټوکړې کول، خوړل
 (د ځنگلي خنارو)
- ماته :** د مات مونت، پستنه،
 ماتې. کنده کړې، مات کړې
 ماسره، زما دپاره، راته. په
 پنځکړې يا شوروا کښې ماته
 روټې.
- ماته گوده :** سود سودا،
 اخوا ديخوا کار، ټک ټوک
- کار :**
ماتي : رواني، منځه کوڼه.
 شکست، تيښته.
- ماتيدل :** نيميدل، ټوکړې
 کيدل، ډکړې کيدل، خوړلې
 کيدل (د ځنگلي خنارو)
- ماتوس :** رسولی. غټه
 دابه.
- ماجب :** تنخواه، وظيفه،
 اجرت، هغه رقم چې د
 حکومت لږه خوا قبائلو ته
 ورکولې شي.
- ماجد :** عزتمند، بزرگ.
- ماجرا :** قصه، واقعه، حالت.
- ماچس :** د اور بلولو تيلې.
- ماحول :** چاپير چل، کير
 چاپيره علاقه.
- ماخذ :** هغه ځاي چې څه
 خير ترې وتلې وي، بياد،
 مع.
- ماخوذ :** اخذ کړې شوم،
 راخستې شوم، کير، گرفتار.
- ماده :** هغه څيز چې په
 حواس خمسېه معلوميدى

- شي. د آئين يا قانون دفعه. د
جنس مؤنث، بنځه، ماديته.
- مادي** : اصلي، ذاتي، قدرتي.
- مادي سره متعلق. ماديت سره
متعلق.
- مادل** : نمونه، نقشه، پيمانه،
قالب، طور طريقه.
- مار** : منگور، منگره. د اوبس
مهار، ميور.
- مار** : لاحقہ چي د اسم نه
فاعل جوړوي لکه ختمار،
لوت مار وغيره.
- مارجرى** : تريق، د يو
بوتي نوم.
- مارچ** : د عيسوي کال دريمه
مياشت.
- مارچه** : د مال په مقابله
کيني د مال سودا.
- مارخور** : غرڅه غرڅنه
چيلے، د هوسى يو قسم.
- مارغان** : د مارغه جمع.
پرنده گان.
- مارکونډى** : مالکونډى،
يو بوتۍ چي پلي ئ ازغن
- وي.
- مارکه** : نښانه، علامت،
نښه. د شيعه گانو امام باره.
- مارکيت** : بازار، منډه.
- مارل** : مقررول، په کار
لگول، ميرل.
- مارموچى** : هغه موچى يا
مچى چي لسه ئ نه وي،
ماکو، ماڼو.
- ماره** : غنيمت، لوتمار،
بنکار.
- ماره داره** : شوکه ډاکه،
لوتمار، لوتنه، وهنه.
- ماره** : د مور جمع، دولت
مند.
- مازيگر** : د ماسپنين او
ماښام ترمنځه وخت، نماز
ديگر، نمازيگر.
- ماسپنين** : د غرمې او
مازيگر ترمنځه وخت، نماز
پښين ماسپنين.
- ماستر** : استاد، اصل معني
مالک.
- ماسختن** : نماز سختن،

- ماسحوتن، د مابنام نه پس وخت.
- ماسوا** : علاوه د دې نه، د دې نه بغير، د دې نه علاوه.
- ماسه** : د تولي دولسمه حصه، د اتو رتو وزن.
- ماسي** : د مور خور، ترور.
- ماشاء الله** : که خداي و غوښته.
- ماشوره** : د تار نه جوړه گولي چې سميرې نه، پيچيده، نه حل کيدونکې، گران کار، مسئله.
- ماشوم** : وړوکه، ورکوته، کوچنۍ، معصوم هلک.
- ماشه** : د اتو رتو وزن، د تولي دولسمه حصه. د توبک هغه خامه چې د ډز کولو پس وخت پرې کوته راښکته شي.
- ماشې** : د مليريا حورونکې مخلوق، مياسې، ماگې.
- مابنام** : د ماريگر او ماسخوتن تر منځه وخت، ماشام، نماينام. هغه خيرات چې مري پسې کولې شي.
- مابنام** : د مابنام اسم تصغير.
- ماضي** : د گرامر په اصطلاح کښې هغه زمانه چې تيره شوې وي. تير وخت.
- ماغزه** : مازعه، مغز، دماغ. زري.
- ما فوق** : چې څه بڼه وي، چې څه طاقت لري، اعلي، وخت.
- ماکو** : د جولاکانو يوه آله. وړه کشتۍ. د سرې مچۍ هغه قسم چې لښه نه لري. ټاکر.
- مال** : دولت، پيسې ټکي، روپۍ، حانداډ، غوا مينځي، چارپايه، ډنگر. بلد، روږدۍ، پيمخې جيسې يا پتمخه پيمخې هلک (طنزا).
- مال** : عادت شوم. اموخته. ماده خاور چې تيره شوې وي.

- مال** : مهال، وخت.
- مال اسباب** : د کور قيمتي سامان، تمامي دولت، نقد دولت، مال حال، پنگه، سازو سامان.
- مالا مال** : معمور، دک، بڼه په مال او دولت پوره.
- مالت** : محلت، چم، چم گاونډ، کور کوڅه.
- مالټا** : يوه رس لړۍ کې خوړه ميوه چې د ناربح له خاندانه وي او د هغې ونه.
- مال حال** : سازو سامان، مال دولت، مال اسباب.
- مالخانه** : د مال ايښودلو ځاي، ذخيره.
- مالدار** : د مال خاوند، دولتمند، شته من.
- مالداري** : دولت، ثروت، دولت لرونه، د څارو لرونه.
- مال دولت** : سرمايه، شته، دولت.
- مالش** : مېنل، مېړل.
- مالک** : خداي، الله تعالي، خاوند، آقا، څښتن، صيب.
- مالکانه** : د مالک په طور، د زميداري حق.
- مالکين** : مارکين، ديسي لټه، د يوې کچې نوم، سپين شان ټوکم.
- مالگه** : له درنگه حاصل شوم يا په کيميايي طريقه جوړ شوم يو مرکب چې خوراک کښې استعمالېږي سوډيم کلورائيډ. رونق، مزه، حسن.
- مالگين** : د مالکي په شان خوند لرونکي. سکان، د مالکي درنگ.
- مالنه** : د مالي مؤنث، د باغ حفاظت کونکې، مالياره، باغوانه.
- مالوچ** : هغه مالوچ چې پوندانه ترې وېشکلی شوم وي.
- مال و متال** : مال و دولت، مال جائداد.
- ماله** : د لړکي مخصوصه

مؤنث.

مانج : پاکیزه، وینځلے

شوم، کنگال شوم، سوتره

شوم، یو غابنور چې زمیدار

پرې زمکه مانج کوي.

مانجه : آریومړۍ، بنجغ.

جنډرا. هغه مخصوص تار

چې باډیوې پرې خپړولې

شي.

مانجي : د حینی د طرف نه

حلقو ته د واده دعوت، بلنه.

د جیسی د واده دپاره رابللي

شوي خلق. د جنجی صد.

مانځه : د مونځ هغه حالت

چې حرف عامل پرې استعمال

شوم وي.

مالدینه : بي بي، میړمن،

ارتینه، زنانه، مالدینه، بنځه،

تیر.

مانع : بندونکې، منع

کونکې، ایسارونکې، د الله

تعالی یو صفی نوم.

ماند : په شان، په رنگ.

مطابق، مثال.

تخته چې زمیداری د پتي د

لوټو میده کولو او هوارولو

دپاره پکاروي.

مالي : مالیار، ملیار، باغوان،

باغبان.

مالي : مال سره منسوب،

مال ته منسوب.

ماليار : باغوان، باغبان،

مالي.

مالیه : کسوت. د محکمه

مال ټیکس، د زمکو په

حاصلاتو د حکومت له خوا

محصول.

ماما : د مور ورور، مشر

سړي ته د نوم په خامه ویلې

شي.

مامور : ملازم، په څه عهده

لگولې شوم، ذمه دار کړم

شوم.

ماموریت : د مامور عهده.

د مامور دفتر.

مامورین : مقرر شوي.

ماموران، ملازمان

مامي : د ماما بنځه، د ماما

مانوس : اموحتہ، مطمئن،
بلد، عادت.

مانہ : کملہ، شکوہ، شکایت.

مانگرے : کشتی چلونکے،
ملاح، مانوگرے، مانو، ناخدا.

مانہ : مانے، شکوہ، گیلہ.

مانی : قصر، محل، مورچہ.

مانے : گیلہ، شکوہ، شکایت،
خفگان.

ماوت : مہاوت، دہاتی

نگران، ہاتی وان، فیلان. ہفہ

سرے چي خلاصے ترے نہ
وي.

ماہ : میاشت، سپورمی،
محبوبہ.

ماہانہ : ہفہ خہ چي میاشت
پس ور کولے شي.

ماہتاب : مہتاب، سپورمی.

ماہ جبین : د سپورمی پہ

شان حسن لرونکے، معشوق.

ماہر : مہارت لرونکے، دیو
فن استاذ.

ماہنامہ : ہفہ رسالہ چي
میاشت پہ میاشت چاپ

کیوي.

ماہواری : د میاشتی، پہ

ہرہ میاشت. د بالغی بنجی د

میاشتی مخصوصہ نبہ،
حیض، جامی، لمري.

ماہیت : اصل، جوہر، مغز،
اصلیت، حقیقت.

ماہي گير : مچي مار، کب
نیونکے، مہیان نیونکے،

مائع : بھیدونکے خیز، برم
خیز.

مائیل : متوجہ، راغب،
عاشق

ماينہ : ماندينہ، بنخہ، تیر،
ارتینہ، میرمن

مایوس : ناامید، ناکام، زرف
ماتے، اومانی.

مایہ : جوہر، اصل، سرمایہ،

بانگہ، مال دولت. ہفہ شودہ

چي تراوة کہے شي. تومنہ.

مباح : جائز، روا، حلال،

درست، پاک، ہفہ کار چي

کولو کبني ی گناہ نہ وي.

مباحث : بحثونہ.

- مباحثه** : ملاحظه، تکرار، سوال جواب، یو بل سره بحث کونه،
- مبادي** : شروع، آغاز، ابتدا.
- مبادیات** : د مبادي جمع، آغازونه، ابتدائي اصول.
- مبارزه** : جنگ، جگړه.
- مبارک** : د برکت نه ډک، د تبرک واله، نیک، پاک.
- مبارکي** : د حیر دعا، نیکی.
- مباشرت** : د ښځې خاوند هم بستري، کور والی، حمایه، محاممت.
- مبالغه** : د ورې خبرې نه لویه خبره جوړونه. د حد نه زیات یا بند بیانونه، دروغ.
- مبتدا** : اعمار، شروع، ابتدا.
- د کرامت په اصطلاح کښې د جمله اسمیه هغه خبره چې د مسند الیه نه طریقه اعلی وی
- مبتدي** : ابتدا کوونکې، شروع کوونکې.
- مبتکر** : نوی خیر
- راوړونکې
- مبتلا** : په ابتلا کښې گیر، گرفتار، گیر، ښتې، بندیان، لکيا.
- مبدا** : د شروع کیدو ځای، ابتدا، شروع، آغاز، بنیاد، جوړه، اصل، چشمه.
- مبرا** : ازاد، بري، پاک، سپیڅلې، بې عیبه.
- مبشر** : بشارت یا خوشخبري ورکونکې، زیری کونکې.
- مبصر** : بل پوهونکې، کره کوټه معلومونکې یا پرې پوهیدونکې. لیدونکې.
- مبعوث** : لیږلې شوی، سولې شوی، پیدا کړی شوی.
- مبلغ** : نسل کونکې، رسوونکې.
- مبلغ** : رقم، مقدار، د مال اندازه، ټول، کل، جمع.
- مبني** : ایښود شوی، د بنیاد ایښودو ځای.
- مبهم** : داسې خبره چې

مطلب ئى واضحە ئەوي،
مشكوك، شكى.

مبين : ظاهر، بىكاره،
خرگند.

متابعت : پىروي، اطاعت.

متاثر : چې اثرى قبول
كېمە وي.

متاسفانه : د افسوس سره.

متاع : مال و دولت، مال
اسباب، پنگه، سرمايه،

متبادل : بدلېدونكې، د يو
په بدل كېنې بل،

متبادلە : هغه چې بدل شوم
وي. په جيو ميټري كېنې چې
كله دوه متوازي خطونه بل
درېم خط نيم كړي نو دغسې
دواړه اړخ ته زاويې متبادلە
وي.

متبحر : ډير لومړى عالم،
علامه، چې ډير علمى حاصل
كېمە وي.

متبدل : بدل شوم، بدل.

متبرک : د برکت واله،
برکتى، پاک، مقدس.

متبني : دينى خوم، نالکې،

نوملې خوم، چې په خله
ورته خوم وئيلې شوم وي.

متجسس : جاسوس،
لتونکې، پلټونکې.

متحد : اتحاد ساتونکې،
متفق.

متحرک : حرکت کونکې،
فعال، روان.

متحمل : برداشت کونکې،
وړونکې، مستقل مزاجه، د

لوي زړه خاوند، صابر.

متحير : حيران، تعجب
کونکې، په حيرت كېنې،

هک پک.

متذکره : بيان کړم شوم،
ياد کړم شوم.

مترادف : هم معني، داسې
دوه لفظونه چې معني ئ يو

رنگ وي.

متراون : هغه هلک چې په
خوب كېنې متيازې كوي.

مترجم : ترجمه کونکې،

متردد : په تردد كېنې.

- فکر من، ناقلا ره. **متعارف**: يو بل پيژندونکې.
- مترو**: د متيارو داغ، د متيارو کنده شوم.
- مترقي**: ترقي کونکې. **متعدد**: ډير، گړ، سې
- پرمختگ کونکې. **متساوه**: د يو نه زيات
- متروک**: ترک کړې. **متعدي**: د يو نه بل نه
- شوم، ختم کړې شوم. **لگېدونکې** مرص، حد نه
- پريښوې شوم. **زياتيدونکې** همد فعل چې
- متروکه**: وره کروړه چې د مفعول عوارې.
- اس وغيره د خغلولو دپاره **متعصب**: بغضي، کينه ور،
- پکارولې شي. **تعصب کونکې**
- متزلزل**: خوځيدونکې، **متعلق**: تعلق لرونکې، علاقه
- ريږيدونکې، ريږيددونکې، **لرونکې**
- متشابه**: په يو شکل، سره **متعلقات**: د متعلق جمع
- ورته، په يو شان. **هغه څيزونه چې** نورو څيزونو
- متشابهات**: د قرآني ايتونو **سره تعلق لري**
- قسم، د محکومات صد، د **معلم**: طالب علم، شاگرد.
- متشابه جمع. **علم حاصلونکې**
- متشرع**: په شريعت برابر، **متعه**: په تبعه مذهب کښې
- د شريعت پابند. **بنځه** د خد مودې دپاره نه
- متصادم**: جنګدونکې. **نکاح کښې** ساتل
- دعوه وهونکې. **متعين**: متبرک کړې شوم.
- متضاد**: بر خلاف، اپوته، **نعين کړې شوم**
- صد، صافې. **متغير**: بدل شوم، تقسيم
- شوم، بې ثباته، پريشانه

- متفرق** : جدا جدا، بيل بيل، مختلف.
- متفق** : اتفاق ڪونڪي، گڏيون ڪونڪي، شامل، گڏ.
- متفكر** : فڪر ڪونڪي، فڪر مند.
- متقابل** : يو بل سره مقابله ڪونڪي، مخالف.
- متقي** : پرهيزگار، نڪ، پارسا.
- متكبر** : تكبر ڪونڪي، كبير ڪونڪي، كبيرڙن، د الله تعاليٰ يو صفتي نوم.
- متكلم** : خبري ڪونڪي.
- متكلمين** : د متكلم جمع.
- د علم ڪلام** د ماهرينو يوه ڊله چي ڊيسي خبري په عقل ثابتي.
- متل** : يوه وره جملہ چي د يوې ژبي د ويونکو اڪثريت ي د هونبيارتيا د توکري په حثيت قبلوي متال. صرب لاش.
- متلاشي** : تلاش ڪونڪي.
- لتون ڪونڪي**.
- متمدن** : مهذب، تمدن لرونڪي.
- متمني** : اميد لرونڪي، طمع دار.
- متن** : د ڪتاب عبارت، د ڪتاب د منځ اصل عبارت.
- متنازعه** : هغه خيز چي په باره ڪنبي ي تنازعه وي.
- متناقض** : يو بل سره اختلاف لرونڪي، مخالف، د يو بل ضد.
- متنفرد** : نفرت ڪونڪي، زړه بدي.
- متنوع** : رنگارنگ.
- متواتر** : په يو منځ، پرله پسي، سلسله وار.
- متوازن** : پوره په پوره، برابر.
- متوازي** : په يو فاصله، يو بل سره په برابر فاصله ڪنبي راتلونڪي، هغه خطونه چي سالڪل سیده يو بل ته مخامخ په يوه فاصله وي او هيچري

يو بل سره نه لگي.

متواضع : عاجزي ڪونڪي،
خاڪساري ڪونڪي، تواضع
ڪونڪي.

متوجه : توجه ڪونڪي، فهم
گرحونڪي، محاطب، حيان
ڪونڪي.

متوسط : دمنخ، د اوسطي
درجي، مينخنه.

متوطن : وسيدونڪي د
وطن اصلي وسيدونڪي.

متوفي : وفات شوم، مړ
شوم.

متوفي : وفات ڪونڪي، مړ
ڪونڪي.

متوقع : توقع لرونڪي،
اميدوار.

متميزي : واره بول، بطفه.

متين : مضبوط، محكمه،
ڪڍڪ، نيڪ، بايدار د الله.

تعالیٰ يو صفتي بود.

مٽ : د اوږي سه بر خنڪني
پوږي د لاس برجه ګوشت.

هاند، فوت، عه.

مټ : چاټي، خوم، منڪي.

هغه برمه او پسته خټه چې د
سبلاډ غورخيدو نه پس په
رمکه پاتي شي. مټيه خټه،

ريگ خاوره، لهه، لځه.

مټاک : کلک غوز چې نه
ماتيږي او چکي پکښي نه
وي. د جعري ضد.

مټاکه : د ماشي يا ورږي د
چک ښه، ګرمکه، دانه.

مټائي : حور خير، شيريني،
مختلف قسمه خواړه چې د
حلوايانو په دوکانونو کښي
خوځولې شي.

مټر : يو قسم سبزي چې په
پلو کښي ښه دانې وي اوم او
پوخ دواړو حالتو کښي خوړلې

شي.
مټک : موبک، مونه.

حلق، د لاس ښه دريغه مټي
حار حونه.

مټکر : له روحه محکمي
نړۍ نه د نړۍ، بحونه.

مټکري : د حور دريغه مټي

مثبت : ثابتونکے، تصدیق

کونکے۔ د منفی ضد۔ د

گرامر، ریاضی، بجلی او نور
علمونو یوہ اصطلاح.

مثقال : خلور نیمې ماشې،

د وزن یو مقدار. معمولي

خیز، لیو وزن. لیو شے.

مثله : مثل، قول، حکایت.

مثلا : د مثال په طور، لکه

چې.

مثلی : درې گوټیز، د نظم

هغه قسم چې درې مصرعې

لري.

مثله : د مړې غوړونه پوزه او

نور اندامونه پریکونه.

مثنی : اته گوټیز، اته

اړخیز، د عروضو په اصطلاح

کښې هغه وزن چې اته رکونه

ئ وي، هغه نظم چې په بند

کښې ئ اته اته مصرعې وي.

مثنوي : هغه مسلسل نظم

چې د هر شعر مصرعې ئ

خان له قافیه لري.

مجادله : جنگ جگړه،

چې په چپچلو کښې سختې
وي.

متونکې : د متیزې خوږ،

ولد الزنا، حرامې، متنگې.

مته : کاهل، بیکاره، ورو.

مته : مټ، زور، طاقت،

خوږ، سوږ.

مته : نرمه او صفا خاوره،

سلیبناکه خاوره، نرمه خټه،

د کوټې ستن، د ونې تنه

اړام، بورجی. د کنډلو ستن.

متیزه : هغه بنځه یا جینی

چې درشته دارو نه په پټه له

پردي سړي یا هلک سره له

کوره وتښتي.

متینه : نرمه صفا او څربه

خاوره، مته خاوره.

متی : د گڼې بندونه چې

پکښې سترگه یا ټوک

راخیژي.

مثال : تصویر، صورت،

نمونه، په رنگ، په شان

مثانه : د متیازو پوکڼی، د

ورو بولو خوږښی.

مجبوراً : له بې اختيارۍ نه،

د ناچارۍ نه.

مجبوري : بې وسي،

غريبي، ناچاري، جبر.

مجتهد : اجتهاد کونکې،

کوشش کونکې. ديني مشر.

د شيعه گانو په اصطلاح

کښې هغه فقيه چې پکښې د

قرآن سنت اجماع او عقل په

رڼا کښې د استدلال کولو

قوت وي.

مجدد : نوم کونکې،

تجدید کونکې، د صدۍ په

سر کښې پيدا کيدونکې د

مسلمانانو لومړی عالم.

مجلوب : د جذبې په

حالت کښې، بيخوده، مست،

بې هوشه.

مجرأ : د دمانو د گڼا او

سندرو محفل. تسليمات،

آداب. موجهه، حساب شوم،

کت شوم.

مجبور : ازمائيل شوم،

تجربه شوم، مؤثر.

جنگ، بحث، هنگامه.

مجاز : اجازت ورکړې

شوم، مختار. د حقيقت ضد.

مجازاً : د فرضي په طور،

فرضي کره.

مجازي : غير حقيقي،

فرضي، نقلي، غير اصلي،

مصنوعي.

مجال : قدرت، طاقت،

دخل. د چکر ورکولو ځای،

فرصت، وخت.

مجامعت : کوروالۍ،

مباشرت، هم بستري.

مجاور : منجور، منجاور، د

يو زيارت يا د لبار ځای جاړو

کونکې، گاونډي، نژدې

وسيدونکې.

مجاهد : کافر سره جهاد

کونکې.

مجاهده : نفس سره جهاد،

محنت، رياضت.

مجاهدين : د مجاهد جمع.

مجبور : بيوسه، غريب،

مظلوم، درمانده.

ڊير خلق.

مجمعه : مجمعه، غري، يو

سلوري لوڻي جي عموما

پڪڻي وريڙي په وڏو

ڪڻي ايڻو شي.

مجل : مختصر، لڙ، لنڊ،

خلاصه. غير واضح، جي په

تفصيل نه وي.

مجملا : په لنڊو، مختصراً.

مجموعه : جمع ڪرڻ

شوم، جمع، راجمع ڪري

خير و نه.

مجموعي : ٽول، سراسر،

ڪلهم، همگي، تمامي

مجنون : ديوانه، ليون،

پاگل. عاشق، شيدا، منين.

مجوزه : تجويز ڪرڻ شوم،

پيش ڪرڻ شوم، مقرر ڪرڻ

شوم.

مجوسي : فارسي مذهب

لرونڪي، آتش پرست.

مجهول : نامعلوم، پٽ. هغه

فعل جي فاعل ي معلوم نه

وي، دهغه "و" او "ي" نوم

مجرد : يواحي، خان له، يوه

ورڙي ساواڏ ڪرڻ، لونڊ

سرڻ، مستند. له مادي نه

پاک، غير مادي، تصوراتي.

مجرم : گناهگار، قصور

وار، گرم، خطاوار.

مجروح : زخمي، زوبل،

پرهرڙي.

مجسم : بدن لرونڪي،

جسم لرونڪي، ٽول، پلن.

مجسمه : بُت.

مجلد : جلد شوم، هغه

ڪتاب جي جلد ورته لگيدل

وي.

مجلس : د ڪڻيناستو خام،

محفل، صحبت، خبري اترپ.

گپ سڀ، تنگ ٽڪور.

مجلسي : په مجلس ڪڻي

شريڪ. سندر غارڻ.

مجله : رساله، ميگزين.

مجمر : انگيتي جي

سپيلني يا بل خه داسي خير

پڪڻي لوڳول شي.

مجمع : گڻه ڪونه، مجلس،

محاصره : گيره، د څلورو

اړخونو نه راتاويدنه، گير

چاپيره مخې بندونه.

محافظ : حفاظت کونکې،

نگران.

محاکات : خپلو کښې

خسرې اتري کونه، يو بل سره

ليدنه کتنه، د چا د خبرو يا

کار پيښې کونه،

محاکمه : فيصلې دپاره

پيش کول.

محال : ناممکن، گران،

مشکل.

محال : علاقه، زمکه.

محاوره : هغه خبره چې

کونکې ي د لغوي معنې په

مساسيت يو خاص مفهوم دپاره

استعمالوي خبرې اتري.

محب : محبت کونکې.

مينه لرونکې، دوست

محبت : مينه، اخلاص،

دوستي، عشق، تعلق.

محبوب : خوږ، گران،

دلدار، دوست، معشوق،

چې په "تور" او "حيش"

کښې استعمالیږي.

مچ : يو وزر لرونکې

چينجړ، مگس،

مچ بنک : د مچانو شرلو

پکې، بېوزل، مچشړ،

مچشړونې.

مچرداني : د ماشونو د

خان بچ کولو د تارونو نه

جوړه جالې چې د کټ دپاسه

لگولې شي.

مچه : کوکۍ، چپۍ، پټه،

پپۍ، خله اخستنه، بوسه،

چپ.

مچي مار : مهيان نيونکې.

کار نيونکې، ماهي گير

محاډ : د جنگ ميدان،

سنگر، مخامخ، مقابل

محاسب : حساب کونکې،

حساب کتاب کونکې.

محاسبه : حساب کتاب

کونه، حساب غوښتنه.

محاسن : خوبۍ، نيکۍ،

فائدي، خصوصيات.

ښکلی

محرک : تحریک پیدا کونکې، حرکت ورکونکې.	محبوب : معشوقه، د محبوب مؤث.
محرم : داسې رشته دار چې نکاح ورسره جائز نه وي. هغه سره چې پرده ترې نه کیږي. واقف، خیردار.	محبوس : په قید کېنې ساتل شوی. بندي، قیدی، محتاج : ضرورت مند، حاجتمند، پامته دار، غریب، بې وسه.
محرم : حرام کړی شوی، منع کړی شوی. د اسلامي کال ورومې میاشت.	محتاط : احتیاط کونکې، هوښیار.
محرمات : منع کړي شوي څیزونه.	محترم : عزتمند، معزز، لوی، د احترام لائق.
محروم : منع کړی شوی، ناکام، بینوا، بې نصیبه، مایوسه، نا امید.	محتسب : حساب کتاب کونکې، محاسبه کونکې، حاکم، کوتوال.
محزون : زهیر، خفه، غمگین، غمژن، مغموم.	محبوب : په پرده کېنې پټ، شرمنده.
محسوب : حساب کړی شوی، شمارل شوی.	مخلود : په حد کېنې راگیر، معلوم حد لرونکې.
محسود : چا سره چې حسد کړی شوی وي. چې کینه ورسره ساتلې شي.	محراب : جومات کېنې هغه ناي چې امام صیب پکېنې مانځه ته ودریږي. ډاټ، وسله.
محسوس : هغه څیز چې د حواسو په ذریعه معلوم کړی	محرو : لیکونکې، منشي،

شي. ٽينگ، پائيدار.

محشر : د حساب ڪتاب ورځ، قيامت.

محصور : د ديوال دڻه، وي. د متشابهاٽ ضد.

محڪمه : د حڪم ور ڪولو ڪير، ايسار.

محصول : چونڱي، ٽيڪس، خراج، ڪرائي.

محض : صرف، فقط.

محظوظ : خوشحاله، مسرور، ڇڻي لطف ۽ اخستڻي.

محفل : مجلس، ميلس، وي.

حجره، غونڊه، ٽولنه.

محفوظ : اماني، سلامت، ڙغورلڻ، سائڻي. ياد ڪرڻ.

شوم، حفظ ڪرڻ شوم.

محقق : تحقيق ڪونڪي، خير نه ڪونڪي.

محققانه : د تحقيق هسي.

د تحقيق او تصديق له مخي.

محڪم : زر ڪانڀي، هغه تور ڪانڀي ڇڻي د زرو ڪره ڪوته.

پري معلومول شي.

محڪم : مضبوط، ڪلڪ،

محکمات : د قرآن پاڪ

هغه آيتونه ڇڻي معنيٰ ۽ واضح

وي. د متشابهاٽ ضد.

محکمہ : د حڪم ور ڪولو

خام، اداره، عدالت

محکوم : د حڪم لاندو، ماتحت، تابع.

محل : قصر، ماني، ڪور، لوڻ مڪان. وخت، موقع، مال.

محلت : د ڪلي يوه برخه، مالت، ڄم، گاونڊ، پلو، ڪنڊي، خيل، محله.

محلول : حل شوم، اوبه ڪرڻ شوم. هغه خيز ڇڻي په اوبو ڪڍڻي حل شي.

محله : وڳوري محلت.

محله دار : بد محله ڪڍڻي وسندو رکي د محلي مٿر.

محمد : تعارف ڪرڻ شوم، ستائڻي شوم پيغمبر اسلام، : الله تعاليٰ هغه نبي ڇڻي اخروي الهام ڪتاب، قرآن

- مخ** : د شامه، خیره،
بشره، شکل، موشاده، بارخو،
مخه، استر، لحاظ، خاطر،
عزت، وقار، موجودگي،
وراندې، د تورې خله،
احسان.
- مخاطب** : چاته مخامخ
خبرې کونکې، خطاب
کونکې
- مخاطب** : چاته چې خبرې
کېږي.
- مخاطبه** : خپلو کښې
خبرې کول، يو بل ته مخامخ
کیدل.
- مخالفت** : دشمني، تربگني،
غليمي، عداوت، بدې،
دشمني.
- مخامخ** : مخ په مخ، بېع په
نیغه، روبرو.
- مخبر** : خبر ورکونکې،
جاسوس، سار.
- مخ په مخ** : روبرو، نیغ په
نیغه، محامخ.
- مختار** : اختیار لرونکې.
- شریف پرې نازل شوی دی.
انبیاؤ کښې اخري نبي چې
عربو کښې په قریش خاندان
کښې په ۵۷۱ عيسوي عام
الفيل کښې پیدا شوی و.
- محمل** : يو قسم ډولۍ چې
د اوبښ په شا اچولې شي.
کجاوه.
- محمود** : تعريف کړې
شوی، ستايلی شوی، د الله
تعالی او حضرت محمد صلي
الله عليه وسلم يو صفتي نوم.
- محنت** : خواري، مشقت،
تکليف، مزدوري.
- محو** : وران، وران شوی،
فکرمند.
- محور** : مرکز، دره.
- محوري** : په دویم جنگ
عظیم کښې د نازي جرمني او
فسطاني اتلي او جاپان
حکومتونه.
- محویت** : د محو کیدو
حالت، په خیال کښې ورک،
په تصور کښې ډوب.

خپلواکه، واکمن، مجاز، وکیل، ازاد.

مختص : خاص کړې شوم، مخصوص کړې شوم.

مختصر : خلاصه کړې شوم، لنډ، کوتاه.

مختصراً : په لنډو، لنډه دا چې، په اختصار سره.

مختلف : چې یو شان نه وي خدا، مخالف، بیل بیل. رنگ په رنگ.

مختوري : بې عړتۍ، شرمندګي، بې حیاني.

مختيار : وګورۍ مختار.

مخدوم : خدمت کړې شوم، بزرګ، عزتمند، بادار، آقا.

مخرج : د خارجیدو ځای، د وتو ځای، منبع، اصل، مصدر، جوړه، ماده.

مخروط : تراشلې شوم، تورلې د جیومیټري یو شکل.

جمع کولو ځای.

مخصوص : خاص کړې شوم، غوره کړې شوم، نامزد شوم.

مخفف : تخفیف کړې شوم، کم کړې شوم، مختصر کړې شوم.

مخفي : پټ، نامعلوم.

مخکښي : وړاندې، پخوا، اکاهو.

مخلص : حالص، رښتینۍ، اخلاص مند، حیر خواه، صادق، د اخلاص نه ډک.

مخلوط : ګډوډ، اړګډه، سره یو ځای، شریک.

مخلوق : دنیا، خلق، اولس، وګړي. پیدا کړې شوم.

مخلوقات : د مخلوق جمع.

مخ مروت : لحاظ، خاطر، خیال، روئ، رعایت، پره، جنبه، مخ ملازه.

مخمس : پنځه ضلعي لرونکې شکل پنځه ګوتیر.

مخزن : د حزاې ځای، د

- پینځه مصرعه ایز بندونه
لرونکے نظم.
- مخمل** : یوه پسته کپړه. یو
نرم او قیمتي ټوکه. بخمل.
- مخمور** : نشه، مدهوش، په
نشه کښې مست.
- مخنث** : هجر، ایجرا،
هیجرا، نامرد.
- مخ نیو** : انسداد، تدارک،
مخه نیونه.
- مخوریز** : د مخ او لحاظ
څښتن، د اثر او رسوخ خاوند،
سپین روبی، مخور، مشهور،
معتبر، نیازین، نازولۍ.
- مخه** : لور، طرف، ډډه،
اړخ، وجه، سبب.
- مخي** : د خور په بدل کښې
کړې، د خور نندور.
- مخیر** : خیرات ورکونکې،
فیاض، سخي.
- مخي** : جوړه، پله، خواب،
مخکښې، مثال.
- مخه** : مخ ته، مخ په
مخامخ.
- مداح** : ثناخوان، تعریف
کونکې، صفت کونکې.
- مداخلت** : ننوتنه، دخل
ورکونه، لاس وهنه.
- مدار** : خدمت کونه، خاطر
تواضع، دارمدار، خاطر،
لحاظ، زغم، صبر.
- مدار** : د گردش یا تاویدو
ځای. جاري دور، گردش،
مدار : ملاحظه، لحاظ و
قدر، مروت.
- مداري** : مدار کونکې، د
مدار لوبه کونکې، شعبده باز،
بازیگر، ډبلي مار، چالاک.
- مدافعت** : دفعه کونه، لږې
کونه، حفاظت.
- مدام** : تل، ترتله، متواتر،
ټول عمر.
- مدیر** : تدبیر کونکې،
هوښیار، عقلمند، دانشمند.
- مدت** : موده، زمانه، وخت،
میعاد، ساعت، هغه موده چې
طلاق شوې یا کونډه بنځه ی
د شریعت مطابق تیروي.

مدح : هغه نظم جي پڪڻي

د چا تعريف شوم وي.

مدد : امداد، مرسته، پرہ،
کومک.

مددگار : مدد ڪونڪي،

امداداي، مرسته ڪونڪي،
حمایت ڪونڪي.

مدرس : درس ڪونڪي، د
مدرسي استاذ، معلم.

مدرسه : د درس و تدريس
خام، مکتب، سکول،

مدعا : مرضي، مطلب،
مقصد، مراد، منشا.

مدعا عليه : په چا جي
دعوي شوم وي.

مدعو : بللے شوم، دعوت
ور ڪرے شوم.

مدعي : دعوي ڪونڪي،
دعوي لرونڪي.

مدغم : پيوست، گڏ،
شامل، داخل، نوتے.

مدفون : دفن ڪرے شوم،
بنخ ڪرے شوم.

مدلل : په دليل سره ثابت

ڪرے شوم

مدوجزور : د سپورمي له

اثره په اوبو ڪڻي پيدا شوي
موجونه او د هغي واپس
ڪيدنه.

مدوگرے : اوږده د لږگي

چوکه جي سر ته ئ دوه غاڻيے
سيخ لگيدلے وي او جوک ته
پرې خشاک را ڪاري.

مدھوش : چي د نشي په
وجه ئ هوش نه وي. په نشه
ڪڻي، بيخوده، بدمست.

مدیر : چلونڪي، ايڊيٽر، د
دفتر مشر.

مذاق : توقي تنقالي،
مسخرې، حوند، لذت، ذائقه

مذاکره : خپلو ڪڻي بحث
مباحثه ڪول، سره ګڼيدل،
خپلو ڪڻي ذکر ڪول.

مذاهب : د مذهب جمع،
طريقي، لاري، دينونه، مذهبونه.

مذبح : د حلالو خام، د
ذبح ڪولو خام.

مذهبذ : غير مستقل

- مزاجه، گلدود، مشته، په شک کښې.
- مذکور:** تر سره، دمؤنث ضد. گرامر کښې هغه اسم چې تر حسابېږي.
- مذکور:** ذکر شوی، بیان کړی شوی، ونيلی شوی.
- مذمت:** غندنه، تورته.
- مذموم:** بد، خراب، قبیح.
- مذهب:** عقیده، ایمان، طریقه، لاره، دین.
- مذی:** هغه نری رڼه او لارڼه ماده چې د شهوت په وخت د سړي د آله تناسل نه څاڅکي څاڅکي څي.
- مراتب:** د مرتبه جمع. درجې، مرتبې.
- مراجعة:** واپسي، پسته کیدنه، رجوع کونه.
- مراحل:** د مرحله جمع.
- مراد:** مقصد، مطلب، غرض. مدعا، ارمان.
- مراسلات:** د مراسله جمع.
- مراسله:** چیتي، لیک، خط، نامه.
- مراسم:** د رسم جمع، رسمونه، قاعدې، خپلو سره تګ راتګ او لیدنه کتنه.
- مراقبه:** سر په گریوان کښې ښکته کونه، غور، فکر، تصور، خیال.
- مرام:** مقصد، مطلب، مراد، هیله، مطلوب.
- مربع:** چې څلور واړه اړخونه یا یو برابر وي. څلور گوټه.
- مربوط:** تړون لرونکي، تړلي، لگول شوي، بل سره تړلي.
- مربی:** پالونکي، پرورش کوونکي، سرپرست، مشر.
- مرتب:** ترتیب ورکونکي، سمونکي، په قاعدې سره کښیونکي.
- مرتب:** ترتیب کړی شوی، په قاعده کړی شوی.
- مرتبان:** یو قسم د چيني

- مار، غواص
موج : يو قسم توري دانې چې
 د مصالحې په طور استعمالولې
 شي.
- مورچکې** : د شين او سور
 رنگ يوه طرحه سبري. تريح
 مزاج لرونکې.
- مورحبا** : شاباش، واه واه،
 آفرين. ډاډ گيرنه، داد، پخير
 راغلې.
- مورحله** : پراو، منزل.
- مورحمت** : مهرباني،
 پيروزوئنه.
- مورحوم** : چې رحمت پرې
 کړې شوه وي. بخښلې
 شوه مړ شوه.
- مورخني** : د پيرو په شان يوه
 ميوه، عناب.
- مورد** : نور، سرم، نارينه.
- موردار** : چې حلال شوه به
 وي، چې حور به شي، باصفا.
 بليت، حرام.
- موردار سنگ** : يو کيمباني
 يوکړې.
- لوښه چې اچار، مربه، چټني
 وغيره يا داسې نور خيزونه
 پکښې ايښوې شي.
- موربت** : درجه، رتبه، مرتبه.
 پايه، عهده.
- مورته** : درجه، رتبه، عهده،
 کمال.
- موتد** : له اسلامه اوږدېدلې،
 کمراه، بې لارې.
- مورضي** : چون کړې
 شوم، خوښ کړې شوم. د
 حضرت علي رضي الله عنه يو
 لقب.
- مورتکب** : عمل کونکې،
 کوکې، ارتکاب کونکې.
- مورثيه** : هغه نظم چې د مړو
 په غم او صفت کښې ونيلې
 شوه وي. هغه نظم چې
 پکښې د کوملا د شهيدانو د
 تکليفونو او د مصيبتونو بيان
 وي.
- مورجان** : يو قسم قيمتي
 کانې چې سور رنگ لري.
- مورجونا** : عوپه حور، عوپه

- مردان** : د مرد جمع، سړي.
مردانه : د سړي سره متعلق.
مردگان : د مرده جمع، مړي.
مردم : بنيادم، سړي، خلق، اولس.
مردمک : د سترگو تور، کسی.
مردود : رد کړې شوم، رتله شوم، سپک شوم، خوار، ذلیل، لعنتي.
مرده شوی : مړي لمبونکې، مړي له غسل وړ کونکې.
مردی : نرتوب، سړي توب، مني.
مرزا : امیرزاده، شاهزاده، د مغلو لقب، لیکونکې، پتواري، د پولیس د تانې محرر، منشي.
مرسته : سعی، کوشش، تلاش، لټون، ملګرتیا، طرف داري، حمایت.
مرشد : ارشاد کونکې، هدايت کونکې، پیر، هادي، نیغه لار ښونکې.
مرصع : چې پکښې یا پرې غمي، مرغلري او جواهر لګیدلي وي. په کالو ښائسته کړې شوم، جړاؤ.
مرض : بیماری، رنځ، ناروغتیا.
مرضی : خوښي، رضا، اجازت.
مرطوب : نمژن، تر، لوند.
مرغ : جرګ، مرغی.
مرغابی : د ایلي یو قسم چې په کورونو کې ساتلې شي.
مرغزار : چمن، ورشو.
مرغلره : لعل، یو قسم قیمتي کانه.
مرغوب : زړه ته نږدې، خوښ.
مرغوم : ورغوم، د چلی بچې.
مرغی : یو الوتونکې حیوان، مرغی مرغی : کیري، بیري، خواښده، خوبولي.
مړقه : قبر، مزار، زیارت.

حکړه، جنگ و جدل، شر
شدت، داسې جگړه چې
څوک پکښې مړه او څوک
زخمیان شي.

مرگو : طاعون، وباني
مرض.

مرگي : يو قسم بيماري چې
پکښې سره ناڅاپه را
وغورځيږي او بيهوشه شي او
د خلې نه ي ځگونه شي.
ميرگي، يو دماغي مرض.

مرگي : د مرگ اسم تصغير
مومت : د يو څير د ورايدو
نه پس هغه بيا د استعمال قابل
جوړونه. د ماتيدو نه پس بيا
رغونه.

مرو : يو قيمتي کانه،
سنگ مرمر.

مروپه : د مروپه رنگ
سپين.

مرواړيد : در، گوهر،
ملفره، لعل.

مروت : بهادري، مړانه،
تورزني، احسان، مېسه.

مړقوم : رقم شوم، ليكله
شوم، ليكله.

مړكب : د سوري څيز، د
سوري خناور.

مړكب : تركيب كړه
شوم، ملاؤ شوم، گډوډ.

مړکز : د دائري منځنۍ
نقطه، مينځ، يو مقرر ځاي.

مړكنه : مړی، مرعت،
اورمير، غره، غاړه.

مړكوز : مضبوط كړه
شوم. محكمه كړه شوم،
منظور كړه شوم، راتاؤ، تاؤ
راتاؤ، بنځ، ټينگ.

مړكه : مجلس، شوري،
حرگه، د صلاح مشوري
مجلس. د قبائلو كونسل.

مړگ : د ژوند ضد. د
ژوند خاتمه، مړيډه، مړگي،
وفات.

مړگ ژواک : مړه
ژوندۍ، ښه بده، معاشرتي
تعلقات.

مړگ ژوبله : جنگ

انسانیت.	مرغت، مرغک، مشکینه،
مروت : لحاظ، خاطر،	مهره.
اعتبار، پښتو کښې د مخ سره	مر : مر شوم، د ژوندي
يو ځای هم وئيلی شي لکه مخ	ضد.
مروت.	مړانه : مېړانه، بهادري،
مروړ : ناراضه، خفه، گيله	توره، د مردی کار.
من، زړه بدی.	مړاوم : چې تازه نه وي.
مروړ : چونډی، سکونډی.	خفه، پریشان، پږمړده،
گیله کښې درد پیدا کیدنه.	افسرده.
مروړل : مېل، تاوول، تاوه	مړخېن : مرغیښن، مړاوم،
ول.	رپلے شوم، بیسکاره، بی
مروړم : پیچش، بس	خونده، مړگونے،
خوږم، شولہ،	مرد : مرد، تکره، خوان.
مړهم : ملهم، بهه، پتی	مرد کي : د ماشومانو د لوبو
مړیخ : د یوې سیارې نوم.	دپاره له کاتي یا شیشي خوړ
مړید : خواهش مند، ارومند،	بلورم، شیولے. هر هغه څیز
ارزو لرونکے، منونکے، شاگرد،	چې وړو کي او غوندې وي.
مرشد، فرمان بردار.	گولی، د سترگو کاتي.
مريض : رنځور، ناجوړه،	مړز : یوه مرغی چې خلق ی
ناروغه، بیمار، ناسازه، ناچاقه،	ساتي او جنگوي، ستیر،
بې طبیعتہ.	مړکول : وژل، قتلول.
مړیے : په مال اخته شوم	مړکیدل : وژل کیدل،
بو کر، غلام، زر خرید سړی،	قتلیدل، قتل کیدل، ساه وتل.
مړی : گورگور، غاړه،	مړنے : مړنے، تکره، بهادر،

- تورزن، باتور، دلاور، دره ور،
مروبنه : د شته خواوند
 بنځه. واده شوې بنځه
مړول : مړ کول. وژل
مړول : د بړ خوراک
 ور کول، د کول په کیده
 مړول،
مړوند : د څنگل نه تر
 پنجې پورې د لاس برخه.
 لیچه.
مړه تبه : د تبې یو قسم
 چې بدن په کینې سترې
 سترې کیږي. مړه تبه
مړه خوا : مور، سیر چشمه،
 مور سترگې.
مړینه : مړک، وفات.
مړیدل : په خوراک کیده
 د کیدل، په کیده مړیدل،
 سیر ایدل، مطمس کیدل،
 مالداره کیدل
مړی : مړی، بوږی، لمړی
 نواله، دعوت، میلستیا.
مړی : د مړي لاش
مزاج : طبیعت، ذهن.
- مزاح** : توفه، خندا
مزاحمت : مقابله، ایسارویه،
 اړي
مزار : قبر، بار، روضه،
 درگاه.
مزارع : ریمدار، دهقان،
 کاشتکار،
مزد : مزدوري، معاوضه،
 اجرت.
مزدور : په اجرت باندې
 کار کونکې، مزدور کار.
مزدوري : په بیه کار کونه،
 محنت، مشقت. د کار صله،
 د کار په بدل کینې بغدې
 پیسې
مزمز : زمزم، ارمز، د
 پیشو د حاندا یو مشهور
 خاور په گیتو کیدونکې یوه
 لوبه
مزغی : حت، حاشیه، پوله،
 برید
مزل : رفتار، سفر، یون،
 تک فاصده، مړه احسن
 حوید اختستل

- مزه** : خورد، ذائقه، لذت، عیش، خوشحالی
- مزه چرچہ** : عیش عشرت، مزید : نور، زیات، دیر
- مزمین** : سینگار شوم، جور، سمبال، راستہ
- مزیدار** : خوردناک، مزہ ناک
- مزے** : تار، سوتلی، پرے، رسی، سرحد، پولہ، حد
- مڑ** : مڑ، گھورے، پسہ
- مڑو** : مڑ، گھورے، پسہ، د غرہ گلم، د مڑی نر، منبرک
- مڑول** : مروړل، مېږل
- مڑوہ** : د مېر مونث، مڑوہ د غرہ گلمہ
- مس** : لاس وروړنه، لاس محسوس کونه
- مس** : تائبہ، سیسہ
- مس** : ناواده کړې جینی پیغلہ جینی، استاذہ، نرس
- مساجد** : د مسجد جمع، جماتونہ
- مساحت** : د زمکي پیمائش، علم، د زمکي پیمائش
- مسافر** : سفر کونکے، پردیسی، اجنبی، فقیر، روتی غوښتونکے
- مسافري** : سفر، سیاحت
- مساکین** : د مسکین جمع، غریبان، مسکینان
- مسام** : د وینتہ هغه نرے سورے چې خوله پرې راوځي
- مساوات** : برابرې، یو شان والے
- مساوي** : برابر، په یوہ اندازہ
- مسائل** : د مسئلہ جمع مسئلې، سوالونہ، لانجې
- مسبب** : د سوبونو جوړونکے، خدایے پاک
- مست** : په نشہ کېښي غرق، بیهوشہ، بیخودہ، مخمور، مدهوش، دیوانہ، بې پروا، د مستی نہ ډک
- مستالہ** : مست، دیوانہ
- مستثنی** : جدا کړے شوم، بیل کړے شوم، ممتاز، جدا،

بيل.

لري.

مستحب : خوښ کړې**مستطيل** : طول او عرض

شوم، د فقي په علم هغه

لر وکړې د څلورو ضلعو شکل

عبادت چې حضور عليه

چې څلور واړه زاويې يې

السلام خوښ کړې وه او

قائمې وي. او د مقابل ضلعي

پنځپله يې هم کړې وه.

يې برابرې وي.

مستحسن : خوښ، غوره،**مستعار** : پور کړې شوم،

ښه، بهتر، نیک.

قرض.

مستحق : حقدار، جوگه،**مستعد** : تيار، آماده، چمتو،**مستحکم** : مضبوط، پائيدار،

چست.

کلك، استحکام لرونکې،

مستعفي : استعفي

کوټلې.

ور کونکې.

مسترد : رد شوم، رد،**مستعمل** : استعمال شوم.

نامنظور شوم

په کار راوستې شوم

مستري : کاريگر، استاذ،**مستغرق** : غرق، ډوب،

گلکار

لاهو شوم، ډوب شوم، ډير

مستزاد : د شاعري په فن

مصروف، اخته، بوخت.

کښې هغه نظم چې هره

مستقبل : راتلونکې وخت،

مصرع يې خان سره يوه وره

راتلونکې زمانه. هغه فعل چې

مصرع هم لري. ورد کړې

راتلونکې سره تعلق

شوم.

لري.

مستشرق : د مغربي**مستقر** : د قرار کولو ځای،

ملکونو عالم چې هغه د

د ايساريدو ځای، د وسيدو

مشرقي ژبو په علم قدرت

ځای.

- مستقل** : مضبوط، ٽيگ، کلڪ، پائيدار
- مستند** : تصديق شوم، ملڪ شوم، اعتباري، د استاد قابل
- مستور** : پٽ، پناه، خفيه
- مستورات** : د مستوره جمع، بنخي
- مستوره** : بنخه، پرده پوښه، پٽه
- مستي** : نشه، خمار، بي هوشي، د خوشحالي حرڪتونه
- مسجد** : جماعت، جومات، د سجدي کولو خاڻ، د مونڱ کولو خاڻ، مزدڪ
- مسجود** : سجده ڪرڻ شوم، د سجدي قابل، د خدا ڀاڪ يوه نامه
- مسح** : لاس په يو خاڻ لڳونه، په بدن لاس رابڻڪنه، مسه، گوتي ورورنه
- مسخر** : قابو ڪرڻ شوم، په قبضه ڪښي راوستي شوم، تسخير ڪرڻ شوم
- مسخره** : توفه، وشته، مذاق، توقي، توقمار
- مسدس** : د جيوميٽري په علم ڪښي د شپږو ضلعو تڪل. د نظم يو قسم چې په هر بند ڪښي ٽي شپږ مصرعي وي.
- مسرت** : خوشحالي، سوکالي
- مسرف** : فضول خرچ، اسراف ڪونڪرڻ
- مسرور** : خوشحاله، بي عمه
- مسروقه** : هغه خيز چې غلو ورڻ وي. پٽ ڪرڻ شوم خيز
- مسطر** : د ڪرڻو وهلو پيمانہ، ڪرڻه
- مسعود** : نيك بخت، مبارڪ، بختور
- مسک** : په مسکا، په خدا، خدا ته نزدي.
- مسکا** : وگوري مسک
- مسکن** : د وسيلو خاڻ،

- وطن، کور، ټيکانه، ټيکاوڼه. **لگولۍ شي.**
- مسکين:** غريب، محتاج، فقير، موتازه.
- مسکه:** متسم، په خدا، حديدونکې.
- مسگر:** د مسو لوبښي جوړونکې.
- مسل:** هغه کاغذونه چې د مقدمې کاررواني پرې ليکلې شي. د مقدمې ليکلې تفصيل.
- مسلسل:** پرله پسې، سلسله وار، په يو مخ.
- مسلط:** مقرر کړې شوم، قابض، غالب.
- مسلم:** مسلمان، د اسلام پيرو.
- مسلم:** منلې شوم، مکمل، پوره.
- مسلمان:** مسلم، د اسلام مونږکې.
- مسلمات:** تورې چې د بنځو د نوم نه وړاندې په سرکاري کاغذونو کېښي.
- مسمار:** ويران، وران، تس، نس، تباه وېر باد.
- مسند:** د ډډې اچولو ځای، تکیه، تحت.
- مسنون:** هغه کار چې حضور پاک صلي الله عليه وسلم خپله کړې وي. سنتو نه ثابت.
- مسواک:** د غاښونو صفا کولو يو مخصوص ډکې چې سر يې میده کړې شوم وي.
- مسوده:** هغه ليکلې شوې يا ترتيب شوې مواد چې کتابت يې نه وي شوم. د خط کچه مصمون، ليکلې شوې خبره، تجويز، د هر ليک ورومبي سحبه.
- مسور:** د دالو يو قسم، سک.
- مسئله:** جرحالي حرد، گرانه يا پيچيده معامله يا خبره، سوال، ديني خبره.
- مسئول:** ذمه دار، ذمه وار.

- مسؤولیت :** ذمه داري، ذمه واري.
- مسيحا :** د عيسي عليه السلام لقب، ماهر، طيب، محبوب.
- مشابه :** په رنگ، په شان، لکه، خير، ورته، مطابق.
- مُشاده :** شکل، صورت، موشاده، سمويه، بڼه.
- مشاطه :** هغه بنځه چې د ناويانو يا د بورو مالدارو بنځو سر څخه او ډول سينگار کوي، ناثنه.
- مشاعره :** د شاعرانو هغه محفل چې په کښې خپل شعرونه اوروي.
- مشال :** د مشعل مفعن، لاتين، ديوه، چراغ.
- مشاورت :** خپلو کښې صلاح مشوره کوه، مشوره، صلاح.
- مشاهده :** ليدل کتل، معاننه، ننداره.
- مشاهير :** د مشهور جمع، مشهور خلق.
- مشائخ :** د شيخ جمع، الجمع، شيخان، بزرگان، نيکان.
- مشت :** موتی، چونگ، لپه لږ، لږ څيز.
- مشتبه :** چې په شک کښې وي، شکمن، چې شک شبه وي پکښې.
- مشرک :** شريک، گډ، شامل، شريک، ملگرم.
- مشتري :** خريدار، د يوې سياري نوم.
- مشتق :** وتلی شوی، هغه لفظ چې د بل لفظ نه وتلی وي.
- مشمتمل :** شامل، يو ځای، شريک، گلرون کونکي.
- مشته :** د لرگي نه جوړه د چميارانو يوه آله چې د خپلو تلې پرې تپاپ کولای شي. ډبلی.
- مشتهر :** چې شهرت ورکړی شوی وي، ياد، مشهور.
- مشدد :** په کوم ټکي چې د

- شد علامت وي، هغه حرف
 چي پري تشديد وي، ترلي
 شوم.
- مشر** : بزرگ، لوم، د
 کور سر براء، شريف، رهنما
- مشرف** : چي عزت ورکړي
 شوم وي. شرف ورکړي
 شوم
- مشرق** : نمر حاته خوا.
 بمو خاته طرف
- مشرک** : شرک کونکي.
 خدای تعالي سره شريک
 جوړونکي.
- مشروټ** : کلاتکار، مکار،
 چي خان ته څه واني. خان
 غټ حسابونکي.
- مشروط** : شرط سره متعلق.
- مشروع** : شرعي ته درست.
 جائز، روا
- مشعل** : مشال، رڼا، ديوه،
 چراغ.
- مشغله** : شغل، مشغولا،
 مصروفيت.
- مشغول** : مصروف، لگيا،
 اخته، بوخت.
- مشغولا** : شغل، مشغله،
 کار، کاروبار.
- مشفق** : شفقت کونکي،
 مهرباني کونکي.
- مشق** : بيا بيا کونه، مسلسل
 کونه، يو کار دې ماري کونه،
 سوال، گردان، هر، مهارت.
- مشقت** : محنت، خواري،
 همت، کار کسب، خواري
 مردوري.
- مشقتي** : مشقت کونکي،
 سخت محنت کونکي.
- مشک** : يو قسم عطر،
 مښک، مسک.
- مشک** : د څير مني جوړ
 کوونکي چي اوبه پکښي
 راوړي شي.
- مشکار** : پوه ښکاري، تکره
 ښکاري، ښکاري.
- مشکنه** : هغه وړه مري چي
 پکښي سورې وي او په تار
 کښي پييلې شي.
- مشکور** : هغه څوک چي

- شڪري ويستر شي. خداي پاڪ.
- مشڪوڪ** : شڪمن، شڪي، په شڪ ڪڍي، مشتبہ.
- مشڪين** : د مشڪ په رنگ تور.
- مشنڪ** : مسور، نسڪ، د دالو يو قسم.
- مشورت** : مشوره، صلاح، مصلحت.
- مشوره** : مشورت، صلاح، جرگه.
- مشهور** : نامور، مقبول، چي شهرت ي حاصل ڪري وي.
- مشتيت** : مرضي، اراده، خوبنه، د خداي پاڪ مرضي، تقدير، قسمت.
- مشير** : مشوره ور ڪونڪي، صلاح ور ڪونڪي.
- مشين** : يو قسم وڊه آتئينه وسله چي گولي تري ڏيري زرزروخي. په بجلي، براس يا لاس چليدونڪي آله.
- مڻگيرڪ** : هغه مارغه چي منڙو کان خوري.
- مڻيلے** : د مڻيلو له عمله تير. زور.
- مصاحب** : ملڪري، دوست، خاص ملڪري.
- مصافحه** : يو بل له لاس ور ڪونه، عليڪ سليڪ ڪونه، د ملاقات په وخت د يو بل لاس نيونه.
- مصالحت** : په خپلو ڪڻي روغه ڪونه، جوړه ڪونه.
- مصائب** : د مصيبت جمع. مصيبتونه.
- مصدق** : هغه خيز چي د چار بنئينوالے ثابت ڪري. تصديق ڪونڪي، ثبوت، صداقت.
- مصلر** : د وتلو خاي، گرامر ڪڻي هغه لفظ چي اخر ڪڻي ئي ول، يل، ياتش ل راخي. لڪه ڪول، ڪيدل، وڙل وغيره.
- مصر** : اصرار ڪونڪي، ضد ڪونڪي.

- مصرعه** : نيم شعر يا بيت.
تپه، لنډۍ.
- مصرف** : مشغول، په کار
لگيا، اخته.
- مصرفيت** : مشغولتيا.
- مصري** : د چينو قلم، د ترو
قلم، د چينو وړې وړې
د کړې.
- مصري** : د ميزري جوړ
جانماز.
- مصلحت** : ښه صلاح، ښه
تجويز، صلاح، مشوره.
- مصري** : شاخيل، جوړې.
- مصمم** : پوخ، مضبوط،
مستحکم.
- مصنف** : تصنيف کوونکې،
ليکونکې، کتاب جوړونکې.
- مصنوعات** : د مصوع جمع،
جوړ کړې شوي څيزونه.
- مصور** : تصوير جوړونکې،
نقاش.
- مصيت** : غم، درد، تکليف.
- مضارع** : مشابه، په رنگ،
په شکل. د فعل هغه صيغه
- چې پکښې د حال او مستقبل
دواړو معني وي.
- مضاف** : خوا په خوا، ترلې،
متصل. د گرامر په علم کښې
هغه اسم چې د يو بل اسم سره
ولگولې شي. منسوب،
متعلق.
- مضافات** : د مضاف جمع.
- چاپير چل، لري نژدې.
- مضاف اليه** : د مرکب
اضافي هغه حصه چې مضاف
ورپورې ترلې وي.
- مضامين** : د مضمون جمع.
- مضائقه** : سره تنگونه،
تنګي، ويره، پروا.
- مضبوط** : محکم، ټينګ،
پوخ. طاقتور، تندرست.
- ضبط کړې شوم.
- مضحکه** : خندا، تړقه،
ټقاله.
- مضر** : ضرر رسونکې،
تکليف رسونکې.
- مضرب** : دستار غږولو د
وسپنې څلې، زخمه، شاباز.

- مضطرب** : ناقلاړه،
وارخطا، حفه، زهير، پريشانه.
- مضموم** : هغه حرف چې
دپاسه پرې پيش وي، ضمه
لرونکې لفظ، پيښ لرونکې
لفظ.
- مضمون** : مطلب، معني،
خبره، اداره،
- مطابق** : برابر، يو شان، سم.
- مطابقت** : برابرۍ، يو شان
واله.
- مطالب** : د مطلب جمع
- مطالبه** : غوښتنه، تقاضا،
دعوي.
- مطالعه** : کتاب لوسته،
لوستنه.
- مطب** : د طيب دکان،
- مطبع** : د چاپ خانه، چاپ
خانه.
- مطبوعات** : چاپ شوي
خيزونه.
- مطرب** : سندرغاړې، نغمه
ويونکې، سازوهونکې، ستار
غږونکې.
- مطلب** : مقصد، معني،
مدعاء، غرض، مراد.
- مطلع** : د نمر ختلو ځاي، د
غزل ورومې شعر چې دواړه
مصرعې يې قافيه يا قافيه او
رديف لري.
- مطلع** : خبردار کړې
شوی.
- مطلق** : ازاد، بې قيده، د
واک اختيار خاوند، د قرآن
پاک په آيت کېنې هغه ځاي
چې پکېنې ساړه اخستې شي.
- اتل، نه بدلېدونکې، صرف
هغه اس يا اسپه چې د پښو
رنگ يې د بدن نه مختلف
وي
- مطلق العنان** : آمر، بيباک،
خودسره، بې قيده.
- مطلقه** : طلاقه شوې ښځه.
- مطلوب** : مطلب، مراد،
مقصد، مقصود.
- مطمئن** : تسلي لرونکې،
اسوده، په اطمینان.
- مطيع** : اطاعت کونکې،

منونکې.

مظالم : د ظلم جمع

ظلمونه

مظاهره : د خپلې رای دښکاره کولو جلوس یا جلسه
یا بله کومه جرگه.**مظلوم** : چې ظلم پرېشوې وي. په چا چې ظلم
کيږي.**معاش** : رزق، روزي،

خوراک، روزگار.

معاشرت : خپلو کښې یو

خام ژوند تیږول.

معاشره : هغه ژوند چې ډیر

حلق ی به یو خام تیروي او

د بېوېل د حقونو او حذباتو

احترام کوی سوسائتي،

سماج

معاشي : معاش سره متعلق**معاشیات** : د اقتصاداتو علم

چې پکښې د مال د کښې وېې

و د هغې د تنسیم مطالعه

کيږي

معاصر : د خپل وخت د

خپلې زمانې

معاف : بخښلې شوی،

بخښلې

معافي : د ښخښلو عمل. د

معاف کولو عمل.

معالج : علاج کوکې،

ډاکټر، طیب، حکیم.

معالجه : علاج، دارو

درمل.

معامله : جنګ جګړه،

جنجال، دعوي، مسئله.

معاقه : تر غاړه وټنه، غاړه

کیدنه

معالي : د معي جمع،

مطلبونه، مقصدونه

معاوضه : عوض، بدل.**معاون** : مددګار، تعاون

کوکې، مرستیال

معاهده : وعدو، لوظ، قرار**معائنه** : امتحان، اندازو، پد

سرګو لیدنه، عيني تحقيق

معبد : عبادت گاه، د عبادت

خام

معبود : د عبادت لائق.

خدائے پاک.

معتبر : اعتباري، باوري،

درست، ٽيڪ، راست،

عزتمند، مشهور، مشروٽ.

معتدل : د اوسطي درجي، د

درميانه درجي.

معرض : اعتراض کونکي.

معترف : اعتراف کونکي.

معتزله : د مسلمانانو يوه

فرقه. د مسلمانانو مفکرينو

هغه ډله چې د عقائدو بنياد په

عقل ږدي او د حق او باطل

معیار عقل گڼي.

معتقد : اعتقاد لرونکي.

معتكف : اعتكاف کونکي،

چيله ايستونکي.

معجزه : هغه کار چې د

انسان له وسه بهر وي او

خدائے پاک ی صرف د خپلو

رسولانو دپاره ظاهروي.

معجون : هغه مرکب دارو

چې د جوړولو يا تيارولو په

وخت په شهدو وغيره کښي

لکه د اوږو اخښلي شي.

معدن : کان، خزانه.

معدنيات : هغه څيزونه چې

له کانونو ايستلي شي.

معدوله : هغه حرف چې

ليکلې خوشي خوشي ويلې نه

شي لکه خود يا خویش کښي

واو.

معلوم : نابود کړې شوي،

وران کړې شوي. د نشت

برابر.

معله : د گيلې دننه هغه

نظام چې خوراک پکښي

هضميږي.

معلوت : بهانه، بانه، عذر.

عذر غوښتنه.

معلور : مجبور، ناچار.

معراج : د حضور پاک

صلي الله عليه وسلم د الله

پاک سره ملاقات. اندرپايه،

پورې.

معرفت : پيژندگلو، د

خدائے پاک پيژندگلي.

معرفه : هغه اسم چې د يو

خاص شي دپاره استعمال

ڪرڻ شوم وي.

معركه : سنگر، جنگ.

معروف : مشهور، معلوم.

معري : بربند، د نظم يو

قسم چي د قافيي پابندي

پکښي نه وي شوم.

معزز : عزتمند، مشهور.

معزول : برطرف ڪرڻ

شوم. ايستلے شوم.

معشوق : د عشق مرکز،

محبوب، اشنا، دوست.

معصوم : له گناه نه پاک،

ساده، ماشوم.

معطل : ماتل، بيکاره،

سست، کم عقل،

معقول : د عقل په تله پوره،

مناسب، خوښ، موزون، د

اطمينان قابل.

معقوليت : د معقول کيدو

خاصيت.

معکوس : الته، اپوته.

معلم : استاذ، علم بنودونکے.

معلوم : علم کښي راغلے،

واضح، بنکاره، خر گند.

معما : پټ، اړ، دوره، دونه،

گراڼه خبره.

معمار : عمارت سازونکے،

عمارت جوړونکے.

معمور : بودا، د ډير عمر،

عمر خوړلے.

معمور : ډک، اباد، بند،

تاله شوم.

معموله : هغه خبره چي

روزانه کيږي. چي عمل پرې

وشي. درواج مطابق.

معمولي : لږ شان، لکوټي،

پوټے، بکسکے.

معنويت : د معنوي کيدو

حالت، حقيقت.

معني : مقصد، اراده،

مطلب، منشا، مراد.

معيار : پيمانہ، اندازه، د تول

آله.

معيشت : ژوند، روزگار،

روزي، اقتصاديات.

معيوب : عيب ناک، عيب

ژن،

مغازي : کافرانو سره

ظالمانه حڪومت، استبدادي حڪومت.

مغلوب : شڪست خور، د غلبي لاندې.

مفاد : د فائدي خام، نفع، ګټه.

مفاهيمه : د يو بل په خبره پوهيدنه او فيصله کړنه. په خبره پوهيدنه.

مفت : بغير قيمت. ناحق، بې فائدي، ضائع.

مفتي : فتوي ورکونکې. فقيه.

مفرد : يواځې، تنها. يو، غير مرکب.

مفرور : له قابو نه تېښتيدلې، فرار شوی، پټ شوی.

مفروضه : فرض کړې شوې خبره.

مفسد : فساد کوونکې.

مفسر : تفسير کوونکې، د

قرآن کریم د آيتونو تشرېح کوونکې.

مفصل : په تفصيل سره.

جګړه، هغه جنگونه چې حضور پاک صلي الله عليه وسلم پکښې پخپله موجود و.

مخالطه : دوکه، فريب، مکر.

مغانه : غسانه، د روانه حرره، د پور حرره.

مغرب : د مشرق ضد، سمر پريواته طرف.

مغرور : کبر کونکې، عرور کوونکې.

مغز : دماغ، مازغه. د څه څيز دننه حصه، عقل، جرړه، اصل، تکبر، عرور، منځ، مغز، نلې، چکۍ.

مغزې : بلې چې ځې هلو کو کښې وي.

مغضوب : چې قهر پرې شوې وي. د عصب لاندې.

مغفور : بخښلې، مرحوم.

مغل : يو قوم چې چل وطن ئ منګوليا دى.

مغلواله : د مغلو حڪومت.

واصح.	مقاصد : د مقصد جمع.
مفعول : هغه څوک چې	مقصودونه،
کار ورسره وشي. هغه اسم	مقاله : قول، لیکلې مضمون.
چې په جمله کې پرې څه	د کتاب حصه، د معلوماتو
کار شوی وي	مفصل مضمون.
مفکر : فکر کوونکې، سوچ	مقام : د ایساریدو ځای.
کوونکې.	مکان د کوریدو ځای، محل.
مفکوره : نظریه، خیال،	وږغ، وخت، موسیقي کسې
فکر	برده، سرور، د ودریدو ځای
مفلس : غریب، محتاج.	مقبره : قبرستان، هدیره.
لاچاره	ادیره
مفلوج : فالج رده، فالج	مقبوضه : هغه ځای یا حیو
وهلې، گوزني.	چې فصره پرې شوې وي.
مفهوم : معنی، مطلب،	مقبول : قبول شوی، ملې
پوهېدنه، منشا، مدعا، اراده.	شوی
مفيد : فائده مند، فائده	مقتدا : چې د چا پیروي
لرونکې، فائده من	کولای شي امام بشو
مقابل : محام دس،	مقتدر : قدر لرونکې
محالف برابر، نوسال	
مقابله : محام کدنه.	مقتدي : ضد کونکې
بر سرېده مخالفت خارج	مقدور ورسره دده د
براب، حکره	برابری کونکې
مقاتله : خوږ پری، پری	مقتل : د وژنې ځای
د قتل عد	کناو

- مقول :** قتل شوم، وڙلے شوم، عاشق.
- مقدار :** اندازہ، شمار، وزن، تول، ڊيل ڊول، تعداد، رقم، مجموعہ، میزان.
- مقلر :** ورہمے لیکلے شوم.
- قسمت، تقدیر :** ھفہ لفظ چي عبارت کڻي موجود نہ وي او معنيٰ ئ اخستے شوم وي.
- مقدس :** پاڪ، سپيڻخلے، بي گناہ، نيڪ، صالح.
- مقلم :** مخکڻي شوم، ورہمے، مخکڻي حصہ، وڃت، واجب، ضروري، لازم، قبضہ، دنجوم پھ اصطلاح کڻي د قمر پنخوڻشم منزل.
- مقلعہ :** د فوج ھفہ حصہ چي مخکڻي وليزلے شي.
- فیصلہ، دیاچہ، سريزه، تمھيد، دعوي، استغاثہ، واردات، معاملہ، جگرہ.**
- مقدور :** قوت، طاقت، حوصلہ، حیثیت، گنجائش، قابو، اختیار، وسیلہ، ذریعہ، جرأت، دولت، خوشحالي، وس، زور، فرمان، سند، حکومت.
- مقرب :** خاص ملڪرے، دوست.
- مقرر :** تقرير کونکے.
- مقسم :** تقسیم شوم، ھفہ عدد چي تقسیم کرے شي.
- نصيب، حصہ، تقدیر.**
- مقصد :** مطلب، مدعا، منشاء، ارادہ.
- مقصود :** غرض، مراد، منشاء، مدعا.
- مقطع :** د غزل ھفہ وروستے شعر چي شاعر پکڻي خپل تخلص راوولي.
- مقفي :** قافیہ دار.
- مقلد :** تقلید کونکے، مرید، نقال، پیڻي کونکے، ھفہ مسلمان چي پھ خلورو امامانو کڻي د یو پیروي کوي.
- مقناطیس :** یو قسم وسپنہ چي وسپنہ خان تہ راکارڍي.
- مقولہ :** خبرہ، قول، مثل،

ضرب المثل.

مقهور : مغلوب.

مقيد : قيد ڪرڻ، بندي،

اسير، پابند،

مقيم : ودریدونڪي، قائم،

مقيش : اطلس، ڪناري،

جالڪي، جالي، پرقيدونڪي

فيتہ جي پھ لوپتو باندې ڪولے

شي.

مگار : مڪر ڪونڪي، دوڪھ

باز، فريبي.

مڪالمہ : زباني خبري اترې،

سوال جواب، ڊرامہ، ڊرامي

د ڪردارونو خپلو ڪيني

خبري.

مڪان : دوسيدو ڄام،

ڪور، استانه.

مڪتب : مدرسه، دليڪ

لوسٽ ڄام.

مڪتوب : خط، ليڪلے،

چيتي.

مڪر : دوڪھ، فريب، باڻه،

بھانه.

مڪرر : يو ڀل ٻيا، دوباره.

ٻيا ٻيا.

مڪروه : قابل نفرت، هغه

خيرونه جي حرام خونہ وي

خونہ ڪولے بھتر وي

مڪمل : ڪامل، پوره، تمام،

ختم، بشپڙ.

مڪنہ : برقع هغه لڙڪي جي

په اڀ ڪيني ڏ ڪانجن په

منڃ سوري ڪيني سلائي

راتينگ ڪرے وي.

مڪهي : هغه لڙڪي جي د

مڪنہ په سر ڪيني لگيدلے

وي.

مڪيز : ناز، ادا، نخري،

فينج.

مڪ : هغه سورے جي په

ڪوتہ ڪيني دلورگي وتلو

ڊپاره جوڙ ڪرے شوے وي.

موري، روشن دان، دو ڪانجه.

لويه پيالي

مڪر : دهندي شمسي ڪال د

يوپ مياشتي نامه جي د ڪٽڪ

به پس اوله پونه مخڪيني

راخي

ملاحت : مالگين توب.

مکيڻي

ملاحظه : ملازه، معائنہ،

کتنه، مشاهدہ، غور، توجه،

مروت، ریا، شرم.

ملازم : خادم، نوکر

ملازه : ملاحظه، پاسداري،

رعایت، مخ مروت، شرم.

ملاقات : یو بل سره لیدہ

کاتہ، پیژندگلي، واقفيت،

حیل ته د قیدی لیدو له تلل

ملال : حسکار حقد،

عمز

ملالی : سانس ته بنځه،

محبوبه، باره

ملا مانی : یو قسمه نوږیک

جې په ملازمتیو دوه بلیر

حسد دار هر هغه نوږیک چې

د د کوب په وجه مانولې

شي

ملا مت : کرم، شرمیده،

پیکه، کچه شرم

ملانکه : فرشته، فرشته

ملا تم : پوست، نازک، نرم

مگر : خو، لیکن، لاکر

مگر معج : یو آښي خنار

مگه : د چایو څښلو لویه

پیالی

مل : اندیوال، ملگر، اشنا،

مرسته کوونکې

ملا : ښه لیکونکې، عالم،

فاضل، د جماعت امام، واعظ،

زاهد، ناصح

ملا : د کناتو او څټ په مع

کښې د وجود حصه چې د

ملا تیر پکښې غړیدلې وي

ملا بانگ : د سحر د بانگ

وخت، بانگ مان

ملا بند : همدسې جې م

ورساندې تړلې شي ملا سی

کمر بند

ملا تیر : مصبوطیا، ورید سر

حلق، مرسته، حمایتي، امداد

کوونکې، نار، دوست، کمر بند

ملا چرنگ : یو قسمه

مارغه، همد

ملاح : ماښک، واحد

گشتي چلوونکې

و نازک، بودبار	چې پخولې سي او د بې ۍ د
ملبوس : د اغوستلو جامې،	سنگو دارو کبې پکار پري
په جامو کبې نغښتې	ملزوم : چې پرې السرا
ملبه : درنگ شوي ديوال	لکيدلې وي، تورن
وغيره حاورې گتې او بلا بتر	ملزوم : لازم شوم، چې له
چې سره گډوډ شي	يو بل نه جدا کيدم نه شي
ملت : دين، مذهب، قوم	ملعون : لعنتي، مردود،
ملغوي : خنديدلې، خنډولې،	رتلې شوم.
التوا کبې پاتې شوم.	ملغوبه : هغه خيروه چې
ملت : د غارې دپاره يو	سره گډ شوي وي د مات
مفرد حکيمي دارو چې خود	گډوډ خيرونو امار. کند
ۍ خوروي، خوربه ولې،	ملک : ملانکه، فوخته،
ملهتي.	فرېشته
ملحد : الحاد کوکې، بې	ملک : د کلي سردار
دينه، کافر.	دکلي مشر
ملحق : لکيدلې، مسلک،	ملک : باچا، سلطان
يو خام	ملک : حاسد، مال
ملحوظ : لحاظ ساتلې	اسباب
شوم، لحاظ کړم شوم	ملک : وطن، سلطنت
خيال کبې ساتلې	راج
ملخ : تروقا، يو قسم حشره	ملکوت : د فرېستو جهان،
چې په فصلونو کبې پيدا	عالم ارواح.
کيږي. ملخه	ملکه : خاصيت د باچا
ملخوزه : يو قسم ساگ	بنځه

- ملگري** : لاس امداد،
مرسته، ملاطرت، داد گيرنه،
ملگرتيا
- ملگرے** : انڊيوال، دوست،
اشنا، رفيق.
- ململ** : يو قسم سپينه د
سپنسونه جوړه کپړه.
- ملنډه** : تپوه، مسخره،
مذاق.
- ملنگ** : منځي گدا،
درويش، قلندر، بې پروا،
مست فقير. سوالگر، سوال
کونکے، د کوره وتلے، دنيا
پريښودونکے، بيهوشه،
مفلس.
- ملوتے** : هيجرا، بې غيرته،
نر ښځه، ملے، ملوتارے.
- ملوث** : راگير، ککر،
گنده، ناپاک، پليت، لرلے،
- ملوک** : معشوق، محبوب،
ښکلے، ښائسته، پاک سوچه.
ملکان، بادشاهان.
- ملونه** : قيزي، واگي، لکام،
جلب، جلو.
- ملهتي** : ملت، خوږه ولي.
- ملهم** : مرهم، پتي، پښه.
- مليا** : مل، يو خام، واصل.
- مليريا** : سره لرې تبه،
موسمي تبه.
- مليشيا** : مليشا، نيم باقاعده
فوخ، يو قسم کپړه چې رنگ
ئ سلیتي وي.
- مم** : د ماشومانو په ژبه ميوه،
خوږ خيز، ياد مورتے.
- مماټ** : مر کيدنه، وفات،
مرگ.
- ممالک** : د ملک جمع،
ملکونه.
- ممانعت** : بنديز، بندش،
منع کونه.
- ممايه** : يوه ونه او دهغي
ميوه.
- ممتاز** : امتياز لرونکے،
معزز، اعليٰ، الفضل.
- ممد** : مدد کونکے.
- مميز** : مهميز، د سواره
پوندي سره لگيدلے يو
ميخکے چې اس له پرې پونده

- ور کوي. **ممکن** : د کیدو قابل، کیدونکې، مملاکي : مومياني، مماني، يو قسم دارو چې د ماتو هلوکو د رغولو دپاره استعمالولې شي. **مملکت** : حکومت، بادشاهت. **ممنوع** : منع شوی، ناجائز، د قانون خلاف. **ممنون** : منت بار، احسان مند، شکر گزار. **ممنه** : دائي، رضاعي مور. **من** : خاطر، اراده، زړه. **تکل**، مقصد. د مند مخفف چې د مالک معني ورکوي لکه شته من **من** : يو وړ چې محلف ملګرو کښې محلف درلودوالې لري، افغانستان کښې مې اته پوښه (خلور سیره) او پاکستان کښې اتيا پوښه (خلو پښت سیره) وي. **منا** : جوړګړه چې په ځنګل
- يا پټو کښې جوړه شوې وي. **مناجات** : دعاء، التجاء، عرض، هغه نظم چې د خدای تعریف او خپله عاجزي پکښې بيان شوی وي. **مناره** : منار، لوړ څار، وچت مقام. **مناسب** : موزون. **مناسبت** : موزونیت، د موزون کیدو حالت. **مناصب** : د منصب جمع، رتبې، عهدې. **مناظره** : بحث مباحثه، تکرار، هغه علم چې پکښې د بحث قواعد بيان وي. **منافع** : د منفعت جمع، ګټې، فاندې. **منافق** : هغه څوک چې په رڼه یی یوه وي او په خله بله په اسلام کښې ظاهره مسلمان او په باطن کښې کافر. **منافقت** : د منافق عمل، د منافق حالت. **منافقه** : بحث مباحثه.

منجرہ : کلی، غوثی،
شگوفہ.

منجور : راغونہ شوم،
بیکارہ، ہیجر، نامرد.

منجیلہ : د منگی د لاندی د
وینو جو پره یوہ غوندہ غوندی
کری چي حیسی ی د او بو
راورلو دپاره په سر ږدي.

منخ : مینخ، میان، وسط،
مرکز.

منخگر : دریم گر،
منصف، ثالث.

منخم : منخن، وسطی،
مرکزی.

منخن : وگوری منخم.

منخوماه : منخ کښي،
درمیان کښي، بې طرفه،
اعتدال.

منحرف : باغي، واپس
گرځیدونکي، ستیدونکي.

منحصر : مشروط، موقوف،
مطابق، متعلق.

منحوس : سپیره، بدبخت،
بدنصیب، مکروه، خراب.

تکرار، جگړه.

منال : دولت، حانداد.

منبر : په جماعت کښي هغه
خامی چي امام پرې کښيني او
مسئلي کوي.

منبع : د او بو راوتو خامی،
چینه، د او بو خزانه، د وتو
خامی.

منت : احسان، ښکي،
سلوک، شکریه، عاجزي،
زاري، خوشامد.

منتخب : چون شوم،
غوره.

منتر : جادو، د ویدخه
حصه، تونه، سحر، دم.

منتشر : اخوادیخوا،
متفرق، تتر بتر، تیت پرک.

منتظر : انتظار کونکي، په
انتظار.

منتظم : انتظام کونکي.

منتقل : انتقال کونکي، د یو
خامی به بل خامی ته تلونکي.

منجاور : د خانقاه یا زیارت
خادم، منجور، مجاور.

- مند :** يوه لاحقہ چي د مالک معني ورکوي لکه دولت مند.
- مندارو :** وگوري مندانو.
- مندانو :** کنده بوتې، يو بوتې چي په عنمو او شفتلو کښي کيږي د ماستو شاريلو دپاره د لرگي جوړه يوه آله
- مندو :** د هډوانو د عبادت ځاي،
- مندري :** د غوږونو يو کالې.
- مندري :** يو مضبوط غټ لړکي چي نور لړگي پرې دپاسه ږدي او جاله پرې جوړوي.
- مندوب :** هغه څوک چي د څه کار دپاره نمائنده وليږلي شي.
- منديل :** پټکي، لونگي، دستار.
- منداو :** دالان، سربده، دهليز
- مندل :** په روږ دسه کول.
- داخلول، ننه باسل، چاپي کول.
- مندو :** دالان، څپر، هغه کوټگي چي اخلې پخلې پکښي کولې شي.
- منده :** دؤ، تيز تگ.
- مندهي :** د تجارت ځاي، منډی.
- مندي ترري :** د ورادؤ، مندي رامېدي، تگ راتگ، کړشش، سعي، بي فاندې کوشش.
- منزل :** هغه ځاي چي ورته انسان رسيدل غواړي، مقصد.
- منزه :** پاک، له عيبونو نه پاک، صفا.
- منوک :** مړک، موړک، د مړي مذکر.
- منو کورم :** مژگورم، د منوک يا مړي بچي،
- منسوب :** نسبت لرونکي، متعلق. چنغول.
- منسوخ :** رد شوم، نسخ شوم، ختم شوم.
- منشا :** د پيدا کيدو ځاي

- وجه، سبب، اراده، مطلب، مقصد.
- منشور** : شاهي حکم، پروانه، د چا سياسي جماعت اعلان، فرمان، اعلان، هغه شکل چې سرونه يئ يو شان يو هومره او يو بل سره متوازي او ډيرې ضلعي لرونکې وي او اړخونه يئ متوازي الاضلاع وي.
- منشي** : مرزا، ميرزا، بابو، کلرک، سکر،
- منشيات** : نشه کونکي خيزونه، له نشې په عربي طريقه جوړ شوم لفظ.
- منبتنه** : نذر، منلې خيز، نذرانه، نياز.
- منصب** : عهد، مرتبه، رتبه.
- منصبدار** : منصب لرونکې.
- منصف** : د ديواني عدالت يو جج، انصاف کونکې، عادل، د انصاف خاوند.
- منسوب** : ودریدلې، نيع، قائم. هغه تورې چې پرې زبر وي.
- منطق** : هغه علم چې په قطعي دليلونو حق او ناحق ناحقه ثابتوي. دنيا. فصاحت.
- منطقه** : د ملاتړلو کپړه، هغه فرضي خط چې د زمکې نه چاپېره لکه د پټکي راتاؤ دې. علاقه.
- منظر** : د نظر ځای، نظاره، د سيل ځای، مخ، شکل، د نظر حد، کرکې، سورې، لوړ مکان.
- منظم** : په تار گنډلې، موزون کلام، هغه څيز چې په انتظام سره وي.
- منظور** : منلې شوم، لیدلې شوم، خوښ کړم شوم، قبول شوم.
- منظوم** : منسلک، تړلې، نظم کړم، په اشعارو کښې وئيلې.
- منع** : چې اجازت يئ نه وي.

- چي قدغن پري لگيدلے وي. **منقذ** : مقرر شوم، قائم شوم.
- تري ٻڌڪاري. **منفي** : ايستلے شوم، تفريق ڪرے شوم.
- منگ** : قد، عمر، قامت، غوندي، مانند، مشابهت، يو شان والے، موده.
- منگخ** : گومنز، ڀمنخ، هغه آله جي سر پري ڀمنخولے شي.
- منقسم** : ويشلے، ويشلے شوم.
- منگر** : ديوي هندي مياشتي نوم جي د پوله مياشتي مخڪڻي او د ڪٽڪ نه پس وي.
- منقط** : نقطې لرونڪے.
- منقول** : نقل شوم، ذکر شوم، له يو خامے نه بل خامے ته ورتلے شوم.
- منگرم** : د مار يو قسم.
- منگن** : ڪٽمل، منگر، مونگر، مونگر.
- منگور** : د سڀي بجے (ڪوترے) جي سترگي ۽ نه وي غرولے مار، منگرے.
- منگير** : بوخت، لگيا، منگرے : گهرے، د ٽيڪري يا مسينو غوند، موند، غري لرونڪے لوڻسے جي عموماً پڪڻي اوبه ساٿلے شي.
- منگي** : مزدور، دهقان جي د منگت په حساب، د من به حساب نوخ.
- منگي** : مزدور، دهقان جي د منگت په حساب مزدوري ور ڪولے شي.
- منگرنڪير** : دوه فرينتي جي په قبر ڪڻي د مرده نه سوال جواب ڪوي، انڪير منڪير.
- منگ** : په ڪمره يا ڪوته ڪڻي د لوڻي وتو موري، د ڪمري ارته حصه جي اسمان
- منل** : ايمان راوړل، منظورول، قبول، اقرار ڪول،

- احسان مند کیدل، تسلیسول
من منیا : خپله رای
 حورونه، خپله مرضي کونه.
مننه : تشکر، شکریه،
 مهرباني، منل.
منوال : دستور، طریقه.
منور : نوراني، روښانه،
 پریقیدونکې.
مني : هغه سپینې لارږنې
 اوبه چې د انزال په وخت
 خارجیږي. بطفه، مایه،
 مردی.
منیر : تابان، روڼ، رڼا
 ورکونکې
منه : سيب، سیو، یوه میوه.
مو : ویښتنه، زلفې، روغن،
 غوړي، ډل، ویلې شوې
 وازده.
موات : غاړه، مورکه، نفرو
 ته مخامخ یا په څنګ دیوال.
مواجب : مزدوري،
 تنخواګانې، مشاهري، هغه رقم
 چې د حکومت له خوا قبایلي
 مشرانو ته ورکولې شي.
- مواد** : د ماده جمع. پیپ،
 ګندګي اسباب، سامان،
 دلائل، وجوهات.
مواس : موچی، چغلي
 کونکې، خبرغل، غماز،
 شیطان، رفتار، تګ، مزل،
 پناه.
مواصلات : د نقل و حمل
 ذرائع.
موافق : یو شان، برابر،
 مناسب، په شان، مطابق.
مواقع : د موقع جمع،
 موقعي، ځایونه.
موت : مرګ، قضا، اجل.
موتی : ملغلره، مرغله.
موت : دروغ تابع مهمل
 لکه روغ موت. یو ډال چې
 بوتې یې د ګیاه د پاره
 استعمالیږي.
موتړ : یوه میښني سورلی
 چې په پترو لو چلیږي، مشین
 چلونکي آله.
موتی : دیوې لاسکې،
 لاسکې، ډینډت، ډېلې،

- موتی** : د چارۍ یا حنجر
دسته، قبضه، لاسکے د لاس د
پنځه واپړو کونو د راغونډېدو
حالت.
- موج** : چپه، خپه، جوش،
لوله، خیال وهم، شوق،
مستی، سرور.
- موجد** : ایجاد کونکې، نوم
خیز را ایستونکې.
- موجود** : حاضر، په وجود
کېنې، هست، شته.
- موچنه** : خپلې، پېزار، د
خپلو یو قسم.
- موخه** : د تیر امداری یوه
محصوله لوبه هدف، کچه
هغه حبه چې د عتی وېشتو
د بېره سني لاسې لکولې
شي.
- موده** : زمانه، وخت، نېټه،
ډیر وخت.
- مود** : طبیعت، جرت، طبع
- موډي** : تکلیف رسوونکې،
ضروري، نقصاني
- مور** : د پلار پنځه، مادر
- موران** : دیو کالي نوم، د
مهر جمع
- مورله** : هیجر، ایجر،
جینی خلی، جینی خولې،
لختی
- مورث** : وراثت پریښودونکې.
- مورچه** : مورچل، سنگره،
خوکی، خندق، د پناه ځای
چې د جنگ په وخت
جوړولې شي.
- مورخ** : تاریخ لیکونکې.
تاریخ نگار.
- مورد** : د واردېدو ځای،
حبه، سرائی.
- مورکی** : د مور اسم تصغیر،
مور ته د مېي د خطاب کلمه
- مورگه** : عاره، خنده، ژی،
حاشیه، د سرحد لیکه.
- موروښي** : د پلار بیکه،
حدی، پشت په پشت.
- موره** : کنګل، یخ، چکه
شوم، مایه، ټینګ
- موری** : د کندو هغه سورې
چې دانې پرې راوباسي. په

- ديوال ڪنهي سور، ناله،
لڀتڙي، د پول خله.
- مور** : په گيده ڍڪ،
مطمئن، دولت مند، مالدار.
- موره** : په بدن باندې د وهلو
ټڪولو نښه او پرسوب. د
اوبو د مخ نيوې په غرض
جوړه کړې شوې وچته ډپه.
- نس خوږې، د گيلې درد،
اږ، مروړ، پيچ، منجيلة
بالښت، د ديوال سرماتۍ، له
دور مو جوړه کړسې.
- موزون** : هغه شعر چې وزن
لري. خوښ، مقبول، لائق،
مناسب، درست.
- موزه** : جرابه، چکمه، د
څرمنې جرابه.
- موسم** : د کال څلورو برخو
کښې يوه برخه. فصل،
وخت.
- موسيقار** : د موسيقي
استاذ، د موسيقي ماهر.
- موسيقي** : د راځ علم، د
سرود علم.
- موسيدل** : مسکيدل،
خنديدل.
- موشاده** : مخ، شکل، خيره،
بشړه، مشاده، مجازا خراب
شکل.
- موصلي** : د مصلي مفعن،
شاخيل، خاکروب. مونځ
گزار.
- موصوف** : ستايلې،
موصول : وصول کړې
شوم.
- موضع** : علاقه، کلي، باندېه.
- موضوع** : مضمون، بامعني
لفظ، اصل شې.
- موقع** : د جيل ديوال سره يو
مقام چې د جيل ملازم پرې د
څو کي دپاره ولاړ وي. داؤ،
چل، وخت، محل.
- موقعه** : داؤ، چل،
موقف : پوزيشن، د ودریدو
ځاي.
- موقوف** : ودرولې، ملتوي،
برخاست شوم. وقف شوم،
مول : حقيقت، اصل، بنيا..

تاوان، مال، جائداد. مسلمان،

مولف : تالیف ڪونڪي، جمع ڪونڪي، مختلفو ڪتابون به ڪتاب لیکونڪي.

مولود : هغه مجلس یا غونڊه جي حضور پاک صلی اللہ علیہ وسلم د پیدائش په باره ڪنبي پڪنبي تقريرونه ڪيري. زيڙيدلے، پيدا شوم ماشوم، د پيدا ڪيدو ورځ.

مولوي : مولانا، ديني عالم، اخون.

مولى : يوه مشهوره سبزي جي ڪچه او پنجه دواړو حالتونو ڪنبي خورمے شي.

مولے : دلنگري مولے جي لنگري يا چتو ڪنبي پرې څه ٽکوي.

موم : هغه نرمه او غوره ماده جي د شاتو له کبينه وڃي.

موم جامه : هغه مومي کپره جي اوبه پرې اثر نه ڪوي.

مومن : د الله تعاليٰ يو صفتي نوم. ايمان راوړونڪي،

مولى : جمع ڪونڪي. حالت فاعلي.

مونس : ملڪرمے، دوست، يار.

موهوم : وهمي، خيالي، فرضي، قياسي.

مويد : مدد ڪونڪي، قوت ور ڪونڪي. تائيد ڪونڪي.

مويز : ڪشمش، انگور، ميوه، وسکي، منقه.

مويشي : څاروي، غوا، مينبي، خرونه وغيره.

مهاجر : هجرت ڪونڪي، خپل وطن پرېڻو دونڪي.

مهار : د اوبن په پوزه ڪنبي

- اچولے شوم پيزوان.
مهال : موقع، محل، وخت، گران.
مهات : هاتي وان، فيلبان، د هاتيانو ساتونکې.
مهتاب : سپوږمۍ، قمر،
مهتر : مشر، سردار، د توبه لور، حاکروب ساخين.
مهتم : ايماد کونکې، سر يراه، منتظم.
مهجور : فراق وهلې، چې هجران پرې راغلې وي. جدا شوم.
مهدي : له هدايت موندونکې پس هدايت ور کونکې.
مهذب : تهذيب يافته، متمدن.
مهرو : هغه مال يا رقم چې يو مسلمان خپلې پنځې له د نکاح په وخت د ورکولو اقرار وکړي، کابين
مهرو : وفا، مينه، محبت
مهرو : ټاپه، سټيمپ
مهرباني : ننه، د محبت مياشت.
مهلوک، احسان.
مهلت : وخت ورکونه، وخت، وقفه.
مهلک : هلاکونکې، مړ کونکې.
مهم : نورې کار، دروند کار، مشکل کار، جنگ، جگړه،
مهمان : ميلمه، المه.
مهمل : بېکاره، پريښودې، کم عقل، فضول، بيهوده، بې معنې، بې مطلبه، سست، کمزورې، هغه تورې چې معنې نه وي، بې معنې لفظ.
مهيا : تيار، اماده، حاضر.
مهيب : خوفناک، هيتاک.
مهينه : د موسم په اغاز کښې کرلې کيدونکې فصل، د پسينه ضد.
مهينه : ماهانه، موجب، وظيفه، هواره، نرمه، مياشت.
مهې : د دالو يوقسم.
مهې : کب، ماهی
مې : د انگريزي کال پنځمه مياشت.

- مياشت** : هلال، نوي سپوږمۍ. د سپوږمۍ ميعاد، د کال له دولسو برخو نه يوه برخه.
- مياں** : مشر سرې د خنو حامدانو د افرادو لقب، جناب.
- ميان** : ملا، دوران، بيا، تیکه، وسط، منځ.
- مياندې** : د مور جمع ميندې.
- مياله** : د ذي القعدة مياشت. د هجري قمري کال يوولسمه مياشت.
- ميت** : جنازه.
- ميتور** : د خنې خيزونو د مېچ کولو آله لکه درکشې، بجلې يا گيس ميتور.
- ميثاق** : قول، اقرار، وعده، معاهده، پيمان.
- مير** : پيشوا، هادي، د سېدانو اعزازي لقب سردار، امير، سالار، مسر، رهنم.
- ميراث** : بې حوده بې اولاده، چې څوک ترې پاتې نه شي.
- ميراثه** : د چاد مرگ نه پس پاتې شوی مال دولت، حامداد، ترکه، ميراث.
- ميراثه** : د پېښو د سرايوه طريقه چې يو کله په بل کلي يا خاندان حمله وکړي او ټول بارينه ي ووزني.
- ميراث** : وراثت، ورثه، ترکه.
- ميراثه** : هغه مال اسباب چې د مري به خپلو وارثانو ته پاتې شي.
- مير خمن** : مير خڼ، دشمن، دښمن.
- مير خمني** : دشمني، عداوت، ترنگنۍ.
- ميره** : حلقه، دانه.
- ميري** : سرداري، مشري، حاكمي.
- ميزان** : تيمه، جمع، محمده د سې اوږد سرح د سمسې کال اوومه

مياشت.

الف

ميزرے : يو بوتے جي د
پانو نه ئ پوزي مصلې او بون
جوڙولے شي.

ميسر : هغه څه چې په اسانه
وموندے شي اسانول، حاصل،
دستياب، اسان کړے شوه.

ميعاد : مقرر وخت، د
وعدې وخت.

مיעادي تبه : لويه تبه،
محرقة.

ميل : هغه کابږے جي د
پار سنگ دپاره لگولے شوه
وي. د ۱۷۶۰ کزو فاصله،

ميلاد : د پيدا کيدو ځاي، د
پيدائش وخت، پيدائش.

مينځ : منځ، وسط، درميان.

مينځکړے : منځي کړے،
دريم کړے، ثالث.

مينځه کوته : د لاس د
وزيرې گوټې او مسواکې
گوټې تر منځ کوته.

مينه : خوښي، محبت،
عشق، دوستي، حور والے،

مئيندل : عاشق کيدل،
شيدا کيدل، مئين کيدل.

ميو : د پيشو اواز.

مې : ما، لکه ورته مې ووي
وغيره.

ميچ : حريف، مقابل،
جواب، همسر، مقابله، د

لوبې مقابله. معيار، ناپ، کچ،
پيمانه، اندازه.

ميچن : ميچنه، د دانو

اوږولو دستي مشين، د لاندې
باندې کابو تر منځه د دانو
اوږولو يوه پخواني آله.

ميچول : اندازه کول،
پيمانه کول، ميچ کول، ناپ
کول.

ميخ : د وسپنې جوړ کيل،
کوټي، جغه،

ميخانه : ميکده، شراب
خانه، چرته چې شراب
څښلے شي.

ميخزين : ميگزين، د
اسلحې کينودو ځاي.

- میںخکے** : دپوزې يو کالے .
 يو قسم پسرول چې زنانه ي په
 پوزه کښې اچوي .
- میںخوار** : شراب خور ،
 شرابي ،
میدان : ډاگه ، خام ، ډاگ ،
 سمه ، ډگر .
- میرگي** : مرگي يوه دماغي
 بيماري چې سره پکښې
 بيهوشه کيږي او له خلې نه ي
 خگونه ځي .
- میرمن** : بيگم ، بي بي ، د
 کور مالکه . واده کړې ښځه .
- میرنې** : ناسکه ،
میره : دشته ، بيابان ، لويه
 ډاگه ، لور میدان . ناسکه
 مور ، غير حقيقي مور ،
- میرانه** : مړانه ، بهادري ،
 توره ، نرتوب .
- میرنې** : مړانه کونکې ،
 دلاور ، بهادر ، تورزن .
- میر وښه** : واده شوې ښځه ،
میره : خاوند ، مالک ،
 خښتن ، آقا ، مارخ .
- میز** : دلرگي هواره تخته
 چې په پښو ولاړه وي او د
 ليکلو خوراک وغيره دپاره
 استعمالیږي .
- میزو** : پروڼې ، نقاب ، اوږنې ،
 لوپته ، خادر .
- میروتون** : دمیرو کور ، د
 میرو سوره . هغه ښانک چې
 اوبه پکښې واچولې شي او
 منځ کښې ي دلونښي
 اېښودلو خامه جوړ وي په
 دې لوبښي کښې پروت څير
 له میرو بچ ساتلې شي .
- میروپمه** : هغه گډه چې وار
 ي راوړې وي .
- میروم** : يوه وړه حشره چې
 په سوړو کښې وسپړي او
 مختلف قسمونه لري .
- میشیت** : مقیم ، اباد ، ساکن ،
 وسېدونکې .
- میشینین** : د میښي سره
 منسوب
- میکش** : شرابخور ، شرابي
میل : رغبت ، توجه .

- خواهش، بنڪه، رعايت،
نخاطر.
- ميلان** : رغبت، خواهش.
- ميلمائه** : ديلمه جمع.
- ميلمستيا** : ضيافت، مهماني،
مهمان نوازي ڪونه، دعوت.
- ميلو** : پير، پوتو رنگي
خنكلي خنار
- ميله** : گنه ڪونه، ازدهاء.
- سيل او تماشي دپاره د حلقو
راجمع ڪيدنه، نمائش.
- ميمنه** : د بني طرف، د بني
طرف فروغ.
- ميمون** : نيك، خوش نصيب
- مينجه** : له اوږو جوږه د
- چينجي په شان خواږه چې
پکښي خواږه او پي اچولے
شي.
- مينه** : دوستو خاص، کور،
مکان، ميله، استوگه، سيمه،
وطن.
- ميوه** : دوستي له حاصلاتو
معه څه چې خورلے شي. ثمر،
نتيجه
- مي** : د دالو يو قسم. شني
مي
- مے** : مچ. لحاظ. برکت،
سب. شراب، باده.
- مے ناب** : حالص او سوچه
شراب.

چي پيژندلې نه شي.

نا تار : رياتر، ظلم، جبر. په

ماستو کښې له ماتې کېرې

شوې روټې نه جوړ خوراک.

يرغل، چپاؤ.

نا ترسه : ترس نه کونکې،

بي رحمه.

نا تکی : يواځې، بې جوړې،

طاق د جفت او تکی متضاد.

نا توان : هغه څوک چې

توان نه لري، کمزور.

نا جان : ناجاښه، بې خبره،

ناواقف، ناخبره.

نا جائز : چې حائز نه وي،

نامناسب.

نا جوړ : چې جوړ نه وي،

ناساز، بیمار.

نا جوړتيا : بيماري،

ناروغي.

نا جي : نجات موندونکې،

خلاصه موندونکې.

نا چ : نخا، گډا، رقص،

ډانس.

نا چار : عاجز، معذور.

ن : (نور) د پښتو شپږ ديرشم

حرف. د ابدالو په حساب ي

شمير پنځوس (۵۰) دى.

نا : د نفې علامت لکه ناجوړ،

نا اميد، نابلد، وغيره.

نا اشنا : نابلد، ناواقف.

عجيبه، حيرانونکې.

نا اميد : چې اميد نه وي.

مايوس.

نا اهل : نالائق، ناقابل، چې

اهل نه وي.

نا باري : هغه څارو چې د

بار وړلو عادت نه وي

نا بالغ : چې بالغ نه وي.

نابلد : نا اشنا، ناواقف

نا بود : بې فائدي، عت.

بيکاره.

نا بينا : هغه څوک چې نظر

ی نه لکي، ږوند

نا پاک : پليت، چې پاک

نه وي.

نا پوه : چې پوهيږي نه،

جاهل، ماشوم، نابالغ.

نا پيژندگلو : نا اشنا، هغه

- مجبور، بیوسه، محتاج،
خولر، غریب، ناچاره.
- ناچاري** : لاچاري، عاجزي،
معدوري، مجبوري، بیوسي،
غربت.
- ناچاق** : ناجوره، بیمار، بي
خونده، بدمزه، کمزور،
مانده، تپ.
- ناخاپه** : سمدستي، ناگهانه،
ناخاپي.
- ناحق** : د حق خلاف، بي
مناسه، نامناسب.
- ناخدا** : کشتی چلونکے،
مانکے
- ناخونه** : دانگورو په خيلي
کښې برے تار. دسترگو يوه
بیماري.
- نادار** : غریب، عاجز،
نیستمند، لاچار.
- نادان** : ناپوه، کم عقل،
ساده.
- نادر** : نایاب، کمیاب، بڼه،
غوره، عجیبه.
- نادم** : شرمنده، ستومان،
- پښیمان.
- نادیده** : نالیدلے، وږ
سترکے، اروا وږے، چې څه
ئ په سترگو نه وي لیدلے.
- ناراض** : خفه، مرور، دم،
نارضا.
- نارضا** : چې رضانه وي،
ناراض.
- نارنج** : د سنگتري د خاندان
يو بوټی او دهغې میوه.
- نارو** : يو قسم خطرناکه
بیماري چې عام طور سره د
ناولو اوبو څښلو نه پیدا
کيږي.
- ناروا** : چې روانه وي،
ناجانز.
- ناروغتیا** : بیماری،
ناجور تیا، ناسازي.
- ناره** : نعره، غږ، جغه، اواز.
- نارینه** : نر، سرے، مرد،
بهادر، تکړه، تورزن.
- ناري** : چغې سورې، نعرې،
غږونه.
- نارام** : ضدي، سرکش،

ارپمار، نارامه.

محبوب، معشوق.

نارل : د خړه هينگيدل، د

ناساز : ناجور، بيمار،

خړه بريدل، نرل.

ريخور، ناموافق، مخالف،

ناري : غټه رسي، غټ او

ناموزون

ناسازگار : هغه چې راس ته

وي. غير موافق، مخالف،

ناز : نخړه، غمزه، مينه

ناموزون.

محبت.

نازبين : په ناز لوم شوم، د

ناسازه : ناکرده، زياتر،

ناز کولو بله، نيازبين، ناز

ناروا. د ناساز مؤنث. وړانر،

پرور.

مخالفت، ناسازي.

نازغوره : يو قسم خطرناکه

ناست : په گړدو يا د جسم

دانه چې بنده ترې مري.

په وروستي حصه د ارام دپاره

خوراكي ننکي بې ترسه،

خامه بيونکي. په زمکه يا ونه

ظالمه.

د پنجو په سر خامه نيونکي.

نازک : کچه، باريک،

دست سردار، د چا مقابله

کمرورم، لطيف پوست،

پريښودونکي، محتاج،

نرم، گران، مشکل، تير، تند،

حاحتمند. د زمکي څخه خامه

ديوال وغيره له خپله حده په

خطرناک.

نازل : راكوريدونکي، ښکته

زمکه کښې سوتی، ښخ

راتلونکي، راكور شوم، له

شوم.

بره نه ښکته رالېږلی شوم،

ناسته : ناستی، د کښينا ستو

وارد شوم.

حالت، تعلق، نشست،

نازبين : نيازبين، نازبين، ناز

جلسه. ناسته پاسته، او دس

کونکي، ښکلې، ښانسته،

ماتر، رفع حاجت.

- ناسته پاسته :** وگورئ
 ناست پاست پاست پاسترے،
 تعلق، ناسته ولاړه، د ناستي
 طريقه.
- ناسکه :** د سکه يا حقيقي
 ضد د دويمې مور يا دويم
 پلار اولاد. د دويمې بنځي يا
 دويمه خاوند اولاد.
- ناسوت :** عام اجسام يا
 جسمونه، دنيا، څرگند،
 عبادت، شريعت.
- ناسور :** نه جوړيدونکې
 زخم.
- ناسولت :** هغه څوک چې
 د سنت مطابق ترې خونه نه
 وي پريکړې شوي، شوپا،
 جاهل، شوپړ.
- ناشپاتي :** د پاک او ټاټکو
 د قسم يوه ونه او د هغې ميوه
- ناشته :** د سحر خوراک، د
 ورځې ورومۍ خوراک
- ناشر :** کتابونه چاپ کونکې
 او خرڅونکې، خورونکې، د
 اشاعت کار کونکې.
- ناشکړه :** شکر نه کونکې،
 ناسپاس،
- ناشولته :** فضول خبره،
 بیکار د خبره، ناشورته، بې
 بهديده خبره، ناشولته بې
 نهديده، ښار، شپږ، جاهل،
- ناشورئ :** نه کيدونکې،
 ناممکن، ناکړدونه.
- ناشيسته :** نشاسته، د غنمو
 د مغز نه جوړ کړي شوي
 ست، ناشسته.
- ناشې :** يو قسم ترڅه دوره
 چې په سپوږمو راښکلي شي.
- ناښاد :** هغه چې خوشحال نه
 وي. غمزده، نامراد، غم
 زېلې، خفه، ناخوښ.
- ناصح :** نصيحت کونکې،
 صلاح کار، واعظ.
- ناظر :** محافظ، نظر کونکې،
 کتوبکې، نگهبان، د دفتر
 محافظ، منيجر، ايجرا،
 هيچرا، خواجه سرا.
- ناظره :** د ليدو قوت، قرآن
 شريف لوستنه.

ناظم : نظم کو رکھے، د کار مشر. سیکرتري، گورنر.

ناعلاج : چڻي علاج ۽ نه کيڙي نه رعيڊوسکي، ناشوني، ناممکن

ناغه : هغه حرمانه چڻي د فصور يا ملامتيا کولو په وجه له چار وصولو ښي د باندې ماتولو په حره کښي وصولو کي جرمانه هغه تخم چڻي زرغن نه شي او په زمکه کښي دنس نه پاتي شي. د سترگو سره بردي رکونه چڻي د غصې يا ډيري ژړا په وجه خرگنديږي چوټي، تعطيل نامناسب، غلط، ناموزون.

ناف : د کيدې نوم، نوم، منځ، مرکز.

نافذ : جاري کيدو کي، صادريلو کي.

نافع : نفع ورکو کي، کټه وړ، فائده من

نافله : هغه عبادت چي واجب نه وي بلکي د ثواب

دپاره وکړي شي، نقل **نافه** : دمشکو تيلي، هغه

حوشبويه ويه چي د يو قسمه هوسي د سامه سره حنځي نيلى کښي جمع شوي وي

ناقرار : قرار نه لرو کي، بې قراره، ناقلازه.

ناقص : نيمگړي، نامکمل، نقص لرو کي، عيب لرو کي، عيب دار، محالض، جوتنه

ناقل : نقل کونکي، روايت بيانونکي، راوي.

ناقلاز : وگورۍ ناقرار.

ناقوس : هغه گونگو يا بيگل چي هندوان ۽ د خپل عبادت په وخت غږوي.

ناک : د ناشپاتي د قسم يوه ونه او دهغي ميوه ټانگو.

ناکه.

ناک : هغه لاحق چي د اسم سره په لگيدو صفتي

معني پيدا کوي لکه درد نه درد ساک غم نه عماک وغيره.

ناکاره : کار نه کونکې ،

وران، خراب، بدکار، بد اخلاق.

ناکام : ناکامیاب، مقصده

حاصلونکې، مجبوري،

بیوسي، خامحاکیدونکې

کار، ناگریز کار، خواري،

محت.

ناکامي : مقصده حاصلیده،

ناکامیابی، بیوسي، مجبوري

ناکردې : ناکردې، ناکرده،

زیاتې، ظلم، شندي،

ناکه : دولې یا نهړ د اوبو

حدا کیدو خام. د نهړ یا ولې

نه د جدا کیدونکې لښتي

خله، ناچه.

ناکمانه : ناکاه، په بې خبرې

کښې، ناخپه، ناگومانه.

ناگوار : ناخوښ، له طبعي

چپ، د طبیعت خلاف،

مکروه، نه هضمیدونکې

خوراک،

ناکهان : ناخپه، ناکاه، په

بې خیالي سره.

نال : کرنه، بوټې ښخونه.

کرلې شوم، ښخ کړم

شوم، نهال.

نال : د جواړی هغه پیسې

چې د پسر مالک یې لږه

جوارگرو وصولوي.

نالائق : نه پوهیدونکې،

ناقابل، حاهل، کمینه، ردیل.

نالت : سرکوزم، خبریر،

سور، یو مردار خناور، بد

خناور.

نالول : کرل، بوټې ښخول.

داس یا سل خناور په یو کونو

نالوسه ټک وهل، نعلول،

زخمي کول، ژوبلول.

ناله : د غره نه درابیدونکو

اوبو لار، لښتې.

نالی : د باران یا گنده اوبو د

ویستو دپاره جوړه کړم

شوې لار، وینسې، د لښتي په

شکل کښتې شوې کنده

نیالی، پرستن، نهالی،

نام : نوم، نامه. د څه څیز،

بیاد، خناور، خام و غیره د

پیژندگلو دپاره استعمال
کیدونکے لفظ یا الفاظ. اسم.
شہرت، عزت، ذات.

نامتو : په بڼه والي مشهور،
نامدار، نامور،

نامحرم : پردے اسرے)
چې رانه له ترې پرده کول
واجب وي.

نامدار : نامور، نامتو، په بڼه
والي مشهور. نامي.

نامرد : مردانه قوت نه
لرونکے ابحرا، هیحرا، بې
غیرته، بې حیا

نامزد : موسوم، مسوب،
ترلے، ټاکلے، مقرر.

نامزدگي : منسوبونه، ترنه،
موسومونه، ټاکنه، مقررونه

نامعقول : د عقل سره
اختلاف لرونکے، د عقل سره
سمون نه خوړونکے.

نامعلوم : د معلوم ضد، هغه
چې درک ی نه لگي، ورک،

نامکمل : هغه چې سر نه نه
وي رسیدلے، نیمگړے

نامناسب : چې مناسب نه
وي، ناموزون، بې خایه،
سمون نه خوړونکے.

ناموس : عزت، ابرو،
ننگ، غیرت، شرم، پټ.

نام و ننگ : ننگ ناموس،
غیرت، شرم و حیا، عزت.

نامه : نوم، چیتي، خط،
کتاب، رحستر.

نامه نگار : خط نویس. د
اخبار نمائنده.

نان : دودۍ، روتۍ، ټیکاله
نانبائي : روتۍ پخونکے، د

روټو د تارۍ کار کونکے، نان
پز، نانواڼي،

نان نفقه : روزي، رزق،
انساني خوراکه. د کور خرچه،

د بال بچ خرچه، د کور ماته
گډه.

ناؤ : د غره په منځ کښې
لښتے، ناله، وټ، تنگے.

ناوخته : له مقررۍ وخت نه
وروستو کیدنه.

ناوزگار : د وزگار ضد، په

خه کار کښې بوخت، مشغول،
مصرف، اخته.

ناوک : غشې، تیر،
خدنګ.

ناولې : گنده، خیرن،
ناپاک. بدشکله، بدرنګ،
بدعمله، بدکرداره.

ناوه : د کوټې د چت نه د
اوسو غورخېدو دپاره خوږه
کېرې شوې نالې چې عام طور
سره د نیم یا لږ کي نه خوږه
وي. پرناله د بهر یا زورې
کندي دپاسه تیر کېرې شوم
لښته.

ناویات : گران، خوږ،
عزیر. په نازونو لوم شوم،
نیازین، نایاب، کمیاب.

ناوې : وډیدونکې جینې،
عروس. تازه واده شوې
ښځه.

نائب : د چا کار د هغه په
غیر موجودګۍ کښې سر ته
رسونکې. مددګار، قائم مقام
نانګ : نیک، خان،

مالک.

نائم : وده کیدونکې، خوب
کونکې.

نائی : د خلقو حجامتونه او
وېسته جوړونکې. حجام.

نائینه : د نائي مؤنث.

نبات : بوټې، وښه،

سرکاري، سبزي، یو قسم
خواره، مصري، قند.

نباتات : د نبات جمع،
وښه، سبزي.

نبض : د مروند هغه رګ د
کوم له حرکتې چې د انسان د
صحت او مرض د حال پته
لګولې شي.

نبوت : د الله تعالي احکام
رسونه، پیغمبري، رسالت، د
نبي جوړیدو حالت.

نبي : د الله تعالي پیغام
رسونکې، پیغمبر چې پخپله
صاحب شریعت نه وي. د
خدای پاک استاخر.

نېټ : بیکاره، فضول. بې
فائدي. نامناسب، ناموزون

نجات : خلاصہ، بخشش
موندنہ.	سمون نہ خوروکے
نجاست : پلینہ، ناپاکی،
گندگی،	نت : تنگی، دپوری یو
کالہ.
نجس : ناپاک، پلین،
گندہ،	نتائج : د نتیجہ جمع.
نتیجہ.
نجم : ستورے، ستارہ.	نتکی : وروکے نت یا نتہ.
نجوم : د نجم جمع،
ستوری، ستاری، دستور و د
گردش د حالاتو معلوموہ.	نتہ : د پوزی یو پسول، نت.
د اوبن پہ سپر مو کنبی
اچولے شومے ہفہ وروکے
لرکے چہ مہار وروپوری ترلے
وی
نجومی : دستور و علم
لروکے د علم نجوم ماہر	نتیجہ : حاصل، ماحصل،
ابجاد، حاتمہ، میوہ، ثمرہ،
مطلب، غرض،
نجیب : شریف، اصیل،
بزرگ	نتہ : لہ خہ کار بہ انکار
کونہ، نہ منل.
نچور : لہ خہ خیرہ ویستلے
شوی اوبہ، عرق خلاصہ،
لب لباب، انجام، نتیجہ،	نثار : قربان، فدا، خار
عاشق، منین،
نچہ : نل، نہ، نیچہ.	نثار : نثر لیکونکے، نثرنگار.
نچول : نچول، گدول، پہ
چا گدایا رقص کول	نثر : ہفہ عبارت یا لیک
چہ مظلوم نہ وی. گدود،
حوروور، دانہ وانہ.
نخیدل : گدیدل، گدایا
کول، رقص کول، نثا کول،
نخل، نچیدل.	نجاہت : شرافت، بزرگی،
اصالت.
نحس : سپرہ، بدبخت،	

- منحوس، بدمرغه، نامبارک،
 سمون نه خورونکے، ناسازگار،
 ناموافق.
- نحو** : طريقه، چل، لار. د
 کلام د ترتيب د اصولو علم.
- نحوست** : سپيره توب،
 بدبختي، بدمرغي.
- نخاس** : د خاروو يا غلامانو
 بازار، منڊهي.
- نخره** : ناز، ادا، غمزہ.
 توفه، مسخره.
- نخري پيښي** : توقي،
 مسخري، توقي تقالي.
- نخل** : د کجورې ونه،
 کجوره.
- نخلستان** : د کجورو دونو
 بن. د کجورو باغ.
- نخوت** : غرور، لوني،
 تکبر، خودپيښي.
- نډا** : غبر، اواز، صدا.
- نډاف** : د مالوچو وهلو يا
 وریشلو کار کونکے، دينډتي،
 ډانډسي، نډاپ، نډاف.
- نډامت** : پښيمانتي،
- شرمندگي، پښيماني.
- نډائيه** : هغه جمله چې
 پکښې د ندا يعني چاته د اواز
 يا غبر حرف وي.
- نډوت** : کميابي، کمه، بڼه
 والے، غوره توب، عجيبه
 توب، نا اشنا توب.
- نډرور** : د خاوند خور.
- نډيم** : سره کښينا ستونکے،
 ملگرے، مصاحب.
- نډي** : وړو کي سيند،
 سيندگي، خور، لويه وله.
- نډو** : ډالي، پيشکش، تحفه،
 هديه.
- نډير** : ويرونکے، د اخرت
 ويره په زړه کښې اچونکے. د
 حضور صلي الله عليه وسلم
 لقب.
- نر** : د ماده ضد، تکره،
 تورزن.
- نرخ** : بيه، قيمت، شرح،
- نرخنامه** : د نرخونو فهرست،
 بيه نامه.
- نرسري** : د بوټو او گلونو د

- نرول** : وړاښول، غورځول، له بيخه ويستل
نريدل : وړاښدل، غورځيدل، له بيخه وتل
نړی : ديا، جهان، عالم
نزار : کمزور، ضعیف، مانده
نزاع : فساد، جنگ، جگړه
نزاګت : نازکوالی، **نزد** : نژدې، جنت، ترڅو، قریب، خیال، رای
نزدیکت : جختوالی، نژدې والی، قربت، تعلق
نزله : یو قسم زکام، د رطوبت په سترگو، ویښتو یا دماغو پریوتو او اثر انداز کیدو مرض
نزول : نارلیدنه، له بږه، ښکته راتلنه راکوریدنه، واردیدنه
نژاد : نسل، نسب، خاندان، ذات، خټه
نږور : د خوي ښخه، سوزغلي د کرې او د هغو د پالنې خام، ذخیره
نرسوم : یو قسم غرنیز اثار
نرښخک : د مر او ښخې دواړو صنعتونه لرونکې، ښخونک، ایجرا، هیجرا، ملوتې
نرګس : یو قسم گل چې د انسان د سترګې په شکل وي
نرګه : عام مرګ، وبا
نرم : د کلک ضد، پوست د ټینګ ضد، اېری، خوړین، د سخت ضد، اسان، نازک، سست، متحمل، بردبار
نرناحق : جتې په جتې، هېڅ بې هیڅه
نروب : د ټینګ ضد، نرم، اېژن، رقیق، اوبه، مانع، بلوب
نروګی : ډیر نرم، نرم نروچکې، مانده، کمزور
نرم : باریک، نازک، مانده، ټپ، کمزور، خوار

- نس :** گيڊه، خيٽه.
- نسب :** اصل، خاندان، نژاد، خيٽه، ذات.
- نسبت :** تړون، ربط، تعلق، مطابقت، برابرۍ، کوژدن.
- سبب :** بابت، پاره.
- نسبتاً :** په نسبت، په مقابله، په مطابقت.
- نسب نامه :** د خاندان شجره، د نسب سلسله.
- نسبي :** نسب لرونکې، اصل لرونکې. د نسب سره منسوب.
- نسخه :** کتاب، رساله، هغه کاغذ چې حکيم يا ډاکټر پرې تجويز کړې دارو ليکي. د دارو پرچه، چل، ترکیب، طريقه.
- نسق :** دستور، ترتيب، انتظام، بندوبست.
- نسک :** يو قسم دال، مسور، مشنگ.
- نسکور :** پرمخې، اېوته، الورۍ، اړولۍ، واژگون.
- نسکیر :** سزدې، جخت، قريب. رشته دار، خپلوان.
- نسل :** اولاد، بال بچ، خاندان، کورنۍ.
- نسل کشي :** نسل رياتونه، داب حورويه افزائش، د نسل زیاتولو کار.
- نسوار :** د تماکو او ابرو نه یا یو خاص کیمیکلز نه جوړ کړې شوی مرکب چې د نشې په طور په خله کېږي اېښودمې شي.
- نسواري :** نسوار خرڅونکې، نسوار استعمالونکې، د نسوارو په شان رنگ لرونکې.
- نسیا :** قرض، پور، نسیه.
- نسیان :** هیره، فراموشي، تیروتنه، یو مرض چې پکښې له اسانه تیر شوي واقعات هیر شي.
- نسیم :** د سحر پسته او خوشگواره هوا. د سحر د وخت نرم او لطیف باد.
- نشاة ثانیة :** دوباره ژوند

- کيدنه، په دويم ځل راپيدا
کيدنه، د مقبول نهذيب او
تمدن دوباره راژوندي کيدنه
او ترقي موندنه.
- نشاسته** : وگورۍ ناشيسته.
- نشاط** : بنيادي، خوشحالي،
خوند، مزه
- نشان** : بڼان، نښه، علامت،
اثر، حنده، بيرغ، علم،
يادگار، درک، پته، نقش
قدم، د بادشاه فرمان.
- نشانه** : هغه علامت چې په
توپک تماچه يا عشي د
ويشتو دپاره مقرر کړې شي
ښه، هدف، نخښه، نخشه.
- نشاني** : يادگار، نشان، نښه،
نښاني.
- نشاني** : په نشه عادت
شوم، نشه آور څيزونه
استعمالونکې، شنه آور، شنه
او ستونکې.
- نشت** : ناموجود، حقير،
پک.
- شور** : خور، شائع شوم
- اشاعت.
- نشریات** : د ريډيو په ذريعه
د اواز د خورولو سلسله.
- نشوونما** : راحتۍ او
لوښيدنه، راټوکيدنه او
غتيدنه، پرورش موندنه.
- نشه** : سرور، مستي، د
شراب، افيمو وغيره په
استعمال سره پيدا کيدونکې
کيفيت، بيهوشي، مست،
سرور، بيهوشه، غرور، کبر،
لوښي.
- نشه آور** : نشه راوستونکي
څيزونه.
- نشيپ و فراز** : لوړه ژوره،
لوړوالۍ او ژور والۍ، پستي
او بلندې.
- نشيمن** : د وسيدو ځامې،
کور، د ارام ځامې، خاله،
جاله.
- نښانه** : نښه، نښان، نښه.
- نښتر** : شتر، د صوبو ونه
- نښتل** : چمر کيدل، سره
- يو کيدل، ليويدل، گبريدل،

- را ايساريدل، شروع کيدل،
 لاس پوري کيدل، جگره
 کول، لاس لگول، جنگ
 کول.
نبلول : سره يو خاځه
 کول، سره چمبر کول، سره
 ليوول، گيرول، را ايسارول،
 شروع کول، لاس پوري
 کول، جنگول، په جگره
 کول.
نبشه : نشانه، نښانه، هدف،
 نحشه، په ټوپک تماچه يا
 ليندۍ باندې د ويشتو په غرض
 مقرر کړې شوم علامت.
نص : سامان قط په قط
 ايښودنه. د څه خبرې
 معلومات يا سپيناوۍ کونه.
 صفا، صريح او واضحه (حکم
 کلام، حديث آيت)
نصاب : سرمايه، پنگه، هغه
 مال چې زکوٰۃ ورکول پري
 واجب وي. د مدرسي يا تعليم
 دپاره مقرر کړې شوي
 کتابونه. کورس. کتنه،
 اندازه، تول. جرړه، بيخ،
 بنياد.
نصارا : د عيسي عليه
 السلام پيروکار، مسيحي،
 عيسائي، نصاري، نصراني.
نصائح : د نصيحت جمع.
 نيکې مشورې، نصيحتونه،
 پندونه.
نصب : ودريدلې، لک،
 لگيدلې، قائم. زور، زبر.
نصب العين : اصل مطلب،
 مقصد، اصول، لار.
نصر : مدد، ملگرتيا، ياري،
 مرسته، فتح، گټه، ظفر.
نصرت : گټه، فتح، مدد،
 ملگرتيا، مرسته.
نصوح : سوچه، خالص.
 پخه توبه ويستونکې.
نصيب : قسمت، تقدير،
 برخه، نصيبه. حصه، حاصل.
نصيحت : نيکه مشوره،
 پند.
نصير : امداد، کورکې،
 مرسته، کورکې، دوست،

ملگرے .

نظر لروئکے ، له نظره کونکے

نظر بند : هغه چي په نگراني

کښې وساتلې شي ، په يو

خاص ځاي کښې پابند کړي

شوم

نظر بندي : په نگراني

کښې ساتنه ، په يو خاص

ځاي کښې پابند کونه . له يو

مقرر ځاي نه په وتو پابندي

لگونه . د جادو عمل ،

نظر ثاني : د اصلاح په

غرض دوسره کتنه ، اصلاح

کونه .

نظر ماتي : د نظر ماتولو

عمل .

نظرياتي : د نظريو يا نظرياتو

سره منسوب .

نظريه : هغه مسئله چي

پکښې د غور و فکر نه کار

واخستې شي ، اصول ،

نظم : بندوبست ، انتظام ،

نظام موزون کلام ، شعر ، د

شاعري يو مخصوص صفت .

چي گڼ قسمونه لري

نطفه : مې ، د انسان اوبه

چي اولاد ترې پيدا کيږي .

اولاد .

نطق : د خړو د وينا قوت ، د

گويايي قوت ، خبره ، وينا ،

سپاسنامه .

نظاره : ليدنه ، نظر اچونه ،

ساتنه ، تماشه ، ننداره .

نظام : بندوبست ، انتظام .

سلسله ، ترتيب . د ملعلرو

لړۍ حرره ، بنياد ، بيخ ډولي

کونه ، بنناسته کونه ، جوړونه .

نظامت : د ناظم عهده او

کار ، بندوبست ، انتظام .

نظر : د ليدو قوت ، بصارت ،

بينائي . کاته ، کتنه ، ليدنه ،

غور ، پام ، فکر ، نگراني ،

ساتنه ، د چا د ليدو په وجه په

څه ښه څيز ، انسان يا خناور

وغيره بد اثر کيدنه .

نظر باز : هغه څوک چي په

کتو ۍ په څه ښه انسان ، خير

يا خساور بد ږير بوځي بد

نظم و نسق : بندوبست،

انتظام۔

نظیر : مثال، سمونہ، دلوپو

عدالتونو فیصلہ چھی د ماتحتو

عدالتونو دپارہ لاریا دلیل

وی۔

نعت : ستائینہ، تعریف،

مدح۔ د حضور صلی اللہ علیہ

وسلم پہ شان کبھی د تعریف

شعرونہ۔

نعرہ : وگورئی ناره۔

نعلش : تابوت، د مری

صندوق، لاش، مرے۔

نعم البدل : بنہ بدلہ، بیکہ

معاوضہ، عوریزہ عوض۔

نعمت : مال، دولت، خونده

ور خیزونہ، انعام بخینہ،

پیروزینہ، د اللہ تعالیٰ ور کرہ۔

نعوذ باللہ : مونہ د خدامے

پناہ غوارو۔

نعیم : نعمت، مال، نیکی،

لاس رسیدنہ، پہ انعام کبھی

ور کرے شومے شے۔ نعمت

لرونکے۔ د نعمت خاوند۔

نغارہ : دہورہ، دمامہ،

نوبت، نقارہ۔

نغارل : وگورئی نغبتل۔

نغد : نقد، د قرض ضد۔

موجود، لاس پہ لاس۔ پہ

موقع حاضر۔ عام طور باندی

د رقم سرہ استعمالیری۔

نغدی : حاضر رقم،

موجودی پیسی یا روپی۔

نغرے : د اور بلولو خامے، د

اخلی پخلی خامے۔ انغرے،

اور غالے۔

نغبتل : نغارل، نغشتل، قط

پہ قط راتولول، راغونہول،

لنہول، مختصر کول۔

نغمہ : لوبہ، سندره، ترانہ۔

نغرولے : لمسیدلے،

راپازیدلے، امادہ کرے شومے۔

نفاذ : جاری کیدنہ، لاگو

کیدنہ۔ دیو خیز لہ بل خیزہ

وتنہ۔

نفاس : ہغہ وینہ چھی د

ماشوم لہ پیدا کیدنہ پس تر

خلوینتو ورخو پوری لہ زنانہ

- نه ځي. **نفاست** : پا کوالی، صفاتی،
خوبی، ښه والی.
- نفوذ** : پکښې اثر کونه، دښه
اثر کونه.
- نفوس** : د نفس یعنی روح
جمع روحونه، ذاتونه.
- نفاق** : بې اتفاقي، بډه زړه
کښې یو څه او په خله بل څه،
عداوت، پټه دشمني.
- نفر** : کس، سره، سده، تن،
له دریو نه تر لسو کسانو ډله.
- نفرت** : کرکه، ناخوښي،
کراهت.
- نفرین** : بنیره، بددعا، لعنت،
عذبه.
- نفس** : ساه، ده، ساعت،
کړی، لحظه.
- نفس** : ځان، روح، ذات،
وجود، حقیقت.
- نفسا نفسي** : ځان ځای، د
خپل خپل نفس فکر، خپل
خپل غم کونه.
- نفسه** : د کور خرچه، د کور
ماته ګوډه، د بال بچ خرچه.
- نفل** : هغه عبادت چې
واجب نه وي بلکه د ثواب
دپاره کول شي.
- نقاش** : ګلکاری کوونکی،
نقش و ښکار کوونکی.
- نقاط** : د قطعي جمع،
وګورئ نقطه.
- نقال** : نقل کوونکی، پیښې

کونکے .

فهرست .

نقائص : دنقص جمع ،

نقص : کمی ، خامی ، عیب ،

عیبونه ، خامی .

نقب : هغه سورے جي د علا

خوابوالے .

په غرض د چا په ديوال کښي

نقصان : کمی ، خامی .

وکرے شي . کنډر .

نقب زن : کنډر کونکے ،

نقص ، عیب ، کوتاهي ، تاوان ،

زيان ، خساره ، تباهي ، بربادي ،

ضياع ، تکليف ، درد .

غل ، غلاکر .

نقد : د قرض ضد ، نقد .

نقض : ماتونه ، ماتيدنه ،

ورائے .

نقره : سپين زر ، چاندي ، هر

نقطه : تکه ، مرکز ، صفر .

هغه خيز جي سپين وي .

نقش : صورت ، تصوير ،

نقل : له يو ځاي نه بل ته

گڼکاري ، پوټي گلونه

تلنه . تبديلي ، بدلون ، له يو

جوړونه . مهر ، ټاپه ، درک ،

کاغذ نه بل ته اړونه . نمونه ،

نام و نشان . تعويذ ، بڼه ،

بطير ، مثال ، لطيفه ، حکايت ،

علامت ، خيال . تصور ، اثر .

بيان ، روايت ، پيښي ، د

تاثير ، جادو ، اېره ليک ،

مقدمي کاپي چې له عدالته

نقش و نگار : د پوټو او

راويستلے شي .

گلوپو جوړولو کار ، گڼکاري

نقلي : د اصلي ضد ، جعلی

نقشه : نخچه ، بخښه ،

نقوش : د نقش جمع ،

تصوير ، خاکه ، صورت ،

نقول : د نقل جمع نقلونه .

شکل ، حليه ، خدوخال ،

نقيب : د قوم مشر ، سردار .

نمونه ، مثال ، سانچه ، قالب ،

د خلقو د نسبونو او ذاتي

حال ، کيفيت ، طور ، طريقه ،

حالاتو علم لرونکے ، تشهير

کونڪي، خلق خسروڪي،
ڏندورجي

نڪات : نڪتي، باريڪي، هغه
خبري چي هر ڳوٺ ڀري نه
پوهي.

نڪاح : د شريعت مطابق د
هلڪ حيسي ترون، واده،
عقد.

نڪاس : له ڪوره د بهر تلو
لاره داوبو د بهر وتو خاڻي يا
لار. له چا درويو يا پيسو
وصولولو لار يا صورت.

نڪاسي : د مال و اسباب
وتنه، خرچيدنه، ليڙنه، برآمد،
رواڪي، له ٻناره بهر تلنه يا
وتنه.

نڪبت : عريسي، مفلسي،
دحالي،

نڪته : باريڪي، ژور والي،
باريڪه خبره، ژوره خبره،

نڪته چين : نڪتي را
يستويڪي، باريڪي لٽويڪي

نڪره : ديو قسم د ڏيرو
خيزونو مشترڪه نامه لکه ميز،

کڙسي، ڪتاب وغيره.

نڪريزي : يو قسم بوتلي او

د هجي پائي چي عام طور سره

دعه پائي و چي ڪٻي شي او

بيا اوڙه ڪٻي سي چي رتانه ي

د پٺو لاسو د سره ڪولو

پڪار راولي، حيا، نڪريه

نڪهت : د ڪلونو بوي،

خوشبوني،

نڪيرين : هغه دواڙه ورتي

چي په ڦر ڪٻي د مري سره

سوال جواب ڪوي.

نڪار : تصوير، نقش، بت،

محبوب، معشوق، ڏول،

سنگار، نڪريزي.

نگاه : ليدنه، نظر د ليدو

فوت، بصارت، بياني،

سترگه، پيڙد ڪلو، تساحت،

پاد توحه، مهرباني، سڌاره،

سگراسي، اميد، يقين، توقع،

طمع

نگران : پساد ڪويڪي.

محافظ، نگهبان.

نگون : نسڪور يا سر ٻنڪنه

- ڪونه پورته ڇوڻند، اڀوته،
اویزان، نگوڻسار، ڪوز،
راڳوڻتي
- نگوڻسار** : وڃوڙي ٻڳون
- نگه** : سوچه، پاڪ، خالص،
صفا
- نگهبان** : پام لروڪي،
حفاظت ڪوٺڪي، برڪان،
ڇوڪي ڪوٺڪي، محافظ.
- نگین** : قیمتي ڪاٺی، غمی،
نگ، نگینه.
- نل** : د گهي په شان بندونه
لرونڪي سوٽی ڇي منڇي
تش یا دم وي، نهجه، نه، نهجه.
- نلڪه** : دوسپني یا پلاستڪ
نه جوڙه نلی، د ابو بمبه.
- نله** : نلی، دوسپني، لرکي
پلاستڪ وغیره نه جوڙ نل
نما خیز. د څرمنی مشک
ڇي د تیلو د اڙولو رارولو
دپاره پکارولی شي د پڻی
لوی هڻوڪی، شیلی.
- نلی** : د پڻی یا لاس لوی
هڻوڪی. د هڻوڪي مغز.
- نم** : لوندوالی، تروالی،
رطوبت. حیا، شرم، لحاظ،
لوند، تر.
- نمانخل** : ڪول، حاص
ورڇ یا تقریب سر ته رسول،
پال، عزت ور ڪول، پالنه
ڪول
- نمائش** : بنودیه، خلقو ته
بنڪاره ڪونه، نمود،
ظاهر داری، د مصنوعاتو یا
نورو خاص خیزونو خلقو ته د
بنودلو میله.
- نمایان** : څرگند، بنڪاره،
عیان، ظاهر. نامور، یاد.
- نمائنده** : ترجمان، قائم
مقام، نائب.
- نمبر** : تعداد، درجه، پیره،
وار، نوبت.
- نمژن** : لوند، نمی لرونڪی،
لوند شوم، نوژن.
- نمر** : د شمسی نظام د منڇ
ستورے ڇي رمکي دپاره د ربا
او تودوالي مستقله ذریعہ ده
نور، لمر،

هغه لوښي چې مالگه پکښې
کښودې شي.

نمکين : مالکين، چې مالگه
پکښې وي، ترسکون،
سکان، ښکلې، ډولي.

نمود : لوښدنه، توکيدنه،
وده کونه.

نمود : ښکاره کيدنه،
څرگنديدنه، نمائش، ښودنه.

نمودار : څرگند، ښکاره،
ظاهر، په نظر راتلونکې.
افسر، سردار، رهبر.

نموڼه : مثل، نظير، نقشه،
نقل، سانچه، قالب، نشانه،
نښه.

نمونيا : د بيماري په دوران
کښې د پېرپوس سوروالې او
پرسوب.

ننډاپ : نډاف، ډينډېتي،
ډانډېسي.

ننډاره : تماشه، نمائش.

ننډرور : ايندرور، د خاوند
خور.

ننډوروزم : د ښډوروز

نمرپرست : نمر ته سجدې
کونکې، د نمر عبادت
کونکې. د يو گل نامه چې نمر
ته يې مخ وي، نمر گل، کافر
گل.

نمرپريواته : د نمر پريوتو
طرف، قبله، مغرب.

نمرخاله : د نمر راخو
طرف، مشرق.

نمک : د مخ مالگه، د مخ
ډول مالگه، رزق، خوراکه.

نمک حرام : حرام رزق
خوړونکې، حرام خور، د چا د
نيکۍ او احسان هېرونکې،
بيوفا.

نمک حلال : حلال رزق
خوړونکې، حلال خور، د چا
د نيکۍ او احسان خيال
ساتونکې.

نمک خوار : د چا نمک
يا رزق خوړونکې، د چا
ډوډۍ ته ناست. مالگه
خوړونکې.

نمکدان : د مالگې لوښي،

- خوم. د خاوند د خور خوم.
ننډره: نښندره، هغه روپي چې په واده کېنې خلق د بدل په طور ورکوي.
ننګي: وره دانه، ښځه، ښځکي. د خرمن دننه نو او زوې پيدا کيدنه.
ننګ و نام: لحاظ، شرم، غيرت، ننګ و ناموس، عزت، عصمت.
ننګيالې: غيرت مند، ناموس باندې مړ کيدونکې، غيرتي.
ننګي: ننګي، رخسار.
ننښې: دين ورځې، امروزه، تازه، جديد.
ننواټي: ننواټه، د پښتو د دستور مطابق د چا کور ته د معافي غوښتو دپاره تلنه او معافي غوښتنه.
ننوتل: داخليدل، دننه تلل، دخول.
ننويستل: دننه کول، داخلول، ننه ايستل.
- ننه باسل**: دننه کول، ننه ايستل، منډل، ورمنډل.
نو: نم، نمي، تر، لوند، پيپ.
نو: بيا، حرف شرط.
نوا: اواز، صدا، ندا، کوک، راګ، نغمه، ساز و سامان، روزي، د موسيقي په دولسو مقامونو کېنې د يو مقام نوم.
نواب: نائب، د يوې علاقې حاکم. د يو لوی حاکميردار. د عزت خطاب.
نواښاد: نوم اباد کړې شوې.
نواښادي: هغه علاقه، ملک يا جزيره چې يو لوي ملک د ابادولو په بانه قبضه کړې وي.
نواح: مضافات، کير چاپيره علاقه.
نواحي: کير چاپيره علاقه.
نواذر: د نادر جمع، عجيبه څيزونه.
نوار: هغه پلنه او څپه فته چې پالنګونه ترې نه بوللې.

کلام پاک،	شي.
نوراني : چمکدار، روپ، منور، پرفيدونڪي.	نواره : وره کشتي جي د سيل دپاره پکارول شي.
نورلس : د اتلس او شل تر منڇه عدد. يو کم شل.	نواز : ساتونڪي، عزت ورکونڪي.
نوروز : د کال وڻو مبي ورڇ، د ايرانيانو قومي جشن.	نواز : د لاحقې به طور د صفت نه پس لگول کيري لکه غريب نواز.
نوري : لقمه، نواله، نمري، لمري.	نوازش : مهرباني، عنايت، گرم.
نورن : نمزن، لوند، نمي لرونڪي.	نواله : نمري، نورې، قه، د خوراڪ هغه برخه جي به يو وار خلې ته کول شي.
نوس : نفس، انساني خواهش، هوس.	نوبت : وار، نمبر حالت، نفازه.
نوستل : تتر بتر کول، گڏوڏ کول، نسل، دانه وانه کول.	نوبهار : نوم بهار، تازه سهرلي.
نوسي کوسي : نمسا نمسي، نمسي کوسي، اولاد، آل اولاد.	نوحه : ژړا، فرياد، ماتم کونه، به مري باندې ژړل.
نومس : هغه آله جي ويښته پري وکاري.	نوخط : هغه خلم جي به مخ ي نوم خط راغلي وي. کچه خلم.
نوشادر : يو مرکب دے جي د اله. ونيم او کلورين نه جو پيري.	نور : زيات، د دي نه علاوه. نور : رنا، چمک. رونق،

- نوشت** : تحریري، لکھائي،
کتابت، وئیل او لیکل.
نوشته : لیکلے شومے.
نوش دارو : تریاق،
زهر مهره، شراب.
نوشل : نوش کول، خنبیل.
نوع : قسم، دول،
نوعمر : کچه زلمے،
هک، هغه هک چي نومے
زلمے شومے وي.
نوغ : بیخ، بنیاد، اصل،
حرره. تخم، نوغے، علامت،
چاپ، خاپ، تاپ
نوکاره : سکوداره، د
نوک زخم.
نوکر : ملازم، تنخوادار،
خدمتکار، خادم.
نوکري : ملازمت، چاکري،
خدمتگاري.
نوکرے : هغه سہے چي پوره
شل نوکونه ئ وي.
نول : غم، فکر، پریشاني،
خفگان، غريبي، اندیبنه،
سودا.
نول خول : په خوارو زارو،
په ډیر کړاو.
نولژن : غمژن، دلگیر،
ملال، خفه.
نولیدل : کړیدل، غمگین
کیدل، فکر مند کیدل.
نولے : یو قسم خنور چي د
مړي نه لږ غټ او ماران او
مړي وژني. زیات تر په
بر صیر پاک و هند کښي
پیدا کيږي.
نوم : نام، نامه، اسم.
مشهورتیا.
نوم : ناسف، د وجود دیو
اندام نوم.
نومسلم : چي نوم
مسلمان شومے وي.
نومیالے : نامور، نامدار.
نون : د حرف "ن" تلفظ.
نونکی : وړي دانې، ننکی.
نووارد : مسافر، اجنبی،
نوم سړے.
نویسنده : لیکونکے،
کاتب، خط لیکونکے.

نومے : د زور ضد جدید.

نومے نوزمے : بیحي نومے.

بالکل نومے،

نہ : پہ مثبت فقرہ کنبی د

اسم مفعول نہ پس پہ لگیدو

باندی د فقری معنی نفی شي.

نہ : حرف جار لکه له دے

خامے نہ تر دے خامے پوری.

نهاد : ختہ، سرشت،

طبیعت، عموماً مرکب لفظونو

کنبی راخي لکه پیش نهاد، نام

نهاد.

نهار : نہر، وڙمے،

نهار نهور : بالکل وڙمے،

وڙمے تیرمے، نہر نهور.

نہال : تارہ لگیدلے بوته،

نال اباد، خوشحال، خوبن،

شتمن

نہالول : بالول، کرل، بوته

لگول، ابادول، خوشحالول

نہایت : حد، اسحاج، اخر،

انتها

نہایت : شدت سرہ، دیر

زیات، بی صبری سرہ.

نهر : وڙمے، اوڙمے، نار.

نهر : بیر، دریاب شاخ، لویہ

ولہ.

نهلول : بالول، لگول، بوته

کرل.

نہنگ : گہریال، ننگے، یو

غٹ سمندری خنار.

نہہ : د اتو او لسو ترمنخ

عدد.

نہی : ہفہ کارونہ چي

مخالفت ی شومے وي.

نہی : د نہی ورخ، د

چارشنبی نہ مخکنبی او د

گل نہ وروسو ورخ.

نہا : نیا، نانا، ادی،

نہایت : نایتوب، نائب

کیدنہ، نانہی.

نہاز : عاجزی، غریبی،

حاجت، نار، فخر، بذر، منت،

مہنتہ

نہازبین : پہ ناز باندی عادت

شومے، نازک طبع، نازک

مزاج.

نہازمند : خواہش مند،

- نيڪه** : دمور پلار يا د پلار
 پلار. مشر سري ته د خطاب
 کلمه.
نيل : اودي رنگ، وسه، د
 گوزار نشان. يو مرکب چې
 جامي پري رنگولي شي.
نيلاب : د سويلي دريائے
 سند نامه، اباسين.
نيلام : د بولي په ذريعه
 قيمت وچتول او خرڅول.
نيلم : د اودي رنگ يو
 قيمتي کانرے. د غمو يو قسم.
نيله : جرړه، جرړی، بيخ،
 ريشه. يو خورے، هغه خورے
 چې بل ورور خور نه لري.
نيله توتا : شين غوندي
 کانرے چې حکيمان ي د زخم
 رغيدو دپاره استعمالوي.
نيم : نيمائي، نيماهه، نيم بها،
 منځ، مينځ، يو څيز چې دوه
 برخي شي د هغې يوه برخه.
 دوه برابرې حصي کونه.
نيمبو : ليمبو، ليمو،
نيم پاؤ : دوه چيټاکي، د
- خاکسار طبع، هغه سرے چې
 د چا نازونه وړي.
نيازي : عرض کونکے،
 خواست کونکے.
نيام : د تورې تيکے،
نياؤ : عدل، فيصله، انصاف،
 حق رسونه.
نياومے : منصف، عادل،
 انصاف کونکے، فيصله
 کونکے، دادوس.
نيت : اراده، مرضي، اصلي
 مقصد.
نيچ : کم ذات، کمينه،
 بداصل، نالائق، ادني.
نيز : دويم، نور، دالاندي
 ورکړي شوي.
نيز : سيلاب، لومے سيلاب،
 توئے.
نيسان : سپرلے، بهار،
 سپرلے.
نيشت : نيستي، نشتوالے،
 غريبي، مفلسي.
نيکانه : د نيکے کور، نيکے
 کنی.

ٻاڙ نيمه.

حصه ئ پريڪر شوم وي

يا مات ڪر شوم وي.

نيمڪي : د پڻتو د سندرو

يو قسم.

نيمگره : جي پوره نه

وي. ناقص، نيمه خوا، ارماڻي،

نيمول : دوه ٽڪري ڪول،

برائو، تقسيمول، په منڍ

دوه خايه ڪول.

نيمه : دوه ٽڪري، برابر، په

منڍ دوه خايه. نيم.

نيمه : يو قسم وڃت او لنڊ

پرتوڪ.

نهنه : د غنمو يا جوارو دانہ

جي ورتہ شوي وي. ورتہ

شوي دانہ.

نهنئي نهنئي : پسڻيدنه، ڊير

ليواله ڪيدنه.

نوش : اوريدنه، اوريدونڪي.

نيوڪه : بيونہ، خيلونہ،

ڪوڙدن، ڪويدن، قبضہ ڪونہ،

اخستنه، اجارہ ڪونہ،

نيول : ٽيسڪول، احتسل،

ڪرفتارول، رائيٽنگول، بيسل.

نيم پنجه : يو خيز داسي

پنخيدل جي نيم پوخ وي او

نيم ڪجه وي. جي پوره پوخ

نه وي.

نيم ٽني : جاکٽ، بنين، يو

قسم بنين جي د قميص لاندي

اغوستي شي.

نيمرجه : هغه جاندار يا بي

جانہ خيز جي په اصل ڪٽني

ئ د غير خالصي مادي ڪلون

شوم وي، ڪم اصل، رذيل،

دوه رڪه،

نيمزالي : هغه سر جي

خواني ئ په شا شوي وي. د

پوخ عمر خاوند.

نيمسيرو : د نيم سر درد،

هغه درد جي په نيم سر وي.

دوه پاوه،

نيمڪينو : بيم لري، بيم

پرائنسي، هغه خيز جي پوره

مضبوطي سره سدند وي. بيم

ڪٽني، بيم پيره

نيمڪولي : هغه خبر جي ڪه

- لهب** : طرز، طريقه، روش.
 مسلسل، پرله پسي.
- ليرنگ** : مڪرو فريب،
 ٽڪي، چل، ڄم، جادو،
 چالاڪي.
- ليرو** : طاقت، قوت، زور
 آزمائي.
- ليزه** : د جنگ يوه وسله. د
 وسپني جوړه سومبه هغه
 لرگي چې په سر کښي ئ
 سومبه لگيدلې وي.
- ليزه باز** : چې په ليزه وهلو
 کښي ماهر وي.
- ليست** : د هست متضاد.
 نيشت، نشترالې،
- ليستگار** : نيستم، خوار،
 غريب، عاجز، فقير، مفلس.
- ليستگاري** : نيستي،
 غريبي، مفلسي.
- ليستم** : خوار، غريب،
 مسكين، مفلس.
- ليست و لاهود** : تباہ و
 برباد، تباہ شوم، برباد شوم،
 پوپنا.
- ليستي** : غربت، افلاس،
 غريبي، خواري، مسکيني،
 فقيري.
- ليش** : لشه، ليشه، لاشه.
 ازغې، اغزې، د نيزې خوکه،
 زهر.
- ليشت** : نشترالې، غريبي،
 مفلسي.
- ليشگر** : کنډي،
 نيغ : لک، ولاړ، راست. چا
 سره جنگ ته آماده کيدنه، د
 جنگ حالات پيدا کونه.
- ليفکي** : د نيغ اسم تصغير.
 مشروټي، کلک سترگي.
- ليغول** : لکول، ولاړول،
 برابرول، خم ايستل، سمول،
 وچلول، پورته کول،
 هسکول.
- ليغه** : هسکه، جگه، وچته.
- ليغيدل** : لکيدل، سيدا
 کيدل، سميدل، نيغ روانيدل،
 وچتيدل، پورته کيدل،
 هسکيدل، گستاخ کيدل.
- ليک** : بڼه، تقوي دار،

- پرهيزگار، پاکدامن، شريف،
رحمدل، مهذب.
- نيڪو ڪار** : نيك ڪار ڪونڪر،
نيڪ عمله.
- نيڪ بهخت** : دبدبخت
ضد. خوش قسمت،
- نيڪو** : جانڪر، ختلنگ.
- نيڪنامي** : په بنه نامه
ياديدنه، بنه نامه لرنه، په يڪه
ياديدنه.
- نيڪ نيتي** : نيك نيت
لرنه، نيڪه اراده لرنه.
- نيڪو** : بنه، نيك سيرت،
يڪ خصلت.
- نيڪي** : دبدی ضد، بنيگره،
بنه والے، خوبه.
- ليوي** : سمندري فوڻ
لے : شپيلي، نل، نچه
- لے** : بوه لاهقه چي د نامي يا
صفت وروستو راشي نو د
- نست معني ور کوي لکه
پرونے، اوسنے

ن : (نون) د پښتو د پټې اووۀ د پيرشم حرف، دا حرف د پښتو د يو لفظ په سر کېږي هم نه راځي. د لفظ په منځ يا اخر کېږي راځي. اواز ي د نون غڼه، پ او نون غڼه مرکب اواز وي لکه کون، رڼا، ورونه وغيره.

د اېجلر په حساب ي قيمت د "ن" برابر يعنې پنځوس (۵۰) دې.

ني : د اسم تصغير علامت دې لکه کوټې نه کوټې، د پخه نه پخنې، کوزې نه کوزنې.

و : (واژ) د پښتو اته دیرشم
حرف، د ابجدو په حساب د
دې شپږ (۶) عددونه مقرر
دي.
وا : کشاده، جدا، پرانستې،
بیرته.
وابسته : تړلې شوی،
متعلق، رشته دار، نوکر، تعلق
لرونکې.
واپس : پستنه، بیرته.
واتن : د دوو ځایونو ترمنځه
لرې والې، په سرباړ فاصله،
مساوي فاصله.
واجب : چې کول ی لارمي
وي. هغه عبادت چې کول ی
ضروري وي او نه کول ی
گناه وي.
واحد : یو، مفرد، صرف. د
خدای تعالی یو صفتي نوم.
وادگنې : د واده څلمې،
ودگون، وديزن، زوم،
ودگنې، شاو، شاو له،
ودگینې.
واده گاته : گټه نقصان،

کمې رياتې،
واده : نکاح کونه،
وار : نمبر، لمبر، ځل، پیره،
نوبت. حمله، گوزار. ځواني،
دور. زخم، دیکه، موقع، د
ماده څاروي نر څاروي ته
ليواله کيدنه (دې صورت
کښې ورسره راوړل هم
استعماليږي وار راوړل)
وار : یوه لاقه چې د اسم نه
پس راځي لکه امیدوار، سزا
وار.
وارپار : حواس، ساه
صورت. ساه.
وارث : هغه سړی چې د چا
میراث ورته رسي.
سرپرست، خاوند، میره،
میراث خوړونکې مشر.
وارخطا : ویریدلې،
تړیدلې، ویرې اخستې.
وارد : راتلونکې، موجود،
رسیدونکې.
واردات : حالت، پېښه،
سانحه، جنگ جگړه،

هنگامه، حادثه.

بیرته کیدل.

واسطه : تعلق، تړون، ربط،
علاقه، فزيعه.

واسع : ارت، خوریدونکې،
خوروور. د الله تعالیٰ یو
صفتی نوم.

واسکت : وازکت، سینه
بنده، نیم تنه.

واښه : گیاه، سبزه.

واصل : شاملیدونکې، یو
خام کیدونکې، ملاقات
کونکې، رسیدونکې.

واضح : صفا، روڼ، ښه په
صفایی سره. ظاهر.

واعظ : وعظ کونکې،
نصیحت کونکې، ناصح، پند
کونکې.

واف : بلب، سندرغاړې،
خوږ زبان.

وافر : ډیر، ګڼ تعداد کښې،
د علم عروض د یو بحر نوم.

واقع : موجود، کیدونکې،
راتلونکې.

واقعہ : پیښه، وقوعه.

وارډه : پخ شوي کښد، د
لنگانه نه پس د څاروي د
وړو موخو ورځو پې.

واره : فرصت، موقع. خپلې
فائدي ته کتنه. پیره.

واريزه تبه : هغه تبه چې
کله وي او کله نه، مليريا.

واره : تمام، پوره، کل،
همه، کله.

واره زاده : اولاد، بچه
پونګ، واره زاره، بال بچ،
بچ کچ.

واز : ویت، ارت بیرت، بې
شرم.

واژه : وازګه، جرېبي، د
حيواني جسم په غوښه او وینه
کښې شامله د غوړوالي برخه
چې سپین یا زیر رنگ لري او
چې ویلې شي نوروغن ترې
جوړېږي.

واژګه : وګورئ وازده.

واژول : ارتول.

واژیدل : ارتیدل، خلاصیدل،

- واقعي** : په رښتيا، بالکل صحيح، سکت، په حقيقت کښې.
- واقف** : بلد، اشنا، بلدي، پيژندګلو سره.
- واک** : طاقت، توان، اختيار، حق.
- واکمن** : د اختيار مالک، د واک خاوند، باچا، بادشاه.
- واکي** : د لاحقې په توګه استعماليدونکې تورې چې فاعلي معني پيدا کوي لکه خپل واکي.
- واګه** : د څرمنې پرې چې د اس يا اسپ د قابو کولو دپاره د اس يا اسپ په خله کښې د وسپنې دېدې پورې تړلې شوې وي.
- وال** : د نسبت لاحقې چې د نوم سره راشي نو فاعل ترې جوړ کړي. لکه ټانګي وال.
- والا** : په مرکباتو کښې پکاريدونکې تورې لکه ټانګي والا، د ملکيت ښکاره کولو علامت. هسک، د وچې مرتبې خاوند.
- والد** : پلار، د مور خاوند، د مور ميره.
- والده** : مور، د پلار ښځه.
- والدين** : مور پلار.
- والسلام** : او سلامتيا دې وي په تا. د کلام يا بيان اخر ته استعماليدونکې دعا.
- والله** : په الله پاک مې دې قسم وي. بې شکه، رښتيا.
- والله اعلم** : الله پاک ښه خبر دې.
- واله** : وله، د اوبو نهر. د نهر يا سيند نه د اوبه خور په غرض رابيلې کړې شوې چان چان اوبه. د صفا او پاکو اوبو ناله.
- والي** : خاوند، مشر، سردار. مالک، بادشاه، سرپرست.
- والی** : د زنانو کالې چې غوړ و نو ته اچولې شي.
- واله** : غوښل شوې غله چې بوسو سره يو ځای وي.

واو : د حرف "و" تلفظ. شهرت بیامومی. شهره.

۵۳۱

واوا : د شاباش کلمه

دادگیرنه کونه، ډیر بڼه،

وای وای : فریاد، دفریاد

چند

روبا: مرگور، خوریدونکی

مہلکہ بیماری.

واوا: بـڪلر ڇيڙ (د)

ماشو مانو په ژبه .)

وبال : عذاب، مصیبت،

آفت، گناه، یو جر، بار .

و اور ۵ : دھوائے بخارات

من محمد شكا حم له به

و یانہ : دو پاسہ متعلقہ .

داود بی، به مصراع طریقه

وہ بلکہ : یہ تہ بلکہ، خیمہ کینہ،

دود

داوود منجمدشکار

وَأَمَّا بِلَا تُشَاءُ فَإِذَا جَاءَ حُفْرُ

وہاں تک کہ وہیں کا وہاں

وہ جس نے اسے اس طرح سے دیا،

بسم الله الرحمن الرحيم

تجارت و بازرگانی

لجاری

وہاں : حضرت علیؓ سے ملا اور فرمایا :

[illegible]

الاعتبار:

وېرې . بېرې بېرې، تېرې تېرې.

د خوشحالی په وخت د خلې

نه وحي

واکمه : د تصور معنی زور

ار كچه. باجايه، نارالف.

وہ: فرزند، وپوہے سورے،

چې احساسات پیدا کوي. د

گندہ، رو، لڑی والے، پلے

تخیل قوت

والی، فواخی.

ولید: میخ، چوکه، د علم

واہیات : فضول خبری،

عروض پہ اصطلاح کینی

بکواس

والهي : د وئيل نه امر. د

درې حرفي کلمه.

خلق و د خلی خبره، داسې

وتڪ : گتہ وٽہ، آمدن، د

سودا یا دکانداری د مال و
خرڇ گتہ، دورڇي آمدني

وت ڪٽ : وڌڪٽ، وڌڪٽ،
ڪمے زياتے.

وتی : دنهرياولي وچتہ
حصہ چي لاندی تري د

ژرندي ناوہ لکيدلي وي.

وثوق : مضبوطيا، اعتماد.

وثيقہ : اقرار نامہ، دستاويز،
سند، وعدہ.

وجاہت : عزت، رعب،
لوني.

وجد : شوق، جذبہ، بيم
خودي، ديره خوشحالي.

وجدان : دريافت او پوهي
ذوق سليم چي يو قلبي قوت
دے.

وجداني : وجدان او باطني
حواسو سرہ تعلق لرونڪے.

وجع : تڪليف، درد، درد.

وجود : بدن، تن، جسم،
حيات هستي، موجدلے

کيدنه.

ٽولو لويه ضلع. د مثلث د
يوي زاويي مخامخ ضلع. هغه

خط چي د خلورو ضلعو
مخالف گوتونه يو خاص

کري. هغه خط چي د دائري
خه حصہ راگيره کري او قطر

نه ورہ وي.

وتو : هغه دري رکعتہ مونڇ
چي ماسخوتن مانخه کيني له

فرضو او سنتونہ پس کولي
شي.

وتر : وترہ، داوبه خور نہ
پس د زمکي هغه حالت چي د

يوي کولو قابل وي.

وتکے : وڍو کي وت،
وڍو کي سورے.

وتل : خارجيدل، بهر وتل،
ظاہر يدل، بهر تہ تلل،

سديدل، کنيوتل، پروا لول،
علاقہ لول، ميه لول، رسيدل،

بنڪارہ کيدل

وتنه : پروا، فکر

وتے : سامان، وچت،
رسيدلے

- وجه** : خيره، مخ، رخسار. سبب، سوب.
- وجيه** : بنائسته، بنكلے، د شكل او صورت نه ښه.
- وج** : خشک، دلوند ضد. شنډ.
- وچار** : ابره، هغه ابره چې پرستن ټولاني ته اچولې شي.
- وچ په وجه** : هيڅ بې هيڅه برصاحقه، بې ښې بې بدې، چټي پټي.
- وچت** : بره، پورته، لوړ، وچت.
- وچتول** : بره کول، له يو ځاي نه بل ځاي ته کول، جگول، لوړول، پاڅول.
- وچتيدل** : بره کيدل، پاڅيدل، پورته کيدل، ترقي کول، وده کول.
- وچکال** : سوکړه، هغه کال چې بارانونه پکښې نه وي.
- وچکالي** : سوکړه، د فصل ښه نه کيدنه. قحط.
- وچکے** : نرم، نرموچکے، نرم پير، وچ کلک، رپړه نرم، په بدن کمزور.
- وچوب** : په لښتي کښې اوبه بنديدنه. د اوبو کم، اوبه کميدنه. وچوب.
- وچور** : وچوالی، وچتوب.
- وچول** : له څه څيز نه نم ايستل، بې اوبو کول. خشک کول.
- وچولے** : تنده، تند.
- وجه** : للمه، خشکه، د لوندې ضد. د لنگې ضد، د بلاربي ضد.
- وجه غاړه** : حلق، ستړی، د ساه اخستونالی.
- وجه لمده** : غوره گل، غوره گل.
- وچيدل** : دنم بيخي ختميدل، اوبه ختميدل، خشکيدل، مانده کيدل.
- وچي کالنگي** : وچې التی، وچې قے. وچ چالونه.
- وحدالي** : د واحد سره متعلق، تنها، ځانله.

- وحدانيت** : توحيد، يو والے، يو کيدنه.
- وحدت** : د کثرت ضد، اتفاق، يووالے.
- وحشت** : جنون، سودا، حفاکان، ليونتوب، له تنهائی پيدا کيدو ځکه غم او زړه تنگي.
- وحشتاک** : ويرونکي.
- وحشي** : حاکلي، غير مهذب.
- وحشياله** : د وحشي سره متعلق.
- وحيد** : يو، بې مثال، لاثاني.
- وحي** : د الله تعالي يو صفتي نوم.
- وحي** : پيغمبرانو سره د الله پاک کلام، اشاره، الهام.
- وخت** : زمانه، دور، ساعت.
- وختي** : د وخته، ډير مخکښي، سحر، وړومبي.
- وختينے** : وختي، د وړومبي وخت.
- وخله** : د حيرانتيا او خوشحالي کلمه.
- وداع** : روانگي، د ناوې رخصتي.
- ودان** : اباد، جوړ شوی، د وران ضد.
- ودانول** : ابادول، جوړول.
- وداني** : ابادي، عمارت، تعمير.
- ودايدل** : جوړيدل، اساديږل. صاحب اولاد کيدل.
- ودرول** : ولاړول، ايسارول، قانمول، درول.
- ودريدل** : ايساريدل، قانميدل، دريدل.
- ودگنۍ** : هغه خلمې چې واده ي وي. د ناوې مذکر.
- ودود** : غوښتونکي، مهربان، د الله تعالي يو صفتي نوم.
- وده** : بنيرازي، ترقي، لوښيدنه.
- وديدل** : واده کيدل، د بنځي په نکاح کيدل.
- ود** : واټ، ويشکي، وټ، د

ورانکارے : فسادي.

شرير، ورائے کونکے.

ورانول : د کار نه ايستل،

ختمول، ويجارول، ويرانول،

په بل مخ اړول، تباہ کول،

بربادول، ويجارول، خرابول،

ړنگول،

وراله : دشمني، دښمني،

تربگني، مخالفت، بدې، د

وران مؤث

ورانه وداله : بيکي بدې.

ښه بده، جوړه ناخوړه

وران ويجار : وکړی

وران وچار

ورانيدل : له کاره وتل.

حرايدل، دښمنی جوړيدل

ورائے : خراسے، دښمنی،

پتښه، فتنه، نقصان، اړيټه،

خميته.

ورايه : له لرې، په فاصله،

د "له" حرف جار سره

استعمالیږي.

ورېشه : يو قسم غله،

ارښه، اورېشه عمر، روزي،

زمکې لويه ټکره

وډ : د گډه تابع مهمل لکه

گډوډ.

ور : دروازه، تمبه،

ور : يوه لاحقه چې د خنې

اسمونو په اخر کې راتلو

سره د فاعل معنی ورکوي

لکه کينه ور، بختور وغيره.

ورا : د ښخو کتنه چې د واده

په موقع د ناوې کور ته ځي او

بيا د ناوې د ډولۍ سره راځي.

ورالت : ترکه، ميراث.

ورښه، له مړي پاتې شوی مال

جاننډاد. ورښه.

وراره : ورور مړې ښځه،

هغه ښځه چې ورور ی مړ

وي.

وراره : د ورور خور

وراسته : د وروست جمع،

زور، ريمس

وران : سرښاد، خراب،

ويجاړ، ړنگ، اجار، خراب

شوی، ورائے کونکے، دليل،

شرير، شيطان. وړانکارے

۱. دروید سره په استعمال
ورېشیننه : روته، د اورېشو
 حوړه روښنۍ، چې د اورېشو د
 اوږو نه حوړه وي.
ورېل : بېکه، کاله، د پېچلي
 په سدي وېښنه، بسد کړی،
 اورېل
ورېوز : د خنځور حله، د
 انسان مخ، مخ، شکل، حله،
 موشاده
وربه : دربان، ورساتونکې،
ورېسي : شاته، وروستو
ورېوړې : ورسره خوا
 کښې، په وړ دښه، کورناسې
 لگیدلې
ورنگ : ورتلا
ورتول : وړیتول، په وړ
 بحول، ساخته گرمی رسون
ورته : وړیته، بېده، هغه دانه
 چې پولې نه شي، وړیته کړې
 غوښته، تیکه.
ورته : بل ته، پورته (د
 غائب صیغه کښې)
ورته : نزدې.
- ورته** : مکتبې شوې وړې
ورته : خبر کید، ښکاره
ورتیدل : په وړ سورېدل،
 برصدنې کیدل، په وړ بیدل،
 ادیت وړ کیدل
ورت ورت : پسه ورت
 ورت ی وژړل د مسلسل ژړا
 سره استعمالیږي
ورته : میر، ترک، پاسبی
 سوي مال خاڼه د
ورخ : د ښي ص... د
 ښو وړو هغه حصه چې ښو
 کسي وړ د ښي د ښه
 ...
ورخپاڼه : ښو وړو
ورخني : د هغه د
 ...
ورخنې : د ښو وړو د
 نسبو
ورخي : وړا د ښو وړو
 چې د واده په وړ د ښو وړو
 کړنه خي
ورچاني : بهر، وړچي.
 ورخي، د وړو ښو

ورچنې : وگورئ ورجانې.

ورخ : هغه ناله چې پټي ته

پرې اوبه تیريږي. ناکه. اوبو

ته ترلې بند، د اوبه خور د

لښتي سردب، اړخ، د بدن

یوه ډډه، طرف.

ورخاړه : لارژن. دگډو

بیزو یو مرض. یو ساک چې

د سلا د په طور هم خوړلې شي.

ورختل : په چا حمله کول،

بره ورتلل، وروچتیدل.

ورخطا : په تیزی وروان،

ورخوشه، ورشتی.

ورد : هغه کار چې روزانه

کيږي او ناعه پکښې نه وي،

وظیفه

وردانگل : ورتوب کول،

ورجوکول، څه ته توبک

کول، وروغوړخیدل،

وردي : د سپاني سرکاري

لار.

ورزش : وجود ته مسلسل

حرکت ورکونه، خواري،

مشق.

ورژل : ورزل، ژوبلول.

ورډه : زغانځه، یوه مشهوره

حشره چې تور رنگ لري او

په توبو یو گرځي چرته چې

انسان وچيچي هغه ځای

پرسیري او خارښت کوي،

کله کله د طاعون د خوړیدو

ذریعه هم گرځي.

ورستیدل : ورواپس

کیدل، بیرته ورتلل، ورو

ستونیدل.

ورستول : زړول، ناقابل

استعمال کول،

ورستیدل : له کاره وتل،

زړیدل، فرسوده کیدل، د کار

قابل نه پاتې کیدل.

ورسک : د مخ هغه حصه

چې ویښته پرې وي. شونډه.

د دوو غرونو په منځ کښې

تسکه لار. روبښ، تربوزک،

کوم ځای چې غر او میدان یو

ځای شوی وي. د خړه یاد

اوبښ پوزه. هغه پگری چې د

زنې لاندې ترلې شوی وي او

- مخ پرې پټ شوم وي. غاړه،
 پشټي.
ورشو : د څاروو او خنارو
 د څرن ځامې، واښه لرويكې
 ميدان، چراگاه،
ورښت : وريده، وور
 واوره وريده، واوره كيده.
ورښودل : ښكاره كول،
 ښودل، ورزده كول، ور
 ښوول، ورښيل.
ورطه : گرداب، د هلاكت
 ځامې.
ورع : پرهيزگاري.
ورغالي : د اندازې نه كار
 اخستنه، قياس، اټكل.
ورغړيدل : ور غورځيدل،
 ور گوراريدل، ور پريوتل
ورغوم : د چيلۍ بچۍ
 چيلو كې د شمسي كال لسمه
 مياشت د اسمان لسم برج
ورق : صفحه، پاڼه
ورقه : پاڼه، د كتاب صفحه
ورك : چې د اسان له
 نظره پټ يا پناه وي. نه
 ښكاريدونكې، نه پيدا
 كيدونكې، ضائع
وركړه : خيرات، صدقه،
 بڅښنه،
وركړه راكړه : معامله.
 خپلوي كونه، رسته كونه، لين
 دي.
ورك لرونې : سخت مين،
 شيدا.
وركوزول : وربښكته
 كول، لاندې وروستل،
 وركوزيدل : ښكته ورتلل،
 كوز ورتلل، لاندې ورتلل.
وركول : ښخښل، عطا
 كول. د خپلې قبضي نه د بل
 قبضي ته سپارل، حواله كول.
 وهل، جاري كول،
وركول : ضائع كول، لاږته
 كول، حتمول، بې دركه
 كول
وركه : ورك شوم، وركه
 شوې، بې دركه
وركيدل : وركې كيدل.
وركيدل : حتميدل، بې

- درکه کیدل، لاپته کیدل، ورک کیدل.
- ورنگه** : بې تامله، بې محابا، بې ویرې د هر څه نه ورتیر، بې پروا.
- ورگډول** : یو ځای کول، شاملول.
- ورلاندي** : وربښکته، ورکوز،
- ورلره** : هغه لره، هغې لره، ورته.
- ورله** : امیدواره، چې په گټه یې بچۍ وي، حامله، شیکاره، بلاربه.
- ورله** : ورلره، هغه له، هغې له.
- ورم** : د بیماری یا رحم په وجه د بدن پرسیدنه، پړسوب، پارسوب.
- ورمولی** : د ماسومانو یوه بیماری چې د هغې په وجه یې دستونه کیږي.
- ورمپو** : خټ، مری، غاړه.
- ورندار** : د ورور منجه.
- ورنډم** : ډیر وریدونکې، مسلسل وریدونکې.
- ورنه** : ورځنې، له دغه، له دغې خبرې،
- ورنیکه** : د نیکه پلار، د نیکه نیکه، غور نیکه.
- ورلۍ** : اورنۍ، هغه کپړه چې پکښې ماشومان تړلې شي.
- ورو** : په قلاز، په ارام، په مزه، د تیز یا زړ ضد.
- وروڅه** : د سترگو نه پاس د ویښتو نړۍ کرښه.
- ورود** : دننه داخلیدنه، راتلنه، رارسیدنه، تشریف راوړنه.
- ورور** : یو داسې کس چې بل سړي یا ښځې سره د یو مور پلار نه یا د یوې مور نه د پیدا کیدو تعلق لري. په ورومې حالت کېنې سکه ورور بللې شي. ځنې وخت د سوم په ځای ویلې شي، سوادو، ډیر خور دوست.

رشته دار.

ورو ورو : پہ فلاں فلاں . پہ

مڑہ پہ مڑہ .

ورو رولی : ورو رکھوئی .

پچہ دوستی ، برادری .

ورہ : دور معیرہ حالت .

ورو پل : چالہ اوپل ، چاتہ

رسول .

ورہستہ : لڑی ، یو خواتہ .

ورہنہ : کسب ، ہنر ، کار ،

شغل .

وروست : پسخوانے ، زور ،

روست ، خورلے شومے ، کچہ

شومے ، خراب شومے .

ورہول : خلاصول ،

ازادول .

وروستول : خرابول ،

درول ، استعمالول ، ورستول ،

ورہیستہ : لڑی ، یو خواتہ .

دلڑی ، ورہستہ

وروستل : ورلہ بوتل ،

ورہہ ، سول

وریا : حاشیہ دبر لڑی ، پہ

فاصلہ .

وروستینبال : پہ اخر

کبھی ، اخری کبھی .

وریت : د اور پہ تاؤ پوخ ،

پہ اسکار پوخ ، کباب شومے ،

سوزیدلے ، فہر اخستے ، غصہ

شومے .

وروستنے : ساتنے ، احرنے ،

اخری

وریتول : پہ اور پخول ،

پنی کول . غصہ کول .

وروول : د باران د خاخکو پہ

شان نویول ، گوزارول ،

وریتہ : پہ اور پخ شوی غلہ ،

کباب گری عوشہ ، پہ اور پخ

شوی تیکہ د وریٹو عوشو

سلمستیا

ورون : بتوں ، سناگہ ، بلہ ، د

سادہ پہ بدن کبھی د کانی

او د کوسہی سر مسح جانے

کے .

وریتدل : سہ اور پخدل .

سپی کیدل ، سو ریدل ، غصہ

وروسے : ورسے ، خیرسی

میری

کیدل.

حاصلولے شي او کپړه ترې
جوړېږي.

وړ: جوگه، د اعتبار قابل،
مناسب، موزون.

وړ: زورور، په حقه، بې
گناه، د پېر ضد.

وړالدينې: مخکېنۍ،
پخوانۍ

وړاندي: مخکې،
وړومبۍ

وړانگه: پلوشه، رڼا.

وړاله: د وړ کيدو حالت،
بې گناهې، کټه

وړاله پړاله: حق ناحق،
کټه بائيالات، دروغ رښتيا،
وړه پړه، نفع نقصان.

وړل: يوشه د خپل ځای نه
بل ځای ته منتقل کول،
رسول، وچلول، زغمل،
برداشت کول.

وړمه: د وړم مؤنث. د ورځ
يا شپې د صفت په طور
استعمالېږي.

وړمه ورځ: تيرې ورځې

وړيځ: په اسمان هغه لړې

چې باران ترې وريږي.

وړيد: د خټ غټ رگ،
شاه رگ، شاه رگ.

وړيژه: يو قسم غله.

وړين: کشاده، اړت، عام
طور سره د تندي د صفت په

طور استعمالېږي.

وړيندار: د ورور ښځه،
بابې، وړندار.

وړينگې: نرم نرمه باران،

وړينۍ: خوشحاله،
سو کاله.

وړيدل: باران کيدل،
متواتر څه څيز د بره نه لاندې

راپريوتل، لکه کافي، گلی او
داسې نور.

وړيره: د وراره مؤنث، د
ورور لور.

وړيشل: نغښتل، سکښتل،
وړيشول.

وړينم: ريښم، يو قيمتي
تار چې د يو قسم حنڅې نه

ورپنه : له وړې نه خوړه
شوي، پشمينه.

وړی : د دالو او قيمې نه
جوړ غونډان چې کتوي
کښې اچولې شي.

وړی : د گډو یا اوبسانو
ويښته او له دغو ويښتو جوړ
تارونه، پشم.

وزارت : د وزیر کار، د
وزیر عهده.

وزر : د مرغانو بڼه، ويښته،
د مرغانو پروونه مټ، سپک
خيز، د کتاب جلد،

وزگار : بې روزگاره، فارغ،
کار نه لرونکې، بیکاره، بې
کسه

وزله : بهانه، چاره، سبب،
ذریعه، وسیله.

وزن : جاج، تول، اندازه،
برابري، توازن. پټه، د
کولالانو پټه، عزت، بوج،
بار، مقدار. په علم عروض
کښې د شعر بحر

وزیر : د بادشاه یا حکومت

پسې تیره ورځ.

وړوکی : کمکې، کوچنۍ،
د ستر ضد.

وړوکی اختر : عيد الفطر.
د هجري کال لسمه میاشت.

وړول : میده، کول، ریځې
کول،

وړومبۍ : وړومبۍ،
مخکښۍ، تیر شوې.

وړومبۍ : مخکښۍ

وړومبۍ خور : ربیع
الثاني، د هجري کال څلورمه
میاشت، د باره وفات نه پس
اسلامي میاشت.

وړومبۍ : وړومبۍ، اولنۍ،
مخکښۍ

وړه : په قد عمر یا وزن
کښې کمه ماشومه،

وړه : فتح، د وړ کیدو
حالت. د پړه ضد.

وړه پړه : حقه ناحقه، حق
ناحق،

وړین : له وړې نه جوړ
شوې

نائب.

واک، اختیار، خیز.

وزیره گوته : د لاس د

منحنی کوتی او کچی کوتی

ترمنځ گوته.

وژل : قتل کول، مړ کول،

خون کول، قتلول،

وژمکی : وږمکه، سپوږمې.

وژه : د خټ پله، پله.

وړد : دلنډ ضد. په قد

قامت کښې وچت، یوه

خاصه فاصله لرونکې.

وړدول : رابښکل، لویول.

طوالت ورکول.

وړم : سځا بوی، خراب

بوی.

وړمه : یخه هوا، نرم باد.

علامه.

وړم : نهر، شوقي، شوقین.

وړم : د غنمو اوریشو

جوارو وغیره هغه خوشه چې

پکښې دانې وي. د شهدو د

مچو د گڼین هغه حصه چې

پکښې شهد وي.

وس : طاقت، کوشش، زور،

وساطت : واسطه، دریمه،

وسيله

وسائل : د وسیله جمع.

وسپنځرې : د وسپنې

زنګ، د وسپنې جبرجې چې

عام طور سره درېري په

مرض کښې پکارولې شي.

وسپنه : په معدني خیزونو

کښې له ټولو ریات

استعمالیدونکې د هات چې

فولاد سرې حوربري هغه

عصرر چې فارموله یې لاند

اسي او التیمی شمیر یې ۲۶

دی

وستکار : هغه خلق چې د

کلي په ننه بده کښې خدمت

کوي او ځنې پیشو کښې

مهارت لري استکار.

وسط : منځ، مرکز.

وسطی : منځنۍ، منځمۍ،

مرکزي

وسعت : ارتوال، پلنوال،

لویوال

وسله : اسلحه. د حڪ

حڪمې اوږار سوېك

نماچه، چارۍ عرض هو هغه

شخې چې حڪ حڪړه كسي

بكارېري

وسمه : د سل سې چې

ويښته پورې پورې شي

حساب

وسواس : وهه، فكر.

وسوسه، ويره، خطر، شك.

گومان، گمان.

وسوسه : وگوري وسواس

وسيع : ارت، پلر، فراح

وسيله : سوب، ذريعه،

سب، اسره، طفيل، ضمانت.

رسوخ.

وسيم : ښكلې، ښائسته.

ډولې

وشته : توفقه، مسخره.

مزاح

وشتي : توقي، توقمار

وشتي كوكې

وښكل : استل، پهر كول.

وباسل، وركول

وښكې : د خلي يو طرف. د

حسي قصد، كوم خامې چې

د باره نښودې بول سره

كېدلې وي

وښې : ككس، ككس،

ككړې ككړه، ښو، لاس نه

د اچولو يو كاله

وصال : ملاقات، يو خامې

كېدنه، مړ كېدنه، ختميدنه، د

نصوف په اصطلاح كښې په

وحدت كښې فدا كېدنه.

وصف : ښه والې، ستاينه،

تعريف، خوبې.

وصيت : نصيحت. د خپل

مال جائداد يا تعلقاتو په باره

كښې له مړه مخكښې يا په

سفر د تللو په وخت پرېښودې

شعري هدايت چې عمل پرې د

مړه پس كولې شي.

وضاحت : تشرېح كونه.

رښه خبره كونه، تفصيل

بيانونه.

وضع : صورت، شكل،

حالت.

- وضعدار** : عاجز، عاجز، تقریر، پند.
- طبع**، په یو حالت خوښ.
- وضو** : اودس، د مانځه
- دپاره په شریعت کښې مقرر
- اندامونه وینځل
- وطن** : علاقه، ملک، د
- پیدائش ځای، قوم، د یو قوم
- په شریکه د وسیدو ځای او
- علاقه.
- وطي** : غو، جماع،
- کوروالی، اصل معنی د پښو
- لاندې کول.
- وظائف** : د وظیفې جمع.
- وظیفه** : د الله پاک ذکر.
- هغه خوراک چې طالبانو ته
- ورکول شي. منصبی فرض.
- د سکولونو کالجونو وغیره
- طالب علم ته ورکیدونکې
- رقم. دیوې ادارې له خوا
- مستحقینو ته ورکیدونکې
- رقم.
- وعدہ** : عهد، قول، اقرار،
- قرار، لوظ.
- وعظ** : نصیحت، ناصحانه
- وعید** : د سزاوړ کولو وعده.
- وغیره** : د عربی مرکب ناقص
- چې پښتو او نورو ژبو کښې د
- اسم په طور استعمالیږي. او
- نور، ورسره نور، او له دې نه
- سیوا
- وفا** : پت پالنه، دیارانې او
- دوستی وعده پوره کونه،
- ملګرتیا کونه، سر ته رسونه، د
- جفا ضد.
- وفات** : مرګ، مړینه.
- وفادار** : وفا کونکې، وفا
- لرونکې.
- وفاق** : موافقت، اتفاق،
- اتحاد، یووالی. د ځنو صوبو یا
- ریاستونو مجموعه چې
- اندروني طور سره خپل واک
- لري.
- وفد** : جرګه، یو ټولې چې د
- مطالبې کولو دپاره چاله لار
- شي.
- وفود** : د وفد جمع.
- وفار** : عزت، قدر، متانت،

- شان و شوکت.
وقائع : د وقیعه جمع،
 حادثي، واقعات، خبرونه.
وقایه : د کتاب جلد،
 کاسټي.
وقت : وخت.
وقت : عزت، اعتبار، باور.
وقف : سپارلې شوم،
 سپارلې، خیرات شوم،
وقفه : مهلت، لږ ساعت،
 دمه کونه.
وقوع : واقع کېدنه،
 صادريده.
وقوعه : واقعه، حادثه،
 پېښه، صدمه، هنگامه.
وقوف : پیژندنه، شعور،
 تجربه، علم، پوهه، د حج په
 موقع د حاجیانو په عرفات
 کښې ایساریدنه.
وکاډول : وباسل، ایستل،
 وېشکل، ویستل.
وکالت : د وکیل پیشه، د
 وکیل کار د افغانستان د
 شورې رکنیت.
- وگر** : اکر، بڼه، خیره،
 رنگ، وضع، جته.
وکیل : وېشکل، وباسل،
 ایستل، ویستل.
وکیل : اختیارمن، نائب،
 واکمن، مختار، وکالت
 کونکې، په عدالت کښې د
 مدعي، مدعا علیه یا د عدالت
 له خوا پیش کیدونکې قانوني
 ماهر د افغانستان د شورې
 رکن.
وگرې : بنده، اسان،
 سرې، کس، تن، غرې،
 خلق، عالم، فرد.
ول : پیچ وټاب، تاؤ،
 کبرلیچ،
ول : اندازه، هوش، میانه
 روي. خبر، خبره، حکمت،
 چل، هنر، ارزان، سپک،
 گرداب، قسم، گواهي، تمه.
 دروازه، گرمه هوا، گرم باد.
 مناسب حال، معامله
ولادت : پیدائش، پیدا
 کیدنه،

- ولار :** بساحيدلے، قاسم،
ايسار، منتظر، داناست صد
- ولايت :** دولي مرتبه،
بزرگي، دمک صوبه، د
- صوبي** دوالي دفتر دبرطانوی
حکومت مرکز لندن
- ولجه :** لوت، تالان، من
عيت
- ولد :** خوم، روم
- ولس :** اولس، حسن،
وگري، عوام
- ولسوالي :** افغانستان کسی
بدر انصامي وحدت لکد
ضلع
- ولقه :** واک، احتیاء، وکد،
ولکه : ولقه، سپاريد، قصه،
علاقه، دلم، چکله
- ولل :** ويسخل، ميسخل،
پريسيخل
- ولمورے :** اورمولے،
ورمولے، ماشومانو يوه
بیماري چې پکښې دست او
قمه راځي.
- ولور :** ورور، دسحرانې له
- حوالوې نه مقرر شوې پيسې.
- ولول :** کوبېد کوبېد، ولونه
ولونه، کنکوټې، پيچ در پيچ.
- ولوله :** حذب، حوش.
- وله :** ولسه، ويا له، هغه لښته
چې بيره پکښې د پتو دپاره
نږدې حور اوږه رابيلې کېږي
سوی دی
- ولسي :** سک، سررک،
دروست، دالله معافي دروست،
پيسه
- ولي عهد :** دسادساده حوم
حي دبعده له مکه پس د
حب حقدار دی
- وليمه :** درد مسويه
روزي
- ونج :** بدل، غرض، لين دين،
کاروبار، تجارت، سود گري،
نقص
- وندر :** دخنار دمری
برې، هغه لوم دام چې کبان
پرې نیولې شي
- وندنې :** دشنې گيا، غلې يا
دچې پتري جوړ کېږي شوم

حديث وائي.

وهل : تسڪول، لڪول

شڪست ورڪول، ماتي

ورڪول، گوزار ورڪول، ڏيڪه

ورڪول، خورلي ڪيدل

وهم : شك، گمون.

گمان، خيال.

وهمي : وهم ڪوڪي

شڪي مزاج.

ويار : غرور، فخر، ڏيڪه

حوڪمره، ڪوڏيهه، ڏوسيدو

حاجي

وياله : وله، واله

ويت : پلي رڻ

پراسني،

ويتيدل : ارتيدل بيمار.

وازيدل

ويتي چيتي : قصور، خبر.

بڪواس، چتيايت.

ويجار : وران، ڪنڊر، سحر

ويران.

وير : ڙڙا، فرياد، ڙڙا اڱولا،

ماتم.

ويرپيت : ڙڙا اڱولا، هاي

سڀني جي ڪيڊي پري ترلي

ونڊا وندا : پارچه پارچه،

ٻوڪره ٻوڪره، حصه حصه،

برخه، برخه

ونڊه : حصه، برخه، بحره

ڊپو لوڻلو ڊپاره لڪي نه

ور ڪيدوڪي خوراڪ

ونڊي : سرحه، ٻوڪره،

حصه حصه ڪم جي بد شريڪه

ڊاڪٽر سڀني او غوبنه ي

حسودو ڪنڀي نقسيم ڪري

سي

ونه : درخت، درخته، يو

نڀي سوڙي جي غتب لڙڪي

لڙوڪي نند لڙي

ووريا : باران

ووري : ڊاڪٽر نو تر منڃه

غوبنه، اوري

وهاب : ڊير بخينونڪي، د

الله تعاليٰ يو صفتي نوم.

وهابي : وابي، ڊشيخ

عبدالوهاب ڊ فرقي سره تعلق

لڙونڪي جي خان ته اهل

های، ساندې،

ويشتل : گزار کول، بنکار

ويړول : په رږه کښې

کول، په کولی يا غشي وژل.

انديښنه پيدا کول، خطر پيدا

ويښ : بيدار، خبردار، د

کول، ډارول، يړول

اوده ضد.

ويړه : سورنيدنه، ډار، يړه،

ويښول : بيدارول، له خوبه

حوف، ترهه

راپاخول،

ويړيدل : ډاريدل، په رږه

ويښيدل : بيداريدل، له

کښې انديښنه پيدا کيدل،

خوبه راپاخيدل.

خطر پيدا کيدل،

ويړ : خور، ارت بورت،

وينځل : په اوبو اچه کول،

غورځول

پاکول، صفا کول، مينځل،

ويړول : حوزول، غورول،

وينځه : د کور نوکره ښځه،

ارمول.

د مورني مؤنث.

ويړيدل : حوريدل، غوريدل،

وينه : هغه اکسيجن پيدا

رتيدل.

ويسا : باور، يقين، اعتماد،

کونکې مائع چې د انسانانو،

اعتبار

ويښاک : بيساک، د

مرغانو او خناورو په رگونو

هډې کال ورومې مياشت

کښې گرځي. د اعلي خناورو

چې د اپريل مې سره سمه وي.

داسې مائع په رنگ سره وي.

ويستل : ايستل، خارجول،

وينه زوه : دننکې دننه نو

بهر کول.

ويښ : د درد، افسوس،

ويځ : جرې، جرړه، بيخ،

لاندي، تل موند.

خوږ، حسرت د اظهار کلمه.

ويزار : بې پروا، مړه خوا،

مېړه، زړه موره. **ويښه** : د سرکار له طرفه بل

ملک ته د تلو احازت نامه.

ويسن : بيس. د چو اوږه

ويش : تقسيم. حصه کړه، ويشه.

ويشله : د غمو د اوږو ډيره

نومه روتی.

ويښته : په حيواناتو او خاص

طور سره انساني سر باندې

نري د تار په شان ريښې

ويښه : ويښه، ايلنه، بو

خودرو بوتی چې د ولو په

غارو کيږي او د گيډې د درد

دپاره پکارولې شي خنگلي

پودينه

ويښه : خبره، بيان، تقرير.

شاعري. بد رد ونيل، ستغي

سپوري ونيل.

وينه : يو قسم ميري چې

اکثر په ښوره زمکه يا ديوال

کښې کيږي.

- هـ :** (هي) د پښتو د حروف
تهجي څلويښتم حرف د
اسجدو په حساب ي قيمت
پنځه (۵) دے
- ها :** اګي، اوبه د چرګو
تحم کلمه تاسف، افسوس
- هاتف :** غښي اوار ورسته
- هاتي :** خرتم لروکۍ يو
مشهور غټ خاور
- هادي :** هدايت کونکې،
پيشوا
- هار :** د غاړې اميل چې
قيمتي کاني پکښې لګيدلې
وي. د گڼونو گول لړۍ چې
په غاړه کښې اچولې شي.
ازمېښت، ازمانش
- هار :** يوه لاحقۍ چې د تورو
وروستو ولگي نو حاصل
مصدر ترې جوړ شي لکه
شرنگ نه شرنگهار.
- هار :** ار، اهار. د سختۍ
ګرمۍ مياشت د بکر مې کال
مياشت چې له جيت نه پس او
د پشکال نه محکبې وي
- هاضم :** هضم کونکې
- هاضمه :** د هضمولو اړه.
هضمه.
- هاغسي :** هغه شان.
هغسي.
- هاغه :** هغه، اعه.
- هاګي :** يوه مشهوره لوبه.
هغه لږ ګڼې چې دغه لوبه پرې
کولې شي.
- هال :** تالار، هغه لويه کمره
چې غونډې پکښې کيږي
- هاله :** گڼول حلقه، شپول، د
سپوږمۍ کنډول، چورلنده.
- هان :** او، هو، هاو، د جواب
کلمه.
- هاويه :** ژوره کنده، غرقه
کنده. هغه بنځه چې اولاد ي
مړ شوی وي
- هاها :** د خوشحالي کلمه
په زوره د خندا اواز.
- هاهو :** شور و تر، ډير شور
شور زور، اسمان په سر
اخستل، جمع چموع، شور
شغوب.

- های :** د درد و غم په وخت
له خپلې نه وتونکې کلمه، وئ،
وائ، هی، وش.
- هیه :** حیرات، سپارنه،
صدقه، بحشش، عطا کونه
- هپه :** چا پسې په جمع وښه،
د چا خلاف پورته کیدنه، د
حملې په توګه د ګڼو کسانو
تلنه، حمله، چپاؤ.
- هتک :** بې عړتې، د چا په
شان کښې ګستاخي کونه، د
چا توهمین کونه، رسوائې، بې
حرمټې.
- هتیار :** وسله، اسلحه، د
جنگ سامان.
- هټ :** هټی، دوکان، ضد،
اړې کونه، بیکاره، کوشش،
خواري.
- هټی :** دوکان، اتی، د هټ
اسم تصغیر.
- هجا :** حرف له اعراب نه
ظاهر ونه، بیرې کونه، هجه،
پیزې کونه.
- هجر :** بیلټون، فراق،
هجران، خداني.
- هجران :** هجر، بیلټون،
فرقت، خداني
- هجري :** هجرت سره
منسوب هغه کال چې د حضور
پاک صلي الله علیه وسلم د
مکې نه مدینې ته هجرت کولو
سره سم شروع کېږي
- هجران :** هجر، هیجر،
بېخوځ، نامرد، برېښحه.
- هجو :** د شاعري په اصطلاح
کښې د چا سپکاوی بیانونه، د
چا مدمت کونه
- هجوم :** اشر بشور، ګڼه
ګوډه
- هجه :** په ټکو ویننه، هجه.
- هڅه :** طمع، امید، لتون،
درک، شوق، هوش،
خواهش، اشتیاق، تلوسه،
آرزو، طلب، خوښه حمله،
تلوسه
- هدایا :** صدقې، نحبې،
هدیې
- هدایت :** رهبري

- لاڙ ٻڌو نه،
هڏ : گڏجھري، گڏجھري،
 نڀه، نشانہ.
هڏو : يوه مشهوره مرعي
 چڻي پٽه سري تاج وي،
 بدسرك، ملا چرنگ،
 گوڏي چرنگ.
هڏيره : قبرستان، مقبره.
 اڏيره، مريستون.
هڏيه : ڊالي، تحفه، نذرانه،
 سوغات. قيمت، بيهه، بيه
هڏو : هڏوڪو، اڏوڪو
 اصالت او شرافت
هڏو : بالڪل، چري، هرگر،
 قطعي، يوه خو
هڏوڪو : دحيواني
 جسمو يو هغه سخت حصه
 چڻي وجود پري اڏانه وي. يو
 سخت خيز چڻي پٽه وجود
 کڻي وي.
هڏيان : دسختي بيماري پٽه
 وخت له حلې وتو ٻي گڏي
 وڏي خبري، اوتي بوتې.
هر : هر هغه، هر ڇه، هر
- ڇوڪ، ٽول، تمام، يو يو، يو،
 د تعجب ويڙي او ڪرڪي پٽه
 وخت له حلې نه وڃي.
هراس : ويسره، خوف، ڊر،
 ڊار.
هراسان : تريدلے، نااميد،
 خوفزدہ، ويريدلے.
هراند : بزدله، ويرندونڪي،
 ڊرپوڪ.
هراندو : پريشان، سرگردان.
هراول : دفوخ وڊو مڻي
 جنگيدونڪي دسته.
هرج : شور شر، درز غوبل،
 خلل، وقفه، نقصان.
هرجانه : تاوان،
هرجائي : هرچاگي، بي وفا،
 هر دمي.
هرچا : هر يو، ٽولو.
هرچرڻه : هر خامي.
هرچند : هر ڇو، هر
 ڇومره، ڇومره چڻي.
هرڇنگه : هر رنگه، هر
 شان.
هرڇو : هر چڻي، ڇنگه

هره : هره يوه. کلمه ندا،
 خري يا خر ته د نلو حکم، د
 خرو شړلو اوار.
هرهر : يو بوټی او دهغي
 تخم چې کچه او پوڅ دواړو
 حالتو کښې خورلې شي او
 خشاک ئ سيزلو له پکار پوري.
هرپړه : د يوې دوايې نوم،
 حکيمي دارو، هليله، ارپړه.
هرپي : هرپي، صندوقچه،
 وړوکې دڼې
هرتال : د صاحب اختيار
 خلاف د احتجاج په طور د
 کار په اجتماعي انکار، د
 کاروبار هر کړونه احتجاجا
 بندول، د دوکانونو بندونه، يو
 زهريلنه معدني مرکب چې
 دارو کښې پکارولې شي
هزار : لس سوه ليل، د
 موسيقي يوه آله د خناورو د
 گيلې يوه حصه. پتروري.
 پتروجي، د لری نری حصه،
 هزارخواني.
هزاره : سوز کل، حور.

چې، هرخل، هرچند.
هرڅه : تمام، ټول، کل
 واره، څه چې موجود دي.
هرڅم : چې د هر دروي.
 اواره، هر جاني، هر چا گمې.
هر څنگه : هر څنگه، په هر
 رنگ چې وي، په هره طريقه.
هرزه : چې فضول خبرې
 کوي، لوفر، فضول، بې هوډه.
هرکاره : خبر کار، چې به
 خرونو کاروبار کوي.
هرکاره : محبر، قاصد
 فراني پان، وړونکې، ناري،
 بارکښ، باربردار.
هرکله : خير مقدم، پخیر
 راعلي،
هرگاه : کوم وخت، هر
 حال کښې، چې څه وخت.
هرگز : هيچرې هم نه، هيڅ
 کله هم نه، بالکل نه.
هرگوره : ضرور، يقيناً،
 ارومرو، خامخا، البته.
هرومرو : ارومرو، خامخا،
 ضرور

سورگلے .

سرگردا بول . پریشان کول .

حسمے اجول . قرعہ اندازی کول .

هزال : سکواسی . محدود

گور . توقمار

هسکیدل : لوئیدل .

هزل : تروٹی مسحری .

وچتیدل . لوریدل .

تروقی تبقالی . بیهودگی .

هسگ : د مرغی جاله .

هزلیات .

هسی : بی فائدی . مفت .

هزیمت : ازیمت . میدان

هم هسی . لکه . شان . په شان .

پریبنودنه . ماتې . شکست .

داسی .

قرار . تیښته .

هشاش : خوشحاله . تازه .

هسپتال : اسپتال . د علاج

شادان . هشاش بشاش .

خام . روغتون .

هښیار : هوښیار . عقلمند .

هست : ژوند . ریست . د

پوه . دانا . زیرک .

بیست متضاد . شته . شتوالی

هضم : معده کښې د خوراک

هستمند : دولتمند . شته من .

په ویه کښې د بدلیدو حالت .

هستول : خوړول . اداول .

حل شوم . خوړلے شوم .

هستی : وجود . کائنات .

غصب شوم .

طاقت . مال و متاع . ذات .

هضمول : هضم کول .

هستیدل : ایساریدل .

خوړل . خوراک کول .

وسیدل .

خوراک په خله چیچلو نه

هسک : پچه . قرعه .

پس خیتې ته تیږول . پردے

ایسک . خمښے .

مال غصب کول . د چا حق

هسک : وچت . لوړ . بره .

خوړل .

هسکول : لویول . وچتول .

هضمیدل : هضم کیدل . د

شاربیل . لړل . حیرانول .

- حوراک د وینې حصه
 حور بدل. حرام مال حورل
هغسي : هسي، په هغه
 سان. هغه رنگ
هغه : غیر موجود سړې یا
 خبر یا حامي
هغه دغه : ټټل مټول، اخوا
 د دخوا، اېې بايې. عذر
هفته : د حالي نه تر جمعي د
 ورځو شمار. د جمعي نه پس
 وړج. حالي. د حالي ورځ.
هک : پريشان
هک اريان : ډير حيران.
هک پک : هک پک،
 حيران کونده په خله
هک پک : حق حيران،
 کډه د خله
هگی : اکی، اوڼه، ها، انده،
هل : د بوی کولو آله، بوی
هلاک : مړ سړی، قتل
 سړی
هلاکت : مړک، ناهي،
 هلاکي
هلاکول : مړ کول، تباہ
- کول
هلاکیدل : مړ کيدل، تباہ
 کيدل
هلال : نوې میاشت، د
 ورومۍ شپې نه تر دریو یا
 دوو شپو پورې د سپوږمۍ
 حالت
هلاهل : رهبر قاتل، تیر
 رهبر
هلیک : د جینی مذکور، نر،
 ماشوم، بچۍ، سپک، کم
 وزنه، کم وزن لرونکی.
هلیکالی : خرابه او بد عملة
 بنځه، بچه بازه بنځه.
هلیکالی : بچه نار، بچه
 خوش، هلیک بار.
هلیکوالی : هلیکوانه.
 ماشومتوب، د هلیکتوب
 وخت
هلواک : تلو سه لرونکی.
 لالچي، بیر ندي، حلت، تیز،
 گړ ندي.
هله : چپاز، یرغل، داړه،
 هپه، تاخت، تاراج، حمله

- هله** : بيا، هعه وخت، هاله.
- هله خله** : اله خله، كوشش.
- هله گله** : هله گوله، زيار.
- هله هله** : زر دروز، شور شعرب، گنه.
- هله هله** : زر كوه، زر كوه، زر شه، شابه كره.
- هم** : بيا هم، خكه چي، علاوه، زيات له دې نه، اراده.
- همتا** : مثل، په شان، برابر.
- همخوله** : په يو عمر، د برابر عمر.
- همخاله** : په يو كاله كښي وسيدونكي، انډيواله.
- هملرد** : په درد كښي شريك، دوست، ملگر، حير حواه.
- هملم** : سيال، برابر، حري وال.
- همراه** : دلاري مل، ملگر، بد يود لاره تلوونكي.
- همزاد** : يو حامې پيدا شوي هعه پير چي ماشود.
- سره يو حامې پيدا كيږي او تر مرگه ورسره ملگر وي.
- هم زلف** : ساندو، د خښيني خاوند.
- همساز** : همدم، دوست، يار.
- همسر** : په رتبه كښي يو شان، برابر.
- همسفر** : د سفر ملگر، چي په سفر كښي سره شريك وي.
- هم شكل** : په شكل يو شان.
- هم شير** : چي د يوې مور پي ئ روډلي وي، ورور يا خور.
- همشير** : د همشير مؤنث، خور.
- هم عمر** : د يو عمر، د يوې هومره مودې.
- هم عصر** : د يو دور، د يوې زمانې، د يو عهد.
- همنوا** : به اواز كښي شريك، هم اواز.
- هما** : يو خيالي مارع چي د

همیشه : وگوری همیشه

هنجار : طریقہ، اصول.

طرز، لارہ. بی دہہ چلہ

خوبنہ کو بکے، بی لاز، بی

اصولہ

هنجکے : دسواسی

شرمکہ ریاتی عوسہ

هنجه : اح، همک

بو حکمی دار، حی دور سر

بوی لری

هنداره : پند، دست

سینہ، دمخ کو اینہ

هندسه : شک، عدد

هندکو : دمعربی ہندی

گروپ بود زہہ دھدی ورانہ

زہہ

هندکے : دھدکو زہی

و بویکے،

هندلو : دعر مسلم بود

ہد دھدوستان دسدو بکے

یو کڈ بود بزر حل

هنداونه : بڑہ لوبہ حی

بر دیکے بیوہ حرور

هندوبار : ہمدوستان د

ہفہ بہ حقہ دا خیال دے چہ

کہ دہفہ سورے پہ چاوشی

نو ہفہ باجا کیوی.

همال : مثل، مثال، نظیر.

همایون : بیک بخت.

بحتور

همت : پنادری، ارادہ.

حوصلہ

همتاك : ہمت لرو بکے،

دہمت خواند.

هم دغسي : ہم دغہ شان،

ہم دسی

همسا : کویتی عصا،

امسا.

هموار : ہوار، اوار د

حک صد

همه : بول، نماد، کان،

هم دغسي : ہم ہعدہ شان،

نہ ہعدہ ریکی

هميالي : بخحکی،

بوسحکی، عنہ نتوہ

هميش : مدام، ن، حر

روح مستند، عمیری نہ

مجد بر ہمدند

هندوانو ملک.

هنده : په يوه ساه څښه،

غوښته، تکل، اراده.

هندي : د هندوانو ژبه، هند

سره تعلق لرونکي.

هنډه : هغه ارمان چې سره

ی د سکمل دپاره ډیر نه

دی د درې غوښته، نکل.

اراده، خواهش، مقصد

هنډ هنډ : ټوکړې

ټوکړې، سترې، د لاده باده

پریوتی

هنډی : چیک، هغه کاعد

چې درقم ادا کولو اړدر پرې

لیک وي.

هنر : فن، کمال، جوهر،

زدکړه، کسب، مهارت.

هنرمند : د هنر خاوند،

هنرمند.

هنګام : زمانه، دور، وخت،

موقع

هنګامه : شور و غوغا،

ګرېږ، فتنه راوچتیده، ګڼه

ګوڼه.

هڼیدل : د حریاس وغیره

اواز کول، د خر مستي کول،

په زوره خندل.

هو : د غوا، غوڼي د بیدارولو

یا شړلو اواز، د خر اواز

هو : هګامه، یرغل، حمله.

ژبه، لوظ، او

هو : د صوفیانو په اصطلاح

کښې الله پاک

هوا : باد، کبر، غرور

خواهش، هوښ

هواد : ایواد، هواد، لرې، په

فاصله

هوادار : داسې حاس چې

هوا پکښې لګي

هوار : چې کډه کړه

پکښې نه وي. برابر هوار، تیر

رفتار.

هوارول : سمول، یو شان

کول، د کڼدو کپړو په

اوارول

هواره : سمه، میداني علاقه.

روعه، جوړه

هواریدل : سمدل.

برابریدل، یوشان کیدل.	کلکې ارادې مالک.
ویریدل، غوړیدل، خوړه	هور : د مارغانو د وسیدو
راتلل، روغه کیدل	حاج، حاله تیر وړند،
هواگیر : تیر رفتار.	چالاک. اور.
سرسري، اوږه، وچت، بره.	هورې : هلته، هغه خوا.
هوائې : بې پروا، چې په هوا	هوږه : اوږه،
کښې وي. سرسري،	هوس : لالچ، حرص لورږه،
هوږهو : هم هغه شان، بالکل	ارمان، تمنا، خواهش،
هغسې، یو رنگ، یو شان.	خوشحالي، اراد.
هوټل : هغه ځای چې	هوستل : هاستل، هغه
خوراک څښاک او د	حاج چې طالب علمان
وسیدلو انتظام پکښې وی	پکسي درد کړې په دوران
هودج : درساو دیاره د	کښې وسري سوردنگ
هاتي یا اوبس د شا کچاوه.	هاوس
هوده،	هوسناک : عیاش، لالچي.
هوده : جادو، منتر. کوډه،	حرصناک
سحر، د مارانو نیولو دم.	هوسیدل : ریریدل، اړو
هود : د زړه جبره نه	کول، خوشحالیدل.
پریښونه، انکار کونه، په خپله	هوسی : اوسی، لکه شویه.
خبره کلک ودریدنه، عزم.	نرکشه، یو ځنگلي خاور
هودې : د هود خاوند،	چې رنگ ی سور بخن ریر
مستقل مراج، خلاف، مخالف.	وي ښائسته سترگې لري او په
هودیالې : د هود څښتن، د	منډه کښې چاڅ وي
ارادې او غره حساوه د	هوش : فهم، انزاک، عس

هوش

سپاته، رږه خوشحالونه،

هواخوري.

هويه : اوږه، ها، اځکي، اښه.

هويدا : څرگند، ښکاره،

ظاهر،

هي : افسوس، هاي،

هي هي : هاي هاي، د غم او

افسوس کلمه.

هيرا : الماس، جوهر،

کوهر، يو قيمتي کان.

هيو : دقيقې مرکزي

سارسد کردار سادر سره،

تکره سره

هيروئن : د هيو موټ، يوه

شه لرونکې سفوف، پوډر، د

افمو نه جوړيدونکي پوډر.

هير : حالت، دور، وخت،

بوت، وار

هيره : خل، پيره، چل، وار.

هيسته : وروستو طرف ته،

شاته، دلته، ايسته.

هيله : طمع، توقع، اميد

هيله : سرپه، حيله بهانه

هيله : فقط، صرف، ايله

هوبنيار : هنيار، ربرک.

دانا، عقلمند، قابل، لاس.

وراندې وروستو خيال کونکې

هوک : په خيال کونکې

ورک. لاهو.

هوکره : وعده، لوظ.

پښتو، ژبه، اقرار.

هوکه سوکه : ناقلازي او

قلار، کله ارام او کله

کړ او.

هوکې : د کوژدن په

سلسله کونکې د جينې د ليدو

وعده اخستنه، گوب او،

اقرار، لوظ.

هول : ويره، فکر، وحشي

بلي، مينجو.

هولي : د هسدوانو يوه

دستوره چې په يوبل پکښې

رنگونه اچوي.

هوميره : دغه هومرد

هومره، دغه قنر.

هو هوا : هوا، مري

چر چې، سيل صفا، سيل

- هیرژن : هیریدونکے، یله.
- هیلى : صحراى مرغاسى، یو قسم مارغه، ایلې.
- هیرون : هیروزې، غبی، نیکوم، هغه څوک چې هیر پرې غلبه وي.
- هیبت : دبدبه، وبره، رعب.
- هیبتاک : هیبت لرونکې، خطرناک، ویرونکې.
- هیجان : تیزی، رور، غله، جوش، یشیدنه.
- هیچا : د هیچ او چا مرکب، څه هم نه، څوک هم نه.
- هیچرته : چرته هم نه.
- هیچرې : چرې هم نه، په هیڅ قیمت نه، کله هم نه.
- هیڅ : بې حقیقته، نه خیر، نشت، لږ.
- هیڅ بې هیڅه : وجه په موجه، وچ په وچه.
- هیڅوک : څوک هم نه.
- هیڅکله : کله هم نه، چرې هم نه.
- هیر : له یاده وتی، له حافظې نه وتی.
- هیروزې : هیرژن، هغه څوک چې هیر یی ډیر وي.
- هیرول : له خیاله وتل، د یاداشت نه ویستل، له حافظې نه بهر کول.
- هیرو : کیله مانه، د حافظې کمزوري.
- هیریدل : په فکر کېنې نه راتلل، له حافظې نه وتل.
- هیضه : یو وباني مرض چې پکښې قی او دست لگي.
- هیگل : د بتخانې لومړی مکان، صورت، شکل.
- هیواد : لرې، په فاصله.
- هید : د نزدې متضاد، په افغانستان کېنې د وطن او ملک په معنی استعمالیږي.
- هیولا : اصل، دهر خیر ماده، بد، بدشکله، غیر مهذب، شکل.
- هیشت : شکل علم نجوم.

- ي :** (يا) يائي معروب. د
 سينتويو څلويښتمه حرف. د
 اتحاد د حسابي نسبت
 نس ۱۰، دې
يا : عطف نون. يه دوف. د
 ريسانو څيړدو کسې دي د
 مخصوص کونځ کلمه
ياب : لاهه چې د سوه
 اخر کښې رشي د موندونکي
 معني ورکوي لکه کسباب
ياو : نېو. اس. حرجو کي
ياجوج : دوه شريرونه
 چې ذکر يې په قرآن مجيد
 کښې راغلي دي، ياجوج
 ماجوج، محاراد قتي نه ډک
 خلق.
ياد : په حافظه کښې حاضر
 د حافظې عمل، ذکر، مشهور
ياداشت : حافظه، ياد لړبه.
 د ياد لړلو دپاره شوي ليک.
 حافظه.
يادگار : حبال، بڼه
يادگيرنه : يادول، ياداشت
 ورکول،
- يار :** دوست، اتنا، ملگري،
ياراله : دوستانه، ملگرتيا،
 دوستي، اشنائي.
يارباش : دوستانو سره مينه
 کول. کي، خوش طبع، مخلص،
 مښه ماڅ
يارباشنه : هغه بڼه چې ډير
 ځان ساتي، ډمه، بداحلاقه.
ياري : دوستي، اشنائي،
 رفاقت
ياس : مايوسي، نا اميدي.
ياسته : بياسته، رسي، پرې
ياغستان : هغه علاقه چې د
 حکومت د کنټرول نه بهر
 وي، غيره علاقه، علاقه غير.
ياغي : نامنوکي، نافرمان،
 قاسون ته عاره نه ايښوونکي،
 ماعي، سرکش
يافت : موندلې شوي.
 رسوت گڼه، آمدن، گټه
 وټه
ياقوت : يو قيمتي کاني چې
 په مختلفو رنگونو کښې وي.
يال : د ځناورو په څېر عت

- غٽ ويٺڻ، خٽ، عري، د
 حناورو خٽ
يال : يوه لاحقو ڇي د
 نسبت دپاره د بعضي اسمونو
 په اخر ڪښي راځي لکه د
 حنک به جنگيالي، د سگ به
 جنگيالي
ياور : مرستيال، دوست،
 ملگرم، مددگار
ياوه : عشت، حراب،
 بکواس، فضول، بيهوده.
ييل : يوه لاحقو ڇي اکثر
 پښو سره راځي لکه پښي
 ييل، بربنډي پښي.
ييلي : ابلي، لوڅي، بربنډي،
 اکثر د پښو سره راځي لکه
 پښي ييلي
يتامي : د یتيم جمع،
 یتيمان. ٻي موره ٻي پلاره
يتيم : ڇي پلار نه مري
يتيم خانو : د یتيمانو د
 وسيدو خانو ڇي د یتيمانو
 پرورش پکښي کول شي
يج : کلک، سخت خبر
- يخ** : د گرم ضد. ککړ،
يخ پخ : سوړ سمج، يخ
 مخ ٻي حسه، ٻي حرکت، دم
 حتلې، سادو نلې
يخدان : له غرمي جوړ
 شوي يو مخصوص صدو
يخني : بنوروا، درمي
 موسو، رکاه
يخول : سپرول، وژل، سوړ
 ورکول
يخيدل : سپرېدل، جوړه
 پورې کيدل
يده : لاس، ٻډي، تنه ده
يوغ : حوښه، مصلحت،
 پري
يوغز : خان له، تنها، پوځي
يوغل : حمله، يرغل،
 تاحات، رعاست، حاسي
 حسه
يوغمل : جمع خوک ڇي د
 پسر په عرصه سول شي
 کفن، صماتي يو عمل
يرقان : يو مرض ڇي
 سرکي او بدن سکسي ځي

- شي ڏيهرے
يروول : ويرون، دارول،
 ٿرول،
پره : رور، شدت، چڻي چرتہ
 پنه يوه خبره رور اچولے شي،
 بيتڪه، خامخا، ڏاتورے
 تڪيه ڪلاه ڏي ڪلمه تعجب
 هم ده شاند چڻي ڏياره محف
 ڏي
يزدان : دحبر مالڪ، د
 پارسيانو د خير حدام
يژ : تور ميلو، بر،
يسار : بدشاگرمے،
 بدقسمت، کيس لاس يا کس
 طرف، ڏير زيات والے،
يسير : هعه ماشوم چڻي مور
 ٽي مره وي،
يشول : جوش ورڪول،
 گرمول، خوشڪول،
يشيدل : جوش خودل،
 خوشڪيدل،
يعني : مطلب دا، غرض دا،
يغما : مال غنيمت، د لوٽ
 مال
- يقين** : اعتبار، اعتماد، باور
يقينا : خامخا، ارومرو،
 بيشڪه، په يقين
يڪ : يواخي، خان له، يو،
يڪ امان : يڪ امانه، يو
 شان، برابر، يو هومره، پوره په
 پوره، يو اندازہ، امانی، برحق،
 برحق، سرتو سره،
يڪامانه : سرتو سره، له يوڻي
 محي، يڪ امانه
يڪايڪ : ناگهانہ، سختيد،
 سمدستي، غره ٽپه
يڪبارگي : ناگهانہ، پديو
 خل،
يڪتا : تنها، خان له، بي
 مثال، چڻي د خان په رنگ بل
 نه لري يواخي، بي نظير، بي
 مثله،
يڪدل : خير خواه، همراز،
يڪرنگ : يورنگ، يو
 شان، صادق، د صفا زره
 خواند، مخلص،
يڪر : تنها، يواخي، يو،
 يگانه،

د مالگه نه مالگيس، خاوره نه خاورين وغيره.	سو: يو خواته، يو طرف ساکن، ودریدلے.
ينه: وينه، د بنيادم، خاروو، مرغو وغيره په رگو يو کښې بهيدونکې د سور رنگ ماده. اينه.	لخت: تمام، سراسر، دستي، فوراً.
يو: يک، د پښتو شميرې ورومې تکه.	مشت: په جمع، په لږه، په يو ځل.
يو به: بزگر، دهقان.	د تاش ورومې پاڼه، يو، ايکه.
يو پ: عرق، ډوب شوم، عوبه.	يو: اکي يو، بيخي خې، بالکل يو، نيازين، ت.
يو تر بله: چلو کښې.	يو اخي: بالکل اخي، بالکل تنها.
يو حا: هغه تور مار چې د عامې عقيدې مطابق د زرو کالو نه پس د چيل شکل بدلولو قوت لري ډير خور.	نکي: قرابت، چيلوي، لے، اتفاق.
زيات خوړونکے.	نه: نژدې، خپل، يو اخي، بي، بي مثله، بي ساري.
يو ر: د ليور بنځه،	ر: يو غل، هجوم.
يو رش: هله، هپه، بلوه، غلبه، حمله.	بحر، سمندر، درياب، حصه، اړخ.
يو ز: پړانگ، بور، بورگے، پيش.	جن: قسم، سوگند، ښه لاس.
يو مستوم: يو لړ، يو کس، نرم، يو اخي، د غبرگ ضد،	د نسبت کلمه چې د په اخر کښې راخي لکه

- جلو** : جرړه، اصل، ریشه، زخمونو د علاج کار، تپ، زخم، پرهر، پرهار.
- جوار** : رابښکونکې، اصل معني په وسله او نورو الاتو مسلح او د بې شمېره فوځ لښکر. چالاک، خبر لوڅ، زړه ور، تکړه، گړندۍ.
- جرالم** : د جرم جمع، جرمونه.
- جرح** : بحث، نکته چينې، شهادت باطلول. پرهر، زخم، تپ.
- جرړه** : بيخ، ریشه، بنياد، بنسټ، اساس.
- جرس** : گنتي، ژغړغه، غټ کينگرې.
- جرعه** : کوټ، غرپ.
- جرگه** : غونډه، مرکه، ټولنه، د مشورې مجلس، د څه خبرې د حل کولو په غرض راغونډ شوي خلق، مصلحت، مشوره، صلاح.
- جورم** : د قانون د لاندې قابل سزا حرکت، جنايت، غلطۍ، جرړه، اصل، ریشه، د رياضي په اصطلاح کيښې د مربع متضاد، يو مربع شوی عدد چې بيرته خپل اصل ته وگرځولې شي لکه ۲۵ نه پنځه.
- جوړ** : مغلوب، پر، پاتې، ماتې، شکست، الا، تحقيري کلمه، له څره نه د اواز ايستلو دپاره مخصوصه کلمه.
- جوابه** : له وړې، نائيلون يا نور څه نه جوړه د پښو د اغوستو کڅوړه.
- جرات** : بهادري، زړه وړتيا، شجاعت، مېړنتوب، جسارت.
- جواليم** : نري واره چينجي چې بې له خور د بڼه په نظرونه راځي. واحدې جرثومه ده.
- جواح** : سرجن، د زخمونو علاج کونکې. خير وونکې.
- جراحت** : جراحي، د پرهر، زخم د څيرلو کار، د جراحي پيشه، سرجري، د

- خطا، گناه. پاڻو خانگه، يادگار، مجرد، هغه مجله چي خبرونه هم لري.
- جرى** : لښتي لښتي، چورۍ، شيلۍ شيلۍ، رختونه رختونه.
- جروې** : ابشار، خروې، راوه، گرونکه، جري : د ژمي پرله پسې باران، په يو مخ باران. مار جري، زهر موره، زهر مهره. قے، کانگه، يوه بيماري.
- جزا** : بدله، عوض، صله. **جزبندی** : جزو بندي، خه خيز په صفحه صفحه گنډل، په يو خاے کونه.
- جزع** : بې صبري، بې قلاري، ناقلاري. **جزم** : غور ندم، غور ندم، وقف، د ټکي د ساکن کولو علامت، مضبوطه اراده، کلکه اراده، يقين.
- جزو** : برخه، بخړه، حصه، ټکړه. **جرمانه** : تاوان، ناغه، مالي سزا.
- جرنده** : جندره، تاله، کلب، قفل. **جرنيل** : د فوځ لوی افسر. مشرورت، مغرور. لړۍ، د خناورو د معدې يوه حصه.
- جوه** : جري، جيشه، سپرې بوټې، کوټې بوټې، يوازېن بوټې چې د سري جامو او گډو بزو پورې نښلي. لوند، ناراده کړۍ، مجرد، خړه، يواځې، گوبښ، تنها.
- جريان** : يوه بيماري چې پکښې بې له خوبښې انزال کيږي. رواني، جاري پاتې کيدل، بهيدنه.
- جريب** : د زمکې د پيمائش پيمانه، خلور کناله، اتيا مرلې، هغه زنجير چې زمکه پرې ناپ کولې شي. د زمکې د پيمائش يوه آله.
- جريدہ** : ښاخ، خانگه، بې

- لري. پسه، گله، رام، تر
ارادي لاندې.
- رغ : ښکاره، څرگند، جوت،
صاف، واضح.
- رغاونيز : شاندار، له پرتمه
ډک، ښانسته، ښکلې، ډولي
يا منقش.
- رغبت : غوښتنه، ميل
ميلان، ارزو، هيله، علاقه،
توجه، خوښه، دوستي،
خپلولي.
- رغړول : کولول، تيلول،
کرړول، کرړول، لت په لت
يا لوت په لوت اړول، خله
کنگالول، اوبه غرغره کول،
غولول، خطا ايستل، دروغ
ونيل.
- رغړيدل : کوليدل، تيليدل،
کرړيدل، کرړيدل، لت په لت
يا لوت په لوت اړيدل، خله
کنگاليدل، اوبه غرغره کيدل،
غوليدل.
- رغښتل : رغړيدل، کوليدل،
تيليدل، پيچل کيدل، لوت په
- لوت يا لت په لت اوښتل، د
ديوال چپه کيدل.
- رغم : مخالفت کونه، ضد
کونه.
- رغمه : صبر.
- رغول : ابادول، جوړول،
سارول، سمول، گنډل، شفا
ورکول، په علاج سره ناروغه
جوړول، نقاشي کول، منقش
کول، په دشمني کښې ځان
خلاصول او جوړيدل.
- رغول : زړه صبرول، رابطه
شلول، اړيکې شلول، رابطه
قطع کول، له يو بل نه لاس
اخيستل.
- رغيدل : روغيدل، شفا
موندل، جوړيدل، سازيدل، د
ورانيدل متضاد، گنډلې کيدل،
پيونديدل.
- رغيدل : رابطه قطع کيدل،
اړيکې يا رابطه پريکيدل،
دوستي او خپلولي ختميدل،
له يو بله لاس اخيستل.
- رغي : تور کي، ټول شوم

- لوکھے** : سرد راغونہ شری
 دود، هغه لوکھے جي به ديوال
 يا جت منجی وی
- وڻجی** : لسی ڏور هغه ڏنل یا
 لوڻی جي ڏور ڏور وی
- وڻجی** : راغونہ، جوڻیست،
 اصلاح، جوڻہ، پخلا کونہ
- وڻجی** : مورگہ، پششہ، ارم،
 هغه تختہ جي ڏکڻ وڻجی
- وڻجی** : سامان پري آڻڻو
- وڻجی** : ملڪرتیا، الہیالی،
 یارانه، نار اچونہ
- وڻجی** : ارامی، هوسانیہ،
 هوسانی، سڙکالی، چیکرہ،
- وڻجی** : فراوانی، ڏاقتصادی،
 ڏور پورہ مرحلہ
- وڻجی** : چیلند، چلہ، روش،
 گزارہ، سلوک، یون، تک،
- وڻجی** : تلہ، تلک،
 حرکت، تلہ، تلک،
- وڻجی** : لری کونہ، اہستہ
 کونہ، لہ منجہ ورنہ، جڳونہ،
- وڻجی** : پورتنہ کونہ، ڏیوی
 کلمی مروجہ کونہ، حلقونہ
- وڻجی** : رتبی وچت ڏالری،
 بلندی، لوی
- وڻجی** : اہہ دیدہ، ختمونہ،
 برخواستونہ
- وڻجی** : پنجرہ، گھوڙی، گھوڙی،
 گھوڙی، رپو، پنجرہ، ارم،
- وڻجی** : قلمی، یا پرتوگ، شلیدی،
 خانی، یا جوڻونہ، پونہ ڏکونہ
- وڻجی** : رڳو کونہ، هغه
 خوک جي ڏکڻ کسب کوی
- وڻجی** : لور، هڪ، جگ،
 ڏکڻی، صرتی، یا ڏکڻی
- وڻجی** : شریف،
 چاوند، شریف
- وڻجی** : ملڪرتی، دوست،
 صل، انڊیوال، ڏیوی، فکر، یار،
- وڻجی** : محبوب، معشوق،
 محبوب، معشوق
- وڻجی** : خارہ، خار،
 نگہبانی، حفاظت، سیانی،
- وڻجی** : مخالفت، بہ میلہ
 کڻی، شرکت، انتظار
- وڻجی** : گدی، ڏکڻی، رقص،
 کونہ، ناخو، لڻی، لڻی
- وڻجی** : ڏکڻی، مؤث،
 ساچہ، مساحت

- کوچه** : خانه بدوش، کوچیان.
کور : دوسیدو خام، خانه، مینه، گور، قبر، **کور** : انگور، **کور** : دوند، برابر، مساوي، یو هومره.
کوربڼه : د کور مالکه، د کور خاونده.
کوربه : میزبان، د کور خاوند.
کورت : کروت، قروت، وچ شوي ماسته.
کورخي : کرخي، لوبيا، **کورغندل** : د ازغودک يو زهريله بوټی چې په دارو گانو کېنې پکارولې شي.
کورکوره : گوگوشته، کرکوری، کور کوره.
کورکے : د کور اسم تصغیر، وړوکه کور.
کورلی : هغه زناڼه چې د جینی کور کېنې د خپلو خپلوانو له کورونو د هغې د
کوچه : خانه بدوش، کوچیان.
کوچه : د خسرو وړوکه بچه، کوچانې، کوچنۍ.
کوڅه : کوچه، د محلي دننه د تلو راتلو تنگه لاره.
کوڅه : همت، جدوجهد، کوشش.
کودۍ : ټيکرې، کودې، **کوده** : قوده، دریلي شوي فصل یا وابڼه هغه مقدار چې په موتي کېنې راځي.
کودۍ : کودۍ، کودنې، کودر، کودرکے، تیغنه، تبي، تبخه، د کلال د جوړ کړي خاورین لوبڼي ټوټه چې بڼه په بجه کېنې پخه شوې وي.
کودۍ : د لوبڼي ماته ټوټه، ټيکرې، د کړوسي خوم، **کودگر** : جادوگر، کودې کونکې.
کودله : جونگره، جومپړی، چوپال، کیردی، د وښو جونگره، تمبو، خیمه.

- واده په ورځ راټولې شي. کورمه،
 خاندان، د قبيلې يو بناخ.
کورنۍ : خانداني، خپل، د
 خپل کاله، په کور کېنې
 ساتلې شوم.
کوروالۍ : د خپلې بنځې
 سره مباشرت کول. د بنځې
 او خاوند په جنسي توګه
 يوځای کيدنه، همبستري.
کورۍ : ترنگن، ترنگر، له
 ميزري جوړ تمبوزک.
کورۍ : زير لرګۍ،
 زرشک.
کورمه : خاندان، تير،
 کول، کورنۍ، زوزاد.
کوربه : د څرمنې چابک،
 پيچلې، سره نغښتې.
کورې : پښمن، جذامي،
 د جذام په رنځ اخته.
کوز : ښکته، ژور، لاندې، د
 بره متضاد.
کوزړۍ : وره کوزه.
کوزه : يو خاورين لوښه
 چې د لاسونو وينځلو يا لمبلو
 دپاره پکارېږي.
- کوزيدل** : لاندې کيدل،
 لاندې راتلل،
کوژتي : بوژتي، روژه خور،
 هغه کس چې روژه ئ نه وي.
کوژدن : گويدن، په نکاح
 کونه، جينۍ خوبونه.
کوږ : يو ماتونکې خناور،
 کوږېل. د نيغ ضد، ټيټ،
 خمدار.
کوږل : محنت کول، کار
 کول، زحمت ايستل، خواري
 کول، کوږيدل. کوږ، نظر نه
 غورځول، هيرول.
کوږوړوړ : تاو راتاو، کوږ
 را کوږ.
کوس : خنزير، بد خناور.
کوسا : هغه سړې چې ږيره
 ئ بيخي نه کيږي، کوسه.
کوسرې : خپيرې، د
 چيتري يا خپلې گوزارونه.
کوشش : محنت، جلو جهد،
 خواري، کار.
کوشير : پيوند، تانکه

- چې برغ نه وي. **يو غر بل غر** : هغه دغه،
 انګا بنگا، عبثې بې خايه
 خبرې، واهيات، چتياوات،
 او تي بوتې. انې بانې.
يوم : بيل، يو قسم بيلجه.
يوم الحساب : د حساب
 ورځ، د قيامت ورځ چې د هر
 چا نه به پکښې د عملونو
 حساب اخستې شي.
يوم مخيز : د يوې خبرې
 سر، د اصولو پابند، کوتاه
 اندیش.
يومکې : وړوکې يوم. د ملا
 تبخه.
يوميه : د ورځې مزدوري،
 روزانه اجرت.
يون : تلل، رحلت، تګ،
 رفتار، سفر، هغه تګ چې نه
 تيز وي او نه په مزه.
يوله : د يور جمع، وګورئ
 يور.
يووالی : اتفاق، اتحاد.
يوه زړه : يو اخې، تنه،
- چې څوک د مدد نه وي.
يوه : ايوي، يوې، د زمکې
 اړولو آله.
يو يو : يو په يو، فوراً.
يوي : ايوي، هل، ايوه، قلبه.
يه : حرف ندا دے يا، چاته د
 اواز کولو کلمه.
يهود : د حضرت موسي
 عليه السلام امتيان.
يهودي : وګورئ يهود.
ي : يای مخصوص. د پښتو
 دوه څلويښتم مخصوص
 حرف. د پښتو خاص تلفظ
 لري لکه سرې اوبه، درې،
 چرې، مرکب صورت کښې به
 لاندې باندې ټکي لري،
ي : يای تائيث د پښتو درې
 څلويښتم حرف، د تائيث
 علامت لکه نړی، چيلی وغيره.
م : د پښتو د پتي څلور
 څلويښتم حرف هغو تورو
 کښې استعمالیږي چې
 مجهول اواز لري لکه سره،
 سپه، لښته، وغيره.